

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

TOUKOKUU, 1905

	Siv.
I. Tilausilmoitus	2
II. Totuus uskontoja korkeampi, <i>Martti Humu</i> . .	3
III. Muinaissuomalaisten uskonto, <i>Martti Humu</i> . .	5
IV. Miksi olemme epärehellisiä, <i>Aate</i>	8
V. Ihanne, <i>Arvid Järnefelt</i>	12
VI. Sokea usko ja rehellisyys, <i>P. E.</i>	15
VII. »Omantunnon« toimitukselle, <i>Eva W.</i>	16
VIII. Raamattu todistaa, <i>Antti Tallgren</i>	17
IX. Unien merkitys, <i>G—g</i>	19
X. Suomen naisille, <i>Martti Humu</i>	20
XI. Historian tuomio, <i>Aate</i>	24
XII. Kirje toimitukselle, <i>Eräs äiti</i>	26
XIII. Teosofinen maailma	26
XIV. Tien varrelta	29
XV. Kysymyksiä ja vastauksia	31

Tilaus=ilmoitus.



„Ei ketään täysin rehellistä ja vakavaa totuudenetsijää ole koskaan ollut niiden joukossa, jotka *sokeasti* uskovat n. k. „jumalan sanaan“, olkoon se mukasitte joko Allahin, Brahmanin tai Jehovan ilmoittama, kutsuttakoon sitä koraaniksi, puraanaksi tai raamatuksi. Sillä

Usko on järjen uinailua, ei sen valvontaa.“
H. P. B.

Omatunto, Teosofinen Aikakauslehti toinii Teosofisen Seuran ohjelman mukaisesti. Sen tunnuslauseena on:

„Totuus on korkein uskonto.“

Teosofisen Seuran ohjelmassa on kolme tehtävää:

- I. Kehoittaa ihmisiä yleiseen veljeyteen, katsomatta uskontunustukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai säätyyn.
- Tämä pykälä velvoittaa jokaista totuudenetsijää.
- II. Edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia, ja
- III. Tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

Tämän ohjelman mukaan Aikakauslehdessä silmämääränä on *totuuden etsintä*. Sen tarkoituksena ei ole minäkään uuden uskon eikä pakanuuden levittäminen, vaan on sen pyrkimyksenä herättää ihmisiä ajattelemaan, tutkimaan ja toimimaan veljeyden pohjalla.

Koska se ei liioin tule palvelemaan kenenkään yksityisiä aineellisia etuja, löytäne se tiensä *jokaiseen suomalaiseen kotiin*, jossa vakavampia kysymyksiä pidetään elämän tärkeimpinä ja jossa henkiset harrastukset ovat vireillä.

„Omatunto“ tulee sisältämään alkuperäisiä kirjoituksia, suomennoksia, novelleja, runoja, kysymyksiä ja vastauksia, kirjallisuuskatsauksia, uutisia ja ilmoituksia.

Koska totuus selvimmin astuu näkyviin silloin, kun toisistaan poikkeavat käsityskannat saavat vapaasti otella keskenänsä,

ovat lehden palstat avoinna kaikille

kirjoituksille, jotka jossakin määrin kannattavat lehden ohjelmaa.

Varsinaisina avustajina ovat suosiollisesti luvanneet toimia kirjailijat *Pekka Ervast* toimitussihteerinä ja *V. Palomaa* aputoimittajana.

Aikakauslehti ilmestyy joka kuukauden 15 päivänä ainakin 16-sivuisena; tänä vuonna ilmestyy siis yhdeksän numeroa.

Tilaushinta v:ltä 1905 on

3 markkaa 25 penniä,

postimaksuineen. Yksityisnumerot 60 penniä. Venäjällä postimaksuineen 1 rupla 50 kop. Amerikassa samaten 1 doll. 50 centtiä.

Tilauksia vastaanottavat postikonttorit ja asiamiehet.

Asiamiehiä halutaan kaikkialla ja myönnetään heille 10 % alennus.

Lehteä voi myös tilata taloudenhoitajalta, F. A. Johanssonilta (osotteella: Helsinki, Vuorikatu 12), jolloin tilaushinta lähetetään postimerkeissä.

Helsingissä vastaanottavat tilauksia: Akateeminen Kirjakauppa,

Kirjapainoyhtiö Valo (Fabianink. 8) ja „Omatunnon“ konttori (1:stä päivästä kesäkuuta Vuorikatu 12).

Martti Humu,

vastaava toimittaja.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, TOUKOKUUN 15 P:Ä 1905

N:o 1 & 2

TOTUUS USKONTOJA KORKEAMPI.

Tämän aikakauslehden ohjelma näkyy tilausilmoituksesta, vaan koska lehti aikoo olla varsinainen suomenkielinen teosofian äänenkannattaja maassamme, lienee paikallansa lausua muutama sana sen tarkoituksesta ja päämaalista.

»Omantunnon« tarkoitus ei ole, niinkuin eräiltä taholta on huomautettu, levittää Suomeen buddhaismia tahi minkäänlaista muuta uskonnonmuotoa; ei sen tarkoitus ole vastustaa eikä puolustaa minkään erityisen kansan pyhänä pitämää uskontoa, kirjaa tahi maailmankatsomusta; ei sen tarkoitus ole aikaansaada minkään nimellistä uskonlahkoa eikä kehoittaa ketään uskostaansa luopumaan, — vaan aikoo se voimansa ja kykynsä mukaan etsiä totuutta *kaikista* uskonnoista ja maailmankatsomuksista, vakuumettuna siitä, että kaikkien uskontojen alkulähde on ollut, on ja ijäisesti tulee olemaan sama *ijankaikkinen totuus*.

Kun Pilatus kysyi Jesukselta: mikä on totuus? ei mestari siihen kysymykseen mitään vastannut. Tämä vaitio-olevainen kaunopuheliaisuus on maailman ihanin saarna. Sillä eikö mestari vaitiolemisellensa tahtonut sanoa: etsi totuutta, niin sen löydät. — Tämän

totuuden löydämme oman olemisemme ijäisessä hengessä.

Aikakauslehden nimi „*Omatunto*“ on se lippu, joka lyhyesti ja selvästi osoittaa lehden tehtävän, osoittaa kuinka korkea, pyhä ja kallis on se asia ja päämaali, jota lehti aikoo kannattaa ja johon se tähtää.

Omatunto meissä on se jumalallinen ääni, joka sieluissamme puhuu. Se kohottaa meidät eläinten asteelta ja opettaa meitä tuntemaan itsessämme ja erottamaan toisistaan jumalallisen henkenne ja eläimellisen minämme.

Kun omatunto meissä herää, pakottaa se meitä koko sielullamme ja voimallamme etsimään elämän totuutta. Silloin se ei saa tyydytystä haaveiluista, vaan tahtoo tietää sen, mitä se uskoo, ja uskoo ainoastaan sen, minkä se todeksi tietää.

Välinpitämätön omatunto ei halua päästä tietämättömyyden orjuuttavista kahleista; se näyttää meille elämän arvoitukset usein aivan vääristellyssä muodossa ja valossa ja kuljettaa meidät eksytysten korpeen; herännyt omatunto sitä vastoin etsii totuutta, jonka valossa se löytää oikean tien ja elämän.

Omatuntomme, järkemme ja salaiset opit ilmoittavat meille, ettei totuus ole

kätkettynä ainoastaan yhteen uskonnonmuotoon tahi yhteen pyhänä pidettyyn kirjaan; ei se ole ilmoitettu ainoastaan yhdelle kansalle, samalla kun miljoonat ihmiset olisivat jääneet siitä osattomiksi; ei, sen valo on aina valaissut ihmiskuntaa, se on ilmestynyt kaikkialla, kaikissa uskonnon muodoissa. Se on aivankuin itse ijäinen jumala yleismaailmallinen ja kaikkiallinen.

Sana teosofia on suomeksi *jumalallinen viisaus*; tähän jumalalliseen viisanteen perustuu se maailmankatsomus, joka kehoittaa ihmisiä totuutta etsimään kaikkialta. Teosofia niinmuodoin etusijassa puhuu niille, jotka ajattelevina, kriittisinä ja Tuomaan lailla asioita tutkivina ihmisinä tuntevat sielussaan sokean uskon mahdottomaksi, mutta eivät kumminkaan ole kylmiä uskonnolle eivätkä välinpitämättömiä henkistä elämää koskevista kysymyksistä.

Teosofisessa maailmankatsomuksessa on pääasia totuuden etsiminen ja sen kanssa yhtäoleva yleisen veljeyden toteuttaminen maan päällä.

Me tahdomme.

Me tahdomme etsiä totuutta, jolle ei löydy kuolemata, vaan ainoastaan elämä.

Me tahdomme olla totuuden etsimisen hengen elvyttämiä ihmisiä. Me tahdomme että tietämättömyyden ja pimeyden luomat suomukset putoaisivat silmistämme ja kylmyys katoaisi sieluistamme.

Me tahdomme oppia tuntemaan jumalan ijaistä totuutta, joka on kaiken elämän valo.

Me tahdomme nähdä itsessämme jumalan kuvan.

Me tahdomme oppia tuntemaan meissä asuvan jumalan hengen, joka on kaiken olemassaolevan alkujuuri ja perustus, elämän lähde, valon kipinä sieluissamme.

Me tahdomme tästä kipinästä puhalttaa suuren veljesrakkauden tullen.

Me tahdomme rakkaudella herättää veljiämme etsimään sieluistansa unohdettua totuutta.

Me tahdomme nähdä ijäisen, josta me olemme pienen pieniä kipinän singahduksia.

Me tahdomme elämämme päämaaliksi asettaa *totuuden etsimisen*, sillä totuus on uskontoja korkeampi.

Me emme tahdo.

Me emme tahdo puolustaa tyhjää, sokeata uskoa ja ajattelematta matkia muita.

Me emme tahdo tunnustaa mitään, joka ei perustu elävään tietoon ja syvälliseen, pyhään vakaumukseen. Me emme tahdo sitä saavuttaa muuten kuin taistelun ja tutkimisen kautta.

Me emme tahdo luoda mitään uutta uskontoa.

Me emme tahdo muodostaa mitään uutta uskonlahkoa; entisiä on jo enemmän kuin kylliksi.

Mutta me emme liioin tahdo kieltää minkään kansan pyhänä pitämän kirjan jumalallista arvoa, mikäli siinä piilee totuutta.

Sillä me emme tahdo innostua mistään muusta kuin totuudesta, joka yksin olkoon johdattajamme elämän ja valkeuden tiellä.

Martti Humu.

Muinaissuomalaisen uskonto.

Vapaita Kalevala-tutkimuksia.

I. Johdanto.

Jokainen ihminen, jokainen yksilö, samoin kuin koko ihmiskunta on kaikkina aikoina tahtonut saavuttaa onnellisuutta. Onnellisuuteen pyrkiminen on ollut ja pysyy kaikkien kansakuntien elämän päämääränä. Tähän onnellisuuteen pyrkinessä on ihminen tahtonut saada selvyyttä siitä, kuka hän on, mistä hän tulee ja kuhunka hän menee, ja näin yksilöt ja kansat ovat lüneet itsellensä erinäisiä maailmankatsomuksia, ja niiden pohjalla ovat syntyneet erinäiset uskonnot.

„Jokainen uskollansa autuaaksi pyrkii“, on hyvin vanha ja ehkäpä oikeutettu sananlasku. Toinen uskonnonmuoto hylkää toisen, jokainen kirkkokuva pitää omaa uskoansa ainoana oikeana, erehtymättömänä. Mikä siis on kaikkein otollisin uskonto?

Kaikista uskonnoista on etsittävä totuutta. Mutta mistähän on etsittävä täydellinen tahi mahdollisimman täydellinen totuus?

Kristityistä puolustavat muutamat paavia ja tahtoisivat hänestä tehdä paavikeisarin. Toiset taas vastustavat tätä uskonnonmuotoa ja puolustavat Kristusta — ei tosiaan mitään historiallista Kristusta, mutta heidän mielikuvituksensa luomaa, politiseeraavaa ja veljeyttä vastustavaa Kristusta.

Meitä on lapsuudesta opetettu ylönkatsomaan n. k. pakanoita, mutta olemmekohan tässä lapsuutemme uskossa totuuden löytäneet?

Olemmeko löytäneet sitä onnellisuutta, jota niin hartaasti olemme etsineet? Olemmeko oikeassa, kun aiwan tutkimatta, noin vaan umpimähkään otaksomme jonkun asian todeksi ja luulottelemme, että ainoastansa me, n. k. kristityt, palvelemme totista jumalaa?

Olemmeko siinä löytäneet totuutta?

Olemmeko siinä oppineet tietämään mitä olemme, mistä tulemme, mihin menemme? Onko omatuntomme siinä tullut tyydytetyksi? Olemmeko me saavuttaneet sen onnellisuuden, jota olemme etsineet? Onko toisin sanoen totuus haettava ainoastaan jostakin vissistä uskonnonmuodosta, jostakin vissistä maailmankatsomuksesta? Ei suinkaan. Totuus piilee kaikkialla, ja jos me rupeamme sitä etsimään, niin sen kyllä löydämme. Totuus on kuin kulta — viskattakoon se kuinka likaiseen kuoppaan tahansa, aina se kirkkaana paistaa, ei siihen lika tartu. Ja niin etsikäämme totuutta pakanallisistakin uskonnoista. Sinain vuorelta ukkosen jylistessä, pitkäisen leimutessa ja pasuunain soidessa ilmoitti Jehova: „Minä olen Herra sinun Jumalas. Ei sinulla pidä oleman muita Jumalia minun rinnallani. Semmoisia ei sinun pidä rukoilla eikä palvella; sillä minä Herra sinun Jumalasi olen väkevä ja kiivas Jumala, joka etsiskelen isäin pahat teot lasten päälle kolmanteen ja neljanteen polveen, jotka minua vihaavat“.

Hindulainen sanoo Brahman lausuneen:

„Minä olen yksi ja sama kaikille ihmisille. Ne, jotka rehellisesti palvelevat muita jumalia, palvelevat tahtomattansa minua. Kaikki ihmiset etsivät minua ja kaikkien hengessä minä ilmenen“.

Vertaa näitä. Ensimmäinen on ikäänkuin vankeusluola, jossa matelee viha ja kateus — toinen on jalo ja suurenmoinen kuin auringoilla täytetty tai vaankupu.

Tahi kun brahmalainen rukoilee: „Oi sinä Indran loistava silmä! Anna valosi paistaa pimeimmissäkin rotkoissa, että totuutta himmentävät varjot pelokkaina pakenisivat sinun lastesi sydämistä“ — ketä hän silloin etsii?

II. Historian suomalaiset.

Me kuulumme Suomen kansaan. Tämä ihana ja arnas maamme —

Suomenmaa — on meidän kotipaikkamme. Me tunnustamme nyt, alkaen vuodesta 1525 protestanttista, vastustavaa, eli n. k. Lutherin puhdistamaa oppia. V. 1525 alkoi nim. kaniikki Pietari Särkilahhti täällä saarnata ulkomailla kuulemaansa uutta oppia. Sitä ennen oli Suomen kansa v. 1157 kastettu katolinoppiin.

V. 1157 oli Ruotsista kuningas Erik IX:s, jota kuolemansa jälkeen pyhäksi kutsuttiin, tullut Suomeen, valloittanut maan ja tuonut oman uskontonsa maamme. Mutta kenelle hän sen oli tuonut?

Täällä asuivat silloin esi-isämme, suomalaiset. Vihollisjoukko karkasi heidän kimppuunsa, otti heidän maansa ja teki vapaista suomalaisista orjajoukon. Eivät urheat suomalaiset kuitenkaan noin tuostaan antautuneet vihollisen valtaan. He rakastivat vapauttansa, isänmaatansa, omia jumaliansa, eivätkä millään muotoa tahtoneet vapaaehtoisesti antautua vieraan vallan alaisiksi, eivätkä olisi heti opettamatta, asiata tuntematta, ottaneet vastaan uutta uskontoa ja heittäneet vanhoja jumaliansa, jotka tähän saakka olivat heitä suojelleet ja olleet heidän hartaimman palveluksensa esineinä, ellei heitä olisi siihen pakotettu. Tuotiinko maahan pappeja, opettajia, jotka kansaa olisivat opettaneet tuntemaan uutta uskoa? Ei suinkaan. Väkivallalla uusi usko heille pakotettiin ja väkivallalla heidät kastettiin. Voipiko se ketään kummastuttaa, jos suomalaiset tunsivat inhoa ja vastenmielisyyttä uutta oppia ja sen ilmoittajia vastaan? Heidän yhteiskuntansa oli muodostunut pienistä kihilakunnista, joissa perheenisä piti isännyyttä; — ei heillä ollut aseita; he eivät edes tietäneet olla varuillansa vihollista vastaan; ei heillä ollut sotilaita eikä sodanjohdajaa — ei sen nimellistäkään ole historia säilyttänyt. Mutta kaikesta tuosta huolimatta nousivat he kuin yksi mies puolustamaan parhaansa mukaan sitä, mikä heidän mielestänsä oli kallein, ja se oli heidän

onnensa. Kysymyksessä oli heidän omat turpeensa, mökkinsä, vaimonsa, lapsensa — heidän isänmaansa, uskontonsa ja vapautensa. Verisen taistelun jälkeen, jossa melkein joka mies, jokainen, joka kynnelle kykeni, oli kaatunut ja jällelle jääneet paenneet sisämaahan, pakotettiin kansa sen mielestä käsittämättömään kasteeseen; mitä kieltä muukalaiset valloittajat puhuivat, he eivät ymmärtäneet; sen he vaan tajusivat, että nyt oli vapaus, rauha, maa, kaikki heidän mielestänsä pyhä heiltä kadonnut. Heitä ruoski vieras valtikka — vieras mies heidän kodeissansa piti isännyyttä.

Erik matkusti Ruotsiin takasin, mutta jätti maahan sotavoiman ja muukalaiset saarnaajat.

Kansa kastettiin legendan mukaan Turun lähellä olevassa Kupittaa lähteessä. Mutta oikeammiten tuo miehen mahdilla masennettu kansa sai astua joukoittain veteen, joko jokeen tai järveen, ja yhteisesti heille luettiin kasteen asetussanat; sen jälkeen saapuville tulleet lähetysaarnaat valoivat vettä kunkin ihmisen päähän. Kun näin tapahtui, on kylläkin vaikeata uskoa, josko piispa Henrik käyttikään Kupittaa lähdeä kastemaljana, vaikka sitä tänäkin päivänä nimetään Pyhän Henrikin lähteeksi.

Ja nyt olivat esiisämme tehdyt onnellisiksi. Heistä tuli katolisia kristittyitä.

III. Muinaissuomalaiset ja heidän testamenttinsa jälkimaailmalle.

Tätä kansaa on nimitetty suomalaiseksi, s. o. heidän kotimaansa oli *suomenmaa*. Josko heidän nimensä aina oli semmoinen, emme tiedä. Salainen oppi sanoo suomalaisien kuuluvan Atlantidien, siis neljännen, kellertävän ja vaaleanruuni-ihoisen rodun seitsemänteen alarotuun.

Milloinka he tähän maahan muuttivat? Sitä eivät historianutkijat osaa edes osapuilleen määrätä. Se on tapahtunut ennen historiallista aikaa.

Heidän kehtonsa luullaan olleen itäisessä Keski-Aasiassa, Sajanin vuoristolla. Sieltä he vähitellen matkasivat yhä lännemmäksi ja lännemmäksi ja viimein pysähtyivät tälle Suomenniemellemme. Tämä oli jo silloin asuttu maa. Kaikkialla pitivät isännyyttä lappalaiset, jotka aikojen kuluessa siirtyivät poroineensa pohjoisempaan ja nyt asustavat Lapinmaassa. Monet järvien, jokien, pitäjien ja kylien nimet muistuttavat vieläkin aikaa, jolloin lappalaiset Suomessa olivat maan valtiaina. Muinaistarut kertovat myös hiiden kansasta, jättiläisistä, joutuuneista, jotka asuivat maassamme ennen lappalaisten tänne tuloa. Aikaa, jolloin maamme tuli asukkailla siunatuksi, ei kukaan tiedä.

Historia osottaa, että jokaisella kansalla on ollut jonkunlainen maailmankatsomus, joka on muodostanut koko heidän elämänsä, jokaisella kansalla on ollut tehtävänsä maailmassa.

Mikä vanhojen suomalaisten maailmankatsomus on ollut, sen näyttäivät meille vanhat traditsioonit, suusanalliset kertomukset, jotka Suomen kansalla ovat puettuina runomuotoon; sen näyttää meille etupäässä Kalevala.

Mutta Kalevalaa emme ymmärrä ja muinaissuomalaisten maailmankatsomusta emme käsitä, ellemme tutki muitakin uskontoja, muidenkin kansain vanhoja, pyhiä kirjoituksia. Kaikilla kansoilla on ollut aavistus totuudesta, kaikki kansat ovat ammentaneet viisauden lähteestä, joka on yksi, vaikka sen haarat ovat lukemattomat. Tämä on minulle selvinnyt lukiessani rouva Helena Petrovna Blavatskyn kirjoittamaa »Salaista Oppia«. Sitä lukiessani selvisi minulle Kalevalaan kätkeytyvä totuus, sen jumalallinen viisus eli teosofia.

354 vuotta sitten kirjoitti piispa Mikael Agrikola ensimmäisen suomenkielisen Psalmtarin. Se tuli painosta v. 1551. Hän pani Psalmtariinsa esilauseen, jossa hän luettelee koko joukon jumalain nimiä, joita Suomen kan-

san kaksi päälahkoa, hämäläiset ja karjalaiset, entisinä aikoina, ennen katoliuskon maahan tuomista, olivat palvelleet. Tällä lyhyellä esipuheella on suuri historiallinen arvo.

Sen jälkeen, vasta 18:lla vuosisadalla muutamat kirjailijat hiukan kiinnittivät huomiotansa näihin aineisiin.

Ensimmäistä innostusta tähän suuntaan huomataan Henrik Gabriel Porthanissa. Hän v. 1766 rupesi kirjassansa »*De poesi Fennica*»¹ esittelemään näiden runojen luontoa ja merkitystä. Hänen oppilaansa, Christian Lengqvist jatkoi hänen työtänsä, ja väitöskirjassansa selitti tämä muinaissuomalaisten mytologiaa eli jumalaistaruksia. Mainittakoon toinenkin Porthanin oppilas, Kristfrid Ganander. Näiden molempien kirjoitukset ovat hyvin tärkeät suomalaisten mytologian ainekokoelmassa. Tolitori Zakarias Topelius keräsi ja kerätytti koko joukon vanhempia ja uudempiä lauluja. Mutta varsinainen runojen kerääjä, kansallisen eepoksemme synnyttäjä on professori Elias Lönnrot. Hänen tehtäväksensä oli karnaa suonut tämän kallisarvoisen työn². Hän kokosi paljon runoja, jotka hän järjesti ja selityksillä varusti. Suomalainen Kirjallisuuden Seura painatti tämän merkillisen teoksen ensi kerran vuonna 1835 *Kalevala*-nimisenä.

»Kansamme kalliimmat muinaismuistot, sen syvin elämänviisaus, sen käsitys olokappalten synnystä ja luonnosta,

¹ Suomalaisten runoudesta.

² Elias Lönnrot syntyi Huhtikuun 9 p. 1902 Sammatin kappelissa Karjalohjan pitäjässä Uudellamaalla. V. 1822 tuli hänestä ylioppilas ja v. 1832 hän pääsi Kajaanin lääkäriksi.

Hän kokosi myöskin Suomen kansan sananlaskuja, joita on yli 7,000, sekä Suomen kansan arvoituksia 1,700 kpl. Sitä paitsi painatti hän suuren laulukokoelman, jonka nimenä on *Kanteletar*.

Professori August Ahlqvist esittikin hänen hautakivellensä piirrettäväksi seuraavat sanat: »Kalevala, Kanteletar, Sanakirja, Virsikirja, kilvan kiittävät sinua! Sua muistaa Pohjanpuoli, Savonmaa ja kaikki Suomi, Kaikki muistavat Sinua.«

sen viehättävät runolliset kuvaelmat kansan tavoista, sanalla sanoen kansan koko henkinen ja ulkonainen elämä ja maailmankatsanto — se kaikki kuvastuu ihanassa Kalevalan runoelmassa. Se näyttää meille runsaalla, omituisella tavallaan ja sujuvalla rikkaalla kielellään suomalaisen luonteen suuruuden ja jalouden, kauneuden ja ylhäisyyden. Kalevalan kanssa aukeni uusi kansallisuutemme aamu, kaikissa suliteissa ennusti se Suomellemme toivorikasta, ihanata päivää. Näiden eepillisten runojensa avulla oppi Suomen kansa ylentävällä tavalla tuntemaan muinaisuuttansa ja oikein tajuaamaan tulevaistakin henkistä edistymistensä. Kalevalan ansio on sama kuin Iliadin, sanoo prof. Max Müller, ja on se asetettava suurten maailman sankarirunojen, indialaisten Mahabharatan, persialaisten Schachnamehin ja saksalaisten Niebelungen Liedin rinnalle¹.

Kalevalassa ei kuitenkaan esiinny kansamme koko ajatuskanta ja maailmankatsanto. Koska verrattain myöhään ruvettiin täydelliseen runonkeruuseen, on paljon Suomen kansan elämän viisautta jäänyt unhotuksiin. Vaan nämä talteen saadut fragmentitkin ovat kuitenkin erittäin kalliit ja suuriarvoiset.

Kalevala jaetaan kahteen, vanhempaan ja uudempaan osaan.

Sen kieli on, niinkuin kaikkien vanhojen kirjojen, mystillinen, salaperäinen. Joka sanan, joka asian alla piilee syvällisempi henki, jota täytyy selvittää, vertaamalla sitä muihin vanhanajan kirjoihin. Sillä on siis kaksi puolta: esoterinen, sisällinen ja eksoterinen, ulkonainen puoli, eli puustainen ja henki.

Paljon ovat tiedemiehet siitä kirjoja laatineet. Sitä ovat tutkineet; Krohn, Ahlqvist, Castrén, Tengström, Akiander, Aspelin, Donner y. m. Heidän selityksensä ovat kumminkin kauttaal-

taan eksoterisiä eli puustainselityksiä. Salaisen opin valossa saapi se aivan toisenlaisen värityksen. Siitä loistaa henki ja elämä.

Eräässä Kirkkohistoriassa (pain. Hämeenlinnassa 1855) jonka on laatinut teologian lehtori Helsingius, sanotaan;

»Kaikkein vähemmän näkyy katolin usko saaneen jalansijaa Savossa ja Karjalassa, jossa vielä tänäkin (nim. Agrikolan) aikakautena usko ja elämä monessa paikkakunnassa on enemmän pakanallista kuin kristillistä; sillä kansan muistissa säilyneet runot selvimmästi osottavat kansan itsepäistä riippuvaisuutta esiin pakanallisista käsitteistä«.

Mutta onneksemme nuo pakanalliset käsitteet säilyivät meidän päiviimme saakka, vaikka murusina! Vaan murusetkin ovat kalliita aarteita.

Kalevalaa on käännetty englannin, ranskan, saksan, unkarin y. m. kielille, mutta sitä sanojen viehättävää moninaisuutta, asiain syvyyttä ja omituisuutta, ei mikään muu kieli voi niin selvästi esiintuoda kuin suomenkieli. Käännökset ovat ikäänkuin tekokukkia, joista puuttuu ihanneväri ja suloisuus; vaan itse alkuteos on kuin ihana, toisen maailman kukka, jolle ei löydy nimitystä millään maisella kielellä.

(Jatk.)

Martti Humu.

Miksi olemme epärehellisiä.

Kun pappi saarnassaan ankarasti ruoskii syntiä, hiipii sanankuulijoihin sellainen tunnelma, että pappi itse on vapaa ainakin niistä synneistä, jotka hän nimenomaan mainitsee. Mutta ne, jotka ovat saaneet kurkistaa saman papin yksityiselämään, tietävät, että hän on ainakin yhtä syntinen kuin hänen sanankuulijansa, vieläpä monessa suhteessa syntisempikin.

Kun tuomari oikeussalissa vakavalla äänenpainolla julistaa tuomion, tuntuu

¹ Vertaa Johdantoa Kalevalan painokseen v:ltä 1870.

muista paikalla olevista siltä kuin tuo herra olisi itse oikeus, viattomuus, siveys, pyhyys ja puhtaus. Mutta tuomittava — lapsenmurhasta syytetty ja tekonsa tunnustanut nainen — puree hammasta. Hän tietää, että tuomarilla on tässä rikoksessa yhtä suuri, vieläpä suurempi osa kuin hänellä itsellään.

Kauppaneuvos syyttää liikeapulaistaan epärehellisuudesta, vaikka hän itse ja asiantuntijat hyvin tietävät, että hän epärehellisesti käyttäytymällä on kohonnut nykyiseen asemaansa.

„Aatteen mies“, joka ankarasti moittii suosikkijärjestelmää, antaa puoltosanasansa omille suosikeilleen.

Miksi eivät ihmiset yleensä esiinny suorina ja rehellisinä, koska kerran „yleinen mielipide“ suoruutta ja rehellisyyttä ihailee?

„Siksi, että kaikki ihmiset ovat synisiä“, vastataan kirkolliselta taholta.

„Siksi että olemassaolon taistelu vaatii“, selittää tavallinen taloustieteilijä.

„Siksi että kilpailu on ankara“, arvelee tavallinen liikemies.

„Siksi että yhteiskuntaolot ovat nurjat“, sanoo nykyaikainen sosialisti.

Kaikki nämä vastaukset ovat tietysti yhtä oikeita, riippuen siitä, miltä puolelta asiaa kulloinkin katsotaan. Mutta epärehellisyyttä, selitettäköön se joltuvan mistä tahansa, ei kukaan pidä hyvänä. Ikävintä vaan on, että toinen ihminen pitää toisen rehellisyyttä vääränä ja moitittavana. Ihmisen on suorastaan mahdoton tulla toimeen, jos hän arkailematta esiintyy oikeassa „kavassaan“. Tämä väite tuntuu pintapuolisista arvostelijoista kohtauttomalta, vieläpä suorastaan valheelliseltakin, mutta se perustuu sittenkin tosioiloihin. Julkisessa esityksessä, olkoon se suullinen tai kirjallinen, on kumminkin mahdoton luetella tarpeellista määrää esimerkkejä, jotka voisivat mainittua väitettä valaista. Jos esimerkiksi ottaa, täytyy valita sellaisia, jotka mahdollisimman vähässä määrässä järkyttävät kuulija- tai lukijakunnan tun-

teita. Jos puhuja esim. tunnustaa avoimesti kuulijakunnalleen, että hän ajattelee sitä ja sitä, että hänen mieltensä tekisi elää niin ja niin, että hän haluaisi olla erityisissä suhteissa siihen ja siihen nimitettäänsä henkilöön, niin kuulijakunnan enemmistö ihan varmaan rupeaa häntä epäilemään ja pitämään „huonona ihmisenä“. Voi olla niin, ettei tuo puhuja koskaan käytännössä totenta niitä „huonoja taipumuksiaan“, jotka hän avosydämisesti puheessaan mainitsee, mutta se seikka ei „pelasta“ hänen kunniaansa. „Suu on sydämen tulkki“, sanoo sananlasku. Vaistomaisesti vaativat kuulijat puhujasta niitä „huonoja tekoja“, joihin hän julkisuudessa uskaltaa sanoa olevansa taipuisa.

Päinvastoin rupeavat kuulijat vähitellen antamaan jonkinmoisen pyhimyksen arvon puhujalle, joka ankarasti ruoskii n. s. paheita, mutta jonka yksityistä elämää eivät he tunne.

Ei siis ole ihmettä, jos kansa luulee näkevänsä esim. papin pään ympärillä jonkinmoisen pyhimyskehän. Mutta moista pyhimyskehää eivät näe ensinkään ne, joilla on omni — tai onnettomuus — tuttavallisemmin seurustella papin kanssa. Vielä enemmän häviää papin pyhyys niitten silmistä, jotka tietävät hänen elävän n. s. paheissa. Tuskinpa tekevät mitään „parantavaa“ vaikutusta papin nuhteet esim. naiseen, joka on n. s. äpärälapsen äiti, kun vaan sama pappi on sen lapsen isä.

Niin haluttua kuin rehellisyys kuuluu olevankin, on „käytännöllisessä“ jokapäiväisessä elämässä kumminkin tuiki mahdoton olla ehdottomasti rehellinen. Mihin esim. jouduttaisiin niitten lukemattomien „kunnianloukkausjuttujen“ kanssa, joita syntyisi, kun henkilö „vierasten“ kuullen nimittäisi sen ja sen henkilön, jonka hän tietää tehneen niin ja niin? Syylliseksi sanottu voi näet nostaa syyttäjää vastaan jutun väärästä ilmiannosta silloinkin kun hän todella on syyllinen, mutta tietää, ettei syyttäjä voi „näyt-

tää asiaa toteen". Usein tapahtuukin, että tuommainen yksinkertainen rehellisyys rangaistaan ankarasti.

Mutta tässä näennäisesti surkeassa asiain tilassa on hyviäkin puolia, jotka merkitsevät enemmän kuin huonot. Ihmisten epärehellisyys, ulkokullaisuus ja teeskentely todistavat kieltämättömästi, että ihminen on muita eläimiä korkeammalla kehityskannalla. Tämä väite tuntuneen ensi katsannolla mielettömältä, mutta kun sitä tarkemmin käsitellään, huomataan se tosiasioihin perustuvaksi. Mistä johtuu se hämmästyttävä käytöksen erilaisuus, että järjellinen ihminen salaa ja peittelee tekojaan, kun taas „järjetön“ eläin esiintyy sellaisena, mikä se luonnostaan on? Se johtuu juuri siitä tosiasiasta, että ihmisessä taistelevat useimmat voimat ylivallasta. Kun eläin vaiston opastamana palvelee yksinomaan ruumistaan ja tyydyttää siinä asuvia viettejä, tuntee ihminen itsessään erään toisellaisen pyrkimyshalun, joka ei saa tyydytystään ruumiin hyvinvoinnista. Hänessä taistelevat „lila“ ja „henki“ ylivallasta. Kumpikin valantavottelija pyrkii ihan vastakkaiseen suuntaan. Sanokaamme esim., että ihmiseläin, s. o. ruumis kaikkine eläimellisine vietteineen pyrkii „alas-“ ja tässä eläimessä asuva ajatteleva, arvosteleva ja tutkiva henki „ylöspäin“. Eri kehitystilojen vallitessa samassa ilmisyksilössä *samaan aikaan* on luonnollista, että hänen täytyy jo edeltäpäin harkita ja punnita sanojensa ja tekojensa tuottamia seurauksia. Tämä harkitsemiskyky määrää ihmisen käytöstävän ja värittää hänen siveellisen luonteensa. Mutta kun eri ihmisyksilöt ovat erilaisella kehityskannalla, niin täytyy heidän miltei aina esiintyä jossakin sulhteessa toisellaisina kuin he itse asiassa ovat. Eri kehityssasteet ja maailmankatsomukset juuri tekevät vilpittömän rehellisyyden näin eriaisteisten olentojen kesken mahdottomaksi. Kun kaikki ihmiset ovat toisistaan riippuvaisia ja tarvitsevat toistensa

apua, on luonnollista ja välttämätöntä, että he määrättyissä tilaisuuksissa ovat ilmaisematta semmoista mielipidettä, jonka he luulevat tekevän toiset heille nurjamielisiksi. Ulkopiirteellisesti samallaiset mielipiteet jakavat ihmiset kaikenmoisiin puolueisiin, seuroihin ja ryhmiin, mutta ulkopiirteellisestä yksimielisyydestä huolimatta ovat samankin puolueen eri jäsenet toisilleen epärehellisiä, s. o. tuntevat vaistomaisesti, ettei heidän sovi „avata sydäntään“ toisilleen. Kaksi henkilöä esim. voi kyllä solmia läheisen tuttavuusliiton ja koettaa olla toisilleen rehellisiä, „puhua suunsa puhtaaksi“ ja käyttäytyä vakaumuksensa mukaan: mutta ennen pitkää tulevat hekin huomaamaan, että he ovatkin siksi erilaisia, etteivät voi omaksua eivätkä sulattaa kaikkia asioita samalla tavalla. Tämä huomio vierottaa hyvät ystävyksetkin toisistaan. He muodostavat vieläkin ahtaamman seurapiirin, s. o. vetäytyvät omaan itseensä. Mutta mikä ihme! Nytkin tuntevat he vielä epärehellisyyden tarvetta. He huomaavat etteivät yksinkään ollessaan ole vapaat jonkinmoisesta arkailemisesta ja tinkimisestä. Yksinäisyydessäänkin he neuvottelevat — usein ääneensäkin — puhuvat puolesta ja vastaan, moittivat sitä ja sitä valintaa huonommaksi kuin toista, neuvottelevat ja harkitsevat kuten kokouksessa ainakin.

Kun yksi ainoa henkilö harkinnassaan ja neuvotteluissaan joutuu ristiiriitaan „oman itsensä“ kanssa, niin on selvää, että hänen persoonallisuutensa sisältää useampia eri kehitystiloja, jotka samaan aikaan kaikki pyrkivät määrääjiksi. Valintaan ryhtyessään antaa sama yksilö toisinaan suuremman arvon toiselle hyötypuolelle, toisinaan taas toiselle. Mutta aina hän valinnan tehtyään huomaa hylänneensä jotakin hyvää ja valinnensa pahaa. Hän tahdoisi valita kaikista hyötyperusteista puhtaan hyvän ja hylätä pahan, mutta ei voi semmoista valintaa tehdä, koska „hän itse“ juuri puoltaa sekä hyvää

että palaa. Hän on yksinäisyydessäkin „oman itsensä“ kanssa yhtä risti-riitainen kuin hänen yksilönsä jossakin kokouksessa on toisiin yksilöihin nähden. Mikä merkillinen pulma! Ihminen on siis yhtenä ainoana yksilönäkin monenmoisten eri kehitystaitojen kokoamus. Hän ei ole „kultaisessa sopusoinnussa“ oman itsensä kanssa kuten joku muu eläin. Onko hän siis muita eläimiä alhaisempi? Päinvastoin hän on niitä korkeampi, koska hänessä on eläimen, s. o. ruumiin lisänä jotakin muuta, joka arvostelee ruumiin pyyteitä.

Tästä ihmisen kokoomuksesta johtuu hänen epärehellisyytensä, s. o. halu ja tarve esiintyä erilaisena eri tilaisuuksissa, riippuen siitä, mikä hyötyperuste kulloin pitää „isänmyyttä“ tajunnan keskuudessa. Epäitsekäs ja verrattain rehellinen luonne merkitsee omistajansa pitempää maailmanikää. Samaten kuin vanhalla ihmisellä on yhdessä ruumiissa tehtyjä kokemuksia enemmän kuin nuorella, samoin on maailmanikään nähden vanhemmalla persoonallisuudella kokemuksia enemmän kuin nuoremmalla. Tässä merkityksessä vanhempi ihminen on saanut hyvittää eläinpuoltansa kauemmin kuin nuorempi. Siitäpää syystä tuntuvat kaikki ruumiista tarkottavat hyötyperusteet hänestä kuluneemmilta ja vähäarvoisemmilta kuin nuoremmasta persoonallisuudesta.

Kun kaikki tavalliset ihmiset „olosten pakosta“ ovat epärehellisiä, niin tekisi mieli kysyä, miksi eivät he usko toisille „salaisuuksiaan“ ja kaikkine puutteineen yhtä kaikki esiinny rehellisinä? Miksi esim. henkilö, jonka „virransa puolesta“ täytyy esiintyä siveys-sankarina, mutta joka yksityisenä henkilönä tahtoo mielellään harjottaa virransa vastaisia tekoja, miksi ei hän avoimesti tunnusta kantaansa yleisölle? Mikä on se pyhyys, jota kaikki näyttävät julkisuudessa tavoittelevan, mutta salaisuudessa kättävän? Se on se ihmiselämässä asustava korkeampi elä-

mänihanne. Tätä ihannetta palvelevat tavalliset ihmiset vaistomaisesti. Se on „tuntematon jumala“, jolle he julkisuudessa iloisen näköisinä uhraavat, mutta jonka vaatimuksista he salaisuudessa alituisesti tinkivät.

Nykyisellä kehitystaitella oleva tavallinen ihminen on siis „kahden tulen välissä“. Hänen pitäisi yhtäläisesti hyvittää sekä alhaisempaa että korkeampaa luontoaan. Mutta semmoisessa koelussa tulee hän selvästi huomamaan, ettei hän voi palvella „kahta herraa.“ Hän koettaa palvella molempia, koska hän ei voi kummastakaan ehdottomasti vapautua, mutta jota enemmän hän koettaa, sitä vaikeammaksi hän huomaa tehtävänsä.

Eivätkö ihmiset sitten koskaan voi vapautua tämmöisestä tukalasta tilasta? Eivätkö he milloinkaan voi esiintyä toisilleen täysin rehellisinä? Näitten kysymysten laajaperäisempi käsittely veisi meidät niin laajalle alalle kuin kaiken ilmiöelämän kokoomuksen tutkimiseen, aineeseen, johon emme nyt ryhdy. Tyydymme vaan vastaamaan mainittuihin kysymyksiin myöntävästi. Ihminen voi päästä olotilaan, jossa ei hänen tarvitse teeskennellä eikä käyttäytyä epärehellisesti. Mutta on huomattava, ettemme „ihmisellä“ tarkoita nykyaikaista sivistynyttä järkiolentoa, joka maapallolla esiintyy tai ainakin luullaan esiintyvän korkeimpana olojen määrääjänä. „Ihmisellä“ tässä merkityksessä tarkotamme eläimestä — ruumiista — lopullisesti pesäeroon pääsystä henkiolentoa, joka ei itselleen halua eikä tarvitse mitään, vaan joka käyttää suuret kykynsä häntä itseään alempien olentojen „pelastamiseksi“. Tämmöiset „ihmiset“ ovat toisilleen täysin rehellisiä — sen tajunnan mukaan, millä me tätä käsitettä arvostelomme. Mutta semmoinen rehellisyys ei suinkaan vielä merkitse täydellisyyttä. Tämmöinen „jumalallinen rehellisyys“ eroaa alhaisempien eläinten rehellisyydestä vaan kokemukseen nähden. Eläin on rehellinen siitä syystä,

ettei siinä vielä ole herännyt muita tarpeita kuin ne, jotka välittömästi kuuluvat ruumiin elimistön voimassa pitämiseen ja suvuun jatkamiseen. Tiedon ja kokemuksen puute tekee eläimen rehelleksi. „Jumalallinen ihminen“ taas on pitkänä elikautenaan niin sanoaksemme loppuun kuluttanut kaikki pyyteet. Lukemattomat itsekkäisyyden tunteet „voitot“ ja „tappiot“ on punnittu. Tämän punnitsemistyön tuloksena on kokemusmäärä, joka itsekkäisyyden kuonasta puhdistuneena on *viisautta*. Tiedon ja kokemuksen paljous tekee „jumalallisen ihmisen“ vilpittömästi rehelleksi.

Valaisemme näitä kahta rehellisyysastetta maapallomme eri ilmanaloista otetulla kuvauksella. Otaksutaan, että jossakin pohjoisnavan lähetyvillä asuvassa eskimossa herää vaistomainen halu päästä nauttimaan eteläisempien maitten hedelmällisyydestä. Hän lähtee matkalle. Jota etelämmäksi hän kulkee, sitä enemmän hän ihastuu häntä ympäröivään luontoon, jonka tuotteita hän hurmaantuneena nauttii. Mutta vähitellen hän kyllästyy nauttimaansa ja pyrkii yhä eteenpäin. Hänessä herää taas halu päästä jäisille asuinpaikoille, ja hän menee niin kauas etelään, että ilmanala taas muuttuu yhtä kylmäksi kuin se oli hänen alkuperäisessä asuinpaikassaan.

Olisiko tuon eskimon matka mennyt hukkaan? Eipä suinkaan. Kaikkien vyöhykkeitten ilmastosta ja luonnosta nautittuaan olisi hän koonnut runsaan kokemusvaraston. Hän olisi tullut tuntemaan sivistyneen maailman hyveet ja paheet. Hän olisi ehtinyt niistä tarpeekseen nauttimaan ja niihin taas kyllästymään. Jos hän sitten palasi sivistyneitten maitten kautta pohjoisnavan lähetyville kokemattomia veljiään ja sisariaan opettamaan, niin ei hän paluumatkalla enään ihailisi eri vyöhykkeitten luontoa yhtäläisillä tunteilla kuin menomatkalla. Otaksutaan, että hänen kansansa kaikki muut jäsenet ovat yhtä välittämättömiä etelä-

sempien maitten ihanuudesta kuin hänkin, joka jo on noissa maissa käynyt. Kumminkin olisi muitten ja hänen välittämättömyydellä suuri erotus. Muut olisivat välittämättömiä kokemuksen puutteesta, hän taas kokemuksen paljoudesta.

Samoin on „jumalallinen ihminen“ *uudestaan* rehellinen, koeteltuaan kaikki väliasteet.

Aste.

Ihanne.

I. Puhtauden ihanne.

Ei saa koettaa repiä ihannetta alas sen vuoksi muka, että se tuntuu saavuttamattomalta. Alasrepimisen tarve syntyy siitä, että yksityinen ihminen (tai kokonainen yhteiskuntakin) ei tahdo tunnustaa itseään puutteelliseksi, vaan tahtoo elää siinä käsityksessä, että muka ollaan sitä mitä pitikin ol-taman. Niinpä usein ihminen, joka esimerkiksi tahtoi pysyä naimatonna voidakseen esteettä palvella aatettaan, mutta ajan tultua antautuikin pariutumisvietille, — semmoinen ihminen ei melkein koskaan myönnä luopuneensa ihanteesta, vaan aina *muuttaa* ihanteen, sovittaa sen semmoiseksi, että hänen menettelynsä näyttäisi olevan sen kanssa sopusoinnussa. Tämä on ihanteen *alas repimistä*. Seuraava askel alaspäin on tällainen: Ihminen on naimisissa ja pitää avioelämää, yksiavioisuutta, säännöllistä pariutumista elämän korkeimpana muotona eli ihanteena. Mutta hän kyllästyy (usein juuri tämän „säännöllisyyden“ vuoksi) vaimoonsa tai mieheensä, ja sattuu niin, että hän antamattomasti rakastuu johonkin toiseen naiseen tai mieheen. Nyt hän ei suinkaan sano: ihanne tosin on yksiavioisuus, mutta minä olen luono ja heikko ihminen; vaan hän sanoo: yksiavioisuus, uskollisuus, ei olekaan ihanne, vaan ihanne on rakkauden eli rakastumisen tun-

nustaminen korkeimmaksi, rakastumisen oikeuttaa avioeroon. — Seuraava askel alaspäin on kolmas rakastumisen ja vihdoin moniavioisuus ja prostitutsiooni. Olen tavannut paljon „sivistyneitä“ ihmisiä, jotka ovat tehneet tämän matkan ylimmältä asteelta alimmalle, ja nimenomaan nähnyt, että he, muuttaen ihanteensa sen mukaan kuin laskentuivat, aina luulivat elävänsä sopusoinnussa ihanteen kanssa. Suurimmilla nykyajan sivistyskeikareilla on prostitutsioonielämä ihanne-elämää, ja heillä on käsillä paljon kirjallisuuttakin, joka niin todistaa.

Tästä näkyy, kuinka tärkeitä on ylimmän ihanteen pitäminen puhtaana. Sen tärkeyden tiedän muuten itsestänikin. Minä en ole elänyt ylimmän ihanteen mukaan, mutta lakkaamatta koetan sitä toteuttaa, ja se ei ole niin paha, etten voi toteuttaa, kuin se, etten pitäisi sitä enää toteutettavanaakaan. Olipa millä asteella tahansa, ylin ihanne kelpaa aina johdoksi, sillä se aina käskää ihmisiä antautumaan luonnonvieteille *niin harvoin kuin mahdollista*, niin avioliiton kuin prostitutsioonin, jopa onaniantakin asteilla.

Kriytisistä valheellinen ja petollinen on se ihanteen alennus, joka ilmestyy siinä opissa, että muka rakastuminen on ylempänä uskollisuuden ja hienotunteisuuden näkökohtia. Tietysti on asia selvä, kun on kysymys nuorista pojista ja tytöistä, jotka ensi kerran rakastuvat toisiinsa. Nuorille on aistillisen vetovoiman ja henkisen rakkauden vaikuttimet vielä niin toisiinsa kutoutuneet, etteivät he tuossa sukupuolisessa rakastumisessa erota eikä vainua *kahta* puolta, vaan tuntevat sielullisen ja aistillisen yhtymisensä yhdeksi. Tämä seikka se on, joka antaa nuoruuden rakkaudelle sen runollisen, jumalaisen luonteen. Senpä vuoksi nuoret eivät koskaan kysy onko heidän rakastumisensa hyvä vai paha, oikeutettu vai ei. Luonto vie heidät yhteen ja opettaa heidät vähitellen erottamaan aistillisuuden ja henkisyys-

den toisistaan, laajentaen henkisyyttä aistisuuden yhä vähentyessä.

Mutta perin toinen luonne ja väri on tietysti *naineen* ihmisen rakastumisella johonkin uuteen olentoon. Nainut ihminen ei ole enää siinä viattomuuden tilassa, ettei hän erottaisi asiain aistillista puolta, ja hän voi hyvinkin käsittää, että rakastumista vastaan joskus voi ja täytyy taistella. Hänellä on siihen semmoinen syy, jota nuorukaisilla ei olekaan, nimittäin sen uskollisuuden rikkoutuminen eli sen henkisen yhteyden häviäminen, joka oli tai olisi pitänyt olla ensimmäisen ruumiillisen yhtymisen hedelmänä. Nuorukaisilla rakastuminen siis edistää elämän asiaa: se synnyttää ennen olemattoman hengen yhteyden. Mutta naineiden ihmisten rakastuminen vie raaseen rikkoo ja hävittää olemassaollutta henkistä yhteyttä, joka rikoksen tunne estää minkäänlaisen henkisen yhteyden syntymistä uudenkin rakkauden-esineen kanssa.

En minä lainkaan tarkota puolustaa kirkollista avioliittoa. Minun mielestäni ei mikään ulkonainen pakkovalta saa sekaantua näihin asioihin, ei solmia avioliittoja eikä erottaa niitä.

Mutta sitä suuremmalla totisuudella ja voimalla on niiden ihmisten, jotka pitävät itseänsä tästä ulkonaisesta pakkovaltasta vapaina, pitäminen kiinni korkeimmista elämänihteistä, joille ei yksikään kuolevainen voi olla mallina, vaan ainoastaan oma totuudentieto johtona.

II. Pahan-vastustamattomuuden ihanne.

Tuo sääntö, että ihanne, vaikkakin saavuttamaton, on pidettävä puhtaana ja aina samalla ylimmällä asemalla, koskee kaikkia elämänaloja. Ennenkaikkea se koskee „rakkauden oppia“ eli ihmisten täydellistä veljistymistä. *Ihanne*, ylin ihanne tällä alalla on: menetellä toisiin nähden niinkuin toivoisi itsensä suhteen meneteltävän. Jos siis minä olen julmistunut ja tahdon tappaa jon-

kun, niin paras mitä minulle voidaan tehdä ei ole minun tappaminen tai haavoittaminen ja siten vaarattomaksi tekeminen, vaan rakkauden herättäminen minussa. Niin tuntee jokainen *itsensä* suhteen. Ei kukaan sano: paras olisi väkivallalla puolustautua minua vastaan ja tappaa tai haavoittaa minut. Senpäävuoksi, koska rakkauden herättäminen minussa on parasta mitä *minulle* voidaan tehdä, on myös minunkin, jos hyökkäys tapahtuu minua tai jotakin muuta henkilöä vastaan, luopuminen vihaa nostavasta vastarinnasta voidakseni hyökkääjässä herättää rakkautta. Tämä seikka on ihmisille selvä niinkauan kuin on puhe heistä itsestään tai vielä heidän omaisistaankin. Niinpä ei kukaan toivoisi oman isänsä, äitinsä, veljensä, sisarensa, vaimonsa, täysikäisen lapsensa väkivaltaista rankaisemista vankeudella tai seurasta sysäämisellä heidän pahantekojensa tähden, vaan pitää rakkauden herättämistä heissä parhaimpana mitä heille tehdä voi, ja on valmis ei ainoastaan seitsemän kertaa anteeksi antamaan, vaan seitsemänkymmentä kertaa seitsemän. Vasta sittenkuin tulee kysymys aivan *vieraista* ihmisistä, on meille mahdoton käsittää „rakkauden oppia“, ja meistä näyttää, että paras, minkä voimme heille tehdä on puolustautuminen heitä vastaan ja heidän rankaisemisensa. Mutta voimmehan ainakin ajatella (ellemme uskoisikaan ihmisten yhdistäjään Isään), semmoista persoonallisuuden ja sukulaisuuksien yläpuolella olevaa ymmärrystä, joka ei tee erotusta vieraiden ja sukulaisten välillä, vaan pitää kaikkia ihmisiä yhdenarvoisina. Tämän ymmärryksen mukaan olisi siis *kaikkiin* ihmisiin nähden noudattaminen rakkauden herättämisen sääntöä ja siis oleminen vastarintaan ryhtymättä. Tähän perustuu vuorisaarnan oppi: „teille on opetettu, silmä silmästä ja hampas hampaasta, mutta *minä* sanon: älkäätkä olko pahaa vastaan!“ (Matteus 5: 38, 30).

Pahan-vastustamattomuuden oppi on

ihanne ihmisten välisistä suhteista. Sitä ei saa repiä alas, se täytyy tehdä kaikkien pyrkimysten tarkotuseräksi, niin yksityisten kuin kansallisten ja maailmallisten. Yksityiselle ihmiselle tuo oppi on porttina Isän yhteyteen tulemiselle, siis iankaikkisuudelle, — maailmalle tuo oppi taas on porttina yhteiselämän onneen.

Ollen *ihanne* on tämä oppi sekä yksityiselle että maailmalle saavuttamaton, sillä niinkauan kuin ihmisellä on oma muista eroava ruumiinsa, ei hän koskaan voi *täydellisesti* rakastaa lähimmäistään niinkuin itseään ja aina myös tulee antamaan etusijaa itselleen ja omaisilleen vieraiden rinnalla; ei siis myöskään maailma voi milloinkaan *täydellisesti* toteuttaa veljeysaatetta. Mutta sanon tässä niinkuin sanoin äsken: ei ole niin paha se, ettei maailma tai yksityinen voi ihannetta toteuttaa, kuin se, että se lakkaa tuota oppia pitämästä ihanteena.

Ihanteen tarkoitus onkin ainoastaan viitoittaa *tie*, mitä myöten on kulkeminen. Tärkeintä tärkeimmästä on, että tuo seikka pysytetään ihanteena, ja että siis kaikki mikä on sen kanssa ristiriidassa, tunnustetaan inhimilliseksi heikkoudeksi, tieltäpoikkeamiseksi. Nykyään yhteiskunnissa syntyy sääntöjä sääntöjen perästä, lakeja lakien perästä, mutta jos pakkovallasta luopumista pidetään ihanteena, ovat säännöt vähentymistään vähentyvät; sillä se ihanne sisältää itsessään kaikki säännöt, yhteiskunnallisetkin.

Täytyy kerran kaikkiaan tunnustaa erehdykseksi ja ihanteen kanssa ristiriitaiseksi se seikka, että muuntamat luovat itselleen kuvan siitä mimmoiseksi heidän ympärillään olevan yhteiskunnan pitää muodostua ja saavuttavat valtaa pannakseen tuota tulevaisuuden-kuvaa toteen. Vallan omistaminen täytyy semmoisenaan tunnustaa ihanteen kanssa ristiriitaiseksi. Ei kukaan ole määrätty säättämään pakkolakeja toisille, vaan jokainen on määrätty palvelemaan toisia sillä työllä,

mikä on toisille välttämättömin (alentamaan eikä ylentämään itseään). Jos sitävastoin vallan omistamista ei pidetä ihanteen kanssa ristiriitaisena, niin se muuttuu tavoitettavaksi hyveeksi, ja alkuperäinen veljeys-aate, joka on vallan omistamisen kanssa ristiriidassa ja siis tuntuu häiritsevältä, joutuu ennen pitkää pilkanalaiseksi.

Totuuden, onnen ja iankaikkisuuden tie on tämä:

1) Älä asetu vallanpitäjäksi kenenkään ylitse.

2) Älä tee vietistä nautintoa itsellesi, vaan *tyhjdytä* sitä niin harvoin kuin mahdollista (silloin kuin et muuta voi).

3) Älä lupaa mitään, äläkä sitoudu mihinkään.

4) Älä vastusta väkivallalla pahaa.

5) Älä tee erotusta omaisiesi ja vieraiden välillä, vaan rakasta kaikkia niinkuin itseäsi.

Näiden ihanteiden seuraaminen — mikäli kukin jaksaa ja pystyy — tuottaa maailmalle mitä suurimman palveluksen ja joltaita sitä sen päätarkotusta, sen ajallista onnea kohden. Mutta paitsi sitä, että näiden ihanteiden seuraamisesta riippuu koko maailman ajallinen kehitys, kahleista vapautuminen, on niiden merkitys vielä toinenkin, — nimittäin se, että ne ovat jokaiseen *yksityyseen* nähden hänen oman persoonallisen iankaikkisuutensa porttina. Tämä oppi on ainoa oppi, joka osottaa yhden ja yhteisen tien samalla sekä maailman ajalliseen onneen että yksityisen ajattomaan iankaikkisuuteen.

Arvid Järnefelt.

Sokea usko ja rehellisyys.

Huhtikuussa levitettiin lentolehti, jossa „Omatunto“ tarjottiin tilattavaksi samoilla sanoilla kuin tämän numeron tilausilmoituksessa. Lentolehden mottona oli näin kuuluva ote eräästä madame Blavatskyn

kirjotuksesta: „Ei ketään täysin rehellistä ja vakavaa totuudenetsijää ole koskaan ollut niiden joukossa, jotka sokeasti uskovat n. k. „jumalan sanaan“, olkoon se muka sitte joko Allahin, Brahman tahi Jehovan ilmoittama, kutsuttakoon sitä koraaniksi, puraanaaksi tahi raamatuksi. Sillä usko on järjen uinailua, ei sen valvontaa.“

Tämä toimituksen mielestä sangen selvä ja ymmärrettävä lause näyttää kumminkin herättäneen väärinkäsitystäkin, koska eräs arvoisa kirjeenvaihtajamme lausuu seuraavat sanat:

„Mottona, joka käsitetään ohjelmaksenne, käytätte H. P. B:n lauselmää, missä kielletään, ettei *rehellistä* ja vakavaa totuuden etsijää ole koskaan ollut niiden joukossa“ j. n. e. Minä olen taas puolestani sitä mieltä, että tällainen, ehdoton väite, juuri „omantunnon“-nimeä kantavassa julkaisussa on suuressa määrin eksyttävä. Katsoen siihen, että ihmisjärkikin kypsyy kehityksen kautta, kirkastuen polvipolvelta, lienee meille jokaiselle selvää, tahi ainakin *uskottavaa*, että omatunto joutuu usein ristiriitaan järjen kanssa. Tämä tulee osittain vaillinaisesta sielunkasvatuksesta, mutta suureksi osaksi ehkä siitä, että olemme vielä äärettömän kaukana siitä ihanteellisesta tasapainosta, jolloin järki- ja tunne-elämä sointuvat yhteen ja synnyttävät paratiisi-elämän. Olen puolestani ehdottomasti vakuutettu siitä, että on löytynyt ja yhä löytyy vilpittömiä, rehellisiä ihmisiä niissä, jotka voimakas tunne-elämä on johtanut sokean uskon piiriin ja tehnyt siellä onnellisiksi. Kun elämän päätehtäväksi käsitän onnellisuuden etsimisen, kun on ihmisiä, jotka syrjäyttäen järjen, etsivät ja löytävät sen uskon piirissä, ei minulla ole luontoa, eikä „omaatuntoa“ horjuttaa näiden tuhansien onnea väitteellä, jota en ole tilaisuudessa, — jota en voi — todistaa.“

Näistä arvoisan kirjeenvaihtajamme mieltemistä olisi paljonkin sanottavaa — ja ehkä toisten olemme tilaisuudessa ottamaan puheeksi tuota mieltäkiinnittävää kysymystä „sokeasta uskosta“ elämän onnellistuttajana —, tällä kertaa tyydymme perin lyhyeen huomautukseen, mikä erityisesti koskee kirjeenvaihtajamme muistutusta. Olemme täysin yhtä mieltä hänen kanssaan siitä, että paljon rehellisiä ja vakavia ihmisiä on ollut ja on niitten joukossa, jotka sokeasti uskovat, eikä silminnähtävästi H. P. B:kaan ole sitä tosiasiata tahtonut kumota. Hän on tähdännyt nuolensa aivan toiseen kohtaan. Sanoohan hän nimenomaan, ettei ketään täysin rehellistä ja vakavaa *totuuden etsijää* ole ollut niiden joukossa, jotka sokeasti uskovat n. k. „jumalan sanaan“ j. n. e. Totuuden etsijä kuuluu mielestämme toiseen ryhmään kuin tavallinen onnensa etsijä — eihän totuuden etsijä tiedä edeltäksin, onko totuus tekevä hänet onnelliseksi vaiko ei — ja ne vaatimukset, joita olemme oikeutetut asettamaan hänen intellektualiselle rehellisyydelleen, kasvavat samassa määrin suuremmiksi, kuin hän itse osottautuu järkeväksi ja älykkääksi etsijäksi. Täytyyhän meidän myöntää, että totuuden etsintä — joskin se on koko sielun ja mielen ja sydämen polvistumista Jumalan eteen ja Hänen kanssansa kamppailemista — ehdottomasti myös on ymmärryksen ja järjen työtä. Kuinka silloin totuuden etsijä, kieltämättä järkeään, pettämättä rehellisyyden tuntoaani voisi lopulta langeta sokeaan uskoon?

Sitä emme saata „uskoa“. Totuuden etsijän taivaallinen palkinto on ehdottomasti *järjen vakaumus* ja erinäisissä tapauksissa *yliaistillinen tieto*. Mutta jos ihminen, joka sanoo silmät auki etsineensä, lopulta on vajonnut sokeaan uskoon, on

meillä täysi oikeus epäillä joko hänen mielensä kestävyyttä tai hänen ymmärryksensä vilpittömyyttä.

Kirjeenvaihtajamme sanoo lopuksi, ettei hänellä „ole luontoa eikä „omaatuntoa“ horjuttaa näiden tuhansien onnea“, jotka sokeasti uskovat. Siihen mekin yhdyimme. Emme mekään tahtois horjuttaa kenenkään onnea. Päinvastoin.

Mutta olemme tehneet sen huomion, että nykyaikana, varsinkin työtä tekevässä kansassa ja nuorisossa, on paljon yksilöitä, jotka eivät kykene sokeasti uskomaan, mutta eivät liioin ole innostuneet näkevin silmin totuutta etsimään. Niiden puoleen kääntyy „Omatunto“. Niiden henkisiä kykyjä se tahtoo herättää eloon.

Ja sitten on paljon ihmisiä, jotka etsivät, mutta eivät vielä ole löytäneet. Heillekin on „Omatunto“ toivottavasti oleva tervetullut vieras — ystävä ja opas.

Sillä me emme tahdo, että kukaan sokeasti uskoisi, vaan että jokainen itse etsisi ja näkisi. Ja me tiedämme, että totuuden rehellinen etsintä on ihmishengen ihanin toiminta, ja me olemme nähneet, että paljas sana „totuus“ panee ihmisen rinnan riemuitsemaan.

P. E.

„Omantunnon“ toimitukselle.

Tuo pieni uutinen, että teosofinen aikakauslehti alkaa ilmestyä pääkaupungissa, on allekirjottaneen mielestä ollut merkittisin uutinen, minkä olen lukenut meidän merkittävyyksiä täpö täysistä lehdistämme. Vihdoin ollaan siis päästy siihen! Olen kuin toinen ihminen siitä päivästä, jona uutisen luin. Olen täynnä ihmettelyä. Täynnä iloisia toiveita. En siis enää ole yksin. Miksi meihin ihmisiin hiipii sem-

moinen arkuuden ja ahdistuksen tunne, kun me ajattelemme olevamme yksin?

Neljätoista vuotta sitten toi mieheni koitiin sanomalehti »Finland'in« toimistosta muutamia keltaisia vihkoja ja selitti, että ne olivat arvan heitossa toimittajien kesken langenneet hänen osalleen. Siinä oli hajanaisia vihkoja »Teosofisk Tidskrifti« v:ltä 1891.

Luin rivin ja kaksi, ja sydämeni sykkähti. Halu heräsi kuulla enemmän, mutta sitä en paljon ole saanut. Näinä 10 vuotena, jotka olen viettänyt täällä »Kuopion takana«, en ole ollut tilaisuudessa lukemaan teosofista kirjallisuutta; ja kun ympäristöni ei ole harrastuksiani lainkaan ymmärtänyt, on tuntunut mielestäni kuin olisin ollut kotoisin toisesta tähdestä.

Ja nyt saapui ilosanoma — odottamatta keskellä kaikkea sekasotkua ja surkeutta.

Toivoen menestystä uudelle siunausta tuottavalle yritykselle piirrän kunnioituksella

Eva V.

Raamattu todistaa.

Henki sanoo: saarnaa, mutta mitä minä saarnaan? Henki sanoo: saarnaa ihmisestä, ihmis-sielusta, taivaan salaisuuksista, henkimaailmasta ja eläinten hengistä, mutta nykyaikana on vaikea ruveta ihmisestä puhumaan enempi kuin mitä luonnollinen eli fyysillinen silmä näkee ja korva kuulee. Jos minä henkisiä eli korkeampia asioita puhuisin, niin minun viereeni ilmestyisi kysyjä, joka sanoisi: voitko sen näyttää toteen raamatun jälkeen, muutoin ei se ole totta, sillä raamattu on yksin totta, se on Jumalan sanaa eikä mikään muu. Kuinkahan lienee? Kun ottaa raamatun ja avaa sen, niin todistuksia taivaan ja henkimaailman salaisuuksista löytää aivan paljon, mel-

kein joka sivulla. Ottakaamme vähän puhuaksemme vanhan testamentin profetoista. Kuka meistä voi väittää, etteivät profetat olleet tavallisia ihmisiä, niin siinneet ja syntyneet kuin mekin? Ja kuitenkin he tiesivät tapahtumattomat asiat aivan kuin ne olisivat jo tapahtuneet, ja niin ne tapahtuivat kuin profetat ennustivat.

Otetaanpa esimerkki. Kun Israelin kuningas Ahab aikoi sotia syyrialaisia vastaan, kysyi hän ensin neuvoa kaikilta profetoiltaan. (Tästä kertoo 1:sen kuningasten kirjan 22 luku.) Kaikki 400 profetaa neuvoivat häntä sotimaan, sillä sota loppuisi onnellisesti kuninkaalle, he sanoivat. Yksin Mika Jimlan poika, ennusti onnettomuutta. Hän oli näyssä nähnyt Israelin kansan hajoitettuna vuorilla kuin lammasmaa ja ollut hengessään läsnä taivaallisessa neuvottelussa, jossa päätettiin Ahabin kuolema. Näin hän ennusti, ja niin kävikin. Kuningas ryhtyi sotaan, haavoitettiin ja kuoli samana ehtoon.

Profeta Mikan näky ja ennustus oli nyt toteutunut. Israeli oli vuorilla hajotettuna niinkuin lampaat, joilla ei paimenta ole, eikä heillä myös isäntää ollut — isäntä oli kuollut, niinkuin Mika oli sanonut. Mutta minkähän tähden taivaallisen sotajoukon päämies neuvotteli Israelin kuninkaalle tämänkaltaisen kuoleman? Se oli jo ennen hänelle määrätty murhasta ja ryöväyksestä (katso 1:sen kuningasten kirjan 21 luku, 19 v.).

Se kertomuksen kohta, johon meidän erityisesti tulee kiinnittää huomionsi, on kuitenkin se, että profeta Mika näkee taivaallisen sotajoukon ja heidän päämiehensä, jota hän kutsun herraksi, ja kuulee heidän puhuvan ja neuvottelevan, juuri niinkuin mekin täällä, sillä siitä me näemme, kuinka hän oli sen taivaallisen sotajoukon kanssa tuttava ja kuinka hän vietti heidän kanssansa seuraelämää ja yhteyttä. Eivät he olleet ensi kertaa toinen toisensa kanssa yhteydessä, koska heillä oli luotto toinen toiseensa

niin suuri, että Mika myös pääsi senlaisen sotajoukon sofaneuvotteluun, ja koska hänelle uskottiin niin suuri tehtävä, että hän sai julistaa koko Israelin kansalle sodan päätöksen eli heidän tappionsa ja kuninkaalle hänen kuolemansa. Tämä on jotain suurta ja ylevää ja ihanaa, että ihminen voi kehittyä niin korkealle, että hän saapi seurustella taivaallisten olentojen kanssa, puhua heidän kanssansa suusta suuhun ja saada heiltä opetusta ja tietoa ja taitoa. Sillä me tiedämme, että sen kehitysmäärän, minkä toinen ihminen on voinut saavuttaa, sen voi myös toinen saavuttaa, kun ihminen itse vaan tahtoo, haluaa ja harrastaa henkistä kehitystä eikä luota kenenkään ansioon eikä vapahdukseen. Ihmisen pitää itse itsensä vapahtaa eikä odottaa, että Jumala tulisi häntä väkisten taivaaseen vetämään sen nojalla, että sinne on edeltä monta pyhää ja hurskasta marttyyriä mennyt, jotka taivaallisten totuuksien julistamisesta ovat joutuneet maailman vihoihin. He ovat kuolleet luonnon lain mukaan oman kuolemansa, eikä se auta meitä yhtään, ei se pyhitä meitä yhtään. Sinne ovat menneet Buddha ja profetat, Kristus, apostolit ja marttyyrit, mutta se ei auta meitä yhtään, elleimme itse vältä kaikkea pahaa ja rakasta ja tee kaikkea hyvää, niinkuin meidän suuri opettajamme sanoi, että rakkaus on kaiken täyttämys — „rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi äläkä tee lähimmäiseslesi sitä, jota et soisi itsellesi tehtävän“.

Jos nyt kysymme, mitenkä nuo korkeat Jumalanmiehet olivat oppinsa ja kehityksensä saaneet, niin kuuluu vastaus, että he olivat sen saaneet vanhoissa niin sanotuissa mysteerioissa eli salaisoppikouluissa, joissa opetettiin, että ihminen henkisesti kehittyä niin korkealle, että hän näkee taivaan salaisuudet sekä ennen tapahtuneet ja vielä tapahtumattomat asiat. Heillä oli itsellään halu kaikkeen hyvään, ja he hylkäsivät kaikki maalliset tavarat ja ilot ja hovit ja maallisen kunnian

ja hekuman. He panivat kaikki sielunsa ja ruumiinsa voimat yksin henkisiin oppeihin ja pyrintöihin ja heitä opetettiin kuolettamaan kaikki pahat himot. Tämä sama sääntö pitää paikkansa tänäkin päivänä: kuoleta himosi, sillä ilman himoin kuolettamista ei kukaan ihminen voi henkisesti kehittyä. Asia on niin, että kun ihminen ensin kuolettaa yhden pahan himon, niin toinen on paljon helpompi kuolettaa ja kolmas vieläkin helpompi. Sitten ihminen rupeaa ymmärtämään henkisiä asioita ja elämän tarkotuksen, ja kun hän on päässyt niin pitkälle, että on kuolettanut loputkin himoistaan, niin hänelle ilmestyy uusia näköaloja, joita hän ei ennen osannut aavistaakaan. Näin ennen opetettiin profetakouluissa. Ei opettajilla eikä oppilailla ollut taloja eikä kartanoita, eikä suuria palkkoja eikä loistavia pukuja niinkuin usein nykyajan oppineilla ja niinsanotuilla hengen miehillä. Mutta profetoitakin on monta lajia. Tuossa nyt oli kertomuksessa lähes neljä sataa miestä, jotka ennustivat valheen hengen kautta. Mitä profetoita ne olivat? Ne olivat niitä, jotka eivät olleet kuolettaneet himojansa, heillä oli vielä himo kunniaan ja maalliseen valtaan ja tavaraan. Eivät he tohtineet kuninkaalle sanoa täydellistä totuutta eivätkä siihen kysyneekään, sillä totuus ei ollut heissä. He pelkäsivät kuninkaan suosion eli ystävyyden rikkomista, niinkuin näkyy kertomuksesta, sillä sanoihan kuningas: „minä vihaan Mikaa, sillä hän ei ennusta minulle koskaan hyvää“. Tästä huomaa, että toiset profetat olivat jo ennenkin puhuneet vaan kuninkaan mielen mukaan ja jättäneet totuuden syrjään. Mutta Mika ei pelännyt kuninkaan vihaa. Kun lähetti häntä neuvoi ja varoitti: „kaikki toiset ovat ennustaneet hyvää, ennusta sinäkin nyt hyvää!“ niin Mika vastasi lähettile: „niin totta kuin Herra elää, niin minä totta sanon.“ Ei hän pelännyt kuninkaan kuolemantuomiota eikä vesi-

koppirangaistusta eikä virkansa menettämistä eikä pilkkaa, jota toiset profetat tekivät. Ja vaikka yksi profetoista lyödi sivalsi häntä poskelle sanoen: „kunka tien kautta Herran henki on minusta sinun tykösi paennut puhuttelevaan sinua!“ joka oli mitä törkein pilkka ja häväistys sellaisessa paikassa kuin he olivat, ei hän välittänyt mistään, sanoi vaan totuuden yksinkertaisesti, lisäten pilkkaajalle: „silloin sinun pitää se näkemän, kun pakenet majasta toiseen“. Mikalla oli niin äärettömän tarkat tiedot koko sotatapahtumasta; hän oli ollut sotasuunnittelussa läsnä ja hän tiesi, että niin tulisi tapahtumaan kuin hän oli kuullut taivaallisen sotaväen puhuvan ja päättävän. Tämmöiset olivat vanhain mysteerein eli salaiskoulujen oppilaat ja vihityt himoina kuolettajat.

Antti Tallgren.

Unien merkitys.

Usein kuullaan puhuttavan unista ja niitten merkityksestä ynnä toteenkäymisestä.

Toiset väittävät, että unilla ei ole mitään merkitystä eikä tarkoitusta, kun taas toiset ovat aivan päinvastaista mielipidettä. Suotakoon nyt tämän kirjoittajalle tuoda esille omat mielipiteensä ja kokemuksensa asiasta, jotka kenties voivat auttaa arv. lukijaa edes jossakin määrin ymmärtämään ihmissielun toimintaa ruumiin nukkuessa. Jokainen joka uskoo sielun olemassaolon, käsittää myös, jos asiata miettii, että ihmisen sielun toiminta ei rajoitu yksistään tähän fyysilliseen maailmaan, vaan käsittää semmoisiakin aloja ja vaikutuspiirejä, joista meillä tavallisissa oloissa on ilmei mahdoton ottaa selkoa. Yksi sellainen sielun toiminta-ala on n. s. uni tai unissa näkeminen. Unien kautta saamme usein tietoja kaukaisista tapahtumista ja tulevista asioista. Jos

vaan seuraamme tarkoin unennäköjämme, niin tulemmme huomaamaan asian todenperäisyyden. Tavallisesti niillä tosin ei ole mitään merkitystä, mutta on huomattava, että uni silloin on nähty aamupuolella yötä, jolloin jo ihmisen aivot ovat työssä, vaikka muu ruumis vielä on nukkuvassa tilassa.

Mainittakoon tässä eräs esimerkki tämän kirjoittajan omasta kokemuksesta, joka ehkä asiata hieman valaisee.

Palvelin v. 1897 Venäjän rajavartioväessä Itävalta-Unkarin rajalla.

Kesällä samana vuonna, tulin kenttäharjoituksille Sandomirin pieneen kaupunkiin Veikselvirran rannalla. Eräänä päivänä palattuani harjoituksista ja päivällistä syötyäni y. m. tehtäväni suoritettuani laskeusin levolle ja vaivuin kohta sikeään uneen. Silloin näin seuraavan unen: Veljeni, joka asui Tallinnassa eli n. k. Räävelin kaupungissa vanhempieni luona, astui sisään huoneeseen ja tuli luokseni sanoen:

„Tuon sulle terveiset kotoa ja siitä merkiksi saat tämän kukan“. Samalla irroitti hän napinlävestänsä kauniin sinisen kukan, jota en ennen ollut huomannut ja tarjosi sen minulle. Otin sen vastaan hämmästyneenä ja kyselein, miten hän oli tänne saapunut ja missä senkaltaisia kukkia kasvoi. „Tulen maailmasta, josta sulla tuskin on aavistusta. Olen vapautunut aineen kahleista ja tulin sulle siitä täten tietoa antamaan“, vastasi veljeni ja katosi.

Seuraavana päivänä kirjoitin vanhemmilleni kirjeen, jossa tiedustelin veljeni vointia, sillä olin jo ennen saanut tietää, että hän oli sairas. Vaan kummakseni sain jo lähes kahden päivän kuluttua Tallinnasta kirjeen, jossa ilmoitettiin minulle veljeni kuolemasta. Vertasin kirjeessä mainittua kuolemanhetkeä minun unennäköni aikaan ja huomasin, että veljeni oli kuollut noin tuntia ennen minun unelmaani. Sivumennen olkoon mainittu että postinkuljetus Tallinnan ja Sandomirin vä-

lillä kestää lähes neljä vuorokautta eli edes-takaisin noin 7½ päivää. Meidän kirjeemme olivat siis sivuut-taneet matkalla toinen toisensa.

Sillä tavalla olin saanut tiedon vel-jeni kuolemasta jo tunnin kuluttua, josta muuten olisin saanut olla tietä-mätön lähes neljä vuorokautta.

Samalla mainittakoon toinenkin esi-merkki, joka on yhteydessä edellisen kanssa.

Palattuani sotapalveluksesta, kertoi äitini seuraavan unensa: „Yöllä en-nen Kaarlon (se oli veljeni nimi) hau-taamista, näin unen, että olin hautaus-maalla, ja näin, että Kaarlon haudan viereen oli kaivettu toinenkin hauta, joka oli laitoja myöten täynnä vettä, jotavastoin Kaarlon hauta oli täysin kuiva. Seuraavana tahi hautajaispäi-vänä kerroin uneni saattojoukolle, ja kun olimme saapuneet hautausmaalle, huomattiin, että minun unelmani oli todellisuuden kanssa yhtäpitävä“.

Tämän laatuksia esimerkkejä ja to-distuksia voisin esittää useampiakin, vaan riittäkööt nyt nämä kaksi.

Joka niistä asioista tahtoo päästä suurempaan selvyyteen, lukekoon seu-raavat kaksi kirjaa: „Mitä on kuolema?“ ja „Salatut tieteet“.

G—g.

Suomen naisille.

Naisen asema jumalallisen viisauden valossa.

Ihminen on olento, jossa jumalan ta-junta, itsetietoisuus selvimmin ilmoit-takse.

Ihmiskunta jakautuu kahteen mies-ja nais-sukupuoleen. Nämät täydelli-sentävät toinen toisensa.

Mies on vahvempi, vankempi, ym-märtäväisempi ja ikäänkuin vaikutta-vainen puoli ihmiskunnassa. Ei ole maailman historiassa mainittu naista, joka olisi ollut suuri sotapäällikkö, tai-teilija, maalaaja, kirjailija tai säveltäjä. Ei millään suurella keksinnöllä ole nai-nen rikastuttanut maailman kehitystä.

Sen tunnustamme nöyryydessä.

Ovatko nämä alat siis naiselle vie-raat, oudot, mahdollomat saavuttaa? Ei suinkaan. Meidän aikakautemme, jolloin naisillekin on suotu tilaisuutta henkisten lahjojensa viljelemiseen, on sen kylläkin selvästi osottanut. Miksi se on tapahtunut nyt vasta, kysymme kummastellen.

Tätä ihmeellistä puutosta naisten kehityshistoriassa ei meidän, ajattele-vina olentoina, kumminkaan sovi suu-resti kummastella.

Historian lehdet selvästi osottavat että naista ammoisista ajoista saakka on pidetty niinkuin pimeään kellariin suljettua kasvia; siltä on puuttunut valoa ja lämmintä myötätuntoisuutta; kuka ajatteleva olento siis saattaa ih-metellä, että kasvi hoidon puutteessa on lakastunut ja kuihtunut?

Ihminen on kahdenlainen olento; ulkonaisesti on hän joko mies tahi nai-nen. Tämä on kunkin yksilön ulko-nainen, muodollinen puoli. Se ei yk-sinään muodosta ihmistä. Muoto on asunto eli maja, jossa sisällinen, näky-mätön *oikea ihminen*, ajattelija (manas) meissä asustaa. Ja tuo ajattelija on riippumaton sukupuolisuhteista.

Siis jokainen meistä elää myöskin kahdenlaista elämätä: ulkonaista ja si-sällistä.

I.

Naisen asema vanhalla ajalla.

Koko luomakunnassa huomaamme sen ihmeellisen seikan, että se, joka on voimakkaampi joko fyysillisessä tahi henkisessä suhteessa, sortaa, raatelee ja orjuuttaa heikomman olennon. Ih-miskunnassa on käynyt samoin.

Nainen, ruumiin voimiltaan heikom-pana olentona on kaikkialla ja kaik-kina myöhempinäkin aikoina jokaisen kansakunnan keskuudessa tullut sorre-tuksi ja orjuutetuksi.

Vaan salaiset opit opettavat, että ihmiskunnan ensiaikoina asia ei näin ollut. Äidillä oli taloudessa ja yhteis-

kunnassa yhtä suuri sananvalta kuin isälläkin. Tätä aikakautta on nimitetty: *matriarkaatin* eli äidinvallan aikakaudeksi. Se oli kommunismin, tasa-arvoisuuden aika. Aikojen kuluessa muuttui tämä suhde patriarkaatiksi, jolloin yksityisomaisuus pääsi vallalle, ja näin alkoi naisen sorto ja orjuuttaminen.

Tämä oli ihmiskunnan ensimmäinen suuri revolutsio eli kapina.

Miehen päästessä valtaan suljettiin nainen pois neuvoskunnista ja kaikista johtavista toimista. Mies pakotti vaimon lapsikamariin ja aviolliseen uskollisuuteen — mutta hän itse ei myöntynyt noudattamaan tätä sääntöä. Kun nainen oliuskoton, joutui hän syy-pääksi mitä petollisimpaan rikokseen miehen herrautta eli yksityisomaisuutta vastaan: hän näet toi perheeseen vieraita perillisiä. Tämän naisen petoksen rankaisivat kaikki kansat joko kuoleamalla tahi orjaksi myymisellä.

Näin kuoli naisen vapaus ja vähitellen koko naissuku joutui orjuuteen.

Katsokaamme tätä seikkaa yleisissä piirteissä lähemmin, tutkimalla muutamien erinäisten kansain naisten ulkonaista elämää ja naista koskevia lakeja.

1. Kreikkalaiset.

Naisen asema Atenassa oli palvelijattaren ja orjan. Hän ei saanut esiintyä julkisesti; kadulla piti hänen käydä peite silmillä. Miestänsä hän nimitti herraksi.

Milloin tahansa, syystä tahi syyttä, sai mies myydä eli lahjoittaa naisen orjaksi.

Miehen suhde naiseen oli aivan toinen. Hän sai vapaasti tehdä mitä hänen mielensä teki. Hän sai suositella ketä tahansa — sai rakastaa kuinka monta ihmistä hänen mielensä halusi.

Tästä suhteesta syntyivät niin kutsutut *hetäürilaitokset*.

Kaikilla suurilla vanhan ajan miehillä oli omat hetäürinsä, ja historia on tallentanut niiden nimet. Aviovaimon nimeä ei historia tunne, vaan että Perikleen hetäuri oli Aspasia, Epiku-

rin Danae, Platonin Archäänassa, sen on historia jälkimaailmalle säilyttänyt.

Vaimo, perheenäiti oli ainoastansa lastensynnytyskone, uskollinen koira, joka vartioitsi kotia ja hoiti taloutta. Perheenisä, talon herra eli niinkuin tahtoi.

Tästä laitoksesta syntyi, äidinvallan aikana tuiki tuntematon, prostitutsioni, jossa ihminen myy ruumiinsa rahasta.

Perinnöllisyydenlaki katosi; sen sijalle astui täydellinen yksityisomaisuuden tunnustaminen, säätyrajoitus ja luokkalaitokset.

Yksityisomaisuuden omistajat yhdistyivät vähitellen yhdyskunnaksi. Niitä, joilla ei ollut omaisuutta, alettiin sortaa. Kaikki hallituksen johto joutui omaisuudenomistajain käsiin. Omaisuuden omistamisen turvaamiseksi täytyi laittaa lakeja, perinnöllisiä virkoja. Lakien synnyttyä nousi kansassa käsitys siitä, kuka oli omistaja eli herra, sorrettava eli orja; näin syntyi velallinen ja saamamies, yllhäisö ja köyhälistö. Syntyi valtio, oikeusoppi, oikeusoppineet, papit, porvarit, orjat. Nainen oli täydellisesti orjuutettu. Hän oli kauppatavara.

2. Roomalaiset.

Roomalaisten hallitus oli patriarkaatillinen. Jokaisen miehen velvollisuus oli pitää vaimonsa nöyryydessä, tietämättömyydessä ja alamaisuudessa. Aviossa syntyneet lapset olivat rinta-perilliset.

Roomalaiset elivät ensin puhtaudessa ja tarkoin heidän seassansa valvottiin siveellisyyttä, mutta roomalaisvallan loppuaikoina pääsivät kumminkin lihalliset nautinnot suureen vanhtiin ja saivat laveat alat; siitä syntyi alku roomalaisvallan häviöön ja perikatoon. Ruvettiin yleisesti suosimaan vapaata rakkautta ja lapsettomuutta ja kansa katosi vähitellen maailman näyttämöltä.

3. Juutalaiset.

Juutalaisten Jehovan suurin käsky kansallensa oli: „olkaat hedelmälliset

ja lisääntykää". Tätä käskyä ovat juutalaiset kaikkina aikoina tarkasti ja jokaista kansalaista velvoittavana sääntönä tunnustaneet ja pyhänä pitäneet. Kaikista vainoista ja sortamisista huolimatta ovat he ankarasti kasvaneet ja lisääntyneet, tulivat he mihin maahan hyvänsä.

Avioliitto oli kansallinen ja kirkollinen velvollisuus. Mutta naisen asema heilläkin on ainoastansa orjan ja palvelijan. Jumalan kymmenen käskyä kirjoitettiin ainoastansa miehille. Kymmenennessä käskyssä mainitaan nainen palvelijoiden ja juhtien joukossa. Nainen on niinkuin kaikki muukin miehen yksityinen omaisuus, eikä mitään muuta.

Naisen ja miehen suhde juutalaisen katsantokannan mukaan selviää parhaiten heidän rukouksistansa.

Mies rukoilee näin:

"Ylistetty ole sinä jumala, meidän herramme, joka et luonut minua naiseksi."

Juutalaisnainen taas sanoo samassa rukouksessa näin:

"— — — joka olet minut luonut tahtosi jälkeen."

Plato kiitti jumalia kahdeksan hyvän teon edestä. Ensimmäinen hyvänteko oli se, että jumalat olivat antaneet hänen syntyä vapaana miehenä eikä orjana; toinen taas, että hänet oli luotu mieheksi eikä naiseksi.

Kummankaan sukupuolen asemaa ei voida sen tarkemmin määritellä kuin mitä tämä Platon katsantokanta ja juutalaisten ylläoleva rukous tuovat ilmi.

Juutalaiset tunnustavat siis, niinkuin kaikki itämaiset kansat, vaimon oikeudettomuuden, orjuuttamisen ja vankina olemisen. Juutalaisuus ei osaa erottaa ihmisen muotoa ja sisältöä toisistaan.

Juutalaisista lähteneenä saarnasi mestari Jesus kaikenlaisia kansassa syntyneitä väärinkäsityksiä, tavaksi tulleita paheita ja ulkokullaisuutta vastaan. Ei hän koskaan erottanut miestä ja naista. Hän saarnasi „*kaikelle kan-*

salle", sillä hän näki pitemmälle, kuin me kuolevaiset. Hän näki ja tunsin sen, mikä on oikea, sisällinen ihminen ja mikä on ulkonainen kuori, muoto meissä. Jokainen, joka tahtoi oppia tuntemaan totuutta, joka pyrki päästä pimeydestä valkeuteen, sai myöskin kuulla hänen puheitansa. „Jokainen, jolla on korvat kuulla, se kuulkoon“, sanoi hän, tekemättä eroa miehen ja naisen välillä. Hän tiesi, että muodot ovat muuttuvaiset, vaan se salattu ihminen, jumalaiskipinä meissä, joka on sulkeutunut tuohon muotoon, on ijäinen, pysyväinen. Totuuden tunteminen meidät vapauttaa; muoto sitä vastoin vangitsee.

Näin juutalaisuudesta puhkesi Jesuksen eli n. k. kristinoppi.

4. Kristityt.

Kristinoppi alkuansa tahtoi olla vastakohtana raa'alle aineellisuudelle; se tahtoi kohottaa alhaisen, halveksitun kansankerroksen alennetusta tilastansa, ja se saarnasi orjille vapautusta niinhyvin aineellisen kuin henkisenkin ahdasmielisyyden tilasta. Sanalla sanoen: sen päämaalina oli *yhdenvertaisuuden* saavuttaminen eli *veljeys*.

Katsokaamme nyt lähemmin kuinka naisen on käynyt n. k. kristinkirkossa.

Uskaliain ja jaloin kristinuskon eli oikeammin paulinilaisuuden levittäjä ja saarnaaja oli Paulus Tarsolainen eli Paavali.

Hänen lähetykskirjeissänsä puhutaan useasti naisen asemasta seurakunnassa.

Selvästi hän sanoo Kor. 14: 34 »Nainen olkoon ääneti seurakunnassa», toisin sanoen: hän olkoon oikeudeton, lapsen eli orjan vertainen. Nainen ei saanut paljastaa päätänsä temppelissä, (11: 10) sen ajan käsityskannan mukaan. Miksi? Siitä antavat meille salaiset opit selvän.

Juutalaiset uskovat, että ihmistä ympäröi suuri joukko pahoja henkiä, joita ihminen luonnollisilla silmillänsä ei näe. Jos hän niitä näkisi niin hänen rohkeutensa katoaisi. Jo-

kaista ihmistä ympäröi 10,000 tällaista henkeä oikealla ja 1,000 hänen vasemmalla puolellansa. Näitä henkiä nimetään *shelimeiksi*, ja usko niiden vaikutusvaltaan on säilynyt meidän päiviimme asti.

Juutalaisnaisten päähine, n. k. *khaleb-in*, oli pääasiallisesti keksitty sentähden, että tuo päähine pitäisi loitompana noita pahoja henkiä, joilla muka oli erinomainen halu asettautua erittäin naisten pitkään tukkaan, jos he vaan kulkivat päättensä peittämättä. *Khaleb-in* oli valmistettu liinakankaasta ja peitti täydellisesti hiukset; se oli ikäänkuin jonkunmoinen tekotukka.

Näemme siis, että Paavali ei tunnusta miehen ja naisen yhdenvertaisuutta, veljeyttä, yhteistä alkuperää, niinkuin teki tämän uskonnon perustaja, jonka käsky kuuluu: «rakasta lähimmäistäsi, niinkuin rakastat itseäsi». Eli eivätkö naiset ole lähimmäisiä? Ovatko lähimmäisiämme ainoastaan ne ajattelijat, jotka nykyisessä ruumistuksessaan ovat saaneet majaksensa miehen muodon?

Paavalin aikana ja heti hänen kuolemansa jälkeen levisi kristinuskko verrattain vähässä ajassa länsimaalaisten kansain keskuudessa. Siihen vaikuttivat hyvät kulkunevot, tiät, joita alituiset sodat olivat raivanneet; ihmisten ankara orjuudentila ja etupäässä opin oma henki, joka saarnasi yhdenvertaisuutta, orjuudesta vapautumista kaikille orjille — ja koko köyhä ihmiskunta, paitsi mahtavia omaisuudenomistajia eli silloin orjuudessa.

Jo aikaisin, vielä apostolien eläessä, syntyi monenmoisia lahkoja ja seuroja tämän äskenperustetun kristinkirkon keskuudessa. Myöhemmin asetettiin pappeja ja piispoja kaikkialle. Niistä arvokkaimmat tunnustettiin n. k. kirkkoisiksi.

Mitä nämä »kirkkoisät» vaikuttivat naisen orjuuden poistamiseksi, tasa-arvoisuuden saavuttamiseksi, veljeysrakkauden evankeliumin levittämiseksi?

Kirkkoisä *Tertullianus*, ankara kir-

konopin puolustaja, joka kuoli noin 230 paikoilla j. K. kirjoittaa:

»Nainen! surussa ja rääsyissä, katumuksen kyynelissä pitäisi sinun käydä! Sinä olet saattanut ihmiskunnan lankeemukseen. Vaimo! sinä olet helvetin portti!«

Ankara lause kirkkoisän sydäimestä. Ja me kuitenkin salaisten oppien valossa tiedämme, että *Eva* syntyinlankeemuksen historiassa on vertauskuva ihmisessä asuvasta vapaasta tahdosta.

Kirkkoisä *Origines*, joka on kirjoittanut ensimmäisen historian kirkon uskonkappaleista ja joka kuoli 254 j. K., kirjoittaa näin:

»Avioliitto on jotakin epäpuhdasta ja epäpyhää; se on lihallisten himojen tyydyttämisen keino.«

Sopiiko tässä kysyä: mikä avioliitossa on epäpuhdasta? Ja: kuka on avioliiton perustanut?

Kirkkoisä *Augustinus*, Hippoon seurakunnan piispa (kuoli 430 j. K.) kirjoittaa samasta asiasta:

»Naimattomat loistavat niinkuin tähdet taivaan valtakunnassa.«

Kirkkoisät *Eusebius*, joka sepitti 10 kirjaa kirkon historiasta (kuoli 340 paikoilla) ja *Hieronymus*, (kuoli 420 Betlehemissä), kuuluisan *Versio Vulgatan*¹ kirjoittaja, lausuvat mielipiteensä avioliitosta näin:

»Lause: »olkaat hedelmälliset ja lisääntykää«, ei ole enään ajanhengen kanssa yhtäpitävä.«

Siis, kirkkoisäin kirjoituksista päätäen, on tuon luonnon lain täyttämisen, joka on ihmiselämän pyhimpiä velvollisuuksia, jo voitettu kanta ja siis hulluutta ja syntiä.

Ja näin koko n. k. kristinopissa on nainen, joka on »liha«, tullut epäpuhtaaksi, hyljättäväksi, ylönkatsottavaksi olennoksi. Hän on ruumiillisentunut »lihan himo«, s. o. *itsekkäisyys*, joka,

¹ Tämä Hieronymuksen raamatun latinalainen käännöstunnustettiin Tridentin kirkolliskokouksessa v. 1546 katolin kirkon ainoaksi autentiseksi eli oikeaksi tekstiksi.

niinkuin tiedämme, on maailman pääruhtinas, kaiken synnin alku ja juuri.

Turhaan näistä kirkkoisien jättämistä kirjoituksista etsimme tasa-arvoisuutta, veljellistä rakkautta ja jaloa ihmisen käsittämistä; turhaan niistä etsimme naisen tilan korottamista elämellisydestä ja alhaisuudesta. Läpeensä niissä kajahtelee kova soraääni, joka huokuu sortoa ja sydämettömyyttä.

Kristinoppi on sekotus juutalaisten ja kreikkalaisten filosofiasta; näiden juuret piilevät syvällä indialaisten, babylonialaisten ja egyptiläisten ikivanhoissa sivistyksissä. Kaikkien näiden mukaan on nainen ala-arvoinen olento, ja on siis voimakkaammalla oikeus ja velvollisuus häntä sortaa ja pitää tietämättömyyden pimeyden rautakahleissa.

Suuren mestarin tasa-arvoisuuden, veljeyden ja rakkauden oppi on täten saranoiltaan siirretty. Ei se alusta näin kuulunut. Mutta meidän täytyy oppia erottamaan noita kahta oppia toisistaan: *kristinoppi* on aivan toista kuin *valtiokirkon oppi* eli kuten sitä nykyisin ulkokullatusti nimitetään: *kristillisyyys*.

Ei siis tämän »kristillisyyden« ansio suinkaan ole se, että naisen asema meidän aikoinamme on hiukan korkeammalla ja vähän paremmalla kannalla kuin vanhojen kansojen aikoina.

Sen ovat toiset syyt vaikuttaneet, niinkuin kohta näemme.

Martti Humu.

„Historian tuomio.“

Aikana, jolloin kansan tasainen kehityskulku näyttää keskeytyvän, etsivät sen kansan yleisen oikeustajunnan esi tulkit ikäänkuin ilmareikiä, joihin tukehtumaisillaan oleva oikeudentunto voisi turvautua, kunnes säännölliset olot palaavat, jolloin yhteiskuntaruomis taas voi ruveta vapaasti hengittämään. Tehokkaimmalta tuntuva sem-

moinen ilmareikä on „historian tuomioon“ sisältyvä aate.

„Historian tuomio“ on jonkinmoinen „viimeinen valtti“, jonka sorretun kansan puolesta puhujat lyövät pöytään — käyttääksemme tällaista puheentapaa — kun kansa turhaan on koettanut kaikkia tavallisia, sen käytettävissä olevia keinoja oikeuksiansa puolustamiseksi.

Viime aikoina olemme erittäinkin sanomalehtikirjallisuudessa usein tavanneet nuo kaksi sanaa, joille oppineissa piireissä tuntuu annettavan suuri merkitys.

Käymättä sen pitemmälle arvostelemaan sitä vääryyttä, jonka rankaisemiseksi meidän maassa on vedottu „historian tuomioon“, koetamme muutamain sanoin arvostella sitä aatetta, joka noihin sanoihin sisältyy.

On huomattava, että ainoastaan n. s. oppineet puhuvat historian tuomiosta. Tällaiset oppineet eivät omaksu sitä „oppimattomien“ vakaumusta, että Jumala rankaisee kaiken vääryyden.

Mutta mitä tällaisella tuomiolla ymmärretään? Miten kansa tai joku sen osa voi joutua historian tuomion alaiseksi? Oppineet kehottanevat kysyjää ottamaan selvää siitä, miten historia on tuominut n. s. vanhat sivistyskansat, esim. sotaisat, koko maailman valtaa tavoittelevat roomalaiset. Jos me nyt uskommekin, että historia on tuominut vanhat roomalaiset, niin mitä sitten merkitsee tuommoinen tuomio? Kärjivätkö muinaiset roomalaiset esim. nykyään tästä tuomiosta? Tokkohan meidän oppineet uskovat, että julma Sulla esim. kylläkin kärsii historian tuomitsemana? Semmoista he eivät usko. Koko historian tuomio eroaakin kaikenmoisista muista tuomioista siinä suhteessa, että historian tuomion alainen kansa tai yksilöt eivät ensinkään kärsi tuosta tuomiosta. Aikamme materialistinen elämäntähtäys pitäisi mitä suurimpana hulluutena semmoisen vakaumuksen, että menneitten aikojen kansat vuosisatojen ja -tuhansien ku-

luttua saisivat niittää tekojensa seurauksena ihan oman kylvönsä.

Mutta jos n. s. historian tuomio ei todellakaan merkitse muuta kuin että myöhemmin kansat ja yksilöt vaan moittivasti arvostelevat manalle menneiden kansojen ja yksilöjen tekoja — mikäli niitä historian avulla tunnetaan — niin on koko puhe historian tuomiosta pelkkää pilaa, vieläpä suoranaista järjettömyyttä. Eihän „tuomio“ mitään merkitse, jos ei syyllistä millään tavalla voida rangaista. Sanotaan kyllä, että ne ja ne teot ovat siveellisesti tuomittavia, vaikka ei näin sanottaessa ajatellakaan mitään määrättyjä henkilöitä. Mutta samalla on huomattava, että jonkun teon tuomittavuuden siveellinen merkitys on juuri siinä, että edellytetään löytyvän henkilöitä, jotka semmoisesta tuomittavuudesta itsetietoisiksi tultuaan välttäisivät juuri noita tekoja, mitkä ajan henki pitää tuomittavina.

Kun nykyisen, määräävään asemaan pyrkivän länsimaisen maailmankatsomuksen mukaan ei vainajia enää mitenkään voida vetää tilille teoistaan, niin jää „historian tuomiokin“ saman länsimaisen ajatusopin mukaan arvosteltuna kaikkea asiallista merkitystä vaille. Tälle länsimaiselle maailmankatsomukselle olisikin paljon edullisempaa vaihtaa „historian tuomio“ esim. „historian varottavaan esimerkkiin“. Kelpaavathan vainajienkin huonot teot eläville kyllä varottavaksi esimerkiksi.

Mutta kun „historian tuomio“ nykyajan tieteellisesti sivistyneitten henkilöiden valvomassa kirjakielessä ja sivistyneessä puheessa itsepintaisesti pitää paikkansa, niin voivat toisin ajattelevat tästä tosiasiasta vetää sen johtopäätöksen, että „historian tuomiossa“ sittenkin piilee syvällisempi aate kuin sivistyneemmät yleensä luulevatkaan. Nämä toisin ajattelevat voivat käyttää „historian tuomiota“ aseena n. s. materialisteja vastaan siten, että vaativat näitä joko tunnustamaan tuon sana-

yhteyden epäloogillisuuden tai myöntämään sen mahdollisuuden, että vainajat todellakin joutuvat kärsimään „historian tuomiosta“.

„Historian tuomiota“ arvostellesamme huomaammekin helposti, ettei materialistinen maailmankatsomus seisokaan niin vankalla pohjalla kuin moni nykyisen materialismin herkkäuskoinen ihailija luulee. Lakkaamattomat tieteelliset paljastukset viittaavatkin kieltämättömän selvästi semmoiseen tulevaisuuteen, jossa vähätietoisemmatkin hymyilevät nykyajan varmuusopille. Tulevaisuus on myös osotettava, että „historian tuomio“ onkin todellisuus eikä paljas merkityksetön sanasommitelma. Itse tällainen käsite jo todistaa, että jotakin nykyaikaiselle materialismille outoa oppia on parhaastakin valvomisesta huolimatta hiipinyt materialistiseen ajatusmaailmaan. Ovathan materialistista maailmankatsomusta kannattavat oppineet järki-ihmisiä. Eivät he tietensä suvaitse merkityksettömiä sanayhteyksiä kielessä. Kun nyt „historian tuomio“ nykyaikaisen materialistisen käsityskannan mukaan kumminkin on semmoinen sanayhteys, niin täytyy edellyttää, että materialistit eivät pidä tarkkaa huolta ajatusoppinsa puhtaudesta tai salaisesti suosivat „haaveita“ ja „utukuvia“. Viimeksi mainittu edellytys tuntuu hyvin todenmukaiselta. Puhuvathan nykyään esim. epäitsekäisyydestä ja muitten hyväksi uhrautumisesta henkilöt, jotka joka tilaisuudessa ovat valmiit nauramaan kuoleman jälkeiseen elämään tehyille viittauksillekin.

Kun moni materialisti oikein pyhää kiivautta täynnä uhkaa sortoa ja vääryyttä harjottavia vallanpitäjiä „historian tuomiolla“, niin tekee toisin ajattelevan myöskin mieli hymyillä ja kysyä, onko puhe moisesta tuomiosta jonkinmoisella „uudenaikaisella helvetillä“ pelottelemista.

„Meidän jälkeen tulkoon vedenpaisumus“, kuuluu madame Pompadour sanoneen Ludviikki XV:lle, kun ku-

ningas pahaa aavistaen pelkäsi jonkinmoisen valtiollisen myrskyn puhkeamista. Tämä lausunto osoittaa, kuinka vähän hienosti sivistynyt kirkon helmalapsikin voi välittää „tuomiosta“, jossa ei hänellä itsellään — hänen käsityksensä mukaan — ole mitään osaa.

Pitäisikö sitten meidän ajan sivistyneitten pelätä „historian tuomiota“, josta eivät he „nurmen alla nukkessaan“ mitään tiedä? „Turhaa suunpieksemistä koko semmoinen puhe! Mutta jos „historian tuomiolle“ tahdotaan antaa joku älyllinen sisältö, niin täytyy epäilemättä omaksua semmoinen elämänsäkatse, jonka mukaan jokainen olio tulee jatkamaan joksikin ajaksi keskeyttämäänsä työtä.

Aate.

Kirje toimitukselle.

Nuoruudestani lähtien uneksin jostain pyysväisestä hyveestä taikka ihanteesta, etsin sitä elämän hyöriästä — mutta turhaan, ikävyyttä ja katkeruutta siellä tarjottiin, vaan minua ei ymmärretty.

Oli kumminkin elämässäni hetkiä, sanomattoman autuaallisia ja suloisia, ja ne kehottivat yhä vaan etsimiseen. Tosin tunsin itseni kovin mitättömäksi ja henkisesti köyhäksi, jonka tähden usein kysyin itseltäni: „mitä oikeastaan etsin ja mitä kaipaan? — enköhän vaan ole kiittämätön, kurja raukka!“ Vaan samassa kuulin sisäisen äänen, joka sanoi: „etsivä löytää ja kolkuttavalle avataan, ja jos tahdot saavuttaa itsenäisyyttä ja tietoja, joiden avulla olet löytävä sen onnen, mistä hämärästi uneksit, niin sinun on ensin juotava kärsimysten ja vastoinikäymisen maljasta“. Nämä sisäisen äänen kultaiset sanat panivat minut ajattelemaan, että mitään hyvää ja todellista onnea ei saavutetakaan ilman työtä ja vaivaa.

„Oi, jospa olisi joku, joka voisi minua auttaa taikka joka ymmärtäisi minua“, ikävöin ja kaipasin juuri kuin olisin tiennyt, että löytyy, vaikka viipyy. Kerran ilmeistyikin asuntooni oppaani, ihmeissäni katselin häntä, kun hän oli minusta aivan tuntematon, vaan suureksi ilokseni huomasin, että hän kertoi siitä todellisesta veljeydestä totuuden etsimisessä, joka oli juuri kuin hyvää lääkettä minulle. Hänen avullaan löysin sen tien, jota myöten oikea henki totuuden valossa on minut perille vievä ja jota kulkien olen ihanteeni löytävä.

Siunatun oppaani nimi oli „Uusi aika“, teosofinen sanomalehti.

Eräs Äiti.

Teosofinen maailma.

Teosofinen toiminta Helsingissä.

Jos asianharrastaja tällä hetkellä saapuisi Helsinkiin tiedustelemaan, mitä teosofian alalla toimitetaan, hän varmaan ensin suuntaisi kulkunsa Teosofiseen Kirjastoon Albertinkadun 34:ssä. Katseltuaan siellä sen 8 tai 900 nidosta hän kysyisi tarkempia tietoja bibliotekariolta ja saisi kuulla, että siinä, kirjastohuoneessa kokoontuu muutamia henkilöitä pari kertaa viikossa. Torstai-illoin luetaan ja selitellään ruotsiksi pientä hindulaista hartauskirjaa Bhagavad-Gitaa, ja keskiviikkoisin keskustellaan suomeksi kaikenmoisista teosofisista kysymyksistä. Bhagavad-Gita eli »Herran laulu« on teosofien lempikirjoja; mitä ylevintä elämänviisautta esitetään sen runollisissa pikkusaarnoissa, keskusteluissa ihmisen, Ardhunan, ja mestarin, hänen opettajansa Krishnan, välillä; se on tosin »hindulainen« kirja ja pelottaisi sen takia monta hyvää sielua meidän maassa sitä lukemasta, mutta vahinko on näiden hyvien sielujen puolella. Keskiviikko-illoin on tänä talvena parhaasta päästä keskusteltu kuolemanta-

kaisista ja ylipäänsä »astralisista« asioista, johon etupäässä on ollut syynä kahden kirjan ilmestyminen viime vuonna (Salatut tieteet ja Mitä on kuolema?)

Mutta saisi meidän asianharrastajamme kuulla muutakin. Joka sunnuntai- ja pyhäpäivä-aamu klo 1/210 pidetään teosofien luento eli esitelmä Sörnäisten Työväenyhdistyksen huoneustossa. Tietysti ystävämme sinne rientäisi ja hämmästyisi heti väljään saliin astuttuaan ja nähdessään vastaisella seinällä yhdistyksen puumerkin. Mikä kummallinen karma sen lieneekin piirtänyt semmoiseen muotoon, että se aivan kelpaa Teosofisen Seuran nimerkiksi. S. T. (Sörnäisten Työväki) siinä seisoo, mutta kirjaimet kun ovat monogrammin muodossa, lukee yhtä hyvin T. S. Ja T. S. monogrammina — se on viisauden käärme ripustettuna egyptiläiselle ristille.

Ystävällämme on »hyvä onni«. Jo ovella hänelle ilmotetaan, että »tänään onkin pitkä luento« ja se merkitsee, että hän saa kuulla useampia puhujia, vieläpä soittoa ja lauluakin. Vähitellen kokoontuu väkeä saliin — hiljaisia ja tyyniä, mutta samalla iloisennäköisiä kasvoja. »On niitä ainakin puolitoistasataa«, ajattelee asianharrastajamme ja etsii itselleen paikan, sillä kokous alkaa.

Liian pitkäksi kävisi nyt kertoa, mitä kaikkea hän siellä saa kuulla ja nähdä — sinne pääsevätkin ainoastaan työväenyhdistyksen jäsenet —, mutta kokouksen loputtua hän lähtee kirjaöpöydän luo, jossa on teosofista kirjallisuutta myytävänä.

Teosofia Suomessa. Vapaamman henkisen ja uskonnollisen elämän aamusarastuksena Suomessa voipi pitää Teosofisen Kirjaston avaamista Helsingissä tammikuun 1 p:nä 1897: Vaikka silloin vielä ei ollut suomenkielistä teosofishenkistä kirjallisuutta tarjona suomalaiselle yleisölle, keskusteltiin kuitenkin innolla semmoisen kirjallisuuden tarpeellisuudesta siinä pienessä ruotsinkielisten teosofien piirissä, joka säännöllisesti kokoontui kirjastuhuoneessa.

Ensimmäiset suomenkieliset teosofiset jul-

kaisut — lukuunottamatta muutamia artikkeleita Päivälehdessä, Uudessa Kuvalehdessä y. m. — olivat sitten 4 sivun suuruinen lentokirjanen syksyllä v. 97 nimeltä »Ihminen, miksikä itket?«, jossa esitettiin reinkarnatsionin ja karman lohduttavia oppeja mitä kansantajuisimmassa muodossa, ja Annie Besant'in kirjasen suomenno »Johdantoa teosofiaan« syksyllä v. 99, jota vielä tähän saakka on ollut saatavissa.

Mutta teosofia oli yhä vielä suomalaiselle yleisölle tuiki tuntematon nimi, vaikka sen oppeja ja aatteita eräältä toiselta taholta ruvettiin kansalle esittämään. Emme saa unohtaa sitä työtä, jota Matti Kurikka suoritti Suomessa, ennenkuin hän lähti muuanne ihanteitaan toteuttamaan. Hän tosin ei käyttänyt teosofian nimeä, mutta kun lukee hänen teoksiaan — »Ulapalle«, »Ihmiskunnan pelastus«, »Moses vai Jesus?« y. m. huomaa heti, minkä hengen lapsi hän on. Ja hänen kirjoituksensa ovat niin muodoin olleet tien raivaajia teosofian suurille aatteille.

Vasta uusi vuosisata vei purtemme väljemmille vesille. Vuonna 1901 tehtiin rohkea yritys, kun perustettiin »Uusi Aika« niminen lehti. Tämä viikkolehti ei elänyt kauan, mutta se teki tehtävänsä: se sai teosofian nimen tunnetuksi laajoissa piireissä. Kun »Uudessa Ajassa« ilmestyneet teosofiset kirjeet olivat jääneet kesken, päätettiin muutamain lukijain kehoituksesta julkaista ne kokonaisuudessaan kirjana.

Tämä näytti myös uhkarohkealta yritykseltä, koska kirjalle ei saatu kustantajaa. Kuitenkin painettiin se ja ilmestyi joulukuun v. 1901 nimellä »Valoa kohti«. Viime joulukuun (1903) ilmestyi toinen painos.

Syksyllä v. 1901 alettiin pitää niitä teosofishenkisiä helppotajuisia esitelmiä Sörnäisten Vuorelassa, joita tähän päivään saakka on jatkuvasti pidetty joka pyhäpäivä-aamu klo 1/210. E.

Kirjekortti Kouvolasta. Siitä lähtien kun syksyllä 1902 pidettiin ensimmäinen teosofinen esitelmä täällä, on teoso-

finen harrastus vuosi vuodelta kasvanut ja kaikessa hiljaisuudessa on harjoitettu teosofisia lukuja. Viime maaliskuulla päättivät muutamat asianharrastajat kokoontua kerran viikossa ajatuksia vaihtaakseen ja kartuttaakseen teosofista tietoaan. Näissä kokouksissa on luettu melkein läpi Leadbeaterin »Teosofiian ulkopiirteet« ja luetun johdosta keskusteltu.

Niiden aineiden joukossa, jotka tänä vuonna oli valittu Nuorisoseuran toimeenpanemien luentosarjojen ohjelmaan, olivat myös tähtitiede, uskontojen kehityshistoria ja teosofia. Näistä aineista luennoimaan onnistui Nuorisoseuran saada eräs asianharrastaja. Luennot eli oikeammin esitelmät pidettiin kaikki Pääsiäispyhien aikana täkäläisellä Lukutuvalla. Yleisöä kokoon-tui kerta kerralta enemmän, niin että viimeistä esitelmää teosofiasta oli kuuntele-massa noin 160 henkeä. (Kuten arvata sopii, muodostuivat kaikki esitelmät enem-män tai vähemmän teosofisiksi). Kuuli-joiden mielenkiinto oli koko ajan jänni-tettynä sekä aineiden että puoleensa vetä-vän esitystavan takia. Useimpien mielestä lienevät esitelmät tuntuneet liian lyhyeil-tä: tunti kuluu äkkiä, kun unohtaa itsensä. Viimeisessä esitelmässä esitetyt kehityk-sen periaatteet saivat monipuolisemman valaistuksen siinä keskustelussa, joka toi-meenpantiin esitelmän loputtua ja kesti puolentoista tuntia ja johon yleisö in-nokkaasti otti osaa.

Esitelmänpitäjä oli sitäpaitsi kunniavie-raana läsnä eräässä yllämainituista viikko-kokouksista, joita myöhempinä aikoina on pidetty yhteiskoulun huoneustossa. Pi-dettyänsä alustavan, mainion esityksen Teosofisen Seuran vaalilauseesta ja kol-mesta tehtävästä hän johti keskustelua, jossa m. m. kosketeltiin pahan arvoitusta. Että »pahalla on sijansa maailman luon-

noksessa« lienee kaikunut liian oudolta koulun johtajan korvissa, koska hän heti kokouksen loputtua kielsi edelleen pitä-mästä kokouksia koululla.

Nyt tämä esitelmäsarja on vain muis-tona, mutta se muisto ei pian haihdu. Paikkakunnan henkinen elämä on taas saa-nut voimakkaan herätyksen, ja suotava olisi, että tällaisia sarjoja saataisi uudistaa kerran tai pari vuodessa, sillä yleinen mie-lipide täällä on, että ne vaikuttavat ääret-tömän paljon hyvää — enemmän kuin konsanaan kirjat. Ne tuovat meille uutta elämää, uusia herätyksiä ja uutta intoa tutkimaan ja ajattelemaan. Ne vapautta-vat meidät hetkeksi aikakausien tietämät-tömyydestä ja ennakkoluuloista, joihin sielu on kietoutunut ja jotka siltä sulkevat to-tuuden auringon lämmittävän valon. Mutta kun nuo peitteet poistetaan, tuntee sielu itsensä kuin uudestasytntyneeksi, valmiiksi vastaanottamaan sitä valoa ja jumalallista elämää, joka täyttää maailmankaikkeuden, mutta jota ei voi sulkea ahtaihin muotoi-hin, opinkappaleihin ja lahkoihin. »To-tuus on uskontoja korkeampi«.

A. IV.

Teosofisen Seuran 29:s toiminta-vuosi päättyi onnellisesti viime joulukuun lopussa¹. Presidentin, eversti Olcottin äsken ilmestyneestä, tavanmukaisesta vuo-sikertomuksesta näemme, että Seuralla nyt on kymmenen haaraosastoa eli sektsionia eri maissa ja uusia tulossa. Nuo kym-menen ovat amerikalainen sektsioni, in-dialainen, brittiläinen, skandinaivialainen (käsittää Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Suo-men), hollantilainen, ranskalainen, italia-lainen, saksalainen, australialainen ja uusi-seelantilainen sektsioni. Jokaiseen täm-möiseen haaraosastoon kuuluu sitten joukko »loosheja« eri kaupungeissa, ja tietysti

¹ Seuran aikaisemmasta työstä katso »Salai-nen oppi ynnä muita kirjoituksia«, kirj. Pekka Ervast.

on paljon jäseniä, jotka eivät kuulu mihinkään looshiin, koska semmoista heidän paikkakunnallaan ei ole. Samaten on luonnollista, että teosofisia tutkimuksia harjoitellaan paljon Seuran ulkopuolellakin. Presidentti mainitsee nimenomaan ilahuttavana todistuksena teosofisen liikkeen levenemisestä, että viime vuonna ilmestyi ensimmäinen teosofinen kirja Iislannissa ja samaan aikaan perustettiin looshi Invercargilliin Uudessa Seelannissa, joka on maailman eteläisin kaupunki.

Toukokuun 8:ttä päivää, madame Blavatskyn kuolinpäivää (1891), jota vuositain on vietetty H. P. B:n muistoksi »valkoisen lootuskukan päivän« nimellä, ristittiin viime vuonna presidentin ehdotuksesta »Muiston päiväksi« ja vietetään nyt kaikkien kuolleitten teosofisten työntekijäin muistoksi. H. P. B. oli liikkeemme äiti, mutta jokainen työntekijä ansaitsee paikan meidän sydämessämme — ja meidän muistissamme, kun hän on siirtynyt näkymättömään maailmaan.

Adyar-kirjasto sijaitsee nyt mukavassa ja kauniissa rakennuksessa. Siinä on tilaa 50,000 tai 60,000 nidokselle, joka lukumäärä toivottavasti pian täyttyy. Kirjastoa on silloin tällöin muistettu lahjoituksilla ja viime vuonna se sai 210,000 Smk. Senor Salvador de la Fuente y Romeron jälkeensä jättämistä omaisuudesta; täten kirjasto vähitellen pysyy voimissa omilla varoillaan, ja mikä nyt tarvittaisiin, on sopiva ja kykenevä johtaja, joka voisi tutustuttaa teosofista maailmaa sen aarteihin. Parastaikaa puuhataan sanskritin-kielistä aikakauskirjaa, johon olisi tarkoitus painattaa tärkeimpiä sanskritinkielisiä käsikirjotuksia, joita löytyy kirjastossa suuret määrät. Tämä hanke on varmaan oleva tervetullut oppineelle maailmalle yleensä.

Europalainen Federatsioni. Annie Besantin ehdotuksesta liittyivät pari vuotta sitten useimmat europalaiset haaraosastot (ranskalainen, hollantilainen, saksalainen, italialainen ja brittiläinen sektsioni) yhteen, europalaisen federatsionin (liiton) nimellä, jonka tarkoitus on vuotuisissa

kokouksissaan, joihin jäseniä saapuu eri maista, tutustuttaa erikielisiä teosofejia toisiinsa ja niittää yhteisiä hedelmiä eri maissa ja eri kansojen kesken tehdystä työstä. Kokemusten ja työtapojen toisiinsa vertaaminen on hyödyksi työntekijöille niin hyvin henkisen kuin aineellisenkin työn alalla. Viime vuonna piti europalainen liitto ensimmäisen vuosikongressinsa Amsterdammassa — siihen otti osaa 600 Teosofisen Seuran jäsentä eri maista; tänä vuonna pidetään toinen kongressi Lontoossa heinäkuun 8—10 p:nä ja siihen lähetetään edustaja m. m. Suomestakin.

Skandinavialainen Sektsioni pitää kymmenennen vuosikokouksensa Götteporissa toukokuun 20—21 p:nä tänä vuonna. Luentoja tulevat pitämään hra H. Erlandsson (»Reinkarnatsioni«), rouva C. Walberg (»Elämän ikuinen nuoruus ja Viktor Rydberg sen tulkkina«), maist. Richard Eriksen (»Jeesuksen asema nykyajan uskonnossa«) ja ins. A. Knös (»Ehdottomia ja suhteellisia totuuksia«). Kokouksessa tullaan keskustelemaan skandinavialaisen haaraosaston liittymisestä Eurooppalaiseen Liittoon, ja arvattavasti kokous päättää sen tehdä.

E.

Tien varrelta.

Venäjä on saanut uskonvapauden armollisen julistuksen kautta 17 p:ltä huhtikuuta. Tästä eivät iloitse ainoastaan Venäjän omat lahkolaiset ja eriuskovaiset, vaan kaikki ihmiset Venäjällä ja koko maailmassa, jotka ymmärtävät, minkä suuren askeleen eteenpäin Venäjä täten on ottanut henkisessä kehityksessä.

Toinen yleismaailmallinen uskontokongressi pidettiin viime syksynä (30 p. elok. — 2 p. syysk.) Baseliissa. Lukuunottamatta Tanskaa, Portugalia, Espanjaa, Kreikkaa, Meksikkoa, Tonavan maita ja etelä-Amerikan tasavaltoja

olivat kaikki muut valtiot lähettäneet edustajansa. Kongressi oli jaettu kahdeksaan osastoon, joissa käsiteltiin: 1) luonnon kannalla olevain kansojen, niiden joukossa Perun ja Meksikon alkuasukainten, uskontoja; 2) kiinalaisten ja japanilaisten uskontoja; 3) egyptiläisten uskontoja; 4) semiläisten kansojen uskontoja; 5) Indian ja Iranin; 6) kreikkalaisten ja roomalaisten; 7) germanilaisten, kelttien, slaavilaisten, unkarilaisten uskontoja; sekä 8) kristinuskoa. Luennoitsijoista mainittakoon: Dieterich, Nieuwenhuis, Sarasin, Rivers, Allégret, Laufer, Maier, Schulze, *Kaiku Watanabé* (Japanista), *Guimet*, Poerter, Kolbach, Wünsch, Mahler, Jeremias, Tänzer, Schröder, *Deussen*, Orell, Haupt, *Garbe*, *Linaker*, *Balfour*, *Holtzmann*, *Dustoor Peshotan* (Bombay, parsien edustaja), *Menzies*, *Reville*, *Furreen*, *Halevy*, *Pries*, *Arakélian* (armenilainen), *Müller*, *Picavet*. Tilanpuute estää meitä tekemästä selkoa näiden eteväin ja oppineiden miesten sisältöriikkaista luennoista ja puheista. Tämänkin kongressin lopputuloksesta oli yleinen vakaumus siitä, kuinka tärkeä ihmiskunnan nykyiselle kehitykselle on kaikkien uskontojen ja uskonollisten ilmiöiden tarkka ja puolueeton tutkiminen.

Yliaistillisten ilmiöiden tutkijalle tarjoo eräs uskonnollinen herätysliike Walesissa Englannissa paljon intressiä. Tämän n. k. revivalismin etunenässä on kaksi henkilöä, joista toinen, keski-ikäinen talonpoikaisvaimo, on huomattava niiden mediumististen ilmiöiden takia, jotka häntä kaikkialla seuraavat. Sadat uskovaiset ovat nähneet näitä ilmiöitä ja monet epäilijätkin. Ainakin »Daily News» (eräs tunnettu engl. jokapäiväinen lehti) lähetti oman reporterinsa tutkimaan asiaa ja tämä on julkisesti tunnustanut nähneensä kysymyksessä olevia ilmiöitä. Kun Mrs. Jones — se on vaimon nimi — lähtee kokouksiin, näkyy hänen »tähtensä» — suuri, loistava valo — taivaalla, ja ellei tähti näy, ei hän minnekään lähde, mutta niinpian kuin merkki ilmestyy, ei häntä mikään estä lähtemästä.

Toinen ilmiö on punainen valo, joka joko näkyy matkan päässä maassa tai ympäröi Mrs. Jonesia. Tällaiset taivaalliset merkit ovat tietysti vaikuttaneet, että koko paikkakunta on kääntynyt, ja Times'in mukaan oli kääntyneitten luku Walesissa yleensä 80,000 helmikuun lopussa (revivalismin aloitti syystalvella Mr. Evan Roberts saarnoillaan). Nuo ilmiöt, joiden edessä materialistinen epäilijä jää sanattomaksi ja joita nähdessään uskovainen huutaa »Jumalan ihmeitä«, eivät suinkaan ole outoja psyykkiselle tutkijalle; niiden syy on etsittävä sekä yksilön mediumistisesta luonteesta että näkymättömän maailman sekaantumisesta inhimillisiin pyrintöihin. Vrt. mitä mediumistisistä ilmiöistä on sanottu kirjassa »Mitä on kuolema?«

Häckelin materialistinen filosofia on voitettu kanta. Kuuluisa englantilainen tiedemies Sir Oliver Lodge kirjoittaa Hibbert Journalissa: »Häckel on niin sanoaksemme kaikuva ääni viime vuosisadan keskivaiheelta. Selvästi ja kaunopuheliaasti hän esittää niitä mielipiteitä, jotka silloin olivat vallalla ajattelijain piireissä. Mutta nuo mielipiteet olivat sitä laatua, että ajattelijat itse sangen pian ja pikemmin vielä heidän seuraajansa olivat pakotetut hylkäämään ne tieteen edetessä. Tänään niinmuodoin prof. Häckelin ääni on ääni, joka huutaa korvessa. Hän ei laisinkaan ole etuvarlioston päämies: hän on päinvastoin marssivan joukon kaatunut, joskin urhoollinen vänrikki; toverinsa ovat hänet jättäneet, sillä he pyrkivät eteenpäin uusia teitä pitkin«. Professori Lodge on kuten tunnettu innokas yliaistillisten ilmiöiden tutkija, jota vastoin Häckel ei tahdo kuulla niistä puhuttavankaan.

Le guetteur.

Koko elämän muotopuoli muuttuu, kun jälleensyntymisestä tulee syvälle juurtunut, eittämätön ja kaikkein todistusten yläpuolelle kohonnut vakaumus.

Annie Besant.

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettämään toimitukselle kysymyksiä lehden ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan lehdessä painettuihin kysymyksiin.

I. Kysymys. V. W. *Miten sielu voi ruumiista erottuaan vaeltaa toisiin maailmoihin ja jälleen ottaa ruumiisen asuntonsa? Kuinka sopii siihen perinnöllisyys, se, että vanhempain taipumukset jäävät lapsille? Jälleensyntyminen on niin lohdullinen usko, etten mitenkään tahtoisi siitä luopua, mutta tahtoisin myös saada siitä suurempaa selvyyttä.*

Vastaus. Z. Teidän kysymyksenne on siksi laaja, että neuvoisin teitä lukemaan kaksi kirjaa, jotka juuri puhuvat yllämainituista asioista. Toinen on vastikään ilmestynyt kirja »Jälleensyntyminen«, jonka on kirjottanut Annie Besant ja suomentanut V. Palomaa. Toinen on Pekka Ervastian »Mitä on kuolema«, erittäin siv. 163—185 ja 213—218.

II. Kysymys. A. I. *Onko teosofia kaikkia varten? Eivätkö monet sen opeista ole liian vaikeatajuiset oppimattomille?*

Vastaus. Z. Teosofia on kaikkia ihmisiä varten, jotka takertumatta puustaimiin ja muutoihin tajuavat »hengen, joka eläväksi tekee«. Teosofia herättää ihmisiä ajattelemaan, ja ne, jotka eivät tahdo ajatella, ne, jotka tahtovat nukkua rauhassa sokean uskon helmassa, ne eivät tunne vetovoimaa teosofiaa kohti. Teosofia on sisäistä, ei ulkonaista ihmistä varten.

Mitä muutamien teosofisten oppien vaikeatajuisuuteen tulee, on se vallan näennäinen. Ei suinkaan ole vaikea käsittää, että ihminen on kuolematon henki? Tai että kaikki ihmiset ovat veljiä ja jumalan edessä yhdenvertaisia? Tai että jokaisella teolla, sanalla, ajatuksella on seurauksensa, että syysuhteen laki on ehdoton koko luonnossa, että ihminen »niittää, minkä hän on kylvänyt?« Tai että ihminen ollessaan kuolematon henki on kehittä-

tyvä »täydelliseksi, niinkuin hänen taivaallinen isänsä on täydellinen?« Tai että ihmishenki voidakseen tällä tavalla kehittyä useita kertoja ruumistuu maan päällä? Ei näistä opeista yksikään ole vaikeatajuinen sille, jonka ilo ja onni on ajatella elämän kysymyksiä.

Tosin on sitten paljon asioita, joita ei ensi kuulemalta käsitä. Ihmisen »prinsipit«, luonnon »tasot«, n. k. »ihmetyöt«, Mestarit j. n. e. ovat asioita, jotka vasta vähitellen selviävät tutkijalle. Mutta semmoinenhan on koko elämä: täynnä salaisuuksia, täynnä tutkimusaloja, täynnä uutta viehätystä! Kuta enemmän me ymmärrämme, sitä selvemmin näemme, kuinka paljon on tutkimista, kuinka pitkä on kehityksen tie, kuinka korkea on päämäärä. Vaan siitäkö säikähtyisimme? Pois se. Askel askelelta me nousemme, ja samalla kun näköalamme laajenee, samalla vahvistuu jalansijamme.

III. Kysymys. M. H. *Miten on tehtävä, miten toimittava, mistä varat hankittava, jotta saataisiin toimeen teosofisia esitelmiä ympäri Suomen?*

OMANTUNNON

tilauksia vastaanottavat, paitsi maamme kaikki postikonttorit, seuraavat asiamiehet:

Helsingissä: »Omantunnon« konttori (1 p:stä kesäk. Vuorikatu 12). Akateeminen kirjakauppa. Valon kirjapaino.

Terijoella: Maria Inkinen.

Terijoella (Joutselkä): Antti Himanen.

Karhulassa: Rob. Kari.

Hammaslahdella (Jaama, Rasivaara): Väinö Hirvonen.

Kemissä (Rautiaisen talo): Joel Salonsaari.

Punkaharjulla: Elis Lemminki.

Tervakoskella (Ryttylä): Antti Lindgrén.

Kouvolassa: J. Sohlberg.

Tampereella: »Kansan Lehden« konttori.

Lahdella: Einar Hellqvist.

Kajaanissa: Juho Petäjäniemi,

Kirjapainoyhtiö Walo

Helsinki — Hafasalmenkatu 2 (porttikäytävä) — Tel. 39 40
Suorittaa huolellisesti kaikki kirjapainoalaan kuuluvia töitä. Hinnat kohtuulliset.

ALEXANDERSG. 17

KIRJAKAUPPA * BOKHANDEL

AKTIEBOLACET

MINERVA

OSAKEYHTIÖ

HELSINKI — Tel. 23 03 — HELSINGFORS

ALEKSANTERINK. 17

**KARL SUNDSTRÖM
KAIVERTAJA.**

KAUTSCHUKKI NIMILEIMASIN
TEHDAS.

Helsinki, Aleksanterink. 50.

O. J. LILJAN

hyväksi tunnettu kirjansitomo

HELSINGISSÄ

Fredrikinkatu 42, Puhelin 18 90,

vastaanottaa kaikkia ammattiin kuuluvia töitä
ja suoritetaan nämät varsin huolellisesti ja
nopeasti sekä kohtuullisiin hintoihin.

Vakuutus-osakeyhtiö

KALEVA

Henkivakuutuksia, elinkorkoja.

Edullisimmat ehdot.

O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B.

KELLOSEPÄNLIKE

perust. v.a 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista
Sveitsiläisistä tehtaista. Seinäkelloja, hyväksi tunne-
tuista Junghausin ja Barkerin teoksia. Kellonperiä,
Silmälaseja y. m. alituisesti varastossa.

HUOM! Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

Uutta Kirjallisuutta!

Äsken on ilmestynyt:

Annie Besant, Jälleensyntyminen. Suomennos.

Hinta Smk 1:—.

Piakkoin ilmestyy:

Mistä tulet, kunne menet? Suomennos C. du
Prel'in kirjasta „Das Rätsel des Menschen“.

Juho Wirtasella

J. Heikinkatu 3

Suuri varasto hyviä

Jalfineita

Eilaukset suoritetaan tarffuudella, korjauksia myös.

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Alberlinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se
on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja,

kukkaispöytiä, osastosermiä, uunisermiä y. m.
Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella.
Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin.
Helsinki, Sirkustalo, tel. 48 10.

A. B. Sarlin.

J. NUPPONEN, Räätili,

Pohjois-Esplanatinkatu 37, puh. 36 54.

Hyvä varasto koti- ja ulkomaan

KANKAITA

Työ hyvää ja halpaa.

E. J. HERLINⁱⁿ Kelloliikkeessä

HELSINGISSÄ. Mikonkatu N:o 8

- Suurin varasto parhaimpia kuosikkaim-
pia tasku-, seinä- ja herätyskelloja kellon-
ketjuja kihla- ja muistosormuksia sekä
muuta kulta-, hopea- ja nikkeliteoksia.
Silmälaseja, kiikareita, ilmapuntareita, kello-
sepän työkaluja y. m. myydään paljot-
tain ja vähittäin. Hinnat ehdottomasti
halvimmat.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Valo.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

KESÄKUU, 1905

	Siv.
I. Tilausilmoitus	34
II. Syyllistä etsimässä, <i>Aate</i>	35
III. Muinaissuomalaisten uskonto, <i>Martti Humu</i>	36
IV. Sotahuuto, <i>Immi Hellén</i>	40
V. Metsästäjä, <i>Olive Schreiner</i>	41
VI. Raamattu todistaa, <i>Antti Tallgren</i>	48
VII. Totuuden etsijöille, <i>Martti Humu</i>	49
VIII. Teosofinen maailma	50
IX. Kirjoja, vanhoja ja uusia	52
X. Kirjeenvaihtoa	54
XI. Kysymyksiä ja vastauksia	54
XII. Mietintöäni, <i>S. Sampo</i>	55

Tilaus=ilmoitus.



„Ei ketään täysin rehellistä ja vakavaa totuudenetsijää ole koskaan ollut niiden joukossa, jotka *sokeasti* uskovat n. k. „jumalan sanaan“, olkoon se muka sitte joko Allahin, Brahman tahi Jehovan ilmoittama, kutsuttakoon sitä koraaniksi, puraanaksi tahi raamatuksi. Sillä

Usko on järjen uinailua, ei sen valvontaa.“
H. P. B.

Omatunto, Teosofinen Aikakauslehti toimii Teosofisen Seuran ohjelman mukaisesti. Sen tunnuslauseena on:

„Totuus on korkein uskonto.“

Teosofisen Seuran ohjelmassa on kolme tehtävää:

- I. Kehoittaa ihmisiä yleiseen veljeyteen, katsomatta uskontunnustukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai säätyyn.
- Tämä pykälä velvoittaa jokaista totuudenetsijää.
- II. Edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia, ja
- III. Tutkia tunteettomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

Tämän ohjelman mukaan Aikakauslehdessä silmämääränä on *totuuden etsintä*. Sen tarkoituksena ei ole minäkään uuden uskon eikä pakanuuden levittäminen, vaan on sen pyrkimyksenä herättää ihmisiä ajattelemaan, tutkimaan ja toimimaan veljeyden pohjalla.

Koska se ei liioin tule palvelemaan kenenkään yksityisiä aineellisia etuja, löytäne se tiensä *jokaiseen suomalaiseen kotiin*, jossa vakavampia kysymyksiä pidetään elämän tärkeimpinä ja jossa henkiset harrastukset ovat vireillä.

„Omatunto“ tulee sisältämään alkuperäisiä kirjoituksia, suomennoksia, novelleja, runoja, kysymyksiä ja vastauksia, kirjallisuuskatsauksia, uutisia ja ilmoituksia.

Koska totuus selvimmin astuu näkyviin silloin, kun toisistaan poikkeavat käsityskannat saavat vapaasti otella keskenänsä,

ovat lehden palstat avoinna kaikille

kirjoituksille, jotka jossakin määrin kannattavat lehden ohjelmaa.

Varsinaisina avustajina ovat suosiollisesti luvanneet toimia kirjailijat *Pekka Ervast* toimitussihteerinä ja *V. Palomaa* aputoimittajana.

Aikakauslehti ilmestyy joka kuukauden 15 päivänä ainakin 16-sivuisena; tänä vuonna ilmestyy siis yhdeksän numeroa.

Tilaushinta vlt 1905 on

3 markkaa 25 penniä,

postimaksuineen. Yksityisnumerot 60 penniä. Venäjällä postimaksuineen 1 rupla 50 kop. Amerikassa samaten 1 doll. 50 centtiä.

Tilauksia vastaanottavat postikonttorit ja asiamiehet.

Asiamiehiä halutaan kaikkialla ja myönnetään heille 10 % alennus.

Lehteä voi myös tilata taloudenhoitajalta, F. A. Johanssonilta (osotteella: Helsinki, Vuorikatu 12), jolloin tilaushinta lähetetään postiosoitukseksi.

Helsingissä vastaanottavat tilauksia: Akateeminen Kirjakauppa,

Kirjapainoyhtiö Valo (Fabianink. 8) ja „Omatunnon“ konttori (1:stä päivästä kesäkuuta Vuorikatu 12).

Martti Humu,

vastaava toimittaja.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, KESÄKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 3

SYLLISTÄ ETSIMÄSSÄ.

Sanotaan, että elämä on taistelua, ja että ainoastaan taistelemalla on toivo jotakin voittoa. Jos tämmöinen elämän määritelmä perustuu ihmisten kokemuksen, niin täytyy edellyttää, että heillä ylimalkaan on siveellisesti pätevät syyt raivata itselleen tietä elämän läpi ainoalla tehokkaaksi todistetulla keinolla — taistelulla. Mutta kun toisaalta tiedämme, että esim. sotia ja kaikenmoista väkivaltaa yleensä pidetään siveellisesti moitittavina keinoina, niin lienee oikeutettuja päättämään, että »elämän taistelulla» tahdotaan ymmärtää jotakin hieman parempaa — sanokaamme henkiseen — toimintatapaa kuin suoranaista käsikämmää.

Se mielipide, että asiat on ratkaistava »rauhallisilla keinoilla», tuntuukin nykyään olevan siksi yleinen, että väkivaltaista heikomman sortamista tuskin enää tahdotaan poikkeuksenakaan tunnustaa siveellisesti hyväksyttäväksi.

Mutta jos hiemanikin arvostelemme sitä taisteluintoa, jota tarvitaan asiain »rauhalliseen ratkaistukseen», niin huomamme sen olevan kotoisin samasta lähteestä kuin sekin into, jota tarvitaan aseitten voitollisesti käyttämiseen. Kummankinlaatuinen into on vastapuolen *syllisyyden* elähttämä. Kun tiedustelemassa olevat sotilaat tapaavat »vihollisen» sotilaita, hyökkäävät he, jos katsovat olevansa siksi lukuisia, näitten kimppuun. Taistelevat sotilaat eivät useimmissa tapauksissa tunne vastustajiaan omiksi persoonallisiksi vihollisikseen. Se tieto, että vastustajat kuu-

luvat »vihollisen» joukkoon on ainoa riittävä murhainnon heräämisen syy. Kun »vihollisvallan» pyyteitä pidetään toisen vallan elämännonnen siveellisinä esteinä, niin vihollisvallan sotilaat — olkoon heitä isompi tai pienempi joukko — muodostavat tuon toisen vallan sotilaitten silmissä elämännonnen siveellisten esteitten ruumistuman.

Sota on siis syyllisen rankaisemista. »Rauhallisilla keinoilla» s. o. mielipiteillä taistelemisen on syyllisen etsimistä, tietysti siinä tarkoituksessa, että löydetty syylinen on rangaistava.

Ei voida ajatella mitään yhteiskunnallistakaan epäkohtaa, jonka poistamisessa ei etsittäisi syllisiä. Väitetään kyllä, että henkilöt voivat olla sovussa, vaikka mielipiteet taistelevat, mutta tämä väite ei saa tukea jokapäiväiseltä käytöllisyydeltä. Henkilöt eivät ylimalkaan erota itseään mielipiteistänsä. He esiintyvät mielipiteittensä näkyväisinä edustajina samoin kuin sotilaat hallituksensa etujen ja onnen. Henkilön onkin miltei mahdoton erottaa nuo mielipiteistään siitä yksinkertaisesta syystä, että »yleinen mielipide» puolestaan vastustaa semmoista eroa. Kun näet mikä tahansa epäkohta on kysymyksessä, niin sen poistamiseksi käydään käsiksi juuri siihen tai niihin henkilöihin, joista epäkohdan luullaan aiheutuvan. Kun esim. jollakin osakeyhtiöllä on kokous, jossa tuodaan yhtiön toiminnassa huomattuja tai luultuja epäkohtia esille, niin etsitään aina syyllistä henkilöä. »Retuperäisesti» ja

huonosti hoidetun työn takaa tahdotaan aina löytää joko yksi tai useampi syyllinen henkilö. Mutta kun syyllinen on löydetty ja »paljastettu», niin itse syyllisyys tulee arvosteltavaksi. Jos syyllinen saa tilaisuuden puolustautua, niin hän puolestaan tuo esille syyt, miksi hän on niin ja niin menettänyt. Mitä enemmän syyllisenä pidetty henkilö saa valaista asianhaaroja, joista syyllisyys johtuu, sitä vähemmäksi tulee syyllisyys. Syyttäjätkin alkavat vähitellen peruuttaa syytöksiään, kun saavat tarkemman tiedon asianhaaroista.

Jos syytetty ylimalkaan saisi viimeisen asti puolustautua, ei koskaan tuomiota langettaisi. Mutta ajanpuute ja syyttäjän erilainen kehityskanta estävät semmoisen perinpohjaisen puolustautumisen ja löydetty syyllinen »todistetaan» syylliseksi sekä tuomitaan eri tavalla asian luonteen mukaan.

Se tosiasia, etteivät ihmiset voi tehdä mitään asiaa perinpohjaisesti, pitää alituisesti vireillä syyllisyyttä, jonka takaa tietysti haetaan syyllisiä yksilöitä.

Syyllisen etsiminen tuntuu ylimalkaan varsin mieleiseltä työltä sentähden, että muut ihmiset ikäänkuin vastomaisesti pitävät syyttäjää vapaana siitä asiasta, josta hän toista syyttää. Ei kenenkään otaksuta moittivan toista samasta »viasta», mikä hänessä itsessäänkin on. Joka siis toista syyttää, hän samalla ikäänkuin pesee itsensä puhtaaksi samasta syytöksestä.

Kukaan tavallinen ihminen ei voi olla toista ainakaan joskus syyttämättä. Yhtä vähän voi kukaan tavallinen päästä niin hyvin »maailman läpi», ettei häntä joskus vääryydestä syytettäisi. Mutta kaikki tavalliset ihmisethän väittävät, että on suuri erotus tosisyyllisyydellä ja näennäisellä, luulotellulla syyllisyydellä. Asiaa tarkemmin tutkittaessa ei niillä kumminkaan ole mitään erotusta. Kaikki syyllisyys vuotaa samasta lähteestä — tietämättömyydestä. Jota varmempi joku on toisen syyllisyydestä, sitä vähemmän hän tuntee niitä asian-

haaroja, jotka ovat aiheuttaneet moitteellisenä pidetyn teon. »Syyllisyydellä» sivuunennen sanottu ei tässä tarkoeta mitään määrätynmistä tekoa vaan sitä »suoranaista ilkeämielisyttä», että ihminen tahallaan tekee pahaa. Semmoista ihmistä, joka ilkeämielisyydestä »tekee pahaa», ei ole koskaan ollut, ei ole nyt eikä tule milloinkaan olemaan. Kyllä löytyy niitä, jotka eivät osaa sanoa selittää, miksi he niin ja niin ovat tehneet, mutta tämä selittämiskyvyn puutekaan ei todista heidän tehneen »pahaa».

Syyllistä etsitään ja rangaistaan niin kauan kun ihmiset itsetietoisina tavoittelevat jotakin heitä yksilöinä tyydyttävää nautintoa. »Ihmiskunnan historia» on oleva alituista hyökkäystä ja puolustusta niin kauan kun yksilöllisyys jatkuu, s. o. kun toisen kokemus ei ole toisen kokemusta. Ei siinä kyllä, että nykyään kiusalliset »luokkarajat» saadaa pois. Jokainen eri yksilö muodostaa oman »luokkansa», ja tällainen luokkarajotus on vielä haitallisempi kuin nykyinen. Mutta nykyajan ihmiset eivät tajua tällamoista haitallisuutta, sillä heidän hyötyperusteensa on yksilöllinen nautinto.

Yksilöllisyyden rajat on myös poistettava. Kun niin pitkälle on päästy, ei syyllistä enää etsitä eikä rangaista. Silloin ei löydy syyllistä, sillä »nykyinen jokainen» tuntee »muut» aivan yhtä hyvin kuin nämä tuntevat »hänet».

Aate.

Muinaissuomalaisten uskonto.

Vapaita Kalevala-tutkimuksia.

(Jatk.)

IV. Näiden tutkimusten luonne.

Jo Agricola¹ ajoista asti, s. o. siitä saakka kun tiedemiehet rupesivat

¹ Mikael Agricola syntyi v. 1510 Pernajan pitäjän Torsbyn kylässä. Isänsä oli kalastaja.

luomaan huomiotansa kansassa vallitsevaan maailmankatsomukseen, syntyi moninaisia kysymyksiä ja kiistoja Kalevalasta eli esi-isäimme uskonnonkäsitteistä.

Tärkeimmät kysymykset, joita eivät ainoastaan omat, vaan ulkomaidenkin tiedemiehet, kielientutkijat ja kansojen muinaisuskontoja toisiinsa vertailevat oppineet ovat perinpohjin tutkineet ja joista he laajoissa teoksissa ovat mielipiteitänsä lausuneet, ovat seuraavat:

1) Onko suomalaisten muinaisrunojen perustus historiallinen vai jumalaistaruellinen?

2) Onko Kalevalan kotiperä etsittävä karjalaisten vai hämäläisten asumasijoilta?

3) Onko edes Suomen kansa kokonaisuudessaan Kalevalan omistaja?

4) Kuka on oikea Kalevalan tekijä, itsekö Suomen kansa vai Elias Lönnrot?

Nämä ynnä monet muut muinaisrunouttamme koskevat kysymykset ja kiistat ovat kylläkin mieltäkiinnittävät ja tärkeit. Niistä ovat tiedemiehet laatineet paljon laajoja ja kysymyksiä kaikilta puolilta valaisevia teoksia. Jos ketä haluttaa niihin lähemmin tutustua, mainitsen tässä muutamia teoksia, jotka selvittävät näitä kiistoja puoleen jos toiseen:

(Agricola on suomeksi: maanviljelijä). Nuori Agricola nautti opetusta Viipurin koulussa; rehtori Johannes Erasmii vei hänet mukanaan Turkuun, jossa hän piispa Skytten luona hoiti puhtaaksikirjoittajan tointa.

Kahdenkymmenenviiden vuotiaana matkusti A. Wittenbergiin; vuonna 1539 vihittiin hänet maisteriksi ja asetettiin Turun koulun rehtoriksi. Yhdeksän vuotta siinä toimittuaan määrättiin A. piispan apulaiseksi.

V. 1543 Agricola kirjoitti suomalaisillensa laapiskirjan ynnä „Alkuopin uskoon“. Seuraavana vuonna ilmestyi Rukouskirja, 1548 Uusi Testamentti, 1549 Messu, 1551 Veisut ja Ennustukset ja 1552 „Ne prophetat Hagai, Zacharia, Maleachi“.

Vuonna 1556 lähetettiin hänet neuvotteluun Venäjälle. Tältä matkalta palattuansa kuoli hän huhtikuun 9 p. 1557 rekeen Uudenkirikon pitäjän Kyröniemen kylässä 46 vuoden ikäisenä. —

Kalevalan Karjalaisuus, todistanut Aug. Ahlqvist. Helsingissä 1887. Hinta 2: 50.

Kalevalan tutkimuksia tehnyt Eliel Aspelin. Helsingissä 1882. Ens. vihko. Hinta 3: 50.

Valda Skrifter af Fabian Collan. Helsingfors. Hinta 6: —.

Indernas föreställningar om världsskapelsen jemförda med finnarnes. Akademisk afhandling. Kirj. prof. Otto Donner.

Om Kalevala, finnarnes nationalepos och forskningarna rörande detsamma. Af K. B. Wiklund. Stockholm 1901.

Zur Kalevalafrage. Anzeiger der Finnisch-Ugrischen Forschungen I. 3. Helsingfors 1902.

I Kalevalafrågan. Ett genmäle af K. B. Wiklund. Upsala 1902.

Kalevalasta, kirj. Kaarle Krohn. Tiedettä kansalle N:o 1. Hinta 25 p.

Vaikka nämä asiat mieltäkiinnittävänä vaatisivat selvitystä tässäkin Kalevala-tutkimuksessa, en kumminkaan niihin lähemmältä rupea koskettelemaan — seuraavilla perusteilla:

Niistä on jo ennaltaan olemassa laajat ja seikkaperäiset teokset; katsomoiden kiistojen koskettelevan runojemme muodollista puolta, siis kirjainta; en ole tiedemies, enkä siis kykene näissä asioissa antamaan minkäänlaista selvitystä; pääasiana tutkimuksissani ei ole runon muodollinen, ulkonainen puoli, vaan aikomukseni on tutkia runoissa mainittuja tapahtumia ja seikkoja siltä kannalta kuin muiden uskontojen salaiset opit näitä ja samanlaisia asioita selvittävät.

Jätän siis tiedemiesten ratkaistavaksi kaikki yllämainitut kysymykset omalta näkökannaltaan ja rupean suoraan vertaamaan sitä, mikä Kalevalassa on yhtäpitävää muiden uskontojen salaisten oppien kanssa.

Nämä vapaat tutkimukset eivät vaadi tiedettä niiden arvoa tunnustamaan; eivät ne edes pyydä, että niitä ruvettaisiin pitämään erehtymättöminä ja täysin oikeutettuina todistuksina siitä,

että tämä tahi tuo vertauskuva kuvaa juuri tätä tahi tuota asiata. Päinvastoin ovat nämä tutkimukseni ainoastaan kokeita ja uranaukaisijoita vastaisuudessa saavutettaville tuloksille —, jolloin vertaileva uskontotiede on saanut oikeutetun ja täyden tunnustuksensa ja toimii vapaasti ja julkisesti totuuden ilmisaattamiseksi.

Olen mielestäni ikäänkuin saapunut suureen, vanhaan ja kumminkin ijäti nuoreen ja kukoistavaan yrttitarhaan. Siinä on paljon minulle aivan outoja kasveja, joita en ole voinut aavistaa olemassakaan olevan. Vaikka avain (salaiset opit) on kädessäni, teen kumminkin, oppilaana ollen, erehdyksiä, joita mestari ei tekisi.

Siis aikomukseni on esitellä persoonallisia kokemuksiani ja havaintojani muutamista Kalevalarunojen kohdista, joissa olen huomannut sisäisen hengen olevan sopusoinnussa maailman vanhimpain kansojen pyhien kirjojen ja niihin perustuvien esoteristen selvitysten kanssa.

Kiitollisuudella painatetaan aikakauslehdessä kaikki oikaisut, jos niitä toimitukselle saapuu.

Vaan siitä syystä, että joku tutkija menisi harhaan ja tutkimuksestaan näittäisi luonnottomia tuloksia, ei saa kansan epillisiä runoja heittää huomioonottamatta eikä kieltää niiden todistuspuiteveyyttä ja vertauskuvaannollista merkitystä. H. P. B., »Salaisen opin« kirjoittaja, lausuu teoksessansa »Hindostanin luolista ja metsiköistä«,¹ sivulla 107 seuraavaan tapaan:

Kansallinen runous on ikäänkuin proloogi kunkin kansakunnan historiallisessa draamassa; sillä on siis myöskin oma, sille laillisesti kuuluva paikkansa maailmanhistoriassa; se on kansan historiassa vastaisuudessa tapahtuvain seikkain taimilava: sitä paitsi se on mitä tärkein todistaja menneiltä ajoilta.

Edessämme on kaksi samanlaisen puun siementä. Toinen on pudonnut keinotekoisilla ymppeyksillä luonnottoman näköiseksi muodostetusta kummituskasvista, toinen vapaudessa kasvaneesta puusta, vaan kummankin puun siemen on yksi ja sama. Etevä kasvientutkija ne kyllä tuntee huolimatta ulkonaisista niistä kohdanneista vaikutteista.

Sama on kansan runouden ja historian laita.

Historian juuret piilevät syvällä kansan suusanallisissa kertomuksissa ja runoissa, taikalanluissa, loitsuissa. Niitä pitää tutkia juurien pohjiin saakka.

Siis jokaisen puolueettoman tutkijan ja totuudenetsijän velvollisuus on kaivaa esille aina juurista alkaen kunkin sellaisen vanhan kertomuksen, niinkuin esim. Ramajan, Bhagavad Gitan, Kalevalan y. m. m. vertauskuvien syvälinen merkitys. Tutkija ei saa pysähtyä mihinkään ulkopuoliseen, ehkä länsimaista realismia tyydyttävään muotoon, — ei, hänen pitää kaivaa yhä syvemmälle ja syvemmälle itse juurakon pohja myöten, silloin hän ei tyydy enään puustaimen, vaan tulee vakuutetuksi siinä piilevän hengen kaikki-voipaisuudesta.

V. Ensimmäinen runo.

(Säkeet 1—100.)

Sata ensimmäistä säettä ovat johdantona itse Kalevala runoelmalle.

Tässä runoilija ensin ilmoittaa mielensä helkuvan päästä laulamaan Suomen kansan suurta heiniovirttä. Hänellä on niin suloisia tietoja ilmoitettavana että:

»Sanat suussani sulavat« ja niin runsas varasto tietoja että

„Puhe'et putoelevat
Kielelleni kerkiävät —
Hampahilleni hajoovat.“¹

Kaikilla näillä sanoilla on oma, salaisen opin mukainen, okkultinen mer-

¹ Ilmestynyt painosta venäjänkielisenä Pietarissa 1893.

¹ Seuraan Kalevan painosta v:ltä 1870.

kitys. Niinpä on penkalolla, kädellä, kämmenellä, kantapäällä ja kaikilla ihmisen ruumiin jäsenillä oma sisällinen merkityksensä, joihin avaimen antaa salainen oppi; niitä avaimia ilmoitettiin ainoastaan vihittävälle mysterioriden oppilaille ja kaikkein korkeimmat ainoastaan vihityille.

Runoilija siis käyttää ulkonaisia esimerkkejä — ilmoittaen tietonsa runsautta, monipuolisuutta ja ijaista pysyväisyyttä — eli niissä, niiden alla ja takana piilevää totuutta.

Kasvinkumppaliansa, velikulta veikkoansa, säestäjää eli kerallista hän pyytää ayuksensa laulamissa. Kun he eripuolilta, kahtaalta ovat yhtyneet, niin laululla s. o. opettamisella he tahotovat nämä hetkensä viettää. Muinaissuomalaiset pidoissansa, ilotilaisuussissansa ja huveissansa siis tarkoittivat kansan opettamista elämän korkeammista totuuksista. Ja tämä oli jalo, mieltä ylentävä hetki. Kansa istui ympärillä kuunnellen noita ilovirsiä, viisauden sanoja. Huvitilaisuudet olivat siis opettavaisia ja ihmisjärjelle ajattelemisen ainetta antavia tilaisuuksia. Meillä on paljon oppimista näiltä jaloilta esi-isiltämme.

Kun sitte sopiva, kokenut ja arvokas säestäjä oli ottanut paikkansa päämiehen vastapäätä, lyötiin:

»Käsi kätchen, sormet sormien lomahan«, ja opetus eli laulu alkoi.

Kumpikin laulaja heilutteli hiukkasen tahdissa ruumistansa ja nyökäytti vakavan näköisenä päätänsä ikäänkuin vahvistaaksensa sanojensa suurta merkitystä, asian tärkeyttä ja totuutta.

Päämies alkoi, esim.

„Ylähäiset maat aleni“

säestäjä jatkoi värsyn kolmannelta polvesta:

„aleni,
Alahaiset maat yleni.“

Sitten laulaa säestäjä koko värsyn yksinään toistamiseen ja päämies sillä aikaa miettii tahi muistuttelee uutta ainetta lisäksi.

Ja näin runoa jatkettiin monta tuntia perättäin.

Kelle he näitä runoja lauloivat?

„Nuorisolle nousevalle,
Kansalle kasuavalle,“

siis meille, heidän jälkeentulevaisilensa, joilla on täysi syy kiitollisuuteen näitä vanhoja viisaita opettajiamme kohtaan.

Mistä aineesta he lanloivat? Kaikista, koko universumista, maailman kaikkeudesta:

„Sampo ei puuttunut sanoja,
Eikä Louhi luottehia,
Louhi katosi loihtuihinsa
Vipunen kuoli virsihinsä
Lemminkäinen leikkilöihin“,

eli niihin erinäisiin elämän kokemuksiin, kohtaloihin, joita jokaisen täytyy oppia tuntemaan ja käyttämään varoituksiksi, opiksi ja ohjauksiksi vaeltaessaan tiellä, ollessaan fyysisessä ruumiissa, tässä näkyväisessä majassa.

Mistä he ottivat laulunaiheet? Kaikkialta. Sanasolmunsa, salatietonsa he saivat tien ohesta, kanervikosta, risukoista, vesakoista, heinän päästä, raittiolta eli kylätieltä, mättäluhlta, kunnahilta, Mustan Muurikin jäljistä, Kimmon kirjavan keralla. Virsiä lauloi kylmä, sade, tuulet, meren aaltoset, linnut, puiden latvat.

Ei siis ollut vähäistäkään esinettä, jota he olisivat ylönkatsonneet, huomiota ottamatta heittäneet. Koko luonto oli heille elävä ja elämätä täynnä. Ei ole sitä paikkaa, jossa ei löytyisi junaisuuden henkeä; ei koko huomakunnassa ole siehuton paikkaa — kaikkialla vaikuttavat salatut voimat, henget, avut — kaiken takana, sisällä, ylä- ja alapuolella on *jumala*, eli näkymätön, ijäinen, kaikkialla läsnäoleva, maailman luoja ja ylläpitäjä — *Se*, jota on verrattu matemaattiseen pisteeseen; *Se*, joka on kaikkialla eikä missään, joka on olematon niiden mielestä, jotka eivät tahdo sitä etsiä eikä oppia tuntemaan. Mutta mitä enemmän rupeamme tuota henkeä tutkimaan, sitä lähem-

mältä itseämme me hänet löydämme, sillä sama suuri henki on ottanut asuntonsa pienenä kipenenä itsekuhunkin meistä.

»Anokaat niin teille annetaan, etsikää, niin te löydätte, kolkuttakaat niin teille avataan.«

Runoilija valittaa että tieto totuudesta on kauvan saanut olla vilussa ja pakkasessa, toisin sanoen: pysynyt salassa ihmisiltä, sillä he eivät etsi totuutta, vaan värvätelevät pimeässä ja ovat vangitut tietämättömyyden kahleilla; mutta joka etsii, se löytää, ja kolkuttavalle avataan.

Näin tieto »vaskisesta vakkasesta« — suljetusta, salatusta asemastaan — pääsee ihmisymmärryksen alhioon, pääsee oppimisen, tutkimisen ja käytännön alaiseksi; »sommelainen kerä« lapetaan auki ja joutuu kaikkien omaisuudeksi.

Totuus, esiisiemme kuuluisa Sampo, on siis kaikkialta löydettävissä; mutta kaikkein lähinnä meitä on se tuossa »vaskisessa vakkasessa«, meidän omassa salatussa ihmisessämme, joka ei ole mikään »pilventakainen«, meistä kaukana oleva olento eli persoona, vaan omantunnon vapahtava jumalallinen ääni meissä.

»Omantunnon uskonnon« sepittäjä, vanha C. R. S.«-vainaja sanoi eläessään minulle kerran: »Koko elämäni olen etsinyt totuutta; olen tutkinut kaikenkaltaiset filosofiset järjestelmät; ottanut selvää kansanlauluista, saduista ja traditiooneista, joissa totuus piilee tarunmukaisessa verhossa; olen elämäntehtäväkseni ottanut vanhanaikaisten rakennusten, muinaismuistomerkkien ja patsaiden kirjoitusten tutkimisen ja selvittämisen; olen verrannut eri uskontoja toisiinsa, tutkinut hypnotismia, spiritismia ja spiritualismia sekä koettanut ottaa selvää ihmisten kaikenkaltaisista näkökannoista ja maailmankatsomuksista; päämääränäni on aina ollut totuuden etsiminen. Ja nyt vasta — elettyäni 84 vuotta — avautuivat minun hen-

kiset silmäni, nyt olen saanut vakauksen totuudesta; nyt sen tiedän mistä se on etsittävänä: *minun omasta hengestäni, omasta itsestäni, vaikka olen sitä 84 vuotta turhaan etsinyt ulkopuoleltani*. Sentähden sitä mistään muualta en ole niin elävänä ja selvänä löytänyt kuin se näkymättömänä itsessäni asusti. Nyt sen tiedän ja ilomielellä muutan tästä maastani«.

Kolmen viikon kuluttua hänen toivonsa toteutui.

Tämä olkoon johdannoksi riittävä. Nyt ottakaamme avaimet, joiden avulla ymmärrämme Kalevalaan kätkeyn salaisen, sisällisen puolen. (Jatk.)

Martti Humu.

Sotahuuto.

Taivahista tulta
jos sun leiskuu rinta,
jos sun henkes hehkuu
uskoo uljahinta,

Nosta silloin lippus
vuorten kukkuloille,
sotahuutos pyhä
huuda maailmoille:

Alas vainonlippu,
alas verivaatteet,
ylös uinumasta
ihmisyyden aatteet!

Alas sorto nurja,
alas veljesviha,
kun on kansat kaikki
yksi veri, liha!

Valkea tai musta,
liity parvehemme,
lipun yhden alla
kaikin taistelemme!

Käymme sotaa suurta
ilman miekkaa vöillä.
Voitot ratkaistahan
rakkaudentöillä.

Taistelussa tässä
saapi sankarmaineen,
kuka hengen valtaa
auttaa alta aineen —

Päivän uuden koitto
sen on määrä jalo,
ihmisyyden voitto,
veljeys ja valo.

Immi Hellén.

Metsästäjä.

Suomennos.

Oli kerran metsästäjä. Päivä päivältä kulki hän metsissä lintuja pyydystellessä, ja eräällä tällaisella matkallaan hän saapui suuren järven rannalle. Hänen seistessään kaislikossa, lintuja odottamassa, kulki äkkiä suuri varjo hänen ohitsensa ja hän näki vedessä kuvan. Hän katsahti taivaalle, mutta kuva oli kadonnut. Silloin syttyi hänen sydämessään palava toivo vielä kerran nähdä kuva vedessä, hän vartioi ja odotti koko päivän, ja yö tuli; mutta kuva ei näkynyt uudestaan. Silloin hän meni tyhjine laukkuineen kotiin, raskasmielisenä ja hiljaisena.

Hänen toverinsa alkoivat kysellä hänet ja ihmetellä, mitä oli tapahtunut, mutta hän ei vastannut heille mitään, hän istui yksinänsä ja ajatteli. Silloin tuli hänen paras ystävänsä, ja sille hän puhui. — »Tänä päivänä olen nähnyt semmoista«, hän sanoi, »jota en vielä ole koskaan ennen nähnyt — suuren valkoisen

hopeasiipi linnun leveänä leijailevan taivaan sinisessä avaruudessa. Ja nyt tuntuu kuin palaisi suuri tuli rinnassani. Se oli ainoastaan heijastus, kimmellys, kuvailu vedessä; mutta nyt en ikävöi mitään muuta maailmassa kuin tätä lintua!«

Hänen ystävänsä nauroi: »Se oli ainoastaan tuulen henkäys, joka leikki laineilla, tahi oman pääsi varjo. Huomenna sinä olet sen unohtanut —« hän sanoi.

Mutta seuraava päivänä ja sen jälkeisenä päivänä ja päivä päivän perästä oleskeli metsästäjä yksin. Hän etsi ja urkki metsistä ja viidakoista, järvien rannoilta ja kaislistoista, mutta ei löytänyt näkemäänsä kummallista lintua. Hän ei enää ampunut metsoja ja sorsia — mitä hän niistä välitti!

»Mikä häntä vaivaa?« sanoivat hänen toverinsa.

»Hän on hullu«, sanoi yksi.

»Ei, mutta hän on itserakas«, sanoi toinen, »hän luulee nähneensä semmoista, jota ei meistä yksikään ole nähnyt, ja tavoittelee mainetta ja kuuluisuutta«. »Tulkaa, lakatkaamme seurustelemasta hänen kanssansa«.

Ja niin sai metsästäjä kävellä yksin.

Kun hän eräänä iltana kuljeskeli siimeksessä, surullisena ja aatoksissaan, seisoi äkkiä vanha mies hänen edessään, suurempi ja korkeampi kuin ihmisten lapset.

»Kuka sinä olet?« kysyi metsästäjä.

»Minä olen Viisaus«, vastasi ukko, »eli, niinkuin muutamat minua nimittävät, Tieto. Koko elämäni olen oleskellut näissä laaksoissa, mutta ei kukaan ihminen, joka ei ole paljon kärsinyt saa minua nähdä. Niiden silmien täytyy olla kyynelistä paisuneet, jotka minua näkevät; ja minä puhun ihmisille heidän kärsimystensä mitan mukaan«.

Metsästäjä huudahti:

»Oi, sinä joka olet asunut täällä niin kauan, sano minulle, mikä on tämä suuri valkoinen lintu, jonka minä olen nähnyt sinisellä taivaalla purjehtivan? Toverini ovat koettaneet vakuuttaa minulle, että se oli unta; että se oli oman pääni varjo».

Vanhus hymyili.

»Sen linnun nimi on Totuus. Joka sen kerran on *nähty*, ei enää konsanaan saa rauhaa. Kuolemaansa saakka hän tavottelee *sitä*».

Silloin pyysi metsästäjä: »Voi, sano minulle kuinka voin sen saavuttaa!»

Mutta ukko sanoi: »Et vielä kylliksi kärsinyt» — ja meni.

Silloin otti metsästäjä rinnaltaan Mielikuvituksen kapulan ja keräsi siihen toivomusten langan; ja istui koko yön verkkoa kutoen. Aamulla levitti hän kultaisen verkon maahan ja heitti siihen muutamia »herkkäuskoisuuden» siemeniä, joita hän oli perinyt isältänsä, ja joita hän oli kätkenyt povitaskussaan. Ne olivat valkeiden savusienien kaltaiset, ja kun astui niiden päälle, polmusi niistä hienoa ruskeata jauhoa. Senjälkeen hän istui maahan, nähdäkseen mitä tapahtuisi.

Ensinnä takertui verkkoon valkoinen lintu, kyyhkyssilmä, ja se lauloi vienon laulun. — »Inhimillinen jumala! Inhimillinen jumala! Inhimillinen jumala!» lauloi se. Toisena tuli siihen musta ja mystillinen tummasilmä lintu, jonka katse tunkeusi syvälle sieluun, ja se lauloi ainoastaan: — »Kuolemattomuus!»

Ja metsästäjä otti molemmat käsiinsä, sillä hän sanoi:

»Ne varmaankin ovat Totuuden ihanaa sukua».

Saapui silloin toinen viheriäinen ja kultainen, joka huusi kimakalla markkinahuttajan äänellä: — »Palkintoa kuoleman jälkeen! Palkintoa kuoleman jälkeen!»

Ja metsästäjä sanoi: — »Sinä et ole *niin* kaunis; mutta kaunis sinäkin olet», ja otti sen.

Tuli toisia räikeävärisiä, kauniisti laulaen, tuli uusia, kunnes jyvät loppuivat.

Metsästäjä kokosi kaikki lintunsa yhteen, rakensi vahvan rautahäkin, jota kutsuttiin uudeksi uskoksi, ja pani kaikki linnut siihen. Silloin tuli kansa sinne, ja he tanssivat ja lauloivat.

»Oi, ihmeellinen metsästäjä!» huusivat he, »Oi, ihmeellinen mies! Oi, kauniita lintuja! Oi, kauniita lauluja!» —

Ei kukaan kysynyt, mistä linnut olivat tulleet, tai mitenkä niitä oli pyydystetty; mutta he tanssivat ja lauloivat niiden edessä.

Metsästäjäkin oli iloinen, sillä hän ajatteli: —

»Varmasti on Totuus niiden joukossa. Kun aika on täytetty, heittää se valepukunsa, ja minä saan nähdä sen lumivalkeaisen muodon».

Mutta aika kului ja kansa lauloi ja tanssi. Silloin kävi metsästäjä sydämmeltään raskaaksi. Hän vetäytyi pois toisista, niinkuin ennenkin, itkeäksensä; taaskin oli kuluttava kaiho syttynyt hänen povessaan. Hänen eräänä päivänä, yksin istuessaan ja itkiessään, seisoi Viisaus äkkiä hänen edessään. Hän kertoi vanhukselle, mitä oli tehnyt.

Viisaus hymyili surullisesti.

»Monet ihmiset», sanoi hän, »ovat pystyttäneet verkon Totuudelle; mutta eivät ole sitä koskaan löytäneet. Se ei syö herkkäuskoisuuden jyviä; sen jalat eivät takerru toivomusten verkkoon; se ei voi hengittää tämän laakson ilmaa. Ne linnut, jotka olet vanginnut ovat valheen sikiöitä. Vienoja ja miellyttäviä, mutta kumminkin valheita; Totuus ei niitä tunne».

Silloin huudahti metsästäjä katkerasti:

»Täytyykö minun sitten istua toimentonna tämän voimakkaan sisällisen tulen raatamana?»

Ukko vastasi:

»Kuuntele, ja koska olet kärsinyt paljon ja itkenyt paljon, sanon minä sinulle mitä tiedän. Se joka lähtee matkalle Totuutta etsimään, sen täytyy heittää iäksi nämä taikauskon laaksot, ottamatta mukaansa yhtään ainoata kortta. Yksin täytyy hänen vaeltaa Epäilyksien ja Kieltämyksien maihin; hänen täytyy jäädä sinne; hänen täytyy vastustaa kaikkia kiusauksia, hänen täytyy päivän noustessa nousta ja seurata sitä auringonpaisteen kuivaan maahan. Kovan todellisuuden vuoret ilmestyvät hänen tiellensä — hänen täytyy kiivetä ylös niiden harjulle; niiden *takana* on totuus«.

»Ja voiko hän pitää totuudesta kiinni, voiko hän pidellä sitä käsissään?» huudahti metsästäjä.

Viisus pudisti päätänsä. »Hän ei sitä koskaan näe, eikä koskaan sitä omista. Aika ei vielä ole täytetty«.

»Silloin ei ole toivomistakaan?» huudahti metsästäjä.

»Yksi toivo on«, sanoi Viisus. »Muutamat ihmiset ovat kiipeilleet näillä vuorilla; penkereen toisensa jälkeen ovat he saavuttaneet; ja heidän vaeltaessaan noissa ylhäisissä ilmakerroksissa, ovat toiset onnistuneet löytämään maasta valkoisen hopeahöyhenen, joka on hellinnyt Totuuden siivestä«.

»Kerran« — sanoi vanhus, osottaen profetallisesti taivaalle — »kerran, kun ihmiskädet ovat keränneet kylliksi monta näitä hopeahöyheniä ja kehränneet niistä langan ja langasta kutoneet verkon, silloin ehkä tapahtuu, että Totuus tarttuu tähän verkkoon. *Totuutta ei voi pitää kiinni muu kuin Totuus*«.

Metsästäjä nousi. — »Minä menen«, hän sanoi.

Mutta Viisus koki pidättää häntä.

»Muista — se, joka jättää nämä laaksot, ei palaja enää *koskaan* niihin takaisin. Vaikka hän niiden äärillä itkisi verikyuneleitä seitsemän päivää ja seitsemän yötä, ei hän voi enää milloinkaan astua niiden rajojen sisäpuolelle. Kerran jätettyinä — on ne ainiaaksi jätetty. Sillä tiellä, jolla tahdot vaeltaa, ei tarjota mitään palkintoa. Se joka lähtee, menee vapaaehtoisesti — sen suuren rakkauden tähden, joka on hänessä. Työ on hänen palkintonsa«.

»Minä menen«, sanoi metsästäjä; »mutta sano minulle, mitä tietä on minun tuolla vuorella kulkeminen?»

»Minä olen Ajanjaksojen kokoomain tietojen lapsi«, sanoi mies: »minä voin mennä ainoastaan siitä, mistä monta miestä ennen minua on kulkenut. Harva jalka on näitä vuoria astunut; jokaisen ihmisen täytyy valmistaa itsellensä tie. Hän lähtee kokonaan omalla vastuullaan; minun ääntäni hän ei enää kuule. Minä voin häntä seurata, mutta en hänen edellänsä kulkea«.

Ja Viisus katosi.

Mutta metsästäjä kääntyi ja meni maajaansa, katkoi siellä omilla käsillään häkin ristikot, ja piikikkäät raudat raatelivat hänen lihaansa. Joskus on rakentaminen helpompaa kuin repiminen.

Toisen toisensa jälkeen hän päästi koruhöyheniset lintunsa lentämään. Mutta tultuansa mustan lintunsa luo, piteli hän sitä, katsellen sen kauniisin silmiin, ja lintu lauloi syvällä äänellänsä — »Kuole-mattomuus«.

Ja äkkiä hän sanoi: »Tästä en voi erota. Se ei ole raskas; eikä se tarvitse ravintoa. Minä tahdon kätkeä sen rin-

nalleni; minä tahdon ottaa sen mukaani". Ja hän kätki sen rinnalleen sekä peitti sen vaatteellansa. Mutta peittämänsä lintu alkoi tulla raskaammaksi, raskaammaksi, raskaammaksi — kunnes se painoi hänen rinnallaan kuin liijyinen taakka. Hän ei voinut liikkua sen kanssa. Hän ei voinut heittää näitä laaksoja sen kanssa. Silloin otti hän sen esille ja katseli sitä.

»Ah, vieroiseni, sydämeni rakastettu«, hän huokasi, »enkö voi sinua pitää?«

Surullisena hän aukaisi kätensä.

»Lennä«, hän sanoi, »ehkä joku ääni Totuuden laulussa muistuttaa sinun ääntäsi; mutta *minä* en ole sitä koskaan kuuleva«.

Surullisena hän päästi linnun, ja se lensi iäksi hänen luotaan.

Sitten hän irroitti toivomuksien langan Mielikuvituksien kapulasta ja heitti sen maahan; mutta tyhjän kapulan hän kätki rinnallensa, sillä lanka oli näissä laaksoissa tehty, vaikka kapula oli kotoisin tunte-mattomasta maasta. Hän kääntyi, alkaakseen vaelluksensa, mutta nyt tuli kansa ulvoen hänen ympärillensä.

»Vimmattu koira, kirottu houkkio!« he huusivat. »Kuinka sinä uskalsit rikkoa häkin, ja päästää linnut lentämään!«

Metsästäjä puhui; mutta he eivät tahdaneet häntä kuulla.

»Totuus! Kuka se on? Voitko syödä sitä? Voitko juoda sitä? Kuka on milloinkaan nähnyt sitä? Lintusi olivat todellisia: kaikki voivat kuulla niiden laulun! Mielipuoli! Kelvoton! Ateisti!« he huusivat — »sinä myrkytät ilman!«

»Tulkaa, ottakaamme kiviä ja kivittä-käämme häntä!« huusivat muutamat.

»Mitä se meitä liikuttaa?« sanoivat toiset. »Antakaa sen hölmön mennä«, ja poistuivat.

Mutta toiset keräsivät kiviä ja likaa ja

heittelivät häntä niillä. Lopulta, lyötynä ja murtuneena, pääsi metsästäjä vainoojiensa käsistä pakoon ja ryömi metsään. — Silloin oli jo ilta.

Hän vaeli edemmäksi ja edemmäksi, ja hämärä tuli yhä synkemmäksi. Hän oli nyt sen maan rajalla, missä oli ikui-nen yö. Hän meni sinne, eikä siellä ollut valoa. Hän hapuili käsillään, mutta kaikki oksat katkesivat pienemmästäkin kosketuksesta, ja koko maa oli höyrytu-hkan peittämä. Jokaisella askeleella hänen jalkansa upposi, ja sankka tomupilvi lehahti hänen kasvoihinsa. Ja oli pimeä. Hän istahti kivelle ja kätki kasvot käsiinsä, odottaakseen Epäilysten ja Kieltäy-mysten maassa, kunnes valo saapuisi. Ja hänen sydämessänsäkin oli yö.

Soista hänen ympärillensä nousivat kylmät usvat ja ympäröivät hänet. Pimeässä alkoi hieno läpitunkeva sade, ja suuria vesipisaroita kerääntyi hänen tukkaansa ja vaatteisiinsa. Hänen sydämensä löi hitaasti ja kylmiä väreitä tuntui hänen jäsenissään. Mutta nyt hän katsahti ylös, ja katso, kaksi iloista virvatulta tulla tanssi hänen luoksensa. Hän nosti päätänsä silmäilläkseen niitä. Ne tulivat yhä lähemmäksi. Lämpöisinä, säteilevinä, karkeloivat ne tulitähkien tavoin. Lopulta pysähtyivät hänen eteensä. Toisen säteilevän tulikehän keskeltä katseli häntä kauniit hymyilevät naisenkasvot. Toisen keskellä oli ainoastaan kuohuvia poreita, niinkuin poreet viinilasissa. Ne tanssivat hänen edessään.

»Keitä olette?« kysyi metsästäjä, »te olette ainoat, jotka tulette luokseni tänne ikävään ja yksinäisyyteeni?«

»Me olemme kaksoissisaret ja meidän nimemme on Aistillisuus. Meidän isämme nimi on Ihmisluonne, ja äitimme Irstai-suus. Me olemme jokien ja tunturien

kanssa yhdenikäiset, yhdenikäiset ensimmäisten ihmisten kanssa; mutta me emme milloinkaan kuole», hymyilivät ne.

»Oi, anna minun kietoa käteni sinun ympärillesi«, huudahti toinen; „ne ovat pehmeät ja lämpöiset. Sydämesi on nyt paleltunut, mutta minä saatan sen lyömään! Tule vain luokseni!«

»Minä tahdon vuodattaa koko elämäni voiman sinuun«, sanoi toinen, „sinun aivosi ovat puutuneet, ja sinun jäsenesi ovat halvaantuneet; mutta ylpeä ja vapaa elämä on saattava ne eloon. Ja anna minun sitä elämää sinuun vuodattaa!«

»Oi, seuraa meitä«, he huusivat, »jää meidän luoksemme. Jalommatkin sydämet kuin sinun ovat istuneet tässä pimeydessä ja odottaneet ja he ovat tulleet meidän luoksemme ja me heidän luoksenssa. Eivätkä he ole meitä koskaan heittäneet, ei koskaan. Kaikki muu on petollista, mutta me olemme todelliset. Totuus on varjo; taikauskon laaksot ovat silmähairahduksia; maa on tomua ja kaikki puut mädänneitä; mutta — tunnustele meitä — me elämme! Meitä sinä et voi epäillä! Tunnustele, kuinka me olemme lämpöisiä! Oi tule luoksemme; seuraa meitä.«

Ne kiertelivät yhä lähemmäksi ja lähemmäksi hänen päätänsä; ja kylmät pisarat hänen otsaltansa sulivat. Kirkas valo koski häikäisten hänen silmiinsä, ja kylmettynyt veri alkoi virrata uudelleen. Hän sanoi:

»Niin; miksi pysähtyisin tähän kauheaan pimeyteen? Ne ovat lämpöisiä, ne sulattavat kylmettyneen vereni!« ja hän ojensi kätensä niihin tarttuakseen.

Mutta samassa muisti hän hetkeksi rakastamansa kuvan, ja hänen kätensä vapui alas.

»Oi, tule luoksemme!« huusivat virvaukset.

Mutta hän hautasi kasvot käsiinsä.

»Te häikäisette minun silmäni!« hän huudahti. »Te lämmitätte minun sydäntäni; vaan te ette voi antaa sitä mitä halajan. Tässä tahdon odottaa — odottaa siksi kunnes kuolen. Menkää pois!«

Hän peitti kasvot käsiillään eikä huolinnut kuunnella heitä; kun hän uudelleen katsahti ylös, näki hän ainoastaan kaksi tuikkivaa tähteä, jotka häipyivät näkyvistä.

Ja pitkä, pitkä yö yhä jatkui.

Kaikki jotka jättävät taikauskon laaksot, joutuvat tähän pimeään maahan, muuttamat vaeltavat sen läpi muutamissa päivissä, toiset pysähtyvät sinne kuukaussiksi, toiset vuosiksi — ja muuttamat kuolevat sinne.

Lopulta näkyi heikko kajastus taivaanrannalla ja hän nousi käydäkseen sitä kohti ja viimein hän saapui perille ja astui kirkkaaseen auringon paisteeseen.

Nyt kohousivat hänen eteensä »kuivien tosiseikkojen« ja »todellisuuksien« suuret vuoret. Kirkas auringon valo leikehti niillä ja niiden huiput katosivat pilviin. Monta polkua kävi ylös niiden juurilta. — Hänen huuliltaan pääsi riemuhuuto. Hän valitsi niistä suorimman ja alkoi kiivetä; kalliot ja luolat kaikuivat hänen laulustaan. »He ovat liioitelleet; kaikesta päättäen se ei ollutkaan niin korkea, eikä polkukaan ollut niin jyrkkä! Muutamia päiviä, muutamia viikkoja tai kuukausia korkeintaan, ja sitten, hän olisi huipulla! Eikä hän tyytyisi vain yhteen höyheneen, hän keräisi kaikki, mitkä muut olivat löytäneet — kutoisi verkon — pyytäisi totuuden — pitäisi sitä kiinni — koskettaisi sitä — syleilisi sitä!«

Hän riemuitsi hymyilevässä auringonpaisteessa, ja lauloi ääneensä. Voitto oli lähellä.

Mutta vähän ajan kuluttua kävi polku

jyrkemmäksi. Oikealla ja vasemmalla kohousi suunnattomia kallionlohkareita, joita ei sammalkaan peittänyt ja auringon polttamassa maassa irvisteli suunnattomia halkeamia. Siellä täällä kiilsi valkeita luita. Nyt alkoi polkukin käydä yhä epäselvemmäksi; lopulta se kokonaan katosi. Hän ei enää laulanut, vaan raivasi itselensä tietä, kunnes saapui suurelle kallioseinälle, joka tasaisena ja eheänä ylettyi silmäkantamattomiin. »Minä rakennan portaat tähän seinään, ja kun pääsen niistä ylös, olen minä melkein perillä«, hän sanoi rohkeasti; ja teki työtä.

»Mielikuvituksensa« kapulalla hän kaimoi ylös kiviä; mutta puolet niistä eivät tahtoneet soveltua, ja puolen kuukauden työ kukistui alas, siksi että alimaiset kivet olivat huonosti valittuja. Mutta metsästäjä työskenteli edelleen, toistellen itselleen »kunhan vaan tämän seinämän päälle pääsen, olen melkein perillä. Työ suuri on tehty«.

Vihdoin hän pääsi ylös ja katseli ympärillensä. Kaukana alhaalla vierivät valkoiset sumupilvet taikauskon laaksojen yli ja hänen yläpuolellansa torniutuivat vuoret. Ennen olivat tuntuneet matalilta; nyt niiden korkeus oli mittaamaton, kun juuresta huippuun olivat kalliolohkareiden ympäröiminä, jotka rivi riviltä kohousivat mahtavissa kaarissa. Niillä lepäsi iäinen auringonpaiste. Hän huudahti ääneen. Hän kyykistyi maahan, ja kun nousi, olivat kasvonsa kalpeat. Sanaakaan sanomatta hän riensi eteenpäin. Nyt oli hän hyvin hiljainen. Näissä korkeissa ilmakeroksissa on vaikea hengittää niiden, jotka ovat laaksoissa syntyneet. Jokainen henkäys koski, ja veri vuoti kynsien alta. Hän alkoi työskennellä seuraavan kallion seinämän edessä. Sen korkeus tuntui äärettömältä, ja hän ei sanonut mitään.

Työkalujen melske kaikui yötä päivää hänen hakatessaan rautakallioisia astuimia. Kului vuosia, hän työskenteli edelleen; mutta seinä hänen edessään kohousi melkein taivaasen. Välistä hän rukoili, että pieni jäkälä tai sammal sujuisi esiin paljaan kallion kyljestä hänelle tietä neuvomaan; mutta niin ei koskaan tapahtunut.

Ja vuodet vierivät ohi; hän laski ne hakkaamistaan astuimista — hän hakkasi niitä vuodessa muutamia — ainoastaan muutamia. Hän ei enää koskaan laulanut; hän ei sanonut enää, »tahdon tehdä sitä tai sitä« — hän ainoastaan työskenteli. Ja yöllä, hämärän laskeutuessa, tirkisteli häntä silmiin kallion koloista ja onkaloista kummallisia, hurjia kasvoja.

»Lopeta työsi, yksinäinen mies, ja puhu meidän kanssamme«, ne sanoivat.

»Pelastukseni on työssäni. Jos pysähtyisin työssäni silmänräpäyksenäkään, matelisitte te minun päälleni«, hän vastasi. Ja ne kurottivat pitkät kaulansa vielä pitemmälle.

»Katso kuilua allasi«, sanoivat ne. »Katso mitä siellä on; valkoisia luita! Eräs mies, yhtä vahva ja rohkea kuin sinäkin, kapuili kerran näillä louhelmilla. Hän silmäili ylöspäin. Hän näki ettei maksanut vaivaa ponnistella; ei hän koskaan saavuttaisi Totuutta, ei koskaan näkisi sitä, ei koskaan löytäisi sitä. Sitten laskeusi hän tähän lepäämään, sillä hän oli hyvin väsynyt. Hän nukkui ainiaaksi. Hän nukutti itsensä. Uni on hyvin rauhallinen. Sinä et ole nukkuessasi yksin; sinun käsiäsi ei kivistä eikä sydäntäsi«.

Metsästäjä hymyi hampaittensa välistä.

»Olenko minä riistänyt sydämeistäni kaikki, mikä on minulle kalleinta; olenko minä yksin yön maassa vaeltanut; olenko seisonut lujana kiusauksien keskellä olenko kulkenut siellä, missä ei koskaan

minun sukuni ääni kuulu, olenko työskennellyt yksinäisyydessä siksi, että nyt laskeutuisin levolle ja joutuisin teidän syötäväksenne, te verenimijät».

Hän nauroi ylpeästi; ja epätoivon äänet mykistyivät, sillä rohkean, vahvan sydämen hymy on niille kuin kuoleman isku.

Mutta hetken kuluttua ryömivät ne uudestaan esille ja katselivat häntä.

»Tiedätkö että hiuksesi ovat valkoiset?» ne sanoivat, »että sinun kätesi vapisevat kuin lapsen? Näetkö että työkalusi kärki on katkennut. Se on jo haljennut. Ja jos voisitkin valmistaa tämän portaan«, ne sanoivat, »on se kumminkin oleva viimeisesi. Sinä et koskaan astu yhtäkään ylemmäksi».

Hän vastasi: »*Minä tiedän sen*«, ja työskenteli edelleen.

Vanhat laihat kädet hakkasivat kiviä huonosti ja epätasaisesti, sillä sormet olivat kankeat ja kangistuneet. Miehen kauneus ja voima olivat poissa.

Lopulta katsahtivat vanhat, lakastuneet, ryppyiset kasvot kallioseinän reunan yli. Ne näkivät ikuisten vuorten kohottavan seinämiään siniseen korkeuteen, mutta niiden työ oli tehty.

Vanha metsästäjä risti kätensä ja laskeusi levolle, kuilun reunalle, jossa hän oli koko elämäikänsä työskennellyt. Vihdoinkin oli levonhetki tullut. Hänen allansa laaksoissa vyöryivät paksut sumupilvet. Hetkeksi hajausivat ne yhdestä kohden ja kuolevat silmät katselivat alas lapsuuden lehtoihin ja kenttiin. Tuntui kuin kaukaa olisi kuulunut hänen omien metsälintujensa huuto, ja hän kuuli kansan metelin, kun he tanssivat ja lauloivat. Ja hän oli niiden joukossa erottavina entisten toveriensa äänet; hän näki kaukana etäisyydessä, kuinka aurinko valaisi hänen entistä kotiansa. Ja suuret kyynelkarpalot nousivat hänen silmiinsä.

»Oi, ne jotka kuolevat tuolla, eivät kuole yksinäisyydessä«, hän huokasi.

Silloin vierii sumupilvi taas umpeen; ja hän käänsi silmänsä pois. — »Olen etsinyt totuutta« — hän sanoi, »pitkät vuodet olen työskennellyt; mutta en ole löytänyt sitä. En ole levännyt, en ole empinyt, mutta en ole saanut sitä nähdä; nyt ovat voimani loppuneet. Tässä, jossa nyt makaan työn sortamana, tulevat toiset ihmiset seisomaan nuorina ja terveinä. Minun hakkaamiani portaita tulevat he nousemaan; tulevat astumaan teillä, jotka minä olen valmistanut. He eivät koskaan tule tietämään sen nimeä, joka ne on hakannut. He nauravat työn kömpelyyttä; kun kivet liukuvat he kiroilevat minua. Mutta he nousevat, ja se on tapahtuva minun työni ansiosta; he kiipeeivät ylöspäin ja kiipeevät *minun* portaillani! He löytävät totuuden, ja he löytävät sen minun kauttani! Ei kukaan ihminen elä ainoastaan itseänsä varten, eikä kukaan ihminen kuole vaan itseänsä varten».

Kyynelet vierivät poskille ryppyisistä silmäluomista.

Jos totuus nyt olisi näyttäytynyt pilvissä, ei hän olisi nähnyt sitä, kuolema oli pimittänyt hänen silmänsä.

»Sieluni kuulee heidän iloiset askelensa lähestyvän«, hän sanoi, »ja he nousevat! He nousevat!« Hän nosti rypyisen kätensä silmillensä. Silloin laskeutui alas kirkkaalta taivaalta, kautta tyynen ilman, jotakin hiljaan, hiljaan. Verkalleen se leijaili alas ja putosi kuolevan miehen rinnalle. Hän tunnusteli sitä. Se oli höyhen. Ja hän kuoli höyhen käsissään.

Olive Schreiner.

Raamattu todistaa.

II.

Ennen muinoin opetettiin vanhoissa mysteeriöissä jumaluuden käsitys vähän toisin kuin nyt raamatun opin mukaan. Intian pyhissä kirjoissa, jotka ovat paljon vanhemmat kuin raamattu, on kirjoitettu salaisopista, jota opetettiin mysteeriöissä. Sitä ei opetettu koko kansalle, vaan salaisoppilaille, jotka sitten vihittiin ja joista tuli niitä suuria hengen- eli niinkuin sanotaan Jumalan-miehiä, jotka näkivät henkimaailmaan ja olivat kanssakäymisessä ja yhteydessä taivaallisten mestarein eli opettajain kanssa. Näissä salaisissa opeissa opetettiin jumalan olemuksesta, että Jumala oli alkuvoima, joka on kaikki kaikessa — se voima, joka kaikki on tehnyt, taivaan kappaleet ja niiden asujamet ja kaikki mitä niissä on; sen voiman vaikutuksesta on maailma muodostunut ja kehittynyt, sekä näkyväinen että näkymätön maailma. Se jumalallinen alkuvoima on kaikissa kappaleissa mitä me näemme, sekä liikkuvaisissa että liikkumattomissa. Ei sille määrätty mitään muotoa, sillä ei sillä mitään persoonallista muotoa ole. Jumala on elämä eli toisin sanoin elinvoima, mikä on koko luomakunnassa, sekä maan päällä että taivaassa. Hänestä ovat lähteneet henkimaailman äärettömät ja mittaamattomat voimat, joittenka kautta hän ylläpitää taivaat ja maat. Jumala on ääretön, mittaamaton ja käsittämätön voima eikä mikään muodollinen persoona.

Mutta nyt meidän nykyajan koulut ja hengelliset opettajat opettavat, että Jumala on kolmiyhteinen persoona, mies, joka istuu valtaistuimella. Hän on synnyttänyt jo ennen aikain alkua, s. o. ijankaikkisuudessa, pojan, joka on yhtäläinen kuin hän itse, se on toinen persoona, ja sitten pyhä henki, joka heistä molemmista ulos käypi, se on kolmas. Tämmeistä Jumalan muotoin ja persoonain määritysjärjestelmää

ja persoonakäsitystä ei kuitenkaan opeta ei vanha testamentti eikä uusi. Mooses kirjottaa, että hän pyysi nähdä Jumalaa ja sai vastauksen, että ei häntä lihallisessa ruumiissa voi nähdä kukaan. Mutta kuka oli se, jonka kanssa Mooses puhui? Eikö se ollut välittäjä eli Jumalan tahdon ilmentaja Mooseksen ja Jumalan välillä? Kai se oli yksi niistä taivaallisista mestareista eli opettajista, joka oli ennen ollut ihminen niinkuin mekin, mutta niin paljon ennen meitä, että oli kaikki oppilaksynsä jo suorittanut; hän oli jo sen saavuttanut, johon me nyt parhaallaan pyrimme, nimittäin himoin kuolettamiseen ja itsetietoisuuteen; hän oli nämät jo kaikki voittanut ja oli nyt Jumalan ja Mooseksen välillä puhujana ja opettajana. Tosin on kirjoitettu, että Mooses näki Jumalan takapuolelta, mutta se tapahtui siten, että Herra sanoi: »minä peitän sinut kädelläni, ettei saa nähdä minun kasvojani», s. o. koko minun kunniani eli voimaani. Ja minkä muotoinen oli Jumala takapuolelta? Oliko siinä ihmisen muotokuva ja pojan kuva ja pyhän hengen? Ei ollut yksikään näistä, vaan kovin kirkas pilvi taivaalla; siinä ei ollut mitään erityistä muotoa, se oli ainoasti voima ja valo. Ja 2 Mooseksen kirjassa sanotaan: »Ja Herran kunnia oli nähdä niinkuin kuluttavainen tuli vuoden kukkulalla Israelin lasten edessä.» Näin Mooses kirjottaa Jumalasta, ei hän kirjota sille mitään muotoa eikä ja sitä kolmeen persoonaan, vaan hän puhuu kirkkaudesta ja voimasta.

Entä Kristus? Mitä hän sanoo Jumalasta? Hän sanoo, että isää ei ole kukaan nähnyt. Hän siis nimitti Jumalaa isäksi, mutta ei sanonut sille mitään muotoa eikä persoonallista olemusta. Ja raamatussa on todistettu monessa paikassa, että Jumala on henki, se alkuvoima, josta kaikki voimat alkunsa ja olemuksensa saavat. Kristus sanoo opetuslapsillensa, että he pue-taan korkeudesta voimalla, jota sanaa jälestäpäin on ruvettu nimittämään py-

häksi hengeksi. Hän sanoi, että he saavat voiman puhua monilla kielillä ja että he saavat voiman tehdä kaikenlaisia väkeviä töitä ainoasti sanalla eli hengellä. Tämä merkitsee siis että isä eli Jumalan alkuvoima lisääntyy heissä. Ei Kristus sanonut, että se voima, jonka he saavat korkeudesta, olisi eri olemus eli eri persoona jumaluudessa, vaan ainoastaan, että isä antaa heille voimaa korkeudesta. Ja he eivät saaneet sitä voimaa heti, koska he eivät olleet vielä silloin niin kehittyneet, että olisivat voineet sitä ottaa vastaan. On kirjoitettu, että Kristus jälkeen ristikuolemaansa piti kansakäymistä opetuslastensa kanssa ja opetti heitä, kunnes he olivat siihen määrään kehittyneet, että jaksoivat ottaa vastaan eli käyttää oikein sitä suurta jumalallista voimaa, joka heille sitten annettiin.

Ja millä tavalla Kristus todistaa, että hän on Jumalan poika? Ei hän sano, että hän on toinen persoona jumaluudessa, vaan että isä lähetti hänen maailmaan eli toisin sanoen maan päälle opettamaan totuutta ja ilmottamaan ihmisille isän tahdon ja heidän suhteensa Jumalaan. Hän todistaa että meillä kaikilla on sama perintöoikeus isään kuin hänelläkin oli, koska hän sanoi, että ne ovat hänen veljensä ja sisarensa, jotka tekevät isän tahdon, joka hänen lähetti. Jos me olemme kerran hänen veljensä ja sisarensa, niin me olemme yhtäläiset perilliset hänen isänsä huoneessa kuin hänkin on. Ja mitä hän määräsi meidän tekemään, että tulisimme hänen veljikseen ja sisarikseen? Sanoiko hän, että ei meidän tarvitse mitään muuta tehdä kuin uskoa, että hän kuoli ristinpuuhun naulatuna ja että hänen verensä, joka vuodatetaan ristinpuun päällä, on täydellinen maksu ja sovitus isän ja ihmiskunnan välillä?

Ei hän niin opettanut. Ei isä lähettänyt häntä maan päälle sitä varten, että ihmisten piti hänen tappaman, ei, se on suuri erehdys, sillä Kris-

tus itse tunnustaa eli todistaa Pilatuksen edessä, että »sitä vasten olen minä syntynyt ja maan päälle tullut, että minä totuuden tunnustan«, s. o. että minä ilmoitan ihmisille isän tahdon. Ei hän silloinkaan julistanut verensä ansiosta mitään. Ja koska hän ei sitä varten syntynyt, että ihmiset hänen tappaisivat isälle Jumalalle sovintouhriksi, niin me ymmärrämme, että isä ja taivaalliset sankarit eli mestarit lähettivät hänen ihmisille ilmottamaan heidän erehdyksensä isää kohtaan ja heidän jumalanpalveluksensa erehdyksiä paljastamaan. Sen selvästi näemme raamatusta, jossa kerrotaan, että hän ilmotti Israelin ylimmäisille papeille ja korkeimmille opettajille ja koko kansalle, että heidän jumalanpalveluksensa ja jumalankäsityksensä oli väärä, että ei Jumala tahtonut mitään verenvuodattua eli niin sanottua uhria. Hän opetti, että Jumala on rakkaus, että hän rakastaa kaikkia luotujansa yhtä hellästi, että kaikilla elävillä olennoilla on yhtä suuri oikeus elää ja kehittyä maan päällä heidän luomisessa määrättyyn kehityssasteeseensa. Ei eläinten uhriveri auta ihmistä yhtään henkisessä kehittymisessä ja itsetietoisuudessa ja elämän tarkoituksessa. Ei mikään tappaminen eikä veren vuodatus vie ihmishenkeä ylöspäin, vaan nukuttaa ja kuolettaa sitä. Sillä Jumala ei ole murhan Jumala, vaan rauhan ja rakkauden Jumala.

(Jatk.)

Antti Tallgren.

Totuuden etsijöille.

Onhan jo suomenkielellä ilmestynyt muutamia teosofisia kirjoja, jotka ovat hyvinä oppaina totuudenetsijöille. Mutta uutta aatetta ei ole varsin helppo saada leviämään kansan kaikkiiin kerrokseen ainoastaan kirjojen ja lehtisien avulla. Suuresta merkityksestä on tässä suhteessa suullinen sana eli esitelmän pitäminen.

Esitelmät ovat erittäin tärkeitä, jotta teosofinen liike pääsisi juurtumaan kansassamme, että kansa pääsisi tuntemaan teosofian tarkotusta, että kansa tulisi käsittämään mitä on jumalallinen, iankaikkinen viisaus.

Esitelmien pitää olla helppojen, kansantajuisen; niiden pitää olla sovitut kuulijakunnan kehityksen mukaan. Esitelmänpitäjän pitää täydellisesti omistaa elämänsä työksi tämä tehtävä.

Esittelijän pitää tarkoin tuntea aineensa ja tietää enemmän kuin se, milä hän kerrallansa esittelee. Hänen ei sovi rikkaalla sanatulvalla ja ainoastaan kaunopuhelisuudella esitellä tätä maailmankatsomusta — ei, hänen koko elämänsä saarnatkoon tämän maailmankatsomuksen korkeutta ja pyhyyttä.

Hänen täytyy tuntea kansansa tarpeita: ja ne eivät ole ainoastaan aineelliset, vaan pääasiassa henkiset. Aineelliset asiat, raitius, siveellisyys, tasa-arvoisuus ja muut kysymykset eivät saa olla hänelle vieraat. Hänen täytyy tuntea kansaa: hänen sydämensä täyttäköön puhtauden ja totuuden ihanne; hänen pitää noudattaa veljeyttä eikä ainoastaan saarnata sen aatetta. Hänen pitää olla etupäässä oman kansansa jäsen kaikessa; hänen pitää koko sielustansa ja voimastansa levittää totuuden tietoa kaikkiin kansankerroksiin; hänen pitää muistaa sitä onnetonta aikaa, jolloin hän itse hapuili tietämättömyyden kahleissa ja odotti hetkeä, milloin valon välke hänelle tavalla tai toisella ilmenisi.

Esittelijä ei saa kuulua mihinkään puolueeseen; hänen pitää muistaa että hän on maailmankansalainen ja samalla kaikkien ystävä ja veli. Hänen täytyy herättää rakkautta ja luottamusta tähän kalliiseen asiaan, jota hän puolustaa ajatuksillansa, sanoilla ja töillä.

Ilman näitä ehtoja ei teosofinen liike edisty eikä saavuta kansan rakkautta.

Uudistan siis kysymykseni, jonka jo viime numerossa tein »Omantunnon« luki-joille:

Mitä on siis tehtävä, miten toimittava, mistä varat hankittava tämän aatteen toteuttamiseksi?

Martti Humu.

Teosofinen maailma.

Teosofiset luennot Sörnäisten Työväenyhdistyksen huoneustossa ovat nyt kesän ajaksi lakanneet. Helatorstaina oli viimeinen »pitkä luento«, jolloin paitsi laulua ja soittoa saatiin kuulla esitelmiä »Uskonvainoista«, »Sosialismista ja teosofiasta« sekä »Sanavapaudesta«. Kesäloman kuluttua aletaan työ jälleen sunnuntaina elokuun 13 p:nä klo 1/210.

Teosofinen Kirjasto, Albertinkadun 34:ssä, on kesällä auki ainoastaan torstaisin klo 7—1/29 j. pp. Sekä keskiviikkoehtai-illat kokoukset on kesäkausiksi lakkautettu.

»Omantunnon« konttori ja teosofisen kirjallisuuden ekspeditsioni on nyt Vuorikadun 12:ssa. Taloudenhoitajaa tavataan varmimmin klo 6 jälkeen illalla ja aikakauslehden toimittajia keskiviikkoisin klo 7—1/29 j. pp.

Innostusta. Eräs Amerikassa asuva ystävä ja asianharrastaja lähetti toimitukselle äsken kymmenen dollaria ja näin kuuluvan kirjeen: »Arv. toimittajat! Siitä ilosta, että vihdoin saatiin teosofinen lehti toimeen, uuhraan minäkin vaikka ainoista pennistäni ropon avustukseksi mielestäni niin tuiki tarpeelliselle lehdelle kuin »Omatunto« on — antaisin enemmänkin, mutta olen köyhä mies, raataja rahanalainen, etten voi tällä erää suurempia uhrata. Muutamia tilauksia luulen saavani Amerikasta »Omalletunnonlelle«; minulla on näet muutamia tuttavii täällä eri paikoin maata, ja koetan parhaan ymmärrykseni mukaan esittää heille, että hekin tilaisivat lehteä. Onnea nyt sitte vain hyvälle ja jalolle yritykselle: »Omalletunnonlelle! Ajakoon »Omatunto« rohkeasti noita hengen asioita, että hiukankin valhe ja pimeys poistuisi tästä materialistisesta maailmasta, valo ja totuus saisi jalansijaa synnin ahdistamassa ihmiskunnassa! Sitä toivon veljellisesti: V. Vilenius.«

Teosofia Lahdessa. Muutamia vuosia sitten alkoi täällä työväen piirissä,

niissä, jotka eivät olleet merkinneet itseään materialisteiksi, tuntua halua päästä tutustumaan johonkin muuhun totuutta etsivään oppiin, joka olisi voinut tyydyttää heidän sisäistä minäänsä. Oltiin tietämättömiä ja hapuiltiin asiassa sinne ja tänne, vaikkakin usein ilman tulosta, ennenkuin alkoi suomenkin kielellä ilmestyä teosofista kirjallisuutta. Ja mikä ihme! siinä se olikin oppi, joka heti löysi vastakaikua hapuilevissa sieluissa ja joka alkoi antaa sopusointuisen ja täysin käsiteltävän vastauksen kaikille elämän kysymyksille. Alettiin päästä pälkähästä koko hyvästikin, vaikka emme kyenneetkään sitä suuremmassa määrässä luomaan ympäristöömme. Heräsi vihdoin halu vastustamaton saada asiaa tutuksi kaikillekin, ja niin tehtyjä ensimmäinen mielestämme uhkarokkien jätitys asiassa, ja kolme toverusta muassotta asian aineelliset kulungit kantoon sekä puuhata puhujan asiaa valaisemaan.

Se hetki valkenikin toukok. 20—21 p:nä, jolloin Lahden Työväenyhdistyksen talolle alkoi kokoontua odottamattoman paljo kuulijoita — toiset uteliaisuudessa ja tuomionhalussa ja toiset taasen iloisuudesta, että meilläkin kerran noita vanhoja ennakkoluuloja saadaan edes hieman ratkotuksi. Kuulijain luku laskettiin kaikeksi iloksemme lähes 300 henkeä, jotka seurasivat esitelmää — suurin osa suurella ihailulla. Luennon loputtua halusi sitten paikkakunnan kirkon edustaja kumota puhujaa oppinsa mukaan, vaan hänet havaittiin aivan »köykäiseksi» ja hän huomasi parhaaksi lopettaa väittelynsäkin, kun hän kolmannen puhevuoronsa käyttänsä, sai puhujalta niin selvän vastauksen, että suuri yleisökin yhtyi siihen osottaen hyväksymistään myrskyisillä känten taputuksilla. Seuraavan päivän esitelmää,

joka oli jatkoa edelliselle, oli kokoontunut kuulemaan joukko kansalaisia yli 400 henkeä kaikista säätyluokista. Yhtälaisella mielenkiinnolla seurattiin sitäkin: itsekukin oikein täysin siemauksin nauttien siitä. Nyt ei enää kukaan tahtonutkaan vastaväitteitä tehdä, lukuunottamatta yhtä henkilöä, joka ei näyttänyt itsekään tietävän, mitä hän tarkoitti väitteellään, vaan tehtiin sen sijaan useita kysymyksiä, joihin itsekukin sai tyydyttävän vastauksen. Ja vaikka tälläkin kertaa kului aikaa lähes 4 tuntia, niin näytti poistuminen yleisöstä vähän vastahakoiselta ja jokainen oli utelias tietämään hetkeä, milloin tulevaisuudessa saisimme toimeen samanlaisia tilaisuuksia. Sen jälkeen on täällä puhuttu ainoastaan teosofiasta ja kuultujen esitelmän vaikutuksesta. Kaikki myöntävät, että sitä aatetta ei kukaan pysty kumoamaan, vaikkakaan eivät kaikissa kohdin voi sitä hyväksyä. Vaan eipä kummakaan, sillä meillä on vielä niin paljo järeällä sitä vanhaa hapatusta, että sen perkaaminen tarvitseekin enemmän kuin kaksi esitelmää. Iloisia olemme vaan siitä, että perustus asialle on täälläkin laskettu ja hedelmät tästä ensi kylvöstäkin alkavat jo versoa täydellä vauhdilla. Enempi vaan tarvitseisi saada, mitä pikemmin, sitä parempi, sillä kansa odottaa pelastajaansa.

A. S.

Europalainen Federatsioni. Heinäkuun 8—10 p:nä Lontoossa pidettävän europalaisen liiton toisen vuosikokouksen ohjelma on mitä rikkain ja mieltäkiinnittävin. Siihen kuuluu paitsi asianomaisia lukuisia esitelmiä myös konsertti, taide- ja teollisuusnäyttely, näytelmiä ja keskustelukokouksia — kaikki Teosofisen Seuran jäsenten toimeenpanemina. Yhtenä teatterikappaleena on Miss Florence Farin kirjottama egyptiläinen näytelmä »Kultaisen haukan tempeli». Konsertissa esiin-

tyy seuran jäsenistä koottu kööri ja orkesteri. Kongressin varsinainen työ, joka käsittelee esitelmiä ja keskusteluja, on jaettu seitsemään sektsioniin eli osastoon, jotka ovat:

Osasto A. — Veljeys.	} Vastaa Teos.Seuran 1:tä tehtävää.
a) Historiallinen.	
b) Filosofinen.	
c) Käytöllinen.	
Osasto B. — Uskonto, Mystiikka, Folklore y. m.	} Vastaa Teos.Seuran 2:tä tehtävää.
Osasto C. — Filosofia.	
Osasto D. — Tiede (myös »rajamaa« eli psyykkiset tieteet).	
Osasto E. — Taide.	
Osasto F. — Hallinto, Propaganda, Työtapoja y. m.	} Vastaa Teos.Seuran 3:tä tehtävää.
Osasto G. — Okkultismi.	

Kun mainitsemme, että viimevuotisessa kokouksessa Amsterdammassa pidettiin näissä osastoissa yhteensä kolmekymmentäviisi luentoa, saamme käsityksen siitä, kuinka monipuolinen ja runsas kokemuksien vaihtelu tällaisessa kansainvälisessä kongressissa tapahtuu. Luentoja pidetään englannin, ranskan, saksan, hollannin, italian ja espanjan kielillä ja tulkitaan jollain toisella kielellä, ja jokainen luento on teijänsä omien kokemusten, tutkimusten ja huomioitten tulos. Viime vuotiset luennot on julkaistu kirjana. Koska, niinkuin jo mainittiin, Suomestakin lähtee edustaja Lontoon kongressiin, olemme tilaisuudessa myöhemmin tekemään tarkempaa selkoa tästä huomiota herättävästä hankkeesta.

Kirjoja, vanhoja ja uusia.

I.

C. W. Leadbeater: Teosofiian ulkopuoliset piirteet. — Saattaa olla eri mieltä oikeasta tavasta esitellä yleisölle teosofisia oppeja. Käsillä olevaa teosta olen kuullut moittitavan siitä, että se esittää teosofian valmiina opinjärjestelmänä, vaikka teosofia itse asiassa on edellytyksetöntä totuuden etsiskelyä. Tosin Teosofinen Seura ei millään tavalla sido jäseniensä mielipiteitä (paitsi mitä koskee veljeysaatteen hyväksymistä). Mutta jokainen asiaan hiukan perehtynyt käsittää, että on olemassa yhtenäinen teosofinen opinjärjestelmä, teosofinen elämän- ja maailmankatsomus jota kuinkin selvine pääpiirteineen. Lohdutonta olisikin, elleivät ihmiskunnan eturivin miehet, jotka ovat etsineet ja löytäneet totuuden, ilmottaisi ~~elämä~~ ^{elämä} sitä nuoremmille veljilleen selvällä ja ~~selvällä~~ ^{selvällä} ja ~~selvällä~~ ^{selvällä} rettäväällä kielellä. Ei ketään ~~asua~~ ^{asua} omaksumaan siitä enemmän kuin ~~hän~~ ^{hän} saa sulattaa, mutta on katsottava arvaamattomaksi eduksi, että on olemassa loogillisen yhtenäinen opinjärjestelmä, joka kelpaa teoretiseksi lähtökohdaksi vakavalle tutkijalle ja hänen horjuvan ajatuksensa tueksi, rohkaisten häntä ja herättäen hänessä uskoa ja luottamusta siihen, että totuus on itsenäisesti löydettävissä. Tätä tarkotusta varten ovat hyvin kirjoitetut teosofiset käsikirjat tarpeen. Useita kertoja on yritetty sepiittää tarkotustaan täysin vastaava *johdanto* teosofian tutkimiseen. Käsillä olevaa teosta kuulutaan tässä suhteessa pidettävän paraimpana kotimaassaan, Englannissa, ja voimme sentähden onnitella suomalaista yleisöämme teoksen ilmestymisestä omalla kielellämme. Kirja perustuu ihanassa runoelmassa »The idyll of the white Lotus« (Valkoisen lootuskukan tarina) mainittuun »kolmeen suureen totuuteen«:

»Ihmisen sielu on kuolematon ja sen tulevaisuus on ääretön kehitys ja kunnia.«

»Elonsuova prinssi asuu meissä ja meidän ulkopuolellamme, on kuolematon

ja ikuisesti hyvässä toimiva, sitä ei saata kuulla ei nähdä, ei maistaa, mutta se ihminen sen tuntee, joka haluaa sitä havaita.«

»Jokainen ihminen on oma ja ainoa lainsäätäjänsä; oma tuomarinsa, joka loistoa jakaa tai häpeää; ainoa joka hallitsee hänen elämänsä ja määrää sekä palkinnon että rangaistuksen.«

Näiden kolmen jalon totuuden pohjalle on koko kirja rakennettu. Ei kuitenkaan tunnu siltä, että tekijä nojautuisi vain ulkonaiseen auktoriteettiin. Päinvastoin — ja tämä on kirjan merkillinen puoli — huomautetaan nimenomaan, että tekijä *itse* personallisesti ja kokemusperäisesti asioita tutkien on ollut tilaisuudessa todistamaan itselleen esittämiensä lauseiden totuuden. Muinaisajan suurten opettajien tavoin hän opettaa muille ainoastaan mitä hän itse *tietää*. Toinen tämän kirjasen suuri etu on, että se näyttää, kuinka teosofian omaksuminen täydelleen muuttaa koko ihmisen elämän ja ajatustavan — poistamalla muun muassa kaiken kuoleman ja ikuisen kadotuksen pelon.

Ikävä kyllä, ei suomennosta ole toimitettu tarpeellisella huolella — niinpä on kokonainen sivu jäänyt keskeltä pois — ja moniaat käännösvirheet tekevät suomalaisen tekstin paikottain vaikeatajuiseksi.

II.

Annie Besant: Jälleensyntyminen.

Tämä kirja on n:o 2 »teosofisten käsikirjain« (Theosophical Manuals) sarjassa, joita nykyään on seitsemän. N:o 1 (joka oikeastaan olisi ollut ensinnä suomennettava) käsittelee »ihmisen seitsemää periaattia« (pääperustetta), N:o 3, joka pian ilmestyy suomeksi, puhuu Karmasta, N:o 4 on nimeltään »Kuolema — ja sitten?«, N:o 5 »Astralitaso«, N:o 6 »Devakaaninen taso« ja N:o 7 »Ihminen ja hänen ruumiinsa«. Käsillä olevassa teoksessa Annie Besant johdannossaan huomauttaa, kuinka jälleensyntymisoppi »on ollut miljonain ihmisten ajatussuunnan ohjaajana, kuinka se lukemattomina vuosisatoina on muovaellut maapallon asujainten enemmistön käsitteitä«.

Seuraavat luvut käsittelevät peräkkäin jälleensyntymiskäsitettä; mikä se on, joka ei synny; jälleensyntymisen metodi; jälleensyntymisen tarkoitus ja syyt, sekä lopuksi todistukset sen hyväksi ja väitteet sitä vastaan. Loppuluvut ovat erittäin valaisevia ja tarjoavat hyviä puolustusaineita aatteen levittäjille. Puhuessaan jälleensyntymisen tarkotuksesta, ihmisen täydellisyntymisestä, tekijä kohottaa lämpimään ja jaloon kaunopuheliaisuuteen. Ensimmäiset luvut ovat hieman teknillisiä ja verrattain vaikeatajuisia; merkillistä muuten on, että jälleensyntymistavasta puhuttaessa ihmisen 7 prinssiä sanotaan vastaavan maailman 7 tasoa, kun sama tekijä toisissa, samana vuonna ilmestyneissä kirjoissa omaksuu uudemman käsityksen, jonka hän esim. esittää kirjassaan »Johdantoa teosofiaan«, siv. 18 j. s.

Yllämainittua teoksen vaikeatajuisuutta ei suomennoskaan tee helpommaksi. Tosin on useimmissa tapauksissa kansainväliset sanat käännetty suomalaisilla sanamuodoksilla, jotka kuitenkin — olkoot välistä kuinkakin onnistuneet — usein tarvitsisivat puolestaan selitystä. Saattaa kysyä, onko vallan viisasta järkinään välttää kaikkia vieraskielisiä sanoja (enkä nyt puhu sanskritinkielisistä sanoista), sillä voihan kieltenkin alalla puhua veljeydestä ja itseensä sulkeutumisesta. Muuan tapa olisi kirjan loppuun liittää vieraskielisten sanain selitys, joista siten saisi tarkemman käsityksen kuin mielivaltaisesta suomennoksesta. Toinen tapa olisi alkuteoksen täydellinen »uudesta kirjottaminen« eli mukaella, jotta sisältö tulisi yleisöllemme tajuttavammaksi.

Tätä teosta häiritsevät niinkään lukuisat painovirheet — olen lukenut niitä 60 kappaletta.

Ehkä olisi paikallaan julkaista esim. tässä aikauskirjassa oikaisuja molempiin edellämainittuihin kirjoihin. Ehdotan tämän, koska hylättiin aikaisempi pyyntöni, että painettaisiin erityinen oikaisulehti »Teosofian ulkopirteihin«. Onhan tämä kuitenkin tärkeä puoli asiasta.

Criticus.

Kustant. huomautus. Olemme pahoillamme siitä, että edellämainittuihin suomen-

noksiin on pujahtanut siksi paljon painovirheitä ja muita erehdyksiä, ja olemme varsin kiitolliset, jos tässä lehdessä julkaitaan asianomaisia oikaisuja. Syy, miksi ei mielestämme kannattanut painattaa erityinen oikaisulehti »Teosofiian ulkopiirteihin«, oli se, että suuri osa painoksesta jo oli myyty ja jaettu, kun kysymys asiasta nostettiin.

Kirjeenvaihtoa.

Arv. toimitus!

Mitä ovat monellaiset niin sanotut näyt ja aaveet, joita todella on nähty? Minä esimerkiksi näin oman tyttöväinani jälkeen kuolemansa ihan hereillä, selvänä ollessani. — H:n pitäjässä löydettiin joku vuosi sitte pakanuuden aikanen hautausmaa; kukaan ei voinut aavistaakaan, että siinä mäessä oli se ja kuitenkin sen tienoilla nähtiin kummituksia ja sitä paikkaa kammottiin.

Mitä on niin sanotut kamot, joita myöskin todella on, ensin se tekee aineellista hyvää ja sitte sata sen vertaa pahaa; nähdään milloin missäkin muodossa.

Mitä on taloin haltiat? Vanhempi kansa ihan varmasti uskoo, että ne on ja on niitä nähtykin ja sanovat, että kun haltia katoaa talosta, niin se suku häviää siitä. Selitystä näihin pyytää

Kunnioituksella
A. H. K.

Coim. vastaus. Aaveet, näyt ja senkaltaiset ovat kaikki astralisia ilmiöitä. Ne aiheutuvat joko siitä, että näkijässä tapahtuu sielullinen prosessi, joka antaa hänen hetkeksi kurkistaa näkymättömään maailmaan, tahi siitä, että joku näkymättömän maailman olento aineistuu fyysillisesti, s. o. tekeytyy näkyväksi »elävän« ihmisen fyysilliselle silmälle. Näkymättömän maailman asujaimiin kuuluvat paitsi vainajia (ihmisiä ja eläimiä) suuret joukot kaikenlaatuista olentoja, jotka eivät laisinkaan ole jäseniä meidän maapallomme luomakunnista, vaikka ne silloin tällöin sekaantuvat inhimillisiin toimenpiteihin. Astralimaailma

on niinkään täynnä ajatuskuvia ja inhimillisen mielikuvituksen luomia olentoja, joiden näennäinen elämä kestää niin kauan kunnes se ajatuksen voima, joka kutsui ne eloon, on loppuun kulunut. Lyhyessä vastauksessa on mahdotonta tehdä tarkemmin selkoa näistä psyykkisen tutkimuksen alalle kuuluvista seikoista. Mutta kehotamme arv. kysyjää lukemaan seuraavat suomenkielellä ilmestyneet kirjat, jotka käsittelevät samoja asioita: 1) Toht. Paul Gibier, Avaruuksien ja henkimaailman salaisuudet. Suomennos. 2) Toht. Dupouy, Salatut tieteet. Suomennos. 3) Pekka Ervast, Mitä on kuolema? sekä 4) pian ilmestyvä toht. du Prelin kirja: Mistä tulet, minne menet?

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettämään toimitukselle kysymyksiä lehden ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan lehdessä painettuihin kysymyksiin.

IV Kysymys. L. R. *Kuinka teosofinen ja sosialistinen liike sopivat yhteen? Eihän teosofinen liike harrasta yhteiskunnallisten olojen parantamista?*

Vastaus Z. Teosofinen liike voi työskennellä rinnatusten kaikkien edistyspyrintöjen kanssa. Mitä erityisesti sosialistiseen liikkeeseen tulee, on sen henki sukua teosofiselle liikkeelle, koska molemmat perustuvat yleisen veljeyden aatteelle ja myöntävät kullekin yksilölle uskonvapauden. Niiden työala on vain niin sanoaksemme eri tasolla — ainakin toistaiseksi. Sosialistinen liike tahtoo edistää sivistystä ja ihmiskunnan kehitystä saamalla aikaan parannuksia yhteiskunnallisissa oloissa, siten toteuttaen veljeydsaatetta. Teosofinen liike taas tavoittelee samaa päämäärää kasvattamalla ja kehittämällä yksilön henkistä elämää. Nämä työtavat eivät ole ristiriidassa, vaan täydentävät toisiaan. Kun ulkonaiset olot paranevat, saavat yksilöt enemmän tilaisuutta kehittämään henkeään; ja kuta enemmän kehittymme henkisesti, sitä enem-

män toivomme ja tahdomme, että kaikki ihmiset tulisivat onnellisiksi, s. o. olisivat tilaisuudessa kehittymään. Olkaamme vain varoillamme, ettemme lankea siihen erehdykseen, että määrittellemme kehityksen aikaa ja järjestystä ja sanomme: ensin on tapahtuva se ja se, esim. ulkonaisten olojen parannus, sitten seuraa toinen itsestään. Luonnossa päinvastoin aineellinen ja henkinen kehitys käyvät rinnatusten ja ihmisessä elävät yhtäikaa sekä henkiset että aineelliset tarpeet. Jos toisella hetkellä toinen tuntuu olevan voitolla, on toisella toinen. Mutta se ihminen ei kehity sopuisointuisesti, joka kieltää toisen tai toisen tarpeen.

Jos siis teosofinen liike ei ota erityisesti osaa yhteiskunnallisten olojen parantamiseen, kannattaa se sitä työtä kumminakin aatteessaan. Sen oma työ on toisella tasolla. Se kehottaa ihmisiä elämän totuutta etsimään, pyrkimään siveelliseen täydellisyyteen ja toteuttamaan yksilön elämässä sitä ihannetta, jota sosialismikin tavoittelee.

Mietintöäni.

Minä mietin ja aattelen elämää, tuota eloni suurta taikaa: onko ihmislasta niin elävää, joka tuntee sen laajaa laitaa, joka salatut aarteet esille luo ja sieluun kirkkahan valon tuo?

Mikä valo se on, mi heijastaa tuolta sieluni syvyydestä — ? Kuin aamun auer se seijastaa kuni huokuis jo hyvyydestä:

Ken luoduista suurin ja ylevin, joll' on avoinna salatut lähteet? Kellä taivon kirkkaus helevin — me saammeko osaksi tähteet? Jos Kristus ja Buddha ollut lie on kaikille avoin taivon tie!

S. Sampo.

Suomenkielellä

==== ilmestynyt ====

Teosofinen kirjallisuus:

ANNIE BESANT, Johdantoa teosofiaan. Helsinki 1897. (Loppuun myyty.)

C. W. LEADBEATER, Teosofian ulkopilrteet. Englannin kielestä suomensi V. Palomaa. Helsinki 1904. Hinta 50 p:ää.

C. S., Omantunnon uskonto. Suomentanut Martti Humu. Helsingissä 1903. Hinta 50 p:ää.

PEKKA ERVAST, Valoa kohti. Nykyaikaisesta teosofiasta. Toinen korjattu ja lisätty painos. Helsinki 1903. Hinta 1: 75 ja 2: 25.

PEKKA ERVAST, Mitä on kuolema? Palanen yliaistillista sielutiedettä. Helsinki 1904. Hinta 3: —.

PEKKA ERVAST, Uskonnosta ja elämästä. Helsinki 1903. Hinta 59 p:ää.

PEKKA ERVAST, „Salainen oppi” ja muita kirjoituksia. Helsinki 1904. Hinta 50 p:ää.

PEKKA ERVAST, Teosofia ja Teosofinen Seura. Epäilijän ja teosofien vuoropuhelua. Helsinki 1904. Hinta 25 p:ää.

PEKKA ERVAST, Kun usko petti. Opetuslapsen muistelmia. Helsinki 1903. Hinta 20 p:ää.

PEKKA ERVAST, Haaveilija. Kertomus. Helsinki 1902. Hinta 3: 50.

R. W. TRINE, Luonteen kasvat. Englanninkielestä suomentanut P. E. Helsinki 1903. Hinta 50 p:ää.

ELIA, Ihminen, miksikä itket? Lähetyskirje n:o 1. Helsinki 1897. (Loppuun myyty.)

ELIA, Veljeys. Lähetyskirje n:o 2. Helsinki 1904. Hinta 5 p:ää.

ELIA, Eräs Kristuksen lauselmä. Lähetyskirje n:o 3. Helsinki 1904. Hinta 5 p:ää.

ELIA, Kuolema. Lähetyskirje n:o 4. Helsinki 1904. Hinta 5 p:ää.

Kaikkia näitä teoksia tilataan suoraan „Omantunnon” konttorista, os.: Helsinki, Vuorikatu 12. Niitä myöväät myöskin useat maamme kirjakaupat ja useat „Omantunnon” asiamiehet. Rehellisiä ja tunnollisia asiamiehiä otetaan kaikkialla ja myönnetään heille 20 % alennus.

Kirjapainoyhtiö Walo

Helsinki — Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä) — Tel. 59 40
Suorittaa huolellisesti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä. Hinnat kohtuulliset.

ALEXANDERSG. 17 KIRJAKAUPPA • BOKHANDEL ALEKSANTERINK. 17
AKTIEBOLACET
MINERVA
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI — Tel. 23 03 — HELSINGFORS

**KARL SUNDSTRÖM
KAIVERTAJA.**

KAUTSCHUKKI NIMILEIMASIN
TEHDAS.



Helsinki, Aleksanterink. 50.

O. J. LILJAN

hyväksi tunnettu kirjansitomo

HELSINGISSÄ

Fredrikinkatu 42, Puhelin 18 90,

vastaanottaa kaikkia ammattiin kuuluvia töitä
ja suoritetaan nämät varsin huolellisesti ja
nopeasti sekä kohtuullisiin hintoihin.

**Vakuutus-osakeyhtiö
KALEVA**

Henkivakuutuksia, elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

**O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B.
KELLOSEPÄNLIKE**

perust. v. 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa **Taskukelloja** parhaimmista
Sveitsiläisistä tehtaista. **Selnäkelloja**, hyviksi tunne-
tuilta Junghausin ja Barkerin teoksia. **Kellonperiä**,
Silmälaseja y. m. alituisesti varastossa.
HUOM.! Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

Uutta Kirjallisuutta!

Äsken on ilmestynyt:

Annie Besant, Jälleensyntyminen. Suomennos.
Hinta Smk 1:—.

Piakkoin ilmestyy:

Mistä tulet, kunne menet? Suomennos C. du
Prel'in kirjasta „Das Räthsel des Menschen“.

Juho Wirtasella

J. Heikinkatu 3

Suuri varasto hyviä

Jalkineita

— Tilaukset suoritetaan tarkkuudella, korjauksia myös.

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Albertinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se
on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja,

kukkaispöytä, osastosermiä, uunisermiä y. m.
Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella
Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin
Helsinki, Sirkustalo, tel. 48 10.

A. B. Sarlin.

J. NUPPONEN, Raätäli,

Pohjois-Esplanatinkatu 37, puh. 36 54.

Hyvä varasto **koti- ja ulkomaan**

KANKAITA

Työ hyvää ja halpaa.

E. J. HERLINⁱⁿ Kelloliikkeessä

HELSINGISSÄ. Mikonkatu N:o 8

Suurin varasto parhaimpia kuosikkaim-
pia tasku-, seinä- ja herätyskelloja kellon-
ketjuja kihla- ja muistosormuksia sekä
muita kulta-, hopea- ja nikkeliteoksia.
Silmälaseja, kiikareita, ilmapuntareita, kello-
sepän työkaluja y. m. myydään paljot-
tain ja vähittäin. Hinnat ehdottomasti
halvimmat.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Valo.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

HEINÄKUU, 1905

	Siv.
I. Tilausilmoitus	58
II. Mitä on tasa-arvoisuus, <i>H. H. ja F. A. J.</i>	59
III. Muinaissuomalaisten uskonto, <i>Martti Humu</i>	60
IV. Ajatelmia, <i>Teofiilus</i>	67
V. Pilkka kasvattajana, <i>Aate</i>	69
VI. Onko nainen heikompi, <i>P. Ervast</i>	71
VII. Karma	72
VIII. Veljeysaate	73
IX. Suomen naisille, <i>Martti Humu</i>	74
X. Avoin kirje sukupuoliorjuudesta	78
XI. Kolme poikaa, <i>Leo Tolstoi</i>	80
XII. Tien varrelta	82
XIII. Kirjeenvaihtoa	85
XIV. Kysymyksiä ja vastauksia	85

Tilaus-ilmoitus.

Omatunto, Teosofinen Aikakauslehti toimii Teosofisen Seuran ohjelman mukaisesti. Sen tunnuslauseena on:

„Totuus on korkein uskonto.“

Sana: *teosofia* on suomeksi: jumalallinen viisaus.

Teosofinen Seura on internationalinen = kansainvälinen yhdistys. Seura perustettiin New-Yorkissa Amerikassa, marraskuun 17 päivänä 1875.

Sen toiminnan ohjelmaan kuuluu kolmen asian edistäminen. Ne ovat:

I. *Se aikoo muodostaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ytimen. Siihen saavat kuulua maailman kaikki kansat, huolimatta heidän rodustansa, uskonnollisuudesta, sukupuolesta, yhteiskunta asemasta tai ihonväristä;*

II. *kehoittaa ja edistää vertailevia tutkimuksia eri uskontojen, filosofisienjärjestelmien ja tieteiden kaikilla aloilla;*

III. *edistää tuntemattomien luonnonlakien ja ihmisen salattujen voimien tutkimuksia.*

Näistä kolmesta tehtävästä on ainoastaan ensimmäinen, *yleinen veljellisyys*, sitova kaikille seuran jäsenille; kaksi jälkimmäistä kohtaa tukevat ja vahvistavat ensimmäistä.

Vertailevat tutkimukset yllämainituilla aloilla, tarkoittavat tutustuttua ihmäisten uskontoja, filosofiaa ja tieteitä Länsimaissa saavutettujen samoilla aloilla tehtyjen tuloksien kanssa. Vertailevat tutkimukset ja niiden päivän valoon saattamat tulokset poistavat välitellen ne raja-aidat, joita eri kansakuntain uskontunnustukset ja maailmankatsomukset ovat heidän välillensä rakentaneet. Henkisen tiedon salatut aarteet tulevat sen kautta ja avulla koko ihmiskunnan yhteiseksi omaisuudeksi. — Kun ihminen saapi selvän tiedon omasta itsestään, hänessä piilevistä ja häntä ympäröivistä salatuista voimista, joiden tutkimus on Seuran kolmannen pykälän päämäärä, niin oppii hän ymmärtämään sen henkisen kaikkiihtyisyyden, joka on kaiken olemassaolon alkujuuri ja perustus, vaikkapa, ainoastaan näennäisesti, maailmankaikkeus näyttääkin meistä olevan koottu erinäisistä kappaleista ja olennoista.

Teosofisen Seuran jäseniä yhdistää henkisesti etillinen, eli siveysopillinen side; heidän yhteinen tehtävänsä on korkean ihanteen, eikä suinkaan minkään määrätyn auktoriteetti uskon saavuttaminen. Teosofia siis ei esitä, eikä tunne minkäänlaisia dogmeja eli uskonkappaleita; se ei

vaadi mitään uskontunnustusta, ei kuulu mihinkään puolueeseen, ei ota osaa minkäänlaisiin loppumattomiin kiistoihin ja riitoihin, jotka repivät, särkevät, murtavat yhteiskuntaa ja katkeroittavat yleiset olot ja perhe-elämän. Se ei puolusta eikä levitä mitään vissää uskontoa; se ei pyri luovuttamaan ketään ihmistä hänen omasta uskontonnastaan, mutta etupäässä se kehoittaa ja auttaa kutakin ihmistä uskontonsa syvyydestä, siihen kätkeytyä salaisesta hengestä etsimään sitä henkistä ravintoa, jota hän tarvitsee. Niitä oppeja, joita esitetään Seuran toisen ja kolmannen tehtävän johdosta, esitetään tutkimuksen ja miettimisen aineina, eikä suinkaan minkäänlaisina uskonkappaleina, joita jokaisen pitäisi sokeasti itsellensä omistaa. Että jokaisen tulee antaa toisten uskonnollisille käsitteille samanlaisen kunnioituksen ja myötätuntoisuuden, kuin hän vaatii omillekin näkökannoilleensa, on kunkin Seuran jäsenen kunnianasia ja velvollisuus.

Tämän ohjelman mukaisesti toimii tämä *Omatunto* teosofinen aikakauslehti.

Se ei palvele kenenkään yksityisen aineellisia etuja. Henkisesti on uudistus tapahtuva kaikilla aloilla, ja siihen me pyrimme kaikesta voimastamme käyttäen henkisiä aseita.

Suuri tehtävämmä on *totuuden etsintä* ja kun se selvimmän astuu näkyviin silloin, kun toisistaan poikkeavat käsityskannat saavat vapaasti otella keskenänsä,

ovat lehden palstat avoimia kaikille

kirjoituksille, jotka jossakin määrin kannattavat lehden ylempänä mainittua ohjelmaa. Varsinaisiksi avustajiksi ovat lupautuneet kirjailijat **P. Ervast** ja **V. Palomaa**.

Aikakauslehti ilmestyy joka kuukauden 15 päivänä kello 7 illalla, vähintään 16-sivuisena.

Tilauhinna v:ta 1905 on

3 markkaa 25 penniä,

postimaksuineen. Yksityisnumerot 60 penniä. Venäjällä postimaksuineen 1 rupla 25 kop. Amerikassa samaten 1 doll. Ruotsissa s:n 2 kr. 50 öre.

Tilauksia vastaanottavat maamme *postikonttorit*, lehden viimeisellä sivulla luetellut *asiamiehet* ja taloudenhoitaja **F. A. Johansson**, osoite: *Helsinki*.

OMANTUNTON KONTTORI:

— Vuorikatu 12. —

Puhelin 47 11.

MARTTI HUMU

vastaava toimittaja.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, HEINÄKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 4

MITÄ ON „TASA-ARVOISUUS?“

Tasa-arvoisuus on ainoastaan paljas sana. Täydellistä tasa-arvoisuutta en nykyään löydä yhtävähän taivaasta kuin maankaan päältä, enkä myöskään voi käsittää josko täydellistä tasa-arvoisuutta kansat ja yksilöt voivat konsanaan saavuttaa. Jos se on saavutettavissa, niin itse asiassa saanee se vielä määräämättömät ajanjaksot odottaa lopullista ratkaisua.

Tasa-arvoisuus — mielestäni — on ainoastaan *ihanne*, joka kangastaa meille etäällä kaukaisuudessa; se toteutunee vasta silloin kuin kaikki ihmiset saavat yhdistyä ijäisen kanssa.

Henkisessä suhteessa täydellistä tasa-arvoisuutta emme voi koskaan saavuttaa. Aina tulee kukin yksilö olemaan toisenlainen kuin hänen veljensä, koska eivät minkäänlaiset kehitys mahdollisuudet voi kahdelle eri persoonallisuudelle olla niinkuin kaksi vesipisaraa, aivan samanlaiset, niin ettei joitakin eroavaisuuksia heidän katsantokannoissansa ja käsityksissängsä silloin tällöin ilmenisi. Ainoastaan yhdessä katsannossa luulisin tasa-arvoisuuden lain päässeen vallalle ihmiskunnassa, se on *kehityksen mahdollisuudessa*. Tämän jumalallisen kyvyn luulin olevan kaikilla yhdenlaisen: yhtä suuren, yhtä voimakkaan, yhtä ihanan, jalon ja valtaavan.

Tasa-arvoisuutta, sen laajimmassa ja jaloimmassa merkityksessä, voinee Jumala, vielä vähemmän ihmiskunta tuskin koskaan saavuttaa. Lakkaamatta tulee löytymään »eroavaisuutta astei-

kossa». »Joka tahtoo teistä tulla ensimmäiseksi, hän olkoon kaikkein orja«, sanoo mestari. Mark. 10: 44. Ja mitä ei voi tapahtua taivahissa, sille löytynee sangen vähän toivoa, että se täydellisesti tapahtuisi maan päällä ihmis-kuntien keskuudessa.

Siis, katsottuna suurelta näkökanalta, tasa-arvoisuutta ei ole missään löydettävissä.

Mutta *ulkonaisessa suhteessa*, ihmis-kuntien eri sarjoissa, voi ihminen saavuttaa jonkunlaista tasa-arvoisuutta.

Semmoinen tapahtui esim. silloinkuin ranskalaiset, mestarien vaikutuksesta, seitsemännentoista vuosisadan lopulla ajattelivat ja toimivat ulkonaisen tasa-arvoisuuden toteuttamiseksi. Mutta tällä ulkonaisella tasa-arvoisuudella ei silloinkaan tarkoitettu muuta kuin sitä, että erääseen veljeyskuntaan kuuluvan jäsenen aineellinen omaisuus olisi jottenkin samanlainen ja kaikilla sitä olisi yhtä paljon; tuo tasa-arvoisuuteen pyrkiminen koki myöskin poistaa säätyrajoitukset, sukuedut ja rotuoikeudet. Ja päämääräksensä asetti tämä veljeyskunta sen oikeudetun vaatimuksen käytäntöönpanon, että kukin veljeyskuntaan kuuluva kansalainen saisi lain edessä samanlaisen turvan, ja rikoksesta samanlaisen tuomion.

H. H.

Tasa-arvoisuutta täydellisimmässä merkityksessängä on aivan mahdotonta ihmiskunnan samaan aikaan koko maailmassa toteuttaa; vaan kun ihmis-

kunta saavuttaa niin korkean viisauden että se, niinhyvin henkisessä kuin aineellisessakin suhteessa, näkee kaikkien alkuperän samaksi, — tunnustaa että kaikkien matkan päämaali on sama, oivaltaen sen että kaikki ovat yhtä-oikeutettuja saavuttamaan samat perinnöt ja oikeudet niinhyvin olevaisten kuin tulevaistenkin asiain suhteen, silloin saavutamme jonkinlaisen tasa-arvoisuuden.

Mestariimme opettavat: »Rakasta veljeäsi niinkuin itseäsi! Kaiken, minkä soisit itsellesi tehtävän, tee se hänelle!» Tämä ohje sisältää täydellisen tasa-arvoisuuden lain! —

Ne, jotka ymmärtävät ja tunnustavat tämän totuuden, ne pyrkikööt poistamaan kaikkia hankaluuksia, jotka estävät tasa-arvoisuuden toteutumista ihmiskunnan keskuudessa. HankaluuDET ovat: ylpeys, kunnianhimo ja *itsekkäisyys*. Poistakaamme nuo keskuudestamme, silloin, ehkä silloin voinee tasa-arvoisuus päästä keskuudessamme kasvamaan ja rauhan hedelmiä kantaamaan.

F. A. J. —

Koska kysymys: »mitä on *tasa-arvoisuus*?» on siksi monipuolinen ja laajaperäinen sekä ansaitsisi kaikenpuolista selvitystä, rohkenee toimitus kääntyä kunn. tilaajien puoleen pyynnöllä, että ne heistä, jotka kiinnittävät huomiotansa tähän kysymykseen, suosiollisesti lähettäisivät mietintöjäänsä siitä julaistavaksi lehdessä.

Toimituksella on jo muutamia vastauksia, jotka tilaisuuden tullessa julaistaan.

Martti Humu.

Muinaissuomalaisen uskonto.

Vapaita Kalevala-tutkimuksia.
(Jatk.)

Kal. I runo, säkeet 150—288 kertovat suomalaisten maailmankatsomuk-

sen maailmankaikkeuden eli universumin synnystä.

- | | |
|------|--|
| 111. | Olipa impi ilman tyttö
Kave luonnotar korea,
Piti viikkoista pyhyyttä
I'än kaiken impeyttä |
| 115. | Ilman pitkillä pihoilla
Tasaisilla tantereilla. |
| 135. | Tuuli tuuli kohtuiseksi
Meri paksuksi panevi.
Kantoi kohtua kovoa |
| 140. | Vuotta seitsemän satoa
Yheksän yron ikeä. |
| 177. | Kului aikoa vähäsen
Tuli sotka suora lintu:
Lenteä leluttelevi
Etsien pesän sioa,
Asunmaata arvaellen. |
| 196. | Veen emonen, ilman impi
Nosti polvea merestä
Sotkalle pesänsijaksi. |
| 201. | Tuo sotka sokea lintu |
| 208. | Päähän polven laskeuvi
Siihen laativa pesänsä
Muni kultaiset munansa.
Kuusi kultaista munoa, |
| 212. | Rautamunan seitsemännen. |

Nämä Kalevalan säkeet on salaisen opin kirjoittaja, rouva Helena Petrovna Blavatzky ottanut suuren teoksensa »Secret Doctrinen« toisen osan johdantolauseeksi eli motoksi.

Jo ikivanhoista ajoista on ihmiskunta koettanut selvittää olevaisuuden tarkoitusta ja järjellistä yhtenäisyyttä. Näin ovat kansat ja yksitiset ihmiset muodostaneet itsellensä erityisen maailmankatsomuksen ja sen käsittämisen. Toisin sanoen: ihmiskunta etsii totuutta käytännössä.

Tämä totuuden etsiminen ilmestyy:

- 1) uskonnoissa,
- 2) tieteesä ja
- 3) taiteessa.

Totuuden etsiminen on kaiken si-
veellisen toiminnan perustus.

Nykyaikainen tiede puoltaa kehitysoppia; samoin tekee ihmisjärki ja salaiset opitkin. Tämä vaatimus voittaa tukea entisajan legendoista ja myyteistä samoin kuin itse raamatustakin, jos ken osaa lukea selvityksen sille, sen omien rivien välistä.

Me näemme kuinka kukka vähitellen kehittyi nupusta ja taimi versoo siemenestä. Mutta mistä on tullut ja alkunsa saanut tuo siemen, kaikkine sen edeltäpäin määrättyine muodostuksineen fyysisessä suhteessa? Mistä johtuvat nuo *näkymättömät* ja, seurauksellisesti, nuo *henkiset voimat*, jotka asteittain kehittyvät muodoiksi, väreiksi ja hajuiksi?

Sana »kehitys« selvittää itse itsensä. Sen siemenen, josta on kehittynyt nykyaikainen, nyt olevainen maailma ja ihmiskunta on täytynyt löytyä tämän suvun kantasuvulla, aivan kuin tulevan kesän kukka piilee siinä siemenessä, joka kehittyi nykyisen äitikukan siemenkotelossa; äidinorganismin¹ ehkä vähässä määrässä erkaneen eli poikkeaa jälkeläisestänsä, mutta jonkinlainen tunnusmerkki siinä aina löytyy ja on olemassa.

Saadaksemme selvää tämän kehityksen kulusta, pitää meidän tutkia mitä siitä tietävät:

- 1) eri uskonnot;
- 2) miten esoteeriset opit niitä selvittävät, sekä
- 3) mihin johtopäätöksiin ja tuloksiin tiede on päässyt.

Kaikilla kansoilla on uskonnon opetus aina ollut kahdenlainen. Yhteiselle kansalle opetettiin kaikki ainoastaan ulkonaisesti s. t. s. puustaimellisesti. Vihiyille hierofanteille ja opettajille selvitettiin vertauskuvat esotee-

rillisesti, okkultisesti¹ s. o. heitä opetettiin tuntemaan itse se henki, joka piili ja piilee puustaimen takana. Jokaiselle vertauskuvalla löytyy seitsemän avainta. Nämä avaimet ovat suurimmalle osalle ihmiskuntaa aivan tuntemattomat; he ovat ne hävittäneet tai he useat heistä eivät vielä koskaan ole niitä edes omistaneetkaan. Esim. avain Zodiakin² mysterioihin on melkein tykkänään kadonnut maailmasta ja Isis Unveiledin kirjoittaja H. P. B. sanoo: »tätä avainta pitää kiertää ainakin *seitsemän* kertaa, ennenkuin koko järjestelmä selville saadaan. Me kierämme avainta ainoastaan kerran, ja sillä sallimme vihkimättömäin (profan)³ luoda ainoastaan yhden silmäyksen mysterioihin eli salaisuuksiin. Onnellinen se, joka täydellisesti voi tämän käsittää.«⁴

Kaikilla vanhan ajan kirjoilla on tällaiset avaimet. Ne ovat joko henkiset, sielulliset, astronomiset,⁵ astrologiset,⁶ fysiologiset,⁷ antropologiset⁸ y. m. m. kaikkine eri haaroinensa. Semmoisia kirjoja ovat: Puranat, Raamattu, Koraani, Sepher Yetzirah (Luomisen luku), Zohar, Kreekkalaiset ja Latinalaiset hymnit, Hermes, Kaldealainen numerolukujen kirja, Laotsen esoteerilliset opit, Thotin kirja, Enoksen kirja, Kuolleiden kirja, Kaldealais-assyrialaiset kivitaulut, Kab-

¹ *Okkult*, latinal. sana, suomeksi = peitetty, salattu. Kaikki se, jota en tiedä, on minulle salattua. Koska tietämisen määrä on itsekussakin yksilössä erilainen — niin yhdelle ihmiselle voi jokin asia olla aivan tuttu, ja toiselle ei ole vähintäkään aavistusta siitä — se on siis hänelle salattu. Siis, siinä määrässä kuin tietopuolisuus kussakin ihmisessä kasvaa, vähenee eli pienenee hänelle salattu eli okkultistinen piiri.

² Zodiak = eläinrata, jonka sisällä aurinko, kuu ja vanhimmat planetit kiertävät.

³ profan = edustalla olia, maallikko, epäpyhä.

⁴ Katso »Hemliga Läran« I vol. 24 sivu.

⁵ astronomia = tähtien liikuntooppi.

⁶ astrologia = tähtitiede.

⁷ fysiologia = oppi erielinten toiminnasta.

⁸ antropologia = ihmisen kehitysoppi.

¹ Organismi = elävä olento. Organisk = elävällä ruumiilla varustettu olio; maja, jossa asustaa henki. Salatus opin näkökannalta ei koko luonnossa löydy elotonta, sielutonta paikkaa. Tiede puhuu elottomasta (oorganisk-) luonnosta.

bala, hieroglyfit, kiilakirjoitukset, Kalevala, Ramajana, Bhagavad Gita, Wedat, Mexikon temppeliseinäin kirjoitukset ja kuvat y. m. m. vanhan ajan peruskirjaa.

Siis on meidän ensin otettava selvä siitä, mitä meille opettaa meidän uskontomme maailman luomisesta ja ihmisen tänne ilmenemisestä ja kuinka salaiset opit näitä asioita omilla avaimillansa selvittävät.

Mitä kirkko ja koulut opettavat meille maailman luomisesta?

Länsimaalaisilla n. k. kristityillä kansoilla ei löydy omaa, alkuperäistä maailman luomisen kertomusta. Sen he ovat lainanneet hebrealaisten raamatusta, jonka kristityt ovat itsellensä omistaneet ja opettavat kirkkokunnissansa maailman luomisen puustaimellisesti siten, kuin se on esitetty 1 Moosesen kirjan alussa.

Raamatun kirjaimellisen tutkitsemisen mukaisesti opettaa uskontomme siis meille että jumala loi maailman kuudessa päivässä.

Ensimmäisenä päivänä loi jumala valon; toisena vahvuuden, taivaankannen eli avaruuden; kolmantena hän eroitti maat ja vedet ja loi kasvit; neljäntenä valot: auringon, kuun ja tähdet; viidentenä vesieläimet, siivelliset ja linnut; kuudentena maaeläimet ja viimeiseksi ihmisen. Seitsemäntenä päivänä hän lepäsi kaikista teoistansa, jotka hän tehnyt oli.

Tämä on lyhyesti kirkkomme opetus luomisesta ja ihmisen tänne ilmenemisestä.

Koska tämä kertomus on lainatavaa, katsokaamme kuinka sen omistajat itse näitä asioita esoteerisesti selvittävät.

Mitä salaiset opit opettavat.

Että »Genesis«, 1 Moos. kirja ei ole mikään yhtenäinen teos, vaan kokoonpantu pitkinä ajanjaksoina syntyneistä

monista erilaisista kirjoista, sen selvittävät salaiset opit.

Ensi luvun 34 värssyä muodostavat kaikkein vanhimman näistä. Näissä värssyissä on esitetty semmoinen maailman kehittymisen järjestelmä, joka on yhtä pitävä hindulaisten Upanishadeissa¹ ja Puraneissa² olevan luomisen kertomuksen kanssa.

Milloin tämä vanha kirja on alkunsa saanut, ja mitkä ne syyt olivat, jotka vaikuttivat sitä liittämään heprealaisten kirjoihin, eivät tutkijat osaa edes osapuillekaan arvata. Sen alkulähteenä on voinut olla joku ikivanha kunniassa ja arvossa pidetty papillinen alkuteos, jota on ehkä säilytetty Egyptin tempelikirjastossa, jonka omaisuutena se on saattanut olla vuosituhansia, aina siitä ajasta saakka kuin egyptiläisten esi-isät vaelsivat vanhasta kotimaastansa, muinaisesta Indiasta, Egyptiin. Mooses sai tämän kertomuksen joko egyptiläisiltä tahi vanhan iranilaisen uskonnon perijöiltä, kaldealaisilta vihiytyiltä papeilta eli mageilta. Iranilainen oppi on arjalaisten viisauususkonnon nuorempi sisär.

Nämä Genesiskirjan 34 ensi värssyä tekevät selkoa jumalallisesta luomistyöstä, joka on muiden itämaalaisien kansojen pyhien kirjojen kanssa melkein yhtäpitävä. Se erkanee myöhemmin syntyneestä luomiskertomuksesta, eli Adamin ja Evan aikuisesta; hilpeämmän värityksensä kautta on nuorempi kertomus asettanut vanhemman kertomuksen luomisesta varjoon. Ensimmäistä kertomusta on pidetty ikäänkuin jonkunlaisena johdantona eli myöhemmällä ajalla syntyneen kertomuksen osana.

Katsokaamme tätä tarkemmin.

Raamatussa on *kaksi erilaista luomisen-kertomusta*.

¹ Upanishadit = Wedakirjojen selitykset eli kommentarit, s. t. s. »sisällisen, salaisen opin« selvittäjät.

² Puranat = hindulaisten jumalaistaruillet ja vertauskuvaannolliset kirjat.

Vanhempi käsittää 34 ensimmäistä värssyä. Nuorempi kertomus on 2 luvun 3 värssystä 25 asti.

Vanhempaa kutsutaan *Elohistiseksi*, nuorempaa *Jehovistiseksi*.

34 ens. värssyssä esitetään ihmisen luominen yhtäpitäväisesti ja rinnakkaisesti eläinten luomisen kanssa.

„Ja Eloihin loi ihmisen, mieheksi ja vaimoksi loi hän heidät!“

Myöhempi kertomus kertoo, *kuinka Adam luotiin maan tomusta ja Eva hänen kylkiluustansa*.

Tässä jätetään heti alussa huomioon ottamatta ensimmäisessä kerrottu ihmisen luominen. Siinä sanotaan:

„Eikä yksikään ihminen viljellyt maata“, tämä heti 9 värssyä sen jälkeen, kun kerrotaan että jumala loi ihmisen.

Vanh. kertomuksessa *luodaan mies ja vaimo yhtäikaa* (yhtenä ihmisenä) ja lausutaan *siunaus*:

„Olkaat hedelmälliset lisääntykää ja täyttäkää maa.“ —

Toisessa heti alussa esitetään vaimo vielä luomattomaksi:

„Ei ole hyvä ihmisen yksinänsä olla.“

Kertomuksessa paradiisista lausutaan Evan lapsille *kivous* siunauksen sijaan:

„Sinun pitää synnyttämän lapsia kivulla.“

Tässä kertomuksessa siis Adam ja Eva olivat lapsettomat niinkauan kuin he eivät »langenneet«.

Ens. kert. sanoo:

„Maa kasvoi ruohoa ja yrttiä, joissa oli siemen ja puita, jotka kantoivat hedelmän.“

24 värssyä sen jälkeen sanotaan:

„ennenkuin heidänkortta oli maassa, ja ennenkuin mikään ruoho kasvoi maassa“.

Näin myöskin on kaksi täydellistä kertomusta *eläinkunnan luomisesta* ja toinen niistä seitsemännen päivän jälkeen, jolloin »Jumala lepäsi kaikista teoistansa, jotka hän tehnyt oli«.

Ens. kert. sanoo luomisen järjestyksen olleen seuraavan: linnut, nisäeläimet, mies, nainen, (yksi ihminen); toisessa on muutettu: mies, nisäeläimet, linnut, nainen.

Yhdessä kertomuksessa *luodaan ihminen hallitsemaan eläimiä*; toisessa kertomuksessa *luodaan eläimet ihmisen seuralaisiksi*.

Vanh. kertomuksessa annetaan *kaikki yrtit, ruohot ja hedelmät* eroituksetta ihmiselle; — toisessa luemme:

„älkäätkä syökö siitä puusta, joka on keskellä paratiisia“, sillä Jumala on sanonut: „Älkäätkä syökö siitä.“

Ens. kertomuksessa luomisesta eli kosmogoniasta *kutsutaan* luovaa voimaa: »*Elohim*»;

1 värssy alkaa: »Brashit bara Elohim.«

Tois. kertomuksessa on tämä nimi-tys muutettu: *Jehovaksi eli Yahveksi*.

Suom. raamatun käännöksessä on eroitus poistettu siten, että siinä joka-paikassa on käytetty sanaa »Jumala«, vaikka Elohim on monikkolukuinen sana: »tehkäämme ihminen *meidän* kuvaksemme«. Jehova on taas suomen-nettu: Herra Jumala. Raamatun muissa paikoissa käytetään tästä jumaluudesta muita nimityksiä: El, Adonai, Al-Shaddai. Meille opetetaan, että tämä jumala on jokin persoonallinen olento, joka asuu taivaassa. Hän loi Adamin ja on sittemmin kironnut ihmiskunnan syntiinlankeemuksessa siten, että kun esivanhempanne Adam ja Eva söivät kielletyn puun hedelmästä, niin jokainen ihmislapsi, joka syntyy maailmaan on jo varustettu perisynnillä; siitä meitä vapahtaa ainoastaan sokea usko että Jumalan poika Jeesus Kristus¹ on vapahtanut ihmiskunnan synnistä, kuolemasta ja kaiken pahan vallan alta viattomalla kuolemallansa ristin

¹ Mitä historiallinen Kristus on salaisten oppien mukaan, siitä tulen tekemään selvää, kun joudun mysterioiden selvitykseen. Kristus periaate on myyttillinen ja mystillinen.

puulla. Ainoastaan ne, jotka tämän uskovat, tulevat autuaiksi — s. o. pääsevät taivaaseen sekä kaikki ne miljoonat sielut, jotka eivät usko tätä, joutuvat ijankaikkiseen helvettiin.

Sana Jehova eli Yahve on suomennettu sanoilla: Herra Jumala. Mutta jos kysymme: mitä merkitsee 2 Mos. 3: 14 värs. jumalan lause Moosekselle: »*minä olen lähetti minut*« sekä: »*minä olen Se, mikä minä olen?*« mitenkä sen kirkko selvittää?

Nimityksen selvittämisessä vallitsee uskonnoissamme suuri ristiriitaisuus. Elohim, Yahve ja *Se, mikä olen* ovat suomennetut sanalla Jumala. Ne kaikki ovat kuitenkin eri käsitteet.

Vielä yksi kohta.

Vanhempi kert. antaa ihmiselle jumallisen arvon heti alusta alkaen:

»Elohimit loivat ihmisen itsellensä kuvaksi; Elohimin kuvaksi loivat he sen.«

Jälkim. kertomuksessa tulee tämä jumaluuden yhdenvertaisuus näkyviin vasta sitten kun kielletty hedelmä jo on nautittu. Jehova sanoi:

»Katso Adam on tullut niinkuin yksi meistä.« 1 Mos. 3: 22.

Näin selittävät salaiset opit nämä kertomukset. Ja kun vertaamme niitä toisiinsa, huomaamme että ne suuresti eroavat toinen toisestansa.

Näiden tosiseikkojen perusteella olemme oikeutetut katsomaan Genisis kirjan 34 ensim. värsyä aivan erillään olevaksi kertomukseksi toisesta enemmän tunnetusta historiasta Adamin ja Evan aikuisesta.

Nyky aikaan, jolloin eroitus kehitysteorian ja Adamillisen luomisen välillä astuu selvästi näkyviin, on huomioon otettava tuo seikka, että vanhempi ja *tieteellisempi kosmogonia* ei ainoastaan *täydellisesti* *pidä paikkaansa viimeiksi* saavutettujen tieteen tuloksien kanssa, vaan että se uskottavasti on *tieteellisempikin* kuin tiedemiehet ovat voineet aavistaakaan.

Tämä vanhempi kertomus luomisesta esittää kehityksen kahdenlaisen luonteen, sillävälän kuin nykyaikaisen tieteen katsantokanta osottaa suurta taipumusta yksipuolisuuteen.

Genesiskirjan luominen siis näyttää kuinka näkyväisen maailman kehityskulku on tapahtunut. Kaikki on saanut alkunsa ilmentymättömästä jumallaisesta todellisuudesta, jonka kautta ainoastaan kaikki oleminen on mahdollinen.

Tällä ilmentymättömällä todellisuu-della ei ole mitään nimeä länsimaisilla uskonnoilla. Hindulaisten Vedakirjat nimittävät sitä Parabrahma = brahman takana oleva *Se* eli *Itse*.

Vedakirjoissa on tuon todellisuu-den nimenä *Tad* = absoluuttinen = ehdoton pimeys, joka muodostaa jokaisen ilmenneen säteilemisen pohjan eli taustan; samoin: *Sat* = ainoa todellinen ja olevainen, *joka on*, mutta sitä ei voi kukaan sanoa olemassa olevaksi. —

Elohistinen kertomus 1) opettaa meille, kuinka henki laskeutuu aineeseen eli yhdistyy aineen kanssa sekä muodostaa aineen kehityskulun noustessaan taas aineesta henkeen; 2) että *kaikki* on saanut alkunsa näkymättömästä — mikä se on — sitä emme tiedä. Se on syytön syy ja juureton juuri, ainoa todellinen — maailman kielissä ei löydy sille nimitystä: *Se on*.

Tämän kertomuksen ikä on niin vanha kuin ihmiskuntakin, sillä se ei ole ainoastaan juutalaisten omaisuus, vaan löytyy se kaikissa uskonnoissa. Me olemme sen saaneet katolilaisilta. Ne juutalaisilta, ne kaldealaisilta mageilta, ne egyptiläisiltä, ne arjalaisilta, joiden uskonnollisille kirjoille on laskettu 20,000 vuoden ikä ennen meidän ajanlaskuamme.

Meidän kertomuksemme maailman luomisesta on kirjoitettu hebrean kielellä. Katsokaamme siis mitä avaimia hebrealaiset filosofit, n. k. kabbalistit ja muiden uskontojen salatieteilijät

käyttävät näiden kertomuksien selvittämiseen.

1. Ulkonainen selvitys.

Se kehityskulku, kosmillisen levon (Brahman yön) perästä, jolloin näkyväinen maailma muodostui, selvitetään näin:

„Alussa loivat Elohimit taivaan ja maan.“

»Alussa« — merkitsee sitä pistettä ijankaikkisuudessa, jolloin nykyinen, maailmallinen, meidän aurinkokuntamme aikakausi eli manvantara = Brahman päivä alkoi; sitä hetkeä, jolloin maailmankaikkeus sai alkunsa ijankaikkisen ijankaikkisuuden sylistä, johon sen täytyy jälleen palata, silloinkin tämä ajanjakso eli periodi päättyy. —

»Elohimit« = näkymättömät voimat eli planeettien henget. (Elohim on monikko luku) — »loivat« erinäisten yhtymisien ja muuntumisien kautta kehittivät niinhyvin »taivaan« = näkymättömät, kuin »maan« = näkyväisen, ilmenneen maailman kaikki esineet, kappaleet ja olennot meidän aurinkokunnallamme.

Näitä elohimejä eli voimia eli »jumalia« on äärettömät joukot.

Tämä kehitys tapahtuu ja jatkuu joka ainoa silmänräpäys.

Kosmillisen lepohetken perästä, lähettää ilmentymätön, ijäinen, muuttumaton itsessänsä piilevän kyvyn kautta joukon ilmennyksiä eli säteilemisiä.

„Jumalan henki liikkui veden yli.“

»Jumalan henki« ensimmäinen ja ikuisen ilmennys, logos = sana, ajatus eli järki, joka liikkui äärettömän avaruuden yli.

Tämä sana, ajatus eli järki, (kreekan kielellä logos), on kaikkien kansojen käsityksen mukaan: se ijäisen säteily, joka on ilmennyt luomaan ja hallitsemaan jotakin, esim. meidän aurinkokuntaamme.

„Alussa oli sana, ja se sana oli jumalassa ja jumala oli se sana.“ Joh. 1: 1—2.

Se on tuo Gud, Gott, Brahma, Bog, Dieu, Ammon, Osiris, Ormuzd, Jehova, Jumala tahi millä nimellä kukin filosofian järjestelmä sitä nimittää. Tuo näkymätön jumalallinen ajatus yhdistyi aineeseen ja näin syntyi näkyväinen:

„Sana tuli ihmiseksi ja asui meissä ja meidän seassamme.“

Logos on jumalallinen ja omakohmainen eli subjektiivillinen¹ = ajateltu *noumenon* = se on: kaikkien kappalten oikea, totinen olento. Kaikki rajoitettu olemus koko universumissa on hairauttavaa, pettävää, turhaa, ulkonaista ja katoavaista eli mayaa = luottelua, illusionia.²

Logos on tuo ijankaikkinen jumalallinen ääni meissä, jumalaiskipene, meidän korkeampi minämme, jumalan kuva hengessämme.

Se on näkymätön ja kuitenkin tuntee joka ihminen omassatunnossansa sen olemassa olon ja voiman.

Se on ensimmäinen jumalallinen ilmennys.

Kirkkomme selvittää: Logos on toinen persoona jumaluudessa: Jesus Natzareasta, Jumalan ainokainen poika, maailman Vapahtaja.

Ijäisen järki eli ajatus, Logos liikkui veden yli. »Vesi« kabbalistien selvityksissä on »henkinen eetteri«, — *quinta essentia* = (viides väkimehu eli mehuste.) Upanishadit nimittävät sitä akashaksi; se ei ole eetteriä, vaan on se alkuperäinen, yliluonnollinen, muotoihin muuttuva, äärettömän hienon hieno, aineeton, ruumiiton ja ainoastaan henkemme käsitettävä osa; se on rajaviiva ja rajamaa kuolematoman ja kuolevaisen, katoomattoman ja katoovaisen olentomme välillä.

¹ Vastakkaisuus: objektiivillinen, suomeksi: ulkokohtainen.

² Illusioni (latin.), suomeksi: näköhairahdus, väärä käsite, uinailukuva, pettävä, ivaava, mielikuvittelu, erehdys. Salatut tieteet kutsuvat kaikkea olevaista rajoitetuksi ja koko näkyvää maailmankaikkeutta ja kaikkea siinä olevata illusioniksi.

Maailmankaikkeuden jokaisella seitsemällä tasolla löytyy neljänlaista eetteriä; niistä nykyinen tiede tuntee nimeltä yhden¹. Salatieteilijät vanhana aikana ja ne, nykyään elävät ihmiset, jotka ovat saaneet tutustua korkeimpiin mysteriioihin ja asioihin, he ne kyllä tuntevat ja tietävät.

Eetteristä johtui kabbalistien »tuli». Tulesta esiintyi »ilma». Ilmasta »vesi». — Vedestä »maa».

Nämä viisi — eetteri, tuli, ilma, vesi, maa ovat ne ilmennykset, jotka erinäisinä yhdistyksinä jumalallisen lain voimasta muodostavat näkyväisen maailman. Maasta esiintyi perättäisin kasvi-ja eläinkunta ja viimeiseksi ihminen.

Toinen elementti on »valo»².

„Jumala sanoi: tulkoon valkeus.“ Ja valkeus tuli.“

Olemme tottuneet pitämään aurinkoa valon luojana — mutta voi, kuinka olemmekin erehtyneet! — Ennenkuin aurinkoa oli, oli *valo*.

Valon ilmestymisen jälkeen sanotaan:

„Ja tuli ehtoosta ja aamusta ens. päivä.“

Päivät ja yöt ovat äärettömän pitkiä ajanjaksoja. Päivällä jumalallinen luova voima luopi eli hengittää itsestensä säteilemisen, joka herättää eloon ja ylläpitää jonkun maailmankaikkeuden. Yö on semmoinen ajanjakso, jolloin tämä herättäminen loppuu joltakin maailmankaikkeudelta.

Päivä on toiminnan aikakausi. Maapallollamme on nyt toiminnan aika-kaus — mutta kerran tulee sille levon hetki, jolloin ei siinä ilmene minkään näköistä semmoista elämää, jota me aistimillamme voisimme käsittää.

Siis ennenkuin aurinko, ajan määrittäjä oli luotu, oli kumminkin käsitys ajasta, vaikka se on ihan toisenlainen kuin meidän käsityksemme. Brahman

päivä on 2,160 miljoonaa meidän auringokuntamme vuotta.

Kolmas elementti on »ilma».

„Ja Elohin sanoi: tulkoon avaruus.“

Avaruus käsittää mahdottoman korkean, syvän, tutkimattoman ilmakerroksen, joka täyttää universumin kaikki paikat.

Neljäs on »vesi», ja viides »maa». —

Tämä on näkyväisen maailman muodostumisen ulkonainen puoli.

2. Sisällinen selvitys.

I. *Eetteri* vastaa kuulon aistinta, korvaa.

Kabbalistit sanovat: äänen voimme ainoastaan silloin eroittaa, kun se kohtaa jotakin aineellista esinettä. Tämä esine siis ainoastaan jälleenheittää äänen kaikki läpitukevan alkuaineen, aivan samoin kuin auringonsäde heijastuu ilmassa liehuista tomuhiukkasista. Se on siis äänen taso. Ääntä on aivan mahdoton sijoittaa, rajoittaa johonkin vissiin paikkaan, sillä on näet aineeton, henkinen eli eetterimäinen luonne.

II. *Valo* = kab: tulen alkuaine vastaa värintasoa eli näköaistia. Värin eroittaminen on ainoa ominaisuus, jonka silmämme omistaa, — ajattelija (= manas) meissä ilmoittaa kaiken muun, minkä esineestä huomaamme. Koko luonto on juurikuin pienistä osasista kokoonpantu mosaikki eli kutous, joka on koottu eri värien eri osista.

III. *Ilman* alkuaine vastaa tunnonaistia, siinä merkityksessä, kuin se tarkoittaa jonkun kappaleen ulottuvaisuutta. Tunnonaistin eroaa kuulon ja näön aistimista siinä, että se ei rajoitu mihinkään vissiin aistimeen, vaan ilmoittaa käsitteen eli idean ulottuvaisuudesta. Tunto on jakaunut koko ihopinnallemme; — näkö ja kuulo ovat taas rajoitetut visseihin aistimiin, joilla on erinäinen näkemisen ja kuulemisen tunteellisuus. Silmä määrää paikan, kuulo ajan, vaan koko ihopintamme

¹ Katso: Johannes Fährmann. *Nach Nirvana auf achtfechem Pfad*. Sivu 19. —

² Valosta, pimeydestä ja logoksesta teen vastaisuudessa tarkempaa selkoa.

tuntee kylmän ja kosketuksen. On ollut aikoja, jolloin koko ruumiimme pinta on ollut herkkä kaikille vaikutteille, silloin, jolloin erinäiset aistinelimet eivät vielä olleet kehittyneet. Nykyaikana tehdyt kokeet, jotka osoittavat että yhdestä ihmisestä on voitu johtaa ajatuksia toiseen, ovat omiansa todistamaan tämän seikan mahdollisuuden. Kaikki äänen, värin, maun ja hajun tunteet voidaan helposti nostattaa toisen ihmisen mieleen.

Kun näin on asian laita, niin huomaamme että lämpö, niinkuin kosketuskin ovat ilmaelementin tunnusmerkkejä, ominaisuuksia. Lämpö myöskin muuttaa kappaleen koon eli ulottuvaisuuden. Rauta esim. laajenee kuumana ja pienenee jäähtyessään. Vesi jäätyessään suurenee eli paisuu ja särkee astian.

Se antaa meille käsityksen hiukkeiden eli molekyylien liikunnosta. Ainejoukkojen liikunto eli paikanmuuttaminen on ilmaelementtiin läheisesti liittyvä käsite.

IV. *Veden alkuaine* vastaa maun aistintaa.

Luulisimmepa että maun saamine kovista kappaleista; mutta niin ei ole asianlaita, sen on nykyaikainenkin tiede osottanut. Kaikki kappaleet, kivennäiset ja jääkin ovat päällystetyt hienolla nestekerroksella — tämä nestekerros antaa meille tunteen mausta. Jokaisella kappaleella on oma erinäinen, ominainen makunsa.

V. *Maaelementin* kehitys on aineellisuuden korkein huippu; se vastaa hajun aistintaa. Kappale kanvarttiä, kukkasat, nesteet, ilma altaassa huonoessa, hiki y. m. irroittavat itsestensä pikkuisia hiukkeita, jotka hajautuvat ilmaan. Haarautuneet hermojenpäät nenässämme tuntevat heti erinäisen hajun ja ajattelija meissä ilmoittaa mikä se on.

Maaelementti on siis viimeinen alkuaine, johon säteilemiset tuosta Nimitämättömästä kaikkien Alusta, Parabrahmasta ovat pyrkineet.

Täten henki laskeuvassa kaareessa yhdistyy aineeseen ja siitä se jälleen nousevaa kaarta pyrkii kohoutumaan henkeen takaisin. Tämä on koko luomakunnassa, koko universumissa kulkeva ainainen kiertokulku, evolutioni eli kehitys. Henki astuu aineeseen s. o. muodoton ottaa muodon, yhtyy jakautuu, yleinen yksilöityy; yksilö, kaikkien elämästä saamiensa kokemusten kautta, nousee jälleen yhteiseen, jakamattomaan henkeen, ijäiseen elämään.

Erittäin huomattava tässä on se tärkeä seikka, että näitä alkuaineita: eetteriä, tulta, ilmaa, vettä ja maata ei suinkaan saa sekoittaa nykyisen tieteen tuntemaan, 70 eri elementtiin. Nämä viisi ovat kaikkien näiden puhtaata, henkiset, elementaariset eli alkeelliset vastakuvat.

Kaikki, koko, näkyväinen maailma on näistä kokoonpantu. Niistä ovat syntyneet kaasut, nesteet, juoksevat aineet ja kovat yhtymämuodot. Vieläkin on huomioonotettava että kaikki muodot henkisellä tasolla selvittää puhtaasti henkinen käsite; toisin sanoen: meidän nykyiset aistimemme eivät jaksa niitä tajuta, ainoastaan aavistaa. Tästä joltuu kabbalistien henkinen piiri ja siitä on syntynyt numerojen eli lukujen selvitykset ja vertailut.

(Jatk.)

Martti Humu.

Ajatelmia.

1.

Näyttää siltä, että kaikki *usko* muuttuu vähitellen *tietämiseksi*, s. o. kokemuksiin ja selviin todisteluihin perustuvaksi tiedoksi. Kaikki se, mitä emme on vain *uskottu* (ja siinä usein erehdytty) sekä pelkällä uskomisella hyväksytty, se tulevaisuudessa *tiedetään*, s. o. hyväksytään havaintojen nojalla. Ja sellainen hyväksyminen on ehdottomasti oikeata, perinpohjai-

simman totuuden kanssa yhtäpitävää, yleispätevää.

2.

Rehelistä totuuden etsijää ei sovi moittia eikä viero. Ken sen tekee, hän osoittaa itsessään — jos saan luvan sanoa — *erinomaista tieteellistä tyhjyyttä*.

3.

Kenenkään syvemmältä ajattelevan ihmisen persoonallista uskoa ei voida lisätä pelkällä jonkun toisen ihmisen persoonallisella vakuutuksella ilman, niin sanoakseni, *havainnollisia* todistuksia. Mutta myöskään ei voida kenenkään uskoa saada mielin määrin supistetuksi ilman päteviä aseita, välikappaleita, eikä aina edes niilläkään, — emmekä sitä tahdokaan. Kukin on oikeutettu säilyttämään ominaisen uskonsa.

4.

Mitä ovat uskonnot? Mikä merkitys niillä? ja erittäinkin kristinuskolla?

Ne ovat asteita ja portaita ihmiskunnan henkisessä kehityksessä. Kristinuskokin eli *Kristinoppi* on portaana ihmiskunnan pyrkimyksessä onnellisuuteen. Se on eräs *arvokas* ja pätevä välikappale, kasvatuskeino, ihmiskunnan saattamisessa onnellisuuteen ja täydellisyyteen. Kun ihmissuku on saavuttanut nykyistä korkeamman asteensa luomakunnan kehitysketjussa, lakkaa kristinuskonkin *nykyinen* merkitys. — Kristinusko on ollut omiansa, kasvattamaan kansoissa siveellistä voimaa, vaikkapa sekin (kr. usko) ja varsinkin sen luoma *kirkko* on aikanaan tehnyt paljon erehdyksiä, vaan niiden kautta kulkee tie kunniaan. Kristinuskon tehtävällä ei ole sentähden ollutkaan vähäinen merkitys. Mutta aika tulee, jolloin kristinuskokin *nykyisessä muodossaan* käy vanhentuneeksi ja perinpohjaista uudistusta vaativaksi, vaikkapa tahdottaisiinkin sille vielä silloinkin pysyttää sama nimitys.

5.

Mistä eli minkä kautta lienee pätevin totuus etsittävässä?

Eiköhän vaan *luonto*, luomakunta, olekin se, josta ja *jonka kautta* on etsittävä

suurinta ja pätevintä totuutta. Sillä se opettaa meitä *havainnollisesti*. Sen (luonnon) syviä syntyksanoja emme tosin *vielä* voi kaikkia selittää, — mutta vastedes, luullakseni, voidaan ne korkealle kehittyneellä järjellä käsittää. — Raamattukin — jos vaan sen sisältö ja henki oikein käsitetään — varmentaa (todennäköisesti ja ainakin pääpiirteissään) luonnon kautta saavutettua totuutta. Se sisältää ylevän runollisessa muodossa useitakin samoja opetuksia, joita suuri Luoja meille luomakuntansakin kautta opettaa.

6.

Mikä ihmiskunnan onnellisentaa?

Alemman »ihmisyyden« aikakausi elävien kehityshistoriassa lienee ikävin ihmisille: ristiriitaisuus ja voimattomuus *tuntuu* silloin ensimmäin, kun ollaan jo koko lailla itsetietoisempia kuin nuo meitä alemmat yksilöt (eläimet), mutta ei olla vielä tarpeeksi korkealla viisauden asteella. Tässä tulee huomata myös se seikka, että ihmissukuun, sen alkuaikoina, sen kohotessa »ihmisyyden« asteelle, pääsi (ehkä kylläkin jonkun ulkonaisen syyn vaikutuksesta) tunkeutumaan *itsekkäisyyden* ominaisuus, joka siinä sitte on kulkenut perinnöllisyytenä (-perisynti). Tämä itsekkäisyys ilmenee muun muassa ja etupäässä järkähtämättömiä luonnonlakeja vastaan taistelemisessa, yrityksissä rikkoa niiden järjestystä, vaatimuksia ja sääntöjä (-synti niitä ja niiden laatijaa, alkuunpanijaa vastaan). Itsekkäisyys, jota kyllä jossain määrin esiintyy eläimissäkin, on, varsinkin milloin se on esiintynyt voimakkaimmin, tuottanut harjoittajilleen ikäviä seurauksia — kuten ainakin luonnonlakien rikkominen. Perästäpäin ovat ihmiset aina saaneet havaita erehdyksensä, puutteellisuutensa ja voimattomuutensa, sekä tunteneet edesvastuun ja korvausvaatimuksen painavan itseään ja koettaneet niitä sitte tavalla tai toisella hyvitää. — Ihmissuku nykyisellä kehityasteellaan siis *kärsii* yhdeltä puolen noiden itsekkäisyytensä seurauksien ja toiselta puolen tuon puutteellisuksiensa tuntemuksen johdosta ehkä *enemmän* kuin muut asteet elävässä luomakunnassa: siitä

puheet ja kertomukset (raamatullisetkin) *synnin* alkamisesta ja vallasta ja sen tuot- tamasta turmiosta. — Syyllisyyden ja voi- mattomuuden tunne alkoi voimakkaimmin vaikuttaa silloin, kun ihmissuku heräsi itse- tajuntaan, — siitä ehkä aiheutuikin tuo ul- koapäin, korkeammalta taholta odotettavan pelastuksen tarve, jano ja toivominen. Tuo tunne häipyi sen mukaan kuin ihmissuku jalostuu, ylenee korkeammalle asteelle, — joka on siinä, että itsekkäisyyden ominai- suus vähitellen vähenee ja korkeampi, luon- nonlakeja täysin käsittävä ja totteleva ym- märtämys, viisaus astuu sijaan. Tämä taas on mahdollinen toteutumaan *muuntelevai- suudenlain* kautta. Luomakunnassa val- litsee, niinkuin jokapäiväiset havainnot ja kokeet osoittavat, perinnöllisyyden rinnalla muuntelevaisuuden eli synn ja seurauksen pyhä, lahjomaton laki eli karma.

Ihmissuku onnellisentuu siis henkisen kehityksensä, jalostumisensa ja mielenlaa- tusta ylevämmöitymisen kautta.

Tämän saavutamme etsimällä totuutta kaikkialta.

Teofilus.

Pilkka kasvattajana.

Väitetään, että paikalleen sattunut pu- reva pilkka vaikuttaa terveellisem- min kuin parhaatkin nuhdesaarnat tai järkevä, maltillinen puhe. Tässä väit- teessä lienee perää, kun on kysymyk- sessä joku sovinnainen, »yleisen mieli- piteen« kannattama tapa, esim. liäl- lisen muotihulluus. Mutta mitä yksi- lön elämänvakaumukseen ja erittäinkin »pyhimpiin tunteisiin« tulee, ei mainittu väite pidä paikkaansa.

On hyvin tavallista, että ihmisten »us- konnollisia tunteita« pilkataan. Täm- möisen pilkan estämiseksi lienee — si- vummen sanottu — esim. Suomen uuteen rikoslakiin pantu rangaistus- määräykset »Jumalan pilkkaamisesta«, seikka, josta ilmenee mainittujen ran- gaistummääräysten laatijain ahdas ju- mala-käsitys.

Se arvostelu, jonka pilkan esineeksi joutunut henkilö tavallisesti antaa pilk- kaajasta, on omiaan osottamaan, ettei pilkka kelpaa siveelliseksi kasvattajaksi.

Pilkkaaja jättää omasta persoonas- taan tavallisesti jonkinmoisen valheku- van pilkatun henkilön tajuntaan. Pilk- kaaja ei koskaan saa osakseen kunnioi- tusta ja luottamusta pilkkansa tähden. — Varsinaiset pilkkaajaluonteet esiinty- vätkin vakavina ja tosiperäisinä sille ympäristölle, josta ne tietävät olevansa riippuvaisia.

Muistan koulunkäyntiajaltani muu- tamia tapauksia, jotka osottavat, miten tuskallisen vaikutuksen pilkka jättää pilkatun sieluun.

Kun uskontotunti oli loppunut, ke- rääntyivät luokan tunnetuimmat pilkka- kirveet »arvostelemaan« opettajan seli- tyksiä. Semmoisessa arvostelussa, jota kauhulla sivultapäin kuuntelin, tehtiin mitä törkeintä pilkkaa uskonnollisista asioista. Opettajaparka ei osannut aavis- taakaan, millaisia »kristityitä« nuorukai- sia« hänellä oli kasvatettavanaan. Muis- tan kunnioituksella tätä opettajaa, sillä hän oli vakava ja maltillinen mies aina- kin luokalla. Moni näistä entisistä pilk- kaajaoppilaista on nykyään pappina. Minä taas, jota »jumalisuuden« tähden pilkattiin, olen monessa suhteessa »har- haoppinen«. Mikä kohtalojen erilaisuus!

Kuinka pitkälle »uskonnollisuuden« vaino ja pilkka voivat mennä koulussa, jossa 2—4 tuntia viikossa opetetaan us- kontoa, oikeinpa tieteellisesti, osottaa eräskin tapaus. Kun minulla kerran eräässä koekirjotuksessa oli huonompi arvosana kuin vierustoverillani, sanoi tämä pilkan ilme kasvoissa:

»Rukoile jumalaa! Kyllä hän sen numeron muuttaa korkeammaksi.«

Tämä entinen vierustoverini kantaa nykyään maisterin arvonimeä.

Luokkatoverien pilkka oli sentään jo- takuinkin siedettävää. Mutta kun opet- tajat alentuivat pilkkaajiksi, tuntui sem- moinen menettely kerrassaan inhotta- valta. Tohtori U. kutsui kerran minut luokseen päivälliselle. Hän oli kuullut

kerrottavan, että minä lukutehtävieni ohella harjoitin »nälkätaiteilijan ammattia«. Yhdenkin aterian antaminen semmoiselle »taiteilijalle« oli tietysti ihmisellinen teko. Mutta tuota epäilemättä hyväsydämisyydestä tarjottua aterialla muistan vieläkin jonkinmoisella katkeruudella. Kun näet olin ruoalla, otti tohtori puheeksi minun R:n kirkossa saarnaamiseni ja kysyi hymyillen:

»Itkevätkö ämmät kyllä, kun sinä saarnaat?»

Minä loin katseni alas ja pala tahdoti takertua kurkkuuni. Tiesin näet tunnossani, etten ollut koettanut »ämmiä itkettä« vaan olin puhunut vakaumukseni mukaan. Mutta kun tällainen kysymys tuli opettajan suusta, välähti mieleeni ajatus, että saarnaaminen tosiaankin voisi olla ammatti, jonka harjoittajat hyvinkin itsetietoisina tehtävästään voivat pitää »ämmien itkettämistä« virkakuntoisuutensa todistuksena.

Toden puhuakseni meni minuun tuon aterian jälkeen semmoinen paholainen, etten enää voinut tunnossani antaa tohtori U:lle sitä kunnioitusta, mikä opettajalle kuului.

Rehtori H. osasi iskeä purevalla pilkalla niihin oppilaisiin, jotka eivät häntä miellyttäneet. Kun hän kerran tuli luokalle, huusi hän ensi tehtäväkseen minut esille. Nousin seisomaan kuullakseni, mitä herra rehtori tahtoisi minulta kysyä. Hänen kasvoihensa olivat nuhtelevan ja samalla pilkallisen näköiset, kun hän huusi suurella äänellä:

»Oletko sinä opettanut äitisi kerjäämään?»

Jokaisen luokkatoverin kasvot kääntyivät minua kohden. Rehtorin korkealla valtuudella loisti niistäkin iva. Siinä minä seisoin kuin »palaneen kylän savutorvi« häpeämässä sekä koulun johtajan että luokkatoverieni edessä. Mielipahani oli niin suuri, etten saanut sanaa suustani. Olisin tahtonut häpeästä painua maan alle. Köyhyyshän on suuri häpeä.

Äiti-vainajani oli joltakin kaupungin »parempiosaiselta« pyytänyt mi-

nulle apua. Asia oli tullut arvoisan rehtorin tietoon, eikä hän katsonut arvoaan alentavaksi nuhdella minua tästä asiasta koko luokan kuullen. Minun mielestäni olisi hänen sopinut kutsua minut opettajahuoneeseen ja siellä, luokkatoverieni kuulematta, nuhdella minua köyhyydestä. Mutta hän näytti nauttivan siitä, että sai julkisesti pilkata niitä, joilla ei ollut mahdollisuutta puolustautua.

Sopivaan muotoon laadittu pilkka on paikallaan ainoastaan silloin kun asioita ei voi julkisuudessa arvostella. Säännöllisissä, vapaissa oloissa on pilkalla hyvin vähän merkitystä. Ylimalkaan voidaan varsinaista pilkkaajaluonnetta pitää asialliseen arvosteluun kykenemättömänä henkilönä. Tämä kykenemättömyys osottautuu juuri siinä, että hän ryhtyy itselleen epämieleistä asiaa pilkkaamaan sen sijaan että hänen olisi sitä arvosteltava. Rehelliseen vastustajaan tuntee kunnioitusta, mutta pilkkaajaan tuntee suoraluontoinen ihminen halveksimista.

Pilkkaaja menettelee yhtä taitamattomasti kuin Aleksanteri »suuri« hakatessaan miekallaan »gordilaisen solmun« rikki, kun ei kyennyt sitä avaamaan. Ei mikään asia parane pilkkaamisesta. Kukapa on esim. lakannut »uskonnollisista haaveiluista« sentähden, että muutamat irvihampaat ovat häntä pilkanneet? Mutta sen sijaan löytyy paljo esimerkkejä, jotka todistavat, että moni raamatun kirjainesta »lujasti kiinni pitävä« uskova on uskaltanut lähteä »väljemmille vesille«, saatuaan kuulla järkiperaista ja samalla henkevää uskonnollisten asiain arvostelua.

Pilkka ei kelpaa siveelliseksi kasvatustajaksi. Joksikin ajaksi se voinee tukehtuttaa esim. uskonnollisen hartauden ilmaisuhallun, mutta tämän hartauden juuria ei se voi poistaa. Ihminen tarvitsee vakaumusta. Ainoastaan vakaus antaa yhä uutta eloninnostusta. Ankaruus arvostelu vaikuttaa terveellisesti arvosteltavaan. Hän rupeaa tutkimaan

itseään, kun tietää arvostelijan olevan tosissaan. Mutta pilkka ei voi koskaan herättää itsetutkimusta. Ainoa tunne, jonka se vakavassa ihmisessä herättää, on halveksiminen ja halu välttää pilkkaajaa. Pilkalla on siis eristävä eikä koekoova voima. Se tekee aina haavoja, mutta ei voi ainoatakaan parantaa.

Aate.

Onko nainen heikompi?

Onko nainen heikompi miestä, onko mies vahvempi, ymmärtäväisempi, lahjakkaampi, henkisempi naista? Tähän kysymykseen vastataan tavallisesti umpimähkään: on. Ja koska fyysillinen ihminen on ainoa, mikä tavallisissa oloissa tunnetaan, jakaa tuommoinen vastaus ihmiskunnan kahteen eri rotuun eli lajiin.

Nyt kuitenkin tiedämme, että ihminen itsessään on henkinen olento eli sielu ja että fyysillinen ruumis on ainoastaan ulkonainen verho, elämisen väline, johon sielu on pukeutunut voidakseen kokea ja kehittyä. Sielun yhtyessä ruumiiseen syntyy inhimillinen persoonallisuus, ja sen tähden sukupuolisuus, joka oikeastaan on ruumiillista, tunkee läpi persoonallisen sieluelämänsäkin, värittää ja syventää sitä. Hengen maailmassa ihmiset kuitenkin ovat sukupuolittomia eli sukupuolisuuden yläpuolella — »siellä ei naida«, kuten Jeesus sanoo.

Jos siis fyysillisillä ihmisillä on erilaiset tehtävät, ominaisuudet, lahjat j. n. e., on tämä ruumiillisuudesta aiheutuvaa, ei itsessään eikä ikuisesti olevaa. Henkisinä olentoina ovat kaikki yhdenvertaiset ja yhtä vapaat. Ihmiset ovat toistensa *veljiä*.

Ja jos katsomme ihmiskunnan ulkonaista elämää, huomaamme siinäkin, ettei

luonto kannata eikä suosi toista sukupuolta enemmän kuin toista. Kaikki luonnon elämä on vuorottaista, vuodenaajat vaihtelevat, päivät ja yöt, elämä ja kuolema. Samaten huomaamme aikoja historiassa, jolloin miehinen sukupuoli on toista vankempi ja etevämpi, ja toisia aikoja, jolloin nainen on johtavassa asemassa. Meidän historiallinen aikakautemme on parhaasta päästä antanut miehen esiintyä herrana, voittajana, sortajana, mutta ei nainen silti ole jäänyt täydellisesti syrjään. Puhumattakaan siitä, että nainen on äiti, s. o. miehen kasvattaja, ja ystävä, morsian, vaimo, s. o. miehen innostuttaja, on meillä historian lehdiltä monta kuuluisaa nimeä, joiden kantajat ovat olleet naisia. Vai eikö Jeanne d'Arc ollut suuri sotapäällikkö? Eikö Charlotte Corday ollut todellinen vapauden sankari? Eivätkö Englannin Elisabeth ja Venäjän Katarina II y. m. m. olleet eteviä hallitsijoita? Ja ollaksemme leikkilisiä, eikö Eeva ollut Aatamia paljon viisaampi, koska hän ensimmäisenä tahtoi tietoa ja jumalankaltaisuutta?

Viime vuosikymmeninä on näyttänyt siltä, että nyt alkaa taas naisen vuoro esiintyä julkisen elämän näyttämöllä. Ja toivokaamme, että hänen vaikutusvaltansa on luova enemmän onnea ihmiskunnalle kuin on voinut tehdä miehen ylivalta. Toivokaamme, että hän säilyttää kaikki kauniit ominaisuutensa, lempeytensä, kärsivällisyytensä, syvemmän ja älyllisemmän tunteellisuutensa, nyt kun hän alkaa astua miehen jäljissä. Toivokaamme, ettei hän tahdo matkia, vaan että hän tahtoo luoda uutta! Että hänestä tulisi se esimerkki, johon sopusointuiseen täydellisyteen pyrkivä ihminen saa katsoa!

Ja merkkillisen paljon hän jo on saanut aikaan. Kirjallisuuden alalla hän on

esiintynyt Georges Sandina, M:me de Staëlina, George Elliotina, A. M. Lenngrenina, Fredrika Bremerinä, Harriet Beecher-Stowena, Bertha v. Suttnerina, Selma Lagerlöfina, mainitaksemme joukosta muutamia. Laulun alalla ovat kuuluisimmat olleet naisia, näyttämöllä samaten. Suurimman tieteellisen keksinnön on meidän päivinämme tehnyt nainen — M:me Curie. Ja kuka on puhujana voittanut Annie Besantin tai Louise Michelin?

Kaikista huomattavin ajanmerkki on mielestämme kuitenkin se seikka, että teosofisen liikkeen eturivissä on ollut ja on nainen: Helena Petrovna Blavatsky ja Annie Besant, kumpikin edustaen sitä henkistä tietomäärää, mikä teosofisella seuralla on tarjottavana maailmalle. Tämä muistuttaa aivan niitä vanhoja aikoja, jolloin nainen täydessä vapaudessa pyrki henkiseen kehitykseen ja joista hindulainen joogi Svami Vivekananda lausui seuraavat sanat Chicagon uskontokongressissa: »Näiden henkisten ja siveellisten lakien keksijöitä kutsuvat hindulaiset *ris-heiksi*, joita me kunnioitamme täydellisinä olentoina, ja minä mainitsen ilolla teille, kuulijani, että monet parhaimmat niistä olivat naisia«.

Ei ole ollenkaan syytä epäillä naisen henkisiä kehitysmahdollisuuksia, ei ollenkaan syytä valittaa hänen heikkouttaan ja huonommuuttaan. Sinä et ole heikompi, nainen, etkä huonompi, ellet itse tahdo: nouse, etsi kehitystä, täytä henkinen velvollisuutesi — ja sinun oikeutesi sinulle myönnetään, sillä kaikista sisimmässä ihmisessäsi olet samanlainen kuin mies!

P. Ervast.

Karma.

„Mitä ihminen kylvää,
sitä hän myös niittää.“

Karma on suomeksi teko, toiminta. Se on: syyn ja seurauksen sopusointuinen, lahjomaton, vanhurskas ja pyhä laki.

Karma on edellisen elämäni kylvö, josta nyt nautin sadon ja hedelmät. Se on jokaisesta edellisestä elämästäni johtuva toiminnan seuraus, joka välttämättömyyden lain mukaisesti jälleen seuraa tulevaista elämäni. Se on jumalallisen oikeuden laki. Se on jumalan tahto, työ ja tie.

Karma on kolmenlainen:

Ollut karma on ennen tehtyjen syiden karttamaton seuraus.

Nykyinen karma tapahtuu kaikkialla joka ainoa silmänräpäys.

Tulevainen karma on se, jota parhaillaan luomme ajatuksissa, puheissa, toiminnassa.

Karma on toisinaan kostava, silloin sitä nimitetään: kostava karma eli nemesiskosto.

Kirkkomme käyttämä sana: *edeskatso-mus*, on karmasta puhuessa liijaksi heikko, määääämätön nimitys; *sallima* on taaskin liijaksi häilyväinen: karma on vissi, ehdoton, lahjomaton, välttämätön.

Tämä karman laki ei koskaan petä, ei jätä mitään täyttämättä.

Kun luomme syyn, syntyy siitä välttämätön seuraus.

Syy: luon ympäristööni rakkauden ja myötätunteisuuden tunteita, tunnustan toisen ansion, lähetän lempeitä, hyväntahtoisia ajatuksia ja

seurauksena saan niittää samanlaisia hedelmiä.

Syy: näytän ystävyyttä ja palvelevaisuutta jotakin ihmistä kohtaan ja sisimmässä sielussani moitin ja tuomitsen häntä, *seuraus*: muut moittivat ja tuomitsevat minua.

Syy: imartelen jotakin ihmistä joko rakkaudesta, ystävyyden tahi velvollisuuden tähden —

seuraus: alhaisuus, halpamaisuus ja ylönnäköisyys itselleni muiden puolelta.

Syy: tunnet sielussasi puhuvan äänen, joka sanoo: sinulla on oikeus rakastaa kaik-

kia ihmisiä — sinulla on oikeus jakaa niitä lahjoja, joita olet saanut; sinun velvollisuutesi on opettaa muita välttämään niitä katkeria kokemuksia, joita elämäsi varrella olet hankkinut; sinulla on oikeus tuntea onnellisuutta —

seuraus: saat nauttia, uhrautuvaisen työsi hedelmät ja tunnet tyytyväisyyttä, joka on elämäsi onni.

Syy: Uhraudut itsekkäisyydestä ja vallanhimosta, *seuraus* saapuu ehdottomasti joko ennemmin tai myöhemmin, siitä saat olla varma. Itse teen syyn ja se vaikuttaa seurauksen. Näin kukin meistä ottaa osaa luomistytöhön, kehityksen kulkuun. Mimmosen karman luomme, joko hyvän tahi pahan, se riippuu meistä itsestämme, vaan sen seuraukset ovat välttämättömät, lahjomattomat ja totisesti varmat.

Martti Humu.

Veljeysaate.

I. Mitä on veljeysaate?

Veljeysaate on tuo näkymätön kultanen lanka, se pyhä tunne, joka yhdistää monta tuhatta pientä, itsessänsä voimatonta ihmissielua suureksi, mahtavaksi, voimakkaaksi ja voittamattomaksi kokonaisuudeksi. Siihen on kätkeyty se elämä, jota meidän on pyrittävä toteuttamaan.

II. Toteuttaako ihmiskunta tätä aatetta?

Tavallansa. Ainoastaan opissa ja kuoleman edessä on veljeysaate elävä, itse elämässä vallitsee yleinen sortovalta. Ihmiset ovat unhottaneet veljeysaateen ytimen ja tarkoituksen.

Käsky: »rakasta lähimmäistäsi, niinkuin itseäsi« — on kaikkina aikoina ollut sama — mutta olot ovat olleet muuttuvaiset.

Kun esivanhempamme satoja vuosia sitten saapuivat tähän ihanaan maahan, raivasivat asuntonsa korpeen, kalastivat ja metsästivät vapaasti kaikkialla, silloin oli kaikki yhteistä. Ei heitä orjuus painanut eikä vieras valta, ei yhteiskunta eikä

ylimysluokat. Kaikki olivat tasa-arvoiset: kaikki oli omaa ja yhteistä.

Ei huolinut muuta kuin ahkeruutta: silloin oli heillä kaikkea mitä kukin elämänsä iloksi ja toimeentuloksensa tarvitsi.

Ei ollut vankiloita, ei vaivaistaloja. Kouluna oli koko luonto ja kirkkona oman tunnon ääni ja veljeys-aatteen luoma rakkaus, joka kaikkialla ilmeni.

Olot ovat muuttuneet. Kaikki on toisin nyt.

Omaa on nyt kullakin: ilma, sade ja päivänpaiste, vanhana vaivaistalo ja kirkkomaan multa. Papiston lupauksen mukaan tulevassa elämässä joko taivaan iännen riemu tai helvetin ikuinen piina. —

Mutta paitsi näitä yhteisiä omaisuuksia on jokaisella vielä erityinen hyvä, suuri, eikä suinkaan mikään ylenkatsottava omaisuus. Se omaisuus on parempi kuin mailman rikkaudet ja sen toteuttaminen ei lopu silloinkaan kuin muutamme tästä majastamme. Se voima, se omaisuus on itsekussakin yksilössä heräävä, suureksi, paisuvaksi hyökyaalloksi liittyvä, karaistunut veljeysaate. Totuutta etsimällä kaikkialta löydämme avaimen veljeysaatteelle. Siitä johtuu veljeys, jota jokainen toteuttaakamme.

III. Kuinka sen toteutamme?

Veljeysaatteessa piilee jokaisen yksilön voima, mahti ja yhteinen, näkymätön, kaikki valtaava omaisuus, jonka tuki, ponsi ja pylväs on veljellinen rakkaus. Tämän rakkauden tunnuslause on: **»rakasta veljeäsi enemmän kuin itseäsi«**.

Siis: **kaikki** yhteisvoimin kaikkialla herättämään tätä, nyt vielä suurimmaksi osaksi uinuvata veljeysaatetta.

Meidän pitää:

- 1) *tehdä pontevasti työtä veljeysaatteen herättämiseksi;*
- 2) *kamppailla hengen aseilla sen edestä;*
- 3) *uhrautua veljeysaatteen eteen; ja*
- 4) *toteuttaa veljeyttä jokapäiväisessä elämässä.*

Silloin vasta herää veljeysaate täyteen tajuntaan.

Jos veljeys vallitsisi keskuudessamme muuttaisi se kerrassaan kaikki nykyiset

yhteiskunnalliset olot. Esim. prostitutio-
nia ei olisi olemassakaan.

IV. Missä on syy, joka estää veljeyden toteuttamista?

Syy on meissä itsessämme. Me pu-
keudumme orjan kahleisiin. Me emme
etsi totuutta. Me emme opi näkemään
sitä suurta henkistä voimaa, joka piilee
veljeysaatteessa.

Ei yksinensä kukaan saa suuria, eikä
edes mainittaviakaan aikaa, mutta liittyy-
neenä, heränneenä, karaistuna, veljeysaat-
teella ei ole maailmassa vertaista.

Meidän aikakautemme surullisen, värit-
tömän, toivottoman ja levottoman luonteen
luopi juuri veljeysaatteen eläväksi luovan,
ja kaikkia elähyttävän, yhdistävän tunteen
puute.

Miksi emme heräjä näkemään sen hen-
kistä voimaa? Yksi vesipisara ei saa sa-
nottavia aikaa, mutta monta tuhatta pikku
pisaraa kovertavat kovimmankin kallion.—

Me kaipaamme veljeysaatteen **yleistä**
heräämistä. Miksi tunnemme tyhjyyttä,
ikäväimistä, halavoimista paremman pe-
rään? Miksi elämämme tuntuu hyödyttä-
mältä? »Vaikka kuinka tekis työtä ei puu-
tos minun majastani poistu«, sanoi eräs
todenetsijä äskettäin. »Mitä varten oi-
keastaan elän? Epätoivo valtaa mieleni
ja kaikki näyttää mitättömältä, elämäni toi-
vottomalta.« Miksi?

Vastataan: kaikki johtuu köyhyiden
tähden.

Moni on kuitenkin rikas köyhyydes-
sänsä ja moni köyhä suuressa rikkauudessa.

Ei. Toiset juuret ovat surullamme.

Syy on veljeysaatteen tuntemisen puu-
tteessa. Syy on meidän haluttomuudessa;
syy on epärakkaudessa ja kaiken onnet-
tomuutemme juuri itsekkäässämme.

Uneliaisuutemme tähden veljeysate ei
heräjä eikä keskuudessamme hedelmiä
kanna: me emme itsekkäisyytemme täh-
den jaksata toteuttaa veljeyden, toisin sa-
noen: hyvyyden eli jumalan valtakuntaa
maailman päällä.

Jatk.

Martti Humu.

Suomen naisille.

Naisen asema jumalallisen viisauden valossa.

(Jatk.)

II. Naisen asema vanhana ja keski- aikana.

1. Itämailla.

Naisen asema itämailla on kautta
vuosituhansien pysynyt samanlai-
sena, sorsonalaisena. Aivan viime-
vuosikymmeninä on sielläkin tapahtu-
nut heräjäminen, mutta kun opin sa-
laista puolta ei ilmoiteta muille, kuin
salaiskoulujen oppilaille, niin eivät sor-
ronalaiset naiset ymmärrä puolustaa
ulkonaista, vielä vähemmän henkistä
asemaansa yhteiskunnassa. Opin ydintä
taas ei ilmoiteta yhteiselle kansalle,
sillä silloin ylimysluokat katoaisivat
itämailta.

2. Länsimailla.

Länsi-Roman keisarikunta loppui
vuonna 476 j. Kr. Sen kaikki maat
olivat jo suurimmaksi osaksi joutuneet
barbarikansojen valtaan. Odoaker huu-
dettiin Italian kuninkaaksi, ja hän ja-
koi sotaväelleen omaisuudeksi kolman-
neksen kaikista maatiluksista uudessa
valtakunnassaan.

Tätä suurta maailman tapahtumaa
pitää historiankirjoittaja professori Hei-
delbergin Yliopistossa, tohtori Georg
Weber rajapatsaana vanhan ja keski-
ajan välillä.

Muutamit historioitsijat jakavat tä-
män ajanjakson näin:

I. Kristuksen syntymästä 300 en-
simäistä vuotta nimitetään: *kristinkir-
kon perusajaksi*, (urkristendomen).

II. *Paavilaisuuden aika* kesti 400—
1500, siis 12 vuosisataa.

III. *Reformationi eli uudistuksen*
aikakausi kesti kolme vuosisataa 1500
—1800, ja

IV. *nykyisen tekokristillisyyden ai-
kakausi*, 1800 tähän päivään kuin on.
Naisen asema keskiajalla periytyi
vanhan ajan katsantokannoista. Uudet
uskonnolliset käsitteet, saarnat kaik-

kien tasa-arvoisuudesta ja veljeydestä, kun niitä oikein olisi käsitetty, olisivat kerrassaan murtaneet kaiken sortovallan; mutta kun kristinopissakin ruvettiin puustaimelle, — eikä hengelle — panemaan pääpaino eikä opin salaista puolta ilmoitettu ihmiskunnalle, niin pääsi vanhempi näkökanta voimaan ja naisen asema pysyi ja yhti pysyy tavallaan sorrionalaisena. Uskon perustajien päämääränä oli etsiä totuutta, täyttää maan päällä veljeyttä ja tehdä kaikki ihmisolennot, niin miehet kuin naiset, köyhät kuin rikkaatkin yhdenvertaisiksi. Vaan näin ei ole tapahtunut. Kristuksen opista muodostettiin vähitellen dogmien kautta nykyinen *valtionkirkko* — vaan se on aivan toista kuin *kristinuskko* oli alkujaan.

Veljeys, tasa-arvoisuus, rakkaus ja totuuden etsiminen kärsivät vielä tänäpäivänäkin mitä ankarinta sortoa. Ne eivät vielä lähestulkoonkaan ole päässeet siihen asemaan, johon Kristuksen oppi viepi ja johdattaa. Sen totuuden ilmoittaa meille jokapäiväinen kokemusten sarja kaikissa kohdissa ja kaikilla aloilla. Elämän pyrinnot ja riennot ovat aivan vastakkaiset itse opin ytimelle, sen sisälliselle, salatulle puolelle, jota meidän jokaisen tulee välttämättömästi oppia tuntemaan ja tietämään eikä ainoastaan sokeasti uskomään. Sokea usko on pimeätä taikahuuloa, muiden matkimista, eikä mitään autuuteen vievää voimaa, niin kuin meille aina ja näinäkin päivinä luulotellaan.

Kristuksen perustaman opin päätarkoituksena oli siis kaikista maailman kansoista suuren, koko maailmaa käsittävän veljeyskunnan, rakkauden elähdyttämän yhteiskunnan muodostaminen. Sitä oppia opetti Kristus. Sen opin tunnustajille annettiin Antiokiassa nimi »chrestós».

Mutta alusta pitäin, aivan apostolien ajasta asti, syntyi tämän uskon tunnustajissa sisällisesti monenlaisia riitoja ja kiistoja: ympärileikkauksesta, kasteesta, Kristuksen kahdenlaisesta

luonnosta, armonvalitsemisesta, ehtoolisesta, jumalan kolmesta persoonasta, neitsyt Marian palveluksesta y. m. y. m. Nämä opinriidat uskonkappaleista eli dogmeista synnyttivät lahkolaisuuksia ja eri seuroja, jotka sisällisesti repivät, raastoivat kristinkirkkoa ja erinäisissä, oppia koskevissa kysymyksissä erosivat toinen toisestansa, vihasivat, sortivat ja raatelivat toisiansa.

Ulkonaisesti sai kirkko taistella ja kestää kymmenen suurta vainoa; sen oma henki, joka perustuu veljeydelle, antoi sen kuitenkin voitollisena läpikäydä nuo sille välttämättömät koetuksen tulet. Veljeysaate ja totuus eivät konsanaan olleet ihmismielistä kokonaan tukahdutetut; se on voima, mahti, jota ei kukaan voi milloinkaan maailmasta poistaa. Ja kaikki nämä opinriidat, sorrot, vainot, taistelut ja tuo aavistettu veljellinen rakkaus, joka eli muutamien sieluissa, ovat muodostaneet naisenkin aseman niinhyvin vanhana, (joka aika muilhin uskontoihin verraten, on toispäivän lapsi) kuin keski- ja vieläpä nykyaikanakin.

Katsokaamme asiata alun alkaen. —

Opin perustaja Jesus kuului essealaisten¹ lahkoon, joka tunnusti ankarrinta pidättäymistä kaikenkaltaisista himoista, n. k. vihastuminen, kiukku, parjaus, kateus, ahneus, ylpeys, pannettelu, tuomitseminen, omanvoitonpyyntö, nautinnonhimo, niiden kaikissa muodoissa, mutta erittäinkin sukupuolisuhteissa. Mitä Kristus sanoo opetuslapsillensa, kun he kysyivät häneltä neuvoa näissä asioissa, mitä erittäinkin sukupuolisuhteisiin kuului? Hän sanoi näin: ei tätä sanaa kaikki käsitä, vaan ne, joille se lahja, (elää naimattomina) on annettu. (Jotka

¹ Essealaiset = juutalaisten lahko, joka oli tunnettu 200 vuotta ennen Kr. He muodostivat askeettillisen = kieltäytymisen veljeyskunnan, jonka pääpaikka oli Kuolleen meren rannoilla. Heidän pääpyrintönsä oli rauha kaikkien kanssa, ankara pidättäytyminen ja itsensäkieltäminen.

luonnolliset halunsa ovat niin tukehduttaneet, etteivät ne enää ole voimassa). Sillä on kuolituuta, jotka äitinsä kohdusta ovat sellaisina syntyneet; semmoisia, jotka ihmiset ovat kuohinneet; ja semmoisia, jotka taivaan valtakunnan tähden itse ovat kuohinneet itsensä. — Math. 19: 11—12. Nämä sanat selvittää ja käsittää kirkko puustaimellisesti, vaikka niiden takana piilee syvä, okkultinen merkitys. Kirkko rupesi luonnollista kuohitsemista pitämään jumalalle otollisena toimenpiteenä; avioliitosta luopumisen pyhänä tekona ja näin oikea, totinen, pyhä veljesrakkaus joutui ihmisiltä unohduksiin; avioliitosta ja rakkaudesta luopumista pidettiin taivaan autuuteen johdattavana vanhurskauden työnä.

Näin syntyivät munkkikunnat; ja kun löytyi naisiakin, jotka näin helpon toimenpiteen kautta tahtoivat päästä taivaaseen, perustettiin aikaa voitain myöskin nais- eli nunnaluostareita¹.

Valtiokirkon perustaja Paavali, joka tälle uskonnolle painoi ikäänkuin yleismaailmallisen leiman ja erotti sen juutalaisten alhaisista lahkolaisuuden puitteesta, kirjoittaa 1 Kor. 7: 1 seur. vastaukseksi korinttilaisille, jotka lienevät pyytäneet neuvoa avioliiton asioissa, näin: »Mutta mitä niihin tulee, joista minulle kirjoititte, niin hyvä on miehen olla vaimoon ryhtymättä. Mutta haureuden välttämiseksi pitää kukin oman vaimonsa ja jokainen oman miehensä.» Avioliitto on alentavainen, sillä »naida on hyvä, mutta olla naimatta on parempi». »Vaeltakeatte hengessä ja vastaanseisokaat lihan kiusauksia. Liha nousee henkeä vastaan ja henki lihaa vastaan.» Nämä ja monet muut samanlaiset lauseet osoittavat selvästi Paavalin kat-

santokannan. Hän itse seurasi opiansa ja eli naimattomana.

Tämä viha lihaa, (joka ilmeni naisen olentona) vastaan, synnytti kirkon väärinkäsityksen kautta vihan naista vastaan, mutta samassa myöskin inhon ja pelon koko naissukua kohtaan.

Naisen korkeampaa sivistystäkin vastaan, puhumattakaan hänen korottamisestansa alhaisesta eläimellisestä tilastaan, korottaa Paavali äänensä: »jos nainen tahtoo jotakin oppia, kysyköön sitä mieheltänsä kotona, sillä häpeällistä on, että naiset puhuvat seurakunnassa».

Mutta jos mies ei ymmärrä mitään aineellisia, vielä vähemmin henkisiä asioita, jos hän välinpitämättömänä ja penseänä ei niistä tahdo mitään tietää, eikä siis voi naiselle mitään opettaa, eikä edes tahdo tahi jouda niistä puhumaan vielä vähemmin hänellä olisi kärsivällisyyttä niitä vasta-alkajalle juurtajaksain selvittämään, kuinka silloin käy naisen opetuksen kanssa, kuinka hänen henkiset tarpeensa, tiedonhalunsa tulevat tyydytetyiksi, jos hän ei niitä saa tietää kokeneemalta, tiellä pitemmälle päässeeltä? Hänen, naisena täytyy tyytyä niihin opinmursuihin, joita ehkä hyvinkin typerä mies ei itsekään ymmärrä tahi käsittää aivan väärin. Sodat, ankarampi työ, huono elämä ja siveettömyys ovat murhanneet paljon enemmän miehiä kuin naisia, joita siis joka maassa, joka kansakunnassa on verrattain paljon enemmän kuin miehiä. Tästä johtuu kysymys: koska miljoonat naiset ovat ehkäistyt avioliittoon pääsemästä, eikä heillä siis ole mitään tämän lain mukaista neuvonantajaa eli »miestä», keltä heidän on oppia kysyttävä? —

Paavali oli suuri adepti¹, ja oli tiellä

¹ Benediktus Nursialainen perusti ens. luostarin vuonna 529 j. Kr. Munkkien piti tehdä kolme lupaus: pidättäytyä naimisesta, elää köyhänä (persoonallisesti, luostarit saivat kyllä koota rikkauksia) ja olla ehdottomasti kirkolle kuuliaiset.

¹ Adepti = (lat.) Adéptus, »joka on saavuttanut». Yleisesti ihminen, joka on erittäin taitava yhdessä tai toisessa aineessa. Salais-opissa vihittyjä kutsutaan mestareiksi eli mahatmeiksi = (maha = suuri, atma = henki). Hindulaiset sanovat: mahatma, buddhistit: arhat, ärhän, ärahat ja rahat. Mahatma, »se, joka on ansainnut jumalalliset kunnianosotukset». —

päässyt kauemmaksi kuin joku tavallinen ihminen, sen näemme kaikista hänelle omistetuista epistolista, mutta kumminkin hän oli aikansa lapsi ja opetti aikansa käsityskannan mukaisesti. Sitä sisällistä ihmistä, joka meissä on oikea ihminen, ei hän naisessa nähnyt, eikä siis voinut mitään tehdä naisen tilan parantamiseksi. Nainen oli lapsi, oikeudeton, halveksittu, orja ja hylkiö; hän oli tuonut synnin maailmaan ja saattanut vahvemman ihmisen, miehen, syntiinlankeemukseen; hänen siis ei tarvinnut ottaa selvää mistään muusta kuin siitä, mitä mies voi kotona hänelle opettaa. Ja tämä on kova, laiton, kaikkea ihmisarvoa lannistava, jumalaiskipenen meissä alentavainen, veljeydetön ja rakkaudeton laki, kutsuttakoon sitä sitte millä nimellä tahansa.

Tuskinpa lienee maailman tosineessa ja kirkkohistoriassa mitään tämän mustempaa pilkkua kuin tämä on n. k. »rakkauden laissa«. Tuskinpa löytynee koko maailmassa tämän suurempaa sortoa ja ihmisessä, (naisenkin muodossa) piilevän jumalallisen, korkeamman minän ylönlähtöä ja tuiki alitaiisiin puitteihin sullomista. Löytyykö missään suurempaa tietämättömyyttä siitä, mikä ihminen oikeastaan on? Kun kaikki käsitetään ainoastaan ulkonaisen kuoren mukaan, voi vaikka kuinka kurja, raukkamainen mies tahansa, pitää itseänsä parempana olentona, kuin konsanaan mitä jalomielisin, ymmärtäväisin ja veljeyden kannalta uhratuvaisin nainen. Itse asiassa on se näin tänäkin päivänä.

Sen kristillisyyden, joka nykyäänkin on vielä vallalla, näkökannalta katsottuna on nainen aina ollut, ja tulee vielä pitkät ajat eteenpäin olemaan epäpuhtas, syntiinviottelijä, joka saattoi miehen lankeemukseen ja synnin seuraukset ihmiskunnan ijäiseksi perinnöksi. Siitä syystä apostolit ja heidän oppilaansa apostoliset ynnä kirkkoisat katsoivat avioliittoa, naiseen ryhtymistä »välttämättömäksi pa-

heeksi«, ihmissuvun jatkumisen välikappaleeksi. Naiminen oli rikos miehelle, niinkuin esim. nykyaikana prostitution on rikos ainoastaan naiselle — — — —

Näiden oppien painon alla kärsii yhteiskunta tänäkin päivänä; ainoastaan vähitellen pääsevät ihmismielet näistä raskauttavista kahleista vapaiksi.

Miksi tuo avioliitto, sukupuolisuhde ja yhdyselämä on rikos yhdelle, naiselliselle muodolle ihmisestä, eikä toiselle, sille, joka ulkonaisesti edustaa miestä? —

Painolla varoittaa Pietarin epistolan kirjoittaja naisille: »Vaimot, olkaat kaikissa kuuliaiset miehilleenne.« Paavali sanoo efesiläisepistolassa: »Mies on vaimon pää, niinkuin Kristus on seurakunnan pää,« sekä korintilaisille: »mies on jumalan kuva ja kunnia, ja vaimo on miehen (eikä siis jumalan!) kunnia.«

Tämän perusteella myöntää Paavali naisen ulkonaisen muodon voimakkaammaksi kuin sen jumalaiskipinän, joka tuota muotoa, kuorta, väliaikaista majaa hallitsee.

Ja tälle katsantokannalle perustui koko naissuvun niinhyvin sisällinen kuin ulkonainenkin elämä tuona kauheana tietämättömyyden, pimeyden ja kaikenkaltaisen sorron ja vainon aikana, jota nimitämme vanhaksi ja keskiajaksi.

Kristillisyyden ansiota ei ole se, että naisen asema tänäpäivänä on korkeammalla kannalla kuin kristillisyyden perustamisaikoina. Ainoastaan vastahakoisesti ja pakosta on valtionkirkko, naisen aseman parantamiskysymyksessä kieltänyt totisen olemuksensa. Ne, jotka haaveilevat kristillisyyden lähetyksestä »ihmiskunnan tilan parantajana«, ovat toista mieltä ja heidän katsantokantansa on poikkeavainen siitä. He väittävät päinvastoin että juuri kristillisyyden on se, joka on vapauttanut naisen hänen alhaisesta tilastaan, ja tämän he perustavat erit-

täinikin siihen asianhaaraan, että kristinkirkossa myöhemmin esiintyi Neitsyt Marian eli pyhän jumalansynnyttäjän-kultti, joka pitäisi muka olla todistuskappaleena siitä, kuinka korkean kunnioituksen ja palveluksen esineenä on naissuku. Katolilainen kirkko, jossa tämä kultti on vieläkin voimassa, antanee tuskin mitään vakuuttavaa arvoa tälle käsitykselle.

Tuomas Aquinolainen¹, italialainen skolastikko, joka syntyi 1224 ja kuoli 1274 sekä kanoniseerattiin 1323, oli yksi keskiajan hartaimmista paavia ja papistoa hyödyttävien dogmien pääpilareista. Kuolemansa jälkeen on häntä nimitetty: *Doctor universalis*, suomeksi: *maailmankaikkeuden parantaja eli tohtori*. Hän kirjoittaa vertauskuvaannollisesti naisista ylipäänsä tähän tapaan:

»Nainen on sukkelasti kasvava rikkaruoho; hän on epätäydellinen ihminen; hänen ruumiinsa kehittyy sukkellammin kuin miehen ruumis, ainoastaan sentähden että se on *vähemmän arvoinen* kuin miehen ruumis, vaan siitäpä syystä luonto pitää naisesta vähempää huoltakin.«

Raamattu, puustaimellisesti tulkituna, kauttaaltaan opettaa luonnottomia katsantokantoja sukupuolisuhteista sekä sukupuolioloista — ja kumminkin tämä on luonnon laki ja sen täyttämys on elämän tähdellisimpiä velvollisuuksia. Asketismo (katumuksen teko) saarnaa vihaa »lihaa« vastaan, ylenkatsetta naista kohtaan, mutta samalla se pelkää naista — sillä hänet on esitetty miehen viettelijänä. Tämä taas antaa alentavan käsityksen miehen henkisestä heräämyksestä ja kehityksestä.

Valtiot ja lait ovat kaikkina aikoina suojelleet miestä, sillä he ovat aina

¹ Hän opetti: kirkon maksut, anieen kaupat, kiirastuli ja sielumessut ovat välttämättömät taivaasen pääsemiseen; kovarippi ja absolutiioni, (synninpäästö); saastuttamaton Neitsyt Maria on jumalansynnyttäjä; maallikoilta kielsi hän kalkan ehtoollisessa; myönsi 7 sakramenttia sekä pani suuren arvon tekopyhyydelle.

olleet lainlaatijoina; ja nämä ovat ylösalasin kääntäneet olevaisten olojen toisen luonteen.

Näyttää siltä kuin miessuku olisi heikompi ja naissuku vahvempi puoli ihmiskunnasta. Nainen on viettelijä ja tuo raukkamainen, heikko mies vietelty!

Viettelyksen myyttillinen vertauskuva paratiisissa on läpi kaikkien aikojen kummitellut ihmiskunnassa. Se ilmenee tämänkin päiväisessä »kristillisyyden« katsantokannassa ja määrää lainlaatomiset. Se on seuraus »kristinopin« kaavasta: »nainen, sinä olet suuri viettelijä, synnin alku ja juuri!«

(Jatk.)

Martti Humu.

Avoin kirje sukupuoliorjuudesta.

Rakkaat Suomen Naiset, Käskijät ja Käskettävät, Äidit, Vaimot, Sisaret, Morsiamet, Tyttaret! Tämä avoin kirje on Teille! —

Me tiedämme, että ihminen ei ole ainoastaan muoto: mies tai nainen, vaan, ihminen meissä on tuo sisällinen, oman tunnon vapahtava ääni itsekussakin; se on tuo jumalaiskipene, joka on ottanut majaksensa, välikappaleeksensa ja tilapäiseksi asunnoksensa tuon näkyväisen ja ulkonaisen muodon, jota olemme oppineet pitämään ihmisenä. Se on sukupuoliuton, näkymätön, ajattelija meissä, joka on kuolematon osamme.

Jos siis veljeni tai sisareni lankeaa jonkun paheen uhriksi, niin, koska kaikkialla vallitsee ykseys — ei se ole hän, joka on langennut, vaan samalla myöskin itsekukin minuus eli yksilö, siis jokainen meistä.

Nyt näemme jokapäiväisestä kokemuksesta, että monet tuhannet muodot joukostamme ovat joutuneet prostitueratuiksi. Tämä mätähaava jäytää

kansamme elinvoimia, se alentaa korkeamman minämme, joka ei jaksa haluta alemmaa eläimellistä minäämme, ainoastaan sentähden että emme tahdo oppia tuntemaan tuota yhteyttä, joka kaikkialla hallitsee ja mikä olen minä?

Olemme oppineet ylönkatseella ja inholla ajattelemaan ja lausumaan sanaa: *prostituerattu*. Se on latinalainen sana ja merkitsee suomeksi: alttiiksiannettu, kunniattomaksi saatettu. Olemmeko koskaan mitään tehneet niiden sisariemme eteen, jotka näin ovat alttiiksiannetut, kunniattomiksi tehdyt? Olemmeko koskaan rakkaudella ja syvällä säälillä, myötätuntoisundella tuota sanaa lausuneet? Mitä olemme tehneet sisariemme puolesta, vapahtaaksemme heitä tuolle surkealle polulle joutumasta?

Ajatukset ovat olijoita. Ajatuksemme luovat seurauksia. Olemmeko koskaan ajatelleet, mikä mahtava voima piilee *sisarusaatteessa*? Olemmeko tulleet totunden tuntuun siitä, mitä *meidän oikeastaan* olisi toimittava tämän suuren, ihmiskuntaa runtelevan paheen poistamiseksi? Olemmeko koskaan ajatelleet liittyä suureksi sisaruskunnaksi mahtavaksi »*suojelusliigaksi*«, jonka johdattajana olisi meissä herännyt omantunnon valtaava ääni? Olemmeko koskaan vielä katsahanneet sen suuren kuilun yli, joka erottaa parempiosaiset sisaret noista poloisista, yhteiskunnan murjomista prostitueratuista, *alttiiksiannetuista*? Olemmeko kuuneentapaisella tuskalla tutkineet tämän suuren kysymyksen ainoata ratkaisua? Onko meille selvinnyt tuo totinen asia, ikäänkuin joku ilmennys, että nuo alttiiksiannetut ovat joutuneet saatanallisen ja julman toinenpiteen uhriksi? Tuo toimienpide polkee jalkojensa alle monta tuhatta naisenmuodossa olevaa ajattelijaa, jotka värjättelevät tietämättömyyden ja pimeyden kahlehtimina. Mitä olemme tehneet, mitä toimineet? Olemmeko rikkaa ristiin panneet tämän tärkeän asian eteen? Olemme tuominneet ja taas tuominneet. Me, joita suku-

edut ja yhteiskuntaolot ovat asettaneet onnellisimmille portaille, olemme korkean siveellisyytemme turvissa olkapäidemme yli näitä kovaosaisia katseleet ja tuominneet. Ei rakkauden sanaa ole huuliltamme kaikunut, ei auttavaista kättä ole heille ojentunut. Ei ainoastaan miesmaailma ole heitä vastaan rikkonut, eivät ainoastaan he itse ole jumalaiskipeneen ääntä itsesänsä tukehduttaneet -- vaan me, me kaikki naiset olemme rakkaudettomuudellamme, ylenkatseellamme, välinpitämättömyydellämme heitä kunniattomuuden tilassansa auttaneet. Olemmeko koskaan toinen toistamme puolustaneet? Olemmeko koskaan ojentaneet syliämme heille -- ei niinkuin tuhlaajatyttärille, vaan niinkuin jälleenlöydetuille rakkaille, kalleille sisarille, joita yhteiskunnan julmimmat lyönnit ovat kohdanneet?

Jos emme näin ole tehneet, miksi vieläkin uinailemme? Miksi emme liity jok'ikinen suureksi pelastavaksi sisaruskunnaksi, jonka kaikki jäsenet kärsivät, jos ainoastaan yhtä ainoata pakkottaisi?

Olen kuullut mainittavan *erästä nuorta miestä*, joka on uhrannut kaiken voimansa ja omaisuutensa onnettomien sisariemme pelastukseen. Ei hän meiltä kunniaa pyydä -- mutta seisoo jalona esimerkkinä meille, Suomen naisille, siitä, mitä *suuri, pyhä rakkaus* voi aikaan saada.

Elkäämme kuitenkaan odottako että miesmaailma kokonaisuudessaan tässä parantamaan tulisi -- ei, meidän, **Suomen naisten** on tämä ihana unelma toteutettava.

Se on *meidän suuri tehtävämme*. Älkäämme miehiltä apua odottako, sillä tästä mätähaavasta kärsii koko Suomen maa ja kaikki -- niin vanhat kun nuoret, ylhäiset kun alhaiset, niin rikkaat kuin köyhät Suomen miehet, naiset ja koko tuleva sukupolvi. --

Ruvetkaamme siis me, kaikki Suomen naiset, yksissä voimin hellimään tätä jumalallisen viisauden luomaa ja

osoittamaa ijäti vanhaa ja kuitenkin vallan uutta *maailmankatsomusta*.

Siinä on oppaanamme totuudentunto ja kaikkivoittava **rakkaus**.

Ryhtykäämme siis toimeen! — Turhaan ovat siveellisyys filosofit vuosisatoja tälle asialle parannuskeinoja pohjineet — — — mutta, *jos vaan naiset kerran heräävät ja yksissä voimin muodostavat suuren sisaruskunnan — itsensävarjelevan ja puolustavan joukon* — — —

Mitä? Miten? Kuinka? — — —

Niin. »Kyllä reki varsan opettaa!«

Martti Humu.

Tokkohon *Palvelijatarlehti* ja *Kodin Ystävät* sallisivat tälle avoimelle kirjeelle sijaa palstoissansa? Muita sanomalehtiä en rohkene pyytää.

Kolme poikaa.

Viimeinen kertomus *Leo Tolstoin* viimeisestä kirjasta *„La Revue“*.

Suomennos.

Kerran erotti eräs isä poikansa yhteisestä pesästä, antoi hänelle maatilan ja sanoi: »Elä, niinkuin minäkin elän, ja niin sinä tulet onnelliseksi!«

Saatuaan lahjotuksen, lähti poika ja alkoi elää omaksi huvikseen. »Isä käski minua« — puhui hän itsekseen — »elämään, niinkuin hän elää; mutta hän elää iloisesti ja minä seuraan hänen esimerkkiään.«

Niin kulutti hän vuoden, kaksi, kymmenen, kaksikymmentä vuotta. Hän tuhlassi kaikki, mitä hän oli saanut, eikä hänelle jäänyt mitään. Silloin hän kääntyi isänsä puoleen ja alkoi pyytää häneltä apua, mutta sen isä pojalta kielsi. Poika koetti hellyttää isää ja toi hänelle lahjaksi mitä parasta hänellä oli, ja rukoili hartaasti häneltä kannatusta. Mutta isä oli kuuro hänen rukouksillensa. Silloin poika, arvellen, että hän ehkä oli loukannut isää jollakin tavalla, alkoi pyytää hä-

neltä anteeksi, mutta kuten ennenkin oli isä taipumaton.

Silloin alkoi poika herjata isää:

— Jos et kerran tahdo antaa minulle tällä kertaa mitään, miksikä annoit minulle sitte aikaisemmin lahjotuksen ja vielä lisäksi sanoit, että se, mitä minulle annoit, riittää koko elinkaudeksi? Kaikki nauttimani ilot ja riemut eivät ole mitään verratuina niihin kärsimyksiin, joita minun nyt täytyy kokea. Minä tunnen, kuinka minä joudun perikatoon, kuinka minun terveyteni riutuu. Kuka on syypää minun onnettomuuksiini? Sinä . . . Sinun täytyi tietää, että minun hyvinvointini vahingoittaisi minua, etkä sinä varottanut minua vaarasta. Sinä sanoit ainoastaan: »Elä, niinkuin minäkin, ja sinun käy hyvin!« Ja minä elin niinkuin sinäkin; sinä nautit huveista, ja minä seurasin sinun esimerkkiäsi . . . Mutta sinulla oli riittävästi varoja sellaista elämää varten, minulta ne loppuivat kesken . . . Sinä et ole — isä, sinä olet petturi, sinä olet minun viholliseni . . . Olkoon kirottu minun elämäni! — Kirottu myös sinäkin, viettelijä! Minä en tahdo tietää sinusta mitään, minä vihaan sinua! . . .

*

Samallaisen lahjotuksen teki isä toisellekin pojallensa, antaessaan yksinkertaisesti sanoen: »Elä, niinkuin minäkin, ja sinä tulet onnelliseksi!« Tämä poika ei ollut täysin tyytyväinen lahjaan, vaikka se oli aivan saman vertainen, kuin ensimmäisenkin pojan saama lahja. Mutta toinen tiesi jo, kuinka oli käynyt vanhemman veljensä, ja hän alkoi miettiä, että hänen täytyy olla seuraamatta vanhemman veljen esimerkkiä, ettei hänestäkin tulisi köyhää. Hän ymmärsi, että veli oli huonosti selittänyt isän lauseen: »Elä, niinkuin minäkin«, ja että mahdotonta oli elää ainoastaan huvituksia varten. Hän alkoi miettiä, millä keinon hän saisi hänelle an-

netun omaisuuden kaksinkertaiseksi, hän alkoi ponnistella hankkiakseen uuden maatilaa, joka vetäisi vertoja isältänsä saamaan, mutta tässä yrityksessään hän ei ymmärtänyt onnistua.

Silloin meni hän saamaan neuvoja isältänsä. Mutta tämä ei sanonut mitään pojalle. Poika arveli, että näinköhän isä pelkää vihiä häntä hyvinvointinsa salaisuuteen, ja alkoi hankkia seikkaperäisiä tietoja kaikista niistä teistä ja keinoista, joitten avulla isä oli koonnut rikkautensa. Hän alkoi säästää, mutta kuinka paljon hän säästikin, yhä näytti se hänestä vähäiseltä. Haluamatta tunnustaa ahneuttaan, vietti hän kaiken ikänsä puutteissa ja puhui kaikille ja kaikkialla, että hänen isänsä ei ollut antanut hänelle mitään, että hän on koonnut kaikki omin käsin, ja että muut ihmiset voivat samalla ajalla säästää kokoon paljoa enemmän. Niin puhui toinen poika, siksi kuin isältä saatu omaisuus alkoi luisua hänen käsistään. Kun hän oli menettänyt kaikki, mitä hänellä oli, ei hänellä ollut mitään muuta edessään, kuin kuoleminen, ja hän lopetti itsensä.

*

Kolmannellekin pojalle lahjoitti isä samalaisen maatilaa, kuin ensimmäiselle ja lausui, lahjaa antaessaan, samat sanat: »Elä, niinkuin minäkin, ja sinä tulet onnelliseksi!»

Iloiten lahjasta, jätti kolmas poika syntymäkotinsa. Mutta muistaen vanhempain veljiensä kohtalon, hän kauvan mietti isän matkanvarrelle antamain sanain merkitystä.

Minun vanhin veljeni — mietti hän — arveli, että isän tavoin eläminen merkitsisi huvituksia varten elämistä, ja tämän tähden menetti hän kaikki, mitä hänellä oli. Toisen veli, joka arveli, että isän sanat merkitsivät menetellä, kuten hän sittemmin teki, joutui myöskin hukkaan. Mikä siis on isän lauseen merkitys: »Elä, niinkuin minä!»

Ja hän alkoi muistella kaikkea, mitä suinkin tiesi isänsä elämästä. Ja muistellessaan asian, sen nimittäin, että ennen hänen syntymäänsä ei isällä häntä varten ollut mitään valmistettuna, että hän itse ei ollut olemassa, ja että isä oli hänet luonut, elättänyt ja kasvattanut, antanut hänelle kaikkea hyvää ja sanonut: »Elä, niinkuin minä, ja sinä tulet onnelliseksi.« Hän tiesi, että isä oli tehnyt saman hänen veljilleenkin, ja hän tuli siihen johtopäätökseen, että tämä olikin se ainoa kaikkein paras, mitä hän isältään voi oppia. Kaikki, mitä hän tiesi isästä, sisältyi siihen, että isä tekee hyvää hänelle ja hänen veljilleen. Ja silloin hän ymmärsi, mikä merkitys oli isän sanomilla sanoilla: »Elä, niinkuin minä!» Hän ymmärsi, että eläminen isän tavalla merkitse hyvin teke mistä ihmisille. Ja kun tämä ajatus tuli hänen elämänsä ohjeeksi, tuli isä hänen luoksansa ja sanoi: »Nyt me yhdyimme uudestaan ja tulemme onnellisiksi. Mene kaikkien minun lasteni luo ja kerro heille, mitä merkitsee »elää, niinkuin minä«, ja että ne todellakin tulevat onnellisiksi, jotka elävät minun esimerkkini mukaan.«

Kolmas poika meni ja kertoi kaikille yhdenikäisilleen, mitä hän oli kuullut, ja siitä ajasta alkaen iloitsi jokainen lapsi, saatuaan osansa, ei siitä, että sai paljon, vaan siitä, että voi elää, niinkuin eli isä, ja tulla onnelliseksi.

*

Isä on — Jumala, hänen poikansa ovat ihmiset, ja onni — se on meidän elämämme. Ihmiset arvelevat, että he voivat elää yksinään ilman Jumalaa, ja yksinään ollen kuvittelevat he itselleen, että elämä on lakkaamaton ketju huvituksia, he iloitsevat ja nauttivat elämästä, ja kun tulee kuoleman hetki, eivät he kykene käsittämään, miksi heille oli annettu tämä elämä, jonka onnellisuus päättyy kuoleman kärsimyksiin.

Nämät ihmiset kuolevat, kiroten Jumalata, ja kieltävät hänet. Nämät ihmiset ovat ensimmäinen poika.

Toiset ihmiset näkevät elämän tarkotuksen itsensä tuntemisessa ja itsensä täydellisyyteen saattamisessa, ja he pyhittävät kaikki voimansa valmistaakseen itselleen uuden, paremman elämän, mutta tekemällä täydelliseksi maallisen elämän, he sen kadottavat ja kaikkonevat siitä.

Lopuksi kolmannet puhuvat: »Kaikki, mitä tiedämme Jumalasta, on se, että hän tekee ihmisille hyvää ja käskää meidän tekemään samoin toisillemme. Siis seuratkaamme hänen esimerkkiänsä ja tehkäämme hyvää lähimmäisillemme.«

Ja niin pian kun he vain ovat tulleet tähän ajatukseen, tulee Jumala alas heidän luoksensa ja puhuu: »Tätä juuri minä teiltä tahdoin. Menetelkää, niinkuin minä menetelen, ja te tulette elämään samaten, kuin minä elän.«

Leo Tolstoi.

Tien varrelta.

Kymmenes vuosikokous Göteborgissa 1905. Skandinavialaisen teosofisen sektionin kymmenes vuosikokous pidettiin toukokuun 20 ja 21 päivinä Göteborgissa, Vaasankadun varrella Valandissa. Kokoukseen oli saapunut sekt. kunniajäsen kreivinna Constance Wachtmeister sekä noin 70 jäsentä. Edustettuina olivat: Tukholman, Göteborgin, Lundin, Malmön, Falunin, Kristianin sekä Kööpenhaminan (2) looshit.

Mariniintendentti A. Zettersten määrättiin kokouksen aikana olemaan kenraalisihteerinä. Lauvantaiaamuna toukokuun 20 p. kello 10 alkoi kokous lyhyellä tervehdyspuheella, jossa hra Z. erittäinkin teroitti yhdistyksen kaikkien jäsenien mieleen näinä rauhatonmuuden ja riitaisuuksien aikoina panemaan kaikki voimansa alttiiksi seuran

ohjelman ensimmäisen pykälän »yleisen veljeyden« toteuttamisessa.

Puheenjohtajaksi valittiin överstiluutnantti G. Kinell, Malmöstä. varapuheenjohtajaksi herra J. A. Lundgren, Kristianiasta, sekä sihteeriksi arkkitehti H. Sjöström, Lundista.

Kenraalisihteerin toimittamasta vuosikertomuksesta ilmeni että looshien luku oli 22. Jäsenluku 690. Teosofinen kustannustoimisto oli painosta toimittanut C. W. Leadbeaterin teoksen: »*Andra sidan döden*«, — (Kuoleman tuolla puolen. Ruotsinkielelle kääntänyt P. Errast).

Samana päivänä, senjälkeen kuin valmistavat toimet olivat lopetetut, piti herra H. Erlandsson kello 1, esitelmän »Reinkarnationista«. Rouva C. Wahlberg puhui »Elämän ijäisestä nuoruudesta ja Viktor Rydberg sen tulkkina«.

Kello 7.30 piti kand. Rich. Eriksen Kristianiasta julkisen esitelmän »Jeesuksen asemasta nykyisessä uskonossa«. Esitelmä teki mahtavan vaikutuksen kuulijoihin, jotka täyttivät salin ahdinkoon asti.

Seuraavan päivän kokouksessa päätettiin muun muassa:

että seksioni vuodesta 1905 liittyy Teosofisen Seuran Eurooppalaiseen Liittoon (The Federation of European Sections T. S.)

Hallintoon valittiin kaikki entiset jäsenet. Kenraalisihteeriksi ja Seuran puheenjohtajaksi jäi siis insinööri A. Knös, varapuheenjohtajaksi med. tohtori E. Zander, kassanhoitajaksi tohtorinrouva Ellen Östberg, jäseneksi A. Zettersten ja revisoriksi C. W. Hallström. Norjan hallinnolliseksi jäseneksi valittiin uudelleen kand. Rich. Eriksen, Tanskan toldkontrollööri H. Thaning ja Suomen ritarihuoneenkamreeri Herman Hellner. Lopuksi valittiin rahaston- ja tilintarkastajat.

Insinööri A. Knös luki sitten esitelmän »absoluuttiset ja relatiivilliset totuudet« (ehdottomat ja ehdolliset eli suhteelliset totuudet).

Seurasi sitten vilkas keskustelu herra H. Erlandsonin kysymyksestä: »Miten pitää toinia että Teosofisen seuran ohjelman mukainen työ antaisi suu-remmat tulokset?»

Kokous lopetettiin kello 10 j. pp.

A. Z.

Lahja. Rouva C. Wachtmeister on Skand. seksionille lahjoittanut 250 kruunua. Niillä on aikomus ruotsinkielellä painattaa Annie Besantin teos: *Korkeumman elämän lait*.

Uudesta Zeelandista mr C. W. Leadbeater on lähettänyt tarjoumuk-sensa saapua ensi kesänä Skandinaa-viaan. Hallinto on pyytänyt mr L. vierailemaan T. seksioniin lokakuussa v. 1906 kolmen viikon ajaksi.

(Teosofisk Tidskriftistä lyhent. suom:

Martti Humu.)

Metapsykiikka. Professori Charles Richet Parisista, joka prof. Barretin jälkeen valittiin Lontoon Psyk-kisen Seuran puheenjohtajaksi, piti viime helmikuun 6 p:nä tervehdyspu-heensa ja ehdotti siinä, että yliaistil-listen tutkimusten uudelle tieteenhaa-ralle annettaisiin uusi nimi »metapsy-kiikka« (kreikk. sanoista *metá tá psy-kika*, »sielullisten asiain yläpuolella«). Tämä tapaus muistuttaa sangen paljon sitä, jolloin toht. James Braid ehdotti, että keinotekoisia unta kutsuttaisiin hypnotismiksi. Hypnotisen unen ilmiö oli sama kuin Mesmerin tutkima mag-netinen uni; mutta Mesmer oli puhu-nut eläimellisestä (animalisesta) mag-netismista, joka nukuttajasta virtasi nuk-utettavaan, ja Braid ei sitä selitystä hyväksynyt. Nytemmin ovat taas useat tutkijat huomanneet, että magne-tinen fluidumi todella on olemassa, jo-ten Mesmerin selitys ei ollutkaan niin hullunkurinen kuin Braid otaksui. Mutta Braidin »keksintö« vaikutti sen, että oppinut maailma myönsi hypnotisen ilmiön olemassaolon, ja vielä tänäkin päivänä selitetään hypnotisia ilmiöitä

useimmiten yksistään »suggestionin« eli mieleen nostattamisen aiheuttamiksi. Epäilemättä molemmissa selitystavoissa on perää, ja meidän tulee iloita siitä, että tarkat ja tunnolliset tutkijat kääntävät huomionsa luonnon yliaistillisiin ilmiöihin. Pääasia on ensin tosiseikan tunnustaminen, sitten kyllä seuraa se-litys perässä.

Kuinka nyt on käyvä »metapsykiikan?« Onko tiede yleisemmin ottava tutkiakseen niitä yliaistillisia ilmiöitä, joita tähän saakka on kutsuttu mediu-mistisiksi, spiritistisiksi ja okkultisiksi, nyt, kun niille on annettu tieteelliselle kajahtava nimi? Jos niin tapahtuisi, olisi paljon voitettu. Viidenkymme-n vuoden kuluttua koko maailma tun-nustaisi metapsyykkiset ilmiöt, vaikka vanha spiritistinen henkihypoteesi vähi-tellen olisi unohtunut. Tiedemiehet olisivat keksineet kaikenmoisia komeita kreikkalaisia nimityksiä mediumismin ja spiritismin monenkaltaisille ilmiöille, ja suuri yleisö jo puhuisi ihmisen »ali-tajunnasta« joka erinäisissä tapauksissa saattaisi vaikuttaa ulkonevastikin. Sil-loin tällöin joku tutkija tosin huomaut-taisi, että on ilmiöitä, joita ei mikään muu selitä kuin vanha spiritistinen henki-otaksuna, mutta hänen äänensä ei pitkiin aikoihin kuuluisi yleisessä humussa. Kuitenkin olisi maaperä val-mis, ja päivä koittaisi, jolloin ei aino-astaan tutkittaisi, mutta myöskin ym-märrettäisiin kaikkia ilmiötä. Ja jos professori Richet'n keksimällä nimellä on yhtä hyvä onni kuin »metafysii-kalla« ja »hypnotismilla«, olemme kyllä valmiit oppimaan ulkoa senkin kreik-kalaisen sanan.

Kannattaako tutkia spiritismii tieteellisesti? Tähän kysymykseen vastaa professori Richet ehdottoman myöntävästi eräässä pitkässä kirjutuk-sessa *Annals of Psychological Science*'in¹

¹ Tästä vuodesta alkaen ilmestyy englan-ninkielinen painos prof. Richet'n ranskalaista aikakauskirjaa „*Annales des sciences psy-chiques*“.

tammikuun numerossa. Sama kirjoitus on ilmestynyt ruotsiksi »I vår tids lifsfrågor« nimisessä aikakauskirjassa. (Förtjäna de s. k. spiritistiska fenomenen en vetenskaplig undersökning?) Prof. Richet perustaa todistelunsa seuraaviin argumentteihin:

1) »Spiritismin tosiasiat ja teoriat eivät vastusta tieteentä.

2) Kirjotusten, kertomusten, uutisten ja kokemusten lukumäärä on siksi suuri ja ne ovat siksi uskotavien henkilöiden vahvistamat, että on väärin lykätä tämä kaikki luotaan tutkimatta sitä puolueettomasti ja vakavasti.

3) Meidän aikamme tiede on vielä siksi kehittymätön, verrattuna siihen mitä tulevaisuudessa tullaan tietämään, että kaikki on mahdollista, yksin sekin, mikä nyt näyttää meistä ylen ihmelliseltä.

4) Spiritismin sielutieteelliset mahdolluudet eivät ole semmoisia, että ne edeltä käsin voisivat pidättää meitä tutkimasta niitä ilmiöitä, joita kokeellisesti saattaa tutkia.»

Taitavasti ja mielenkiintoa herättävästi hän sitten selittelee noita argumenttejaan. Hänen loppupäätöksensä kuuluvat näin:

»Sen sijaan, että syrjäyttävät spiritismin, pitäisi tiedemiesten tutkia sitä. Fyysikkojen, kemistein, fysiologein, filosofein pitäisi oppia tuntemaan ja ymmärtämään niitä tosiasioita, joita spiritistit esittävät. Pitkällinen ja tunnollinen tutkiminen on tarpeen. Tämä tutkimus on varmasti vievä hyviin tuloksiin, sillä olkoot teoriat kuinka hullunkuriset tahansa, tosiasioita ne eivät kykene muuttamaan. Ja vaikka onkin paljon erehdyksiä ja näköhäiriöitä spiritistien kertomuksissa, on niissä kuitenkin luultavasti — ja varmastikin — monta totuutta, joita meiltä vielä peittää salaperäinen hämärä. Kun näitä totuuksia paremmin ymmärretään, muuttavat ne pohjia myöten meidän nykyisiä heikkoja käsityksiämme ihmisestä ja maailmasta.«

Uskonnollista taikauskoa. Tanskassa ilmestyi äskettäin erään protestanttisen papin kirjottama kirja nimeltä »Kan der leves paa religiøs overtro?» (Saattaako elää uskonnollisella taikauskolla?), jossa tekijä sangen tarkalla ja oikealla tavalla tekee selkoa nykyajan positivismista, spiritismista ja teosofiasta. Hänen johtopäätöksensä on kuitenkin se, että nämä kaikki ovat vaarallisia taikauskon muotoja, jotka vievät epätoivoon ja henkiseen haaskirikkoon kaikkia kristityitä, jotka niihin ryhtyvät. Ei ole ihmettä, että kristitty pappi katsoo näitä suuria ja laajoja tutkimuksia oman ahtaan uskonnollisen käsityksensä valossa, mutta ilahuttava on, että kirkonkin puolelta ruvetaan huomaamaan näitä edistyspyrintöjä ja ottamaan niistä lähemmin selkoa. »Eivät sentään kaikki tanskalaiset pappimme ole yhtä ahdasmielisiä«, lausuu Theosophical Review'n tanskalainen kirjeenvaihtaja. »Täällä Kööpenhaminassa on kaksi nuorta pappia, jotka ovat omaksuneet karman ja reinkarnatsionin opit ja julistavat niitä saarnastuoleiltaan.« Ja tämä on todella enemmän kuin mitä voimme sanoa Suomen papeista!

Teosofisen Seuran laillistuttaminen. Huhtikuun 3 p:nä 1905 on presidentin eversti Olcottin tiedonannon mukaan Teosofinen Seura merkitty Indian lakien alaiseksi, jonka kautta Seuralla nyt on laillinen oikeus hallita omaisuuttaan ja pitää puoliaan tuomioistuimen edessä. Tämän yhteydessä on tehty eräitä muutoksia Seuran säännöissä. *E.*

Teosofia ja yliopistonuoriso. Innokas työntekijä teosofian alalla on Saksassa toht. *Rudolf Steiner*. Tämä tunnettu Goethe-tutkija on nyt muutamia vuosia tehnyt työtä yksinomaan teosofian eteen, julkaisemalla kirjoja ja aikakauskirjaa »Luzifer-Gnosis« sekä luennoimalla Berlinissä ja muissa Saksan kaupungeissa.

Kevään kuluessa hän on useassa paikassa luennoinut »Goethestä ja teosofiasta» ja parastaikaa hän pitää sarjan luentoja Berlinissä seuraavista aineista: »Teologinen tiedekunta ja teosofia», »Lakitieteellinen tiedekunta ja teosofia», »Lääketieteellinen tiedekunta ja teosofia» sekä »Filosofinen tiedekunta ja teosofia». Näillä luennoillaan hän tahtoo kääntyä yliopistonuorison puoleen ja herättää heissä halua ja intoa teosofisiin tutkimuksiin.

Tapahtui vallan äsken, että pappi lausui työmiehistä, joka on innokas teosofi, seuraavat merkitteille pantavat sanat: »parempi olisi, että hän olisi juoppo kuin teosofi, sillä jos hän olisi juoppo, olisi toivoa hänen sielunsa pelastuksesta, mutta nyt teosofina hän on kadotuksen lapsi». Jos nämä sanat edustaisivat Suomen papiston kantaa yleensä, olisi toivo papiston heräämisestä heikko; mutta eiköhän moni pappi jo ole hylännyt tuota elähtänyttä helvetinoppia ainakin sen kaikista kurjimmassa muodossa?

Le gueur.

Eurooppalainen Federatsioni. Tämän kuun 8—10 päivänä Lontoossa nyt jo olleeseen eurooppalaisen liiton toiseen vuosikokoukseen on Suomen teosofien edustajana matkustanut Pekka Ervast. Keskuudestansa ovat totuudenetsijät koonneet stipendiaatille matkarat. Tulevassa lehdessä saamme tietää matkan tulokset.

Omatunto, Teosofinen aikakauslehti on Suomessa olevain totuudenetsijain *kansallisuusmaisuuks.* Omaisuutta hoitaa komitea, johon kuuluu 7 jäsentä. Lehdessä julaistuista kirjoituksista nostetaan palkkio taloudenhoitajalta.

500 markan lahjoituksen aikakauslehdellemme on lähettänyt eräs ystävä, joka tahtoo olla tuntemattomana, Ruotsinmaalta. Sulimmat kiitokset jaloille tuntemattomalle!

Uutta kirjallisuutta. Nyt on painosta ilmestynyt mieltäkiinnittävä, ar-

vokas pikku kirjanen: **Mistä tulen? Mihin menen?** C. du Prel'in teoksesta »Das Rätsel des Menschen» suomentanut S. Grönstrand. Hinta 1: —.

Ensi viikolla annetaan painoon: *Bhagavad Gita* eli *Herran Laulu*, joka valmistuu ennen joulua. Parhaillaan on myöskin työn alla C. S. teos: *Illoinen Sanoma*.

Joululehteä varten pyydämme kaikkia kunn. tilaajia ja kirjailijoita suosiollisesti ajoissa lähettämään niitä kirjoituksia, joita he halajaisivat lehdessä julaistaviksi.

Martti Humu.

Kirjeenvaihtoa.

J. Kaura. Port Arthur, Amer.

Kirjeessä lähemmin.

Kahteen ensim. kysymykseenne löydätte pätevän vastauksen tämän lehden ensinumerossa, jos mielenkiinnolla sitä tutkitt. Kolmas kysymys on peräti tavallinen. Pikku lapsilla on monenlaisia tapoja, jotka itsestensä, heidän kasvaessaan katoavat.

A. T. — Ensi numeroon.

W. H. — Kiitoksia. Tilaisuuden tullessa.

Abstrahesi. Arvokkaasta kirjoituksesta kiitokset! Sen saapuessa oli lehti jo ihan kukkurilleen täysi, vaan tulevassa numerossa sen julkaisemme.

15 Väitelmaa. Peräti humoristiset.

G. A. Lindqvist. Kaikki viisi tilaisuuden tullessa. Niistä kiitos!

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettämään toimitukselle kysymyksiä lehden ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan lehdessä painettuihin kysymyksiin.

Vastaus 1 num. III kysymykseen. *Gust. Perälä, Cleveland.* Prosenttia en ota asiamiespalkkiokseni; kustannukset tahdon omastani suorittaa; se on minun vastaukseni käytännössä III:teen kysymykseen Omantunnon ens. numerossa — siihen kohtaan kysymystä, joka koskee varojen saamista teosofian levittämiseksi Suomessa.

V. Kysymys. V. A. F. Chicago. *Minkätähden useat korkean sivistyksen saaneet ovat alentaneet itsensä, jopa niin-kin että eläintä alemmaksi?*

Vastaus. M. H. Sivistys on kahdenlainen: ulkonainen ja henkinen. Ulkonaisesti saattaa ihminen omistaa suuriakin aineellisia tietoja, mutta henkisesti voi hän olla köyhä. Henkisesti sivistynyt seuraa kaikissa korkeamman minänsä, omantuntonsa käskyjä. Ulkonaisesti sivistynyt ei osaa hallita alempaa minäänsä; hän ei edes osaa aavistaa sen olemassa oloakaan — siitä seuraa itsensä alentaminen.

VI. Kysymys. Eräs, täällä. *Kuinka pitkä aika kestää kunkin yksilön inkarnationin (jälleensyntymisen) välillä?*

Vastaus. M. H. Salaiset opit opettavat että väliaika kahden inkarnationin välillä on eripitkä kullekin yksilölle. Se riippuu niistä korkeammista henkisistä tahi taivaallisista voimista, joita kukin sielu elämänsä aikana on oppinut tuntemaan.

Ken omistaa suuren joukon näitä voimia, sille kestää väliaika kauvemmin, missä niitä on vähemmin, on se lyhyt; missä niitä tykkäänään puuttuu, tapahtuu jälleensyntyminen heti. Lapset, joiden henki ei ole vielä kehittynyt, ja ne, jotka kuolevat varhaisessa nuoruudessaan syntyvät jälleen pian. Aineelliset ja irstaat sielut palajavat kuolemansa jälkeen heti uudelleen tähän maailmaan takaisin, useinkin idiootteina eli tylsämielisinä. Jalot ja korkealle kehitysasteelle päässeet sielut viipyvät Devachanissa vuosituhansia. Ne, jotka ovat saavuttaneet jumaluuden asteen (Nirvanan) eivät enään tarvitse, jos eivät sitä tahdo, konsanaan palata. Vuosisadat siellä ovat aivan toista kuin meillä.

Ei kukaan tarvitse mitään erinomaista kykyä, mielensä mukaan, joka silmänräpäys astua Devachaniin; jokainen runoilija, jokainen tunteellinen ihminen, jota innostuttaa korkea ja jalo ihanne siihen määrään, että hän unhottaa kaiken ympäristönsä, on jo sen saavuttanut.

VII. Kysymys. Epäilijä. Miksi Diogenes ei lyhdynkään valossa löytänyt torilta ihmisiä, vaan ainoastaan eläimiä ja Kristus löysi ihmisiä kaikkialta ilman lyhdyttä? On nimittäin olemassa semmoisen kuva.

Vastaus. M. H. Ei kukaan ihminen saa edes viisaudenkaan lyhdyn valossa toista tuomita. Syy on meissä itsessämme, jos toisissa näemme ainoastaan eläinmuotoja.

Muuhun kohtaan kirjeestänne: Omatunto ei ole kirjoitettu niille, jotka oman kirkkonsa sylissä löytävät onnensa ja hyvinvointinsa, eivätkä halua etsiä totuutta muualta kuin oman kirkkokuntansa dogmien piirittävään rajain sisältä. Ei se ole toimitettu niitä varten, jotka siitä, jota he »teosofiaksi« nimittävät tahtoisivat luoda intellektuaalisen, tietopuolisen urheilutankereen tahi ajanraton. Ei. Se on toimitettu niille muutamille sieluille, joille painavin asia, niin, elämän tärkein kysymys on pääseminen yöstä valoon, erehdyksistä totuuden tietoon. Joka tahtoo tulla totiseksi totuudenetsijäksi »teosofiksi« hänen on täytynyt ensin tulla ihmiseksi totuudessa, ja semmoista ani harvoin löytää, vaikka sitä etsisi Diogeneen-lyhdyn avulla.

VIII. Kysymys. M. K. Sairala. Paikkakunnallamme on usein kuleksinut ihmeellinen nais-saarnaaja, Karoliina Riikonen. Siitä ihmeellinen on hänen saarnansa, että hän saarnaa nukkuessaan. Joka päivä klo 4 ja 5 tienoilla i. p. R. istuessaan häntä varten valmistetun vuoteen laidalla joutuu jonkun näkymättömän voiman vaikutuksesta hypnotismin tilaan, kadottaen kaiken normaalitilansa ja kaatuu vuoteelle. Hypnoosisessa tilassaan hän määrää virren, jota tulee veisata; kun tämä on toimitettu pitää Riikonen lyhyen rukouksen ja lukee Uudesta Testamentista saarnansa tekstin, sekä saarnaa sen johdosta. Niinä parina kertana jolloin olin kuulemassa R. saarnaa, saarnasi hän, edellisellä kerralla tuhlaaja pojasta ja jälkimäisellä taitavista ja tyhmistä neitseistä. Kum-

mallakin kerralla hän mainitsi saarnaassaan, miten onnellista on ihmiselle, että hän tämän elämänsä jälkeen omistaa taivaan valtakunnan ja samalla kehoitti kuulijoita sitä etsimään. Mitä muuta saarnan vaikutukseen tulee, niin heikkohermoisille ihmisille se hirveä kiljunta ja hurjat yhteen puristuneitten käsien liikkeet eivät tee hyvää vaikutusta. Kiljuminen se oli, joka kuulijat mukaansa vei, mutta saarnan kokoonpano oli hajanaista.

— — Olen ajatellut asiaa, joka on minussa herättänyt vakaumuksen henkimailman olemassa olost. Nyt kun olen tutustunut teosofiaan, niin käsitan tuota ilmiötä astraali ilmiöksi; joku astraalitasolla oleva maallikko saarnaajan henki määrättynä hetkenä vuorokautta astuu Karoliina Riikseen ja saarnaa hänen äänellään. Mitä teosofia vielä voipi muuta tästä opettaa, miten tämä voidaan ymmärtää tieteen, sielutieteen ja fysiologian kannalta?

Vastaus. M. H. Näitä henkimaailmaan kuuluvia asioita paljon tutkinut Allan Kardec kirjoittaa teoksessansa: »Buch der Medien», (Kirja medioista) sivu 225 kirjoittavista medioista näin: »välittömästi käsittävillä (intuiitiv) kirjoittavilla medioilla huomaamme hyvin selvästi ajatuksen toiselle siirtämisen luonteen. Näkymätön (henki, vainaja) ei tässä tapauksessa vaikuta kirjoittajan käteen, saattaaksensa sitä kirjoittamaan. Hän ei pidä kättä, eikä kuljeta sitä, vaan vaikuttaa sieluun, jonka kanssa tuo henki yhdistyy eli yhteen sulautuu, (identifizerautuu). Sielu ollessaan tämän vaikutteen alaisena, liikuttaa kättä ja käsi kuljettaa kynää. Tässä on huomattava eräs tärkeä kohta: vieras henki ei voi asettua median hengen asemalle, se ei voi sitä edustaa, mutta se hallitsee median sielua hänen tahtomattansa ja painaa sille oman tahtonsa. Tässä tilaisuudessa median sielun osa ei ole absoluutisesti passiivinen = vastaanottavainen, se on vaan se, joka saapi ja esittää eli ilmoittaa vieraan hengen ajatukset. Sama on laita hypnoottisten puhujainkin kanssa. Tästä lähemmin ensi numerossa.

Asiamiehet:

Helsinki: Akateeminen kirjakauppa.
 ” Herra O. V. Laurent, Pasaasi.
 ” ” J. A. Tukiainen, Paperikauppa.
 Hämeenkatu 2.
 ” Kirjapainoyhtiö Valo, Hakasalmenkatu 2.

Iisalmi, Pohjola, Lahti: Neiti Kyllikki Ignatius.

Kyrö: Herra Kaupp. K. F. Jokela.

Korkeakoski: Herra H. Vallenius.

Kuusankoski: ” O. Rinne.

Kouvola, asema: Herra J. S. Sohlberg.

Kemi, Rautaisen talo: Herra Joel Salonsaari.

” Herra Kaupp. Henrik Brander.

Karhula: Herra Rob. Karl.

Kuopio: Rouva Eva Videnius.

Käkisalmi, Pärnä: Herra Tuomo Patrakka.

Petäjävesi, Jämsänkoski: Herra E. Toivonen.

Pietarsaari, Sähkövalaistuslaitos: Herra Juho Hentunen.

Lahti, Varikko: Herra Edvard Pohjola.

Lappeenranta, Lauritsalan saha: Herra Heikki Torvinen.

Turku, Jarrumiehenk. 5: Herra Fab. Kipeläinen.

Terijoki, Joutsekä: Herra Antti Himanen.

” Neiti M. M. Inkinen.

Tervakoski, Ryttylä: Herra Antti Lindgren.

Tampere, Pinnink. 20: Herra J. A. Seline.

” Herra E. Lyytikäisen kirjakauppa.

Jaakkima, asema: Herra K. Jungström.

Jyväskylällä: Herra J. V. Sahlstein.

Jämsä, Lindellin talo: Herra H. Pylväs.

Urkala: Herra Aapo Pärnänen.

Vehmais, asema: Herra K. Niemi.

Viipuri, Kelkkala, Kaivok. 8: Herra Maisteri J. E. Pajala.

” Aleksanterink. 19: Neiti A. Oikarinen.

” Viipurin Työväenyhdistys.

” ” Kansalliskirjakauppa.

Amerikassa:

Herra E. E. Pajunen, Box 210 Portland, Ore: U. S. of A.

” Vihtori Vilenius 579—2:nd ave, New-York City, N. Y. U. S. of A.

” Geo E. Ervast 726—41 street Brooklyn N. Y. U. S. of A.

” Vilho Leikas A. C:o 439—5:th street Calumet, Mich. U. S. of A.

Mr John Laitinen 522—3 ave. V. Duluth, Minn. U. S. of A.

Sekä Taloudenhoitaja F. A. Johansson, osote:

Omantunnon konttori, **Helsinki,** Vuorikatu 12.

Puhelin 47 11.

Kaikkille kunn. asiamiehillemme lausuu toimitus täten sulimmat kiitoksensa, heidän uhrautuvaisesta työstänsä lehden levittämisessä; Se on: hengen aseiden käyttämisen yksi puoli.

Kirjapainoyhtiö Walo

Helsinki — Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä) — Tel. 59 40
Suorittaa huolettavasti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä. Hinnat kohtuulliset.

ALEXANDERSG. 17 KIRJAKAUPPA • BOKHANDEL ALEXANDERINK. 17
AKTIEBOLACET
MINERVA
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI — Tel. 23 03 — HELSINGFORS



Helsinki, Aleksanterink. 50.

O. J. LILJAN

hyväksi tunnettu kirjansitomo

HELSINGISSÄ

Fredrikinkatu 42, Puhelin 18 90,

vastaanottaa kaikkia ammattiin kuuluvia töitä ja suoritetaan nämät varsin huolettavasti ja nopeasti sekä kohtuullisiin hintoihin.

Vakuutus-osakeyhtiö KALEVA

Henkivakuutuksia, elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B. KELLOSEPÄNLIKE

perust. v. 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista Sveitsiläisistä tehtäistä. Selnäkelloja, hyviksi tunnettuja Junghausin ja Barkerin teoksia. Kellonperä, Siimälaseja y. m. alituisesti varastossa.
HUOM. Korjauksia suoritetaan huolettavasti.

Huomautus tilaajille.

Pyydetään tilaajia suosiollisesti ilmoittamaan „Omantunnon“ taloudenhoitajalle (os. Vuorikatu 12, Helsinki), jos sattuisi säännöttömyyksiä aikakauslehden jakamisessa.

Kun lehti tilataan suoraan taloudenhoitajalta, on paras lähettää raha postiosotteena.

J. A. Tukiaisen PAPERIKAUPASSA

Hämeenkatu 2 A. Puh. 20 41

otetaan vastaan m. m. „Omantunnon“ tilauksia.
Teosofista kirjallisuutta on kaupassa myytävänä.

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Alberlinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja,

kukkaispöytiä, osastosermiä, uunisermiä y. m. Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin Helsinki, Sirkustalo, tel. 48 10.

A. B. Sarlin.

J. NUPPONEN, Raätäli,

Pohjois-Esplanatinkatu 37, puh. 36 54.

Hyvä varasto koti- ja ulkomaan

KANKAITA

Työ hyvää ja halpaa.

Uutta Kirjallisuutta!

Äskettäin ilmestynyt:

Mistä tulen? Mihin menen? Suomennos C. du Prel'in kirjasta „Das Rätsel des Menschen“. Annie Besant, Jälleensyntyminen. Suomennos. Hinta Smk 1:—.

Kaikkia teosofista kirjallisuutta saadaan tilata suoraan „Omantunnon“ konttorista, os. Helsinki, Vuorikatu 12. Niitä myyvät myöskin useat maamme kirjakaupat ja useat „Omantunnon“ asiamiehet. Rehellisiä ja tunnollisia asiamiehiä otetaan kaikkialla ja myönnetään heille 20 % alennus.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Walo.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

ELOKUU, 1905

	Siv.
I. Lontoon kongressi, <i>Pekka Ervast</i>	91
II. Mitä on tasa-arvoisuus?, <i>M. K., Kemiläinen ja P. E.</i>	96
III. Muinaissuomalaisten uskonto, <i>Martti Humu</i>	98
IV. Uskontunnustus keppihevosenä, <i>Aate</i>	102
V. Mediumin kokemuksia, <i>Alfred Vout Peters, (Suom.)</i>	104
VI. Veljeysaate, <i>Martti Humu, (Jatk.)</i>	106
VII. Ovatko sadut valheita?, <i>Aate</i>	108
VIII. Yliaistillinen maailma, <i>Pekka Ervast</i>	109
IX. Salainen ilmoitus, <i>O. F. J.</i>	111
X. Unet nykyajan sielutieteen valossa, <i>Abstraheri</i>	111
XI. Vaeltajan virsiä, <i>Vaeltaja</i>	115
XII. Totuus ja rakkaus, <i>G. A. Lindqvist</i>	115
XIII. Teosofinen maailma	116
XIV. Kirjeitä toimitukselle	117
XV. Kirjeenvaihtoa	119

Tilaus-ilmoitus.

Omatunto, Teosofinen Aikakauslehti toimii Teosofisen Seuran ohjelman mukaisesti. Sen tunnuslauseena on:

„Totuus on korkein uskonto.“

Sana: *teosofia* on suomeksi: jumalallinen viisaus.

Teosofinen Seura on internationalinen = kansainvälinen yhdistys. Seura perustettiin New-Yorkissa Amerikassa, marraskuun 17 päivänä 1875.

Sen toiminnan ohjelmaan kuuluu kolmen asian edistäminen. Ne ovat:

I. *Se aikoo muodostaa ihmiskunnan yleisen velfeyden ytimen. Siihen saavat kuulua maailman kaikki kansat, huolimatta heidän rodustansa, uskonnollisesta, sukupuolesta, yhteiskunta asemasta tai ihonväristä;*

II. *kehoittaa ja edistää vertailevia tutkimuksia eri uskontojen, filosofisienjärjestelmien ja tieteiden kaikilla aloilla;*

III. *edistää tuntemattomien luonnonlakien ja ihmisen salattujen voimien tutkimuksia.*

Näistä kolmesta tehtävästä on ainoastaan ensimmäinen, *yleinen velfellisyys*, sitova kaikille seuran jäsenille; kaksi jälkimmäistä kohtaa tukevat ja vahvistavat ensimmäistä.

Vertailevat tutkimukset yllämainituilla aloilla, tarkoittavat tutustuttaa Itämaiden uskontoja, filosofiaa ja tieteitä Länsimaissa saavutettujen samoilla aloilla tehtyjen tuloksien kanssa. Vertailevat tutkimukset ja niiden päivän valoon saattamat tulokset poistavat vähitellen ne raja-aidat, joita eri kansakuntain uskontunnustukset ja maailmankatsomukset ovat heidän välillensä rakentaneet. Henkisen tiedon salatut aarteet tulevat sen kautta ja avulla koko ihmiskunnan yhteiseksi omaisuudeksi. — Kun ihminen saapi selvän tiedon omasta itsestään, hänessä piilevistä ja häntä ympäröivistä salatuista voimista, joiden tutkimus on Seuran kolmannen pykälän päämäärä, niin oppii hän ymmärtämään sen henkisen kaikkivaltisuuden, joka on kaiken olemassaolon alkujuuri ja perustus, vaikkapa, ainoastaan näennäisesti, maailmankaikkeus näyttääkin meistä olevan koottu erinäisistä kappaleista ja olennoista.

Teosofisen Seuran jäseniä yhdistää henkisesti etillinen, eli siveysopillinen side; heidän yhteinen tehtävänsä on korkean ihanteen, eikä suinkaan minkään määrätyn auktoriteetti uskon saavuttaminen. Teosofia siis ei esitä, eikä tunne minkäänlaisia dogmeja eli uskonkappaleita; se ei

vaadi mitään uskontunnustusta, ei kuulu mihinkään puolueeseen, ei-ota osaa minkäänlaisiin loppumattomiin kiistoihin ja riitoihin, jotka repivät, särkevät, murtavat yhteiskuntaa ja katkeroittavat yleiset olot ja perhe-elämän. Se ei puolusta eikä levitä mitään vissää uskontoa; se ei pyri luovuttamaan ketään ihmistä hänen omasta uskontonsa, mutta etupäässä se kehoittaa ja auttaa kutakin ihmistä uskontonsa syvyydestä, siihen kätkeytyä salaisesta hengestä etsimään sitä henkistä ravintoa, jota hän tarvitsee. Niitä oppeja, joita esitetään Seuran toisen ja kolmannen tehtävän johdosta, esitetään tutkimuksen ja miettimisen aineina, eikä suinkaan minkäänlaisina uskonkappaleina, joita jokaisen pitäisi sokeasti itsellensä omistaa. Että jokaisen tulee antaa toisten uskonnollisille käsitteille samanlaisen kunnioituksen ja myötätuntoisuuden, kuin hän vaatii omillekin näkökannoilleensa, on kunkin Seuran jäsenen kunnianasia ja velvollisuus.

Tämän ohjelman mukaisesti toimii tämä *Omatunto* teosofinen aikakauslehti.

Se ei palvele kenenkään yksityisen aineellisia etuja. Henkisesti on uudistus tapahtuva kaikilla aloilla, ja siihen me pyrimme kaikesta voimastamme käyttäen henkisiä aseita.

Suuri tehtävämme on *totuuden etsintä* ja kun se selvimmin astuu näkyviin silloin, kun toisistaan poikkeavat käsityskannat saavat vapaasti otella keskenänsä,

ovat lehden palstat avoimna kaikille

kirjoituksille, jotka jossakin määrin kannattavat lehden ylempänä mainittua ohjelmaa. Varsinaisiksi avustajiksi ovat lupautuneet kirjailijat **P. Ervast** ja **V. Palomaa**.

Aikakauslehti ilmestyy joka kuukauden 15 päivänä kello 7 illalla, vähintään 16-sivuisena.

Tilauhinta v:lta 1905 on

3 markkaa 25 penniä,

postimaksuineen. Yksityisnumerot 60 penniä. Venäjällä postimaksuineen 1 rupla 25 kop. Amerikassa samaten 1 doll. Ruotsissa s:n 2 kr. 50 öre.

Tilauksia vastaanottavat maamme *postikonttorit*, lehden viimeisellä sivulla luetellut *asiamiehet* ja taloudenhoitaja **F. A. Johansson**, osoite: *Helsinki*.

OMANTUNNON KONTTORI:

— Vuorikatu 12. —

Puhelin 47 II.

MARTTI HUMU

vastaava toimittaja.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, ELOKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 5

KANSAINVÄLINEN TEOSOFINEN KONGRESSI LONTOOSSA.

Kun Annie Besant viime syksynä vieraili Tukholmassa, puhui hän laajalti vasta perustetusta »Eurooppalaisesta Liitosta«, jonka tarkoituksena oli lujemmilla siteillä liittää toisiinsa Teosofisen Seuran eurooppalaisia haaroja eli sektioneja, ja kertoi, kuinka kaikin puolin tyydyttävä Liiton äsken Amsterdamissa pitämä ensimmäinen vuosikokous oli ollut. Koska skandinavia-lainen sektioni ei vielä ollut astunut Liittoon, kehotti hän sitä tarkasti miettimään asiaa ja ensi vuosikokoukseen (toukokuussa 1905) tekemään lopullisen päätöksensä.¹ »Toinen vuosikokous v. 1905«, hän sanoi, »pidetään Lontoossa, ja voihan sinne saapua yksityisiä, vaikkei vielä virallisia edustajia«.

Tukholmassa oli silloin läsnä monta suomalaista Teosofisen Seuran jäsentä, ja Annie Besantin sanoista innostui eräs niistä siinä määrin, että viime tammikuussa ehdotti suomalaisille asianharrastajille, että lähetettäisiin Suomestakin edustaja Lontoon kongressiin. Koska muutkin olivat tuumaan taipuvaiset, tuli asiasta päätös, matkavarat hankittiin ja allekirjottanut englannin kieltä taitavana valittiin sopivaksi edustajaksi.

»Annie Besant varmaan ilostuu siitä, että kaukaisesta Suomestakin tulee osanottajia kongressiin, sillä onhan

Liitto hänen keksimänsä hanke«, sanoi minulle useita kertoja tuo asiaan innostunut alkuunpanija. Ja tosiaan, kun kirjoitin Liiton sihteerille, Mr. Johan van Manen'ille, ja kerroin tulostani, sain heti häneltä pitkän lämpimän kirjeen, jossa juuri lausui ilonsa ja ihastuksensa siitä, että Suomessakin ollaan niin hartaasti innostuneet teosofiseen työhön. »Tällä Eurooppalaisella Liitolla on vielä oleva suuri merkitys teosofiselle työlle meidän maanosassamme«, kirjotti muunmuassa Mr. van Manen. »Voi sanoa sen täyttävän kolme tarkotusperää vuosikokouksillaan: ensimmäinen on asian personalinen puoli; teosofeja kokoontuu kaikilta maan ääriiltä, he tutustuvat toisiinsa, solmivat ystävyysliittoja j. n. e. Toinen on kansallisten työtapojen ja erilaistuksien toisiinsa vertaaminen, jonka tuloksena on yleismielisyys, keskinäinen ymmärrys, kasvava mielenkiinto toistensa toimenpiteihin, samalla kun poistuu liian kansalliseksi ja yksinäiseksi tulemisen vaara, mikä muuten uhkasi, Seuran laajetessa. Kolmas on Seuran parhaimpien ajatusten, ehdotusten, työn tulosten ja tietojen vuosittainen yhteenkokoominen ja esittäminen, joten hyöty niistä tulee koko Seuran osaksi.«

Kun siis kesäkuun 27 päivän illalla läksin Helsingistä, olivat toiveeni sangen iloiset, ja kun nyt matkalta palattuani ajattelen, millä tavalla ne täytyivät, on minun tunnustettava, ettei-

¹ Niinkuin tiedämme, on nyt skandinavia-lainen sektioni tänä vuonna liittynyt Eurooppalaiseen Federatsiooniin.

vät ne missään suhteessa pettäneet. Henkistä nautintoa tarjottiin Lontoon kongressissa yltäkyllin — jospa vain olisi riittänyt voimia siitä kaikesta kyl-lin tehokkaasti nauttimaan.

Varsinainen kongressi alkoi 8 p:nä heinäkuuta, mutta perjantai-iltana 7 p:nä piti Annie Besant julkisen luen-non kongressin yhteydessä, puhuen »Teosofian työstä maailmassa« (The work of Theosophy in the world) isossa Queen's Hall'issa, Langham Place, W. Tunnetulla, erinomaisella puhujataidol-laan hän esitti pääpiirteissä, mitä teo-sofia oli saanut aikaan niinä kohta 30 vuotena, joiden kuluessa Teosofinen Seura oli vaikuttanut maailmassa. Ei hän puhunut tämän Seuran varsinai-sesta työstä, jonka se oli tehnyt oman piirinsä sisäpuolella. Hänen mieles-tään Teosofinen Seura olikin vain yksi puoli teosofisesta liikkeestä, jolla ni-mellä hän käsitti sitä henkistä herätys-voimaa, mikä viime vuosikymmeninä siluinnähtävästi oli näkymättömistä maailmoista virrannut fyysillisen ih-miskunnan tajuntapiiriin. Hän puhui tämän teosofisen liikkeen vaikutuk-sesta maailmassa ja huomautti, kuinka ilmeellisellä tavalla teosofiset aatteet olivat levinneet ja yhä levisivät, kuinka ihmisten elämäkäsitys kehittyi teo-sofiseen suuntaan, kuinka tiede ja taide alkoivat kulkea teosofisia teitä. Ei teo-sofian nimeä joka paikassa näkynyt, missä hyväksyttiin teosofista ajatus-tapaa; mutta eihän nimi pääasia ollut-kaan. Teosofia on jumalallinen vii-saus eikä se viisaus ole kenenkään oma. Päinvastoin me ihmiset olemme vii-sauden lapsia ja viisaus meitä etsii. Sentähden ei ole olemassa teosofista auktoriteettia. Toisella voi olla laa-jemmat tiedot kuin toisella — voi olla laajemmat salaiset tiedot —, mutta ju-malallisen viisauden suhteen hän on lapsi, lapsi niinkuin ovat kaikki hänen veljensäkin. Iloitkaamme, missä ikinä näemme sydämen, joka tahtoo kehiti-tyä viisauteen päin.

Omituisen viehättävä oli kuulla Annie

Besantin puhuvan omassa kotimaas-saan, englantilaisessa ympäristössä. Large Queen's Hall on tavattoman iso konsertti- ja luentosali, teatterin ta-paan rakennettu permantoinen ja kak-sine rivineen, näyttämön asemasta pu-huja- ja orkesterilava sekä urkulehteri. Ovet avattiin klo 8, ja urkujen soidessa täyttyi sali nopeasti hienopukuista, ryh-dikkäännäköistä englantilaista yleisöä. Kuulin jälestäpäin, että saliin mahtuu kolme tuhatta henkeä, ja mikäli näin, olivat kaikki paikat otetut.

Myrskyiset kättentaputukset tervel-tivät puhujaa, kun hän valkoisessa in-tialaisessa silkkipuvussaan astui run-saasti kukitetulle puhujalavalle. Ja niinkuin Englannissa on tapana, kes-keyttivät puhetta aina silloin tällöin yleisön suosionosotukset. Istuin san-gen etäällä puhujasta, mutta kuulemi-sesta ei ollut vähintäkään hätää. Annie Besantin pehmeä, syvä altto kaikui kuin urkujen ääni yli suuren salin, ja hänen pitkällisestä harjotuksesta ja tot-tumuksesta mallikelpoisen selvä ääntä-misensä antoi joka sanan kuulua aivan kuin korvaan lausuttuna. Tunti kului täten kuin lumouksessa, ja kun vii-meiset sanat olivat kaikuneet ja pu-huja katosi, oli yleisö haltioissaan ja poistui nähtävästi vastahakoisesti sa-lista. Melkein pä odotti, että äänek-käät ja yhtämittaiset aploodit olisivat undestaan houkutelleet näkyviin valko-pukuista puhujaa niinkuin muutakin taiteilijaa, mutta tietysti tämä ei ta-pahtunut.

Lauantai-aamuna klo 1/211 kokoon-tuivat kongressin jäsenet Empress Rooms, Kensington, W., nimiseen, ko-kousta varten vuokrattuun huoneus-toon. Iso juhlasali täyttyi yleisöllä — kokouksen jäsenet olivat luvultaan noin 600 — ja perällä olevalla lavalla istui Liiton komitea, Annie Besant presi-dentinä keskimäisen pöydän takana. Siellä näkyivät myös G. R. S. Mead, Bertram Keightley, A. P. Sinnett, Jo-han van Manen, Kate Spink y. m.

Kokouksen alkoi sekakööri, joka pie-

neltä musiikkilehteriltä Mr. Bertram G. Theobaldin johdolla lauloi L. Nigh-tingale Duddingtonin sepittämän ja D. Alfred King'in tilausta varten säveltämän ooden »Hail to the Day-Star!» (Terve, päivän tähti!) sekä myöskin lauseen »God is a Spirit» (Jumala on henki) Sterndale Bennettin cantatasta »Samaritanian vaimo»

Laulun loputtua kutsuttiin eri maitten edustajat lavalle istumaan. Sinne täytyi paumppailevin sydämin Suomenkin edustajan lähteä ja vasta Annie Besantin ystävällinen ja tuttavallinen tervehdyslymy rohkaisi hänen mielensä.

Kokouksen avasi brittiläisen seksionin sihteri Mr. Bertram Keightley, joka lausui sekä läheltä että kaukaa kongressiin saapuneet vieraat tervetulleiksi. »Kuinka kansainvälinen tämä työmme on», hän sanoi, »näkyä siitäkin, että viime vuonna pidettiin kokous Amsterdammassa Hollannissa, tänä vuonna se pidetään Lontoossa Englannissa ja ensi vuonna Parisissa Ranskassa.»

Nyt seurasi Annie Besantin, puheenjohtajan, tervehdyspuhe, jossa hän samoin kuin edellisenä iltana esitti ajatuksensa Teosofisen Seuran työstä. Kaun ja kauniisti hän puhui taiteesta. Maailman pitäisi saada teosofisia taiteilijoita, teosofisia säveltäjiä ja soittoniekkvoja, teosofisia taidemaalareita, teosofisia kirjailijoita! Silloin luotaisiin musiikkiin ja maalaukseen uusia harmonioja, uusia sävel- ja väri-vivahduksia, semmoisia, joita nyt vain kuulee ja näkee astralitasolla. Ja kun teosofinen maailmankatsomus pääsisi juurtumaan kirjailijoissamme ja runoniekkoissamme, silloin ei meillä enää olisi semmoista »naturalismia» kuin pari vuosikymmentä sitten, silloin päinvastoin saisimme oppia, että luonto ei olekkaan ruma eikä paha eikä väärä, vaan kuonassa saisimme nähdä kullan, pahassa hyvän siemenen ja totuuden syntyvän väärästä ja valheesta. Meidän sivistyksemme ta-

vottelee kauneutta kaikilla aloilla, mutta kun ne, jotka luovat ja mää-
räävät meidän kauneuden arvojamme, käsittäisivät elämän teosofisella tavalla, silloin saisimme oppia, että tosi kauneus ei ole ylellisyydessä, ei muhkeudessa, ei mahtavuudessa, vaan yksinkertaisuudessa, puhtaudessa ja henkevyudessa.

Innokkaat kättentaputukset palkitsivat Annie Besantin puheen. Näkyi, että kaikki tämän suuren, valoisan sielun ihailijat ja oppilaat ymmärsivät ja hyväksyivät hänen tarkotuksensa, vaikkakin syrjäisen mielestä esim. naisten puvut olivat enemmän ylellisen kuin yksinkertaisen kauniita.

»Nytpä ehdotan jotakin, jonka lullen teidän kaikkien hyväksyvän», kuului taas puheenjohtajan ääni. »Meillä on täällä niinkuin tiedätte edustajia monesta maasta — niinkin kaukaisista kuin Intiasta ja Amerikasta, Suomesta ja Ruotsista — ja mielestäni meillä nyt on harvoin sattuva tilaisuus saada kuulla teosofisia ajatuksia lausuttavan niin monen kansan omalla kielellä. Ehdotan sentähden, että nämä edustajat puhuisivat ja lausuisivat tervehdyksensä kukin omalla kielellään eikä englannin heille vieraalla kielellä! Me tosin emme ymmärrä heidän sanojaan — emme ainakaan kaikkien edustajien — mutta me epäilemättä käsitämme heidät henkisesti.»

Tietysti tämä ehdotus heti riemulla hyväksyttiin, ja nyt seurasi omituisen juhlallinen ja todella kansainvälisen ja veljellisen vaikutuksen tekevä hetki. Toinen toisensa jälkeen esiintyivät puheenjohtajan kutsusta eri maitten edustajat ja pitivät lyhyen, pontevan puheen, jossa vähän kertoivat teosofisesta toiminnasta kotimaassaan ja lausuiivat kansalaistensa tervehdyksen ja onnentoivotuksen kongressille. Saatitiin siinä kuulla monen kielen kaiku-
van: hollannin ja englannin, ranskan ja saksan, italian ja espanjan, unkarin ja suomen, ruotsin ja venäjän, jopa intialaisenkin murteen telugun. En

pelkkää tunnustaa, että mielestäni suomenkieli italian rinnalla vei voiton muista soinnukkuudessa ja sulavuudessa, vaikka useat esiintyvistä olivat ylen eteviä puhujina. Sen huomasi- vat kyllä toisetkin, kuten perästäpäin parilta taholta sain kuulla. Ehkä oli monikin luullut — kuten esim. Miss Kate Spink —, että suomenkieli olisi »niin kovaa ja kärkeää kerakekieltä», ja ehkä he iloitsivat päästessään erehdyksestään!

Jo tämän ensimmäisen kokouksen perästä oli mieliala mitä hilpein ja veljellisin, ja kun kohta perästä kongressin jäsenet nauttivat yhteisen lunch'in (eli keskipäivä-aterian), kuului pikku pöydiltä iloista ja ystävällistä keskustelua monenlaisilla europalaisilla kielillä. Tuttavuuksia tehtiin, ystävydenliittoja solmittiin, jos ei sanoilla, niin sydämillä, siellä täällä vanhatkin toverit tapasivat toisiaan.

Kello puoli kolme alkoi kongressin varsinainen työ — luennoiminen — ja jatkui sitten kolmessa luentosalissa yhtäikaa sunnuntai-aamuna ja -iltana sekä maanantai-aamuna. Näissä tilaisuuksissa pidettiin yhteensä neljäkymmentäviisi esitelmää. Kaikki esitelmät (paitsi Annie Besantin, josta kohta pari sanaa) olivat kirjoitetut ja luettiin paperista sekä julkaistaan kongressin kertomuksessa. Mahdotonta on tässä tehdä selkoa niiden sisällyksestä, mutta lukijoita varmaan huvittaa kuulla, mistä aineista luennoitiin. Kuten »Omatunnon» 3:nessä numerossa (siv. 52) mainittiin, oli esitelmät aineen mukaan jaettu seitsemään departementtiin eli ryhmään. Näistä ensimmäinen käsitteli veljeysaatetta, ja siitä pidettiin kolme esitelmää: »Oikeus tai velvollisuus» (ranskaksi Commandant D. A. Courmes). »Tasa-arvoisuudesta sananen» (ranskaksi L. Revel). »Eräs altruismin eli lähimmäisrakkauden hyöty» (englanniksi Edgar Loam).

Toisessa osastossa luennoitiin vertailevasta uskontotieteestä, mystiikasta j. n. e. ja näistä aineista pidettiin kuusi

esitelmää: »Mysterioiden ihmismyytti» (englanniksi G. R. S. Mead). »Sananen luonnon perusominaisuuksista eli n. k. gunaksista» (ranskaksi G. Chevrier). »Se sinä olet» (englanniksi Purendu Narayana Sinha). »Esi-isiemme uskonto: germanilaisten jumalaisoppi teosofian valossa» (saksaksi Frau A. von Ulrich). »Sananen muutamista brittiläisistä mystikoista» (englanniksi Miss M. L. Browne), »Kansanlaulut mystilliseltä näkökannalta» (englanniksi Mrs. M. S. Duncan).

Kolmannessa — filosofisessa — departementissa oli luentojen luku seitsemän: »Goethen taiteellisen luomisen okkultinen perusta» (saksaksi Dr. Rudolf Steiner). »Teosofisen siveysopin perusta» (ranskaksi Horace Choisy). »Todellisuuden tunteesta» (ranskaksi Prof. L. Desaint). »Realismin luonne» (englanniksi A. R. Orage). »Verrannollisia diagrammeja eli kuvia» (englanniksi A. W.). »Vaisto ja omatunto; terveys- ja siveysoppi» (ranskaksi Pierre E. Bernard). »Vuorottaisuudesta sananen» (ranskaksi J. Méliot).

Neljäs — tieteellinen — luentoryhmä sai osakseen yhdeksän esitelmää: »Ihmisen ja eläinten astralisen selvänäköisyyden konerakenteesta» (ranskaksi Dr. Th. Pascal). »Avaruus; yliavaruus ja sen kokeminen» (ranskaksi Prof. L. Desaint). »Neljännestä dimensionista eli suunnasta» (englanniksi W. J. L.). »Fyysillisiä todisteita Atlantiksen ja Lemurian olemassa olost» (englanniksi Percy Land). »Jälleensyntymisessä ja karmassa piilevät tieteelliset principit» (englanniksi W. C. Worsdell). »Astrologia» (englanniksi Alan Leo). »Spiritismin järkiperäisyys» (englanniksi Florence M. M. Russell). »Väriähtelykyky personallisuuden avaimena» (englanniksi C. H. H. Franklin). »Jälleensyntymisestä sananen» (ruotsiksi Hans Erlandsson).

Viides ryhmä oli taiteelle pyhitetty ja esitelmien luku oli seitsemän: »Taiteellisesta inspiratsioonista» (englanniksi Montague Fordham). »Uudenaikainen

symbolistinen liike» (englanniksi Miss Lilian Lloyd). »Ammattikuntia: näkyväisiä ja näkymättömiä» (englanniksi A. W. Waddington). »Teosofinen Seura ja soittotaide» (englanniksi Edward Maryon). »Soittotaiteen kasvattavasta voimasta» (ranskaksi Mme. A. André-Gedalde). »Taide sielun kehityksen tekijänä» (englanniksi C. Jinarajadasa). »Musiikki kehityksen tekijänä» (englanniksi Mrs. A. M. Alexander).

Kuudennessa osastossa, jossa käsiteltiin hallintoa, propagandaa, työtapoja y. m., saatiin niimikään kuulla seitsemän esitelmiä, kaikki englannin kielellä: »Teosofisesta propagandasta Ranskassa» (Mlle. J. Decroix). »Teosofisen Seuran suhde teosofiseen liikkeeseen» (Mrs. I. Hooper). »Enemmän käytönlisiä viisautta teosofoille» (Miss Katherine Weller). »Sanomalehti-ehdotus» (W. Wybergh). »Lasten kasvatuksesta fyysisessä, siveellisessä, älyllisessä ja uskonnollisessa suhteessa» (Mrs. E. J. Lauder). »Muutamia vaarallisia kohtia n. k. New Thought liikkeessä; huomautus teosofoille» (Mrs. J. B. McGovern). »Kunnianosotus Madame Blavatskylle» (»F. T. S.«). Lasten kasvatuksesta ja crittiin teosofisesta n. k. lootustyöstä lasten kesken pidettiin erityinen keskustelukokous, jossa m. m. luettiin ääneen Mr. C. W. Leadbeaterin kirjottama artikkeli.

Seitsemännessä salatieteellisessä osastossa oli ainoastaan yksi luento: Annie Besantin »Okkultisen tutkimisen chdoista». Tämän hän piti sunnuntai-iltana aikana, jolloin muut osastot eivät työskennelleet, joten kaikki kongressin jäsenet olivat tilaisuudessa läsnä. Tässä jännittävässä ja salatieteen kokeille opettavaisessa puheessa Annie Besant pani painoa varsinkin kahdelle seikalle: ensiksi, että salatieteellinen tutkimus siinä suhteessa eroaa fyysis-tieteellisestä, ettei sen tuloksia voida samalla ulkokohtaisella tavalla todistaa, ja toiseksi, että salatieteellinen tutkimus on aivan yhtä vaivaloinen kuin tavallinen tieteellinenkin. Usein pyy-

detään Teosofisen Seuran verrattain harvoilta salatieteilijöiltä,¹ että he vastaisivat milloin mihinkin moninutkaiseen kysymykseen — eikä aavisteta, että semmoisen kysymyksen tunnollinen tutkiminen saattaa vaatia viikkoja! Jos ei olisi muuta työtä, s. o. jos tuommoisten astralistien j. n. e. asiain tutkimista voisi pitää kaikista tärkeimpänä tehtävänä, silloin ehkä saataisiin aikaan enemmän sillä alalla. Niinkuin asiat nyt ovat, on sitä vastoin paljon herätystyötä suoritettava fyysisessä maailmassa ihmisten kesken, joten yliaistilliset tieteelliset tutkimukset jäävät sivutehtäväksi. Lisäksi tulee, että maailman silmissä tuommoisilla salatieteellisillä tutkimuksilla ei ole vastaavaa arvoa, koska niitä ei voida todistaa. »There is absolutely no proof» (ei ole ollenkaan mitään todistusta), sanoi Annie Besant aivan suoraan. »Me, jotka olemme itsessämme kehittäneet yliaistillisia kykyjä, me näemme asiain olevan niinkuin teille rehellisesti kerromme, mutta emme voi mitään todistaa. Kun meidän havainnoissamme on pieniä eroavaisuuksia, näette siitä, että me todella itsekin toemme havaintoja muilla tasoilla, mutta samalla näette, että näitä yliaistillisia seikkoja tutkitessa tutkijan oma persoonallisuus helposti värittää tuloksia. Pitkän pitkä harjoittelu on sentähden tarpeen, jotta tuo persoonallinen elementti tulisi niin pieneksi ja vähän häiritseväksi kuin mahdollista . . . Jos te siis voitte vaatia meiltä, että olisimme niin tarkat ja huomaavaiset kuin mahdollista ja että täysin rehellisesti kerromme teille huomioitamme, on toiselta puolen meidän oikeutemme vaatia teiltä, ettette sokeasti otteka umpimähkään uskoisi kaikkia meidän lausuntojamme, vaan itse tutkisitte, itse koettaisitte kehittyä, itse koettaisitte päästä näkemään ja kuulemaan.»

Kongressin ohjelmaan oli sovitettu

¹ Jommoisia meidän sopii mainita etupäässä Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin.

monta kevyttäkin numeroa. Lauantai-iltana oli teatterinäytöntö, sunnuntaina oli päivällä n. k. conversazione eli seurustelukokous, johon kuului laulua ja soittoa, ja maanantaina oli konsertti, jossa esiintyi kaksi soololaulajataria ja viuluniekka sekä kerrassaan mallikelpoinen kvartetti. Kvartetti lauloi varta vasten tehdyt »Songs of Innocence» (viattomuuden lauluja), joihin sanat oli kirjottanut William Blake ja musiikin säveltänyt Miss Kate Emil Behnke, joka itse pianolla säesti. Teatterista tahdon vähän kertoa erityisessä artikkelissa, koska tämä selontekoni muuten venyisi liian pitkäksi.

Maanantai-iltana klo 8 pidettiin viimeinen virallinen kokous. Mr. G. R. S. Mead piti esitelmän nimeltä »Menneen ajan gnosis ja nykyajan teosofia», jossa hän huomautti, kuinka viisauteen pyrkimykset kautta aikojen pysyvät samoina. Vanhat gnostikot tavoittelivat korkeinta tietoa samalla tavalla kuin meidän päiviemme teosofit ja mystikot. »Luo sielustasi maailman kuva», sanoi Plotinos, »ja rukoile sitten, että maailmankaikkeuden pyhä henki ottaisi asuntonsa sieluusi». Vanhassa Egyptissä, vanhassa Kreikassa harjoitettuun jogaa niinkuin Intiassakin ja niinkuin tänä päivänä salatieteilijäin piireissä. Sanat ja lausetavat ovat erilaisia, mutta asian ydin on sama. Kun ihminen hengessään yhtyy Iäiseen, silloin aukenee hänen silmänsä näkemään sekä näkyviä että näkymättömiä.

Lopuksi Annie Besant piti jäähyväispuheen, jossa hän terotti kaikkien kuulijainsa mieleen, että Teosofisen Seuran tehtävistä korkein ja pyhin on veljeyksiaatteen toteuttaminen. »Menkää jokainen kotiinne, eri maihin, ja viekää mukanne täältä rauhan sanoma. Meidän aikamme on levoton, vihaa ja eripuraisuutta on ilmassa, sota on käymässä, toisia uhkaa — oi, jospa edes meidän sydämeimme olisivat lepoa ja rauhaa täynnä, sitä ylikuonnollista rauhaa, jota ei mikään voi horjuttaa. Huolimatta erilaisuuksista, me olemme

kaikki ihmisjä ja veljiä, ja tämän tiedon pitäisi nostaa meidät arkipäiväisten pikkunaisuuksien yli korkealle siihen ilmapiiriin, jossa ei ole riitaa eikä soraääniä, vaan ikuinen sopusointu ja rauha. Oi, jospa te kaikki nyt olisitte tämmöisen rauhan sanansaattajia, kantamalla sitä rauhaa sielussanne ja levittämällä sitä ympäristööne!»

Kun vielä oli kuultu kööriin laulavan saman sävellyksen (»Jumala on henki») kuin kongressin avajaisissa, oli tämä muistorikas Eurooppalaisen Federatsionin toinen vuosikokous päätynyt, ja kongressin jäsenet hajosivat kukin omille maille, kukin henkeväen opettajan, Annie Besantin sanoja ajatellen.

Pekka Ervast.

Mitä on tasa-arvoisuus?

»Omantunnon» 4:nnessä numerossa, kirjoituksessa »Mitä on tasa-arvoisuus» mainitaan tasa-arvoisuuden olevan ainoastaan tyhjän unelman tässä elämässä, sillä todellinen tasa-arvoisuus saavutetaan vasta iäisyyden mailla.

Olen aivan toista mielipidettä, kuin yllämainitun kirjoituksen sepustajat. Ensiksikin tasa-arvoisuudella ymmärretään kaikkien ihmisten olevan yhden arvoisia; yhteiskunta, joka ei tee mitään eroa ihmisen ja ihmisen välillä, yhteiskunta, jossa ei ole köyhiä eikä rikkaita, yhteiskunta, joka kaikille jäsenilleen antaa täydet ihmisoikeudet ja hyvän aineellisen toimeentulon, toteuttaa tasa-arvoisuus-aatteen.

Syy on tiedottomuudessa, kun tasa-arvoisuus ei vielä täydessä muodossaan ole toteutunut. Niin kauvan kuin köyhälistö nukkuu sorron ja tiedottomuuden yössä, niin kauvan luokka- eli säätyrajat ovat olemassa ihmisten välillä. Vasta silloin, kun koko maailman köyhälistö itsetietoisena on noussut ihmisyiden taisteluun tasa-arvoisuuden saavuttamiseksi, vasta silloin ja samalla se saavutetaan.

Niin kauvan kuin yhteiskunta on kapitalistinen, yksityisten luokkaetuja tarkoittava yhteiskunta, niin kauvan luokkarajat ovat ihmisten välillä.

Sosialismi, se on tulevaisuuden ihanne on saavutettavissa luokkataistelun avulla. Millään muulla puolueella ei ole niin varmaa ja niin ihanteellista päämäärää, kuin on sosialidemokratialla, sen päämääränä on koko ihmiskunnan onni, sen isänmaana on koko maailma.

Jokainen kansamme sorretti mies ja nainen ottakoon pyhäksi velvollisuudekseen taistella sosialismin, s. o. tasa-arvoisuuden saavuttamiseksi, sillä yksimielisyyden voima on se voima, jota ei mikään maailman mahlta voi kukistaa. Samoin kuin pienet vesipisararat yhdistyneinä saavat suuria luonnon mullistuksia aikaan, samoin myös itsetietoinen köyhälistön armeija voittaa ja luopuu ihmisten aamun. Täydellinen tasa-arvoisuus toteutuu vasta »ijäisyyden mailla» — se on myönnettävä tosiasia. Jotain suurta ja pyhää on ihmiseen kätkeyty, se on hänen kuolematon sielunsa, hänen jumalallinen minänsä, kipinä Logoksesta. — Vaikka korkeampi elämän muoto ja tasa-arvoisuus meitä seuraakin tämän fyysillisen elämäme jälkeen, niin alkäämme kuitenkin laiminlyökö tasa-arvoisuuden saavuttamista jo tässä elämässä, »Taivaaseen juoksijat olivat niin innostuneita, että he unohtivat kaikki jokapäiväiset käytännölliset elämän tehtävänsä» sanoo eräs ajattelija. »Jos tuon-puoleisuuden uskonnolla työväestöämme koetetaan lohduttaa, niin silloin on uskonnon arvo alenemassa» sanoo eräs professori.

Teosofia, joka perustuu yleiselle veljeyden ja tasa-arvoisuuden pohjalle, katsoimatta uskonnuttukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen ja yhteiskunta-asemaan tai säätyyn, ottakoon myös apuakseen sosialistisia aatteita, parantamalla ulkonaisia yhteiskunta-oloja, sillä ei koskaan ihmiskunta tule onnelliseksi sillä, että sille luvataan täydellinen tasa-arvoisuus vasta ijäisyyden mailla.

M. K.

Ylläoleva kysymys on siksi laaja että siitä voisi kirjoittaa suuria teoksia, eikä asia vielä sittenkään kaikille selkiäisi.

Jonkunlaisen käsityksen asiasta voimme sentään saada jos otamme vaikka kaksi kulumatonta ja samanvuotista markan rahaa ja vertailemme niitä keskenänsä. Tutkiessamme niitä todistaa vaaka, että molemmat painavat yhtä paljon. Kemia todistaa, että rahat sisältävät yhtä paljon hopeaa ja kuparia. Silmä näyttää, että molemmat ovat saman muotoiset ja korva todistaa että kilahduskin on sama. Kun emme siis voi rahoista löytää mitään erilaisuuksia, täytyy niiden olla saman arvoiset, sillä minkä tähden olisi toinen parempi eli huonompi toistaan, kun kerta emme erilaisuutta löydä. Myöntäkäämme siis että »markka kun markka».

Paljon puhutaan ja kirjoitetaan nyky-aikana myös ihmisten tasa-arvoisuudesta mutta lausepartta: »ihminen kun ihminen», emme kuitenkaan vielä voi käyttää. Tässä on vielä paljon kehityksen varaa, sillä itsekkäisyydestämme huolimatta, tekee todellisuuskkin vielä erilaisuuksia, mutta eteenpäin on elävän tie.

Milloin sitte saavutamme tasa-arvoisuuden kaikkialla huomakunnassa?

Silloin kuin kaikki kilvottelu, vastakohtat ja vuorovaikutukset (elämä) lakkaavat vaikuttamasta eli n. k. Brahman yön alkaessa.

Kemiläinen.

En usko ankarimmankaan tasa-arvoisuusaatteen kannattajan tarkottavan tasa-arvoisuudella, että kaikki ihmiset ovat sielullisesti yhtäläisiä. Huomaahan jokainen, että asian laita on päinvastoin. Ihmiset eivät ole lainkaan yhtäläisiä. Erilaiset on heillä tavat ja taipumukset, kyvyt ja lahjat erilaiset. Ei ole toisella sama äly kuin toisella, ei sama sydäntäkään. Kärsiä osaa toinen enemmän, nauttia enemmän kuin toinen. Missä siis yhtäläisyys?

Mutta tasa-arvoisuus ei sitä olekkaan; se ei asu sielussa. Tasa-arvoisuus on osaksi henkistä, osaksi ruumiillista; se perustuu henkiseen ja ruumiilliseen yhtäläisyyteen.

Henkinen tasa-arvoisuutemme on vielä salassa. Se on siinä, että meissä kaikissa on Jumalan yksisyntyinen poika, Kristuksen salaperäinen elämä, taivaan valtakunnan siemen — eli millä nimellä tahdomme sitä kutsua; tämä on useimmiilla ihmisillä salassa ja ainoastaan harvoissa se on täydelleen ilmennyt. Useimmat olemme vielä »orjia talossa emmekä poikia», s. o. me emme vielä tunne jumalallista luontoamme, joka on kaiken lain yläpuolella, koska se on itse Laki, vaan me pakosta totelemme Karman lakia niinkuin orjat. Emme siis voi puhua henkisestä tasa-arvoisuudesta muuten kuin jonkinmoisena tulevaisuuden ihanteena.

Mutta meillä on ruumiillinen tasa-arvoisuutemme, ja se on jo ilmennyt. Me olemme kaikki tässä fyysillisessä maailmassa pukeutuneet ihmisen haamuun. Jos yksityiskohdissa — riippuen sielullisten ominaisuuksiemme erilaisuudesta — olemme ruumiillisesti erinäköisiä, on meillä kuitenkin kaikilla ihmiselle määrätty ulkomuoto. Eikä erilaisuudet ole niin suuria, että esim. erilaisuuden nojalla toinen ihminen saattaisi kärsiä nälkää ja vilua tai ylenmäärin tehdä työtä, toinen taas elää ylellisyydessä tai laiskudessa. Olkoot rikkaus ja köyhyys seurauksia sekä yksilön että yhteiskuntien itsekkyvyydestä, mutta väärin olisi mielestäni sanoa, että ne ovat huonnollisia oloiloja. Päinvastoin on luonto — antamalla meille kaikille salatun henkisen tasa-arvoisuutemme nojalla ihmisen tasa-arvoisen haamun — osottanut, mihin suuntaan se tahtoo, että me järjestäisimme yhteiskunnallisia olojamme. Meidän ruumiillinen tasa-arvoisuutemme vaatii, että puhtaasti ulkonaiset olot eivät loukkaisi tasa-arvoisuuden periaatetta. Ja sen tähden on välttämätöntä, että ihmis-kunta tekee työtä yhteiskunnallisten

olojensa parantamiseksi. Yhteiselämän koko historiallinen kehitys onkin vain tämmöistä maallisen taivaanvaltakunnan tavottelemista.

Kysymyksemme siirtyy täten yhteiskuntaopin mieltä kiinnittävälle alalle, josta toivon toisten olevani tilaisuudessa laajemmin puhua.

P. E.

Muinaissuomalaisten uskonto.

Vapaita Kalevala-tutkimuksia.

(Jatk.)

Kun nyt käsitämme mikä on n. k. henkinen piiri, täytyy meidän katsoa mitä on numerojen eli lukujen selvitys.

Joka ainoa kirjain vanhoissa kielissä on samalla joku luku eli numero. Näitä kirjaimia eli numeroja yhteen liittämällä, yhdistämällä osasivat salatieteilijät tulkita kunkin sanan sisällisen, salaisen eli henkisen merkityksen, josta sillä, joka lukee ainoastaan kirjaimista muodostetun sanan, ei ole aavistustakaan. Esim. sana Yahve eli Jehova merkitsee numeroluvulla luettuna »aineellisuuden henki». Tässä tutkimuksessa olen kumminkin vastaalkava, enkä siis voi tätä asiata tarkemmin selvittää; lausun tämän ainoastaan antaakseni lukijalle aavistuksen siitä, kuinka monipuoliset, mysteerialliset eli salaperäiset ovat salaiset opit.

Eräs amerikkalainen mr Shinner on laajaperäisesti tutkinut näitä numerolukuja koskevia asioita; hän on salaisuudesta ilmituonut monta tähän saakka aavistamatonta totuutta.

Edellisessä numerossa olleesta tutkimuksesta huomasimme, kuinka näkyväisen maailman muodostus on kehittynyt näkymättömästä eli henkimaailmasta; sen tarkoitus on taas ylöspäin pyrkivää hengen kaarta kohota itse henkeen, omaan alkulähteesensä takasin.

Tämä alkulähde eli kaiken tietoisuuden alkuperä on juureton lähtökohta. Se on koko luomakunnassa löytyvän kyvyn, neron eli intelligenssin olento: *Yksi ainoa* ijankaikkinen, tosiolevainen, kutsukaamme sitä millä nimellä tahansa. Se on äärettömästi korkeammalla kaikkea sitä käsitettä mitä ihmiskunta voi itsellensä kuvitella jumalasta.

Tämä on ikihengen, alkuvoiman, kaiken ilmenneen ja ilmestymättömän takana olevan jumaluuden voiman henkinen puoli; sen vastakohta on ikeaine, alkuaine eli sen ulkonainen puoli. Siitä voimme ajatella näin: *Se on käsittämätön, ijankaikkinen, loppumaton, kaikkitäyttävä perus*; täydellinen eli absoluuttinen alku. Siitä kaikki johtuu ja siihen kaikki jälleen palajaa. Se ei ole »jumala« siinä merkityksessä kuin me sen käsitämme. Se on kaikki käsittävä »kosmos«; miljooneja aurinkokuntia käsittävä maailmankaikkeus. Se on äärettömän maailmankaikkeuden kosminen, »*Jokapaikka*«.

Kysyin äskettäin eräältä sivistyneeltä hebrealaisnuorukaiselta: kuinka kuuluu Genesiskirjan 1 luvun ensimmäinen lause?

Empimättä hän vastasi:

— »*Brschit boro Älöhim.*«

— Mitä on Älöhim?

— Ijankaikkinen jumala.

— Suokaa anteeksi uteliaisuuteni. Miten teille selvitetään sana »Yahve eli Jehova?»

— Herra Jumala, vastasi hän. Teidän yliopistossanne ja kirkoissanne opetetaan väärin. Te äännätte lauseen: »Beroschit bara elohim« mutta se ei ole oikein.

— Mikä eroitus on ijankaikkisen jumalan ja herran jumalan välillä, kysyin taas. Eikö »Herra Jumala« ole sama kuin »ijankaikkinen jumala?»

Nuorukainen katsoi minua pitkään, rupeesi miettimään ja vaipui ajatuksiinsa.

Vähän ajan kuluttua kysyin taas: eivätkö älöhimit ole nuo näkymättömät jumalallisen kyvyn monen miljoonan erimuotoiset ilmaukset?

— Ei! Älöhim on ijankaikkinen jumala, vastasi hän, mutta äänesssänsä soi kummallinen väre. Ja hänet jätin istumaan mietteihinsä. Elohim on monikkoluku, siis monta, mutta ijankaikkinen jumala on yksikköluksi siis *yksi ainoa* kaikkine hänen monilukuisine lisäyksineen ja kykyineen.

Tuosta lyhyestä keskustelusta opin kaksi asiata:

1) ihmiset eivät ajattele itsenäisesti, vaan matkivat muita;

2) eivät hebrealaisetkaan yhteiselle kansalle ilmoita opin salaista puolta, vaan ainoastaan kirjaimen.

Ja näin on aina ollut. Kristityt anastivat oman oppinsa peruskirjaksi hebrealaisten raamatun, joka on monen monituisen eri kirjailijan teosten valittu kirjakokoelma. Nämä kirjateokset ovat syntyneet monen vuosisadan kuluessa ja niillä ovat omat avaimensa. Näitä avaimia pitivät juutalaiset salatiiteilijät omana salaisena tietonansa ja näin kristityt, eli länsimaalaiset kirkot jäivät pitämään itsellensä opin kuoren; siitä he kokivat johdattaa, selvittää ja tulkita jonkunmoisen, uuden opin kanssa yhtäpitävän puustaimellisen tiedon eli filosofian: mutta tämän kautta syrjäytyi ja ikäänkuin joutui pois saranoiltunsa ijankaikkisten totuuksien tunteminen. Tämän johdosta on meidän aikoinamme syntynyt sokea uskomisen ja kaikkialla länsimailla joka päivä käytännössä oleva näiden vanhojen kirjojen puustaimellinen opetus ja puustaimellinen usko.

Maailman vanhimmat uskonnot — ulkonaisessa merkityksessä, sillä niiden salainen, henkinen juuri eli alkuperus on kaikille sama — ovat: *indialainen, mazdealainen (persialainen)* ja *egyptiläinen*. Näiden jälkeen seuraa *kaldealainen*, joka on johtunut edellisistä uskonnoista ja nykyään jo tykänään kadonnut maailmasta, paitsi erästä sen väärennettyä sabealaista muotoa, jota nykyiset arkeologit (muinaismuistojen tutkijat) teoksissansa koettelevat selvittää. Löytyy sitten vielä

koko joukko vanhoja uskonnon muotoja, muiden muassa hebrealainen eli juutalainen. Tämä esoteerillisesti (salaisopissa) seuraa babylonialaisten magien (tietäjäin eli vihittyjen pappien) jälkiä; siitä tekee selkoa *Kabbala*: tätä tutkivat niinhyvin juutalaiset kuin kristitytkin kabbalistit eli salatieteilijät, jotka ovat omistaneet hebrealaisten raamatun; kumpikin heistä selvittää sitä oman oppinsa mukaisesti; kansaa ei opeteta muuten kuin eksoterisesti s. o. kirjaimellisesti tuntemaan, toisin sanoen ulkoa lukemaan koko joukon vertauskuvallisia legendoja eli muinaistaruja, joista kertoo Genesis, Mooseksen kirjat y. m. m.

Mutta jos näitä vanhoja kirjoja lue-taan siinä valossa kuin Zohar,¹ joka Kabbalan kanssa on juutalaisten vanhimpia salaisia peruskirjoja, niihin luopi, saavat Genesiskirjan neljä ensimmäistä lukua suurenmoisen, niitä selvittävän valon ja elävän kuvauksen maailman luomis- eli kehityshistoriasta. Jos ne jätetään puustaimelliseen, vertauskuvaannolliseen pukuunsa, ovat ne lastenkamarinsatuja sekä kova loukkauskallio niinhyvin tieteelle kuin järkiperaiselle ajatukselle eli logiikalle. Se, että ne ovat joutuneet kristinuskon itsellensä omistaman »pakanallisten« uskontojen kirjoista lainaamainsa kirjojen kokoelman proloogiksi eli alkulauseeksi, johdannoksi — oli rabbinein,² jotka kyllä tiesivät mitä heidän 5 Mooseksen kirjaansa merkitsivät, kristityille valmistama ankara kosto. Se oli äänetön vastaansanomien sitä ryöstöä vastaan, jota he olivat kärsineet. Ja totisesti ovat juutalaiset tässä kostossansa täydellisesti onnistuneet ja jättäneet heidän traditsiooninsa anastajat tietämättömiksi niissä piilevästä hengestä.

Salaisessa katekismossa ovat seuraavat kysymykset:

— Mikä on se, joka on ijankaikkinen?

— Paikka, tuo ijäinen Anupadaka (vanhemmitta oleva).

— Mikä on se, joka ijäisesti on ollut?

— Juuressa elämän aihe.

— Mikä on se, joka ijäisesti tulee ja menee?

— Suuri Hengitys.

— Siis, löytyykö kolme ijäistä?

— Ei, ne kolme ovat yksi.

Se mikä on ijäinen, on yksi; se, mikä ijäisesti oli, on yksi; ja se, joka ijäisesti on oleva ja tuleva, on myöskin yksi; ja se on *Paikka*.

— Selvitä tämä, o Lanoo = (oppilas.)

— *Kaikki-ykseys* on ympyrä, jolla ei ole kehää, sillä se on jokapaikassa eikä missään. *Kaikki-ykseys* on ympyrän rajoittumaton taso, joka ilmentää itsestään halkasijan = (diameter) ainoastaan manvantarain (kehityksien) aikakautena. *Kaikki-ykseys* on jaksamaton piste, jota et löydä mistään, mutta sen käsität kaikkialla näiden aikakausien kestäessä; se on kohtisuora ja vaakasuora, isä ja äiti, isän otsa ja jalka, äidin kaksi ojennettua käsivartta, jotka todellisuudessa eivät missään toinen toistansa saavuta, sillä *Kaikki-ykseys* on niinhyvin kehä kuin kehät tämän kehän sisällä. Se on valo pimeydessä ja pimeys valossa. Se on se »hengitys, joka on ijäinen«. Se kulkee ulkoapäin sisään, silloin kuin se on kaikkialla ja sisältä ulos, kun se ei ole missään — (s. o. maya = tietämättömyyden utukuva, eräs näistä ympyränpisteistä). Se laajenee ja kutistuu (sisään- ja uloshengitys). Kun se laajenee, levittää äiti itsensä ja kylvää ympärilleen; kun se kutistuu (kokoonvetäytyy), vetäytyy äiti itseensä ja kokoa. Tästä johtuvat kiertokulut, kehitykset, hajaantumiset, manvantarat (»päivät») ja pralayat = (»yöt«). Elon-aihe on näkymätön ja tulinen; juuri (ympyrän taso) on lauhkea, vilponen, mutta kehityksen aikana on sen vaippa kylmä ja loistava. Kuuma hengitys on isä, joka nielee alkuaineiden synnyttämät monikasvoiset oliot (erilaiset muodot); ja jättää jällelle ainoastaan

¹ Zohar = kirja Valosta.

² Rabbinit = juutalaiset salatieteilijät, mestarit.

yhdet kasvot (yksi muoto, ykseys.) Lauhkea hengitys on äiti, joka siittää, muodostaa, synnyttää ja jälleenottaa ne kaikki taasen sylihinsä, antaaksensa ne siitä uudelleen aamunsarastaessa (Brahman päivän, manvantaran alkaessa, silloin kuin joku maailmankaikkeus alkaa.)

Käsittääksemme tämän pitää meidän kohdistaa siihen kaikki ajatuksemme, mutta paremmaksi selvyudeksi katsokaamme, mitä salainen oppi meille vielä selvittää.

Salainen oppi opettaa että ihmis-kunta aina on tuntenut ja tunnustanut *seitsemän* maailman alkuainetta — neljä niistä kaikkineen fyysillistä (aineellista, ruumiillista) maa, vesi, ilma ja tuli, ne voimme aistimillamme huomata. Viides, eetteri on puoliaineellinen ja tulee se käsitetyksi ilmassa meidän neljännen pyörämme loppupuoliskolla, jonka jälkeen eetteri tulee yksinomaan hallitsemaan edellisen yli koko viiden-
nen pyörän aikana. Kuudes ja seitsemäs alkuaine ovat vielä tykkänään salatut ihmisten käsittämiskynnyksen tuolla puolen; mutta voivat ne kumminkin, joissakuissa erinäisissä tapauksissa esiintyä ikäänkuin enteinä tulevaisuudesta jo tämänkin neljännen pyörän kuudennen ja seitsemännen rodun eli ihmisraasin aikana; täydellisesti tuntevat ihmiset näitä kahta vasta kuudennen ja seitsemännen pyörän aikana. Nämä seitsemän alkuainetta lukemattomine alaelementteineen (paljon lukuisempina kuin mitä tiede nykyään tuntee) ovat ihan *yksinkertaisesti ehdollisia* muutoksia ja erinäisiä aspekteja eli puolia tuosta *Ykseydestä* eli *Ainoasta alkuainesta*. Tämä ei ole eetteriä, eikä edes n. k. akashaa — mutta niiden kummankin lähde. Tuo viides elementti, jota nyt jo tiedekin omistaa, ei ole tuo Sir Isak Newtonin otaksuna eetteri, vaikkapa hän sitä nimittääkin sillä nimellä; uskottavasti hän ajatuksissansa yhdistää sen tuon eetterin (Pater-Aether) kanssa, jota vanhat kansat nimittivät »isä-äiti». Newton itse sanoo:

»Luonto työskentelee lakkaamattomassa piirikulussa, synnyttäen nesteitä kovista kappaleista, juoksevia juoksemattomista ja päinvastoin, hienoja kärkeistä ja karkkeita hienoista . . . Näin ollen saattaa ehkä olla siten että kaikkien kappalten alkuaine onkin eetteri.»

Vaan eetterilläkin on oma alkuaineensa, — niinkuin asiata tarkoin ajatellessa kyllä huomaamme.

Luonto ei tunne mitään väkivaltaista, äkkijyrkkää luomista. Kaikki kehittyy järkiperaisesti ja ankaran muuttumattoman lain mukaisesti. Luomistyöhön on kulunut miljooneja »päiviä ja öitä», eli manvantaroja ja pralajoja.

Nyt puhumme ainoastaan meidän aurinkokunnallamme tapahtuneesta kehityksenkulusta niinkuin salaiset ijan-
kaikkiset opit sen meille selvittävät. Kuinka se muissa, noissa lukemattomissa aurinkokunnissa tapahtuu, on meille aavistamaton salaisuus.

Tätä kaikkea saapi lukija tutkia rouva H. P. B:n Salaisesta Opista, jota olen koko ajan seurannut. Tässä ei ole mitään minun tietojani, vaan ainoastaan sen, joka oli näitä saanut mestareilta ja heidän luvallansa *osiksi* ilmoitti länsimaalaisille n. k. kristityille kansoille.

Askel askeleelta on näkyväisen maailman muodostus kehittynyt; sen tar koitus on taas ylöspäin pyrkivää kaarta vuorostansa ja järjestyksessä yhdistyä kaikkiin näihin alkuperäisiin eri elementteihin. Muoto¹ henkisellä (idea-

¹ Juuri tuossa näkemisen ja näiden ajateltujen muotojen käyttämisen kyyvyssä ilmenee, adeptin, vihityn ihmisen voima, jolla hän saat-
taa esiintuoda jonkun halutun esineen. — Tämä on ihmetyö kristityn ja petos materia-
listisen ihmisen mielestä. Lukemattomia my-
riadeja eri muotoja löytyy tällä näkymättö-
mällä tasolla ja sitä ainetta, joka on läpi-
kulkenut kaikki ne muodot, joita me saa-
tamme käsittää, löytyy astraalivalossa ja vie-
läpä ilmakerroksessakin. Adepti valitsee vaan
tuon halutun abstraktisen muodon ja ajatel-
len sitä, kiinnittää sen itseensä pontevalla
voimalla ja järkähtämättömyydellä jommoista
eivät tavalliset ihmiset tunne; silleikaa saa
hän piiriinsä sitä ainetta, jota hän tarvitsee

lisella) tasolla esiintyy ainoastaan puhtaana abstraktisena = ajateltuna käsitteenä; tähän ja sen luontoiseen numeroluvun piiriin on suurtiede tunkeutunut.

(Jatk.)

Martti Humu.

Uskontunnustus keppihevosena.

»Pakana«-sanalla on hyvin huono kaiku yksinkertaisten kristittyjen korvissa. Niin pian kun he tämän sanan kuulevat lausuttuvan, syntyy heidän tajunnassaan kuva jostakin tavottoman tietämättömyydestä ja raa'asta ihmisestä. Mutta jos he tietäisivät »pakanan« alkuperän, eivät he pitäisi pakanuutta niin jyrkkänä kristillisyyden vastakohtana.

Kun keisari Konstantinus julisti kristinopin Rooman valtakunnan valtiotunnukseksi, tuli uuteen oppiin »kääntyminen« päivän muodoksi sivistyneitten kaupunkilaisten kesken, jotka halusivat päästä hyvätuloihin virkoihin. Sivistyneitten esimerkkiä tahtoivat seurata nekin kaupunkilaiset, jotka eivät muuten toivoneet pääsevänsä virkauralle, siis aivan samoin kuin kaupunkilaisyhteisö meidänkin aikaan seuraa sivistyneitten esimerkkiä kaikenmoisen uuden aikaisen maun ja kuosin noudattamisessa.

»Oletko kristitty?« tuli pian jokapäiväiseksi ensi kysymykseksi Rooman valtakunnan kaupungeissa, kun kaksi sivistyneestä käyvää henkilöä tapasi toisensa.

Maalaiskansa ei Rooman valtakunnassakaan voinut heti päästä kaupunki-

saattaaksensa esineen näkyväiseksi. Helppo sitä on sanoa, mutta vaikea uskoa! Se on kumminkin todellisuuden kanssa yhtäpitävä, niinkuin siitä monet, asian ominsilmin nähneet, todistavat. Mitä useammin jotakin visuaalista muotoa käytetään, sitä helpompi on sitä uudelleen aikaansaada. Näin on luonnon kanssa käynyt: sen on helppo esiintyä ja liisäntyä jokaisella kehitystasella.

laisten tasalle uusien tapojen noudattamisessa. eikä ihmeekään, kun ei ollut sanomalehtiä, kuten nykyään. Maalaiset jäivät siis pitkiksi ajoiksi takapajulle kaupunkilaisista uuteen uskonoppiinkin nähden. Siitäpä syystä sivistyneet kaupunkilaiset rupesivat halveksimaan maalaisia »paganiksi«. Sana johtuu pagus-sanasta, joka merkitsee »kylä«. »Pakanat« olivat siis »kyläläisiä«; s. o. kaukaisten maakylien tyhmiä asukkaita, aivan kuin meillä »moukat« ja »kollot«.

Kysymys miten suomenkieleen on tullut latinaista alkuperää oleva pakana-sana jääköön toistaiseksi ratkaisematta. Uskontunnustuksesta tuli kaikessa tapauksessa Rooman valtakunnassa keppihevonen, jolla oli hyvin mukava ratsastaa viranomaisen suosioon.

Kun kristinoppi myöhemmin aikoina on jakautunut moneen toisilleen vihamieliseen uskontunnustukseen eli kirkkokuntaan, on samallinen uskontunnustuksen muuttaminen eli virallinen »kääntyminen« edelleen pysynyt hyvänä aineellisten etujen tavoittelemisen keinona.

Keskiaikana olivat ruhtinaat innokkaita hävittämään »pakanuuden« jätteitä. Niinpä hakkautti frankkien kuningas Kaarle »suuri« maahan useita germanilaisten ja kelttiläisten kansanheimojen pyhäinjäännöksiä, kuten pyhiä lehdikköjä ja jumalain kuvapatsaita, m. m. muinaisskandinaviaalaisten pyhänä pitämän Frejan kuvapatsaan Magdeburgissa. Moista hävitysintoa eivät kristittyjen halveksimat »pakanat« koskaan ole osottaneet.

Meidän aikana ratsastetaan kristityissä maissa ahkerasti uskontunnustuksen keppihevosella. Kun ylhäissäätyiset naiset esim. haluavat päästä mainetta ja kunniaa tuottavaan avioliittoon, ovat he valmiit luopumaan »isiansä uskosta« ja liittymään siihen kirkkokuntaan, johon heidän tuleva, ulkomaa-lainen puolisonsa kuuluu.

»Uskonpuhdistuksen« ensi aikoina koettivat vallanpitäjät tiedustella, mitä

»uskoa« kansan enemmistö kulloinkin kannatti ja olivat tarvittaessa valmiit muuttaman uskoa kuten vaatetta.

Kaikissa niissä kristityissä maissa, joissa on olemassa n. s. valtiokirkko, ovat »Moosoksen uskolaiset« eli juutalaiset vähemmän suosittua väkeä. Heille ei myönnetä täysiä kansalaisoikeuksia, vaikka ovat maassa syntyneetkin, kun eivät tunnusta enemmistön muodollista uskonoppia. Moinen menettely juutalaisia kohtaan on hyvin epäjohdonmukaista. Ovathan kristityt saaneet juutalaisilta »Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin jumalan« sekä patriarkat ja pyhimykset, joitten vaiheisiin kristittyjen lapset saavat sekä kotona että koulussa jo aikaisin tutustua. Kun juutalaisten jumalaisoppi on muodollisen kristinopin ytimenä ja perustuksena, niin tuntuu tämän »kaikkein maailmaan« hajooneen kansan ymmärrys kovin epäjohdonmukaiselta. Päinvastoin pitäisi kristittyjen tuntee olevansa kiitollisuuden velassa kansalle, jolta he ovat niin paljon hyvää saaneet. Juutalaiset eivät voikaan käsittää sitä ristiriitaisuutta, että heidän patriarkkainaan ja profeettojensa elämänavaiheita opetetaan kristittyjen lapsille »autuuden opin« ensi alkuna, mutta että juutalaisilta kielletään kansalliset oikeudet sentähden, etteivät he kuulu esim. luterilaiseen kirkkoon.

Tunnen Helsingissä eräänkin juutalaisen, joka on »kirjonnut isiensä uskon« saadakseen harjottaa torikauppaa. Mies-parka pitää nyt kunnianloukkauksena, kun joku kutsuu häntä juutalaiseksi, kuuluppa kerran haastattaneen jonkun raastuvanoikeuteenkin »juutalaiseksi haukkumisesta«. Hän sanoo olevansa kristitty kiireestä kantapäähän, vaikka jokainen tietää, ettei pieni muodollinen temppu suinkaan ole hänen lihaansa, luitansa ja nahkaansa muuttanut. Niin mielettömään käsitykseen on meillä jouduttu, että luullaan kansallisuudenkin muuttuvan virallisen uskontunnustuksen mukana.

Kansa, joka ei voi sulattaa sitä oppia, että ihmisellä on oikeus harjottaa elin-

keinoa, syödä, juoda ja mennä naimisiin, vaikka ei hän tunnustakaan joitakin määrättyjä opinkappaleita, ei ansaitse valistuneen nimeä. Vai onko kukaan yrittänytään »todistaa«, että ihmisen sisäinen elämä muuttuu ja että hyveet saavat hänessä vallan, kun hän muuttaa kirkkokunnasta toiseen?

Kokemus on osottanut, ettei kristittyjen järjestelmällinen lähetystyö vaikuta mitään hyvää niissä »pakanakansoissa«, joitten maailmankatsomus on ihanteellisempi kuin kristittyjen. Hindulaisten keskuudessa toimiva lähetys-saarnaaja esim. repii toisella kädellä alas sen mitä hän toisella rakentaa. Kun eräältä brahminilta kerran kysyttiin, mitä hän arveli kristittyjen Intiassa harjottamasta lähetystyöstä, vastasi hän tällän tapaan:

»Meidän kansa ei välitä näistä lähetys-saarnaajista mitään. Kristittyjen lähetys-saarnaajat tekevät itsensä halveksittaviksi meidän kansan silmissä. Jos saarnaaja mieli meillä jotakin vaikuttaa, täytyy hänen elää pyhemmin kuin ne, joita hän opettaa. Mutta kun nämä kristityt saarnaajat käyttävät väkijuomia, syövät lihaa ja elävät kaikin puolin länsimaisten sivistyneitten tavalla, halveksii meidän kansa heitä sydämessään. Heidän työnsä ei vaikuta täällä mitään muutosta ainakaan parempaan päin.«

Siitä huolimatta antavat lähetys-saarnaajat, erittäinkin ne, jotka työskentelevät Amerikan baptistilähetysten palveluksessa Intiassa, useinkin loistavia »raportteja« »kääntyneistä«. Nämä »kääntyneet« ovat suurimmaksi osaksi turmiollisen kastilaitoksen alimpia orjia, jotka, kun kuulevat puhuttavan kristittyjen yhdenvertaisuudesta, alistuvat uuteen oppiin paremman avun saavuttamiseksi. Mutta kääntyneet tulevat valitettavasti huomaamaan, ettei se kristittyjen yhdenvertaisuus ole muuta kuin viettelevää korupuhetta.

Parasta lähetystyötä harjotettaisiin siten, että kehoitettaisiin »pakanaita« kaivamaan syvälle sen uskontunnustuk-

sen siveelliseen maaperään, tunnustuksen, jonka he ovat »isiltään« perinneet, eikä tyrkytettäisi heille uusia, muka paremmin autuaaksi tekeviä opinkappaleita. Siten häviäisivät kaikki muodolliset kirkkokunnat ja niitten tilalle nousisi hengen uskonto, joka ei missään muodossa vaadi tunnustajiaan käyttämään muodollista uskontunnustusta keppihevosena aineellisten etujen tavoittelemisessa.

Aate.

Mediumin kokemuksia.

Sanotaan, että esivanhempamme paljon vaikuttavat luonteemme ja elämämme muodostumiseen, ja siksi päotaksun, että minunkin esi-isilläni on ollut osansa luonteeni laadinnassa. Isäni puolelta polveudun hollantilaisista maanpakolaisista, jotka tulivat Englantiin espanjalaisen hirmuvallan aikana 16:nnella vuosisadalla, ja miespolvien kestäessä ovat kaikki sukuni jäsenet työskennelleet merellä, eläneet meren läheisyydessä, syntyneet vuoksen korkeimmalla ollessa ja kuolleet luuteen aikana.

Aidiltäni saatan kuitenkin sanoa suoraan perineeni psyykkisen lahjani. Kumma kyllä hänkin oli hollantilaista sukuperää ja toinen nimeni »Vout« on hänen perhenimensä, mutta hänen sukuunsa on samalla sekottunut voimakas mustalaisveri, joka monella tavalla näyttäytyy ja varsinkin klärvoajansina eli »selvänäköisyytenä«.

Muistan äitini kertoneen, että hänen setänsä — äitini oli silloin pieni tyttö — kerran vei mukaansa äitini veljen kaukaiseen osaan Englantia, kasvatukseen ja kouluttaukseen häntä omana poikanaan. Kolmantena yönä sen perästä näki isoäitini unessaan, että poikansa oli jättänyt setänsä kodin ja oli tulemaisillaan Lontoosen; ja joka seuraava yö hän näki pojan saapuvan yhä lähemmäksi. Neljännessä unessaan hän näki poikansa kadun kulmassa likai-

sena, nälkäisenä ja jalat haavoissa, ja seuraavana iltana hän tarttui äitini käteen ja sanoi: »Tule, mennään Samia (Samuelia) vastaan«. Ja todellakin kaikki tapahtui niinkuin hän oli unissaan nähnyt.

Äitini ja enoni olivat molemmat ihmeellisiä »klärvoajanteja«. Ei ihmettä, että minä hänen ensimmäisenä poikanaan (en ensimmäisenä lapsena, sillä yksi syntyi ennen, mutta eli vain muutamia kuukausia) perin tämän taikalahjan.

Kun eräänä päivänä saavuin kotiin koulusta, tapasin hämmästykseni äitini itkemässä. Tahdon tässä mainita, ettei hän suinkaan ollut mikään hysterinen eli hermosairas nainen. Kovasti liikutettuna kysyin, minkätähden hän itki. Hän vastasi: »Jospa ne vain tulisivat kotiin«.

Selitykseksi olkoon mainittu, että me asuimme Wandsworthin kaupungissa likellä Lontoota ja että isäni joka päivä ajoi rattailta Lontoosen (noin seitsemän englantilaista penikulmaa¹).

Nyt äitini tunsu, että jokin onnettomuus oli tapahtunut isälleni ja velipuolilleni, jotka olivat isäni seurassa. Kysyin silloin, jäisinkö minä äidilleni seuraksi kotiin. »Ei« hän vastasi, »mutta joudu pian koulusta kotiin«. Tein sen ja hänen selvänäköinen pelkonsa ja aavistuksensa oli valitettavasti kyllä käynyt toteen. Isäni ja veljeni olivat syösseet rattailta ja veljeni oli vähällä saada surmansa — ja tämän äitini tiesi samaan aikaan toisessa paikassa peninkulmain päässä.

Toisen tapauksen muistan, joka koski enoani. Hän sanoi kerran matkustaneensa Walesissa mukanaan koira, joka häneltä hävisi. Eräänä yönä nukkessaan muutamassa kestikievarissa hän oli unissaan näkevinään koiransa kaupungin sillalla. Paikkakunta oli hänelle aivan vieras, mutta aamulla hän nousi, pukeutui, kulki tietä pitkin, tuli sillalle ja tapasi koiran — aivan niinkuin unissaan oli nähnyt. — —

¹ Kymmenen kilometriä.

Kylmä talviaamu klo 6,45 (ollakseni tarkka: tammikuun 6 pää v. 18—) toi minut tähän aineelliseen maailmaan. Lumi ja pakkanen olivat sopivia vertauskuvia siitä vastaanotosta, joka myöhemmin tuli osakseni. Olin varhain kehittänyt, arso lapsi, vanhempi ymmärrykseltäni kuin iältääni, ja rohkean, kummallisen mielikuvitukseni takia oli niiden vaikea käsittää minua, joiden kanssa jouduin tekemisiin. Armas, hellä äitini oli ainoa, joka minua käsitti, ja hän oli varmaan läpikäynyt itse jota-kin sanantapaista.

Muistan hyvin, kuinka vallan pienenä lapsena kerran kysyin äidiltäni:

»Äiti, ovatko ne Jumalan enkelit, jotka aina iltasin kumartuvat vuoteeni yli, sittenkun sinä olet jättänyt minut yksin?»

Uskonnollinen kasvatukseni oli nimittäin ollut semmoista, jommoista »Englannin kirkko» antaa, ja koska olin niin pieni lapsi silloin, en tuntenut mitään pelkoa enkä kauhua, sillä minua ei koskaan oltu opetettu »pelkäämään Jumalaa» eikä minulle oltu kerrottu »perkeleestä», »helvetistä» eikä muista kauhuista, jotka saattavat tehdä lapsen elämän kurjaksi.

Äitini vastasi:

»Niin kyllä, Jumala suojelee pikku poikia. Hyvää yötä nyt.»

Sitten suutelo ja sitten taas unimaailmaan, sillä en muista aikaa, jolloin en olisi uneksinut.

Huomasin, että aina kaksi olentoa tuli hyvin näkyviksi minulle — poika, vähän vanhempi kuin minä, ja tyttö, joka myös oli hieman vanhempi minua, vaikkei paljon. Ne olivat niin läpeensä todellisia silmissäni, että leikkivät kanssani ja olivat alati luonani.

Hyvin varhain elämässäni olin jo unien eli näkyjen näkijä ja osasin ennustaa asioita, jotka epäilemättä kävivät toteen sanan täydessä merkityksessä. Näin esim. unissani paikan, jossa sitten jouduin käymään, ja luulen, että usein kun sanotaan »tämä paikka tai henkilö on minulle jollain tavalla en-

nestään tuttu» ollaan joko unissa nähty kysymyksessä oleva paikka tai henkilö tai ollaan muuten oltu poissa fyysisestä ruumiista ja astraliruumiissa nähty sittemmin tuttu paikka tai henkilö.

Poikana ollessani näin kaksi unta, jotka hyvin painuivat mieleeni ja nyt monen vuoden kuluttua elävästi kuvastuvat muistiini. Ensimmäinen oli tällainen:

Asuimme lähellä isoa Thamesvirtaa, joka kevättulvan aikana tavallisesti nousi yli äyräittensä, ja minä uneksin, että vaelsin pitkin pienen joen rantaa, jonka vesi nousi silloin kun isompi joki oli tulvillaan. Oli keskipäivä ja minä näin kivilohkareen, joka oli aivan kuution muotoinen. Pysähdyin ja otin kiven käteeni, mutta silloin ilmestyi eteeni eräs sukulaiseni ja sanoi: »Juokse kotiin ja kerro äidillesi, että joki on tulvillaan ja että hänen pitää panna tavarat kokoon» (sillä kun joki nousi, tunkeusi vesi meidän rakennuksiimme). Minä silloin tokaisin, että »tämän näin unissani». — »Mene», kuului vastaus, »sinä aina uneksit ja haaveilet, mutta nyt ei ole aikaa haaveiluihin».

Noin kuusi kuukautta myöhemmin tämä sama asia tapahtui todellisuudessa: näin, kuulin ja koin aivan samaa kuin mitä edellä kerroin.

Toisella kertaa olin Lontoossa Trafalgar Square'illä, kun äkkiä tulin tietoiseksi jonkunlaisesta unitajunnasta, vaikka olin täysin hereilläni, ja näin miehen kasvot ja kuulin äänen sanovan: »Muista.»

Vuosia kului, ja kerran olin ystävän seurassa, joka vasta äsken oli saapunut Lontoon. Kuljimme juuri Trafalgar Square'in poikki, kun hän sanoi:

»Kuinka tutulta tämä kaikki tuntuu minusta — enkä kuitenkaan ymmärrä miksi.»

Minä vastasin:

»Me kaksi emme koskaan ennen olleet tällä paikalla yhdessä.»

»Ehkemme», hän sanoi.

Mutta kummallista kyllä muistimme molemmat samalla edelliset kokemuksemme. Hän oleskeli siihen aikaan, kun minä näin tuon uneni, pohjoisimmassa Englannissa ja oli nukahtanut ja unissaan nähnyt minun kulkevan yli Square'in sekä sanonut: »Muistak». Tästä hän sitten kirjotti minulle ja osasipa kuvailla eriskummaisen hattuniakin, jota käytin 1886 vuoden kuumana kesänä.

(Jatk.)

Alfred Vout Peters.

(Tekijän käsikirjasta suom. P. E.)

Veljeysaate.

Jatk. viim. Nooon

V. Miksi emme jaksata toteuttaa veljeysaatetta?

»Jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin« sanoo mestari. Math. 5: 39.

Tämän kohdan käsitämme puustaimellisesti, vaikka siinä piilee henkinen elämä.

Tässä kohdassa piilee koko veljeysaatteen ydin.

Mutta hätäisesti silmäillessä tätä kohtaa, tuntuu siltä kuin juuri tämä lause sisältäisi suuren ristiriitaisuuden. Ihmismieli nousee ikäänkuin kapinaan tuommoista menettelyä vastaan: onhan tässä, jos joku lyö minua, tapahtunut väkivaltainen teko; ja kun minä kääntäisin hänelle toisenkin poskeni lyötäväksi, niin minä uhkarohkeuteni ja uppimiskaisuuteni kautta kiivastuttaisin vieläkin enemmän hänen kiukkuunsa ja olisin välikappaleena hänen vihaansa, sillä eihän kukaan toista mene lyömään ja rankaisemaan rakkauden pakottamana. En nyt puhu vanhempain ja lasten, kasvattajain ja oppilaiden välisistä seikoista, olkoon siellä rangaistus paikallaan, jos ken sitä tietä luulee päämäärään pääsevänsä. Eikä tämä kohta sovellu lapsiin — sillä eihän mestari heitä suinkaan käskisi lyöjälle kääntämään toistakin poskensa lyötäväksi ja siis suoranaiseen ylpeyteen ja itsepäisyyteen.

Miksi minun, koska räkkääjä on veljeni,

pitäisi antautua eläimeksi ja toisen orjaksi? Ja mitäpä hyötyä siitä on minulle, jos räkkääjä minua kuinkakin räkkäisi ja minä vielä ylpeydessäni häntä kehottaisin? »*Rakasta veljeäsi*» on käsky, jota tulisi niinhin lyöjän kuin piestävänsäkin aina muistaa ja toteuttaa elämässä.

»Kuka on sinulle antanut vallan ja luvan minua orjuuttaaksesi ja lyödäksesi? Olenko minä kenenkään orja? Jos sinä veli olet, niin auta ja holhoa ja opeta heikompa veljeäsi, vaan älä häntä räkkää!»

Ja ken ei näin ajattele? Sen jokainen meistä tietää puhumattakin omasta kokemuksestaan.

Jos veljeni minua räkkää, niin veljeysaatteesta hänellä ei ole pienoisintakaan aavistusta; tämä aate ei ole herännyt hänen sielussansa. Ja kun minä ylpeydessäni kehotan häntä ja tyhmyydessäni antaudun hänen räkkättäväksensä ja vielä päällepänteeksi, yllytänkin häntä oikein kiukuitsemaan: onko veljeysaate silloin vielä minunkaan sielussani päässyt paistamaan ja elämääni valaisemaan? Ei suinkaan.

Näin ei lyöjä eikä lyötävä kumpikaan levitä veljeyden valtakuntaa maan päällä, vaan tietämättömyydessä he karkottavat hyvyyden valtakunnan kauvas luotansa.

Siis näemme että mestarin sanat eivät suinkaan ole käsitettävät puustaimellisesti. »Mutta kuinka pitää minun menetellä lyöjäni kanssa?

En suinkaan saa ojentaa poskeani lyötäväksi; vaan jos olen käsittänyt veljeysaatteen, jos se on minussa *elävä*, silloin pitää minun välttämättömästi *ohjata* lyöjääni.

Kuinka?

Minun pitää ahkeroida saattaa lyöjääni näkemään samaa kuin itsekin näen — en saa lyödä, sillä silloin olen itse muuttunut räkkääjäksi, jolle entisen lyöjäni pitäisi kääntää — puustaimen mukaan tulkittuna — toisen poskensa minun lyötäväkseni ja näin olisivat asiat vain hiukan muuttuneet eli: näyttelijäin osat olisivat vaihtuneet, vaan tempu olisi aina sama. Minun pitää kääntää hänelle toisenkin poskeni, s. t. s. *minun pitää ilmoittaa hänelle se elämän totuus, jonka olen löytänyt sieluni sisim-*

mdstä. Meidän kaikkien, niinhyvin lyöjain kuin lyötävainkin pitää toteuttaa veljeysaatteen luomaa valtakuntaa.

Tässä juuri piilee veljeysaatteen ihana ydin. Kun emme tunne veljeysaatettakaan, kuinka silloin voisimme löytää veljeyden avainta? Ja kun me olemme avaimen kadottaneet, kuinka voimme uskoa että linnan luisia lukkoja voisimme avata vääriillä avaimilla? Ja eikö yksi vääriä avain ole väkivalta? — Oikea avain yksinänsä ja ehdottomasti on: **rakkaus**. Ja tuon yleisen rakkauden herääminen on ylikuonnollinen ilmiö.

Lyötävä asettautuu eläimen sijalle. Eläin ei jaksa huomata kuinka suuri voima piilee heidän kaikkien yhteisessä voimassansa; jos esim. hevonen tuon ymmärtäisi — olisikohan se konsanaan ihmisen orjaksi alentunut? Eläin oikeassa asemassaan on ihmisen seuralainen eikä orja.

Kun emme tunne korkeampaa minäämme itsessämme, silloin käyttäydymme yhtä sokeasti ja yhtä tietämättömästi kuin eläimet.

Me emme jaksa toteuttaa veljeysaatetta, sentähden että:

1) sokea uskomme opettaa meille kirjaimen, vaan ei siinä piilevää henkeä. Puustain on elävä — vaan henki kuollut. Oppi on toinen — käytännöllinen elämä toinen. Oppi ja elämä ovat niin kaukana toisistaan kuin itä on lännestä. Voiko kukaan kokemuksestansa muuta sanoa? Totuuden tuntemisen puute on ensimmäinen ja suurin syy;

2) kaikenkaltaiset pikkumaiset riidat estävät veljeysaatteen yleisen heräämisen ja sen mukaisen yhteistyön. Riidat ovat etusijoista, vallasta, kunniaista ja maineesta; toisin sanoen: **itseänsäparempana-muita pitämisestä**;

3) olosuhteiden luomat raskaat leipähuolet vievät mielet pois katoamattomista katoavaisiin, hetkellisiin harhakuviin ja

4) velttoudesta syntynyt uneliaisuus estää meiltä ottamasta selkoa omantuntomme vaatimuksesta, joka on veljeyden täyttämisen kaikkialla keskuudessamme.

Ja kun näin tutkimme asiata juuriansa myöten poskelle lyömisestä niin huomaamme että:

meissä jokaisessa itsessämme on syy siihen, ettemme jaksa toteuttaa veljeysaatetta. Ja tuo syy on: **välinpitämättömyys, eläimellinen ymmärtämättömyys, uneliaisuus ja itsekkäisyys**.

Ja tuo esirippu se juuri estää meitä näkemästä sitä mahtia, joka on salattuna yhteisen veljeyden jumalalliseen voimaan.

VI. Mitä on veljeys?

Ei mikään yhteys ole pysyväinen, jos ei se ole elävä, jos ei sitä elähtyä syvä ja jalo, kaikkia yksilöitä yhdeksi ainoaksi vankaksi ja lujaksi ruumiiksi sitova, veljellinen, lämmittävä rakkaus. Se opettaa meille korkeimman rakkauden ihanteen. Siinä on avain.

Tämä **rakkaus** ei ilmene missään liehakoitsemisessa eikä miellyttämisen himossa; eikä se esiinny äitiyteen pyrkimyksessä tai toisen olennon, veljen eli sisaren halvempaan pitämisessä eli orjuuttamisessa; eikä minkään hetkellisen nautinnon tyydyttämisessä — nämä kaikki ovat haihtuvia tunnelmia, alemman minämme luomia katoavaisia mielikuvitteluja — vaan se esiintyy tuon korkean hengen ihanteen tuntemisessa; silloin kuin käsitämme ja sieluissamme syntyy elävä tieto tuosta ihanaasta rakkaudesta, joka piilee kaiken takana. Ylevällä rakkaudella ei ole mitään yhteistä himojemme, pyyteittemme, halujemme täyttämisen kanssa, vaan on se tuo näkymätön noumenon — rakkauden oikea, totinen olento, voima, henki, synnyttäjä ja ylläpitäjä.

Tämä on veljeys.

Tämän rakkauden yleiseen heräämiseen ja levenemiseen, totuuden etsimiseen tarvitaan uhrautumista ja ponnistelua: jokaisen, mielestäänsä halvimman mielun yhteen-sulautumista; se on yksi sydän ja yksi mieli totuuden etsinnässä, vaikka näennäesti monta tuhatta yksilöä.

Se on mahti.

(Jatk.)

Martti Humu.

Ovatko sadut valheita?

Usein kuulee sanottavan, että se ja se kertomus on »pelkkää satua« tai »tuntuu hyvin satumaiselta«. Menevätpä nykyajan »realistit« niinkin pitkälle, että väittävät raamatun samoin kuin muittenkin uskonnollisten kirjakokoelmain olevan satuja.

Historioitsijat koettavat parhaansa mukaan päästä selville siitä, mitkä kohdat muinaisten kansojen jälkimaailmalle jättämässä kertomuksissa ja tiedonannoissa ovat todellisuutta, mitkä satuja. Usein näkeekin uudemmissa historian oppi-kirjoissa semmoisia »oikaisuja«, että se ja se kertomus on huomattu ja todistettu saduksi. Niin pian kun joku vanha, historiallisena pidetty kertomus julistetaan saduksi, tuntevat sen lukijat pääsevänsä vapaiksi siitä siveellisestä velvotuksesta, joka käskee heidät antamaan luotettavuuden arvon asialle, minkä todenperäisyyttä ei ole syytä epäillä.

»Satu« on siis kansan tajunnassa nykyään samaa kuin epätoosi eli valhe.

Katsokaamme miten asianlaita on.

Sananlasku sanoo; että »valheella on lyhyet jäljet«. Jos siis sadut ovat »valheita«, niin täytyy niitten alkuperää etsiä verrattain myöhäisestä ajasta. Mutta kun satujen alkuperää lähdetään etsimään, joudutaan päinvastoin niin kauas muinaisuuteen, etteivät käytettävissä olevat historialliset luotettavuuskeinot enää riitä. Kun näet jonkun kansan keskuudessa tunnettuja satuja verrataan toisen kansan satukokoelmiin, huomataan niissä niin paljon yhtäläisyyttä, että täytyy päättää noitten eri kansojen satujen johtuvan yhteisestä lähteestä. Tämöistä tutkimustyötä tehtäessä tullaan huomaamaan satujen jälkien ulottuvan niin kauas, ettei mikään nykyään tunnettu tieteellinen tutkimustapa voi johtaa tutkijoita satujen alkulähteille. Tältä siveelliseltä näkökannalta katsoen ei siis voi väittää satuja »valheiksi«.

Sama on tulos, jos satuja katsellaan kielitieteelliseltä näkökannalta.

Monikaan ei liene ottanut selvää siitä, mistä suomalainen »satu«-sana johtuu. Se johtuu »saada« sanasta. »Satu« on vaan lyhennys »saatu«-sanasta. Sadut ovat suullisia kertomuksia, jotka vanhempi sukupolvi on antanut nuoremmalle tai jotka viimeksi mainittu on »saanut« edelliseltä. Tämöistä »antamista« ja »saamista« jatkuu äärettömiin asti ajassa taaksepäin.

»Traditsiooneja« ei pidetä ihan satujen arvoisina. Kun esim. sanotaan, että jonkun kansan historialliset traditsioonit ulottuvat niin ja niin kauas taaksepäin, tahdotaan näillä traditsiooneilla ymmärtää jotakin puolittain historiallista. Mutta traditsioonit ovat kielitieteellisesti samanarvoisia kuin sadut. Erotus on vaan siinä, että traditsiooni johtuu latinaisesta »tradere«-sanasta, joka sana tarkkaan käännettynä merkitsee »antaa ylitse«, vapaammin käännettynä »luovuttaa«, »antaa toisen huostaan«.

Kaikki ne kielet, jotka ovat lainanneet »satunsa« latinaisesta fabula-sanasta, ovat velvotetut luovuttamaan ratkaisuoikeuden tälle latinankieliselle sanalle. Ja mikä on »fabulan« merkitys? Se johtuu »fari«-sanasta, joka merkitsee »puhua«. Latinankielessä on »satu« siis samaa kuin kaikki se, mitä *puhumalla* on saatettu muitten tietoon.

Tästä fari-sanasta johtuu m. m. »fatum«, joka merkitsee »kohtalo«, »sallimus«. »Sallimuskien« siis viittaa »puhumiseen«, s. o. järjelliseen, luonnon perustuslailliseen harkintaan.

Kreikankielinen mytologia-sana johtaa meidät samoille lähteille kuin latinainen »fabula«. »Mytologia« johtuu mythos- ja logos- sanoista. »Mythos« taas johtuu mytheiein-sanasta, joka merkitsee »puhua«. »Logos« johtuu legein-sanasta ja merkitsee »sanoa«. Mutta »mytheiein« on samaa juurta kuin »myein«, joka merkitsee »pusertaa huulet yhteen«. Samaa juurta on myöskin »mysterion«, joka merkitsee »salaisuus«. Mytologia ja myytit ovat

siis salaisia asioita, jotka hiljaa puhumalla uskotaan luotettavalle, kaikin puolin koetellulle henkilölle.

Katsottakoonpa »satuja« siveelliseltä tai kielitieteelliseltä näkökannalta, ei niitä mitenkään saada »valheiksi«, s. o. suoraan perättömiksi asioiksi.

Syy miksi n. s. realistisen katsantokannan edustajat tahtovat nähdä »sadun« nimellä kulkevilla kertomuksissa perättömiä asioita, on luonnollisesti se, ettei tuommoisten kertomusten muodollinen sisällitys useinkaan vastaa sitä käsitystä, mikä nykyajan enimmillä ihmisillä on todellisuudesta. Voisiko odottaa, että meidän ajan kauppa- ja hyöriäihmiset näkisivät mitään järkipätevää esim. vanhojen kreikkalaisten n. s. sankarisaduissa? Herakleoksen kaksitoista sankaripyötiä tuntuvat kerrassaan yli-inhimillisiltä, mutta niillä ei ole mitään arvoa meidän ajan käytännöllisen järjen valossa. Kuka voi pitää totena esim. sitä mainitun sankarin urotyötä, että hän tappoi 100-päisen vesihirviön? Vielä mahdottomampaa on pitää totena sitä väitettä, että kun Heraklees katkasi tämän hirviön yhden pään, kasvoi kaksi sen tilalle.

Kun luemme esim. Kalevalan »luomiskertomusta«, tuntuu se kerrassaan järjettömältä, vielä järjettömämmältä kuin raamatun luomiskertomus. Ja kuitenkin annamme Kalevalalle niin suuren arvon. Sen kerääjä on saanut kuolemattoman maineen ja hänelle on pysytetty muistopatsas. Mistä syystä? Ovatko meidän järki-ihmiset niin kiintyneet satuihin? Kaikkea muuta. He näkevät noissa saduissa vaan kansamme »lapsuusajan«, ja kun ne valaisevat Suomen kansan esihistoriaa, ovat ne siitä syystä arvokkaat. Mutta jos joltakin meidän ajan käytännölliseltä oppineelta oikein tuttavallisesti kahdenkesken kysyy, onko Kalevalan luomiskertomuksessa mitään perää, niin hän otaksun ensin, että kysyjä laskee leikkiä. Mutta jos kysyjä esiintyy vakavana, niin tuo oppinut pitää häntä joko hyvin yksinkertaisena tai vähämielisenä ihmisenä.

Mutta jos oivallettaisiin se tosiasia, että satukieli on vertauskuvallista, niin ei pidettäisi satuja valheitten arvoisina. Nykyisen ihmiskunnan esihistoria on niin suuremmoinen, etteivät nykyajan ihmiset ymmärtäisi siitä mitään, jos se heille semmoisenaan paljastettaisiin. Siitäpä syystä on menneisyyden näytämäo verhottu esiripulla, joka paikoitain on hieman läpikuultava. Näitä läpikuultavia paikkoja kutsuu nykyainen sivistyskieli saduiksi, taruiksi, legendoiksi ja traditsiooneiksi. Mutta kun aikojen pyörän hitaasti liikkeessä ihmiset suuremmassa määrässä tuntevat tarvetta vapautua »onnellisesta sokeudesta«, tulevat he huomaamaan, että luonnon suuressa varastossa ei ole mitään ala-arvoista tavaraa. Silloin myös ymmärretään, että sadut ovat todellisuuden tienviittoja, todellisuuden, jota kykenemättömyys estää ihmiset nykyään näkemästä.

Aate.

Yliaistillinen maailma.

Sielutiede on viime aikoina saanut silmänsä auki sille tosiseikalle, että on olemassa äärettömän laaja ala sielullisia ilmiöitä, jotka eivät mitenkään tahdo mahtua materialistisen ihmiskäsitteen ahtaihin puitteihin. Nämä ilmiöt ovat osaksi kokeellisesti tutkittavissa, kuten hypnotiset ja monet spiritistiset ilmiöt, osaksi ne kuuluvat yksityisten kokemuksiin, kuten toteen käyneet unet, vainajien esiintymiset, taikurien temput j. n. e.

Mennyt on pian se aika, jona yliaistillisille asioille on pilkkaisesti naurettu. Pilkka ei ole samaa kuin älykäs arvostelu, kuten Aate eräässä kirjoituksessaan huomautti; pilkkaaja päinvastoin tunnustaa, ettei hän kykene järkipäiseen arvosteluun. Professori Richet, joka nykyään on Lontoon

Psyykkisen Seuran puheenjohtaja, huomautti äskettäin, mikä suuri muutos 30 vuodessa on tapahtunut ajattelevan maailman mielipiteissä: 30 vuotta sitten oli hypnotismi humbugia, nyt se on jokapäiväinen tosiasia; 30 vuotta sitten spiritistisiä ilmiöitä ja yliaistillisia ilmiöitä yleensä ei voitu tutkia, koska niiden olemassaolo ennakolta kiellettiin, nyt ovat jo monet kuuluisat tiedemiehet vakuuttaneet, että noita ilmiöitä on ja että tieteen velvollisuus on niitä tutkia.

Teosofinen Seura on kohta täsmälleen toiminut 30 vuotta. Sen vaikutuksesta syntyi Lontoon Psyykkinen Seura ja vaikkei se itse ole harjoitellut sensuuntaisia psyykkisiä tutkimuksia, on se kuitenkin valmistanut niille maaperän levittämällä aatteitaan kaikkiin maihin ja kansoihin. Teosofia julistaa varmana, taattuna tosiasiana, että ihminen on sielu, että hän on näkyväiseen ruumiiseen pukeutunut henkinen olento, mutta samalla teosofia alati kehottaa »totuutta etsimään«. Ja niin muodoin ne, jotka innostuvat teosofisiin aatteihin, samalla tuntevat halua kokemuseräistä tietä myöten päästä aavistamainsa totuuksien perille ja tervehtivät ilolla kaikkia niitä tutkimuksen haaroja, jotka ovat omiansa nostamaan ihmisjärkeä kirkkaampaan valoon ja korkeampaan elämänymmärykseen.

Toisessa kohden lehteämme on luettava »Mediumin kokemuksia« nimisen kirjoituksen alku. Näiden elämäkerrallisten muistiinpanojen tekijä, Mr. Alfred Vout Peters, on sekä kotimaansa, Englannin, että mannermaan spiritistisissä piireissä hyvin tunnettu klärvoajanti ja psykometristi, s. o. salatuiden asiain ja henkien näkijä. Ollen hänen kanssaan vanhastaan tuttu (vrt. »Mitä on kuolema?«, siv. 44 ja 100) rohkenin äskettäin pyytää, että hän kirjoitaisi jotakin »Omaantuntoon».

— No, mitä minä kirjottaisin? hän kysyi. — Enhän ole mikään kynäniekka.

— Teidän pitää kertoa jotakin omasta elämästänne, omista yliaistillisista kokemuksistanne, vastasin empimättä. — Ker tokaa, millä tavalla tuo omituinen lahja on teissä kehkeytynyt.

Hän innostui tuumaan. Häntä innostutti sekin tavaton seikka, että englantilainen mies kirjottaa suomalaiselle yleisölle, ja niin hän hyväntahtoisesti lupasi täyttää pyyntöäni mikäli kykenisi.

Toivon, että tämän lehden lukijakunta puolestaan hyväksyy tuumani. Suomalaiseen vereen on jäänyt paljon »vanhan ajan taikauskoa«, paljon salaperäisiä kykyjä, jotka silloin tällöin nousevat pinnalle ja näyttävät taitoaan — ja kuten eversti Olcott kerran sanoi minulle: »onnellinen se kansa, jonka sielusta muinaisajan mystiikka ei ole kokonaan häipynyt«. Suomen kansassa on paljon yksilöitä, jotka olematta varsinaisia mediumeja ovat kokeneet yhtä ja toista »yymmärryksen yli käypää«. Tähän ryhmään kuuluu varmaan moni »Omantunnon« lukijoistakin. Kun nyt lehdessämme julaistaan semmoisen miehen muistiinpanoja, jonka kokemukset ovat »terveen järjen« kannalta vielä hullunkurisempia kuin tavallisen ihmisen, joka vain »sattumalta« joskus on »nähty« tai »kuullut« jotakin, rohkenevat toivottavasti ne lukijat, joilla on tuonkaltaisia kokemuksia, tehdä niistä kirjallisesti selkoa ja lähettää kirjoitukset toimitukselle lehdessä mahdollisesti julaistaviksi.¹ On nim. varsin tärkeätä, että kaikissa maissa kootaan tällaisia aineksia. Kokeellinen tutkimus jätetään paraiten tiedemiesten ja asiantuntijain tehtäväksi, mutta ainesten kokoamiseen

¹ Semmoisia kirjoituksia olemme jo saaneet. Kts. „Unien merkitys“ ja „Salainen ilmoitus“.

yksityisten kokemusten alalta voi jokainen ja on jokaisen velvollisuus ottaa osaa, jolla itsellään on kokemuksia tai varmalta taholta niitä on kuullut kerrottavan.

Pekka Ervast.

Salainen ilmoitus.

Viime kesäkuun loppupuolella matkustaessani junalla Sortavalasta Viipuriin, huomasin kaksi vastakkaisella penkillä istuvaa miestä vilkkaasti puhelevan keskenään. Toinen miehistä näytti olevan iältään 25, toinen 40 korvilla. Kun istuin aivan sen vanhemman miehen vieressä, niin rupesin seuraamaan heidän keskusteluaan ja minulle selveni heti, että he väittelivät työväen asiasta.

Nuorempi puhetovereista lienee ollut joku käsityöläinen ja tuntui palaavan jostain juhlista, jossa oli pidetty innostavia sosialistisia puheita. Vanhempi taas oli eräs maanviljelijä Ilomantsista, joka oli nykyaikoina hyvin muotiin tulleilla maanviljelysopintomatalla, joita retkeilyjä tavallisesti johtaa joku agronomi tai muu ammattimies.

Nuorempi matkustajista oli innokas sosialisti ja puhui kuumeen tapaisella kiiholla työväenäänatteesta, vaikka tiedot socialidemokratiasta tuntuivatkin olevan vielä heikonpuoliset. Maanviljelijä, ei hänkään ollut jyrkkä sosialismin vastustaja. Sanoi kannattavansa työväen pyrintöjä, mutta ei jaksanut käsittää minkätähden sosialistit niin ankarasti hyökkäävät uskonnon kimppuun. Vastustajansakaan ei kyennyt hänelle perusteellisempaa selitystä tähän antamaan. Hän vaan vastasi yksinkertaisesti, että papin uskonto on helvettiä, taivasta, Jumalaa tai muita henkiolennoita ei ole olemassa, vaan että koko uskonto on paljasta humpuukia, jonka avulla vallassa olijat koettavat pitää kansaa pimeydessä, että se paremmin pysyisi heille nöyränä ja kuuli-aisena. Maanmiehemme ei ollut uskonnonkaan suhteen ahdasmielinen, mutta oman kokemuksensa perusteella sanoi täytyvänsä tunnustaa, että jotain näkymättö-

miä henkiä tai vaikutteita on olemassa. Ja tätä todistaakseen kertoi hän seuraavan tapuksen.

»Olin matkalla junassa, useita kymmeniä kilometriä kotoani, kun eräänä aamuna yhtäkkiä tuli sellainen tunne kun joku olisi sanonut: »nyt sinulle syntyi poika«. Katsoin kelloani, se oli 9:35. Ilmoitin tovereilleni että nyt minulle syntyi poika juuri tällä hetkellä. Toverit nauroivat ivallisesti, muka minun hullutukselleni, mutta minulla oli aivan varma tunne siitä, että lapsi oli silloin syntynyt. Sentähden otin muistikirjani ja kirjoitit siihen nämä rivit.«

Hän otti pienen muistikirjan taskustaan ja hetken haettuaan osoitti hän meille paikan josta luimme seuraavat sanat: »Kolmas lapsi, poika, syntyi ensimmäinen päivä heinäkuuta 1900 kello 9 ja 35 minuttia aamulla.«

»Kun sitte seuraavana päivänä«, jatkoi hän, »kotiin palattuani tiedustelin mihin aikaan poika syntyi, vastattiin: »kello 9 ja 35 minuttia aamulla.« »Koko matkalla ei minulla ollut mitään tietoja kotoisista oloista,« lisäsi puhuja, »enkä silloin kuin tämä salainen ilmoitus tapahtui, edes ajatellutkaan kotiasioita, vaan keskustelin muista asioista toverieni kanssa.«

Hän kertoi sitte vielä useita muitakin saman suuntaisia tapauksia.

Olen tämän kertomuksen talhnutonut esittää Omantunnon lukijoille, koska tällaiset tapaukset meillä lienevät harvinaisia. Kertomus tuntui minusta hyvin todenmukaiselta, sillä niin vakavaluontoinen ja yksivakainen oli tämän kertoja ja sanoi hän voivansa kertomuksensa todistaakin, kun osoitin hiukan epäilystäni. O. F. J.

„Unet nykyajan sielutieteen valossa.“

Semmoinen oli nimi oräällä viime jouluksi ilmestyneellä kirjauutudella, johon professori Wald. Ruin oli kirjoittanut alkulauseen ja siinä m. m. näin:

»Tietämättömyys ja taikausko käyvät käsi kädessä ja molemmat ovat ihmisen

täydellisyyden ja onnen esteenä — —. Näyttäköön se pikku kirjanen, joka täten lasketaan julkisuuteen ja joka erotukseksi kaikista unikirjoista ennakkoluulottomasti koettaa saattaa unien hauraat varjot sielutieteen tutkimuslasin läpi tarkastettavaksi, näyttäköön se vähäisestä puolestaan mitä *valo voi!*»

Esityksensä alussa sanoo tekijä, A. F. Puukko m. m.

»Usko unien merkillisyyteen on ikivanha ja unien selittämistäidon (*oneiro-mantikan*) väitetään olevan vanhimman kaikista »taidoista.« Itämaiden ruhtinoilla oli muinoin tapana pitää hoveissaan varsinaisia unien selittäjiä.

Niitä tapaamme etenkin kaldealaisilla hallitsijoilla Babyloniassa ja Egyptin faraaoilla. Kreikan mainiossa kertomaruinoelmassa Iliadissa samoin kuin Odysseiasakin turvaudutaan tärkeissä asioissa usein unenselittäjien apuun. Filosofi Sokrates — yksi muinaisajan seitsemästä viisaasta — pitää unia juunalallisina ilmestyksinä ja myöntää niille profeetallisen merkityksen. Jossain määrin samaa mielipidettä ovat filosofit Pythagoras ja Platon. Ainoastaan Aristoteles, tuo muinaisajan ehkä etevin ja ennakkoluuloista vapain tiedemies on unistakin lausunut ajatuksia, jotka nykyaikainenkin tiede voi hyväksyä.»

Siis niin pitkälle on nykyaikainen tiede jo edistynyt tälläkin alalla, että vaikka historia on jo näin pitkälle kehittynyt, löytyy siltä »ainoastaan« *yksi* tiedemies jonka ajatuksia, se voi hyväksyä.

Mutta sitten edelleen: »Myöskin roomalaiset pitivät unia arvossa. Cicero lausun eräässä teoksessaan että unissa sielu paraiten ilmaisee jumalallisen luonteensa. Kirkkoisä Augustinus tutki ja koetti selittää aikalaisilleen unia. Keskiajalla pohdittiin myös samaa kysymystä — tietysti ajan taikauskaisessa haaveellisessa hengessä. Kuuluisa lääkäri Paracelsus lausui 15 sataluvulla sen salaperäisen ajatuksen, että ihmisen sielun korkeampi osa muka kohoaa unissa tähtiin. Läheten P:n esittämiä

arveluja muodostivat filosofi Schellingin hengenheimolaiset viime vuosisadalla täydellisen unien palveluksen, koska he pitivät unelmia hengen puh-taimpina, ihanteellisimpina ilmestysmuotoina. Ja samallaisia haaveilijoita ei ole myöhemminkään puuttunut. Mutta pidemmälle ei voi mennä — ja tuskin lienee koskaan menty — unien taikauskaisessa jumaloimisessa ja turhassa ennakkoluulossa.« Näin tekijä.

»Sopinee myös mainita«, sanotaan edelleen, että »juuri unissa on luultu saatavan tietoja erittäin tärkeistä asioista ja tehtävien selviävän, joita muuten on turhaan koitettu suorittaa. Niinpä viisaan Zoroasterin — hänen joka muinoin perusti kuuluisan oppinsa valon ja pimeyden vallan ijänikuisesta keskimmäisestä taistelusta — sanotaan unissa saaneen aiheen pyhän kirjansa Zendavestan kirjoittamiseen. Tiedetään myös että Muhamed näki hyvin vilkkaita unelmia ennenkuin hän vaipui siihen kaatuvataudin tapaiseen tilaan, jossa hän väittää saaneensa taivaasta ilmentyksiä, jotka ovat hänen perustamansa uskonnon islamin pohjana. Runoilija Goethe sai unissa aiheen Prometheus nimiseen teokseensa ja tunnetusta säveltäjästä Tartinista kerrotaan, että kun hän kerran oli eräänä iltana turhaan koettanut säveltää erästä kappaletta, ilmestyi yöllä unessa hänelle paholaisen ja soitti kappaleeseen alun, kysyen eikö T. osaisi soittaa samoin. Herättyään T. muisti sävelen, ja siten syntyi — jos juttu on tosi — tuo maailman kuulu »paholaisen sonaatti'.«

Näin pitkälle olen unien historiaa kirjan sanojen mukaan lukijalle esittänyt siinä tarkoituksessa, että lukija itsekin voisi nähdä miten kumouksellisesti jo tämä esihistoriakin vaikuttaa siihen henkeen ja niihin mielipiteisiin, joita kirjottaja on tuonnempana esille tuonut. On myöskin sängen kuvaavaa sille päätelmien ristiriitaisuudelle, johon hän joutuu sielua ja sen ilmiöitä selvitellessään, se tapa, jolla hän niistä selviää. Niinpä sanotaan kirjan 4:nnellä sivulla,

että: »— unia on ajateltu henkien — hyvien tai pahojen — aikaan saamiseksi. Tämä ei kumminkaan ole vanhin käsitys unien synnystä. Sillä ennenkuin ihmiset voivat ajatella unia jonkun henkiolennon ilmestyksen tuottamiksi, täytyi heillä luonnollisesti olla joku aavistus henkien olemassaolosta.«

Vaikka nyt onkin tehty näin tavattoman rohkea päätelmä, ei se kuitenkaan kestä kun seuraavaan lauseeseen, sillä siinä sanotaan päinvastoin: »Merkillepantava seikka onkin, että useat yhteiskuntaopin tutkijat (esim: englantilainen *Herbert Spencer*) väittävät että juuri unien kautta on ensin ruvettu uskomaan henkiin ja jumaliin. Jo vieläkin aikaisemmin lienevät unelmat antaneet aihetta uskoon sielun olemassaolosta ja elämään tämän perästä.« Ja siihen käsitykseen jää tekijä itsekin, koska hän vielä väitteen uudistaa kirjan 6:nella sivulla. Mutta miten nyt on käsitettävä se väite, että ihmisellä *täytyi* olla aavistus henkien olemassaolosta jo ennen kuin hän oli nukkunutkaan tai mitään unelmia nähnyt? Sitä voimme olettaa ainoastaan Aadamista ja Elvasta, vaan ovatko he nyt otettavat tieteen mittapuuksi? Ja sitäkin hämävännäiseksi jää lause: »Ja vieläkin aikaisemmin lienevät unelmat antaneet aihetta uskoon sielun olemassaolosta ja elämään tämän perästä.«

»Väitteen ymmärtämiseksi« sanotaan kyllä edelleen, »tarvitsee vain mainita, että samoin kuin lapsi herättyään saat-
taa kertoa terveiset vanhemmilleen henkilöiltä, jotka se on unissa nähnyt, pitäen unikuvia todellisina ihmisinä, samoin luonnonihminenkin täydellisesti ja sokeasti uskoo unissa ilmestyvien henkilöiden ja esineiden olevan yhtä todellisia kuin hän itsekin. Kun tuollainen luonnon ihminen unissa näkee manalle menneen omaisensa, herää hänessä ajatus siitä, että tuossa hänen kaivatuksaan täytyy olla toinenkin osa kuin ruumis, jonka hän näkee maatu-
van ja joutuvan hävityksen omaksi, s. o. hänessä herää ajatus ihmisen pysyväi-

sestä osasta, sielusta, ja tämän kuole-
mattomuudesta.«

Tämä on sängen tärkeä ja merkillepantava kohta jo siitäkin syystä, että monet uskonnotkin on esitetty siten syntyneen, että niiden perustajat ovat unissa saaneet aiheen uskonnon suunnalleen, ja niinpä suomalais-ugrilaisilla kansoillakin kerrotaan olleen alkupe-
räisimpänä uskonnon muotona vainajien palvelus, joka sekin olisi unista johtunut.

Mutta miten nolattuun asemaan joutuvatkaan nyt ne monet uskonnot ja uskontojen perustajat, jos seuraamme hra Puukon esitystä edelleen sivulle 40, jossa puhutaan myöskin samoista edellä olevista seikoista seuraavasti:

»Niinpä esim: se tosi asia, että moni ainakin jonkun aikaa rakkaan omaisensa tai hyvän ystävänsä kuoltua näkee hänet unissaan, ei tietysti vähääkään todista vainajan sielun ympärikuljeskelemisestä tai jostain muusta salaperäisestä ilmiöstä. Vainajan kuva, joka vuosikausia on ollut katseltavanamme, on syvälle painunut sieluumme ja unitajunnalle se usein ilmenee yhtä selvänä kuin ennen eläessä. Ainoastaan taikausko ja spiritismi panee kummikutset ja vainajien henget liikkeelle antamatta niiden olla rauhassa. Unien selittämiseksi ei niitä ainakaan tarvita. Meillä on tekemistä vain tavallisten psykologisten ilmiöiden ja seikkojen kanssa, jotka ovat syysuhteen- eli kausaalilain alaiset. Emmekä voi unissa oikeastaan keksiä mitään uutta, originaalista, vaan luonnos ja aihe ovat lainatut päivätajunnasta. Näin ollen ovat unen tuotteet luettavat valveilla tapahtuneen ajattelun, refleksioonin, ansioksi eikä korkeamman ilmestyksen aikaansaamiseksi.«

Jos sielun käsite olisi syntynyt unien kautta ja myöskin sen kuolemattomuuden ja tulevan elämän toivo samaa tietä, niin jää kovin ontoksi ihmisen uskonnollinen elämä nyt, kun tutkimus on osottanut, että unet ovatkin vaan jälkiaistimuksia eli päivätajunnan refleksioonitoimintaa. Siis jotenkin samanta-

paista itsenäistä aivojen toimintaa kuin sydämen tykintäkin. Tällaista ajatussuuntaa seurattessamme, tulemme monesta asiasta tulokseen, joka on: *Ei mitään!* ja sepä on se sama ajatus, joka punaisena lankana seuraa läpi puheena olevan teoksenkin. Sillä sangen usein esiintyy sanat: »liian yksinkertainen, ei ansaitse suurtakaan huomiota, sille ei voi suurtakaan arvoa panna, vaikka ei sitä selittääkään voi«, j. n. e. Niin että väkisenkin johtuu ajattelemaan; mistä syystä kirjoitetaan alkulauseessa: »näyttäköön vähäisestä puolestaan mitä valo voi!«

Omituisena huomiona nykyaikaisesta tieteestä myöskin voidaan panna merkille se lystikäs selittämistapa syiden ja vaikutteiden kiertokulkuun, joka saa aikaan kaikki ilmiöt luonnossa. Niinpä sielutieteessäkin. Auringon lämpö esim. meidän maapallollamme on se jumala joka kaiken elon ja liikunnan saa aikaan. »Se yksin ylläpitää täällä kaiken elämän pienimmästä sammaleesta jättiläistammeen, soluelävästä ihmiseen, jonka henki ja ajatus viimeisellä asteellaan ei muuta ole, kuin muuntunutta, uuteen tilaan siirtynyttä auringon lämpöä.« Näin uudenaikainen tiede. Mutta se tekee kuitenkin ihmisen alakuloiseksi. Olen itse ollut sillä kannalla. Miten on sielun kuolemattomuuden kanssa? kysyin usein itseltäni, sillä monet seikat viittasivat siihen. Mutta minulle sanottiin: »Etkö sinä ole koskaan ollut väsynyt päivätyöstäsi ja halunnut silloin päästä levolle? Miten suloiselta uni silloin tuntuu. Miksikä siis elämäsi lopulla pelkääät kuolemaa, pelkääät nukkua iäksi?«. Uskoin sitä itsekin ja ajattelin: aistimeni eivät silloin työskentele enää; ne eivät lähetä minulle mitään tietoja ulkonaisesta elämästä, eikä sen tarpeista; sielulla ei voi olla mitään kärsimyksiä, koska sillä ei ole mitään välittäjääkään aineen kanssa, sillä aine on se, joka kärsii kylmästä ja kuumasta, henki sitä ei voi. Ajattelin myöskin, että on sanottu ruumiin nousevan ylös viimeisenä päivänä. Mutta odottaako-

hanse todella viimeistä päivää? Eiköhän tämä »viimeinen päivä« ole Kristusta tyhmempien siihen lisäämä sana? Sillä ruumis todella alkaa nousta ylös jo muutamien päivien perästä kuoleman jälkeen, sekä yhtyy heti kasvikuntaa lisääviin organeihin eli kasviaineksiin, siten taas palatakseen takaisin ihmisiin. Eikö siis sielukin voi samalla tavalla tehdä? Eikö se joskus myöskin voi palata johonkin ruumiiseen, jos se todella onkaan mitään eriainetta kuin ruumiikaan? Tiedehän sanoi, että se on samaa ainetta kuin ruumiskin, vaan että se on vaan hienompiin osiin jaettua, eli »hitunen auringon lämpöä.«

Ajattelin niinkun muutkin tiedemiehet itsestäni. Minä olen nyt se »minä«, joka olen itsetajuntaan kohonnut aine. »Minä« juuri sieluiheni ruumiini olen se indiviidi, joka tietää, tuntee ja tahtoo ja joka kykenee tutkimaan ympärillään olevia toisia luonnon ilmiöitä. »Minä« olen se viimeinen ja korkein miljoonia vuosia kestäneen kappaleissa itsessään salatuiden syiden ja vaikutinten aikaansaaman ja herättämän vaihtelun ja muuttelun seuraus, jossa luonto on tullut täysin tuntemaan itsensä ja kohonnut omaksi herrakseen. Ja »minä« käsken luontoa ja käytän sen voimia hyödykseni.

Sanalla sanoen »minä« olen jotakin suurta, jotakin määräämätöntä.

Mutta sitten minä taas katselin luontoa. Katselin sitä mikroskoopilla, ja mikä ääretön moninaisuus jo yhdessä vesipisarassakin!

Katselin teleskoopilla ja eteni aukeni äärettömyyden loppumattomuus. Silloin teki mieleni laskeutua polvilleni ja huudahtaa: Suuri jumala, opeta minulle edes hitusenkaan enemmän! Sinun tietämästäsi ja opeta minua edes vähänkään tietämään, mikä sinä olet! Ja minä huomasin itseni niin pieneksi; niin sanomattoman pieneksi! Mitättömyydessäni aloin taas katsella ympärilleni. Näin pienen nurmikukkasen kasvavan tien reunalla: miten se siinä vaatimattomana kohoaa maasta. Ja

kuka on määrännyt että sen lehdet pitää olla niin säännöllisesti saman näköiset? Ja kuka määrää sen aina kasvamaan saman värisenä, saman hajuisena ja saman makuisena?

Miksikä minä, joka äsken juuri olin niin »suuri luonnon herra«, en voi käskää sitä muuttamaan rahtuakaan väriänsä, tai muuttamaan hitustakaan siitä ohjelmastaan, jonka mukaan se esiin-tyy?

Siksi että olen vielä niin mitättö-
män »pieni».

Mutta mikä minä sitten olen?

(Jatk.)

Abstraheri.

Vaeltajan virsiä.

I.

Ihmisten lapset työnsivät minut luotaan op-
pini takia,

Sillä heidän oppinsa ei ollut minun.

He kielsivät toisiltaan vapauden ja oikeuden
pyrkä totuuteen ja onneen, kukin
omalla tavallaan —

Ja minulle, joka toisin eli ja toisin opetti,
He huusivat kauhistuen: sinä maailman ja
mammonan orja!

Ja rupesivat minua panettelemaan, sillä he
tahtoivat, että minäkin olisin ollut
pyhä heidän mielensä mukaan.

Mutta minun sydämeni on täynnä sääliä,
Sillä elämän henki, jota ihmiset nimittävät
jumalaksi, tuntuu puhuvan minun sy-
dämessäni.

Ja minä soisin, että kukin ihminen mur-
taisi elämän kahleet ja pahan vallan
omalla tavallaan

Ja toisi sielustaan esille mitä siinä piilee.
Sillä minä näen, että elämä on minulle ri-
kas antaja ja kostaja kova ja jokai-
selle niinkuin minulle,

Jonkatähden on oppini, että tahto on ihmis-
lapsen ja elämä hänen silmäinsä au-
kaisija.

II.

Rakkaus on auttamista.

Minä rakastan ihmistä, sentähden että hän
on täydellinen.

Hän on täydellinen siksi, että hänessä on
jumala, ja jumala hänessä on täy-
dellinen.

Mutta mikä on jumala?

Jumala on halu nousemaan ja sielun lento
ylängöille.

Jos nyt sanotaan: katso, se ihminen, jota
rakastat, on murhaaja ja varas ja he-
kumoisija,

Niin minä kysyn: emmekö sitten kaikki
ole murhaajia ja varkaita ja heku-
moisijoita?

Onhan rakkauteni juuri siinä, etten minä
niitä asioita näe, te itse mielestänne
pyhät,

Vaan että minä jumalan näen!

Ja jos minä niitä näen ja kuitenkin ra-
kastan, enkö sitten minä ole täydel-
linen?

Vaeltaja.

Totuus ja rakkaus.

Monet suuret opettajat

Opettivat aikanaan, —

— Totuus, — hyvyys jalostavat

Sen jok' alkaa seuraamaan

Niitä todenteolla

Sydämensä halulla.

Heidän opetuksistansa

On harvat vaarin ottaneet; —

— Siksi vaelluksillansa

On kansat harhaan samoilleet;

Tuntematta oikeutta
Totuutta ja — rakkautta — —

Parhaat opettajistansa
Suljettiin vankilaan,
— Valhe todistuksillansa
Tuomitsi heidät kuolemaan,
Esivalta silloinen
Sokrateksen, — Kristuksen.

Eipä maailma nytkään vielä
Paljon seuraa totuutta: —
Joskaan ei se aivan kiellä
Peittääksensä pahuutta; —
— Totuudesta puhutaan
Toisinaan sitä ivaillaan.
— Siks' jalostu ei kansa.

G. A. Lindqvist.

Teosofinen maailma.

Teosofiset luennot Sörnäisten Työväenyhdistyksen huoneustossa ovat nyt jälleen alkaneet ja jatketaan niitä samassa järjestyksessä kuin ennenkin. Joka sunnuntai-aamu, jos ei muita tärkeitä kokouksia satu, luennoidaan kaikenkaltaisista elämän kysymyksistä teosofian valossa.

Luennon aineena t. k. 13 päivänä oli: „*kaikki-kokemus*“, jolla luennolla V. Palomaa aloitti tämäläisen työn. Tulevana sunnuntaina t. k. 20 päivänä lausuu P. Ervast tervehdyksen Lontoon kongressista ja 27 päivänä Martti Humu pitää esitelmän eri uskontojen *rukouksien muodoista*.

Keskustelu-kokouksia aletaan luultavasti taas pitää syyskuusta alkaen joka keskiviikkoilta, ja silloin tietysti kokoonnutaan »Omantunnon» huoneustossa, Vuorikadun 12:ssa. Siellä ei kumminkaan vielä ole huonekaluja muuta kuin pöytä ja pari hyllyä. Mitä rupeamme toimimaan istuimien hankkimista varten? Suomenkieliselle väestölle kirjastokin vaatii huomiotamme.

Senkin perustamiseen olisi meidän ryhdyttävä. Emme kumminkaan vähävaraisuuttamme sure. Kaiken kyllä aikansa saamme, kun vaan veljellisessä yhteismielessä ajamme väsymättä jaloa ja korkeata asiaamme.

Uusi kirja, jota parhaillaan sepittää Aate, ilmestyy painosta ennen joulua. Sen sisällön ilmoittaa kirjan nimi: *Sukupuoli-asia järjen ja hengen valossa*.

Useat tilaajistamme ovat lausuneet hartaasti toivovansa että lehti ilmestyisi joka viikko tahi ainakin kaksi kertaa kuukaudessa. »On hyvin ikävä odottaa »Omaatuntoa» kokonainen kuukausi«, sanoo eräsikin lähettäjä kirjeessään. Esteenä lehden useammasti ilmestymiseen on suoranainen aineellisten varojen puute; mutta kun tilaajamäärä karttuu niin suureksi, että lehden laventaminen jaksaa itsensä kannattaa, kyllä silloin lehden pakostakin täytyy useammin ilmestyä. Koska aikakauslehtemme on kansallisomaisuus, eikä se siis rikastuta ketään yksityistä eikä kannata kenenkään yksityisen henkilön eikä puolueen ohjelmaa, vaan yleismaailmallista veljeyttä, pitäisi sen saada lukijoita kaikenkaltaisista piireistä ja herättää kaikkia ihmisiä ajattelemaan. Teosofia ei ole uskonto: se on totuuden etsintää. Ja totuuden etsiminen kaikkialta, niinhvyn jokapäiväisen elämän kokemusten piiristä kuin näkymättömästäkin, oman sisällisen henkemme maailmasta, on meidän *suoranainen velvollisuutemme*.

On eräältä taholta väitetty, että »Omaatunto» lehti on keksitty kansamme nukuttamiseksi. Nyt, kun kansa on hiukan herännyt — — ruvetaan sitä teosofialla nukkuttamaan, julistavat he umpimähkään asiata perin pohjin tutkimatta. Mitä »Omaatunto» lehti tarkoittaneekin, sen päämääränä kaikkein vähimmin on *nukkuminen*.

Herätä pitää jokaisen! Nuo kolme sanaa soikoot maasta taivaaseen kuuluvana pasuunäänänenä jokaisen sisimmässä sielussa, joka on tullut majailemaan ihmiseksi kutsutussa olemuksessa.

Lehteen kelpaavia arvokkaita kirjoituksia on toimitukselle saapunut suuri joukko aina Ruotsinmaalta ja Englannista asti. Niistä ei suinkaan ole puutetta, vaikka heti painattaisimme kolme tällaista lehteä kuin tämä on. Kaikki riippuu vaan siitä, kuinka jaksamme kannattaa näin suurta päämääräämme, joka samalla on ulkonainen ja sisällinen, kirjaimellinen kuin henkinenkin. Kaikki riippuu nyt meidän rakkaudestamme tätä suurta, jaloa ja pyhää kansallisasiatamme kohtaan.

Toivokaamme *aikaa armaampaa*, jolloin »Omatunto« luvan saa tervehtiä meitä *joka päivä!*

Tämä on toimituksen unelma. Paljon on meillä vielä oppimista. Suurta uhrarmista ja jaloa *rakkautta* sekä sietävyyttä ja kärsivällisyyttä meiltä mestarit vaativat. Vuosisatoja rakennetut »mustat muurit« eivät sieluistamme niinkään pian poistu, eivätkä kukistu. Rakentakaamme *rakkauksessa* ja eläkäämme *toivossa*.

Omantunnon konttorissa, Vuorikadun 12:ssa antaa taloudenhoitaja F. A. Johansson kaikenkaltaisia tietoja, jotka koskevat aikakauslehteämme ja teosofista kirjallisuutta. Toimittajia saa tavata siellä keskiviikko-iltoina kello 6—7.

Torstai-iltoina pidetään ruotsinkielisiä keskusteluja. Niiden ajasta ja paikasta lähemmin ensi numerossa.

Teosofinen kirjasto Albertinkadun 34:ssä on auki elokuun ajalla torstaisin kello 1/27—8 j. p. p.

Martti Humu.

Kirjeitä toimitukselle.

I.

Arvoisalta toimitukselta pyydän kysyä selvitystä erään salaperäisen asian johdosta, jota ei minun eikä monen muunkaan yksinkertaisen ihmisen järki voi sulattaa. Asia on seuraava: A:lan pitäjän Särkijärven kylässä H:n-läänissä

on noin pari kilometriä kylästä eräs suo nimeltä »Piikain suo«. Vanhat ihmiset tietävät kertoa, että samassa suossa olisi ennen — ehkä noin satakin vuotta takaperin — eräs palvelustyttö tappanut lapsensa, josta se tietysti on saanut »Piikainsuon« nimen. Tässä suossa on nähty kummitus eli varjokuva, mikäähän lienee. Se on totta, että siinä on nähty ja jokainen on nähnyt sen vallan saman näköisenä sekä juuri sen muotoisena kuin oli tuo lapsensa tappaja ollut — samanlainen hame, esiliina ja päähine. Viimeksi kun on nähty tuo »piika«, on kulunut noin 10 vuotta, ja näki sen eräs T:lan emäntä (noin 60 vuotias). Hän tuli marjasta ja ollessaan juuri tuon suon eli oikeammin korven kohdalla, vilkaisi sivullensa ja ajatteli samalla, että tässä ne ovat nähneet sen »piian« — ja samassa silmänräpäyksessä ilmestyi hänen viereensä tuo, jota ajatteli. Olin silloin samassa talossa, josta tänä emäntäkin.

Hän kotiin tultuansa oli niin kovasti hengästynyt, että ei voinut antaa minäänlaista selitystä meille ennenkuin oli levännyt pari, kolme tuntia. Hän oli juossut koko matkan kotiin minkä jaksoi, niin pelästynyt hän oli näkemästään. Niinkuin jo sanoin on sen ennen nähnyt useampikin, mutta en tiedä, onko nyt jälkeinpäin sitä kukaan huomannut. Huomautan, että nämät ovat tosi asioita eikä mitään merimieskaskuja. Pyytäisin arvoisan toimituksen jollain tavalla antamaan tästä hämärästä asiasta jonkinlaisen selvityksen. Voiko se olla mahdollista, että tuo naisraukka on surrut raakaa telkoansa niin kovasti, että hänen henkinen olentonsa vielä näin monen vuosikymmenen jälestä asustelee samassa paikassa, jossa rikos on tapahtunut?

J. K. Silfvenius.

Vastaus. Yliaistillisten asiain tutkijat tuntevat kosolta tuonkaltaisia tapauksia. Ne johtuvat joko siitä, että rikoksellinen vainaja todella ei »saa rauhaa«, vaan »kummittelee« ilkkityönsä

ilottomilla mailla. Tavallisesti tämänlaatuiset kummitukset kuitenkin aiheutuvat siitä, että ne voimakkaat tunteet, joita rikoksen tekijä tai hänen uhrinsa on tuntenut, ovat saattaneet ympäröivän astralisen auran eli sielullisen ilmapiiirin niin valtavaan värähtelyyn, että tämä värähtely joidenkin vielä tunteettomien luonnonlakien nojalla silloin tällöin uudistuu ja vaikuttaa katsojaan tai kuulijaan hallusinatoorisesti, s. o. siten, että hän on kuulevinansa tai näkevinänsä jotakin, joka on yhteydessä tehdyn rikoksen kanssa. Mahdoton on tietysti syrjäisen tietää, mikä milloinkin on asianmukainen selitys.

P. E.

II.

Omantunnon viime numerossa eräs kirjeenvaihtaja, M. K., kertoo »ihmeellisen naissarnaajan«, Karoliina Riikosen mediumistisesta esiintymisestä ja pyytää teosofialta tarkempaa selonteoa »tieteen, sielutieteen ja fysiologian kannalta« tähän yliaistilliseen ilmiöön, joka kirjeenvaihtajan mielestä näkyy olevan spiritistinen ilmiö. Vrt. Omatunto, n:o 4, siv. 86—87.

Kuten olen kirjassa »Mitä on kuolema?« koettanut esittää, tehdään nyky-aikana ero paljastaan mediumististen ja suorastaan spiritististen ilmiöiden välillä. Mediumistiset ilmiöt ovat sangen tavalliset, spiritistiset — ainakin todistettavasti — verrattain harvinaiset. Spiritistiseksi kutsutaan ilmiötä silloin, kun mediumin kautta todella vaikuttaa vainajan henki; muissa tapauksissa sitä nimitetään mediumistiseksi.

Mediumi on ihminen, jonka fyysillinen ruumis on niin sanoaksenne löysästi kokoonpantu. Fyysillinen ruumis on rakennettu fyysillisen tason eri ainelajeista: kiinteistä aineista, juoksevista aineista, kaasuisista ja eetteristä; eetterin tuntee toistaiseksi havainnollisesti vain salatiiede ja tutkijat semmoiset kuin Rochas d'Aiglun (kts. »Mitä on kuolema?«, siv. 83—86). Tämä eet-

teri-aine muodostaa ikäänkuin eri ruumiin, fyysillisen ruumiin kaksoiskuvan eli haamun, vaikka se on aina lujasti kiinni ulkonaisessa fyysillisessä ruumiissa niin kauan kuin ihminen on terve. Mediumi on semmoinen epänormaalin olento, jonka eetteriruumis on löysästi kiinni fyysillisessä.

Kaikissa mediumistisissä ilmiöissä on huomattava kaksi puolta: 1) henkinen eli hypnotinen puoli ja 2) aineellinen eli fysiologinen. Jälkimäinen on ilmiön causa materialis eli aineellinen syy — ehdoton ehto, *conditio sine qua non*; edellinen on sen causa efficiens, tilapäisesti aiheuttava syy, jota ilman toinen ei pääse näyttäytymään. Toisin sanoen: kun on olemassa mediumi, tarvitaan jokin, joka asettaa hänet hypnotiseen tilaan eli transiin. Tavallisessa hypnotisessa ilmiössä tämä toinen on elävä hypnotiseraaja, puhtaasti mediumistisessä ja spiritistisessä ilmiössä taas joku näkymätön hypnotiseraaja. Se fysiologinen prosessi, mikä kummassakin tapauksessa tapahtuu on seuraava: hypnotiseraajasta lähtee loistava eetteriaine, joka tunkeutuu hypnotiseratavan elimistöön; kuta voimakkaampi mediumi tämä on, sitä enemmän hänen oma eetteriaineensa syrjäytyy, hermoputkista poistuen, ja hän täytyy uunevavuttajansa magnetisimilla. Samalla hänen tajuntansa työntyy pois fyysillisistä aivoista, siirtyen astralitasolle, ja mediumi, kadottaen päivätajuntansa, antaa aivonsa vieraan tajunnan käytettäväksi.

Nyt on huomattava, että tämä vieras tajunta, tämä mediumistisen ilmiön näkymätön hypnotiseraaja, ei läheskään aina todistettavasti ole vainajan henki, vaan on se tavallisesti eräs toisenlaatuinen sielutieteellinen ilmiö, nim. mediumin oma »alitajunta«. Äsken mainitsemassani kirjassa olen koettanut tehdä selkoa siitä nykyään paljon tutkitusta psykologisesta ilmiöstä, että ihmisen päivätajunta on vain osa hänen todellisesta tajunnastaan (siv. 29—83). Hän on sieluna paljon

sisältöriikkaampi ja tajuisempi olento kuin fyysillisenä persoonallisuutena, vaikk'ei tämä näkymätön tajunta ole yksinomaan korkeampi. Se on ikäänkuin aarreaitta, johon kaikki kokemuksemme monen elämän kuluessa on koottu, ja siinä on paljon tomua ja tuhkaakin.

Kun nyt ihmisen fyysillinen elinistö on mediumistinen, saattaa hänen oma alitajuntansa ikäänkuin hypnotiseraajan tavoin lykätä tieltään päivätajunnan ja omalla tavallaan vaikuttaa elinistön kautta, puhuen, kirjottaen, piirtäen j. n. c.

En tiedä, onko Karolina Riikosen tapaus spiritististä laatua; mutta epäilen, ettei se sitä ole. Otaksun, että hänen oma alitajuntansa mediumistisessä hypnosissa näyttelee saarnaajan roolia — enemmän tai vähemmän taidokkaasti.

[P. E.]

Kirjeenvaihtoa.

Monen monta kirjoitusta on toimitus ilokseen saanut vastaanottaa ja se osottaa kansamme henkistä valvontaa. Kiitos kaikille lähettäjille nimittämättä ketään erityisesti!

Tasa-arvoisuudesta on vieläkin kirjoituksia, jotka ensi lehdessä julaistaan. Nyt pyytäisimme kunnioitettavia ajattelijoita miettimään uutta kysymystä: *Mikä on totuus?*

Mietinnöt siitä julaistaan heti kuin lehden rajoitettu tila sen sallii.

Kemildinen. Esityksenne on pohdinnan alaisena. Olemme siitä seikasta kaikessa yhtämieliset. Lähemmin kirjeessä. Kiitokset sydämelisesti!

Suomenkielellä ilmestynyt teosofista kirjallisuutta:

ANNIE BESANT, Johdantoa teosofiaan. Helsinki 1897. (Loppuun myyty).

ANNIE BESANT, Jälleensyntyminen. Englannista suomens V. Palomaa. Helsinki 1905. Hinta 1: —.

C. W. LEADBEATER, Teosofilan ulkopilrteet. Englannin kielestä suomens V. Palomaa. Helsinki 1904. Hinta 50 p:ää.

Asiamiehet:

Helsinki: Akateeminen kirjakauppa.

„ Herra O. V. Laurent, Pasaasi.

„ J. A. Tukiainen, Paperikauppa. Hämeenkatu 2.

„ Kirjapainoyhtiö Valo, Hakasalmentkatu 2.

Helsinki, Pohjola, Lahti: Rouva Kyllikki Ignatius.

Kyrö: Herra Kaupp. K. F. Jokela.

Korkeakoski: Herra H. Vallenius.

Kuusankoski: O. Rinne.

Kouvola, asema: Herra J. S. Sohlberg.

Kemi, Rautiaisen talo: Herra Joel Salonsaari.

„ Herra Kaupp. Henrik Brander.

Karhula: Herra Rob. Kari.

Kuopio: Rouva Eva Videnius.

Käkisalmi, Pärnä: Herra Tuomo Patrakka.

Petäjävesi, Jämsänkoski: Herra E. Toivonen.

Pietarsaari, Sähkövalaistuslaitos: Herra Juho Hentunen.

Lahti, Varikko: Herra Edvard Pohjola.

Lappeenranta, Lauritsalan saha: Herra Heikki Torvinen.

Turku, Koulukatu 15: Herra Fab. Kilpeläinen.

Terijoki, Joutselkä: Herra Antti Himanen.

„ Neiti M. M. Inkinen.

Tervakoski, Ryttylä: Herra Antti Lindgren.

Tampere, Pinnink. 20: Herra J. A. Seline.

„ Herra E. Lyytikäisen kirjakauppa.

Jaakkima, asema: Herra K. Jungström.

Jyväskylä: Herra J. V. Sahlstein.

Jämsä, Lindellin talo: Herra H. Pylväs.

Ujala: Herra Aapo Pärnänen.

Vehmais, asema: Herra K. Niemi.

Viipuri, Kelkkala, Kaivok. 8: Herra Maisteri J. E. Pajala.

„ Aleksanterink. 19: Neiti A. Oikarinen.

„ Viipurin Työväenyhdistys.

„ Kansalliskirjakauppa.

Amerikassa:

Herra E. E. Pajunen, Box 210 Portland, Ore: U. S. of A.

„ Vihtori Vilenius 579—2:nd ave, New-York City, N. Y. U. S. of A.

„ Geo E. Ervast 726—41 street Brooklyn N. Y. U. S. of A.

„ Villio Leikas A. Co 439—5:th street Calumet Mich. U. S. of A.

Mr John Laitinen 522—3 ave. V. Duluth, Minn. U. S. of A.

Sekä Taloudenhoitaja F. A. Johansson, osote:

Omantunnon konttori, **Helsinki**, Vuorikatu 12. Puhelin 47 11.

O M A T U N T O
on edullinen ilmoituslehti

Kirjapainoyhtiö Walo

Helsinki — Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä) — Tel. 39 40
Suorittaa huolellisesti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä. Hinnat kohtuulliset.

ALEXANDERSG. 17 KIRJAKAUPPA * BOKHANDEL ALEKSANTERINK. 17
AKTIEBOLAGET
MINERVA
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI — Tel. 23 03 — HELSINGFORS



Helsinki, Aleksanterink. 50.

O. J. LILJAN

hyväksi tunnettu kirjansitomo

HELSINGISSÄ

Fredrikinkatu 42, Puhelin 18 90,

vastaanottaa kaikkia ammattiin kuuluvia töitä ja suoritetaan nämät varsin huolellisesti ja nopeasti sekä kohtuullisiin hintoihin.

Vakuutus-osakeyhtiö KALEVA

Henkivakuutuksia, elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B. KELLOSEPÄNLIKE

perust. v.a 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista Sveitsiläisistä tehtaista. Seinäkelloja, hyviksi tunnettu Junghausin ja Barkerin teoksia. Kellonperliä, Siimälaseja y. m. alituisesti varastossa.

HUOM.! Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

Huomautus tilaajille.

Pyydetään tilaajia suosiollisesti ilmoittamaan „Omantunnon“ taloudenhoitajalle (os. Vuorikatu 12, Helsinki), jos sattuisi säännöttömyyksiä aikakauslehden jakamisessa.

Kun lehti tilataan suoraan taloudenhoitajalta, on paras lähettää raha postiosotteena.

J. A. Tukiaisen PAPERIKAUPASSA

Hämeenkatu 2 A. Puh. 20 41

otetaan vastaan m. m. „Omantunnon“ tilauksia.
Teosofista kirjallisuutta on kaupassa myytävänä.

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Albertinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja,

kukkaispöytiä, osastosermiä, uunisermiä y. m. Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin Helsinki, Sirkustalo, tel. 48 10.

A. B. Sarlin.

J. NUPPONEN, Räätilä,

Pohjois-Esplanatinkatu 37, puh. 36 54.

Hyvä varasto koti- ja ulkomaan

KANKAITA

Työ hyvää ja halpaa.

Uutta Kirjallisuuttal

Äsken on ilmestynyt:

Mistä tulen? Mihin menen? Suomennos C. du Prel'in kirjasta „Das Rätsel des Menschen“. Annie Besant, Jälleensyntyminen. Suomennos. Hinta Smk 1:—.

Kaikkia teosofista kirjallisuutta saadaan tilata suoraan „Omantunnon“ konttorista, os. Helsinki, Vuorikatu 12. Niitä myyvät myöskin useat maamme kirjakaupat ja useat „Omantunnon“ asiamiehet. Rehellisiä ja tunnollisia asiamiehiä otetaan kaikkialla ja myönnetään heille 20 % alennus.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

SYYSKUU, 1905

	Siv.
I. Mikä on totuus? <i>Mikko Kopra, G. A. Lindquist, Katri L., P. E.</i>	123
II. Pintapuolisuuden vaikutuksia, <i>Aate</i>	125
III. Vieläkin tasa-arvoisuudesta, <i>Aate</i>	127
IV. Mediumin kokemuksia, <i>Alfred Vout Peters.</i>	129
V. Järki, <i>Leo Tolstoy</i>	132
VI. Toivo (Runo), <i>Attu</i>	134
VII. Unet nykyajan sielutieteen valossa, <i>Abstraheri</i>	134
VIII. Suomen naisille, <i>Martti Humu</i>	138
IX. Merkillisiä tapauksia, <i>M. S.</i>	140
X. Tien varrelta, <i>E. J. P. ja P. E.</i>	142
XI. Vastalahja ei kelpannut, <i>Aate</i>	146
XII. Amerikan kirje, <i>V. S.</i>	147
XIII. Kirje »Omalletunnolle«, <i>Adolf Nylund</i>	147
XIV. Teosofinen maailma	148
XV. Errata, <i>Criticus</i>	149
XVI. Kysymyksiä ja vastauksia	150
XVII. Kirjelaatikko	150



Teosofisen Seuran tehtävät ja Omantunnon, Teosofisen Aikakauslehdten, noudattama ohjelma:

1. Kehottaa ihmisiä yleiseen veljeyteen, katsomatta uskontunnustukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai säätyyn.
2. Edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia.
3. Tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

OMATUNTO TILATAAN

postin kautta, asiamiehiltä ja suoraan Omantunnon konttorista, Vuorikatu 12, Helsinki. Puhelin 47 11.

TILAUSHINTA

Suomessa on postimaksuineen tältä vuodelta Smk 3: 25. Yksityisnumerot 60 p:ää. Venäjällä postimaksuineen 1 rupla 25 kop. Amerikassa samaten 1 doll. Ruotsissa samaten 2. kr. 50 öre. Asiamiehille myönnetään 10 % alennus.

ILMOTUSHINTA

on ilmoitusruudulta 5 mkaa kerralta. Sama ilmotus useampia kertoja 10 % alennuksella.

OMANTUNNON KONTTORI, VUORIKATU 12,

on auki joka arkipäivä klo 10—7. Taloudenhoitaja tavataan varmimmin klo 5—7 j. p.p.

OMANTUNNON TOIMITTAJIA

tavataan konttorissa keskiviikkoisin klo 6—7 j. p.p.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, SYYSKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 6

MIKÄ ON TOTUUS?

„Jeesuksen oppi on selvä ja läpitunkeva. Se on totuus.

»Vuosisatojen kuluessa ovat kirkkokunnat tämän totuuden ympärille rakentaneet paksut muurit.

»Se muuri on kirkonoppi.

»Ja muurin tukena on sokea usko.

»Muurin ja tuen rakennusaineena ovat dogmit eli opinkappaleet. Nämä ovat väärentäneet selvän totuuden ja Kristuksen opin sijaan asettaneet toisen: kirkonopin.

»Tämä kirkonoppi on ristiniitainen, itsekäs, sietämätön ja siten on hajotanut, sen sijaan, että sen olisi pitänyt koota.

»Onko siis kumma, että tuhannet sielut kysyvät: miten voimme eroittaa totuuden valheesta?

»Muuri on särjettävä: Miksi?

»Sen tähden että totuus ilmeneisi alkuperäisenä totuutena, valo valona: se, joka on meidän henkinen pyhin aarteemme.

»Mikä on särjिन, joka pystyy särkeämään muuriksi asetetun kirkonopin?

»Se särjिन on tiede.

»Mikä jaksaa haihduttaa sokean uskon?

»Se on tietäminen eli eläväksi tullut tieto siitä, että ihmishenki on yhtä ijäisen, loppumattoman ja kaikkialla läsnä olevan Jumalan hengen kanssa». (Omantunnon Uskonnon alkulause).

— — Niin se on. Totuus on ole-massa, ihmiskunta on sitä kaikkina aikoina etsinyt ja etsii vielä tänäkin päivänä, mutta harvat ovat sen löytäneet. Kristus löysi totuuden: »Sitä

varten olen minä maailmaan tullut, että minä totuuden julistaisin; jokainen, joka minua seuraa, ei vaella pimeydessä», s. o. hän saa valoa elämänsä tielle.

Buddha löysi totuuden opettaissaan: »Toinen ihminen ei voi toista vapauttaa; jokaisen pitää itse vapahtaman itsensä. Ainoastaan totuus voi vapauttaa teidät pahasta. Ei maailmassa ole muuta vapahtajaa kuin totuus».

Konfutse löysi totuuden: »Totuus on niin hyvin ihmisen kuin myöskin taivaan laki». Zarathustra löysi totuuden: »Ahura Mazda (viisauden henki) on korkein. Siinä asuu todellinen pyhin puhtaus ja siinä yksin on autuaallisuus. Tämä luotujen esikoinen asuu ainaisessa valossa. Tämä valo, totuuden valo, on se, jota kutsutaan uskonnoksi. Pyhä sana on sen ruumis. Ainoastaan tieto (totuus) varjelee pahasta; täydellisin voi asua hurskaan sydämessä».

Laotse: »Löytyy korkein totuus, se on persoonaton, näkymätön, ääretön, olento. Tao on kaikkialla. Se, joka on vapautunut himoistaan ja on alkanut tutkia sisäistä ihmistään, tuntee Taon täydellisesti».

Maailman vanhimmat sivistyskansat, kuten hindulaiset ja egyptiläiset löysivät totuuden. Hindulaiset: »Yli kaikkien muuttuvaisten ilmiöiden on Brahma, se on henkimaailman kaikkeudessa. Se on kaiken alku ja perustus; siihen pitää kaikki puhtaana palajaman. Ainoastaan se, joka on löy-

tänyt itsensä Brahmassa ja Brahman itsessään, voipi sanoa: minä olen Brahma». Egyptiläiset: »Jokainen luotu on saanut alkunsa kaikkeuden Ammonin elähyttävästä ruumiista. Se, joka etsii sitä, löytää sen joka paikasta. Täydellisemmin hänen alttarinsa sädehtii ihmissydamme, edellyttämällä, että ihmissydan on puhdas».

Vanhan maailman ajattelijat: Sokrates, Platon y. m. olivat kaikki totuuden sankareita, jotka tiedottomalle aikakaudelleen julistivat totunden.

»Kaikki maailmassa on järjestetty parhaimman päämäärän ja yhden ainoan suunnitelman mukaan. Korkein jumalallinen järki on maailman luoja ja ohjaaja. Ihmissielu on yhtä jumalallisen järjen kanssa, josta kaiken hyvän ja itseolemuksen periaatteen täytyy kehittyä. Ihmisen velvollisuus on kohota todelliseen järjen elämään. Tunne itsesi». (Sokrates).

»Ihanteensa saavuttamiseksi ihmisen tulee harrastaa hyvyttä. Ihmisen aina tulee harrastaa tietämistä. Juuri tietäminen (filosofia) voipi ihmisen vapauttaa tiedottomuudesta. Tieteen tutkiminen on kohoamista ijankaikkista valoa kohti. Korkein idea eli hyvän ihanne on korkein Jumaluus. Sen tähden ihminen tuntee vedon parempaan elämään, s. o. etsimään Jumalaa, joka ilmenee rakkandessa». (Platon).

Hyvin, hyvin paljon saamme historiasta todistuksia totuuden sankareista¹, mutta nämä yllämainitut nerot olkoot todistajana siitä, että henkinen totuus on olemassa, jotain korkeampaa on meidän ympärillämme: se, joka etsii henkistä totuutta, löytää sen.

Mitä nyt olisi tehtävä, jos muuriksi asetettu kirkonoppi särjettäisiin, että »valo valona ilmeneisi kaikille ihmisille oikeana valona?» Sijalle voisimme

rakentaa hengen eli omantunnon uskonnon. Kirkot voisimme muuttaa nuorison opistoiksi, joissa voisimme antaa nuorisolle opetusta kaikista ihmisellisuuden tietopiirin aloilta luen-tojen ja varsinaisen kouluopetuksen muodossa. Sunnuntaina mentäisiin kirkkoon, dogmiskonnon sijasta luetaisiin maailman suurimpien runoilijain teoksia, sekä pidettäisiin esitelmää filosofiasta, tieteestä ja historiasta ja verrattaisiin niitä toisiinsa. Pappeja ei enää leivottaisi, vaan siihen sijaan opettajia, jotka voisivat kansalle antaa selvään järkeen perustuvaa tieteisopetusta, esim. tähän tapaan: Jumala on henki, kaikkialla läsnäoleva ja kaikkea elähyttävä järkeisvoima ja hyvän alkulähde, joka itseensä sulkee kaiken alemman järjen. Kun me etsimme totuutta ja teemme hyvää, silloin etsimme Jumalaa, sillä »totuus on korkein uskonto». »Ei ikkuna ole aurinko, vaikka se näyttää meille aurin-gon valaiseman luonnon, ei myöskään uskonto ole itse totuus vaikka se näyttää meille mitä tietä ihmisen on kuljettava voidakseen päästä totuuden tuntuun». (Vertaa P. E:n kirjaa »Valoa kohti»).

Mikä sitten on totuus?

Totuus on ihmiseen kätkeyty jumalallinen ääni, omatuntomme, joka »hyväksyy hyvän, mutta tuomitsee pahan työn». Kun me ajomme jotain maailmassa toimia, niin ottakaamme omatunto oppaaksemme, ja kysykäämme, mitä varten olemme syntyneet ja onko elämän toimintamme itsellemme ja lähimmäisellemme hyväksi ja hyödyksi.

Mikko Kopra.

»Omatunto« talitoo tietää,
Mikä — missä totuus on?
Kuulla sitä harvat sietää:
Totuus ompi mairaton.

Minkä omatunto, järki
Oikeaksi havaitsee,

¹ Se, joka tahtoo tutkia henkisiä totuuksia, tutkikoon »Omantunnon Uskontoa» (hinta 50 pen.). Siinä vielä entisten lisäksi luetaan totuuden etsijain joukkoon Stoalaiset 4:llä vuosisadalla e. Kr., sekä viisaustieteilijät 18:nnella ja 19:nnellä vuosisadalla.

Se on totuus, jonka kärki
Valheen hunnun puhkaiseo.

Jos tuo kärki meihin puuttuu
Puuttuu vaikka keneen vaan:
Niin hän usein siitä suuttuu,
Alkaa vihaa kantamaan.

Totuutta ei kärsi moni,
Häneen jos sai osumaan,
Vaikk' on totuus taivaan ovi
Ihmisille päällä maan.

Salatahan totuus täytyy,
Sanoa ei sitä saa,
Siksi totuus tuskin löytyy
Valheen verhomana on maa.

Kysymyksehenne kukaan
Vastatakin tuskin voi,
Vaikka omantunnon mukaan
Järjellensä aprikoi.

Tuomita en tahdo sille
Totuudesta maailman,
Kristus lausui tuomarilleen:
Totuus on vaan taivahan.

G. A. Lindqvist.

Elämä kuoleman jälkeen.

Katri L.
(11-vuotias.)

hänen onnensa on ennustus onnesta,
minkä mekin kerran saavutamme.

P. E.

Pintapuolisuuden vaikutuksia.

Yhä tiheämmin toistavat ainakin Suomen työväenlehdet kaikuna sitä »syvistä riveistä» lähtevää ääntä, että »työväenliike halveksii uskontoa». Useimmiten sivuutetaan tämän kaiun sanat vaitiololla. Toisinaan taas joku työväen kirjailija koettaa rauhoittaa kansaa ja selittää, että koko puhe uskonnon halveksimisesta johtuu väärinkäsityksestä tai ilkeämielisten suoranaisestä parjaushalusta.

Jos ne työväen kirjailijat, jotka silloin tällöin ryhtyvät puhdistamaan työväenliikkeen mainetta siitä raskaalta tuntuvasta syytöksestä, että työväenliike muka halveksii uskontoa, osaisivat puolustuspuheissaan käyttää »sydämiin tunkentuvaa kieltä», niin he epäilemättä voisivat rauhoittaa niitäkin ihmisiä, jotka eivät saata huopua kuolemattomuustoivostaan yhtä helposti kuin vanhasta, kuluneesta vaatteesta. Mutta nuo »apologeetit» (puolustajat) eivät tiedä koko uskonnon ihanteellisuudesta sanoa muuta kuin että kaikki se kauniilta ja hyvältä kuuluva, mikä esim. raamatun kirjainnessa on niin mukaansa tempaavaa, tarkoittaa tämän yhden ainoan, aistillisen elämän mahdollisimman hyväksi tekemistä. Ei ole mikään harvinaisuus kuulla työväen piireissä väitettävän, että »Kristus oli aikansa innokkain sosialisti», ja tämän väitteen tueksi mainitaan niitä raamatunpaikkoja, joissa hän — tai se kirjottaja, joka on tahtonut panna ne sanat natsaretilaisen suuhun — käyttää hyvin jyrkkää puheentapaa rikkaitten ja mahdavien elämää arvostellessaan. Mutta juuri se seikka, että mainittunlaisia sanoja tahdotaan tulkita yksinomaan nykyaikaisen taloudellisen elä-

Kun ajattelen totuuden tietäjää, kuvastuu mieleeni ihminen, joka ei mitään kiellä, sentähden että hän tietää syyt kaikkeen ja ymmärtää kaikki; ihminen, joka ei vaadi meiltä, että me olisimme täydellisiä, jotta hän voisi meitä rakastaa, vaan joka rakastaa meitä semmoisina kuin me olemme, tietäen, että me kaikki kärsimme täydellisen ihmisyyden synnytystuskia; ihminen, joka aina on valmis auttamaan ja opastamaan meitä näissä tus-kissamme, joita hän itse ennen on kärsinyt, ja joka iloitsee nähdessään, että hänen voittonsa on voitto meillekin, ja riemuitsee siitä tiedosta, että

män hyötyperusteen kannalta, todistaa noitten, »kansan rauhottajien» tekevän juuri sen virheen, että »täyttävät vanhat leilit undella viinillä». Olkoon menneeksi, että »Kristus oli aikansa innokkain sosialisti», jos Kristuksella tahdotaan tarkoittaa Jeesus natsaretilaista. Mutta sängen pintapuolista arvostelukykyä osoittaa se menettely, että tämän henkilön meidän tietoon säilyneistä opin murusista tehdään maailmankatsomusrakennetta, joka täydellisesti sopii meidän ajan taloudellisten parannuspyrintöjen henkeen. Tulee näet huomata, että natsaretilaisen opetuksesta käyvässä lausunnoissa esiintyy askeesia eli kieltäytymisoppia paljon enemmän kuin kehotusta pyrkimään nykyaikaisermerkityksiseen elämäniloon. Natsaretilaisen profeetan maailmankatsomusoppi koskettelee korkeampia elämäntasoja ja ainoastaan poikkeustapauksissa tätä fyysillisistä eli »maallista» elämää.

»Minun (korkeamman »minän», josta alempikin jo oli osittain itsetietoinen) valtakuntani ei ole tästä maailmasta», luemme hänen vakuuttaneen.

Se useinkin hyvin karkea kieli, jota »uskonasiosta» käytetään »uskovaisien» tai »uskonnollissointuisten» ihmisten läsnäollessa, on juuri pannut liikkeelle sen itsepitäen huhun, että nykyaikainen työväenliike — eli kansainvälistä kieltä käyttäksenne sosialismi — halveksii uskontoa. Eikä tätä huhua voida peruuttaa »täysivirallisillaan» selityksillä niin kauan kun elämäntutkimuksen fyysillis-aineellinen puoli on etualalla.

Lyhyesti sanoen on elämänymmärryksen pintapuolisuus saanut aikaan sen näennäisen kuilun, joka nykyään erottaa aineellisesta puuteessakin olevat »uskovaiset» käytännöllis-järkevistä sosialisteista. Mutta väärin on soimata tietämättömyydestä yksin omaan edellisiä. Se syytös kimmahuttaa takaisin jälkimäisiin, jotka eivät katso ensinkään vaivan arvoiseksi koettaa asettua »uskovaisien» kannalle. Mennä

päätäpahkaa väittämään, että kaikki jumalaisuusasiat ovat »suurta humpuukia» on sama kuin karkottaa kauas luotaan henkilö, jonka sisäinen painopiste on epäfyysillisellä elämäntasolla. Ei tarvita mitään neroa, jotta voitaisiin puhua niitten asiain tarpeellisuudesta, jotka ihmisten aineellinen puoli kyllä tuntee. Neroa tarvitaan vaan siihen menestykselliseen työhön, että osataan laajentaa opastettavan näköpiiriä niin että hän huoletta uskaltaa rakentaa oman vakaumuksensa pohjalle aineellistakin elämää helpottavaa maailmankatsomusta.

Kirkko kostaa itselleen nykyajan materialismilla, joka on sen kirjaimellisen autuusopin selvä seuraus. Kirkko on vuosituhansien aikana »lihassa kylvänyt» ja nyt saa myös »lihassa niittää» kylvönsä tulokset. Kirkon äidillisestä helmasta on tieteellisen-materialistinen maailmankatsomus lähtenyt. Keskiajan alkupuolella oli se vielä lapsi, ja kirkon oli helppo pitää sitä kurissa. Mutta nyt on se jo varttunut äitinsä pitemmäksi nuorukaiseksi, joka halveksii »vanhuuden houreissa» olevan kantajansa heikkoja kuiskauksia.

Äärimmäisyys synnyttää vastäärimmäisyyden. Semmoiset toisiaan vastassa seisovat äärimmäisyydet ovat vanhentunut kirkko ja tieteellinen materialismi. Nämä äärimmäisyydet ovat kumpikin kovin pintapuolisia, kuten kaikki muutkin äärimmäisyydet. Sekä kirkon että tieteellisen materialismin selvin äärimmäisyyden todistus on niitten kiista uskonnon merkityksestä. Edellinen pitää uskontoa menetettynä, kun lakataan esim. raamattua kirjaimen mukaan tulkitsemasta, jälkimmäinen taas pitää uskonnon korkeintaan toisarvoisena asiana, jota oppinut ei ensinkään tarvitse, ja josta polioppinutkin voi tarpeen tullen luopua.

Mutta osat vaihtuvat aikojen kuluessa. Kirkko on tulevaisuudessa luopuva nykyisestä uskontokäsityksestään, ja tieteellinen materialismi tulee havainnollisella tavalla »uskovaiseksi»

s. o. tulee kokemuksesta tuntemaan, että sitä ihannetta, minkä se kirkon uskontona hylkäsi, vastaavat luonnon loppumattomassa varastossa piilevät tosiasiat.

Kun äärimmäisyyksiin menevä pintapuolisuus on elitinyt luomaan itselleen vastaäärimmäisyyden, astuvat pintapuolisuuden vaikutukset selviinmin näkyviin. Mutta silloin ilmaantuu rauhanyvälittäjä, joka näkee kummassakin äärimmäisyydessä hyviä aineksia ja näitten perusteella koettaa taivuttaa äärimmäisyyksiä rauhantekoon.

Semmoinen kirkon ja materialismin rauhanyvälittäjä on nykyään yhä suurempaa tunnustusta saava teosofinen maailmankatsomus.

Aate.

Vieläkin tasa-arvoisuudesta.

Koska tasa-arvoisuuskysymystä koskettelevia kirjoituksia vieläkin halutaan tähän lehteen, niin saan tässä esittää muutamia tätä tärkeää kysymystä valaisevia näkökohtia, tietysti omalta kannaltani.

Nykyajan »ihmisyys«-periaate on saanut eräänlaisen määrätyn suunnan, jonka tunnustajien ja kannattajien luku on yhä kasvamassa, huolimatta nykyaikainkin ihmisten muuten niin erilaisista kehitystasteista ja maailmankatsomustavoista. Tämä »määrätty suunta« on yhä enemmän alaa voittava puhe tasa-arvoisuudesta.

Tasa-arvoisuuskysymyksen laajape-
räisempi käsittelyminen vie ehdottomasti fyysillistä eli maallista elämää kauemmaksi. Jos otaksutaan, että ihmisellä on ainoastaan tämä ainoa, tämä ruumiissa toimiva elämä eikä mitään kuolemanjälkeistä, niin puhe tasa-arvoisuudesta on suoraan sanoen järjettömyyttä. Millä tavalla ja missä merkityksessä voisivat ihmiset tämmöisen yhden ainoan ilmausmuodon kestäessä olla tasa-arvoisia? Kuvitettakoon mie-

lessä kuinka ihanteellista ja mallikelpoista sosialistista tulevaisuuden yhteiskuntaa tahansa, on ihmisten täydellinen tasa-arvoisuus sittenkin mahdollon. Tiedän, että moni nykyaikainen sosialisti tämän väitteeni luettuaan huudahdtaa kärsimättömänä ja »oikeutetun suuttumuksen» valtaamana: »Sinä vääristelet ja kiertelet asioita! Tasa-arvoisuus on saavutettavissa, kunhan vaan huodaan uusi yhteiskuntajärjestys, jossa ei ole yksityistä omistusoikeutta, vaan jossa valtio, s. o. koko kansa on samalla sekä työnantajana että- teki-jänä«.

Asia riippuu siitä, mitä »tasa-arvoisuudella« tahdotaan milloinkin ymmärtää. On näet huomattava, etteivät aineellisesti yhtä hyvät edut tee näitten etujen nauttijoita *heidän* mielestään tasa-arvoisiksi. Nykyäänkin löytyy monta perhettä, joitten jäsenet nauttivat jokuinkin yhtä hyviä aineellisia etuja. Mutta perheen jäsenet eivät pidä itseään täysin tasa-arvoisina keskenään. Lapset pitävät isää ja äitiä joko viisampina tai tyhmempinä itseään. Vanhemmat pitävät lapsia itsepäisinä ja tottelemattomina sekä koettavat rajoittaa näitten »liiallista» vapautta. Nuoremmat lapset katsovat vanhempiin veljiinsä ja sisariinsa niinikään karsaasti.

Täysi-ikäisten palvelijain kesken, joilla muuten on esim. yhtä hyvät tai huono ruoka, on asianlaita sama. Kaksi palvelijaa, joilla on samallinen ruoka ja palkka mutta hieman erilainen työ, eivät pidä toisiaan tasa-arvoisina. Toisella on esim. enemmän ruumiinvoimia, joita muut ihailevat ja ylistävät. Siitä syystä tuntee heikompi itsensä syrjäytetyksi vähemmänarvoiseksi. Vaikka ei väkevämpi voimistaan kerskaisikaan, niin heikompi sittenkin salaisesti kaidehtii häntä, ja kateushan johtuu huonommuuden tunteesta.

Kun ihmiset ovat niin erilaisilla kehitystasteilla, on heidän mahdollon itse käytännössä esiintyä tasa-arvoisina. Vai eivätkö he »ihanneyhteiskunnassa« enää olisikaan eri tavalla kehittyneitä?

Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, niin tunnustetaan siinäkin tasa-arvoisuus mahdolltomaksi. Eri kehitystasteen edustajien välillä juuri syntyy tasa-arvoisuuden puutteen tunne.

Jos minä seurustelen henkilön kanssa, jonka tunnen itseäni viisaammaksi ja kehittyneemmäksi, niin minussa herää se tunne, etten ole toverini arvoinen. Tämän ei koskaan tarvitse minulle pienimmälläkään viittauksella huomauttaa, että hän on minua arvokkaampi. Semmoinen huomautus päivävastoin alentaisi hänen arvoaan minun silmissäni. Mutta jota jalomielisempi ja vaatimattomampi hän on, sitä suurempi arvoiseksi hän itse asiassa osottautuu. Minä voin ajan pitkään kumminkin ruveta pitämään häntä vähemmän arvoisenakin itseäni, koska ei hän näy ollenkaan ymmärtävän »pitää kunniastaan». Sivullisista, jotka myös tietävät hänet minua viisaammaksi, hänen arvonsa myös joko nousee tai laskee, riippuen siitä, miltä kannalta arvostelijat asiaa katsovat.

Suoraan tunnustaakseni olen koettanut käytännössä toteuttaa tasa-arvoisuusihannettani. Olen esiintynyt sekä lasten että täysi-ikäisten opettajana. Varsinkin viime mainittuja opettaessani olen koettanut olla oppilaitteni vertainen. Vieläpä on ulkoasuni — vaateukseni — ollut paljon yksinkertaisempi kuin oppilaitteni. Mutta kaikeksi ikäväkseni olen tullut huomaamaan, että oppilaani halveksivat minua. Muutamat heistä ovat sen suoraan tunnustaneetkin. Kun oppilaani ovat minua yksinkertaisen esiintymiseni tähden halveksineet, niin eivät he ole antaneet tarpeellista arvoa opetuksellenikaan. Sivulliset ovat arvostelleet käytöstäni kahdella tavalla. Toiset ovat antaneet minulle tunnustuksen ja moittineet oppilaitani. Toiset taas ovat menettelleet päivävastoin.

Jos opettaja antaa oppilaittensa ymmärtää, että hän tahtoo olla näitten kanssa tasa-arvoinen, niin kyllä hänen opetuksensa useimmissa tapauksissa kaiakuu kuuroille korville. Joku chättää

tähän huomauttamaan, että kyllä niin käykin, jos oppilaat ovat lapsia. Mutta minä tiedän sanoa, että asianlaita on sama, vaikka oppilaat ovat vanhoja partasuu miehiä. Lapsilta voi jälleen saada menetetyt »respektin» ankaruudella, mutta se keino ei tepsii, jos oppilaat ovat täysi-ikäisiä, opettajaa vanhempiakin.

Ihmisistä ei voi esim. sanoa »markka kuin markka». Jos minä tarvitsen josakin asiassa neuvojaa ja auttajaa, niin ei ole läheskään samantekevää, kuka minua tarjoutuu palvelemaan. Toinen ihminen ei kykene siihen toimeen, johon kykenee toinen. Ja kun kaikki ihmiset eivät kerran *yhtä hyvin* kykene kaikkiin tehtäviin, niin eivät he myöskään ole tasa-arvoisia.

»Tulevaisuuden yhteiskunnissa» on asianlaita sama. Jos niissä ei tarvitskaan viedä leipäpalaa toisen suusta, kuten nykyään, niin tulee henkinen epätasaisuus tasa-arvon puutteen näytämöksi vielä suuremmassa määrässä kuin nykyään. Ei suhteellisesti yhtä hyvä vapaus saada syödä ja juoda mieleisiään ravintoaineita, pukeutua tarpeennukaisiin vaatteisiin, nauttia muodollisesti samallaista kouluopetusta y. m. enennä tasa-arvoisuuden tunnetta. Tällaisia etuja voisimme kutsua aineellisen tasa-arvoisuuden välineiksi, mutta henkistä tasa-arvoisuutta ei niillä saavuteta, niin hyviä ja tarpeellisia kuin ne ovatkin. Jos n. s. tulevaisuuden yhteiskunnissa kilpailtaisiin jostakin henkisestä etevämyydestä, niin selvää on, ettei voitettu tuntisi itseään tasa-arvoiseksi voittajan rinnalla, vaikka ei voittajalle annettaisikaan minkäänlaista palkintoa.

Minä uskon, että puhe tasa-arvoisuudesta tähtää paljaaseen ilanteeseen, mikä saa sitä suuremman sisällyksen, jota pitemmälle ihmiskunta kehittyi. Vielä uskon, että kun materialistitkin — ja etupäässä juuri he — puhuvat ihmisten tasa-arvoisuudesta, he pohjaltaan ovat oman maailmankatsomukseensa kieltäjiä ja vaistomaisesti tavot-

televat semmoista elämää, joka ei enää tunne minkäänlaisia muotoja, sillä semmoisessa elämässä on tasa-arvoisuus vasta mahdollinen ja välttämätön.

Aate.

Mediumin kokemuksia.

II.

Täällä Englannissa uskonnolla on hyvin suuri vaikutusvalta tapoihimme ja ajatuksiimme nähden, ja puritaisuuden hiljalleen haihtuva hyökylaine painaa vielä suurena määrin leimansa jokapäiväiseen elämäämme.

Olin vielä poika, kun minut lähetettiin vanhaan kalvinistikappeliin, joka oli lähellä kotoamme, ja siellä alkoi — vaikkon sitä silloin tietänyt — taistelu korkeamman, valoisamman elämän puolesta. Näen mielikuvituksessani tuon vanhan paikan — istuimet olivat korkeat ja karsinantapaiset heiluvine ovineen — pappi tavallisesti vanha mies, joka piti meille pienille lapsille tuiki käsittämättömiä saarnoja. Ei mitään soittononetta eikä mitään hilpeyttä, vaan kaikki tyhjää ja raskasta ja minun mielestäni ikävää.

Mutta kun olin noin 13-vuotias poika, tapahtui uskonnollisessa käsityksessäni muutos. Eräänä päivänä kuljin viljelemättömälle maalle pystytetyn teltan ohi. Teltta oli tehty siihen uskonnollisessa tarkoituksessa, sitä varten, että kutsuttaisiin kansaa Jumalan luo. Muistan uteliaisuudesta lähestyneeni teltan ovea ja siellä kuulleen seuraavat sanat: »Teidän ulkonainen kunnianarvoisuutenne ei nosta teitä taivaaseen, teidän täytyy olla oikeassa välissä Jumalan kanssa.» Nämä olivat jokapäiväisiä sanoja kyllä, mutta poistuessani päätin uhrata elämäni Jumalan ja ihmiskunnan palvelukseen. Monta kertaa olen poikennut ja joutunut harhaan oikean tieltä, monta erehdystä olen tehnyt, mutta sen miehen sanat ovat kylväneet

siemenen, joka toivoakseni on kantava hedelmän Jumalan valtakunnassa.

Pitkään aikaan en liittynyt mihinkään kirkkoon tai uskonnolliseen seurakuntaan, ja vaikka kasvoisin baptistien kesken, en tuntenut yhteyttä heidän kanssaan (nyt kyllä ymmärrän syyn). Lapsena oli minut kastettu Englannin kirkkoon, ja kun olin 15—16 vuotta, täytyy minun tunnustaa, että tunsin vetovoimaa heidän jumalanpalvelukseensa sen kauneuden ja ihanan musiikin takia, ja olin melkein päättänyt käydä ripille ja liittyä kirkkoon ulkonaisesti. Minua kumminkin estettiin ja lopulta tulin baptistikirkon jäseneksi, kun olin noin kuusitoista ja puoli vuotta. Kerron näistä asioista niin laajasti, koska tahdon selvästi näyttää, miten henkiset aatteet ja kyvyt kasvoivat elämässäni.

Olin 16 vuotta, kun rakas isäni muutti korkeampaan elämään, mutta koska hän oli vanha mies, olimme jonkun aikaa odottaneet hänen kuolemaansa. Hän oli lempeä mies täynnä hyvyttä ja rakkautta kaikkia kohtaan. Kun olin 18 vanha, riisti tuoni äkkiä minulta hempeän äitini, ja silloin tuli herämys. Uskoin siihen aikaan tavalliseen oikeaoppiseen teologiaan semmoisena kuin baptistikirkko sitä opetti, ja uskoin täydelleen ikuisen helvetiin ja kadotukseen — mutta nyt tuli kriittinen hetki elämässäni. Äitini ei ollut kristitty silloisen uskon mukaan, ja hän oli helvetissä niiden ihmisten mukaan, jotka minua opettivat. Mutta oliko se totta? Kauhea, hirvittävä, todella helvetillinen oppi ikuisesta kadotuksesta syöksyi ylitseni koko voimallaan. Hellä äitini helvetissä! Hänen kaltaisensa viero, hyvä sielu iankaikisesti palamassa!! Lopulta minä sanoin: »Jos Jumala lähettää hänet sinne, sitten lähettäköön minutkin, sillä en tahdo kauemmin häntä palvella. Taivas kaikkine iloineen on minulle arvoton ilman äitiäni.» Täten etenin kauas kaikesta uskonnosta, kuten silloin ajattelin.

Samoihin aikoihin oli minulla kum-

minkin jo ollut toisenlaisiakin kokemuksia. Eräänä sunnuntaiamuna kirkossa ollessani tuntui minusta, että meidän tainnoksiin. Kaikki oli edessäni sumuista. Kirkko, kansa, kaikki hävisi näkyvistä. Olin mielestäni pimeässä laaksossa. Edessäni oli mäki, jonka harjan takaa aurinko pisti näkyviin. Seurassani oli muukalainen, jonka kasvot olivat peitossa. Hän puhui minulle lempeällä ja ystävällisellä äänellä ja sanoi: »Tie on rosainen ja hankala, mutta pian tulee auringon valo. Ole hyvässä turvassa, minä olen aina luonasi.« Samalla aurinko nousi mäen yli, ja hän paljasti kasvonsa ja minä näin miehen, joka todella oli jumalain kaltainen. Silloin tietysti otaksuin, että se oli Jesus, mutta nyt tiedän, että se oli ja on — henki-oppaani eli johtajani, joka aina on ollut luonani. Kuinka tosi tuo näkyni oli, kuinka suurenmoinen on henkiolentojen kumppanuus! Maalliset ystävämme voivat meidät heittää ja meitä laiminlyödä, mutta ne, jotka ovat korkeammassa elämässä, eivät koskaan meitä jätä eivätkä hylkää.

Nyt alkoi surun aika. Isän ja äidin kuoltua veljeni, sisareni ja minä hävitimme kaiken rahamme, niin että olin usein pahemmassa kuin pulassa saadakseni välttämättömät ruokarahat. Monta kertaa kuulin silloin äiti- ja isävainajani puhuvan minulle. Luulin että olin menettämäisilläni järkeni ja vähällä tulla hulluksi. Mutta huomasin, että mitä nämä äänet (sillä niitä oli toisiakin paitsi isäni ja äitini) puhuivat, se aina oli totta, ja niin muodoin aloin ottaa vaarin äänistä ja näyistä.

Tässä minun täytyy mainita, että meidän naimisiin, ja vaimoni oli ennen — 14-vuotiaana tyttönä — elänyt lyhyen ajan muutamien spiritistien parissa. Hän ei kuitenkaan kyennyt tekemään minulle paljon selkoa ilmiöistä eikä liioin selittämään mitään, joten yhä jäin samaan pimeään tietämättömyyteen ääniini ja näkyihini nähden. Ja niinkuin jo sanoin, ei minulla tähän aikaan ollut tapana käydä missään kirkossa enkä

ottaa osaa mihinkään jumalanpalvelukseen.

Sairastuin, ja vaarallisesti. Kaikki uskoivat, että kuolisin, itsekin sen uskoin. Silloin uudistin lupaukseni — jos Jumala nostaisi minut vuoteelta, tahtoisin työskennellä Hänen puolestaan. Parain, mutta vanha uskonto ei palannut eikä voinut palata, vaikka näyt yhä jatkuivat.

Antaakseni esimerkin: Olin astumassa puotiin ostoksille ja näin herrasmiehen, jota en tuntenut. Äkkiä kuulin aivan selvästi sanat: »Te olette tuomittu kuolemaan ja viiden vuoden kuluttua te kuolette«, — ja niin kävi.

Luulin myös ymmärtäväni kiromantiaa ja osaavani ennustaa kädestä. Huomasin myöhemmin etten osannut, mutta olin kyllin rohkea koettaakseni lukea ihmisten käsistä, ja onnistuinkin sangen hyvin useissa luvuissani, etenkin tulevaisuutta ennustaessani.

Toinen esimerkki psyykkisistä ilmiöistä. Minulla oli taskukello, joka tavallisesti riippui sängyn luona illalla, ja tämä taskukello rupesi joka ilta klo 10,30 heilumaan edestakaisin, tai jos ei se ollut naulassa riippumassa, se uuninreunuksella luiskahti ja kaatui. Minulla oli joukko sangen kauniita kiinalaisia korutavaroita, ja näidenkin oli tapana liikahtaa ja heilua, kun kaikki oli hiljaista. Myöhemmin saimme tietää hengiltä, että he tällä tavalla koettivat herättää huomiotamme. Mutta eivät he siinä onnistuneet, ennenkuin aika oli täyttynyt.

Eräänä päivänä satuin olemaan kveekarein tai »Ystävien Seuran« kokoustalon ulkopuolella, kun minä nähdessäni naisten ja miesten rauhallisia kasvoja kuulin ääneni sanovan: »Näillä ihmisillä on rauha, jota sinulla ei ole — mistä se tulee?« Silloin päätin etsiä lepoa ja rauhaa ja menin näiden hiljaisten ja hyvien ihmisten pariin, ja vähitellen palasi tyyneys rauhattomaan ja onnettomaan elämäni, ja mina sain kokea sitä rauhaa, joka tulee, kun ih-

minen seuraa korkeinta ja valoisinta elämässä — Jumalaa.

Suomalaisille ystävillemme tahdon hiukan selittää, mitä ja minkälaisia ovat kveekarit. He muodostavat uskonnollisen seurakunnan (eli lahkon), joka syntyi Oliver Cromwellin aikana, silloin kun Englanti oli hädässä ja onneton. Heillä ei ole mitään ulkonaista jumalanpalveluksen muotoa, vaan he istuvat hiljaisuudessa, ja välistä pidetään kokonainen kokous sanaakaan lausumatta. Toisinaan taas jotkut miehet tai naiset tuntevat sisällistä pakotusta puhumaan tai rukoilemaan. He eivät usko sotaan. Perustajat olivat ihmeellisiä mediumeja, vaikkei hengen lahjoja nykyään viljellä heidän kesken niinkuin ennen. »Nytpä saan heiltä tietää näkyjeni merkityksen«, ajattelin. Sain sen kyllä tietää, mutta en näiden ihmisten parissa.

Äänetönnä istuminen on edullinen selvänäköisten kykyjen kehitykselle, ja kuta tyynemmäksi mieleni kävi, sitä suuremmaksi kasvoi klärvoajansini voima ja valta.

Minun täytyy tässä kertoa pari kokemusta, jotka minulle sattuivat ollessani näiden ihmisten kanssa. Ulkonainen asemani oli semmoinen, että ansaitsin sangen vähän rahaa, vaikka sain tehdä kovasti työtä. Erräänä päivänä kulkiessani Regent Streetillä¹ kuulin selvästi äänen sanovan: »Ole hyvällä mielellä. Ennen kahden viikon kuluttua olet tästä päässyt.« Käännyin ympäri ja kysyin: »Kuka puhuu?« Silloin ääni, jota olen oppinut rakastamaan ja kunnioittamaan, sanoi: »Minä olen A. B.« — nimi, joka minulle nyt on pyhä, henkilö, jota olen monta kertaa nähnyt klärvoajantisesti, ihminen, joka todella on Jumalan pyhimys. Pääsin vaikeasta asemasta toiseen parempaan vähemmässä kuin 10 päivässä.

Toisella kertaa olin ilman paikkaa, ja tämä merkitsi paljon minulle, joka olin nainut mies ja jolla oli kaksi lasta elä-

tettävänä. Istuin iltapäiväkokouksessamme, oli talvi, ja ainoastaan 3 henkeä paitsi minua oli kokoushuoneessa. Kaikki oli hiljaista ja tyyntä, mutta minä tunsin itseni sangen onnettomaksi ja surulliseksi enkä kyennyt nousemaan sielussani hartauden tilaan. Äkkiä alkoi silmiäni eteen kasaantua ikäänkuin sumua ja tästä sumusta alkoi muodostua epäselviä olentoja. Katsahdin ylös ja ympärilleni — ei, ei ollut kuin neljä henkeä kaikkiaan saapuvilla. Nipistin itseäni nähdäkseni, olinko hereillä. Kuitenkin nuo olennot olivat niin todellisia, niin vankkoja, ainoastaan puvut olivat heillä toisenlaiset kuin nykyään käytetyt. Eräs olento lähestyi minua ja puhui minulle, kertoen minulle tulevasta työstäni, vakuuttaen, että nykyinen ahdinkotilani pian päättyisi (niinkuin tapahtuikin). Erittäin ihana ekstatinen tunnelma seurasi koko ilmistystä, jonka ymmärsin henki-ilmistyksenä. Perästäpäin opin myös tuntemaan nuo henki-ystävät.

Nyt seurasi toisiakin ilmiöitä. Rupesi kuulumaan naksutuksia ympärilläni. Erräänä iltanyöhänä istuin kopioimassa vanhaa kveekarilaista asiakirjaa; ajattelin parastaikaa, kuinka väsyneeltä käsi-varteni tuntui ja kuinka läpeeni väsynyt olin, kun äkkiä käteni ja käsivarteni jonkun voiman liikuttamina rupesivat kirjottamaan ja kirjottivat sanoman samalta olennotla A. B. Nimikin kirjoitettiin samalla käsialalla kuin A. B:n oli ollut maan päällä.

Yhtäkaikki en vielä ollut spiritisti. Olin lukenut »The Medium and Day-break«iä, erästä spiritististä aikakauslehteä, mutta mitä siinä olin lukenut oli minulle vastenmielistä, sillä lehden kirjoitustapa oli erittäin jokapäiväistä ja raakaa, jopa välistä pilkkaavaakin.

Lukuisain kveekari-ystävienijoukossa oli nuori mies, joka rakasti kirjoja. Hän oli innostunut psyykkisiin asioihin sanomalehtikertomuksen kautta ja liittynyt Psyykkisen Seuran jäseneksi. Kerroin hänelle eräitä kokemuksiani, ja hän

¹ Katu Lontoossa.

arveli, että ne olivat kummallisia, mutta ei välittänyt niistä sen enempää.

Vihdoin oli määräni ottaa vastaan vaikutuksia taholta, josta en ollut uneksinnutkaan. Kuten olen sanonut, olin äitini vanhin poika, mutta en isäni, jolla ensimmäisen vaimonsa kanssa oli muita lapsia. Vanhin veljeni tahtoi sekaantua naimapuuhiiini, ja koska olin hänestä vallan riippumaton, suutuin hänelle siitä. Hän ei sen koommin puhunut minun kanssani. Seitsemän vuotta myöhemmin hän muutti henkien maahan, ja minä kuulin siitä vain satumalta. Hänen kuolemansa oli kuitenkin syynä siihen, että jouduin spiritistien pariin.

Eräänä päivänä nuorempi veljeni (itse asiassa ainoa veljeni, äitini poika) tuli luokseni ja ehdotti, että lähtisimme yhdessä kävelemään. Niin teimmekin, ja suureksi hämmästyksekseni jouduimme kälyni taloon ja rupesimme tietysti heti juttelemaan spiritismistä, koska hän, kälyni, oli tullut spiritistiksi ennen miehensä kuolemaa.

Minä kerroin hänelle yhtä ja toista entisistä kokemuksistani, ja hän sanoi:

»Sinä olet varmaan mediumi!»

»Mitä se on?» kysyin.

Silloin hän selitti minulle, että mediumi oli henkilö, jonka läsnäollessa tapahtui psyykkisiä ilmiöitä. Ja samalla ehdotettiin ja päätettiin, että minä istuisin seanssissa heti kun ensi istunto pidettäisiin talossa.

Niin tein, ja minun kauttani puhuivat veljeni ja äitini. Ensimmäiset sanat, mitkä äitini lausui, olivat:

»Minä olen ylhäällä enkä helvetissä, kunnia olkoon Jumalalle!»

Tässä nyt oli sanoma henkilöltä, jota oli otaksuttu kuolleeksi — ääni toisesta elämästä. Helvetti oli valhe, kuolema ei ollut kaikkea nielaissut. Ääni oli rakkaimman, suloisimman, lempeimmän äitini ääni — äitini, josta olin sanonut, että jos nämä asiat ovat tosia, silloin hän palajaa luokseni. Ja hänen äänensä oli tosiaan ensimmäinen, mikä minulle puhui. Kuinka ihmeellistä, kuinka ou-

toa! Ensin minut oli ohjattu baptistien pariin, sitten ulos niiden luo, jotka ajattelivat itsekseen, ja sitten kveekarien yhteyteen voittaakseni mielen alistuvaisuutta ja vastaanottavaisuutta. Kaikki oli ylen tärkeätä henkiselle kehitykselleni enkä sinä maaliskuun kolmantena sunnuntaina aavistanut, että uusi aika oli elämässäni alkanut ja monien muiden elämässä, joita en koskaan ollut nähnyt ja joista en koskaan ollut kuullut.

Sinä päivänä olin tarttunut kädellä auraan, joka pakotti minua yhä eteenmään samalla tiellä — yhä, yhä.

Alfred Vout Peters.

(Tekijän käsik. suom. P. E.)

Järki.

Te kysytte minulta, mikä kristillinen uskonni on. Olette lukenut kirjani »Kristuksen opin henki» ja tiedätte siis, millä tavalla ymmärrän Jesuksen opetuksen.

Jos kuitenkin tahdotte tietää, mikä mielestäni on tuon opin varsinainen sisällys, niin sanon: varsinainen sisällys, jonka tahdoisin ilmottaa koko ihmiskunnalle ja jonka hengessä soisin, että kaikkia lapsia voitaisiin kasvattaa, on mielestäni se, että ihminen on tullut maailmaan ei omasta tahdostaan, vaan Hänen tahdosta, joka hänet lähetti. Ja jotta ihminen tietäisi, mitä Hän, joka hänet tähän maailmaan lähetti, häneltä tahtoo, on Hän antanut ihmiselle järjen, jonka avulla ihminen aina, jos hän todella tahtoo, voi tietää Jumalan tahdon — hän voi aina tietää, mitä Hän, joka ihmisen maailmaan lähetti, häneltä tahtoo.

Aikamme fariseukset ja kirjanoppineet sanovat aina, ettei saa uskoa järkeen, koska se pettää, mutta että pitää uskoa heitä, sillä he eivät petä. Mutta he sanovat mitä ei ole totta. Jos uskomme ihmisiin ja niinkuin evankeliumit sanovat »ihmisten traditiioneihin», silloin me kaikki sokeasti menemme mukaan ja joudumme kauas toisistamme ja vihaamme toisiamme, aivan niinkuin nyt teemme: kristitty kirkonmies vi-

haa muhamettilaista, muhamettilainen vihaa kristittyä ja kristityt itse vihaavat toisiaan: kreikkalaiskatolinen vihaa roomalaista, starovjertsii vihaa oikeauskoista j. n. e.; — mutta jos pidämme kiinni siitä, mitä järkemme meille sanoo, silloin kaikki yhdyimme yhdeksi, sillä järki on yksi ja sama kaikille ja järki yksistään yhdistää ihmiset toisiinsa eikä estä sitä keskinäistä rakkautta ilmenemästä, joka on ihmisille luontainen.

Järki yhdistää meidät ei ainoastaan niihin, jotka nyt elävät, mutta myös niihin, jotka ovat eläneet pari tuhatta vuotta ennen meitä, ja niihin, jotka tulevat elämään meidän jälkeemme. Siten me voimme hyötyä kaikesta siitä, minkä Jesaiaksen ja Jesuksen ja Buddhan ja Sokrateen ja Konfutsen järki on luonut ja kaikkien niiden järki, jotka ovat eläneet ennen meitä ja uskoneet järkeen sekä palvelleet sitä. »Tee muille mitä tahdot, että he sinulle tekisivät; älä kosta niille, jotka tekevät sinulle pahaa, vaan palkitse paha hyvällä; kiellä itsesi, ole puhdas; älä ainoastaan ole ihmisiä tappamatta, mutta älä heille vihaustukkaan; säilytä rauha kaikkien kanssa«, ja paljon muuta. Kaikki tämä on järjen tuotetta ja kaikkea tätä ovat julistaneet sekä buddhalaiset että konfutselaiset, sekä kristityt että taoistiset, sekä kreikkalaiset että egyptiläiset viisaat. Sitä saarnaavat niinkään kaikki hyvät ihmiset meidänkin aikamme ja kaikki ovat siitä yhtä mieltä.

Ja sentähden toistan, että kristinopin pääsisällisyys on mielestäni se, joka lausutaan evankeliumeissa, vertauksessa viinimäen työntekijöistä, joiden käytettäväksi oli annettu viinitarha sillä ehdolla, että maksaisivat omistajalle, mutta jotka luulivat, että tarha oli heidän omansa, ja vertauksessa leivisköistä, jonka tarkoitus on, että ihmisten tulee täyttää Hänen taltonsa, joka lähetti heidät elämään ja joka tahtoo, että ihmiset tulisivat täydellisiksi »niinkuin heidän taivaallinen Isänsä«, kuten toisessa paikassa sanotaan; — s. o. että he lähestyisivät korkeinta täydellisyyttä niin paljon kuin mahdollista.

Että Jumalan tahto on ainoastaan tämä, sen myös näyttää meille järkemme niin selvästi, ettei siitä ole epäilemistä. Ei kukaan ajatteleva ihminen saata olla näkemättä, että

häntä kaikissa elämänsä toimenpiteissä kohtaa esteitä, mutta että ainoastaan tässä yhdessä työssä ei ole esteitä, s. o. täydellistytään itseään, puhdistaan sieluaan pahasta ja tehden hyvää kaikille eläville. Ei tätä työtä liioin ehkäise, hävitä eikä estä kuolema, joka muuten lakkauttaa, hävittää ja tekee merkityksettömäksi kaiken muun maallisen toiminnan. Kuolema ei ehkäise eikä lopeta tätä työtä, sentähden että ihminen, joka täyttää Sen tahdon, joka hänet lähetti, tietäen, että mitä hän tekee on Mestarille välttämätön, täyttää rauhallisesti tehtävänsä, niin kauan kuin hänellä on siihen voimaa, ja tietää, ettei kuolema tee loppua hänestä itsestään eikä hänen suhteestaan Mestariin, vaan että hän »sielläkin« — joskin toisessa muodossa — on oleva samassa riippuvaisuussuhteessa Mestariin ja samalla tavalla riemuitseva yhä kasvavasta osanotosta Mestarin, s. o. Jumalan, elämään ja työhön.

Siten minä ymmärrän Jesuksen opin, siten soisin, että kaikki sen ymmärtäisivät; ja siinä opissa soisin, että kaikkia lapsia kasvatettaisiin. Ei sokeasti uskomaan niitä asioita, joita heille kerrotaan Jumalasta ja elämästä, mutta uskomaan mitä he todella uskovat, ei sen nojalla, että heille sanotaan, että se on profeta tai Kristuksen lausuma, vaan sen nojalla, että heidän oma järkensä sanoo heille, että se on totta. Järki on vanhempi ja luotettavampi kuin mitkään kirjoitukset ja traditsionit. Se oli olemassa ennenkuin oli mitään kirjoituksia ja mitään perintätietoja, ja se on annettu jokaiselle meistä välittömästi Jumalalta.

Evankeliumin lause, että kaikki synnit annetaan anteeksi paitsi synty pyhää henkeä vastaan, tarkoittaa mielestäni juuri väitettä, ettei muka pitäisi uskoa järkeen. Todella, jos emme usko Jumalan meille antamaan järkeen, mihinkä sitten uskomme? Pitääkö meidän tosiaankin uskoa niihin ihmisiin, jotka tahtovat pakottaa meitä hyväksymään semmoista, joka sotii sitä järkeä vastaan, jonka olemme saaneet Jumalalta?

Leo Tolstoy.

(Suom. P. E.)

Toivo.

Niinkauvan kuin on elämää, on toivoa.
Niinkauvan kuin on toivoa, on toimintaa.
Mutt' toivo, se jos kuolee, kuolee elokin,
Ja elon kanssa lakkaa toimikin.

Mit' uskot, niin se onmpi toivoa,
Ja toivo kumman rauhan tuopi mukanaan.
On paras, uskonto, mi antaa paljon toivoa,
Ja paras toivo varmaan onkin »uskoa«.

Attu.

„Unet nykyajan sielutieteen valossa.“

(Jatk.)

Niin, tässä minä taas löydän itseni saman selittämättömän kysymyksen edessä, kuin niin monta kertaa ennenkin. Olenko minä »hitunen auringon lämpöä«? Olenko minä »kappaleissa itsessään salatuiden syiden ja voimien aikaansaaman ja herättämän vaihtelun ja muuttelun seuraus«? Mahdotonta! Mitä on sitten ne salatut voimat? Ja kuka on kätkenyt ne syyt kappaleisiin ja millä voimalla ne niissä muuttelevat ja ilmenevät? Tässä joutuu materialisti yhtä neuvottomaksi ja ehkäpä vielä neuvottomammaksi kuin spiritualisti, sillä kumpikaan ei voi täydellisesti selittää vielä luonnossa ja ihmisessä ilmenviä voimia. Mutta kaikessa tapauksessa on spiritualisti kuitenkin lähempänä totuutta ja ainakin pyrkii sitä saavuttamaan ja aina rehellisesti tunnustaa heikkoutensa, jos ei pääsekään perille kaikista, sen sijaan kun materialisti sanoo: se ei ole mitään ja siitä ei kannata puhua! Mutta se ei ole paljoakaan tieteellistä, päinvastoin se on tieteen tappamista, ja sitä osaa tyhminkin sanoa luontoa katsellessaan: »tuohan ei mitään ole; se on jokapäiväistä«.

»Jo tämä ainoa, voiman säilymislain

avulla«, sanotaan eräässä materialistisessa teoksessa, »helposti todistettava tosiasia yhdessä tietomme kanssa meidän aurinkokuntamme syntymisestä maailman avaruudessa hajallaan liitelevästä ainejoukosta, riittäisi kumoamaan jokaisen ei-materialistisen maailman ratkaisun. Antakaa minulle ainetta ja liikuntaa, niin minä rakennan teille maailman' — huudahti jo suuri filosofi Cartesius aavistaen tätä suurta, uuden-aikaisen tieteen keksimää totuutta.«

Mutta näin voisi jokainen huudahtaa, ja voimansäilymislaki ei ollenkaan todista mitään enempää kuin muutkaan luonnonlait, materialismin puolesta tai ei-materialismia vastaan, sillä lain laatija on vielä tietämättömissä. Ja jos materialismi sanoo niistä: Luonto on ne laatinut, tai ei-materialismi: Jumala on ne laatinut, niin kummassakin tapauksessa ollaan yhtä pitkällä.

Eiköhän siis olisi parasta vaan asettua ei-materialistiselle kannalle ja tunnustaa suoraan, että ihmisaivot ei ole vielä se paikka, jossa mailman korkein järki säilytetään, vaan että Luonto saa meille vielä paljon opettaa ja näytellä salaisuuksiaan, ja kukaties valmistaa jotkut uudet aistimetkin, ennenkuin kaikkia tajuamme. Ainakin itsepuolestani olen valmis sanomaan: Aivostoni on se kone, joka ottaa vastaan aistimieni kautta tietoja sekä tulkitsee ne sielulleni joka niistä muodostaa tajunnan joka myös kasvaa itse-tajunnaksi, joka tällä asteella jo kykenee järjestelmään eri tajunnan tiloja ja siten muodostuu hengeksi eli n. s. ihmishengeksi. Mutta miten tämä toiminta tapahtuu ja miten voitiin aivojeni harmaakalvo tulkitella aistimieni tekemät havainnot »minun« eli siehuni välillä, sitä en ollenkaan kykene vielä sanomaan, ja kuinka paljon »minulta« jääkään vielä tietämättömyyteen aistimieni vaillinaisuuden takia, on sekin yhtä mahdotonta tietää.

Voisinko minä nyt sitten näin riippuvaisena olentona ruveta vielä kovin suuriin takauksiin tietojeni pätevydestä. En suinkaan!

Materialistinen kaava sielusta Büchnerin mukaan sanoo:

»Käsite »sielu« ei ole kuten tavallisesti oletetaan, sama kun »henki« käsite, vaan paljon laajempi. Se käsittää paitsi ajatustoimintaa kaiken muunkin psyykkilisen elämän sen alimmalta ylimmälle asteelle saakka, kun taas henki on vaan osa siitä. Tällä jälkimmäisellä on asuntonsa aivojen harmaassa pintakeroksessa taikka on tähän kerrokseen sisältyvien gangliokuulien ja gangliosolujen toiminnan ilmaisu ja edustaa siis korkeinta psyykkillistä toimintaa, johon aivot ylimalkaan pystyvät, kun taas sanalla »sielu« ymmärretään kaikkien aivo-osien koko hermostoa edustamaa toimintaa. Sentähden sana sielu merkitsee kuten sanottu laajempaa, yleisempää, sana henki altaampaa rajoitetumpaa käsitettä; ja sentähden me myös myönnämme eläimillekin sielun rajattomassa, hengen sitävästoin vaan vallan vaillinaisessa määrässä, kun taas sielutoiminta korkeimmassa kehityksessään eli henki tavataan ainoastaan ihmisessä.«

Th. Rein sanoo:

»Täytyy tajunnan yhteyden ynnä muiden sielullisten tosiasioiden selittämiseksi olettaa (ihmisellä) olevan sielun, s. o. aineettoman, itsenäisen psyykkilisten tilojen ja toimintojen kannattajan. Täytyy olettaa sielun psyykkilisenä olentona olevan olemassa silloinkin, kun emme tiedä itsestämme, esim. unessa, sillä herätessämme huomaamme heti nykyisen sielun-elämämme eilisen jatkoksi, minkä seikan selvittämiseksi täytyy ajatella sielun-elämämme kannattajan jollakin tapaa olemassa olleen niiden välisessäkin tajuttomassa tilassa. Mutta sielu ei voi olla tuollaisena psyykkilisten tilojen ja toimintojen pysyväisenä yhteytenä, jos se olisi ainetta. Sillä ainetta käy jakaminen eri osiin, eikä siis olekaan mikään yhteys, mutta sen, joka on moninaisuuden yhteys täytyy itso olla *yhteys*. Täytyy siis ajatella sielua *yksinkertaiseksi olenoksi ja aineettomaksi*.

Näyttääpä näet sangen todennäköiseltä, että tosiolevainen on aineettomista, sielun kaltaisista olennoista eli monaudesta kokoonpantu.» Tässä on siis samasta asiasta kaksi päinvastaista mielipidettä. Toisen mukaan on kaikki olevainen ainetta ja ihmishenkikin korkeimmalla asteellaankin on vaan gangliosolujen, eli hienon hienon aineen toiminnan ilmaus. Toisen taas kaikki tosiolevainen, eli ainekin, on sielun kaltaisista olioista kokoon pantu; eli aineistunut henki. Edellisen mukaan näyttää siltä kuin mailma kasvaisi alhaalta ylöspäin ja jälkimäisen mukaan ylhäältä alespäin. Kumpi sitten on oikeampi, eli eikö kumpikaan? Ehkä löytyy välimuotojakin. Kyllä vaan ne ehkä ovat vanhentuneita, eikä siis voi sanoa »nykyiseksi sielutieteeksi», jonka mukaan unia on selitetty tässä hra Puukan teoksessa.

Siinä kyllä puhutaan »luonnonihmisessä« heräävästä ajatuksesta ihmisen pysyväisestäkin osasta, sielusta, ja tämän kuolemattomuudesta, kun hän unissa näkee jo manalle menneen ystävänsä. Mutta sanotaan että:» Meidän tulee kuitenkin huomata että sielun käsite tällä asteella ei ole sama kuin meillä. Tässä ei vielä saata olla kysymys sielusta ruumiin jyrkkänä vastakohtana, *aineettomana oliona*, — sekin on vasta myöhemmän filosofisen harkinnan tuote, — vaan luonnonihmiselle on sielu jossain määrin ruumiinkaltainen, jos kohta hienompi aineeltaan ja rakenteeltaan.«

Tällaisesta kannan selvittelystä luulisi jo käyneen tarpeeksi selville, että tekijä onkin kokonaan spiritualistisen kannan miehiä, mutta lähempi tutkimus näyttää heti, että se hypotesina, ainakin unia selitettäessä, on kokonaan hyljätty. Ja sen kumoa jo sekin ennen mainittu lausunto että: »Ainoastaan taikausko ja spiritismi panee kummitukset ja vainajien henget liikkeelle antamatta niiden olla rauhassa». Mutta tässäkin tuo säälintunne, jolla kirjoittaja puhuu vainajien henkien rauhan

häiritsemisestä, todistaa sitä, että hän kumminkin itsekin uskoo niitä olevan olemassa, sillä mitä me tarvitsemme säiliä sitä, jota emme usko olevan?

Tästä tieteellisestä esityksestä tulee siis niin kaksipuoliseen käsitykseen, että joskaan ei tahtoisivat ajatella tekijän kokonaan sielutieteeseen perehtymättöminä ruvenneen afääriin, niin kuitenkin täytyy ajatella hänen tahtoneen käyttäen naamaria tieteen palveluksessa. Mitä tarkoittaa atiedemies sillä spiritistisellä kammolla, kun hän henkiin nähdessä esim. esiintyy? Mitä tarkoittaa hänen noituudella, jota ei ole koskaan tieteellisesti selitetty, vaan joka sekin täytyy jotakin olla, katsoen siihen suunnattomaan murhalukuun joka 16 sataluvulla noitien pelosta toimitettiin. Mitä kummaa tiede tunkautumasta syvimpiinkin salaisuuksiin, jos sille on siitä jotakin hyötyä? Eikö se ole tieteen velvollisuus, jos se kerran tapahtuu ketään vahingoittamatta? Ja jos tieteen tutkimus olisi »hengille» vahingollista esimerkiksi, niin voisivathan he siitä itse ilmoittaa tutkijalle.

Mitävasten siis koetetaan vetää verho vielä tieteen yli meidänkin päivinäme? Eikö se ole saanut tarpeeksi kärsiä jo keskiajalla ja ennen ja jälkeen sitäkin? Jos kerran ollaan tiedemiehiä, niin miksei sanota sitä, mitä on totta ja mikä on mielessä; miksikä kieroillaan?

Tehtyä selkoa kolmesta hypoteesista eli arvelusta unien synnystä, aletaan niitä hra P:n teoksessa seuraavaan tapaan selittää. Hypoteeseista ensimmäisenä mainitaan se arvelu, että sielu vaeltaisi ihmisen nukkuessa ja tekisi havaintoja matkoillaan. Siitä sanotaan: »se on liian naivinen ja yksinkertainen sekä sotii kokemusta vastaan, eikä siis ansaitse sen enempää huomiota.»

Telepaattisella hypoteesilla sanotaan tosin olevan »se etu, että se hakee selitystä merkillisimpiin uniimme sielusta itsestään ja sen omasta luonteesta. Se ei sisällä myöskään suoranaista ajatusmahdollisuutta, vaan on useallakin tavoin ajateltavissa. Voi näet helposti

olettaa ettemme vielä tunne kaikkia sielun kykyjä ja voimia ja että sielullisella alalla olisi saman suuntainen ilmiö kuin aineellisessa luonnossa on *langaton telegrafi*, jonka italialainen Marconi on hiljakkoin keksinyt. Englantilainen *Seura psyykkillistä tutkimusta varten* on julkaisuissaan esittänyt m. m. useita unitapauksia, joiden se arvelee todistavan telepatiaa. Mutta heidän tutkimusmenettelynsä on monessa suhteessa puutteellinen ja virheellinen, joten tutkimuksen tuloksetkaan eivät herätä luottamusta. Jotkut tutkijat muissakin maissa (esim. tunnettu ranskalainen astronomi ja fantastinen kirjailija *Camille Flammarion*) ovat olleet taipuvaisia oletamaan telepatiaa — ei kuitenkaan tietääksemme kukaan aikamme huomatuimmista ja etevimmistä sielutieteentutkijoista.» Mutta täytyy myöskin huomauttaa, että eipä liioin ole siitä niin hylkääviä ja mahtipontisia lausunnoita monet muut tiedemiehet antaneet kun juuri hra Puukko. Esim. Rein puhuessaan telepatiasta sanoo: »ei voine kieltää, että tällä alalla kummallisia ilmiöitä on olemassa, joita tiede ei vielä kykene täydelleen selittämään.» Ja se on jo paljon toista kuin se mitä Puukko sanoo: »Ja yleensä voi telepaattisesta hypoteesista sanoa, että se toistaiseksi on vaan löyhä arvelu, jonka pätevyyttä ei likimainkaan ole voitu sitovasti todistaa. Sitäpaitsi sillä — kuten inspirationsi-hypoteesillakin — jonka mukaan unet olisivat jumalallisen ilmestyksen tuottamia — »on se haitta ja heikkous, että se turvautuu selityskeinoihin, jotka eivät perustu nykyiseen kokemukseen ja joita tiede senvuoksi ei voi ilman painavia syitä hyväksyä.»

Mutta, hyvät ystävät, miten kokeineita sielutieteilijöitä nyt on yhtäkkiä ilmestynyt, voisi joku luodahtaa tämän luettuun, tähänasti on sielutiede ollut yleensä vielä monessa suhteessa vallan epävarmalla kannalla ja ainakin minun luullakseni puuttunut käytännöllistä kokemusta tällaisista kysyissä olevista

tapauksista, sillä niinkuin tiedämme, eivät ne ole jokapäiväisiä eikä tavallisilla aistimilla aina havaittavissa, telepaattiset ja inspiratsiooniset ilmiöt. Sanotaanpa vielä meidän aistimistammekin että: »ne pettävät meitä alinomaan», vaikka me tavallisesti uskomme niitä täydellisesti. Omituista on myöskin se epäusko ja kiihkeä kokemukseen perustuvien todistusten vaatimus, jolla kaikkia asioita kohdellaan tässä tieteellisessä unien selittäjässä, vaikka kyllä täytyy tekijän itsekin huomata, että tässä ei voi aina kokeet tulla kysymykseen, ja sen saa lukija huomata heti hänenkin selityksistään, että ne suurimmaksi osaksi eivät perustu mihinkään. »Ylipäänsä *koe* on vaikea käyttää puhtaasti sielullisella alalla;» sanoo Rein »helpompi on se sillä psykofyysillisellä alalla, jossa sielulliset tosiasiat ovat yhteydessä fysiologisten tosiasioiden kanssa.«

Mutta jos nyt kerran fyysillisessä maailmassa on semmoinen kone kuin Marconin ja vielä on olemassa semmoiset ilmiöt, jotka täydellisesti on Marconin koneen kautta tosiksi todistettu, niin onko se niin mahdoton sovelluttaa ihmiseen tuo olettamus, että hänessäkin löytyisi samoja ilmiöitä? Tunnustaan materialismikin, että ihmisessä löytyy samat fyysilliset ainekset, kun muuallakin luonnossa. Eikö esim. ihmisen aivoelimistö ole yhtä hieno ja herkkä ottamaan vastaan saman tapaisia vaikutteita, kun joku karkea ihmiskädellä tehty konekin? Jo meidän oma korvammekin on todistus siitä, muita koneita tai telefoneja lukuunottamatta. Toiseen ihmisen huulet ja kieli esim. paanee ilman väreilemään toisessa huoneessa erityisellä määrätyllä tavalla ja heti me tiedämme toisessa huoneessa mitä hän on ajatellut siellä; meidän korvamme on ottanut vastaan ilman väreilyn ja tulkinut sen meille. Mutta miten se on tapahtunut, sitä emmeollenkaan osaa sen enempää selittää, vaikka asian fyysillisestä puolesta on meillä jokaisella kyllä kokemusta. Mitä nyt sitten se kokemus todistaa?

Sitten sanotaan olevan jälellä »se selitystapa, joka mielestämme on täysin tyydyttävä ja riittävä, nimittäin *psykologinen* tai ehkä vieläkin paremmin *psyko-fyysillinen*. Sillä ainakin suurin osa unista ovat nykyisen empiirisen sielutieteen avulla suhteellisen helposti selitettävissä. Kun tiedämme miten tavallisimmat ja yleisimmät unet syntyvät, voimme jokseenkin suurella varmuudella päästä sellaistenkin unien perille, jotka alussa näyttivät meistä sangen omituisilta ja mahdottomilta ymmärtää.« »Idea-assosiationin eli ajatusyhdistyksen lait ovat myöskin hyvin tarpeelliset unien oikeaan ymmärtämiseen.« Ja niiden avulla sanotaankin olevan unien paraasta päästä selitettävissä. Ja unien syntyminen taas on »*alkuaihe melkein aina haettava aistimuksista*», niinkuin jo on tekijä ennenkin huomauttanut.

Katselemme nyt vähän niitä esimerkeiksi otettuja unitapauksia, joiden selitykset tuntuu kummallisimmilta. Semmoisena mainitaan »erään suomalaisen siirtolaisen uni«. »Hän sanoo nukah-taneensa eräänä päivänä — tietysti Amerikan matka mielessään — jokseenkin täsmälleen kl. 12. Heti rupeisi hän näkemään unta matkastaan Amerikkaan. Kulkien Ruotsin, Hamburgin ja Englannin kautta puhutteli hän kussakin paikassa ihmisiä aina heidän omalla kielellään. Viimein hän saapui kaukaiseen länteen ja asui siellä mielettään vuoden ajan monen seikkailun alaisena. Silloin hän heräsi ja kello oli 2 minuuttia yli 12. Uni oli ollut niin vilkas, että hän vielä herättyään selvään näki amerikkalaisten kuvat edessään.«

Tämä on muidenmuassa otettu esimerkiksi siitä, miten vähässä ajassa pitkätkin unet voivat tapahtua, vaan siinä olisi ollut muutakin selvittelemistä, vaan koska edellä kerrotut selityspe-rusteet eivät näyttäneet sopivan sen yksityiskohtiin, niin jätettiin kai se sikseen. Esim. huomautettiin jo että hän nukahti »tietysti Amerikan matka

mieleessään». Tämä siis mainittiin edellytyksenä siitä, että uni muka tapahtui niiden ajatusten refleksioni-toiminnan eli jälki-aistimusten vaikutuksesta. Mutta kuinka olisi uni tullut refleksioni-toiminnan kautta niin vilkkaaksi, että hän herättäänsä näki selvästi vielä amerikkalaisten kuvat edessään, joita hän ei kuitenkaan päivätaajunnassaan ollut koskaan ennen nähnyt. Ja kuinka hän saattoi nähdä Ruotsit, Hamburgit ja Englannit ja puhutella niissä ihmisiä heidän omalla kielellään kussakin, joissa hän tuskin oli koskaan käynyt ja niitä kieliä puhunut? Hyvin kömpelösti koetetaan tätä samaa asiaa selittää sitten toisessa paikassa jossa esimerkiksi mainitaan eräs tyttö, joka kuume-taudissaan lasketteli pitkät jaksot hebrean ja kreikan kielisiä lauseita. Ja tutkittaessa kävi selville, että hän nuorempana oli palvellut eräällä papilla ja hänen muka kuullut lukevan noita hänelle vallan outoja kieliä.

Tämä muka todistaisi sitä, että »kokemus ja havainto, minkä olemme saaneet ehkä useampia vuosikymmeniä sitten, voi joskus sopivan tilaisuuden sattuessa puikahtaa esiin, kohota, tajunnan kynnyksen yläpuolelle» ja siten osottaa unohtumattomuutensa. Mutta Rein puhuu sielutieteen oppikirjassaan samantapaisesta hypnotiseeraus-kohtauksesta. Siinä kerrotaan erästä talonpoikaistytöstä Münchenissä, joka luuli olevansa pahojen henkien kiusaamana; kun häneltä sitten kysyttiin niiden nimiä, niin tyttö mainitsi outoja hebrealaisia ja kaldealaisia sanoja, joita hän kuitenkaan ei ollut koskaan kuullutkaan, vaan olivat tuttuja hypnotisörille. Ei tässä siis ainakaan voi tulla kysymykseen tytön muisti.

(Jatk.)

Abstraheri.

Suomen naisille.

Naisen asema jumalallisen viisauden valossa.

(Jatk.)

Ne opit, joista viime numerossa oli puhe, eivät ole omiansa ainoastaan n. k. kristityillä, länsimaalaisilla kansoilla. Nykyinen, aikojen kuluessa muodostettu ja dogmien eli uskonkappaleiden sokealla uskomisella pöngitetty kristillisyyks eli oikeammin valtiokirkko on sekoitus entisajan n. k. »pakanallisista», juutalaisista ja kreikkalaisten filosofien käsitteistä. Näin ollen tuli tuo ala-arvoinen asema, johon länsimainen kirkko naisen asetti, senjälkeen kuin äidinvallasta, matriarkaatti hävisi maailmasta, yhteiseksi niinhyvin vanhan ajan itä- kuin länsimaisellekin sivistykselle. Nainen on niinhyvin indialaisen, vanhan testamentin aikuisen kuin kristinuskonkin käsityksen mukaan syntiin viettelijä. Tämä naisen ala-arvoinen asema on pysynyt sitkeämpänä itämaaisilla kansoilla, jotka yleisessä ulkonaisessa sivistyksessä ovat jääneet takapajulle, kuin niiden kansakuntien keskuudessa, jotka omistivat itsellensä »kristillisen» maailmankatsomuksen.

Vähitellen parantunut naisen asema n. k. »kristillisessä maailmassa» on siis suora tulos, ei suinkaan »kristillisyydestä» vaan *länsimaiden edistyneemmästä sivistyksestä* eli kulttuurista, joka huolimatta kristillisyyden sille laittamista moninaisista esteistä vankasti riensi ja yhäti rientää eteenpäin.

Millainen oli siis naisen asema keskiajalla?

Kaikki ne lauseet, jotka ovat painetut edellisissä numeroissa ja otetut kirkkoisien ja pyhimysten jällelajittamista kirjoituksista ja joita löytyy vielä hyvin paljon noiden lauseiden lisäksi, ovat vihamieliset yhtähyvin naissukupuolta kuin avioliittoakin vastaan. Ja näille perustaa kirkko käsityksensä naisen asemasta. Kuudennella vuosisadalla pidettiin suuri »kristillinen» konkkokous Maconissa. Siellä muun muassa syntyi riita siitä, *josko naisella*

Hyvä on löytää oma itsensä varhain, ja jos ei varhain, niin myöhään; mutta — varhain tai myöhään — pääasia on, että sen löydämme.

R. W. Trine.

edes oli siehuakaan. Yhden, sanoo yhden äänen enemmistöllä ratkaistiin äänestys ja se väitti naisessakin asustavan hengen olevan sielullisen! Kuinka suuresti »kristillisten» kokouksessa läsnä olleet papit ja piispat arvostivat naista käy tuosta erittäin selvästi ilmi.

Paavi Gregorius¹ seitsemäs pani papille naimattomuus-määräyksen. Sen avulla hän sai suuremman vallan munkikuntain ja pappien yli, joita siten perheelliset siteet ja intressit eivät johdattaneet pois kirkon sylistä. Tämän määräyksen toimeenpano oli mahdollisen ainoastaan kirkon siitä katsantokannasta että avioliitto oli epäpuhdas ja »lihan himon» täyttämys. Avioliiton henkinen puoli jäi paaville ja papistolle syväksi mysteeriksi.

Monet uskonuudistajat eli reformaattorit, n. k. esim. Calvin ja skottilainen papisto saarnasivat ankarasti »lihan himoja» vastaan. Näillä saarnoillansa he suuresti edes auttoivat kristikunnassa jo ilman sitäkin kylliksi rehoittavaa vihaa naissukua kohtaan.

»Lihan himot» ovat kaikenkaltaisen alemman, elämellisen luonteemme pyrkimykset, eikä ainoastaan sukupuoliasiat.

Se, että niinhyvin roomalais- kuin kreikkalais-katolinen kirkko turvasi neitsyt Marian palvelukseen, ei ollenkaan osota »kristittyjen kansojen» nais-sukupuolen arvostamista. Se oli ainoastaan viisas määritelmä, jonka avulla kirkon jäsenluku pikemmin kasvoi. »Pakanoilla», jotka kääntyivät »kristinuskoon», oli omassa pakanallisessa kultissaan suuressa voimassa jumalattarien palvelus. Heillä oli Afrodite, Venus, Mylitta, Ceres, Fröja, Frigga y. m. m. naispuoliset jumalalliset olennot: näiden sijalle asetettiin neitsyt Maria ja

¹ Gregorius VII valittiin paaviksi 1073, oli syntynyt 1020. Hän määräsi papille celibaatin (naimattomuuden). Nöyryytti Henrik IV Canosassa. Vuonna 1080 pani kuningas hänet viralta ja ajoi Gregoriuksen maanpakoon jossa ollessaan hän v. 1085 kuoli Salernossa. Hän oli pelkäämätön ja ankara mies. Gregorius nimisiä paaveja on ollut kuusitoista.

pakanoita kääntyi laumoittain uuteen uskoon; mutta naisen asema pysyi aina samanlaisena sorron-alaisena.

Papistoon kuului suuri joukko parhaassa iässä olevia miehiä, joiden sukupuolivietti kohousi äärimmäisiin rajoihin, tuon laiskurinlaisen, tyhjäntoimitajan ja komean, ylellisen elämäntavan vuoksi; kuitenkin olivat he celibaatti määräyksen mukaan estetyt avioliittoon menemästä. Tästä syntyi luvaton ja luonnontoin tämän vietin tyydyttäminen; papistosta leveni tämä pahe kaikkiin kansankerroksiin. Siitä syntyi rutonlainen vaara naissukupuolen siveellisyydelle niinhyvin kaupungeissa kuin maaseuduillakin. Nunna- ja munkkiluostarit muodostuivat oikeiksi haureudenpesiksi, joissa vietettiin paljon siivottomampaa elämää kuin lain suojaamissa yöperhosten surkeissa paikoissa, joissa luostarissa harjoitettua paheista ei ollut aavistustakaan. Monenmoiset rikokset, erittäinkin lasten murhat saattoivat luostareissa paljon helpommin tulla salatuiksi, koskapa lainkäytäntö oli semmoisten henkilöiden hallussa, jotka olivat tällöisten rikosten etunenässä olevia tällöisten rikosten varsinaisia toimeenpanijoita. Usein sai köyhälistö suojella vaimojansa ja tyttärijäänsä hengellisten herrain vainoamisilta, väkivallalta ja liehakoitsemiselta. Talonpojat useinkaan eivät tahoneet kodissansa sallia mitään virallista tehtävää semmoiselle papille, jolla ei ollut vakituista jalkavaimoa. Tästä taas sai kirkko tulolähteen. Eräs piispa Konstanzissa määräsi hänen hiippakunnassansa toimivat papit maksamaan n. k. »konkubini veroja». Historia todistaa että kun v. 1414 pidettiin kirkonkokousta Konstanzissa oli sinne kerääntynyt itseänsä kaupittelevia naisia ei vähempää kuin 1500 henkeä¹.

Naisen asema tuli tukalammaksi senkin tähden kuin naisia oli paljon enemmän kuin miehiä, mutta naisten rehel-

¹ Katso lähemmin: August Bebel. »Kvinnan» siv. 37.

linen työnansio oli erittäin supistettu ja kaikella tavalla rajoitettu.

Sodat, taistelut, kamppaukset, vaaralliset kauppamatkustukset, ylellinen nautinnonhimon tyydyttäminen, juominen ja tästä johtuva maailmankatsomus, joka muuttui eläimelliseksi, olivat herkäät vastaanottamaan ja synnyttämään kaikenkaltaisia tauteja. Niinpä vuodesta 1326 — 1400 raivosi kolmekymmentäkaksi ruttotautivuotta; v. 1400 — 1500 neljäkymmentäyksi ja 1500 — 1600 oli kolmekymmentä ruttovuotta.

Suuri joukko naisia kulki pitkin maantietä kujeilijoina ja laulajattarina, teinien eli köyhäin koululaisten ja papiksi aikoo vain eli klerkkien kanssa. Ei mistään markkinoista ja kansankouksesta heitä puuttunut. Maasotilaiden eli n. k. »Landsknechtien« leirissä oli runsaasti naisia; he muodostivat omat osastonsa, joiden pääjohtajana oli nainen; nämä osastot olivat ajan hengen mukaan järjestetyt ammattikuntiin ja määrättiin heille kauden ja iän mukaan erinäiset tehtävät. Ankaran rangaistuksen uhalla eivät nämä naiset saaneet olla kenenkään, toiseen rykmenttiin kuuluvan miehen vaimoja. Leirissä piti heidän auttaa kuormareнкеjä ja »trossipoikia« heinien, halkojen, olkien y. m. kannossa; heidän piti täyttää hautoja, lampia ja teiden kuoppapaikkoja ja pitää huolta leirin puhdistamisesta. Piiritystilaisuuksissa tuli heidän täyttää valliaukot ja haudat risukimpuilla ja pensaila ja näin helpoittaa taistelua; naiset auttoivat sotilaita vetämään kanuunoita ylös noista pohjattomista, kuopparikkaista teistä, joilla keskiajan kuuluisia sotaretkiä tehtäessä kuljettiin. Niihin eivät kanuunat saaneet myötämöisin upota ja siis kelpasi apu huonommankin! —

Hiukan auttaaksensa tätä lukemattomien naisten kurjaa, hätäantynyttä tilaa, perustettiin useaan kaupunkiin n. k. Bettinalaitoksia, joita kaupunkikunnat hallitsivat. Siellä opetettiin näille säädyllistä elämää. Mutta kun

sorto oli syntyään ylemmistä kansankerroksista, eikä sieltä aloitettu uudistusta, niin eivät nämä tällaiset toimenpiteet paljoakaan hyödyttäneet. Luke-mattomat nunnaluostarit ja Bettinalaitokset eivät lähestulkoonkaan voineet antaa suojelusta ja kodinhoivaa kaikille apuatarvitseville.

Naisia oli kaikkialla kylliksi; joka paikkaan niitä riitti; mutta jokapaikassa oli hänen osanansa sorto ja ylönkate.

(Jatk.)

Martti Humu.

Merkillisiä tapauksia.

1.

Eräs vuokraaja kertoi minulle hiljattain seuraavan tapauksen, jonka hän vakuutti olevan täysin totta. Eräänä joululilana joitakuuta vuosia sitte oli hän illallista syötyään yhteisessä väkituvassa vaimonsa kanssa poistunut täältä toiseen rakennukseen nukkumaan. Siihen aikaan oli vielä tapana pitää joulupahnoja tuvan lattialla. Juuri kun hän oli nukahtamaisillaan, kuuli hän äänen: »nouse ylös, talos palaa!« Ääni kuului ulkoa akkunan takaa. Hän nousikin vuoteeltaan katsemaan, kuka huutaja oli, mutta kun ei ketään nähnyt eikä kuullut, luuli hän uneksineensa ja laskeusi uudestaan vuoteelle. Mutta taaskin juuri kun hän oli uneen vaipumassa kuuli hän selvästi samat sanat: »nouse ylös, talos palaa!« Nytkään ei hän ketään nähnyt eikä kukaan hänelle vastannut. Vielä kolmannen kerran yrittäessään nukkua huudettiin äskeiset sanat ihan hänen korvaansa ja niin käskvästi, että hän enempää emipimättä heti kiirehti ulos katsomaan, mikä oli hätänä. Katsah- taessaan tuvan akkunaan näki hän, että tuvan katosta riippuvan lampun alaosa oli ilmitulessa. Rengit nukkuivat tuvassa, jossa oli pahnoja lattialla, ovi oli sisäpuolelta teljetty. Hädiissäan sieppasi hän ensimmäisen puukarikan, mikä käteen sattui, aikoen sillä lyödä akkunan säpäleiksi sisään

päästäkseen. Mutta sitä ennen hän kuitenkin ensiksi kolkutti tukevasti akkunapuitteita. Yksi rengeistä heräsi, huomasi heti vaaran ja tempasi uunin kupeelta silppupuntun, joka oli tuotu tupaan jäästä sulamaan; ja juuri samassa silmänräpäyksessä kun renki oli saanut puntun lampun alle, pudota romahti lamppu punttuun.

Tämän kertoi ukko niin vakuuttavasti, ettei mieleenikään johtunut hänen loruja laskevan.

2.

Äitivainajani kertoi usein seuraavan tapauksen, jonka olen usealta muuiltakin taholta kuullut.

Hämeenkyrössä oli erään talon emäntä kerran jollakin venematalla hukkunut. Hukkuneen ruumista koetettiin pari päivää turhaan saada ylös järven pohjasta. Vihdoin kolmantena yönä tapaturman jälkeen ilmestyi emäntä miehelleen unessa ja neuvoi tälle tarkasti paikan, missä hän vielä elävänä oli löydettävissä. Neuvoa totellen läksi isäntä heti järvelle ja sai vaimonsa ylös vedestä elävänä, aivan niin kuin unessa hänelle oli neuvottu. Kun asiaa kovin ihmeteltiin ja pelastuneelta kyseltiin, mitenkä hän tukehtumatta saattoi elää niin pitkän ajan veden alla, selitti emäntä, että hänen päänsä ympärille oli muodostunut suuri ilmakupla, joten hän voi vapaasti hengittää. Pahin haitta oli hänellä pikkukaloista, jotka hyökkäilivät hänen päällensä, mutta suuret kalat suojelivat häntä ahdistajiltaan.

Kuulin tämän kertomuksen vielä aivan hiljattain eräältä h:kyröläiseltä; hän oikaisi kertomuksessa ainoastaan, että emäntä oli suistunut veteen pesulaturilta, eikä veneestä.

3.

Edellisen johdosta muistuu mieleeni kertomukset erästä loitsijaukosta, jonka nimi oli Malm, ammatiltaan suutari Teiskon pitäjässä. Paitsi loitsijana ja salaisten asiain tietäjänä oli hän kuulu erinomaisesta sukellustaidostaan ja kyvystään oles-

kella pitkiä aikoja veden alla. Häntä käytettiin etsimään hukkuneita ihmisiä ja tavaroita järven pohjasta. Sanotaan että hän joskus oli sukeltanut 90 sylen syvyyteen. Lapsena ollessani minäkin näin ukon, kun hän oleskeli kotonani parantamassa erästä sairastavaa hevosta. Kun tällöin tuli puheeksi hänen sukellustaitonsa ja ihmeteltiin, mitenkä saattaa oleskella veden alla pitkät ajat, selitti ukko, että hänellä on kyky muodostaa ilmakupla päänsä ympärille, joten hengitys on mahdollinen. Tuollainen ilmakupla saattaa muodostua ainoastaan määrättyssä syvyydessä. Lähempänä veden pintaa se häviää suurella pamauksella, jotta täytyy sormin tukkia korvansa. Tuollainen ilmakupla ukon sanojen mukaan ei kuitenkaan sallinut oleskelua veden alla kuinka kauvan tahansa, sillä se kasvoi kasvamistaan, tullen vihdoinkin niin suureksi, ettei sitä enää jaksanut liikuttaa. Miten tämän asian todenperäisyyden laita lieneekin, kertomukset Malmin erinomaisesta sukellustaidosta ovat kuitenkin siksi yleisiä, että niitä tuskin on syytä epäillä.

4.

Naapuriseurakunnassa kerrotaan aivan hiljattain tapahtuneen seuraava tapaus. Erään talon paimenessa käyvät lapset kertoivat usein metsässä nähneensä pienen alastoman lapsen kivellä itkemässä. Asiaa ei ensin kukaan tahtonut ottaa uskoaksensa, kunnes vihdoinkin talon emäntä paimenten yhä uusiintuvien kertomusten johdosta läksi osoitetulle paikalle, tutki tarkoin sen ja löysi erään kiven juurelta sammaleeseen kätkeytyneenä nahkalaukun, jossa oli pienen lapsen luuranko.

5.

Jo lienee yli 20 vuotta sitte, kun olin erään suurtilallisen hautajaisissa Ylöjärvellä. Tilaa on sama suku hallinnut useita vuosisatoja. Omituisena sattumana kerrottiin, että nyt hautaan laskettu isäntä oli kuollut samana vuosipäivänä kuin hänen isänsä. Tämän johdosta kertoi eräs

vanha pariskunta, että he olivat nähneet edellisen isännän ruumissaaton kaksi kertaa. Kun nim. ruumissaatto, jonka he pitivät todellisenä oli tullut heitä vastaan maantiellä ja hävinnyt näkyvistään jonkin maantien mutkan taakse, tuli sama ruumissaatto vielä toisen kerran heitä vastaan heti edellisen jälkeen, josta he saattomiksi hämmästyivät.

Jatk.
M. S.

Lapsen mieli on tarpeen, ennenkuin voimme astua taivaan valtakuntaan. Niinkuin on sanottu: »ellette tule pienten lasten kaltaisiksi, ette voi astua taivaan valtakuntaan.« Silloin vasta ymmärrämme, ettemme itsestämme mitään voi, mutta että kaikki mitä voimme tai olemme, olemme sen jumalallisen voiman ja elämän ansiosta, joka toimii meidän kauttamme, kun avaudumme sielussamme sitä vastaanottaen. Ja täten astumme siihen yksinkertaiseen elämään, joka olemukseltaan on suurinta nautintoa ja suurinta voittoa.

R. W. Trine.

Tien varrelta.

Rouva Annie Besantin esiintymisestä Pariisissa kuvaillaan eräässä kirjeessä Pariisista venäläiselle »Rusj«-lehdelle m. m. seuraavasti:

Ohimatkustaessaan piti Annie Besant Pariisissa julkisen luennon maantieteellisen seuran salissa. Pariisilaiselle suurelle yleisölle aiottuna oli luento kansantajuinen.

Sekalaista olikin seurakunta eikä lainkaan tavallista luento-yleisöä. Sen tunsin, että salissa monien mielestä tämä ei ollut mikään tavallinen luento, vaan tapahtuma, jolla oli mystillinen, suuri merkitys, että täällä oli niitä, jotka odottivat profeetan esiintymistä. Ilmassa oli salaperäinen, juhlallinen tunnelma.

Mutta Annie Besantilla ei ole sellaiset kasvot, joita mielikuvituksessamme tavallisesti oletamme profeetoilla olevan. Nä-

mät kasvot eivät ole kauniit eikä säännölliset, enemmän täyteläiset kuin laihat, lujapiirteiset, mutta tavattoman kelmeät. Ainoastaan silmät, jotka ovat tavattoman kirkkaat ja suuret, palavat tahdon liekistä, kuni P. Hengen kielet. Puhujalavalla seisoi hän kokonaan valkosissa vaatteissa. Hän puhui varmasti ja selvään, lievästi ääntään ranskaa englantilaisella äänenpainolla. Ääni oli heikko, ikäänkuin sametti-härmän verhoama, tarkasti harkittu, jota hallitsi tasainen tahdon voima.

»Me kysymme itseltämme, miksi olemme onnettomia? Mutta kun olemme onnellisia, miksikä ei koskaan pälkähdä päähämme kysyä itseltämme, mistä vuotaa meidän onnemme? . . . Kuolema on muutos . . .

Mutta tämän muutoksen voi panna toimeen kulkematta läpi kuoleman portin . . . Minä tämän tiedän, siksi että olen sen kokenut . . . Joka tähän on valmistunut, se havaitsee, että hänen pienimmätkin mielihalunsa luonnollisesti jatkuvat. Niiden taas, jotka ovat kiintyneet maallisiin muotoihin ja asioihin, täytyy kulkea läpi tämän muutoksen pitkään aikakausien kuluessa, menettäen nämät ja kärsien . . .

Ihmeitä maailmassa ei ole. Ei myöskään mitään sattumaa, — kaikki johtuu toisesta, kaikessa on ajatus.

Älkää ihmetelkö, jos korkea ja jalohenkinen ihminen menettelee alhaisella, arvottomalla tavalla: henki usein kulkee meidän aineellisen olentomme edellä . . . Älkää milloinkaan tuomitko tekojen mukaan . . . Tapahtuneet asiat eivät puhu mitään ihmisestä . . . Tuomita on mahdollista ainoastaan aikeitten mukaan . . . Teot ovat varaventiiliä . . . Teoilla me usein ainoastaan vapautamme itseämme meille vieraista, mutta meissä asuvista toivomuksista.

Slaavilaiselle rodulle ennusti puhuja suurta tehtävää . . . Siinä löytyvät keskitettyinä kaikki voimat ja virtaukset . . . Jo nyt syntyvät lapset, joitten on määrää muodostaa tämä sukupolvi . . .

Kirjeensä toisessa osassa kertoo kirjoittaja, että samana iltana suljettiin virallisesti »Venäläinen koulu sosiaalisia tie-

teitä varten«. Tilaisuudessa pidettiin paljon puheita ja esitelmiä. Useat puhujat puhuivat Venäjän kansallisen uudistumisen »ihmeestä«. Kirjoittajan mielestä saa tämä sana näitten puhujain suussa, vaikka sitä käytettiin aivan satunnaisesti, miltei liian suuren merkityksen, jos sitä verrataan Annie Besantin itsetietoiisiin, yleensä ihmeitä kieltäviin sanoihin:

»Ei ole ihmeitä! Ei satunnaisuuksia! Kaikella on salainen syynsä, ja se on löydettävä . . .«

Eurolainen ajatus ei ole milloinkaan voinut vapautua hekumallisesta uskostaan ihmeisiin. »Ehkä onkin«, lausuu kirjoittaja lopuksi, »tärkein erotus järkeisopin ja sen maailmankatsantokannan välillä, jota nyt pidetään uutena, mutta joka itse asiassa on vanhin maan päällä, se, että järkeisoppi sielunsa syvyydessä kuitenkin tunnustaa ihmeen, jättäen sille laajan alan maailmankatsomuksessaan, symbolismi taas, lyhyiden vuoksi käyttäöksemme tätä nimeä, — kieltää sen.

M. Voloshin.
(Suom. J. E. P.)

Vähän valoa pimeyteen. Tänä vuonna on tapahtunut sangen merkittävä seikka Englannin kirkossa. Englannin papistosta muutamit uskaliaat eturivin miehet julkaisivat keuhkolla kaikille virkatovereilleen lähettämänsä asiakirjan eli julistuksen, joka Times'in mukaan tähän saakka on saanut 1694 allekirjotusta, niistä 1372 Englannissa ja 322 kolonioissa. Asiakirja oli Theosophical Review'n mukaan näin kuuluva:

»Koska me allekirjottaneet Englannin kirkon pappismiehet olemme huomanneet (a) toiselta puolen, että uskonnollisten mielipiteitten nykyinen rauhaton tila, joka muuten on aiheutunut nykyaikaisen ajattelun yleisestä suunnasta, on varsinkin mitä papistoon tulee antanut aihetta Uuden Testamentin kriittilliseen tutkimiseen, ja (b) toiselta puolen, että on herännyt vastakkainen suunta, joka väittää, että semmoisesta tutkimuksesta johtuvien kysymysten kaikinpuolinen pohdinta on meidän kirkollemme sopimaton, ja siis tahtois pakottaa meitä,

koko papistoa, epäkriittillisiin katsantokantoihin Uuden Testamentin kirjoituksista, — niin me haluamme kirjallisesti tuoda esiin seuraavat ponnet:

»(1) Me käsitämme, mitä monenkaltaisia vakavia uskonnollisia päätöksiä saattaa johtua nykyisistä kriittillisistä pohdintoista, ja kuinka ylen tärkeätä on, että Englannin pappismiehet säilyttävät totisen uskon Pyhään Henkeen, joka johtaa kaikkeen totuuteen, ja samalla yhtä totisesti pyrkivät ottamaan osaa näiden ongelmoiden ratkaisuun.

(2) Me toivomme, että samaten kuin monet papit nyt jo — eduksi kristilliselle uskolle ja yleensä heidän päämiestensä myönnytyksellä — ovat hyväksyneet tärkeitä tuloksia kärsivällisestä, hartaasta ja yhä kehittyvästä Vanhan Testamentin kriittillisestä arvostelusta, että niin myös pappeja, kristinuskon opettajina, nyt kehoitettaisiin viranomaiselta taholta käymään käsiksi Uudenkin Testamentin kriittillisiin ongelmoihin, täydellisellä vilpittömyydellä, Jumalaa ja Hänen totuuttaan kunnioittaen ja Kristuksen kirkolle uskollisina.

»(3) Me pelkäämme, että muuten papiksi vihkimisen ovet sulkeutuisivat miehiltä, jotka kärsivällisesti ja hartaasti käyttävät historiallisia metodeja (menettelytapoja) evankeliumeja lukiessaan, ja että papipuolen korkeat tehtävät täten kadottaisi yhä enemmän ja enemmän henkisesti ja älyllisesti kykeneviä miehiä.

»(4) Me olemme vakuutetut siitä, ettei kukaan meistä ilman vakavaa vastuunalaista ja vaaraa saata rakentaa sielujen uskon parhaasta päästä semmoisille Uuden Testamentin kertomuksen yksityiskohdille, joiden historiallisesta pätevyydestä lopullisen lausunnon on antava harjaantunut tutkimus — vaikka moni meistä, niinkauan kuin ei semmoista lopullista lausuntaa ole, saattaa hartaasti uskoa kysymyksessä oleviin yksityiskohtiin.

»(5) Me uskomme, että mitä tahansa historiallisia oikaisuja meitä odottaneekaan, kirkon usko on tulevaisuudessa jatkuvasti seisova lujana niillä henkisillä pohjaperusteilla, joiden kantavuudesta sekä kristillinen kokemus että kirkon uskontunnustus todistavat.«

Tällä rehellisellä tunnustuksellaan ovat nuo Englannin papit ottaneet tärkeän askelen. Sillä joskin heidän oma kirjotuksensa näyttää, että suurin osa papistoa — ja korkeavirkkaisinta papistoa — vielä on vanhoillisella kannalla, todistaa se samalla, että kirkon omassa piirissä on miehiä, jotka rakastavat totuutta enemmän kuin omaa uskonmuotoaan ja siksi tahtoisivat sekä itse vapaasti pyrkiä yhä suurempaan tietoon että muillekin — kristillisille kuulijoilleen — opettaa ainoastaan semmoista, josta he itse ovat omassatunnossaan vakuutetut.

Semmoinen askel olisi otettava Suomenkin pappien puolelta! Tiedämme varmaan, että on pappeja ja opettajia, jotka »eivät itse usko mitä he kansalle saarnaavat«, niin kuin lause kuuluu, vaikka he toimeentulonsa takia täyttävät virkaan kuuluvia tehtäviä. Ja niitä ihmisiä on paljon, jotka tavalla tai toisella kieltävät omantuntonsa vaatimuksia. Yksilön kannalta tätä voisi kutsua kehnoudeksi, mutta kun ottaa lukuun, missä määrin jokainen yksilö on yhteiskunnasta riippuvainen, täytyy myöntää, että suurin vika on siinä yhteiskunnassa, joka ei julkisesti suo ajatuksen ja uskon vapautta kaikille jäsenilleen erotuksetta.

Mutta kun nyt kerran yhdessä maassa on aloitettu edistystyö tällä alalla, niin ehkä muut maat vähitellen seuraavat perässä.

Jälleensyntymismuisti. Ensimmäinen väite, mikä tehdään jälleensyntymisoppia vastaan, on aina: mutta emmehän mitään muista edellisistä elämistämme! Tämän on jokainen kokenut, joka on hyvän sanan lausunut sen opin puolesta. Se väite on kova, se on ankara ja väitteenä aivan paikallaan. Sillä jos ei kukaan olisi koskaan muistanut, niin meillä ei olisi mitään todistusta koko katsantokannan pätevydestä. Se saattaa olla järkevä, se saattaa tyydyttää tunteen vaatimuksia, se saattaa selittää kaikenmoisia pulmallisia kysymyksiä, mutta jollei se olisi tosi, mikä arvo sillä olisi?

Nyt tiedämme, että monikin ihminen on väittänyt muistavansa ennen eläneensä; tunnetun esimerkkejä historiasta: Buddhan, Pytagoraan, Jesuksen. Jesuksen? kysyy lukija. Niin, eikö Jesuksella ollut jälleen-

syntymismuistia, kun hän sanoi, ettei hän ollut mikään profetoista, vaan että profeta Elias jo oli tullut (Johannes kastajana)? Ja me tiedämme, että moni on meidänkin päivinämme, joka väittää muistavansa. Teosofisen Seuran jäsenistä esim. ovat Annie Besant ja C. W. Leadbeater julkisesti tunnustaneet, että heissä on herännyt reinkarnatsioonimuisti.

Nämä tällomaiset todistukset ovat tietysti kuitenkin subjektivistä laatua eivätkä ulko kohtaisesti todistuskelpoisia. Sitä vastoin on toivottava, että kokeellinen psyykkinen tutkimus on keksivä keinon tämänkin arvon ratkaisemiseksi. Tässä suhteessa lupaava ja iloisia toiveita herättävä on eräs tunnetun tutkijan eversti Rochas d'Aiglun'in äsken tekemä koe, josta kerrotaan The Annals of Psychical Science'in heinäkuun numerossa. Magnetiseen (hypnotiseen) uneen vaivutettua henkilöä käskettiin muistissaan palaamaan takaisin vuosi vuodelta syntymäänsä saakka ja sitten syntymän porttien läpitse ja edellisen kuoleman kautta entiseen elämäänsä. Täten saatiin selville, että edellinen ruumistuma oli loppunut itsemurhaan Louis XVIII:n hallitessa. Samalla tavalla kerättiin tietoa kahdesta vielä aikaisemmastakin elämästä.

Jos tällomaisia kokeiluja jatketaan, tulee jälleensyntymisestäkin pian »tieteellinen tosiasia«.

Mens sana in corpore sano. »Terve mieli terveessä ruumiissa«, sanoivat vanhat roomalaiset, ja meidän aikanamme on taas ruvettu ottamaan huomioon tätä vanhaa totuutta. Kaikenmoisten voimistelu- ja ruumiinharjotusjärjestelmien rinnalla näkyy aivan viime aikoina tanskalaisen J. P. Müllerin »Minun järjestelmäni« (Mit system) voittavan paljon alaa. Sanomalehdissä näkee tavan takaa sekä innokkaita puoltolauseita semmoisten puolelta, jotka siitä järjestelmää ovat noudattaneet, että myös ankarasti tuomitsevia arvosteluja etenkin lääkärien puolelta. Kummatko ovat oikeassa? Se kysymys ei mielestämme ole niin tärkeä. Tärkeä on, että ihmiset yhä selvemmin oppivat ymmärtämään, että tauti ja heikkous ei ole fyysisille ruumiille vält-

tämätöntä ja »luonnollista«, vaan päinvas-
toin että terveys ja hyvinvointi on ruu-
miin säännöllinen ja luonnollinen tila. Tär-
keä on, että yhä laajemmissa piireissä ym-
märretään, että terveyden eteen voidaan työ-
kennellä, että ruumista saattaa järkevällä ta-
valla »hoitaa«. Tämä hoitaminen ei vaadi
suuria kustannuksia: aurinkoa, ilmaa, vettä
ja vähän voimistelua! (Tietysti on köyhä-
listöä, jolla ei edes ole varoja hankkia
tätä, mutta emme nyt koskettele sitä kysy-
mystä). Kun tammöisellä yksinkertaisella
tavalla hoidamme fyysillistä käyttövälinet-
tämme, emme tarvitse useinkaan turvautua
lääkärin apuun, emmekä tarvitse valittaa
kipujamme. Että ihmiskunta oppii tämän
kaiken ymmärtämään, se on tärkeä.

Nostaaksemme kysymyksen vähän »kor-
keammalle tasolle« tahdomme mainita, että
kaikissa jooga-kouluissa — s. o. kouluissa,
joissa opetetaan, millä tavalla ihminen hen-
kisesti kehittymällä voi päästä totuuden
eli Jumalan tuntuun — aina on pantu suurta
painoa ruumiilliselle puhtaudelle, terveydelle
ja siveydelle. Ennenkuin oppilas saa ru-
veta harjottamaan varsinaista mietis-
kelyä (meditatsionia), on hänen täytynyt
saada täydellinen herraus fyysillisen ruu-
miinsa yli. Sillä jos ei ruumis ole puh-
das ja terve, jolleivät aivot ole puhtaita
ja voimakkaita, eivät ne kestä yliaistillisen
maailman nopeita väräilyjä. Ihminen, joka
mietiskelee elämän korkeimpia kysymyksiä,
ei saa laiminlyödä ruumiillista terveyttään,
sillä muuten saattaa käydä niin (kuin mo-
nelle nerokkaalle ihmisille on käynyt), että
hänen aivonsa kadottavat tasapainonsa ja
hän itse »kadottaa järkensä«.

Materialismi ja humpuuki. Toi-
mitukselle tuli äskettäin kirjekortti, jonka
sisällys on luettavana toisessa paikassa
lehteä (katso »Vastalahja ei kelvannut«) ja
jossa m. m. on tammöinen lause: »Minä
olen toistaiseksi tyytyväinen siihen seli-
tykseen, minkä materialismi antaa; niin
vaillinainen kuin se onkin, on sillä siitä
hyvä »omatunto«, ettei sitä voi käyttää
julkean petoksen ja humpuukin palveluk-
seen, kuten todistettavasti on käynyt spi-
ritismin«. Mitä lauseen ensimmäiseen osaan

tulee, emme tietysti saada emmekä tahdo
kieltää »Monistia« enemmän kuin ketään
ihmistä tyytymästä minkälaisiin maailman-
selityksiin tahansa, olkootpa ne kuinka vailli-
naiset; mutta meidän täytyy ihmetellä sitä
ajattelemattomuutta, mikä ilmenee lauseen
jälkimäisessä osassa, jossa sanotaan, että
materialismia »ei voi käyttää julkean petok-
sen ja humpuukin palvelukseen, kuten to-
distettavasti on käynyt spiritismin«.

Puhumattakaan siitä, että humpuuki
spiritismin alalla ei läheskään esiinny niin
usein kuin jokapäiväisistä sanomalehdistä
päättäen voisi luulla (sen yksinkertaisen,
mutta ihmeellisen syyn takia, että sano-
malehdet tuskin koskaan viitsivät kertoa
todellisista spiritistisistä istunnoista, joiden
lukumäärä on monin kerroin suurempi,
kuten jokainen ennakkoluuloton tutkija
tietää), kysykäämme, miksi humpuuki
tapahtuu silloin kun se tapahtuu? Nyt
emme ota lukuun niitä salaperäisiä tapauk-
sia, jolloin »petos« tapahtuu yliaistillisten
olentojen puolelta (vert. »Mitä on kuo-
lema?« siv. 210 seur.), sillä niitä ei
»Monisti« ajatellut, vaan niitä tapauksia,
jolloin tapahtuu suoranainen petos henki-
lön puolelta, joka sanoo itseään mediu-
miksi, mutta ei sitä ole. Miksi hän
tekee petoksen? Jos psykologisesti ajat-
telemme asiaa, emme voi johtua muuhun
kuin että hän tekee petoksen jostain it-
sekkäästä syystä. Hän tahtoo voittaa
joko rahaa tai kunniaa tai vaikutusvaltaa
tai näitä kaikkia.

Mutta kun olemme tämän ymmärtäneet,
silloin ymmärrämme heti, ettei ainoas-
taan spiritismiiä, vaan kaikkia -ismejä saat-
taa käyttää petoksen ja humpuukin pal-
velukseen. Vai eikö ole julkeaa petosta
ja humpuukia, kun esim. joku henkilö
itsekkäistä vaikuttamista sanoo olevansa
materialisti tai sosialisti tai uskovainen?
On rehellisiä ja vakuutettuja materialisteja,
socialisteja ja uskovaisia, mutta epäile-
mättä on myös onnenonkijoita, jotka vain
ajattelevat yksityisiä etujaan. Tämä ei
tietysti ajattelevien ihmisten silmissä vä-
hennä aatteen eikä sen rehellisten kan-
nattajien arvoa, vaikka pintapuolisesti ar-
vostelevat yksilöt saavatkin tilaisuuden

huudahtaa tuon tavallisen huudahduksensa: »siinäpä sen nyt näkee!»

Onkohan itse asiassa mitään tämän maan päällä, jota ei voisi käyttää humpuukin palvelukseen? Voihan totuuden kääntää valheeksi. Jos joku uskontojen tutkija esim. kirjottaisi kirjan, jossa hän näyttää, että muut uskonnot kristinuskon rinnalla ovat äärettömän huonoja ja alarvoisia, niin hän kylläkin voittaisi rahaa ja kunnioitettaisiin korkeasti kaikissa kristillisissä piireissä, mutta hänen kirjansa ja hänen tekonsa ei silti olisi muuta kuin humpuukia.

Ja jos joku materialistinen tiedemies lyhytnäköisessä ylpeydessään ei viitsi tutkia esim. spiritistisiä tosiasioita, vaan olkapäitään kohauttaen ja salaperäisesti hymyillen työntää ne luotaan »tietysti petoksina», koska niillä ei ole sijaa hänen maailmanrakenteessaan, niin hänen kirjansa kyllä voi saada hyvää menekkiä ja hän itse voi herättää ihailua ja tyytyväisyyden tunnetta hengen heimolaisissaan, mutta voiko kukaan väittää, että hänen menettelynsä on muuta kuin humpuukia?

P. E.

Vastalahja ei kelvannut.

Tämän lehden toimitus sai äskettäin näin kuuluvan kirjekortin:

»Lähetän takaisin, luettuani, Carl du Prelin teoksen, jonka toimitus tahi joku sitä lähellä oleva henkilö on minulle lähettänyt. En ole kirjan sisällyksen kanssa ollenkaan yhtä mieltä, jonka lähettäjä hyvin tietänee, ja oli siis synti haaskata postimerkkiä tähän tarkotukseen. Minä olen toistaiseksi tyytyväinen siihen selitykseen, minkä materialismi antaa, niin vaillinaisen kun se onkaan, on sillä siitä hyvä »omatunto«, ettei sitä voi käyttää julkean petoksen ja humpuukin palvelukseen, kuten todistettavasti on käynyt spiritismin.

Kunnioittaen
(nimi.)«

En tehne kovin julkeaa paljastusta, jos sanon, että tuon kirjekortin oli lähettänyt työväen lehdissä usein esiintynyt nimi-merkki Monisti.

Allekirjottanut lähetti hiljattain tämän nimimerkin käyttäjälle vastikään painosta ilmestyneen toht. Carl du Prelin suomen-netun teoksen »Mistä tulen, mihin menen?» Syy miksi tuommoisen kirjan hänelle lähetin oli se, että Monisti on monta kertaa pyytämättäni ja edes toivomattani lähettänyt minulle Saksan »vapaa-ajattelijain» — paremmin sanoen materialistien — toimitamia vihkosia. Hänen viimeinen lähetyksensä oli »Die Bibel als absichtliches Menschenwerk erklärt« (raamattu tahalliseksi ihmisten teokseksi selitetty) niminen julkaisu. Minä voin puolestani mainitusta julkaisusta sanoa, etten ole »kirjan sisällyksen kanssa ollenkaan yhtä mieltä«, enempää kuin Monisti minun lähettämäni kirjan.

Kun minä olen Monistilta saanut niin monta lähetystä, joihin hän on käyttänyt postimerkkejä enemmän kuin 10 pennin arvosta, niin katsoin velvollisuudekseni lähettää hänelle vastalahjan. Kun tässä du Prelin kirjassa puhuttiin niin paljon »monistisesta sieluopista«, luulin sen sopivan lahjaksi henkilölle, joka käyttää Monistinimimerkkiä ja kirjallisella alalla työskentelee monistisen sieluopin selvittämiseksi, kuten minäkin. Mutta kun Monisti on tämän lahjan palauttanut »Omatunnon« toimitukselle arvattavasti toivossa, että lähettäjä saisi »omansa takaisin«, niin olen epäroivällä kannalla, pitäisikö minunkin palauttaa Monistin lähetykset, jotta hänkin saisi omansa takaisin. Muuten olen jo kauan ollut sillä oikeuskannalla, etteivät asioita eri näkökohdilta käsittelevät kirjat ollenkaan riitele keskenään, vaikka ovatkin samassa kirjakaapissa, jos vaan kirjain omistaja ei ole kiihkopuolueellinen. Tältä

kannalta asiaa katsoen en ole palauttanut Monistin lähetyksiä, koska en ole luullut niitä lainaksi saaneeni.

Aate.

Kirje Amerikasta.

Terve, sinä jumalallisen viisauden, pyhimmän ihanteeni rakkahin tulkki: »Omatunto!» Joka niin puhtaana, lempeänä taasen saavuit luokseni opastamaan minua täällä pimeässä »Amerikan kulturalassa!» Sinua jo toivoin — ikävällä aina odotan, ja sinua *monen* sydän kaipaa vaikka eivät sydämensä kaipuuta ymmärrä. Kasvaos sinä voimakkaaksi, kylmimmänkin sydämen hehkullasi lämmittäös! Riittäköön rakkautta niiden totuuden etsijäin rinnassa, jotka sinuun henkensä aarreatasta ammentavat, että sinä edelleenkin ja ijäti säilyisit *puhtaana!*

Täällä »lännen vapaudessa» on elämä pelkkää markkina-huijausta! Me suomalaisetkin kadotamme pyhimmat tunteemme ja heittäydymme muiden mukana eläimellisyytemme palvelukseen — Suomessa toki meillä oli edes tuo juutalaisten hirmujumala, joka ijankaikkisella helvetillään meitä pelotti, mutta täällä ei meillä ole sitäkään. Kaikkivaltias dollari on se ainoa jumala, jota me uskollisesti palvelemme! Kohottaos siis, Omatunto, täälläkin kaikkialla äänesi kuuluville, sillä *ilman Sinun Valoasi* emme me sosialistitkaan voi tätä maailmaa parantaa!

Rakkaudella **V. S.**

Negaanee, Mich., elok. 14 p. 1905.

Kirje „Omalletunnolle“.

Rakas Omatunto!

Olen kauan aikonut sinulle jotain vähäistä kirjottaa, mutta eipäs siitä ole mitään tullut, kun on ollut paljon muita

hommia. Aioin myös vastata kysymyksiin V ja VI, muita eivätköhän liene jo liian vanhoja?

Näyttää siltä, ettei ole tullut mitään vastausta kysymykseen esitelmämatkoista. Ehkä tämä vastausten puute itsessään on vastaus. *Ehkä* oli kysymys liian varhain nostettu. Onhan ajateltavissa mahdollisuus, että tämän laatuinen kiertomatka tapahtuisi, ennenkuin yleisö joka paikassa olisi kyllin kypsä kuulemaan siksi yleviä ja vapaamielisiä aatteita, ja että siis esitelmät voisivat aikaansaada yhtä paljon pahaa kuin hyvää, mikä olisi voiman tuhlausta. Viisautta on tarpeen kaikessa! Ehkä minulla on väärin.

Yhtäkaikki — voivathan ne paikkakunnat, jotka haluavat esitelmiä, siitä ilmottaa, jotta pienempiä kiertomatoja saataisiin toimeen. Mitä kustannuksiin tulee, luulen että kukin paikkakunta helposti saa maksettavansa kokoon, jolleivät kustannukset nouse sen korkeammiksi kuin tähän saakka. Ja jotta ne saataisiin niin pieniksi kuin mahdollista, olisi suotava, että samalla matkalla sopisi käydä useassa paikoin. Voisihan tästä ilmottaa esim., että silloin ja silloin lähtee se ja se luentomatkalle sinne ja sinne; jotka haluavat esitelmiä, ilmottakoot määrättyllä osotteella.

Sanovat, että »muinaissuomalaisten uskonto» tulee vaikeatajuiseksi.

Mr. A. V. Peters on ilmottanut synty-määkansa sangen tarkalleen (»ollakseni tarkka»), mutta jättänyt tärkeimmän mainitsematta: syntymävuoden. Allekirjottanut olisi kiitollinen saadessaan tietää tämän — niinkuin ylipäänsä olen kiitollinen kaikkein kuuluisain henkilöiden syntymäajasta yhtä tarkoin ilmoitettuna kuin Mr. Petersin *plus* vuosi.

»Teosofian ulkopiirteitten« ja »Jälleen-syntymisen« virheitten korjaukset antavat yhä odottaa itseään!

Astrologiaa koskeva kirjoitus täytyy kai minun koettaa saada valmiiksi ainakin juolukse.

Veljellisesti tervehtien

Adolf Nylund.

Teosofinen maailma.

Teosofiset luennot. Niinkuin viime numerossa mainittiin, alkoivat luennot Sörnäisten Työväenyhdistyksen huoneustossa V. Palomaan luennoilla elokuun 13 p:nä. Seuraavana sunnuntaina lausui Pekka Ervast tervehdyksen Lontoon kongressista ja piti sitten esitelmän materialismista ja uskonkiihkosta ja niiden suhteesta toisiinsa lähimmässä tulevaisuudessa, kun suurin osa ihmisistä ovat kehittyneet astralisesti selvänäköisiksi. 27 p:nä kertoi Martti Humu esitelmässään omista kokemuksistaan rukouksen alalla ja tuli siihen johtopäätöksen, että todellinen rukous ei ollut sanoissa eikä ulkonaisissa tempuissa, vaan henkisessä voimassa ja toiminnassa. Syyskuun 3:nä p:nä oli »pitkä luento«. A. Aaltonen piti tervehdyspuheen, V. Palomaa mieltä kiinnittävän esitelmän »psykykkisistä voimista« ja Martti Humu luki ääneen suomentamiansa kohtia Bhagavad Gîtasta. Luentojen välillä oli soittoa; kokous alkoi ja loppui niinikään soitolla (Pekka Ervast). 10:nä p:nä oli taas V. Palomaan tavalinen luento.

Iltaeskustelut. Martti Humun luenton jälkeen 27 p:nä elokuuta keskusteltiin viime talvisista iltaeskusteluista ja päätettiin niitä jatkaa tänäkin työ kautena joka keskiviikkoilta klo 7,30—9 »Omantunnon« konttorissa. Viime numerossa mainittu tuulikysymys ratkaistiin siten, että päätettiin koota vapaaehtoisia lahjoja ja ostaa tarpeellinen määrä tuoleja. Ensimmäinen »kolehti« pantiin heti samassa tilaisuudessa toimeen ja tuotti Smk 37:20. Kolehtia jatketaan. *Mieltä virkistävää* oli tuossa-kin tilaisuudessa nähdä, kuinka todella »karttuista kansan käsi on«. Ei yksikään

ääni vastustanut tuolien hankkimisen aiheuttamaa verotusta, vaikka eräskin puhua aivan oikein huomautti, että meille voi vielä sattua välttämättömiä rahankeräyksiä henkisempiinkin tarkoituksiin. Tuntui ilmassa, että kyllä ollaan valmiit uhrauksiin niin kalliin asian puolesta kuin teosofian!

Innostus aattemme puolesta on suuri muuallakin, niinkuin näkyy V. Vileniuksen Amerikan-kirjeestä (vastaus III:een kysymykseen). Esitelmää epäilemättä olisi tarpeen ympäri maata ja suuri este niiden aikaansaamiseksi poistetaan, kun riittäviä varoja hankitaan. Kuinka paljon helpompi olisi kuitenkin kaikkien tammöisten asiain järjestäminen, jos meillä olisi Teosofinen Seura Suomessa, joka vapaasti saisi perustaa osastojaan eli looshejaan kaupunkeihin ja maaseudulle. Silloin voitaisiin ensin panna luentoja toimeen semmoisilla paikkakunnilla, missä on osotettu harrastusta asiaan, ja kaikkialla, missä vain seitsemänkin henkilön kirjottautuisi Seuran jäseniksi, voisivat nämä liittyä yhteen loosiksi. Vuositain voisi siten joku kokeneempi teosofi matkustaa ympäri loosheja tarkastamassa ja niiden työtä opastamassa. Tämä on tulevaisuuden toivetta, mutta toivokaamme, ettei se tulevaisuus ole kaukainen.

Uusia kirjoja. Paitsi Aatteen pian ilmestyvää alkuteosta »Sukupuoлияsia järjen ja hengen valossa« ja Martti Humun suomentamaa hindulaista hartauskirjaa »Bhagavad Gîtâ eli Herran laulu«, on ennen pitkää odotettavissa myös Pekka Ervastian tekemä »Salatieteilijän sanakirja« ja Olcottin »Buddhalainen Katkismus« nimisen kuuluisan kirjan suomennos. Toivottava olisi, että pian saataisiin jonkun H. P. Blavatskyinkin kirjan suomennos, esim. »The Key to Theosophy« (Teosofian avain).

Sanakirjan ilmestyminen tervehdittää epäilemättä ilolla. Teosofisessa kirjallisuudessa käytetään siksi paljon vieras-kielisiä sanoja ja teosofisten tutkimusten alalla on syntynyt siksi paljon omintakeisia käsitteitä, että sanakirja varsinkin alkavalle on tuiki tarpeellinen. Eräskin kirjeenvai-

taja kirjottaa meille: »Olen katsellut vähän sitä kirjasta *Mistä tulen, mihin menen?* vaan minusta on siinä se suuri virhe, että siinä on niin paljon vieraskielisiä sanoja. Se tuottaa niin paljon hankaluuksia, että tuskin viitsii lukea ollenkaan.« Ehkei arv. kirjeenvaihtajamme ole huomannut kirjan lopussa löytyviä sanaselityksiä — mutta siitä huolimatta hänen muistutuksestaan on otettava vaari. Sekin näyttää puolestaan, kuinka tarpeellinen teosofinen sanakirja on, sillä ennenkuin umpimähkään ryhdyimme suomentamaan vieraskielisiä sanoja, täytyy olla käsitteitä vastaavia, johonkin määrin vakaantuneita suomalaisia sanoja käytettävänämmme. Ja tämä saavutetaan paraiten siten, että suomentajallakin on apunaan sanakirja, joka selittää, missä merkityksessä eräit vieraskielisiä sanoja käytetään teosofisessa ja sen sukusessa kirjallisuudessa.

Teosofinen kirjasto Albertinkadun 34:ssä on syyskuusta alkaen taas auki joka tiistai ja lauantai klo 1½ 7—8 j. p. p.

P. E.

Errata.

Lehtemme 3:nnessa numerossa (siv. 53) *Lystävämme Criticus* ehdotti, että julkaistaisiin oikaisuja kirjoihin »Teosofiian ulkopiiirteet« ja »Jälleensyntyminen«. Hän on sittemmin lähettänyt meille tekemänsä korjaukset, joista tällä kertaa julkaisemme edellistä kirjaa koskevat. Olemme iloiset nähdessämme, etteivät suomennoksessa tavattavat virheet ole sitä laatua, että ne vähentäisivät itse suomennoksen arvoa. Ikävä vain oli tuo — luultavasti latojan tekemä ja korehtuurinlukijan huomaamatta jättämä — erehdys, jonka kautta kokonainen kappale sivulta 15 jäi pois.

I.

Teosofiian ulkopiiirteet.

Siv. 3 riv. 10 alh. on: vaikka uskomattomista, lue: vaikka usein uskomattomista.

Siv. 4 riv. 3 ylh. on: arvottomana ja jumaluutta haittaavana, lue: jumaluuden arvoa alentavana.
 " 5 " 8 " " edellyttää, lue: väittää.
 " 5 " 8 " " ovat tutkineet, lue: ovat erityisesti tutkineet.
 " " " 12 " " henkivaikutuksestaan, lue: kehotuksestaan.
 " 10 " 6 " " edellytyksenä, lue: arveluna eli otaksumana (hypoteesina).
 " " " 11 alh. " *tahtoo* olla, lue: on oleva.
 " 12 " 6 ylh. " eläkeosa, lue: sivuasias eli liite (appanage, ruots. bihang).
 " " " 9 " " osoittaa olevansa yhdenarvoinen, lue: ymmärtää olevansa yhtä.

" 15 viimeinen tekstissä vaillinainen kappale on kokonaisuudessaan kuuluva näin: Kaikkia käytännöllisiä tarkoituksia silmällä pitäen ei meidän tarvitse mennä kauemmaksi kuin siihen hänen merkilliseen ja ylevään ilmaukseensa (vähän vähemmin tykkään meidän tajuntakyvyn ulkopuolella), oman aurinkokuntamme suureen johtavaan voimaan eli jumaluuteen, jota viisauttieteilijät ovat nimittäneet Logokseksi. Häneen nähden pitää paikkansa kaikki mitä konsanaan olemme kuulleet saarnattavan jumalasta — kaikki mitä on hyvää; vaan ei ne jumalaa pilkkaavat käsitteet, jotka omistavat hänelle inhimillisiä virkoja ja joita välistä on tuotu esiin. Mutta kaikki mitä koskaan on sanottu rakkaudesta, viisaudesta, voimasta, kärsivällisyydestä ja armahtavaisuudesta, kaikkittietävydestä, kaikkiallisuudesta ja kaikkivallasta — se ja paljon enemmän vielä pitää paikkansa meidän aurinkokuntamme Logoksesta puhuttaessa. Tosiaan me „hänessä elämme, liikumme ja olemme“ eikä tämä ole runollinen lausetapa, vaan selvä teellinen tosiasia (vaikka se ihmeelliseltä tuntuu); ja niin muodoin puluessamme jumaluudesta ensimmäinen ajatuksemme luonnollisesti kohdistuu Logokseen.

Siv. 24 riv. 8 ylh. on: jälleensyntymiseksi, lue: inkarnationsiksi eli lihaan tulemiseksi (aineesen astumiseksi).
 " " " 16 " " mainittu, lue: hyväksytty eli käytäntöön otettu (appointed).
 " 28 " 1 " " todistus voi yhtäläisyysopista saada, lue: yhtäläisyystodiste voi antaa.
 " 31 " 5 alh. " noihin ominaisuuksiin, lue: tuohon sieluun.
 " 33 " 3 ylh. " sen tosiasian, lue: sen tosiasian, että hänen fyysillinen elämänsä ei ole muuta kuin päivä koulussa.

Siv. 34 riv. 10 alh. on: ja lisäävät noitten olioitten voima, lue: ja jotka lisäävät näiden voimaa (s. o. pahat oliot lisäävät ihmisaatosten voimaa).

„ 37 „ 4 ylh. „ noudattaa moni, lue: noudattaa ajattelematta moni.

„ „ „ 8 „ „ muistipaperit, lue: kirjepaperit.

„ 39 „ 14 „ „ semmoisen puhdistuskärsimyksen, lue: paljon puhdistuskärsimystä.

„ 40 loppulause on kuuluva näin: Siemenet eivät hedelmöity ja kuihtuvat, ja seuraavassa elämässä ne eivät enää ensinkään näyttäydy.

Siv. 41 riv. 17 ylh. on: sanan tehdä edeltä jäänyt pois sanat: muutamana vuotena.

„ 45 „ 10 „ „ sielunmittausopin, lue: psykometrian (psykometria on kyky selvänäköisesti ottamaan selkoa esineitten ja kappalten menneisyydestä).
„ 46 „ 5 ja 2 alh. „ tilapäisesti, lue: lopullisesti.

Suomentaja on käyttänyt sanaa „periaate“ useassa kohden, esim. siv. 9 riv. 9 alh., mutta on huomattava, että englanninkielisessä alkutekstissä ei ole käytetty sanaa „principle“ (prinssi, periaate), vaan „theory“ (teoria, selite).

Criticus.

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettämään toimitukselle kysymyksiä lehden ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan lehdessä painettuihin kysymyksiin.

III. Kysymys. M. H. *Miten on tehtävä, miten toimittava, mistä varat hankittava, jotta saataisiin toimeen teosofisia esitelmiä ympäri Suomen?*

Vastaus. V. Vilenius. 1) Innokas rahankeräys toimeenpantakoon yleensä teosofien y. m. kesken; 2) velvoitettakoon yhä suurempaan rahalliseen uhraukseen varakkaampia ynnä innokkaampia yksityisiä teosoofejia — minä panen 100 mk. vuodessa, jos terveenä olen niin kauvan kuin New-Yorkissa olen, enempää ei palkkani

myönnä; 3) iltamia pidettäköön, harvinaisia iltamia, ettei niissä ryypätä ei valssata eikä muita turhuuksia harjoteta vaan ohjelma on oleva ehdottomasti puhdas ja ylevä: puheet, esitelmät, runonlausunnat, laulut, soitot, näytelmät, kuvaelmat ja kaikki mitä mitä esitettäneenkin, on oleva jos ei varsinaista teosofista laatua, niin ainakin muuten henkevä ja siveellistä — tarkoitus ei saa pyhittää keinoja! Näillä keinoin saamme rahaa esitelmien hankkimiseksi Suomen kansalle ja »Omalletunnonle« avustukseksi (jos se sitä tarvitsee), joka myös on ehkä suurin tekijä aatteen palveluksessa.

Esitelmäin pitäjiksi tulkoon sitte semmoiset aatteen harrastajat, joiden teot, koko elämä eikä vain suu, saarnaa teosofiaa. Siten levitetään luullakseni ehkä paraiten aatetta kautta Suomen!

IX. Kysymys. V. Vilenius. *Löytyy paljon kristinuskaisia professoreja ja pappeja y. m. maailmassa, Suomessakin, jotka ovat puheissaan ja kirjoituksissaan kutakuinkin vapaamielisiä eri uskontoihin nähden, mutta sisimmässään salaisesti pitävät sentään kristinuskkoa kaikkein korkeimpana ja autuuttavampana ja muita pakanallisina, kadotukseen johdattavina. Mutta kun ottaa kristinuskosta sakramentit y. m. turhuudet pois, joita hekin jo pitävät „vanhentuneina“, niin mikä on ero Buddhan opin ja kristinopin välillä? — Teosofit sen kyllä tietävät, mutta minä kysynkin noilta patentti-uskoisilta sitä.*

Kirjelaatikko.

Omantunnon lukija. Emme voi julkaista allekirjottamattomia kirjoituksia. Salanimeä voi kyllä käyttää lehdessä, mutta toimituksen täytyy saada tietää, kuka on mies sanan takana.

V. S., U. S. A. Teidän kysymyksiinne vastataan ensi numerossa.

A. S. Kemi. Teidän kirjeenne on saapunut, ja asiaa pohditaan.

J. K. S—s. Kiitos. Ensi numerossa.

Asiamiehet:

Helsinki: Akateeminen kirjakauppa.
 „ Herra O. V. Laurent, Pasaasi.
 „ „ J. A. Tukiainen, Paperikauppa.
 Hämeenk. 2.
 „ Kirjapainoyhtiö Valo, Hakasalmen-
 katu 2.

Iisalmi, Pohjola, Lahti: Rouva Kyllikki Ignatius.

Kyrö: Herra Kaupp. K. F. Jokela.

Korkeakoski: Herra H. Vallenius.

Kuusankoski: „ O. Rinne.

Kouvola, asema: Herra J. S. Sohlberg.

Kemi, Rautiaisen talo: Herra Joel Salonsaari.

„ Herra Kaupp. Henrik Brander.

Karhula: Herra Rob. Kari.

Kuopio: Rouva Eva Videnius.

Käkisalmi, Pärnä: Herra Tuomo Patrakka.

Petäjävesi, Jämsänkoski: Herra E. Toivonen.

Pietarsaari, Sähkövalaistuslaitos: Herra Juho Hentunen.

Lahti, Varikko: Herra Edvard Pohjola.

Lappeenranta, Lauritsalan saha: Herra Heikki Torvinen.

Turku, Koulukatu 15: Herra Fab. Kilpeläinen.

Terijoki, Joutselkä: Herra Antti Himanen.

„ Neiti M. M. Inkinen.

Tervakoski, Ryttylä: Herra Antti Lindgren.

Tampere, Pinnink. 20: Herra J. A. Seline.

„ Herra E. Lyytikäisen kirjakauppa.

Jaakkima, asema: Herra K. Jungström.

Jyväskylä: Herra J. V. Sahlstein.

Jämsä, Lindellin talo: Herra H. Pylväs.

Urjala: Herra Aapo Pärnänen.

Vehmais, asema: Herra K. Niemi.

Viipuri, Kelkkala, Kaivok. 8: Herra Maisteri J. E. Pajala.

„ Aleksanterink. 19: Neiti A. Oikarinen.

„ Viipurin Työväenyhdistys.

„ „ Kansalliskirjakauppa.

Amerikassa:

Herra E. E. Pajunen, Box 210 Portland, Ore:
 U. S. of A.

„ Vilttori Vilenius 579—2:nd ave, New-York
 City, N. Y. U. S. of A.

„ Geo E. Ervast 726—41 street Brooklyn
 N. Y. U. S. of A.

„ Vilho Leikas A. C:o 439—5:th street Cal-
 lumet. Mich. U. S. of A.

Mr John Laitinen 522—3 ave. V. Duluth, Minn.
 U. S. of A.

Sekä Taloudenhoitaja *F. A. Johansson*, osote:

Omantunnon konttori, **Helsinki**, Vuorikatu 12.

Puhelin 47 11.

Suomenkielellä ilmestynyt

teosofinen kirjallisuus:

ANNIE BESANT, Johdantoa teosofiaan.
 Helsinki 1897. (Loppuun myyty).

ANNIE BESANT, Jälleensyntyminen.
 Englannista suomensi V. Palomaa. Helsinki
 1905. Hinta 1: —.

**C. W. LEADBEATER, Teosofilan ulkopiir-
 teet.** Englannin kielestä suomensi V. Palo-
 maa. Helsinki 1904. Hinta 50 p:ää.

**CARL du PREL, Mistä tulen, mihin me-
 nen?** Johdantoa salaisiin tieteihin. Suomen-
 tanut S. G—d. Helsinki 1905. Hinta 1: —.

C. S., Omantunnon uskonto. Suomentanut
 Martti Humu. Helsinki 1903. Hinta 50 p:ää.

PEKKA ERVAST, Valoa kohti. Nykyaikai-
 sesta teosofiasta. Toinen korjattu ja lisätty
 painos. Helsinki 1903. Hinta 1: 75 ja 2: 25 p:ää.

PEKKA ERVAST, Mitä on kuolema? Pa-
 lanen yliaistillista sielutiedettä. Helsinki 1904.
 Hinta 3: —.

**PEKKA ERVAST, Uskonnosta ja elä-
 mäst.** Helsinki 1903. Hinta 50 p:ää.

**PEKKA ERVAST, Teosofia ja Teosofinen
 Seura.** Epäilijän ja teosofien vuoropuhelua.
 Helsinki 1904. Hinta 25 p:ää.

**PEKKA ERVAST, „Salainen“ oppi ja muita
 kirjoituksia.** Helsinki 1904. Hinta 50.

PEKKA ERVAST, Kun usko petti. Opetus-
 lapsen muistelmia. Helsinki 1903. Hinta 20 p:ää.

PEKKA ERVAST, Haaveilija. Kertomus.
 Helsinki 1902. Hinta 3: 50.

R. W. TRINE, Luonteen kasvatus. Eng-
 lannin kielestä suomentanut P. E. Helsinki
 1903. Hinta 50 p:ää.

ELIA, Ihminen, miksikä itket? Lähetys-
 kirje n:o 1. Helsinki 1897. (Loppuun myyty).

ELIA, Veljeys. Lähetyskirje n:o 2. Helsinki
 1904. Hinta 5 p:ää.

ELIA, Eräs Kristuksen lauselmä. Lähetys-
 kirje n:o 3. Helsinki 1904. Hinta 5 p:ää.

ELIA, Kuolema. Lähetyskirje n:o 4. Helsinki
 1904. Hinta 5 p:ää.

Kaikkia näitä teoksia tilataan suoraan „Oman-
 tunnon“ konttorista, os.: Helsinki, Vuorikatu 12.
 Niitä myyvät myöskin useat maamme kirjakaup-
 pat ja useat „Omantunnon“ asiamiehet. Reheli-
 siä ja tunnollisia asiamiehiä otetaan kaikkialla
 ja myönnetään heille 20 % alennus.

OMATUNTO

on edullinen ilmoituslehti

Kirjapainoyhtiö Walo

Helsinki — Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä) — Tel. 39 40
Suorittaa huolellisesti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä. Hinnat kohtuulliset.

ALEXANDERSG. 17 KIRJAKAUPPA • BOKHANDEL ALEKSANTERINK. 17
AKTIEBOLAGET
MINERVA
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI — Tel. 23 03 — HELSINGFORS

**KARL SUNDSTRÖM
KAIVERTAJA.**



Helsinki, Aleksanterink. 50.

O. J. LILJAN

hyväksi tunnettu kirjansitomo

HELSINGISSÄ

Fredrikinkatu 42, Puhelin 18 90,

vastaanottaa kaikkia ammattiin kuuluvia töitä ja suoritetaan nämät varsin huolellisesti ja nopeasti sekä kohtuullisiin hintoihin.

**Vakuutus-osakeyhtiö
KALEVA**

Henkivakuutuksia, elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

**O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B.
KELLOSEPÄNLIKE**

perust. v:ä 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista Sveitsiläisistä tehtaista. Selväkelloja, hyviksi tunnettu Junghäus ja Barkerin teoksia. Kellonperliä, Silmälaseja y. m. alituisesti varastossa.

HUOM! Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

Huomautus tilaajille.

Pyydetään tilaajia suosiollisesti ilmoittamaan „Omantunnon“ taloudenhoitajalle (os. Vuorikatu 12, Helsinki), jos sattuisi säännöttömyyksiä aikakauslehden jakamisessa.

Kun lehti tilataan suoraan taloudenhoitajalta, on paras lähettää raha postiosotteena.

**J. A. Tukiaisen
PAPERIKAUPASSA**

Hämeenkatu 2 A. Puh. 20 41

otetaan vastaan m. m. „Omantunnon“ tilauksia.
Teosofista kirjallisuutta on kaupassa myytävänä.

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Albertinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja,

kukkaispöytiä, osastosermiä, uunisermiä y. m. Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin Helsinki, Sirkustalo, tel. 48 10.

A. B. Sarlin.

J. LILJESTRÖM, Kultaseppä

Kulta- ja hopeatöitä korjataan sekä suoritetaan tilattaessa. Galvaanista hopeolmista ja kultaamista hyvästi ja halvalla.

Länsi-Heikinkatu 6.

Uutta Kirjallisuutta!

Äsken on ilmestynyt:

Mistä tulen? Mihin menen? Suomennos C. du Prel'in kirjasta „Das Rätsel des Menschen“. Annie Besant, jälleensyntyminen. Suomennos. Hinta Smk 1:—.

Kaikkea teosofista kirjallisuutta saadaan tilata suoraan „Omantunnon“ konttorista, os.: Helsinki, Vuorikatu 12. Niitä myyvät myöskin useat maamme kirjakaupat ja useat „Omantunnon“ asiamiehet. Rehellisiä ja tunnollisia asiamiehiä otetaan kaikkialla ja myönnetään heille 20 % alennus.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Walo.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

LOKAKUU, 1905

	Siv.
I. Levoton aikamme ja sen syyt, <i>Aate</i>	155
II. Muinaissuomalaisten uskonto, <i>Martti Humu</i> .	157
III. Teosofinen maailmankatsanto, <i>Väinämö</i> . . .	160
IV. Tien varrelta, <i>Pekka Ervast</i>	162
V. Tyrkytystyön vaikutukset, <i>Aate</i>	166
VI. Kun lapsena kuulin helvetistä, <i>A. Tallgren</i> .	168
VII. Materialismi, moraali ja oikeus, <i>Noviisi</i> . . .	168
VIII. Yliaistillinen maailma, <i>P. E.</i>	169
IX. Rakkauden nimessä (Runo), <i>Aini Tintti</i> . . .	172
X. Uniklarvoajansia, <i>J. K. S—s</i>	172
XI. Unet nykyajan sielutieteen valossa, <i>Abstraheri</i>	173
XII. Teosofinen maailma, <i>P. E.</i>	177
XIII. Errata, <i>Criticus</i>	179
XIV. Muutama sana Criticukselle, <i>Suomentaja</i> . .	180
XV. Kysymyksiä ja vastauksia	182
XVI. Kirjelaatikko	183



Teosofisen Seuran tehtävät ja Omantunnon, Teosofisen Aikakauslehden, noudattama ohjelma:

1. Kehottaa ihmisiä yleiseen veljeyteen, katsomatta uskontunnustukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai säätyyn.
2. Edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia.
3. Tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

OMATUNTO TILATAAN

postin kautta, asiamiehiltä ja suoraan Omantunnon konttorista, Vuorikatu 12, Helsinki. Puhelin 47 11.

TILAUSHINTA

Suomessa on postimaksuineen tältä vuodelta Smk 3: 25. Yksityisnumerot 60 p:iä. Venäjällä postimaksuineen 1 rupla 25 kop. Amerikassa samaten 1 doll. Ruotsissa samaten 2. kr. 50 öre. Asiamiehille myönnetään 10 % alennus.

ILMOTUSHINTA

on ilmoitusruudulta 5 mkaa kerralta. Sama ilmotus useampia kertoja 10 % alennuksella.

OMANTUNNON KONTTORI, VUORIKATU 12,

on auki joka arkipäivä klo 10—7. Taloudenhoitaja tavataan varmimmin klo 5—7 j. p.p.

OMANTUNNON TOIMITTAJIA

tavataan konttorissa keskiviikkoisin klo 7—7,30 j. p.p.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, LOKAKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 7

LEVOTON AIKAMME JA SEN SYYT.

Viime vuosisadan lopulla ennustettiin, että 20:s vuosisata tulisi olemaan rauhallisen kehityksen aika. Moni toivoi, että Yhdysvaltain ja Espanjan välinen sota olisi viimeinen verinäytelmä ainakin sivistyskansojen kesken. Mutta kuinkas kävikään! Ihän uuden vuosisadan kynnyksellä syttyi Transvaalin sota, joka kesti kauemmin kuin moni edellisen vuosisadan kuluessa käyty sota.

Tuskin oli Transvaalin sota loppunut buuerikansan itsenäisyyden kukistukseen, kun taas rupesi tuntumaan Itä-Aasian kauhean sodan oireita. Tämä myöhemmän historian verisin sota, joka nieli noin puoli miljoonaa parhaissa voimissa olevaa miestä, näyttää nyt loppuneen, mutta sen jälkimainingit ovat omiaan herättämään levottomuutta, joka tuntuu ennen niin rauhallisessa Suomessakin.

Venäläiset lehdet ovat nykyään täynnä kertomuksia murhista, murhapoltoista, ryöväyksistä ja kaikenmoisista raakuudentoista. Puistattavat kammutuksen väreet tuntuvat ruumiissa, kun lukee esim. Bakun verilöylyistä.

Suomessa vallitsevasta levottomasta asiain tilasta on maamme kolmella pääpuolueella erilaiset mielipiteet. »Perustuslailliset» sanovat, että levottomuus johtuu laillisuuden puutteesta. »Suomettarelaiset» eli hallituspuoluealaiset näkevät syyn osaksi jossakin »kiihotuksessa», osaksi — erittäinkin sen vanhemmat edustajat — uskonnollisen tunteen höltymisessä. Työväenpuoluealaiset väittävät levottomuuden

johtuvan yhä kurjemmiksi muuttuneista taloudellisista oloista.

Kaikki nämä väitteet ovat tietysti yhtä oikeita. Mutta kaikissa niissä esiintyy se yhteinen puutteellisuus, että ne koskettavat vaan olojen pintaa. Lailisuuden puute on nykyisen levottoman ajan alkusyy yhtä vähän kuin »kiihotus», uskonnollisen tunteen höltyminen tai taloudelliset epäkohdat. Kaikki nämä alkusyiksi väitetyt asiahaarat ovat puolestaan syitten seurauksia.

Kun lapsi loukkaa itsensä johonkin esineeseen, on hänen mielestään syy tuossa hänen tielleen sattuneessa esineessä. Jotakuinkin samalta näkökannalta käsittelevät meidän ajan järki ihmiset aikamme levottomuutta.

Korkeamman maailmankatsomuksen mukaan täytyy levottomuutta etsiä n. s. näkymättömästä maailmasta.

Toisinaan sattuu, että opettaja syystä tai toisesta myöhästyy tulemasta luokalle määrääjällä. Kun oppilaat huomaavat, että opettaja viipyy, herää heissä nuorelle välle tavallinen eläimöimishalu. Koko luokalla pääsee valtaan nauru, melu ja kaikenmoinen ilvehminen. »Järjestyksenpitäjät» — erittäinkin luokan »priimus» — koettavat asemansa tähden hillitä vallattomuutta. Mutta kun »priimuskinkin» on vaan saman luokan oppilas, ei hänen kurinpitonsa suurtakaan vaikutusta. Melu yhä vaan kiihtyy. Mutta kun opettajan askelet alkavat kuulua oven takana, lakkaa melu ikäänkuin taikavoiman iskusta. Kun opettaja sitten avaa luokka-

huoneen oven ja istuu paikalleen, on kaikki taas tyyntä ja hiljaista.

Tämä jokapäiväisistä oloistamme otettu esimerkki kelpaa mielestäni valaisemaan nykyaikaista levotonta mieli-alaa.

Kun opettajan viipyessä melua ja epäjärjestyä alkaa ilmetä luokalla, on järjestyksenpitäjä oikeutettu päättämään, että laittomuus — s. o. käytös, joka ei ole luokalla sallittua — on epäjärjestyksen syynä. Jos »järjestyksenpitäjä» antaa opettajalle »raportin», mainitsee hän siinä ne oppilaat, jotka hän ensin näki ja kuuli epäjärjestykseen ryhtyneen.

Luokalla on oppilas, joka opettajan viivähtäessä rupeaa kuiskimaan toisille ja kiihottaa näitä nauramaan. Kun »järjestyksenpitäjä» arvostelea tämän oppilaan käytöstä, on hän oikeutettu päättämään, että melun syynä on »kiihotus».

Luokalla on rikkaan tilanomistajan poika, joka halveksii köyhistä vanhemmista syntyneitä tovereitaan ja tilaisuuden sattuessa pilkkaa näitä köyhyyden tähden. Jos »järjestyksenpitäjä» huomaa tämän oppilaan alkaneen melun toisia pilkkaamalla tai töyttimällä, on hän — erittäinkin jos hän itse on köyhästä kodista — oikeutettu huoaten päättämään, että aineellinen epätasaisuus on melun aiheuttanut.

Kuten näemme, valaisee tämä esimerkki nykyajan levottomuutta. Me nykyajan tavalliset ihmiset istumme elämänkoulun eräällä alaluokalla, jonka opettaja meille tuntemattomista syistä on viivähtänyt tulemasta luokkaansa opettamaan. Tosin ei elämänkoulun mikään luokka koskaan ole ilman opettajaa, mutta opettajien neuvostossa esiintyy aika ajoin tärkeitä kysymyksiä, joita käsiteltäessä eri luokkien opettajat eri aikoina hieman viivähtävät.

Ihmiskunnalta puuttuu nykyään suuria henkisiä johtajia. Näitä kyllä on olemassa, mutta »suuri yleisö» ei nauti näitten välitöntä opetusta, vielä vähemmän tietää näitä opettajia olevankaan.

Sekä »näkyväisessä» että »näkymättömässä» maailmassa vallitsee järjestyksen, sopusoinnun ja tasapainon laki. Mutta nyt on asianlaita niin, että esim. fyysillisen maailman hyvä järjestys ja »elämän tasainen kulku» eivät ole läheskään sopusoinnussa hienoaineisempien maailmojen järjestyksen kanssa. Esimerkiksi menttaali- eli ajatusmaailma ei ollenkaan tunne sykähtelevää elämäniloa siitä fyysillisen maailman hyvinvointitilasta, että eläviä elimistöjä väkivaltaisesti saatetaan hajoamistilaan, s. o. tapetaan. Mutta fyysillisen elämän ainakin nykyaikaispätevään »tasaaiseen kulkuun» kuuluu alituinen tappaminen. Pitkien ajanjaksojen kuluessa on fyysillinen ihminen tappanut itseään alhaisempia eläimiä. Murhan henki on saastuttanut maapallon fyysillisen elämän. Kehityksen lain mukaan täytyy tällaisen hengen viimein hävitä. Mutta se ei häviä ennen kun se on noussut korkeimmilleen. Ihmisen, joka on maapallon fyysillisen elämän nykyään korkein ilmausmuoto, täytyy murhaamisessa päästä sille asteelle, että hän kyllästyy siihen. Hänen täytyy käyttää n. s. henkiset kykynsä — s. o. käytännöllisen järkensä keksintökyvyt, jommoisia nykyään pidetään »henkisinä» — murhan palvelukseen, voidakseen pohjaan asti tyhjentää murhaamisen tuottaman nautinnon maljan.

Vuosisatojen kuluessa on kristillinen kirkko rukoillut »aseille menestystä» siltä jumalalta, jota se »rauhallisissa oloissa» on pitänyt rakkauteina. Kun luonnossa vallitsee syitten ja seurausten järkähtämätön suhde, niin voi ajatella, ettei semmoinen rukous ole voinut jäädä »kuulematta», s. o. tuhoisia seurauksia tuottamatta. Tämä kirkon menettely on »salaisen opin» mukaan n. s. mustaa maagilaisuutta eli voiman kokoomista hävityksen palvelukseen.

Nyt tunnetaan tämän voiman helvetilliset vaikutukset kaikkialla maapallolla. »Viisasten miesten» omattunnot ovat täynnä »veren vikoja». Pieninkin »loukkaus» panee »hyvien kris-

tittyjen» veren vihasta kuohahtamaan.

Aineellisen omaisuuden haaliminen muitten kustannuksella johtuu niinkään murhan hengestä. Itsensä nautinnon keskipisteeksi asettaminen on epäsuoraa muitten murhaamista.

»Joka paha on, se tulkoon vielä pahemmaksi«, s. o. »pahuuden« muoto kehittyköön huippukohtaansa.

Nykyajan ihmiskunta temmeltäköön ja melutkoon siis tällä elämäntieteen alhaisella luokalla, kunnes se on saanut meluamisesta tarpeensa, jolloin opettaja astuu luokalle ja palauttaa siihen järjestyksen.

Korkeammilla elämäntasoilla sallitaan maapallon ihmisten nykyinen murhan henki ja raakuus, jotta »aikakaudellinen tuli« polttaisi heiltä itsekkäisyyden kuonon ja tekisi heidät sovelijaiksi nauttimaan korkeampaa opetusta, jota maapallon kansoille »ajan täytyttyä« tullaan antamaan.

Aate.

Muinaissuomalaisten uskonto.

Vapaita Kalevala-tutkimuksia.

(Jatk.)

Maapallon tasolla on viimeisen säteilyn ensimmäinen muodostuma *kivikunta*, jossa alkuperäiselle maa-aineelle on ilmestynyt muoto. Jos jokaisen mineraalin ja metallin voisi jälleen muuttaa »alkumaan« olomuotoon, niin voisi siitä muodostaa minkä metallin tai mineraalin tahansa. Tämä »kivikunnan muodostuminen« on Genesiksessä ilmoitettu sanoilla:

„Ja Elohimit kutsuivat kuivan maaksi“, sillä nimi ja muoto ovat läheisesti sukua toisillensa. Niinkuin olemme nähneet edellisistä tutkimuksista kuinka muoto asteittain kehittyi hengen laskeutuessa aineeseen, niin nyt huomaamme jälleen, kuinka aine asteittain nousee henkeen takasin. Esim. kris-

talli pitää muotonsa aina muuttumattomana; puun muoto taaskin on pyyväisempi kuin linnun tai imettävän eläimen.

Toinen maa-alkuaineen modifikationi näkyväisessä maailmassa on kasvikunta, jolle aineen (substans) ja muotojen lisäksi tulee muuntelemisen kyky eli elämä. Brahmalainen kosmogonia kutsuu sitä Jiva¹.

Tämä vastaa alkuainetta: vettä, eli niinkuin näimme edellisestä *makuaisinta*.

Jokaisesta alkuaineesta tulee nimitäin yksi lisää hengen ylöspäin nousevalla kaarella.

Kasvikunnan muodostuksesta lausuu Genesis:

„Maa antoi itsestensä ruohot ja yrtit, joissa siemen on ja hedelmiä kantavat puut —“

nämä sanat merkitsevät täydellistä, luonnollista kehittymistä hengen elämävoiman antaman vaikutuksen kautta. Luominen ei ole mikään raju, luonnottomuuden luominen, vaan järkipäinen kehitys.

Me huomaamme, että kasvikunnan kolme osastoa vastaavat kolmea hyvin erilaista geoloogillista aikakautta maapallollamme: 1) Kryptogamit = muuttuneet sananjalat; 2) Fanerogamit = muuttuneet havupuut; 3) hedelmälliset puut.

Nämä kaksi ainemuutosta ovat tahtuneet maapallollamme.

Nyt pysähtyy kertomus ja alottaa kertomaan saman alkuaineen muutoksen muodostumista toiselta näkökannalta, nimittäin: astronomilliselta (tähtitieteelliseltä).

Sen ensimmäinen muodostuminen alkaa alkuperäisen sumuainejoukon tiivistymisellä auringoiksi ja planetoiksi ja on lausuttu sanoilla:

„Tulkoon valkeus taivaan avaruuteen;“ senjälkeen ne jaetaan auringoiksi, kuiksi ja tähdiksi.

¹ Jiva, kaikkeuden elämänmeri.

Niinkuin näemme ennen lausutusta elementaaraisesta, alkuperäisestä äänestä, ymmärrämme nyt, että aivan samalla tavalla, kuin ne, jota me nimitämme äänellisiksi kappaleiksi, eivät ole mitään todellisia äänen synnyttäjiä, edustajia, mutta ovat ainoastaan äänen heijastajia, niin nämä valot, taivaan avaruudessa ovat valon heijastajia, eikä mitään valon luojia: tämä käy jo selväksi siitäkin, että tämän kosmogonian eli kehityksenkulun historiassa valon kehittyminen tapahtuu ennen valon kannattajien kehittymistä. Nyt kumminkin jälleen tarkastakaamme seuraavata, ylöspäin kulkevan kaaren kehityssastetta.

Kasvin aine ja elämä kehittyi alkuaineista: muoto, maa ja vesi.

Eläinkunnassa tuli lisää paikanmuuttaminen, joka vastaa ilmaelementtiä ja tämä lisäantö erottaa eläimen kasvista. Sitten seuraa vielä yksi ketju elementtien ylöspäin kulkevalla tiellä. Varhaisimmat tämän eläinkunnan edustajat ovat, niinkuin nykyinen tiede todistaa, protozoonit eli pienet vesieläimet. Näiden kehityksestä lausutaan aivan oikeutetusti Genesiksen kosmogoniassa näin:

„Elohim sanoi: Kuohuttakoot vedet yltäkyllä liikkuvaisia eläimiä.“

Tässä on taaskin aivan täydellinen kehityksenkulku. Samoin kuin maa tuotti ruohot ja yrtit, tuotti vesi mätelevaiset ja elävät olennot, heti kuin alkuperäiset, elementaariset ja kosmiliset ehdot niitä varten olivat valmistuneet.

Sitten muodostuivat kalat, linnut ja petoeläimet (luurankoiset). Luurangottomat eläimet asetetaan kahteen pääsarjaan, josta sanotaan:

— „eläimet, jotka vedessä liikkuvat“ ja „ne, jotka maassa mätelevät“.

Eläinkunnan muodostumisesta puhuttaessa, käytetään siis luonnollista kehityksen järjestystä osottavia sanoja:

„Tuottakoon maa eläimet lajinsa mukaan karjan, madot ja pedot.“

Eläimellä on suuri etu kasvin rinnalla: se voipi muuttaa paikasta toiseen; sillä on myöskin tahdon voima, joka vastaa ilmaelementtiä = tunnonaistia. Tätä ominaisuutta kutsuvat itämaalaiset kamaksi eli »halu, pyrintö, himo«.

Kolme kertaa on maapallo esiintunut kasvia, kaloja ja maaeläimiä. Kehitys on kulkenut kivikunnasta kasviin, sitten eläimiin. Tässä kohdassa on Genesiksessä kerrottu luominen (kosmogonia) yhtäpitäväinen itämaalaisen teorioiden ja nykyaikaisen tieteen tutkimuksen tuloksien kanssa. Mutta nyt ihmisen kehityksessä syntyy käännekohta; siinä vanhat kosmogoniat poikkeavat nykyaikaisesta tiettestä. Itämaalaiset pyhät opit esittävät ihmistä tulokseksi kahdesta toisilleen sukulaisesta kehityskaaresta: yksi nousee kasvin ja eläinkunnan kautta; se kertoo fyysillisen ruumiin kehitystä; toinen alaslaskeuvasta yliaistillisesta, henkisestä ihmisrodusta, jota muutamit opit kutsuvat alku-isiksi, *Progenitores* tahi *Pitris*; muutamit taas nimittävät niitä planeeteista alaslaskeuviksi planeettienhengiksi: Dhyan Chohans, (»langenneet enkelit«).

Tämä kaari alaspäin laskeutuessaan osottaa ihmisen henkistä luonnon kehittymistä eli sielun muodostumista. Hengen astuminen aineeseen, fyysilliseen kivikuntaan ja siitä ylös ihmiseen on tapahtunut ainoastaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen n. k. piirin, kehän eli pyörön aikana. Neljännen piirin aikana, jonka keskellä on käännepiste, s. o. pyrkimys fyysillisestä ylös henkiseen, on ihminen esiintynyt ennenkuin mikään muu maailmassa; siten että kasvullisuus, joka peitti maan, kuului kolmanteen pyöröön ja oli täydellisesti eetterimäinen, läpinäkyväinen. Ensimmäinen ihminen (eli ihmiskunta) oli myöskin eetterimäinen, sillä ihminen oli ainoastaan hänen alkuisänsä kuvan varjo:

se tietää: hänen astraaliruumiinsa oli ainoastaan hänen Pitarinsa = isänsä kuvan varjo. Siinä on syy, miksi Indiassa sanotaan että jumalilla ei ole minkäänlaista varjoa. Tämän alkurodun (suvun) kehityksen perästä kehittyvät ihmisen »nahkavaatteet« eli maiset alkuaineet, jotka ovat saadut erilaisista kivi-, kasvi- ja eläinkunnan alkuaineista, elementeistä.

Siis näemme Genesiksen kosmogonian vanhasta itämaalaisesta luonteesta ja korkeasta iästä — johtuva siitä ajasta, jolloin sielun kehitys alaspäin aineellisuuteen alkoi — jo edistyneen niin pitkälle, kuin se nyt on meidän aikoinamme päässyt. Että ihminen ei vielä ollut kadottanut henkistä tietoisuut- tansa, ilmenee seuraavasta. Historiassa kasvien, meri- ja maaeläinten kehitty- misestä mainitaan sellaisia seikkoja, jotka osoittavat järjestyksellistä kehi- tyksen kulkua. Ihmisestä sanotaan toi- sella tavalla ja hyvin sattuvasti:

„Elohimit loivat ihmisen omaksi kuvak- sensa; Elohimien kuvaksi loivat he hänet.“

Se vaikutte, jonka planeettienhenget eli elohimit — jotka etsivät ulkokohi- taista, fyysillistä olemusmuotoa, antoi- vat ennen kehittyneelle eläinkunnalle, aiheutti sopivan fyysillisen asunnon muodostamista näille, tämän valtakun- nan, korkeimmille edustajille.

Siis ihminen, sellaisena kuin me hä- net tunnemme, johtaa syntynsä yhdeltä puolen eläinkunnasta ja toiselta puo- len omista jumalallisista isistänsä, pla- neettienhengistä. Olemme verranneet tämän kahdenlaisen kehittymisen kah- teen toisiaan lähenevään kaareen.

Liian suuri taipuvaisuus ihmisen luonteen materialistisen eli fyysillisen puolen näkemiseen, ehkäisee nykyai- kaisen materialistin näkemästä muuta, kuin ainoastaan yhden näistä kaarista. Nykyaikainen tiede on sokea, eikä näe henkeä; hänestä on ihminen ai- noastaan tomun ydinaines.

Mutta näkyvälle mielelle samoin kuin henkisille esi-isillemmekin ovat kaaret

selvästi nähtävissä; fyysillisen ihmisen rinnalla ja kanssa näkevät he myöskin henkisen; »toiminnassa enkelin muo- toisen«, olennoltaan »jumalallisen«, ihmisen.

Henkisessä ylöspäin pyrkivässä kaa- ressa tulee uusi kehityksen ketju li- sään. Ihmisen kehityksestä puhuttaessa otetaan lisään tulen elementti, s. o. hänen ymmärryksensä jumalallinen valo. Toinen puoli, manas, se, jonka kautta ja avulla ihminen luopi itsel- lensä ulkonaisen kauneudenmaailman, vastaa värinominaisuutta = valonele- menttiä.

Ensimmäisestä ihmisrodusta opimme että he olivat ainoastaan kasvinsyöjiä ja ehkä kaksineuvoisia.

Ihmisen kehittymisen eli muodosta- misen päätyttyä loppuu Genesiksen kosmogonia. On syytä otaksua, että samalla tavalla kuin elementtien maan, veden, ilman ja tulen muodostumisen kautta ilmeni kasvi, eläin ja ihminen, niin pitää niillä, elementtien muodoista vapautuneina, olla omat olentojen ja elinmuotojen puolesta erinäiset valta- kuntansa, jos voimme tätä sanaa käyt- tää semmoisesta, joka on tykkänään erotettu tavallisista muodoista ja elä- mästä.

Tämän perusteella menee salainen oppi vieläkin askeleen kauvemmas: se kokee johdonmukaisuuden perusteella luoda käsityksen henkisestä eetteristä niin, jopa jumalaisen logoksen omitui- sista olemusmuodoistakin.

Eetteriolennoista on indialaisilla ni- mitys gandharva (taivaallinen laulaja) ja deva. Näin pitkälle päästyämme otamme vieläkin askeleen eteenpäin. Jo olemme nähneet kuinka kaikki ket- jut, yksi toisensa perästä otetaan kehi- tyksen palvelukseen ylöspäin pyrki- vällä kaarella aina alku- eli elemen- taarielementtiin, tuleen, saakka; eteen- päin mennessämme nuo kaksi ilmen- nystä, eetterihenki ja logos — otetaan viimeinkin kehityksen kaareen. Siinä tapauksessa syntyisi ihmisellisen olen- non sijaan henkinen ihminen, ja, yh-

distyessään logoksen kanssa, syntyisi siitä jumalallinen, täydellinen ja iäinen ihminen; tahi, niinkuin Itämailla sanotaan: edellisessä tapauksessa tulisi ihmisestä »mahatma, mestari» — jälkimmäisessä tapauksessa, täydellinen buddha, valaistu.

Lähemmin tutkittuamme puhtaiden elementtien eetterin, tulen, ilman, veden sekä maan suhdetta ja niiden fyysillisiä vastakuvia, semmoisina kuin me niitä tunnemme, huomaamme, että nuo viisi erilaista elementtilajia, kuuluvat kaikki fyysilliselle tasolle ja siis muodostavat yhden ainoan osaston; niitä kutsutaan yhteisellä nimellä mundaanisiksi eli »maisiksi» alkuaineiksi.

Todelliset elementit ovat puhtaamat ja henkisemmät kuin niiden näkyväiset maiset edustajat fyysillisellä tasolla. Muilla tasoilla, (joista lähemmin vastaisuudessa), muodostavat nuo henkiset elementit aivan toisenlaisia yhdistymismuotoja.

Stobaeus, joka eli 5:llä vuosisadalla, e. K. kirjottaa maailmankehityksestä näin:

Yhdestä yhteis-sielusta lähtevät kaikki näkyväiset ja näkymättömät. Ne järjestyksellisesti leviävät ympäri maailman. Sielut käyvät monen muodostuksen läpi; matelevaiset muuttuvat vesieläimiksi; niistä kehittyvät maaeläimet, niistä linnut. Olennoista, jotka ovat taivahissa, yläilmoissa, tulevat ihmiset. Saavutettuansa inhimillisen tajunnan, saavat sielut itsetietoisien kuolemattomuuden periaatteen, tulevat hengiksi ja nousevat jumalain maailmaan.

(Jatk.)

Martti Humu.

Teosofinen maailman-katsanto.

Jokaiselle ihmiselle on ylen tärkeä hänen maailmankatsomuksensa elikkä se tapa, jolla hän arvostelee ulkomaailman ilmiöitä ja tapahtumia, sillä ajatushan se on, joka luopi kaiken inhimillisen toiminnan. Oikeastaanhan itsekunkin uskontona ei ole sen kirkon oppi, johon hän on sattunut joutumaan, vaan hänen periaatteensa eli elämäнкäsityksensä. Minkälainen sitten on teosofinen maailmankatsamus, miten se eroaa muista ajatussuunnista, jotka maailmassa vallitsevat? Tätä kysymystä tahtoisin vähän valaista omien havaintojeni ja kokemusteni avulla, mutta mitään syvempiä salaisia tietoja minulla ei suinkaan ole.

Minuun oli pienestä pitäen istutettu luja usko n. s. kristinopin totuuksiin. Epäillä en ollut koskaan uskaltanut, mutta arvostelematta ei osannut sieluni olla. Ja kun näin omat syntini ja maailman kurjuuden, niin jouduin epätoivon syvyyteen, mutta syvyydestä huusi sieluni Jumalalle: Se on sinun syytäsi koko kurjuus, sinä olet erehtynyt luodessasi maailman, ja koska et voi tehdä autuaaksi ihmiskuntaa, joka kokonaan on kättesi tekoa, niin minä en tahdo olla harvain valittuin joukossa. — Kun näin epätoivossani huusin ja turhaan etsin ohjausta kaikkialla, sattui käsiini teosofinen lehti. Suuremmilla kirjaimilla seisoi siinä lause: »Jos Jumala on olemassa, ei pahaa henkeä löydy.» Käteni vapisivat kiihkosta, sillä kohta tunsin, että tuo lause on täysin loogillinen eli järjenmukainen. Sydämessäni syttyi riemusoitto, sillä en koskaan ole epäillyt, että on olemassa Jumala s. o. kaikkivä, kaikkivias ja kaikkivaltias voima. Mutta samalla vapistuksella ajattelin, miten äärettömän pitkälle tämänlainen johtopäätöksen tekeminen vie, miten synty, lankee-

Kansat pyrkivät kuninkaalliseksi kansoiksi: jokainen kansalainen tahtoo kantaa kuningaskruunua, jonka nimi on ihmisyy.

Uskonto on ihanteitten kaaos, maailmaan soinnuttaminen ihmisessä. Mutta niinkuin maailma ja ihminen ovat alituisen kehityksen alaiset, niin pitää uskontojenkin, tarkoitustensa vastataksensa, oleman.

J. H. Erkko.

mus, ikuinen kadotus ja sensemmoiset käsitteet kukistuvat. Minä ajattelin, että jos löytyy oppi, joka voi selittää koko maailmankaikkeuden ilmiöt tämän monistisen¹ periaatteen mukaan, niin tämä oppi on tuleva minun uskonnokseni, joka antaa minulle rauhan, ilon ja voiman tässä maailman myrskyn pyörteessä.

Siitä saakka aloin etsiä tietä valoa kohti niittä viittoja myöten, jotka teosofia pystytti. Minä näin, että syvimpänä ytimenä ihmiskunnan suurten opettajain sanoissa oli tämä ääni: Kaikki on hyvin. Se suuri käsitämätön viepi meidät ikuisessa kehityksessä luokseen. — Minä omaksuin teosofian oppeja vain siinä määrässä kuin ne selvittivät tätä tärkeintä kysymystä, onko pahaa vai ei. Ja minä näin, että kaikki se, jota ihmiset yleisesti kutsuvat pahaksi, onkin hyvää, Jumalan asettamaa. Jälleensyntymisoppi sanoo, ettei ihmisen kehitys ole katkaistu kuoleman kautta ja toiseksi, että nykyisen elämän kohtalot eivät ole sattuman aikaansaamia eikä vääryyden, vaan että ne ovat oikeutettu ja järkevä seuraus edellisestä elämästä. Karman oppi sanoo, että elämän hyvä Laki ohjaa kaikki hyvään päin ikiajoista asti, siten että tietämättömyydestä johtuu rikkominen, rikkomisesta rangaistus eli kärsimys, kärsimyksestä tieto ja tiedosta johtuu onni. Kehitysoppi sanoo, että kehityksen virta viepi välttämättömyyden pakosta kaikkia eteenpäin, eikä kukaan jaksakaan ijankaikkisuuden ajan uida virtaa vastaan. Siis tuo kammottava peljätys, ikuinen helvetti, haihtuu tuuleen. Voisin pitemmälle osoittaa, kuinka kaikki teosofian opit edistävät iloisin ja toivorikkaan elämäntahtomuksen syntymistä, mutta sanon vain: Etsi itse! Joka etsii, hän löytää.

¹ Monismi sanoo, että maailmaa hallitsee vain yksi voima, sen vastakohta dualismi taas sanoo, että ikuisia voimia on kaksi, hyvän ja pahan.

Eikö Kristinuskon sitten ole yhtä ihanteellinen, yhtä valoisa kuin teosofia? Jos Kristinuskolla ymmärrän kristikunnan uskoa, täytyy vastatakseni kieltävästi. Vain harvassa löytyy kristityitä, joilla on niin harvas ja ylevä usko, että voivat sanoa kaikesta, mikä heitä kohtaa: se on Herran kädestä, minun parhaakseni. Paavali sanoo »niille, jotka Jumalaa rakastavat, kaikki parhaaksi kääntyvän«. Ihmiset olisivat käsittäneet väärin, jos hän olisi sanonut, että niillekin, jotka eivät vielä Jumalaa rakasta, kääntyy kaikki parhainpäin. Vaikka Kristus oli kehoittanut etsimään totuutta, eivät hänen seuraajansa vielä tänä päivänä ole uskaltaneet mennä pitemmälle näitä Paavalin sanoja: niille, jotka Jumalaa rakastavat. Mutta teosofit ovat uskaltaneet, sillä he julistavat esoteristä kristinoppia. Siinä juuri siis erona teosofin luottamus Jumalaan tavallisen uskovaisen luottamuksesta, että teosofi uskoo Jumalan pelastavan koko maailman ja uskovainen uskoo, että vain hän itse ja harvat hänen kanssaan tulevat kuulumaan Jumalalle. Teosofia on siis paljon laajempi ja suurempi usko sekä samalla valoisampi kuin parhainten tavallisten kristittyin oppi.

Mutta se erehtyy, joka luulee, että teosofia laskee ihmisten vieteille höllät ohjat ja että se lupaa autuutta ilman vaivaa ja taistelua. Näin tekee pappien uskonto. He opettavat osaksi elämällänsä osaksi sanoillaan, että ihminen saa elää täällä jotenkin huoleti ja hauskasti, kunhan vain kuolinhetkellään — uskoo. Jos hän näin uskossa kuolee, saa hän kohta periä taivaan ihaisuuden, eikä tarvitse enää ijankaikkisuuksien kuluessa tehdä muuta kuin nauttia ja iloita. Se on jo liikaa optimismia¹. Sitäpaitsi en minä välittäisi noin helposti ansai-

¹ Optimismi yleensä sanoo, että kaikki on hyvin, kun taas pessimismi aina vaikeroi: hullusti on, hullummasti vielä käy.

tusta onnesta. Tässä elämässä vaatii teosofia ihmisiltä paljon enemmän, kuin kirkko hennoo tehdä. Mutta se samalla lupaa, että ponnistuksista on hyötyä, kun taas kirkko panee koko ihmisen autuuden yhdelle kortille ja sen kortin nimi on kuolinhetki.

Olette kai huomanneet, että minä koko ajan koetan esittää, kuinka valoisa ja kuinka ihanteellinen on teosofinen maailmankatso-mus. Se on kaiken pessimismin vasta-kohta. Ja pessimismi sekä maailmaankyl-lästyminen käypi punaisena lankana läpi aikakauden filosofian, pessimismi on useim-pien »maailmanmiesten« uskonto. Minä pidän materialismia pessimisminä, sillä kun materialisti kuulee puhuttavan Jumalasta, taivaasta tai enkeleistä, sanoo hän: »Tuo on kyllä kaunista, mutta minä en usko sitä.« Siis hän myöntää, että olisi parempi, jos tuo n. s. yliluonnollinen olisi olemassa.

Mutta teosofia on samalla kannalla kuin Plato, joka väittää, että maailmaa hallitsee Nuus, järki s. o. että maailma on niin hyvä, ettei parempaa maailmaa saata aja-tellakaan löytyvän. Siinä on siis ääretön ero teosofian ja materialismin välillä.

Paljon, paljon olen ajatellut tätä asiaa ja mitä enemmän ajattelen, sitä selvemmin huomaan, ettei ihmisikä riitä suureksikaan osaksi selvittämään tätä kysymystä, joka minusta on kaikkeuden keskipiste: Onko hyvin? Päivä päivältä opin tietämään, etten tiedä niin mitään, ja ylläolevat ajatukset kuten kaikki ajatukseni ovat vain haparoi-mista, mutta se on varma, etten lakkaa etsimästä päivin öin, kunnes valo täyttää minunkin sydämeni. Nyt jo tunnen sano-mattoman ilon mielessäni, kun on mulla tämä luja ja uljas usko, vaikka se ei vielä ole tiedoksi muuttunut. Ystäväni, jos sinä-kin olet nuori, etkö tahdo myöskin ohjata purtesi tuntemattomalle merelle iäistä val-keutta kohti?

Väinämö.

Tien varrelta.

Teosofisen Seuran presidentti, eversti H. S. Olcott, jolle äsken kirjo-timme Suomesta kirjeen ja kerroimme täkäläisestä teosofisesta työstä, on läm-pimin sanoin vastikään vastannut meille ja lähettänyt tervehdyksen kaikille poh-joismaisille veljilleen sekä lausunut ilonsa »niistä erinomaisista uutisista«, jotka hän sai Suomen teosofisesta liik-keestä. Jospa meidän iäkkäälle presi-dentti-perustajalle vielä olisi suotu ilo vahvistaa säännöt Teosofisen Seuran Suomalaiselle Sektsionille! Mutta koska se päivä on koittava?

Mr. C. W. Leadbeater on ollut suu-rella teosofisella luentomatalla maan ympäri aina vuodesta 1902 saakka. Pohjois-Amerikassa, jossa hänen työnsä alkoi syyskuussa mainittuna vuonna, hän matkusteli ympäri Yhdysvaltoja, pitäen julkisia luentoja kaikkialla ja yksityisiä kokouksia Teosofisen Seuran jäsenten kanssa ja viipyen siellä kol-matta vuotta. Amerikassa hänen työnsä näkyikin suuresti enentäneen yleisön intoa ja kiintymystä teosofisiin aattei-hin. Hänen *Outline of Theosophy* (Teo-sofian Ulkopiirteet) kirjansa ensimmäi-nen painos — 5,000 kpl. — myytiin vähässä ajassa ja toinen tilattiin. Ame-rikasta Mr. Leadbeater matkusti Uuteen Seelantiin ja sieltä Australiaan, jossa hän aikoo viipyä marraskuuhun saakka. Australiassa hänen yllämainittua kir-jaansa on myyty 10,000 kpl. ja 1,500 on äskettäin tilattu lisää Amerikasta kaikkiin koulu- ja kansankirjastoihin. Mr. Leadbeater on työskennellyt vä-symättömällä tarmolla siitä saakka, kun hän jätti Englannin, ja on epäilemättä suuresti levon tarpeessa, mutta joka taholta kuulemme siitä tavattomasta herätyksestä, minkä hän on antanut Seuran työlle kaikissa maissa, missä hän on käynyt. Hän toivoo saapuvansa Ceyloniin joulukuun alkupäivinä ja eh-tivänsä Adyariin Teosofisen Seuran ensi vuosikokoukseen (joulukuun lo-

pulla). Tehtyänsä sitten pienen kierto-
matkan Intiassa hän tulee Eurooppaan,
jossa hän toivoo voivansa käydä Eng-
lannissa, Ranskassa, Hollannissa, Skan-
dinaviassa ja mahdollisesti Saksassa ja
Unkarissa. Amerikka pyytää häntä
ääneen pian palaamaan, mutta sikäläis-
ten veljiemme täytyy vähän malttaa
mieltänsä, koska he niin kauan ovat
saaneet iloita hänen läsnäolostaan. Toi-
set ystävät, jotka rakastavat häntä yhtä
sydämellisesti, ovat myös hänen läsnä-
olonsa tarpeessa, kirjottaa the Theo-
sophical Review.

Odottamattomalta taholta. Pe-
lastusarmeijan tunnettu päällikkö, ken-
rali Booth kerrotaan sanoneen: »Tah-
don elää ja kuolla taistellen, ja jos voin
tulla takaisin maan päälle, tahdon tais-
tella uudestaan. Ja ellen voi palata
ruumiillisesti, olen tuleva kummitteli-
jana.» Kenralin mielestä on täten jäl-
leensyntyminen avoin kysymys ja hän
pitää ruumiinpaluusta mahdollisena.
Tämä on epäilemättä todistusta odot-
tamattomalta taholta, sanoo Theos. Re-
view.

„Harakiri.“ Jossain pääkaupungin
lehdessä kerrottiin joku aika sitten 28-
vuotiaasta englantilaisesta naisesta, joka
otti itseltään hengen. Tämä hänen te-
konsa, joka semmoisenaan näkyy ole-
van sangen tavallinen teko meidän päi-
vinämme, sai vallan erityisen värityk-
sen siitä vaikuttimesta, joka saattoi hä-
net murhaamaan itsensä. Miss Annaby
— tämä oli naisen nimi — oli nimit-
tään muutamia vuosia sitten kirjotta-
nut kirjan »täydellisyydestä«, jossa hän
mielestäänsä oli ratkaissut elämän ar-
votuksen. Hänen kirjansa oli ilmes-
tynyt, mutta jäänyt huomiota herättä-
mättä. Tämä seikka suretti suuresti
sen tekijää, joka kirjassa uskoi lausu-
neensa totuuden ja muuten päässeensä
niin likelle totuutta kuin ihmiselle oli
mahdollista. Sentähden hän päätti va-
paaehtoisesti astua pois elämän näyt-
tämöltä, jotta hänen kuolemansa kään-

täisi maailman huomion hänen kirjaansa,
sillä hän tunsii, minkälainen maailma on.

Sanomalehti, josta kertomuksen luim-
me, ihmetteli säälien tämän kirjailijatar-
raukan tyhmyyttä ja turhamaisuutta.
Pelästynevätkö meidän lukijamme, kun
tunnustamme suoraan, että sama ta-
paus teki meihin aivan päinvastaisen
vaikutuksen? Me ihmettelimme tuon
nuoren naisen lujuntaa, päättäväisyyttä
ja selvänäköisyyttä!

Puolustammeko siis itsemurhaa? Em-
me suinkaan. Miksi puolustaisimme
itsemurhaa, kun tiedämme, ettei kuole-
maa ole? Eihän se ihminen, joka heit-
tää päältään fyysillisen ruumiin, voi
riistää itseltään hengen. Hän elää niin-
kuin ennenkin, mutta useissa itsemurha-
tapauksissa hän miettii enemmän kuin
ennen. Mitä siis puolustamme eli ihai-
lemme tuossa nuorena naisessa? Niin-
kuin jo sanoimme: hänen lujuntaan,
hänen vahvaa uskoaan. Hän eli ja
kuoli sen puolesta, minkä hän käsitti
totuudeksi. Hän eli ja kuoli sen puo-
lesta, että hänen kanssaveljensäkin pää-
sisivät huomaamaan hänen löytämänsä
totuuden.

Semmoisia luonteita on harvassa.
Moni »mies« on vaaran uhatessa Pie-
tarin tavalla kieltänyt sen totuuden,
johon hän muuten uskoi uskovansa.
Tässä »heikko nainen«, jonka asema
elämässä koulun johtajattarena monen
mielestä oli kadehdittava, etsi omasta
tahdostaan kuoleman, jotta se päämäärä,
jonka hän oli elämälleen asettanut, tu-
lisi saavutetuksi. Ei hänen vaikutti-
minaan voinut olla »paljas kunnian-
himo«, kuten pintapuolisesti ajatteleva
ehkä olisi taipuvainen otaksumaan, sillä
kun muistamme, että tässä oli kysy-
myksessä aate ja kirja, ymmärrämme
heti, että kunnianhimo, mikäli sitä
oli, sekottui paljon muutakin, niin, että
kunnianhimon kokonaan voittikin hor-
jumaton usko ja väsymätön rakkaus
aatteeseen. Ja siksi olemme oikeu-
tetut mielestämme antamaan hänelle
tämän pienen »kunnianosotuksen«, joka
varmaan sekin tulee »odottamattomalta

taholta», sillä emme laisinkaan tunne hänen kirjansa sisältöä.

Ja jos nyt joku lukija — koska tämä on teosofinen aikakauslehti — kysyy meiltä, mimmoinen oli tuon itsemurhaajan kohtalo kuoleman jälkeen, niin me tyydymme tällä kertaa vastaamaan hyvin lyhyesti. Vastaamme samoilla sanoilla kuin se mies, joka näki veljensä, itsemurhaajan ruumiin:

»Hänen silmänsä näkyivät sanovan, ettei kuolemanjälkeinen kohtalo riipu siitä, millä tavalla ihminen on kuollut, vaan siitä, millä tavalla hän on elänyt.«

Vapaa tahto ja välttämättömyys.

Kysymys vapaasta tahdosta on pannut monen ajattelijan pään pyörälle. Pitkälle ei ole tarvinnut ajatella, ennenkuin on huomannut, että ehdottoman vapaasta tahdosta ei saata olla kysymystäkään, ihmisestä puhuttaessa. Ehdottoman vapaa tahto on ilman kilpailijaa, se on yksi, se on — Jumala: ja onko edes se tahto ehdottoman vapaa, sitä emme kykene päättämään. Mutta selvästi näemme, että ihmisen tahto ei saata olla ehdottomasti vapaa. Miksikä sitten ollenkaan puhutaan »vapaasta tahdosta« ihmisen yhteydessä?

Meidän mielestämme olisikin asianmukaisempaa puhua vain »ihmisen tahdosta«. Silloin oltaisiin päästy yhdestä metafyyillisestä pulmasta. Sillä ihmisen tahtoa ei kukaan rupea kieltämään. Onhan ihminen kehittyvä henki, jonka kehityksen tekee mahdolliseksi kolme häntä elähyttävää perusvoimaa: tahto, tunto ja tieto (järki). Tämä hänen »kolmiyhteytensä« on salaisten oppien mukaan suora perintö eli heijastus jumalallisesta alkulahteesta, omalla tasollaan »vapaa« ja »täydellinen«, vaikka aineesen astuneena aineen »kahlehtima« ja »pimittämä«. Toisella kielellä tämä merkitsee: mikäli ihminen on Jumala, on hän täydellinen, yksilötajuntansa sitä vastoin kehityksen alainen ja alkuaan aineesen vajonneena täydellisyysden täydellinen vastakohta. Ja vielä käytännöllisemmin lausuttuna — kun

emme katso asioita niin korkealta kannalta: me ihmiset olemme tahdon, tannon ja järjen elähyttämiä yksilöitä, ja meidän tahtomme, tuntomme ja järkemme alati kehittyvät. Ne kehittyvät niin voimakkaiksi ja niin puhtaiksi, että tulemme lopulta itsetietoisesti kuolemattomiksi olennoiksi, jotka voimme ja jotka tahdomme ottaa jumalalliseen elämäntyöhön osaa.

Mutta mikä on välttämättömyys? Ensiksikin se, että meidän täytyy kehittyä: elämän laki. Toiseksi se, että kehitystä aikaansaa aineellisissa maailmoissa syysuhteen eli karman laki: jokaisella teolla, sanalla, ajatuksella on oma seurauksensa, joka meitä opettaa. Kolmanneksi se, että kehitys on järjestetty, että se tapahtuu vuorottaisuuden, periodisitetin eli jälleensyntymisen lain mukaan, joka sanoo, että työ ja lepo vaihtelevat, että kylvö ja niittäminen uudistuvat vuorotellen. Ihminen on henkinen tajuntakeskus, joka »astuu aineeseen«, syntyy ruumiiseen ja kylvää; ajan täytyttyä hän vetäytyy pois ruumiista ja niittää. Niitettyään hän astuu ruumiiseen jälleen, jatkaakseen mistä viimein lopetti ja kylvääkseen uutta. Sitten hän taas vetäytyy itseensä niittämään ja kokemuksiinsa miettimään. Tällä tavalla hän jatkaa, kunnes on opittavansa oppinut, saavuttanut täydellisen tiedon, täydellisesti puhtaan tahdon ja täydellisesti rakastavan sydämen.

Kun tältä kannalta katselemme ihmiselämää, ymmärrämme helpommin, mikä se välttämättömyys on, joka meitä sitoo eikä anna meidän tehdä niinkuin »tahtoisimme«. Eräs kirjeenvaihtajamme kirjottaa meille:

»Keväällä oli vahva aikomukseni tulla hetimiten Suomeen, vaan näyttää siltä, että ihminen ei voi edellepäin mitään päättää. Jotakin on yläpuolella meitä, joka määrää kohtalomme. Olen nyt esim. koko kesän yrittänyt saada edes 30 dollaria tienatuksi, vaan sitä en ole vielä tullut saamaan. Jos olen työpaikan löytänyt, niin siinä

on taas tullut sellaisia esteitä että ei ole voinut olla, ja niin on aina mennyt sitten matkarahoiksi ne dollarit, mitä ehtii saamaan. Kun sitten katselee muita ihmisiä, niin heillä ei se ole niin vaikeata. Olen monasti syyttänyt itseäni, ja ajatellut: »Miks'en vaan ollut, miksi lähdin pois» y. m. Mutta toisinaan tuntuu siltä, että ihmisellä ei ole oikein vapaata tahtoa. Että kai minun näillä »kiusauksillani» on myöskin jotain tarkoitusta. Nyt olen taas työssä, ja ajattelen ollakin hyvän aikaa, vaan sitä ei tiedä, miten kohtalo määrää.

Pyytäisin siis teitä selvittämään lehdessä tätä kysymystä: *Missä määrin on ihmisellä vapaata tahtoa?*«

Tämä kirjeenvaihtajamme omasta elämästään tuoma esimerkki on kaikessa yksinkertaisuudessaan hyvä kuva siitä elämän laista, josta edellä olemme puhuneet. Ne, jotka näkevät kaikkialla vain sattuman työtä, selittäisivät heti, että kirjeenvaihtajamme ei päässyt kotiin Suomeen, koska hänellä ei ollut rahaa (totta kyllä), ja hän ei saanut rahaa kokoon, sentähden että hän ei malttanut olla kauemmin samassa työpaikassa (ehkä totta). Mutta kun kysyisimme: miksikä hän ei sitten malttanut olla kauemmin samassa työpaikassa? niin sattumanuskoja kohauttaisi olkapäitään tai mutisisi jotain »rauhattomasta luonteesta».

Asiaa voi kuitenkin katsoa toisillakin silmillä. Yksi ainoa sana selittää tämän toisen katsantokannan, vaikka se sana vetää sattumanuskojan suun hymyyn. Se sana on *kohtalo*. Tuon miehen kohtalo ei vielä ollut päästä Amerikasta. Ja miksikä ei? Siihen on kaksikin vastausta: 1) Hänen omalle kehitykselleen on tarpeellista vielä viipä vieraassa maassa - hänellä on siellä vielä jotain tehtävää — henkiset voimat saattavat vielä käyttää häntä siellä johonkin tarpeelliseen työhön; sillä ei yhdenkään ihmisen elämä ole tarkotukseton eikä henkisesti merkitsetön. Ja 2) hänen oma mennei-

syytensä sitoo hänet vielä. Tämä menneisyys ei ole niinkään kauainen. Ajatelkaamme vain, että hän Suomessa ollen tahtoi Amerikkaan: hänen ymmärryksensä ja hänen tunteensa veti häntä sinne syystä tai toisesta. Tällä halullaan, näillä ajatuksillaan hän räakensi itsellensä — kahleen. Nyt hänen silmänsä on auennut ja hän haluaisi takaisin, mutta ennenkuin tämä uusi halu on jaksanut rikkoa vanhat kahleet, ei se uusi täyty.

Sellainen on kehityksen mekanismi niin sanoaksemme. Emme tiedä, missä määrin selityksemme yksityiskohdissa pitää paikkansa tässä erityisessä tapauksessa, mutta olemmekin vain siitä puhuneet esimerkin kannalta, voidaksemme huomauttaa lukijoillemme, että satumaa ei ole eikä sokeaa täytymystä, vaan että kehitystä silmälläpitävä salilinus, oma tahtomme ja meidän itsemme luoma kohtalon välttämättömyys ohjaa askeleitamme elämässä.

Yksipuolisuuden vaarat. Erästunnettu eläinystävä ehdotti äskettäin julkisesti, että ruvettaisiin syömään hevoslihaa, jotta vanhojen hevosten omistajat kyllin korkeasta hinnasta pääsisivät elukoistaan tarvitsematta myydä niitä useinkin tunnettomille ihmisille, jotka hevosia rääkkäen imevät niistä viimeiset voimanjätteet. Mutta koska ihmiskunta meidän maassamme ei vielä näy suosivan hevoslihaa ruokapöydälään, ehdotti eläinystävä, että toistaiseksi pakotettaisiin vaivaistalojen hoitolaisia syömään hevoslihaa. Täten valtiokin voittaisi kaupalla, sillä »varmaan hevosliha olisi nautanlihaa helpompi».

No niin. Meidän tekisi mieli kysyä: ovatko siis vaivaishoitolaiset vanhoja hevosia huonommat? Onko köyhyys ja yksinäisyys ja vanhuus häpeä ja rikos? Pitääkö köyhiltä ja vanhoilta riistää kaikki ruumiillinen tyydytys? Jos hevosliha yleensä on vastenmielistä, miksikä siis pakottaa ihmisiä, jotka muutenkin ovat onnettomia, siihenkin vas-

tenmielisyyteen? Eikö meidän päinvastoin pitäisi vanhuutta kunnioittaa ja köyhyyttä lieventää?

Me emme ole ollenkaan ihmisystävää eläinten kustannuksella. Me emme ollenkaan suosi eläinten rääkkäämistä. Päinvastoin mielestämme se ihminen, joka on paha eläimille tai kasville, ei vielä ole päässyt ihmisarvonsa tuntoon. Eläimet ovat nuorempia veljiämme ja meidän täytyy kaikella tavalla ajatella heidän parastaan. Siinä suhteessa olemme yhtämieltä eläinten ystävien kanssa.

Mutta me emme liioin ole eläinystävää ihmisten kustannuksella. Meidän ei pitäisi katkeroittaa toistemme elämää mistään syystä. Meidän ei koskaan pitäisi unohtaa omaamme eikä muiden ihmisarvoa. Meidän ei pitäisi käyttää toisiamme kohtaan pakkokeinoja. Ja sentähden me kehoitamme kaikkia eläinystäviä muistamaan ihmisiäkin!

Kysymyksessä olevalle asialle on etsittävä toinen ratkaisu. On etsittävä ratkaisu, joka ei ketään loukkaa. Mutta jos ei olisi muuta ratkaisua kuin tuon eläinystävän ehdottama, niin ainakin meidän mielestämme olisi kohtuullisinta, että eläinystävät itse alkaisivat ensimmäisinä syödä hevosihaaa.

Pekka Ervast.

Suurin totuus, mikä on lausuttu ihmiselämästä, on se, että me kasvamme niitten oloiden kaltaiseksi, joita mielessämme ajattelemme. Sanasta sanaan ja tieteellisesti ja välttämättömästi totta on, että „niinkuin ihminen ajattelee sydämessään, semmoinen hän on“. Ja „on“ merkitsee hänen luonnettaan. Hänen luonteensa on hänen tapojensa summa. Hänen tapansa ovat muodostuneet hänen itsetietoisien tekojensa kautta: mutta jokainen itsetietoinen teko, kuten olemme nähneet, on ajatuksen edeltämä. Ja siinä on koko juttu — toisella kädellä ajatus, toisella luoone, elämä, kohtalo. Ja yksinkertaiseksi se tulee, kun muistamme, että kaikki on vain ajatusta — nykyhetken ajatusta ja tulevan hetken ajatusta ja sitte seuraavan ja seuraavan kaikkina aikoina.

R. W. Trine.

Tyrkytystyön vaikutukset.

»Autuaaksi tuleminen on kaikkein tärkein asia«, sanovat sekä pappi että »maallikkosaarnaaja«, jotka tahtovat hyvin palvella »kutsumustaan«.

»Ruvetkaa edes koetuksella jumalan lapsiksi! Saattehan katuruoppaan, jos huomaatte sen huonoksi«, kuulin kerran papin sanovan kirkossa.

»Ei kukaan ole vielä huomannut pettyneensä, kun vaan oikein todenteolla on ruvennut uskomaan«, sanoo moni uskovaista käyvä vanhus nuorille puheissaan.

On paljo raamatunlauseitakin, jotka tuntuvat antavan vahvistusta sille otaksumalle, että heltämätön »kutsuminen« tuottaa hyviä tuloksia »autuaaksi tulemiseen« nähdessä.

Mutta raamatunlauseet eivät ole mitään auktoriteetteja. Ne ovat vertauksia, joitten ymmärtäminen riippuu siitä, min-käläisiä »avaimia« kulloinkin käytetään.

Kaikonenlainen henkinen opetus- ja kutsumustyö on eri tajuntatilojen paljastamista. Jota epäitsekäämpi joku tajuntakeskus on, sitä vähemmin se odottaa työstään tuloksia. Semmoinen tajuntakeskus tuntee, että lakisiteisyys vallitsee kaikkeen kaikissa kehitysmuodoissa. Tästä lakisiteisyydestä riippuu työn tulosten aikaisempi tai myöhempi näyttäytyminen.

Voimme sanoa, että aurinko »kutsuu« fyysisen luonnon syyllä olemusmuotoja esiin. Semmoinen kutsumistyö antaa hyvin erilaisia tuloksia. Sama aurinko tyrkyttää valoaan ja lämpöään esim. kukantaimille ja kuolleille elimistöille. Mikä on tulos? Kukantaimi nousee, sen lehdet puhkeavat, saavat värityksen, ja kukka on pian täydessä loistossaan. Kuollut elimistö — esim. eläimenraato — surkastuu yhä enemmän. Kukka siis edistyy, mutta raato taantuu saman »kutsumuksen« vaikutuksesta.

Osat vaihtuvat. Aurinko paistaa kuolleeseen kasvielimistöön ja ilakoitsevaan ihmislapseen. Kasvi surkastuu yhä

enemmän, kun taas lapsi vahvistuu ja saa uutta elonvoimaa.

Sama aurinko on siis samaan aikaan sekä »hävittäjä« että »kasvattaja«, kun hävitys- ja kasvatustyötä katsotaan fyysilliseltä kannalta.

Auringon kasvatustyö vaikuttaa myös eri tavalla niihin olemusmuotoihin, jotka — fyysillisesti puhuen — »edistyvät« auringon-valon ja -lämmön vaikutuksesta. Miehenpituinen heinä kasvaa yhtenä kesänä, kun taas vanha petäjä saa ainoastaan muutaman millimetrin pituuslisäyksen saman ajan kuluessa. Yhtä suuren voimantuhlauksen tulokset ovat tässäkin tapauksessa erilaiset.

Voimme sanoa, että »uutuuden viehätys« antaa heinälle tuon suuren vastaanottokyvyn. Vanhasta, monivuotisesta pitkästä ei sama auringonvalo sitä vastoin ole mitään uutuutta.

Muodollisen uskonopin alalla huomaamme pian saman tosiasian. »Vastakääntyneet« ovat innokkaita. Heistä tuntuu »uusi elämä« niin rusottavan ilahalta. He ovat täynnä »pyhää kiivautta« ja ihmettelevät, miksi eivät kaikki ihmiset usko heidän tavallaan. Mutta kun he vuosikausia ovat käyneet »seuroissa« ja aina vaan kuulleet samaa oppia, tuntevat he vaistomaisesti laimeutta. Joku uusi »herätyshuuto« saat-
taa heidät hetkeksi pelästymään »unelijaisuuttaan« ja he koettavat parhaansa mukaan valveutua. Mutta ennen pitkää he taas veltostuvat. Heidän »sielunsa kyllästyy tähän huonoon ruokaan«. »Unelijaisuus« tulee koko lahkokunnan »taudiksi«. Mutta silloin ilmaantuu taas uusi uskonuunta, joka puhalttaa elonhenkeä »kuolleisiin luihin«.

Työväenliikkeen nykyinen suunta näyttää myös veltostumisen oireita. Kun »tulinen« puhuja viipyy jollakin paikkakunnalla ja osaa monipuolisesti esittää asiaansa, syttyy innostusta. Mutta kun sama puhuja menee pois eikä uutta piakkoin tule tilalle, laimenee pian innostus. Sama on asianlaita, jos tuo innostuksen aikaansaanut puhuja on vuosikausia samalla paikkakunnalla.

Me olemme tottuneet pitämään innostusta lupaavana elonmerkinä. Mutta niin ei ole asianlaita. Innostuksen viimeisten väreitten nimenä on velttous ja välinpitämättömyys.

Joka tahtoo opetus- ja herätystyönsä muuttuvan »lihaksi ja vereksi«, varokoon tyrkytystyötä. Tarvitsee vaan kaikella innostuksen hehkulla vakuuttaa, että joku asia on »ylen tärkeä«, »tärkein tehtävä« ja »elinehto«, ja työn tulokset kuivuvat hyvin pieniksi. Mutta tätä tosiasiaa eivät nykyajan ihmiset tunnu saavan »päähänsä«.

»Käärme piilee ruohokossa«, sanoivat vanhat roomalaiset, kun oli kysymys jostakin houkuttelevan kauniista tai »ylen tärkeästä«. Meilläkin oivalletaan tämän sananparren merkitys, kun on kysymys jonkun tavaran tyrkyttämisestä. Jos kauppias kovin kehuu tavaraansa, epäilee ostaja sen hyvyttä. Tämä »sielutieteellinen« tosiasia on helposti selitettävissä. »Ei kahta hyvää. Jos tavara kerran on hyvää, suosittaa se itse itsensä; jos se tarvitsee kehumista, ei se voi itse suosittaa itseään ja on siis huonoa«, ajattelee ostaja.

Aatteisiin nähden on asianlaita sama. Ei mitään aatesuuntaa pidä kehua eikä yleisölle tyrkyttää, jos tuon aatesuunnan harras ihailija mieliä saada kannatusta. Semmoiset huudahdukset kuin »herätkää«, »nouskaa«, »karistakaa uni silmistänne« vaikuttavat ajan pitkään päinvastaisesti kuin innokas puhuja oli toivonut.

Jota tyynempää työnteko on, sitä pitempiäaikaisia ovat sen seuraukset.

Tyrkytystyö tuottaa katkeria hedelmiä. Julianus-keisarista tehtiin tyrkyttämällä kristitty, mutta kun hän pääsi »omille jaloilleen«, luopui hän kristinopista ja hänestä tuli »uskonluopio« (apostata). Uudempi historia tarjoaa tuhansittain samallaisia esimerkkejä. »Uusin historia« tulee puhumaan kymmenistä tuhansista »uskonluopioista«, joista maailma nytkin jo tietää kertoa, vaikka ei näitä tapauksia vielä olekaan julaisu varsinaisen historian lehdillä.

Tyrkytystyö tuottaa ajatusmaailmassa yhtä tuhoisia seurauksia kuin äkilliset tulivuorenpurkaukset fyysillisessä.

Aate.

Kun lapsena kuulin helvetistä.

Kuulin lapsena kerrottavan, että Jumala on kostonhimoinen ihmisräkkääjä, joka istuu taivaassa istuimella ja tuomitsee ihmisiä helvetin tuleen, joka ei koskaan sammuu. Helvetti, sanottiin on tulikivinen meri, joka on pohjaton ja palaa ijankaikkisesti. Sen olinpaikasta ei oltu oikein varmat. Kuulin kerran omin korvin erällä lukukinkerillä pappin selvittävän, että helvetti sijaitsee maan alla, että helvetti sana on meidän kielellämme »maan ala« eli »maan alla«. Silloin minä ajattelin: »kuinka on mahdollinen, että helvetti on pohjaton, kun kerran on päästy tietoon, että maa on pallon muotoinen? Ja jos se olisi täytetty tulikivellä ja tulella, niin siinä täytyisi olla pohja, koska maa on sen ympärillä.« Ja tuli myös ajatus, että jos se niin olisi, niin se joskus palaisi loppuun, ei se tuli voisi kestää tuhannen tuhansia vuosia. Ja kun pappi sanoi, että helvetin tuli on niin kuumaa, ettei mikään tuli maan päällä ole niin kuumaa, niin minä ajattelin, että mistä aineesta mahtaa olla helvetin seinät ja katto, ettei ne sula ja kulu niin kovassa kuumuudessa? Ja jos seinät ja katto antaisivat perään, silloin vasta tulisi romina! Koko maan pinta kallioineen päivineen putoisi sinne, ja silloin täytyisi sinne mennä hyvään ja pahain yhteen samaan tulikiviliemeen! Mutta samassa muistin, ettei siinä ollutkaan pohjaa ja silloin ajattelin, että pääsee sieltä pohjan kautta luikkimaan pakoon, kun sukeltaa alaspäin. Se on helvettiopin suuri erehdys, että on opetettu, ettei siinä ole pohjaa; sen voisi jokainen helvetiopin kuullut hyvin muistaa, niin kyllä sieltä sitten kaikki luikkivat yksi kerrallaan ulos, että vihdoin koko helvetti on tyhjä. Ja niin olisi helvetin tavara mennyt kuin Mähösen viina pitkin Kuittilan kujaa.

Antti Tallgren.

Materialismi, moraali ja oikeus.

Otsikko tässä kirjoituksessa tuntuneehkö hieman omituiselta, mutta on löytynyt tilaisuuksia viime aikoina, jolloin on usein saanut tilaisuutta miettiä materialismin, moraalien ja oikeuden suhteita toisiinsa ja tehdä näistä johtopäätöksiä, jotka eivät ole ilahduttavia. Tunnettua on, mitenkä materialistista käsityskantaa on koitettu istuttaa kansaan, työväkeen, eräältä taholta, joka on koittavinaan nostaa kansan, työväen, siveellistä arvoa. Uskonto on ivattu »humpuukiksi«, jolla ei ole mitään arvoa ja tehty kunnia- ja muotiasiaksi olla ateistina (Jumalan kieltäjänä). Ihmisen henkinen olemus, sen parempi minä, on kielletty olemattomaksi ja etusijalle, ainoaksi, kohotettu aineellisuus, jonka viettien ja himojen tyydyttäminen on ainoa korkea päämäärä, jonka eteen tulee vaan toimia. Armostomasti on ruoskittu uskontoa, kirkkoa ja henkisiä pyrkimyksiä, sekä tehty kaikki se, mitä olemme tottuneet pitämään pyhänä, raa'an ivan alaiseksi asiaksi. Ja mitä on nämä repijät, ruoskijat ja pilkantekijät kysyneet antamaan tilalle? Ei mitään! Ainoastaan sen epätodenmukaisen väitteen, että me elämme ja kärsimme täällä tarkoituksetonta, sattumoisia riippuvaa elämää; että meillä ei ole mitään elämää kuoleman jälkeen, — nemesistä ei ole, pahantekoja, rikoksia ei rangaista. Attila saa maata rauhassa haudassaan samoin kuin hänen tuhannet viattomat, veriset uhrinsa — kun ovat kuolleet ja kuopattu maahan, niin on pyövelin ja hänen uhrinsa väli loppu, min-käänlaisia »jälkirätkinkejä« ei ole. Näin on materialismilla tuuditettu henki uneen ja rauhoitettu omatunto. Mutta onkohan näin? Se on luonnotonta ajattelakkaan — rikosta seuraa rangaistus yhdessä tai toisessa muo-

dossa. Jumalallinen luonnon laki ei jätä rankaisematta.

Minkäläisen moraalin materialistinen katsantokanta luo, on itsestään selvää. Materialistille on moraaliksi vaan abstraktinen käsite, joka ei velvoita ketään mihinkään. Tällaisen moraalin vallitessa ovat hyveet kaikki »humpuukia« — totuutta esimerkiksi ei ole pakko puhua muuta kuin silloin kun siitä on aineellista hyötyä puhujalle; vääristely ja valhe ovat yhtä hyviä hyveitä kuin totuuskin ja viljeltävä aineellisen hyödyn mukaan. Tämä on loogillista.

Että oikeuden käyttömme kärsii tästä materialistisesta katsantokannasta, josta edellä on mainittu, on päivän selvä. Esimerkiksi todistajavalasta kadottaa ja on jo kadottanut kaiken merkityksensä. Sehän onkin luonnollista materialistisen näkökannan logiikan mukaan: kun minkäänlaista haudantakaista elämää rangaistuksineen ei ole olemassa, enempää kuin Jumalaa tai muuta korkeampaa olentoa on olemassa — niin vala ei ole muuta kuin »humpuukia«, muodollisuutta, joka ei sido mitään eikä velvoita ketään. Oikeuskaaren 17: 7 mainitsee kyllä, että se ei saa todistaa »joka tunnustaa sellaista uskonoppia, että hänellä on todistajavalasta väärä ja vahingollinen ajatus«, mutta tämä määräys on nykyään kaikkea käytännöllistä merkitystä vailla. Materialismi ei ole mikään uskonoppi ja tavallisesti ovat materialistit meillä kristillisen kirkon yhteydessä, niin että se riippuu todistajain rehellisyydestä ja totuuden rakkaudesta, tahtooko hän ilmoittaa tuomarille, että hän ei anna vakaumuksesta mitään merkitystä todistajavalalle. Mutta niinkuin sanottu on, materialistisen katsantokannan luoman moraalin mukaan totuus on hyve ainoastaan sen mukaan kuinka paljon siitä on aineellista hyötyä.

Mutta toivokaamme parempaa tulevaisuutta. Valo on koittava idästä, joka valaisee ihmisielon syvimpäänkin sopukkaan — tehden näkymättömänkin näkyväksi ja salatut tiettäväksi — silloin täytyy materialismin sofismiensa kanssa väistyä.

Noviisi.

Yliaistillinen maailma.

Kuten arvata sopii, ei materialistisella taholla ole maltettu olla oikeutettua harmia ilmituomatta, kun toden teolla olemme ruvenneet »Omassatunnossa« pohtimaan semmoisia pimeitä pimeämpiä asioita kuin aaveita, näkyjä, kummituksia, unia j. n. e.! Niinpä meille on huomautettu, että »Kansan Lehdessä« on arvosteltu erästä meidän lehtemme artikkelia — ja arvosteltu sillä vanhalla tutulla tavalla, joka on ominainen ihmisille, jotka — niinkuin eräs suuri ajattelija on sanonut — rakastavat omaa katsantokantaansa enemmän kuin totuutta.

»Kansan Lehden« kirjutuksen nimenä on *Mistä johtuvat aaveet?* ja kirjoitus alkaa seuraavilla sanoilla:

»Teosofisessa aikakauslehdessä »Omatunto« julaistaan seuraava, paksuakin paksumpi kirjeenvaihto.«

Sitten seuraa kokonaisuudessaan »Omatunnon« 3 numerossa (siv. 54) ollut kirjeenvaihto, jossa toimitus vastaten A. H. K:n kysymykseen selittää, että »aaveet, näyt ja senkaltaiset ilmiöt ovat kaikki astralisia ilmiöitä« ja samalla, huomauttaen, kuinka »lyhyessä vastauksessa on mahdotonta tehdä tarkemmin selkoa näistä psyykkisen tutkimuksen alalle kuuluvista seikoista«, kehottaa kysyjää lukemaan neljä suomenkielellä ilmestynyttä teosta.

Painettuaan tällä tavalla palstoihinsa jotta-kuinkin vähäpätöisen »Omatunnon« kirjutuksen »Kansan Lehti« lopettaa seuraavalla arvelulla:

»Eiköhän mokomain kirjeitten vaihtaminen julkisuudessa ole mitä järjettömintä painomusteen tuhlaamista.«

Näin kuuluu »Kansan Lehden« lyhyt tuomio, ja siihen ovat otaksuttavasti yhtyneet kaikki lehden materialistismieliset lukijat, »vapaa-ajattelijat« ja kansan sivistyt-

täjät. Ehkä kuitenkin joku lukija on tullut ajatelleeksi tähänkin tapaan: »mutta jos todella on ihmisiä, jotka uskaltavat puolustaa ja väittävät ymmärtävänsä tuommoista vanhaa taikauskoa, niin, niin . . . ?«

»Siinä taikauskossa epäilemättä on jotakin perää«, lisäämme me, auttaen tuon lukijan ajatuksen oikealle tolalle. Sillä tämä on meidän järkähtämätön kantamme.

Meidän mielestämme ei ole ollenkaan »painomusteen tuhlaamista«, kun julkisuudessa kirjoitetaan tämänkaltaisista asioista. Eivätkö herrat materialistit tiedä, että totuus astuu näkyviin vasta silloin, kun sitä etsitään ja tulkitaan? Jos ihmiskunnan opastajat vain huutavat: älkää uskoko kummituksia ja aaveita, näkyjä ja loitsuja, sillä ei niitä ole! niin emme pääse askeltakaan lähemmäksi totuutta. Kansan syvissä riveissä uskotaan yhtäkaikki itsepintaisesti, sillä kansa ei voi kieltää kokemustaan. Katsokaa ympärillenne, te kieltäjät, ja huomattakaa, että teidän mahtipontiset ja jyrkät kieltolauseenne eivät mitään ole vaikuttaneet! Onko taikausko kadonnut kansasta? Ei suinkaan. Yhtä mittaa saatte lehdis-sänne valittaa, että »yhä vielä on pimeys suuri«!

Niin, pimeys on suuri, mutta kenen puolella se pimeys on? Niidenkö puolella, jotka eivät tahdo eivätkä voi kieltää omia kokemuksiaan, — vai niidenkö puolella, jotka eivät itse tahdo eivätkä antaisi muidenkaan vapaasti tutkia kansan omia kokemuksia?

Kieltämisellä emme voita muuta kuin että todellinen taikausko, todellinen tietämättömyys ja ymmärtämättömyys rehoittaa yhä enenevällä voimalla. Mutta jos viisaasti ja vapaasti ja totuutta etsien tutkimme niitäkin asioita, jotka kokemattoman ja vähätietoisien silmissä näyttävät järjettömiltä ja yliluonnollisilta, silloin on toivoa, että tiedon ja totuuden valo pääsee paista-

maan näihinkin ihmissielun salaperäisiin maailmoihin.

Seuraavat merkille pantavat sanat kirjoittaa meille filos. kand. M. Stark Pirkkalasta:

»Kansan lapsena ja kansan keskuudessa eläneenä jo lähes 50:teen ikävuoteeni asti olen monessa suhteessa kansan katsantotapaan ikään kuin kiinni kytkeytynyt, en ole voinut enkä tahtonutkaan siitä aivan vieraantua. Varsinkin mitä tulee tuohon n. s. kansan »vanhaan taikauskoon« s. o. uskoon salaperäisien voimien, kykyjen ja tapahtumain todellisuudesta, en ole voinut silmiäni ummistaa sille tosiasialle, että kaikesta viisastelemisesta ja ilvehtimisestä huolimatta lähes joka päivä tapahtuu sellaista, jota emme pysty nykyisin tunnettujen luonnonlakien mukaan selittämään. Syynä siihen, ettei nykyaikamme tällaisia asioita tunne, on siinä, ettei se tahdo niitä tuntea eikä tunnustaa. Se kohtelee ivalla ja ylenkatseella jokaista, joka rohkenee sanankin virkata siihen suuntaan, että usko tuollaisiin yliaistillisiin asioihin ei ole pelkkää halveksittavaa taikauskoa.«

Sillä tavalla puhuu totuutta etsivä mies. Ja hra Stark jatkaa, selittäen syyn, miksi hän omasta puolestaan rupesi katselemaan yliaistillisia asioita vakavalta kannalta:

»Mitä itseäni tulee, heräsin näitä asioita erityisesti ajattelemaan ja miettimään Ylöjärven kuuluisien kummittelemisien jälkeen (v. 1885). Näitäkin sanomalehdet ja ajattelelemattomat ihmiset aluksi kilvan pilkkasivat, mutta lopuksi oli kuitenkin kaikki rikkiviisaus mykkänä alastoman totuuden edessä.«

Näistä Ylöjärven kummittelemisistä tuli nim. oikeudenkäynti, joten asia virallisesti tutkittiin. Oikeuden päätöksistä, todistajain kertomuksista, y. m. asiakirjoista tekee selkoa pieni kirjanen, joka B. E. Martinin

kirjakaupan kustannuksella on painettu Tampereella v. 1891. Ehkä toisten olemme tilaisuudessa julkaisemaan lehdessämme otteita yllämainituista asiakirjoista, tällä kertaa tyydymme seuraavaan lyhyeen, hra Starkin tekemään kertomukseen asiasta:

»Ylöjärven kuuluisat kummittelemiset tammikuulla 1885 herättivät aikoinaan suurta huomiota, niistä kerrottiin yleisesti sanomalehdissäkin. Näiden merkillisten kummittelemisien temmellyspaikka oli yksinäinen suutari Martinin mökki Keijärven kylässä Ylöjärven pitäjässä. Mökin asukaina olivat iäkäs suutari Martin, hänen vaimonsa ja näiden hoidossa oleva tylsämielinen tyttölapsi. Kummitteleminen alkoi siten, että eräänä iltana tuvan ovi itsestään tempautui auki. Tuo kummitteleva näkymätön olento silloin teki sisään-tulonsa. Sitte alkoi varsinainen kummitteleminen, joka pääasiallisesti oli esineitten liikahtelemisia ja paiskomisia ilman näkyvää toimeenpanijaa. Tällaista temmellystä kesti kaksi viikkoa ja ainoastaan pimeän aikana, päiväaikaan ei koskaan. Tuollaiset oudot ilmiöt houkuttelivat pian mökkiin uteliaita katsojia, niiden joukossa räyhääviä humalaisiakin. Mielipiteet itse kummittelemisista olivat eriäviä. Toiset uskoivat niissä nähneensä ylliluonnollisia ilmiöitä, toiset taas taitavasti toimeenpantuja silmänkääntäjätemppeja. Nostettiin huhuja, että noiden silmänkääntäjätemppejen varjossa harjoitettiin tuottavaa salakapakoiamista. Asiasta tuli oikeudellinen tutkinto, jossa kuulusteltiin muistaakseni toistakymmentä todistajaa. Mitään salakapakoiamista eivät tutkimuksen tulokset ilmituoneet, mutta sen sijaan todistettiin kyllä paljonkin aivan selittämättömiä asioita. Niinpä oli esim. oikeudessa nähtävänä ukko Martinin kynäveitsi, jonka terä oli käännetty moneen äkkimutkaan ja näkyi siinä ikäänkuin tulen merkkiä. Todistettiin Martinin mökkiin ilmestyneen milloin kivi- milloin saviläjä ilman että nähtiin kenenkään niitä ulkoa kantavan. Todistettiin Martin vanhuksille tapahtuneen paljon vahinkoakin siten, että ruokatavaroita turmeltiin, kapineita y. m. sär-

jettiin. Oli joskus esim. sekasin sekoitettu ukon nuuskarasian ja akan kahvirasian sisälllys. Pääasiana kuitenkin oli esineiden liikkumiset, joskus kiivaatkin, ilman että voitiin huomata kenenkään niitä toimeenpanevan. — Arvattavasti olivat nämät mediumistisia ilmiöitä, mutta kuka oli mediumi? Tuo tylsämielinen tyttökö?

On huomattava, että aina kun tuontapaisista kummittelemisista kuulee, on niissä aina jotakin yhtäläistä, sääntöperäistä. Pimeän aika, esineiden liikahtelemiset, yksinäinen paikka, ehkä vielä joku epänormaalinen henkilö ja eriävät mielipiteet niiden luonteesta.»

Mitä nyt »Kansan Lehti« sanoo tämmöisestä tapahtumasta? Käykö sitä kieltämisen? Ei, sillä on todistettu oikeuden edessä, että niin todella tapahtui. Käykö sitä materialistisesti selittäminen? Tahtoisimmepa kuulla sen selityksen, sillä huomatkkaa, herat materialistit: on todistettu oikeuden edessä, ettei petosta tapahtunut. P. E.

Henkimaailma. Eräs herra Bostonissa tahtoi koetella josko spiritismissä löytyisi mitään totuutta ja meni sentähden erään tunnetun mediumin luokse kysyen tältä josko tämä voisi saattaa hänen yhteyteen erään kuolleen ystävänsä kanssa, jonka nimen hän ilmoitti.

Mediumi istahti psykografin ääreen, mutta ei onnistunut. Sen sijaan sai mediumi ilmoituksen, että heidän oli käännettävä erään rouva Canantin puoleen Cumming Housessa, jonka osoite ilmoitettiin tarkasti.

Herra lähti vastenmielisesti sinne ja rouva C. lupasi koettaa välittää. Rouva otti paperia ja kynän ja asettui välinpitämättömästi istumaan pöydän ääreen nähdäkseen, ilmoitettaisiinko jotain automaattisen kirjoituksen kautta. Melkein kohta alkoi lyijykynä käden liikkeitten mukaan tehdä useampia pisteitä ja viivoja, mutta min-käänlaista kirjoitusta ei tullut näkyviin.

— Ei, sanoi rouva C. hetken kuluttua, se on mahdotonta. Minä kyllä tunnen, että tässä on jokin henki lähettyvillä, mutta se ei vaan tahdo onnistua tänään. — Se on jo onnistunut yli odotukseni, vastasi vieras herra, näyttäen samalla mitä hän itse oli luettavilla kirjaimilla kirjoittanut. Minun edesmennyt ystäväni on ollut samoinkuin minäkin olen ollut telegrafistina ja on hän nyt telegrafi-aakkosten kautta vallan selvästi ilmoittanut minulle itseni. Minä olen nyt täydellisesti vakuutettuna hänen olemassaolostaan.

(För svenska hem.)

Rakkauden nimessä.

Te rakkaimmat, rakastakaa
 minua toistamme.
 Joh. Epist. 4: 7.

»Rakastakaamme toisiamme!«
 Kenpä seurannee käskyä suurta,
 Sitä oikein käyttää,
 Hedelmät kun näyttää
 Usein matojen kalvavan juurta.

»Rakastakaamme toisiamme!«
 Poika kuiskailee käskyn tään suuren,
 Nimessä kun lemmen
 Puhtauden immen
 Surmaa suuteloön myrkyisen huulen.

»Rakastakaamme toisiamme!« —
 Käsky ihana, pyhä myös meille —
 Huutaa ilonaiset,
 Kun he nuorukaiset
 Ohjaa hetteisten liejujen teille.

»Rakastakaamme toisiamme!«
 Huokaa kiskurkin, köyhä kun kiittää
 Armeliaisuutta;
 Rikas lainaa uuttaa,
 Kunnes kullallaan kultia niittää.

»Rakastakaamme toisiamme!«
 Siitä kerskailee ruhtinaat, kansat,
 Kun vaan rauhanvaatteen —
 Loimet jalon aatteen —
 Ompi kuteina kuoleman ansat.

»Rakastakaamme toisiamme!«
 Sitä jokainen pappikin pauhaa,
 Usea kun heistä
 Tämän opin eistä
 Jyvät suurimmat laariinsa jauhaa.

Aini Tintti.

Uniklärvoajansia.

Hyvin moni ihminen sanoo, että unilla ei ole mitään merkitystä, koska uni ei ole kellekään edeltäpäin ilmoittanut mitään merkkitapausta. Etupäässä johtuu vaan unien näkö siitä, että valveilla ollessa ajattelee jotain asiaa kovin kiihkeesti, jonka tähden aivot nukkuissakin toimittavat samaa asiaa. Ja onkin se totta, sillä usein kun viettää valveilla ollessa jotain tavallisesta jokapäiväisestä elämästä poikkeavaa, niin on vielä nukkuissakin samassa touhussa, ja ovat nämä unet nähty vasta tapahtuman jälestä. Mutta koska myös on nähty unia ennen tapahtumaa, jota ei ole koskaan ajatellut edeltäpäin, niin kaikkien unien merkitystä ei voi kieltää kukaan. Tarkoitan, ettei voi kumota sitä, ettei uni joskus olisi jonkun merkkitapahtuman edeltäpäin ilmoittaja, vaikka en voi tietää, mikä vaikuttaa sen, että ennen tapahtumaa jo unissa saa jonkunlaisen tiedon se henkilö, jota tuo asia tulee koskemaan. Siitä minä ja ehkä moni muukin olisi halukas saamaan tietoa: mikä se on joka niissä asioissa vaikuttaa?

Pyydän kertoa muutamien tapauksen itsestäni, jotka ovat tosia.

V. 1896 pääsiäisenä läksin Helsingistä vasten äitini tahtoa Hämeeseen ja pysähdyin Hollolan Lahteen, jossa sain lämmitäjän paikan eräässä höyryaluksessa, vaan kun vielä oli Vesijärvi jäässä, niin ei ollut laivalla työtä, jonka tähden jouduin laittamaan tukkilauttaa kuntoon saman pitäjän kirkonkylän rantaan. Eräänä lauantaipäivänä päivällisaikaan tuli minun kova halu päästä Lahteen sinä päivänä, vaikka olisi pitänyt olla maanantai-iltaan asti. Ei auttanut muu kuin lähtö, sillä työ ei käynyt enään päinsä. Saavuin Lahteen enoni luo, jossa olin asuntoa, illalla tuossa 9 aikana.

Yöllä nukkuissani näin unta, että äitini oli astuvinaan ulos junasta Lahden asemalla sekä rupesi kävelemään kohden asuntoani »vanhan sahan kasarmille» sekä viimein oli kolkuttavanaan ovelle. Minä satuin heräämään ylös k:lo 2:den tienoissa yöllä, niin alkaa todella kuulua kolkutusta porstuan oveen. Enoni vaimo nousi ylös ja kysyi: »Kuka siellä oven takana on?» Minä vastasin makuu sijaltani että »siellä on minun äitini», sillä olin ihan varma siitä, vaikka en ollut kuullut hänen ääntänsä ulkoa, enkä ollut osanut edeltäpäin aavistaakaan hänen tulevan. Samassa kun ovi aukeni, astui äitini sisälle ja tietysti kysyi minua ensimmäiseksi tervehdyksen jälkeen.

Toinen tapaus tapahtui tammikuun 3 p:nä 1893. Olin A:n pitäjän S—järven kylässä olemassa. Veljeni oli Helsingissä noin kolmetoista vuotias. Edellä mainitun päivän aamuyöstä näin seuraavan unen.

Veljeni tuli luokseni ja sanoi: »Mennään, veikko, pois kotiin», ja otti samalla kädestäni kiinni. Sitten lähdettiin sekä mentiin syntymämökkiimme, jossa olimme viettäneet lapsuuden viattomimman elämän kevään. Täällä mökissä hän taas sanoi minulle: »Minä lähdän, veikko, pois täältä.» Kysyin, mihin hän menisi, kun oli vielä niin nuorikin. Hän vastasi: »Menen vaan pois täältä», mutta ei sanonut mihin. Silloin minä rupesin kaivamaan taskujani ja löysin liivini taskusta kahdenkymmenenviiden pennin kappaleen ja sanoin hänelle: »Ei sinun vielä tarvitse nälkään kuolla, koska minulla on vielä vähän rahaa.» Näin oli uneni. Muutaman päivän päästä sain kirjeen Helsingistä, jossa ilmoitettiin, että veikkonni oli kuollut lyhyen sairauden jälkeen 3 p:nä tammikuuta aamupuolella yötä.

J. K. S—s.

„Unet nykyajan sielutieteen valossa.”

(Jatk.)

Näköaistimusten säilymisestä muistista tuodaan myös esimerkkejä, joiden selitykset ovat kanssa jotenkin huvittavia. Pitkän psykologisen ja historiallisen selvittelyn ja todistelun perästä tuodaan esiin seuraavat painavat asiat — en tahdo sanoa tosiasiat, mutta lystikkäät kuitenkin: »Muuan sokeaksi tullut värjäri näki unissaan henkilön, jota hän ei herättyään muistanut koskaan nähneensä. Kauvan mietittyään asiaa johtui viimein hänen mieleensä, että hän erään kerran oli sukulaistensa luona nähnyt saman henkilön valokuvan. Siinä koko juttu!»

Ja minä en tarvitse muuta kuin kenties lisätä toisenkin huudahdusmerkin loppuun. Sitten sanotaan olevan opettavaisen myös seuraavan tapauksen:

»Eräs herra oli asunut lapsuudessaan Montbrison nimisessä kaupungissa Ranskassa, jonka ympäristön hän hyvin tunsi. Päätettyään parikymmentä vuotta myöhemmin mennä samalle seudulle, oli hän lähtönsä edellisenä yönä unissaan olevinaan vallon oudossa kaupungissa ja kohtaaviinaan sen kadulla tuntemattoman miehen ja keskusteleinaan tämän kanssa. Kun hän muutamia päiviä myöhemmin joutui käymään Montbrisonin läheisessä kaupungissa, tunsi hän heti sen unissaan näkemäksi ja kohtasi lisäksi siellä saman miehen, jonka kanssa hän oli unissa puhellut — tämä näytti vaan vanhanpuoleiselta. Asiaa lähemmin tutkittaessa huomattiin tuntematon henkilö puheenalaisen herran isä-vainajan ystäväksi, jonka hän usein lapsuudessaan oli nähnyt. Unikuva oli siis jo kauvan sitten tajunnasta hämmentynyt lapsuuden muisto, joka unissa heräsi eloon ajottua kotiseutumatkaa ajatellessa.»

Herran pieksut tällaisia neroja! tekisi mieli huudahtaa. Tulevaisuuden psykologeista olemme turvatut ja maailman tiedeakatemit eivät suinkaan tule jäsenten puutteesta kitumaan. — Mutta kuinkahan sitten oli laita sen kaupungin? Miksei hän tuntenut sitä jo lapsuuden tuttavakseen; oli vaan oudossa kaupungissa olevinaan

ja tunsii sitten vasta sen samaksi, kun oli mennyt sinne.

Vielä yksi mestariselitys. »Eräs nuorukainen kertoo unissa nähneensä tytön, jonka sitten oman väitteensä mukaan vasta jälestäpäin oppi tuntemaan ja josta sitten tuli hänen puolisonsa. Tässäkin saattaa ajatella, että unennäkiä oli joskus tietämättään nähnyt saman henkilön, vaikkei hän silloin ollut kiinnittänyt häneen huomiotaan.»

Tässä lienee tarpeeksi jo esimerkkejä tästä asiasta. Ja lukija on ehkä huomannut, että uudempi sielutiede on astunut aino askeleen eteenpäin. Vielä on mainittava niistä edellisistä esimerkeistä se ajan tavaton lyhyys, jossa unet niissä parissa kolmessa tapauksessa ovat nähdyt, jotka ensinnä ovat esimerkeiksi otetut. Siitä sanotaan että: »On vaikea tyydyttävästi selittää miksi unikuivat tavallisia ajan ja paikan rajoista vapautuneina ihmeteltävän nopeasti kiitävät eteenpäin.»

Jos minä olisin materialisti, en minä tulisi neuvottomaksi tällaisessa asiassa. Minä sanoisin että se on nyt sitä gangliesolujen ja gangliekuulien vapaan toiminnan ilmausta ihmisaivoissa. Ja kun näistä soluista jokainen säilyttää jonkun havainnon ja kun ne ovat ihmisen tahdon pakosta vapaat, ulkoapäin tulevista aistimuksista vapaat ja kaiken tajunnan järjestämisestä vapaat, niin nyt niiden vapaa hurja temmellys, jossa ne kaikki vuorostaan joutuvat harmaakalvon yhteyteen, luovat puolittain levossa olevan sielun eli tajunnan eteen temmeltäviä kuvasarjoja, joita sitten unikuiviksi sanotaan. Siinä tapauksessa ei olisi ollenkaan ihme, jos muutamassa minuutissa näkisimme koko entisen elämämme juoksun unissamme käyvän sielumen silmien editse. Mutta nyt kun niin ei ole, eikä voikkaan olla, niin voimme tästä esittelystä oppia ainoastaan hyvin hiukkasen. Koska tiedämme kuitenkin, että kaikenlaiset asiat ovat jonkunlaisessa säilössä tai muistossa ihmis-sielussa, olkoon ne sitte minkälaisen solujen tai fluidumien säilössä tahansa, niin voimme ainoastaan vertauskuvana käyttää tuota materialistista järjestelmää. Mutta ehkäpä vieläkin lähempi selvittely olisi paikallaan tästä asiasta.

Ihmistä on ruumiineen ja sieluineen verrattu valtioon, jossa on useita maakuntia ja joilla kaikilla on oma hallintovirastonsa. Ihmisen ruumis hermostoineen, hermostoineen ja -soluineen on todellakin lähettiläillä, posteljooneilla, sähkölennättimillä ja telefooneilla varustetun valtakunnan kaltainen. Jospa sitä muutenkin vertauskuvallisesti katselisimme; esim. sen hallintoa.

Näkö-, kuulo-, tunto- y. m. »lähetystöjen» kautta on »hallitus» saanut tiedot ulkomaailmassa tapahtuvista asioista, ainakin osaksi. Valtiokansleri järjestää ne lajinsa jälkeen ja esittelee hallitsijalle, jonka jälkeen ne taas erityisesti talletetaan. Valtakunnan kansliaksi taas sopisi tässä verrata aivokuoren harmaata kalvoa, johon sisäistenkin asiain tilasta tiedot kulkevat hermostosäikeistön avulla, samaten kun käskyt ja määräyksetkin kulkevat samalla tavalla. Erotuksena tässä on kuitenkin se, että käskyt osaksi täytyvät kulkea eri teitä eli lankoja myöten kuin muut sisään tulevat tiedot, joten tiedot kulkevat ehkä vähän joutuisemmin kuin koneellisella sähkölennättimellä. Ja tapahtuapa vielä sitäkin, että palautetaan väliasemiltakin joskus kiireellinen tieto ja määräys lähtöpaikalleen, joten tämä hallituskoneisto näyttää paremmin järjestetyltä kuin ulkonainen koskaan voi olla. Ja niinkuin kaikkialla muuallakin, ei tässäkään hallitsija näytä olevan mikään auktoriteetti tai täydellinen, sillä tavattoman paljon »salaisia seuroja» ja »salavirkailijoita» näyttää olevan valtakunnassa, joista hallitsijalla ei ole vähintäkään tietoa, mutta jotka usein ovat paljon tarkempia tiedoissaan kun itse hallitsija. Siten valtakunnan hallitus usein käy itse hallitsijalle käsittämättömällä tavalla. Ainoastaan pieniä viittauksia ja huomautuksia vaaroista y. m. voi hallitus joskus saada näiltä virkailijoilta ja salaseuroilta. Niitäkin ainoastaan silloin kun yhteinen vaara on kysymyksessä. Mutta sentään useat hallitsijat istuvat kovin vakavina ja itsetietoisina valtaistuimellaan, ollenkaan tietämättä tai välittämättä siitä, että puolet, tai useammassa tapauksessa kokonaan, hänen valtakuntaansa hallitaan hänelle aivan käsittämättömällä tavalla.

Jos sitten tuon edellä esitetyn vertauskuvallisen järjestelmän mukaan ajattelisimme unia ja niiden tavatonta kulkua ja moninaisuutta, niin saisimme seuraavanlaisia vertauksia.

Ollaan valtakunnan kansliassa. Siellä järjestetään saapuneita raportteja, vaan ei esitetä niitä suorastaan hallitsijalle; hän kuitenkin sivumennen saa tietoa niistä, keskustelun kun voi ajatella yksityiseksi eikä »viralliseksi«. Siinä on vanhoja ja uusia, sangen monenlaisia asioita koskevia. Kiinnyttään enemmän johonkuhun asiaan. Oteetaan esille kaikki sitä koskevat tiedot ja tehdään johtopäätöksiä, vastaisen varalle. Ja silloin kun hallitus taas on virallisessa toimessaan, taikka toisin sanoen hereillään, silloin nuo unetkin muistuvat taas mieleen ja tulevat esille. Ja että asian kulku on niin joutuisaa unissa, voi jokainen ymmärtää edellisten vertausten perusteella. Esim. tuo jotenkin, sanoisinko, pitkävetainen aistimusten ja havaintojen toiminta jää kokonaan huomioon ottamatta. Ne ovat valmiina tajunnassamme, nuo tiedot, ja kulkevat sitten vaan, taikka oikeammin leimahtelevat kokonaisuudessaan sielumme silmien eteen. Ja vaikkapa niihin samalla kertaa liittyisi uusia havaintojakin, niin eivät ne kuitenkaan aina tule meidän tavallisten aistimiemme välityksellä ja siis enimmäkseen tapahtuvat sähköä nopeudella. Niinkuin kärpäsen sanotaan yhtäkkiä näkevän 6,000 eri suunnalle, niin samanlaisiksi voi ajatella tätä unitajunnan tilaa, jossa muutamassa minuutissa olemme olleet monessa seikkailussa ja eläneet pitkät elämän jaksot. Siinä myös saamme itse tuntuvaan käsityksen siitä lankaikkisesta asiain järjestäjästä, jonka meidän täytyy tunnustaa itsämme ja koko luontoa johtavana ja josta meidän lopulta täytyy huomata hengentoimintamme kokonaan riippuvaksi.

Mutta jos koetamme ajatella olevamme itse ajatuksen keskus ja sen mukaan järjestämme asiat, niin saamme seuraavanlaisia johtopäätöksiä:

»Maatessaan sängyssään, jonka päällä oli vanha kulunut katto, sai eräs henkilö omituisen aavistuksen pian tapahtuvasta onnettomuudesta. Hän nousi ja meni toiseen

huoneeseen — ja kohta romahti raskas, lahonnut sängynkatto maahan. Varmaankin oli hänellä jo hämärä aistimus vaarasta valveilla ollessaan, vaikkei se päässyt »tanjunnan kynnyksen yläpuolelle». Vasta nukkuessaan hän teki epäselvistä johteista oikean päätelmän.«

Tällä tavalla on päätetty Puukon selityksessä käyneen sen jumaluusoppineen De Veten, josta Reinkin sielutieteen oppikirjassaan kertoo, arvelen tapausta fantasian vaikutuksesta syntyneeksi aavistukseksi. Rein lisää kuitenkin lopulta, että kun tällainen tapaus sattuu kaukaisessa tulevaisuudessa tai kaukana aavistajasta eli unenäkijästä, täytyy »ylipäänsä myöntää, että tällä alalla löytyy monta tosiasiaa, joita sielutiede nykyisellä kannallaan ei voi selittää».

Mutta P. sanoo, että hän nukkuessaan teki epäselvistä johteista oikean päätelmän. Ja toisessa paikassa sanotaan, että nukkuessa »aivot ovat levänneet ja tarkkaavaisuus voi häiritsemättä kiintyä esineeseensä». Tällaiset selitykset ovat tieteellisesti kannalta katsottuna käsittämättömiä ja joutuvat lähemmän tarkastuksen alla auttamattomaan ristiriitaan. Jos nyt esim. »minä» on korkein tajunnan ilmestysmuoto mikä maailmassa löytyy — niinkuin muuttamat väittävät — niin kuinka siitä voi ajatella, että hän nukkuessaan tekee epäselvistä johteista oikean päätelmän, jos otetaan huomioon ihmisen tavallinen unitajunta ja päivätajunta? Ja kuinka tarkkaavaisuus unissa silloin voi enemmän kiintyä esineeseensä kuin päivätajunnassa? Mutta jos niin on, niin silloin meidän ei soviakaan ajatella »minää» absolutiksi, vaan että korkeampi järki asuukin jossain muualla kuin ihmisen aivokopassa.

Edellisen tapaisia selityksiä on vielä seuraavakin: Tapaus sattui Ruotsissa. Eräs palvelustyttö näki unen kammottavasta kaksoismurhasta, joka todella tapahtui samaan aikaan, kun unikin nähtiin, ja siinä eräs outo mies murhasi sekä miehen että vaimon. Hän kertoi kauhuissaan unensa, ja jällestäpäin saapui tieto tuosta kamalasta murhasta. Seikkaperäisesti kertoi tyttö nyt kaikki murhaajan ulkomuodon ja tunnus-

merkit, ja kun se sitten neljän muun miehen kanssa jälkeenpäin asetettiin hänen eteensä, tunsin hän sen jo selkäpuolelta-kin hänen julman niskansa tähden. Tästä antaa P. seuraavan selityksen: »Lyhyesti sanoen näyttää tässä todella ainakin ensi silmäyksellä olleen sangen merkillinen kaukonäköisyyden kohtaus. Ja tyydyttävän selityksen antaminen tämän tapauksen suhteen sellaisena kun se on kerrottu ja esitetty ei näytä mahdolliselta. Lähinnä on tosin se oletamus että unen syntyminen on jollain tavoin ajateltava johtuneeksi tytön silloisesta tai entisestä sieluntilasta, murhatapauksesta vallan riippumatta, ja että uni siten, kuten usein on tavallista, pukeutui tuon omituisen murhenäytelmän muotoon, joskin niin monen yksityiskohdan yhteensattuminen jää arvoitukseksi. Joka tapauksessa ei tällekkään unelle voine myöntää kovin suurta merkitystä, sillä sen kaikkia yksityiskohtia ei ole voitu näyttää todellisuuden kanssa yhtäpitäviksi.»

Näin loistavia voi olla selitykset! Ja sillä, että kaikkia yksityiskohtia ei ole voitu näyttää todellisuuden kanssa yhtäpitäviksi, tehdään arvottomaksi uni, jonka kautta suuri rikoksentekijä joutui ansaittuun rangaistukseen. Ja sillä, että pienet yksityiskohdat eivät olleet samoina, ei todellisuudessa kumota mitään, sillä tunnettu tosiasia on, että päivätajunnassaan olevat ihmiset ovat todistajaksi kutsuttuna ja kuulusteltuina usein kertoneet asioita, jotka eivät todellisuudessa olleetkaan aivan niin, vaikka he itse ovat olleet ihan vakuutetut siitä, että asia oli siten kuin he kertoivat. Ja itse juuri hra Puukko kumoa tämänkin väitteensä toisessa paikassa, jossa sanotaan erästä toista unta selitettäessä että »unennäkijä oli joskus tietämättään nähnyt saman henkilön, vaikkei hän silloin ollut kiinnittänyt huomiotaan häneen«. Ja »havaintopiirimme sisällä on usein ilmiöitä, joita tajuamme sangen hämärästi ja epäselvästi tai voi havaitseminen myös tapahtua tajuttomasti, meidän huomaamattamme«. Kun nyt voi päivätajunta olla näin epävarma, niin kuinka sitten voi hra P. vaatia unitajunnalta niin todistettua tarkkuutta, että se pienimmissäkin yksityiskohdissaan

pitää olla »todellisuuden kanssa yhtäpitävä«, ennenkuin sitä voi uskoa.

Mutta edelläkerrottuun uneen eivät sopineetkaan mitkään hra P:n esittämät hypoteesit; sentähden hän sanoi yksinkertaisesti, että sille ei voine suurtakaan merkitystä myöntää. Viitsimättä enempää kaivella esille näitä syvällisiä sielutieteen valossa tehtyjä unien selityksiä, tyydyn nyt mainitsemaan ainoastaan yhden esim. vielä. Tämä tapaus sattui Tanskassa. »Muuan tanskalainen reservikonduktööri heräsi eräänä yönä keskellä suurinta tuskaa ja kauhua. Hän oli nähnyt seuraavan unen, jonka hän heti kertoi vaimolleen: hän oli suistunut alas vaunujen väliseltä sillalta ja juna oli ajanut poikki hänen molemmat säärensä. Neljätoista päivää myöhemmin toteutui hänen kauhea unensa.«

»Tämän unen ymmärtäminen«, sanotaan selityksessä »ei ole mahdotonta, kun muistaa ensiksi, että Tanskan konduktörit toimittavat piletin hoitoon kuuluvat työt vaunujen ulkopuolella junan kulkiessa, joten siis putoamisen vaara on hyvin mahdollinen. Tätä oli kysymyksen alainen henkilö juuri pelännytkin, kuten hänen vaimonsa vakuutti. Pelko antoi aiheen unen syntymiseen. Uni taasen teki luiskahtamisen paljoa mahdollisemmaksi, sillä sen kautta väheni vaaran vastustamiskyky. Lisäksi tulee autosuggestioni, jonka tässä voimme ajatella syntyneen siten, että samassa silmänräpäyksessä kun hänen jalkansa sattui hiukan horjahtamaan, tästä syntyneeseen aistimukseen liittyi unen ennustaman putoamisen tunne — ja hän kykenemättä vaaraa torjumaan vaistomaisesti syöksyi junan alle.«

Ja asetti kai molemmat jalkansakin samalta kohtaa pyöräin alle, että uni olisi pitänyt toteutuman.

(Jatk.)

Lystiä leikkiä!

Abstraheri.

Kun kommandöörikapteeni M. oli patteripäällikkönä Barthelemyssä näki hän eräänä yönä unta, että sisarensa, josta hän paljon piti ja joka asui Gotlandissa, kuoli. M. kirjoitti heti muistiinsa päivän ja ajan — ja kun posti saapui kotoa niin todisti tämä, että neiti M. oli kuollut juuri samaan aikaan kun kapteeni M. oli nähnyt unta.

(För svenska hem.)

Teosofinen maailma.

„Omatunto“. Kun perustimme tämän lehden, oli meidän harras toivomuksemme, että se kykenisi täyttämään kaksi tehtävää. Ensiksikin toivoimme, että se voisi olla yhdyssiteenä kaikkien niiden välillä, jotka jo ovat teosofiaan tutustuneet ja rakastavat meidän asiaamme, että se voisi ylläpitää heidän harrastustaan, virkistää heidän mieltään, tuoda uutta intoa heidän sieluihinsa, avata heidän silmilleen yhä uusia näköaloja ja osottaa heille yhä uusia puolia ikuisesta totuudesta. Toiseksi toivoimme, että lehtemme herättäjänä ja valon tuojana voisi levitä yhä laajempiin piireihin, voisi kutsua yhä suuremmat joukot ihmisiä ihmishengen jaloimpaan työhön: totuuden etsintään, voisi lukijoihinsa kasvattaa sitä vakaumusta, että ihminen ei ole tuomittu tiedottomuuteen eikä pimeyteen, vaan tietoon ja valoon, että hänen elämänsä tehtävä on totuuden etsiminen ja täyttäminen ja että totuuden tieto tosiaan on olemassa ja saavutettavissa. Tämän toivoinime lehdestämme, ja toivomme oli, että samalla kun teosofian rakastajat oppisivat »Omaatuntoa« rakastamaan, samalla »Omatunto« voittaisi yhä uusia ystäviä itselleen ja teosofialle.

Toivomme oli rohkea — ja toivomme on rohkea, sillä yhä vielä sitä samaa toivomme ja tahdomme. Mutta onko se liian rohkea? Olemmeko toivoneet lehdestämme enemmän kuin se on voinut täyttää? Tätä emme kykene ratkaisemaan. Sen ratkaisevat lukijat. He tuntevat sydämessään, minkä arvosanan he yritykselle antavat, ja jos he tuntevat rakastavansa tätä teosofian äänenkannattajaa, silloin kyllä heidän rakkautensa näkyy heidän teoistaan.

Itse asiassa tämä lehtihommamme, niin kuin kaikki maallinen toimi, on yhteistyötä. Me olemme kaikki toistemme tarpeessa,

lehti toimittajien ja lukijakunnan, lukijakunta lehden. Sillä mitä olisi lehti ilman lukijoita ja toimittajia, ja mitä taas lukijat ilman lehteä?

Seitsemän numeroa on nyt ilmestynyt tätä äskensyntynyttä lastamme ja kaksi vielä seuraa tänä vuonna. Sitten alkaa uusi vuosi ja uudelle taipaleelle on astuttava. Jotakuinkin vakavin askelin on »Omatunto« kulkenut tänä vuonna. Kuinka nyt on käyvä v. 1906? Alkavatko sen askeleet horjua, vaan saako se vielä marssia tahdissa? Puhaksemme vähän selvemmin: vaikkemme saata sanoa, että lehtemme tänä vuonna olisi itsensä aineellisesti kannattanut — ja mikä lehti kannattaa itsensä ensimmäisenä vuonna? — ei kuitenkaan tappio vuoden vaihteessa näytä koituvan niin suureksi, ettemme pelkäämättä uskaltaisi ryhtyä hankettamme jatkamaan. Päinvastoin on meidän ilolla mainittava, että »Omatunto« on siksi hyvin menestynyt, että se on saanut siksi paljon tilaajia, että se uljain mielin ja sydän täynnä iloisia toiveita saattaa katsoa tulevaisuuteen. Jos ne tilaajat, mitkä sillä nyt on, edelleenkin pysyvät lehden tilaajina, ja jos niiden lukumäärä lisääntyy muutamilla sadoilla, silloin lehtemme pää pystyssä ja reippain askelin marssii eteenpäin valosoihtuaan kantaen.

Vuosi 1906. Ilmotamme siis täten, että »Omatunto« ilmestyy ensi vuonna keran kuukaudessa samankokoisena ja samaa ohjelmaa noudattaen kuin tänäkin vuonna ja että sen hinta koko vuodelta on oleva postimaksuineen viisi markkaa Suomessa, puolitoista dollaria Amerikassa, kaksi ruplaa Venäjällä ja neljä kruunua Ruotsissa. Nyt jo saattaa lehteä tilata ensi vuodeksi suoraan konttorista.

Lehtemme koko. Tämän vuoden tlausilmoituksessa sanottiin, että joka numero

sisältäisi ainakin 16 sivua. Itse asiassa ovat kuitenkin kaikki myöhemmät numerot olleet 32-sivuisia, joten tähän saakka ilmentyneet 7 numeroa muodostavat 184 sivua paksun kirjan, ja jos n:t 8 ja 9 niinkään tulevat 32-sivuisiksi, saavat tilaajat tänä vuonna 248 sivua käsittävän ja vaihtelevaa teosofista lukemista sisältävän teoksen. Jos nyt katsomme mahdolliseksi ensikin vuonna jatkaa samaan tapaan — kuten kaikesta sydämeistämme toivomme — tulevat sen vuoden 12 numeroa sisältämään yhteensä 384 *kaksipalstaista sivua* teosofista lukemista.

Uusi avustaja. Etevä kirjailijamme ja tolstoilaisen maailmankäsityksen edustaja Arvid Järnefelt on luvannut vastedes — ainakin ensi vuonna — muistaa »Omaatuntoa« avustuksillaan useammin kuin tähän saakka. Tämä seikka meitä ilahuttaa, sillä totuuden etsijöille on hyödyksi, että he saavat syventyä kaikkiin vakaviin ja rehellisiin ajatuskantoihin ja moni »Omantunnon« lukija on varmaan jo ihmetellytkin Järnefeltin pitkää vaitiota. Onhan J:n ja hänen suuren opettajansa, Leo Tolstoin, maailmankatsanto henkisesti läheistä sukua aikain viisaudelle. Kehottavathan sekä Tolstoin oppi että teosofia totuutta etsimään järjen ja omantunnon avulla. Että muodon puolesta on eroavaisuuksia, johtuu asianhaaroista, koska etsintä on vapaa ja jokainen yksilö hyväksyy vain sen verran minkä hänen ymmärryksensä käsittää.

Marraskuun numero. Ensi kuukauden 17 p:nä on kulunut 30 vuotta Teosofisen Seuran perustamisesta. Tämän merkittävyyden muistoksi on »Omantunnon« marraskuun numero sisältävä selonteon Madame H. P. Blavatskyn elämäntyöstä ja jonkun hänen kynästään lähteneen kirjoituksen suomennoksen. Kehotamme myös kaikkia asiaan perehtyneitä lukijoitamme ja avustajiamme kirjoittamaan meille lehteä varten,

mitä he ajattelevat ja arvelevat teosofiasta ja teosofisten oppien ensimmäisestä julistajasta, H. P. Blavatskysta.

„Mikä on totuus?“ Lehtemme viime numerossa julkaisi arv. avustajamme Mikko Kopra vastauksen yllämainittuun kysymykseen. Hän on sittemmin kirjoittanut meille, että asiaa harkittuaan tahtoi vastauksensa loppupöytäkirjan näin kuuluvaksi:

»Totuuden ääni eli totuuden ilmaisija on ihmiseen kätkeyty jumalallinen ääni, järki ja omatunto, »joka hyväksyy hyvän työn, mutta tuomitsee pahan«; itse totuus on se, minkä järki ja omatunto sanoo oikeaksi; kun aijomme jotain maailmassa toimia, niin ottakaamme järki ja omatunto oppaaksemme ja kysykäämme, mitä varten olemme syntyneet, onko toimintamme itsemme ja lähimmäisemme hyväksi ja hyödyksi.«

Uudet kirjamme. Aatteen jännityksellä odotettu teos »Sukupuoliasia järjen ja hengen valossa« on nyt painosta valmistunut. Se on samankokoinen kuin »Valoa kohti« ja maksaa Smk. 1: 50. Martti Humin suomentamaa Bhagavad-Gîtää ja Pekka Ervastian »Salatieteilijän sanakirjaa« ladotaan paraikaa ja valmistunevat ensi kuun kuluessa.

Uusia teoksia odotettavissa. Arvid Järnefelt kirjoittaa paraikaa uutta kirjaa, joka käsittelee »iankaikkista elämää« ja valmistunee jouluksi tai uudeksi vuodeksi. Tämä teos tulee luultavasti ilmestymään meidän kustannuksellamme.

Matti Kurikka suomentaa vapaasti erään amerikkalaisen kirjailijan Atkinsonin kirjoittamaa teosta »ajatuksen voimasta« ja aikonee niinkään tarjota suomennoksen meille kustannettavaksi.

Erratum. Arvid Järnefelt on huomauttanut meille virheestä, joka oli pujahtanut lehtemme ensimmäisessä kaksoisnumerossa oikeeseen kirjoitukseen »Ihanne«. Sivulla 15 luetellaan viisi käskyä ja toisen käskyn kohdalla on sana »tyydytä« painettu kursiivilla, vaikkei sitä ole käskikirjoituksessa alleviivattu. Tämä painovirhe, joka korehturin lukijalta jäi huomaamatta, on voinut ereh-

dyttää hätäistä lukijaa, vaikka tietysti tarkkaavaisempi lukija pian huomasi, että painon paneminen sille sanalle oli muun sällön kanssa ristiriidassa.

Teosofiset luennot Sörnäisten Työväenyhdistyksen huoneustossa ovat nyt täydessä käynnissä ja jatkuvat säännöllisesti joka pyhäpäiväamu klo 1/2 10. Vuorotellen esiintyy niissä kolme vanhastaan tuttua puhujaa. Innostus teosofisiin aatteihin näkyy olevan kasvamassa, koska kuulijoiden lukumäärä on melkoisesti suurempi kuin keväällä ja koska muuten teosofisia esitelmiä halutaan kuulla silloin tällöin muuallakin seuroissa ja iltamissa.

Iltakeskustelut. »Omantunnon« konttorissa kokoontuu nyt keskiviikko-illoin ryhmitellen joukko innokkaampia aattemme harrastajia pohtimaan yhteisiä kysymyksiä. Tilaamamme tuolit eivät vielä ole valmiistuneet, jonka tähden läsnäolijoiden tähän saakka on täytyntä seistä tai istua lattialla. Tämä päivän työn jälkeen jotakuinkin raskas tempu ei kuitenkaan ole estänyt hengen ja mielikuvituksen lentoa suurten kysymysten puhtaihin ilmapireihin.

Ruotsinkielisiä esitelmiä pidetään kerran viikossa »Omantunnon« konttorissa, jossa niistä saa lähempiä tietoja.

P. E.

Errata.

Seuraavista Criticuksen tekemistä korjauksista olemme iloksemme tilaisuudessa lausumaan saman huomautuksen kuin edellisistäkin (katso siv. 149), nim. että virheet eivät ole sitä laatua, että ne vähentäisivät suomennoksen arvoa; painovirheitä on tosin paljon, mutta lukija huomaa ne muutta mutkitta; pahimmat Criticus luettelee.

II.

Jälleensyntyminen.

Siv. 3 riv. 3 alh. on: Mestarien, lue: Mestarien palvelijain.
 „ 11 „ 5 „ „ erillään kaikesta, lue: erillään kaikista erityisistä.

Siv. 13 riv. 3 ylh. on: elävän jonkun, lue: elävän jonkin.
 „ „ „ 5 „ „ elävä joku, lue: elävä jokin.
 „ 14 „ 11 „ „ fyysillistä eli eläimelistä luontoaan vastaavan täydellisyyden, lue: fyysillisen eli eläimellisen luontonsa täydellisyyden.
 „ „ „ 15 „ „ sen eetterisen kaksoispuolen, lue: sen eetterisen kaksoispuolen, sen elinvoiman.
 „ „ „ 6 alh. „ jotka olivat päättänyt vaelluskiertokulkunsa edellisissä kalpoissa (ympäryksissä), lue: jotka olivat päättäneet vaelluskiertokulkunsa kolmessa edellisessä kalpassa (ympäryksessä).
 „ 16 „ 15 ylh. „ järkiajatukset, lue: järjet, ajattelijat (minds).
 „ 21 „ 5 „ „ „järjen pohjan“, lue: „järjen pojan“.
 „ 24 „ 15 alh. „ ja saada opetusta, lue: ja jonka pitää saada opetusta.
 „ 35 „ 10 „ „ seuraavia ilmennysmuotoja, lue: seuraavia fyysillisiä ilmennysmuotoja.
 „ 36 „ 6 ylh. „ „Ajan ja saatavan salaisuus“, lue: „Ajan ja Saatanan salaisuus“.
 „ „ „ 9 „ „ rakennat minun ruumiini, lue: rakennat ruumiisi.
 „ „ „ 17 ja 12 alh. on: sinä tahdot kantaa sitä mukanasi, lue: sinun täytyy kantaa sitä mukanasi.
 „ 48 „ 1 ylh. on: kheelatilan, lue: chela-tilan tai tsheelatilan.
 „ „ „ 19 „ „ kärsimysperäiseen elämään, lue: toimettomuuteen.
 „ 52 „ 16 „ „ jälleensyntymisen, lue: karman.
 „ 54 „ 17 „ „ käytännöllisyyttä hyödyttämään, lue: nauttimaan kehityksen hedelmiä (for fruition).

Suomentaja on tässäkin teoksessa kääntänyt sanan „hypothesis“ sanalla „edellytys“. Sana „technical“ on suomennettu sanoiksi „rakenteellinen“ ja „rakennusoppilinen“ (siv. 13, 14), mutta eikö esim. „technical term“ ole suomeksi „oppisana?“

Criticus.

Muutama sana „Criticuk-selle“.

Tämän lehden 3 numerossa arvosteli nimimerkki »Criticus« noin vaan ylimalkaisesti »Teosofiian Ulkopiirteitä« ja »Jälleensyntymistä«. Ensiksi mainitun kirjasen suomennoksesta annettiin se lausunto, että »moniaat käännösvirheet tekevät suomalaisen tekstin paikottain vaikeatajuiseksi«. Viimeksi mainitun kirjan suomennoksessa oli taas se päävika, että vieraskielisiä sanoja oli käännetty suuremmassa määrässä kuin arvostelijan mielestä olisi ollut tarpeellista.

Nyt on »Criticus« taas ryhtynyt arvostelemaan »Teosofiian Ulkopiirteitä« Oman-tunnon 6 numerossa. Arvostelukirjoituksen otsakkeena on »Errata« (erehdyksiä).

Lienee yleisestä tavasta hieman poikkeavaa, että arvosteltava henkilö kajoo arvostelijansa työhön, ”mutta koska »Criticus« 6 n:rossa antamassaan arvostelussa on mielestäni itse tehnyt virheitä, sallitakoon minun erittäinkin tämän viimeisen arvostelun johdosta lausua muutama sana.

En sano mitään painovirheistä. Niitä jää aina kirjaan. Mutta mitä »käännösvirheisiin« tulee, ei minun mielestäni niitä ole. Minun periaatteeni käännöstyössä on se, että ajatusta on pidettävä silmällä ja vältettävä kirjaimen orjuutta. Muuten minua ihmetyttää, miten »Criticus« voi arvostella suomalaista kirjaa, vaikka hänen suomenkielentaitonsa on puutteellinen.

En käy järjestään tarkastamaan kaikkia »Criticuksen« oikaisuja, koska enimmäkseen niistä oikeastaan koskevat vaan erilaista makua. Kun ei minulla sitä paitsi ole alkuperäistä englanninkielistä tekstiä enää huostassani, en voi tehdä arvosteluja. Huomautan vaan niistä oikaisuista, joissa arvostelija mielestäni on enimmäkseen poikennut asiallisuudesta.

»Teosofiian Ulkopiirteitten« 10 sivu, 6 rivi ylh. on »edellytyksenä«. »Criticus« käskää lukea: arveluna eli otaksumana (hypoteesina).

Kuten näkyy, merkitsee oikaisijan mielestä kreikkalainen sana *hypothesis* pikem-

min »arvelu« tai »otaksuma« kuin »edellytys«. Minusta ovat »edellytys« ja »otaksuma« sama asia. Minä voin »edellyttää«, että asia on niin, yhtä hyvin kuin »otaksuakin«, tekemättä ajatusvirhettä.

Minulla on suuri kreikkalais-saksalainen sanakirja. Kun lyön sen auki ja katson »hypothesis«-sanaa, sanotaan siellä, että se merkitsee: Unterlage, Basis, Grund (peruste), Vorsatz, Unternehmen (edellytys), die Meinung, was ich als wahr annehme (ajatus, jonka pidän totena).

Kyllä filosofian hypoteeseja sopii pitää yhtä totuussiteisinä edellytyksinä kuin esim. mittausopin.

12 s. 6 r. ylh. on »eläkeosa«. Käsketään lukea: sivuasias eli liite (appanage, ruots. bihang).

Kun minä lyön auki englantilais-ruotsalaisen sanakirjan ja haen »appanage«-sanan, sanotaan siellä: lifgeding (eläke).

Kun haen ranskalais-ruotsalaisesta sanakirjasta »apanage«-sanan (joka on sama kuin engl. »appanage«), selitetään siellä: lifgeding, årligt underhåll (isht furstl. personers); (bi.) arfvedel, ovilkorlig följd, s. o. eläke, vuotuinen eläke (eritt. ruhtinaallisten henkilöjen); (sivumerkitys) perintö; ehdoton seuraus.

Varmuuden vuoksi aukasen italialais-saksalaisen sanakirjan ja haen »appanaggio«-sanan. Siellä sanotaan: Leibgedinge (eläke).

Aukasen sitten Websterin suuren sanakirjan, jonka pitäisi kelvata oikein auktoriteetiksi tässä suhteessa.

»Appanage«-sanasta annetaan siellä näin kuuluva selitys:

1. The portion of land assigned by a sovereign prince for the subsistence of his younger sons (s. o. maa-osuus, jonka hallitsijaruhtinas luovutti nuorempien poikiensa eläkkeeksi).

2. Formerly, in France, lands assigned by the king for the maintenance of his younger sons, or their patrimony, but on condition that, on the failure of male offspring, they were to revert to the crown. From the appanage it was customary for the sons to take their titles or surnames (s. o. entiseen aikaan, Ranskassa, maat,

jotka kuningas määräsi nuorempien poikiensa eläkkeeksi, heidän perinnökseen, mutta ehdolla, että ne, miespuolisen jälkeläisen puutteessa, oli luovutettava takaisin kruunulle. Eläketilasta oli poikien tapana ottaa arvo- tai liikanimensä).

3. Sustenance; means of nourishing (s. o. eläke; elämiskeinot).

Kaikissa näissä selityksissä ei puhuttu mitään »sivuasiasta«.

»Appanage« johtuu latinankielestä. Jos se siinä kielessä jaetaan »alkuaikeisiinsa«, niin saadaan »ad«, »panis« ja »agere«. »Ad« on avukko, merkiten »luo«, »panis« merkitsee »leipä« ja »agere« on »toimia«. »Appanage« merkitsee siis sanatarkkaan käännettynä »leivän saamiseksi« eli »leipään päin toimiminen«, (»ad panem agere«). Vapaammaksi käännökseksi sopii »eläke«, »eläkeosa«.

»Criticus« on ilmeisesti sekottanut »appanagen« »appendage«- ja »appendix«-sanoihin, jotka merkitsevät »liite« (ruots. bihang), ja joille siis helposti voidaan antaa semmoinen johdannainen merkitys kuin »sivuasia«.

Websterin antama »appanage«-sanan selitys oli minusta erinomaisen hyvä. Kuningas tai ruhtinas antoi nuoremmille pojilleen eläkemaan, joka heidän kuoltuaan meni kruunulle takaisin, jos ei heille jäänyt poikaa. Ihmisen henki eli korkeampi minä panee alemman minän eläkkeelle ruumiiseen tarkoituksessa, että tästä alemmasta minästä kehittyisi kuolematon »ihmisen poika«. Mutta jos ei niin tapahdu, jos ei alempi minä jätä jälkeensä kuolematonta »poikaa«, otetaan itse »eläke« eli ruumis takaisin, s. o. se tulee »maaksi jälleen«, kuolema hallitsee ruumista ja samalla alempaa minää.

Näistä syistä en katsonut olevan mitään aihetta hakea »appanage«-sanalle johdettua merkitystä.

45 s. 10 r. ylh. on »sielunmittausopin«. Arvostelija käskee lukea: psykometriä.

Tässä nyt esiintyy se minun vikani, että suomennan vieraskielisiä sanoja. »Criticuksen« mielestä olisi pitänyt jättää sana kääntämättä ja korkeintaan panna sen loppuun numero tai tähdenmerkki, joka olisi

osottanut alareunaan, missä sitten olisi selitetty, mitä psykometriä merkitsee. Minä olenkin ennen jättänyt paljon kääntämättä sanoja, joita pidetään tieteellisinä, mutta kun siten tehdessäni olen myös saanut moitteita, olen päättänyt mahdollisuuden mukaan niitä suomentaa. Nyt huomaa, että »Skuylaa välttäänsä joudun Kharvdiiseen«.

Omantunnon 6 n:rossa eräs lukija juuri pahottelee, että »Mistä tulen, mihin menen« teoksessa on liiaksi vieraskielisiä sanoja. Hänen mielestään olisi ollut suotavaa, että noita sanoja olisi suomennettu ja kirjan sisällys siten tehty paremmin tajuuttavaksi hänellekin, joka ei vieraskielisiä sanoja ymmärrä.

Kunpa osaisi aina valita sen »kultaisen keskitien«!

Mitä äsken mainittuun »psykometriaan« tulee, en luule tehneeni suurtakaan virhettä kääntäessäni sen »sielunmittausopiksi«. Merkitseehän »psykhee« suomeksi »sielu« ja »metrein« »mitata«. Siis »psykhometria« merkitsee »sielunmittausoppi«. Minun luullakseni eivät vanhojen kreikkalaisten kaukonäköiset yhtään ihmetelleet omaa äidinkieliään »psykhometria«-sanaa. Apollonios Tyanalainen esim. oli mestari psykometriassa samoin kuin esim. Arkhimedees ja Eykleidees geometriassa.

»Criticus« väittää, että on epäasiallista kääntää englanninkielinen »theory«-sana »periaatteeksi«. »Principle« hänen mielestään merkitsee »periaate«. »Theory« olisi ollut jätettävä kääntämättä ja sanottava »teoria« tai käännettävä »selitteenksi«.

Mitä engl. »principle«-sanaan tulee, on se oikeastaan käännettävä »pää-« eli »perusaatteeksi«. Sana johtuu latinankielisistä »primum« (ensimmäinen) ja »caput« (pää) sanoista. Yksitoikkoisuuden välttämiseksi olen »principlen« toisinaan kääntänyt »periaatteeksi«.

»Theory«-sana ei missään tapauksessa merkitse »selite«. Kreikkalainen »theoria«-sana johtuu »theorein«-sanasta, joka merkitsee »katsoa«, »tähtystää«. »Theorein«-sanasta johtuu esim. »teatteri«, joka siis merkitsee »katsomapaikka« eli »katsomo«.

»Teoria« käännetään suomen kirjakkielessä yksinomaan »periaatteeksi«. »Teoria« ja »praktiikka« ovat suomeksi »periaate« ja »käytäntö«. Jonkun asian »teoreettinen« puoli on sama kuin »periaatteellinen« puoli.

Ymmärtäisikö kukaan minua, jos sanoisin kannattavani jotakin asiaa »selitteellisesti«, kun olisi tarkoitus sanoa »periaatteellisesti«?

Näistä vasta-arvosteluista käynee selvälle, että se arvostelu, jonka »Criticus« antaa »Teosofiian Ulkopiirteitten« käännöksen onnistumisesta on hyvin vähäarvoinen, vieläpä monin paikoin suorastaan virheellinen.

Kirjasta pois jäänyt kappale ansaitsee oikeutetun muistutuksen. Minä muistan sen kääntäneeni ja lukeneeni. Arvattavasti on taittaja epähuomiossa jättänyt sen pois.

„Teosofiian Ulkopiirteitten“ suomentaja.

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettämään toimitukselle kysymyksiä lehden ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan lehdessä painettuihin kysymyksiin.

X. Kysymys. J—s. *Olen tehnyt spiritistisiä kokeiluja, joista on ollut lupaa tuloksia, mutta kun puuttuu perusteellista tietoa menettelytavoista niiden monipuolisten vaarojen ehkäisemiseksi, jotka ehkä voisi mainituista seikoista johtua, pyydän „Omantunnon“ hyväntahtoisesti esittämään, mistä voisi saada varmoja ohjeita mainitulle asialle.*

Vastaus. X. Vaaroista vapaa on se, jonka vaikutin ja tahto on puhdas, epäitsekäs ja kaikkien ihmisten parasta tarkoittava. Yliaistillista tietoa ei pidä etsiä uteliaisuudesta tai vallanhimosta. En kehota ketään kehittämään itsessään mediumistisia kykyjä, sillä se viepi vain säännöttömään »astralismiin«; kaikki synnynnäiset mediumit ovat ihmisiä, jotka jossain edellisessä ruumistumassa ovat koettaneet kehittää itsessään astralisia kykyjä. Todellinen hen-

kinen kehitys käy sitä vastoin toista suuntaa: se kehittää ensin luonnetta, tahtoa ja, älyä, ymmärrystä — sitten psyykkiset voimat puhkeavat itsestään eloon.

Mutta se, joka tahtoo tieteellisesti tulla vakuutetuksi spiritistisistä ja mediumistisistä tosiseikoista, käyköön jonkun jo valmiin mediumin istunnoissa ja tutkikoon niissä esiintyviä ilmiöitä.

XI. Kysymys. M. K. *Onko raamatussa mainitut ihmetarinat ja ihmetyöt tosia vai ovatko aiheettomia satuja?*

Vastaus. X. Raamattua voi lukea kahdella tavalla: eksoterisesti ja esoterisesti. Lukea raamattua esoterisesti on ymmärtää sen sisäinen, salainen merkitys, joka on erilainen riippuen siitä, minkä tason kannalta sitä lukee eli mitä »avainta« käyttää: vain harvat osaavat lukea raamattua tällä tavalla. Toinen, yleinen tapa lukea raamattua on eksoterinen, ulkonainen, jolloin se esiintyy meille historiallisena kertomuksena menneen ajan tapahtumista. Tämä viimeinen lukutapa on kysyjän mielessä, kun hän epäilee, ovatko raamatun kertomat ihmetapahtumat tosia. Tähän kysymykseen täytyy nyt antaa kaksi vastausta:

1. Kuinka luotettava raamattu yleensä ja yksityiskohdissaan on historiallisena todistuskappaleena, sitä tutkii tieteellinen raamatunkritiikki. Tämä kritiikki ei missään suhteessa vähennä, vaan päinvastoin enentää raamatun arvoa pyhänä kirjana. Sillä vaikka selviäisi, ettei mikään raamatun paikka ole historiallisesti täysin luotettava (mikä ei tule tapahtumaan), selviäisi kuitenkin kirjan suuri merkitys salatieteellisenä ja vertauskuvallisena teoksena — ja arvaamaton henkinen voittohan olisi kristikunnalle oppia lukemaan ja ymmärtämään raamattua oikealla esoterisella tavalla!

2. Vaikkei raamatunkritiikki vielä ole päässyt lopullisiin tuloksiinsa, on varsinkin salatieteilijä ja yliaistillisten tosiasiain tuntija siinä asemassa, että hän kykenee lausumaan varmoja mielipiteitä raamatun kertomuksista. Niinpä hän ainakin useista raamatun ihmekertomuksista sanoo: miksikäs ne eivät olisi tosia? Miksikäs Jesus ei olisi

tehnyt »ihmetöitään«? Miksikä eivät apostolit olisi parantaneet sairaita? Miksikä ei Johannes olisi nähnyt kaikenlaisia »ihmenäkyjään«? Tapahtuuhan semmoista tänä päivänä! Ihminen, joka on kehittänyt itsessään mesmerisen lääkevoiman, parantaa sairaita »kätten päälle panemisella« aivan niin kuin Jesus ja apostolit. Teosofisen Seuran presidentti eversti Olcott on sillä tavalla parantanut tuhansia Intiassa — hermotautisia, sokeita, kuuroja, mykkiä j. n. e. Ja mitä näkyihin tulee, ovat ne tuttuja asioita kaikille klärvoajanteille ja kaikille muille, joilla on ollut selvänäköisiä kokemuksia. Ovatko tämmöiset näyt korkeita, yleviä ja opettavia vai ovatko ne alhaisia ja häiritseviä, se taas riippuu ihmisen omasta henkisestä kehitysstasteesta ja karmasta. Toiselta puolen on olemassa »ihmetöitä«, s. o. okkultisia ilmiöitä, joita ainoastaan vihitty adepti saat-
taa suorittaa itsetietien, vaikka niitä myös-
kin kykenevät tekemään näkymättömän maailman olennot mediumin avulla spiritistisessä istunnossa. Semmoisia ilmiöitä ovat esim. n. k. ilmaannosto ja monistelu-ilmiöt. Jesuksen kulkeminen veden päällä oli samanlainen levitatsioni-ilmiö kuin spiritistisissä seanseissa tapahtuva mediumin ilmaannosto, vaikka Jesus teki sen täydessä tajussaan ja omasta tahdostaan. Ja jos hän ruokki 5,000 miestä viidellä leivällä, täytyi hänen käyttää psyykkistä voimaansa monistelu-ilmiöön; tämänlaatuista kerrotaan meidän päivinämmä madame Blavatskystakin, joka monta kertaa todistajain nähdessä kahdisti sormuksen tai muun jalokivikoristeen. Mitä vihdoin koskee Jesuksen esiintymistä kuoleman jälkeen, oli se vapaaehtoinen materialisatsioni, jota tänä päivänä muistuttavat spiritistisissä istunnoissa tapahtuvat aineistumiset mediumin avulla.

Pitämällä kiinni tuntemistaan tosiasioista täytyy yliaistillisten ilmiöiden tutkijan myöntää, että semmoiset »ihmeet«, jommoisista esim. uusi testamentti kertoo, ovat epäilemättä voineet tapahtua. Toinen kysymys on, ovatko ne tapahtuneet — mutta mitä syytä meillä on sitä epäillä? Että taas asiaan perehtymättömän ihmisen »järki« ei pysty niitä ymmärtämään, johtuu luonnollisesti siitä, että hänen tietonsa ja koke-

muksensa vielä ovat vähäiset. Mutta samassa määrin kuin ne kasvavat, kasvaa myöskin hänen järkensä yhä enemmän ja enemmän ymmärtämään. Luonnossa on paljon »tuntemattomia lakeja« ja ihmisessä paljon »salaisia voimia«, joita totuuden etsijän on velvollisuus tutkia. Kaikki »ihmeet« ovat vain näennäisesti »yliluonnollisia«. Itse asiassa ei ole mitään ihmeitä eikä mitään yliluonnollista — mutta ääretömän paljon semmoista, joka tapahtuu tois-
taiseksi tavalliselle ihmiselle tuntemattomien luonnonlakien avulla!

XII. Kysymys. J. K. S—s. *Kuinka minun tulee ymmärtää edellä kertomani unet? Mistä johtui, että sain tulevista tapahtumista edeltäpäin niin varmat ilmoitukset?*

Vastaus. X. Kertomanne unet (kts. tämän lehden kirjatusta „Uniklarvoajansia“) olivat nähtävästi telepatista laatua; senkaltaisista unista saatatte kirjassa „Mitä on kuolema“, siv. 32—35 ja 46—49, lukea tarkemmin. Tämmöisten kaukovaikutusten mahdollisuus perustuu siihen, että ajatukset ovat olioita, s. o. mentali- ja astraliaineen värähtelyjä; ihmiset ovat ikäänkuin sähköpattereita, jotka alinomaa lähettävät ajatusväreilyjä ympäröivään avaruuteen. Jos ihminen ajattelee poissa olevaa ystäväänsä kyllin voimakkaasti (kuten esim. tapahtuu kuolinhetkellä), lähtee väräily ystävän luo ja koettaa päästä hänen tietoonsa. Ihmisen astralitajunta on vastaanottavaisempi tämmöisille väräilyille kuin hänen fyysillinen tajuntansa. Sentähden kaukaa tullut ajatus helpommin näyttäytyy hänelle unissa kuin valveilla ollessa. Nukkuessa on nim. ihmisen tajunta siirtynyt astraliruumiiseen ja astralitasolle.

Kirjelaatikko.

Arv. avustajat, huomatkaa, mitä kirjatuksesta „Teosofinen maailma“ sanotaan marraskuun numerosta.

M. K., Sairala. Nuorisoseurakysymys ehkä ensi numerossa.

Omantunnon lukijoita pyydämme muistamaan sitä kehotusta, joka oli luettavana sivulla 110 (n:o 5).

KIRJAPAINOYHTIÖ VALO

Helsinki :: Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä)

Telefooni 39 40

Suorittaa huolellisesti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä :: Nopea suoritus :: Hinnat kohtuulliset ::

ALEXANDERSG. 17

KIRJAKAUPPA • BOKHANDEL

AKTIEBOLAGET

MINERVA

OSAKEYHTIÖ

HELSINKI — TELEF. 23 03 — HELSINGFORS.

ALEKSANTERINK. 17

KARL SUNDSTRÖM
KAIVERTAJA.

KAUTSCHUKKI NIMILEIMASIN
TEHDAS.



Helsinki, Aleksanterink. 50.

O. J. Liljan Vastaanottaa kaikkia ammattiin kuuluvia töitä ja suoritetaan nämä varsin huolellisesti ja nopeasti kohtuullisiin hintoihin.
hyväksi tunnettu
Kirjansitomoni
Helsingissä
Fredrikinkatu 42. Puhelin 18 90.

VAKUUTUS - OSAKEYHTIÖ

KALEVA

Henkivakuutuksia :: Elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B.
KELLOSEPÄNLIKE

perust. v. 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista Sveitsiläisistä tehtaista. Seinäkelloja, hyviksi tunnetuita Junghausin ja Barkerin teoksia. Kellonperliä, Silmälaseja y. m. alituisesti varastossa.

HUOM.! Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

Huomautus tilaajille.

Pyydetään tilaajia suosiollisesti ilmoittamaan "Omantunnon" taloudenhoitajalle (os. Vuorikatu 12, Helsinki), jos sattuisi säännöttömyyksiä aikakauslehden jakamisessa.

Kun lehti tilataan suoraan taloudenhoitajalta, on paras lähettää raha postiosotteena.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Valo.

J. A. Tukilaisen Paperikaupassa

Hämeenkatu 2 A. Puhelin 20 41

Otetaan vastaan m. m.

"Omantunnon" tilauksia.

Teosofista kirjallisuutta on kaupassa myytävänä

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Albertinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitti kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja.

Kukkaispöytiä, Osastosemiä, Uunisermiä y. m. Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella. Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin. — Helsinki, Sirkustalo. Tel. 48 10. A. B. SARLIN.

J. LILJESTRÖM, Kultaseppä

Kulta- ja hopeatöitä korjataan sekä suoritetaan tilattaessa. Galvaanista hopeoimista ja kultaamista hyvästi ja halvalla.

Länsi-Heikinkatu 6.

Vilho Leikas & Co

Suomalainen Kirja-
ja Paperikauppa ::

439 5th Str. Calumet, Mich., U. S. of Amer.

Ottaa vastaan "OMANTUNNON, Teosof. Aikakauslehden" tilauksia.

Myy kaikenlaista Teosofista y. m. uusinta kirjallisuutta.

Postin kautta tilatut kirjat toimitetaan erittäin huolellisesti.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

MARRASKUU, 1905

	Siv
I. H. P. B:n muotokuva	187
II. Teosofia ja kirkot, <i>H. P. Blavatsky</i>	189
III. H. P. Blavatsky, <i>Martti Humu</i>	194
IV. H. P. B:n muistoksi, <i>Muutamat oppilaat</i> .	200
V. Teosofisia muistelmia <i>M. T. S.</i>	205
VI. Uskontokysymys Suomen työvään puolue- ohjelmassa <i>Aate</i>	207
VII. Teosofinen maailma, <i>P. E.</i>	210
VIII. Kirjoja, vanhoja ja uusia, <i>Criticus</i>	212
IX. »Teosofiian ulkopiirteitten« suomentajalle, <i>Criticus</i>	213
X. Kysymyksiä ja vastauksia	214



Teosofisen Seuran tehtävät ja Omantunnon, Teosofisen Aikakauslehden, noudattama ohjelma:

1. Kehottaa ihmisiä yleiseen veljeyteen, katsomatta uskontunnustukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai säätyyn.
2. Edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia.
3. Tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

OMATUNTO TILATAAN

postin kautta, asiamiehiltä ja suoraan Omantunnon konttorista, Vuorikatu 12, Helsinki.
Puhelin 47 11.

TILAUSHINTA

Suomessa on postimaksuineen koko vuodelta Smk 5: —. Yksityisnumerot 60 p:ää. Venäjällä postimaksuineen 2 ruplaa. Amerikassa samaten 1 1/2 dollaria. Ruotsissa samaten 4. kr. Asiamiehille myönnetään 10 % alennus.

ILMOTUSHINTA

on ilmoitusruudulta 5 mkaa kerralta. Sama ilmotus useampia kertoja 10 % alennuksella.

OMANTUNNON KONTTORI, VUORIKATU 12,

on auki joka arkipäivä klo 10—7. Taloudenhoitaja tavataan varmimmin klo 5—7 j. p.p.

OMANTUNNON TOIMITTAJIA

tavataan konttorissa keskiviikkoisin klo 7—7,30 j. p.p.



HELENA PETROVNA BLAVATSKY.



OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, MARRASKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 8

TEOSOFIA JA KIRKOT.

Avoim kirje Canterburyn arkkipiispalle.

Tervehdys!

My Lord Primate of all England.

Avoimen kirjeen¹ kautta Teidän Korkea-arvoisuudellenne tahdomme lyhyesti esittää Teille ja Teidän kauttanne papistolle, heidän seurakunnilleen ja kristityille yleensä — jotka pitävät meitä Kristuksen vihollisina —, millä kannalla teosofia on kristinuskon suhteen, koska uskomme hetken tulleeaksi semmoiselle selonteolle.

Teidän Korkea-arvoisuutenne tietää epäilemättä, että teosofia ei ole uskonto, vaan filosofia, joka samalla on sekä uskonnollinen että tieteellinen; ja että Teosofisen Seuran pääasiallisena tehtävänä niin muodoin on ollut herättää joka uskonnossa jälleen eloon sen oma sisäinen henki, elvyttämällä ja kannattamalla kaikkia tutkimuksia sen oppien ja juhlamenojen tosi merkityksestä. Teosofit tietävät, että kuta syvemmin tunkee kaikkien uskontojen opinkappalten ja seremonioiden merkitykseen, sitä selvemmin astuu näkyviin niiden kaikkien perusteena oleva yhtäläisyys, kunnes lopulta täysin oivaltaa niiden perusyhityden. Tämä yhteinen peruste ei ole mikään muu kuin teosofia — kaikkien aikain Salainen Oppi, joka, lisättynä vierailta aineksilla ja valepuvussa vastataakseen kansan käsityskykyä ja ajan vaatimuksia, on ollut kaikkien uskontojen elä-

vänä ytimenä. Teosofisen Seuran haaraosastoihin kuuluu buddhalaisia, hindulaisia, muhamettilaisia, parsilaisia, kristityitä ja vapaa-ajattelijoina, jotka työskentelevät yhdessä veljinä teosofian yhteisellä vainiolla; ja juuri sentähden, että teosofia ei ole uskonto eikä voi asettua uskonnon sijalle, juuri sentähden on seuralla ollut niin suuri menestys ei ainoastaan sen kasvavaan jäsenlukuun ja vaikutusvaltaan nähden, vaan myöskin sen tehtävän puolesta, jonka se on ottanut suorittaakseen ja joka on henkevyuden palauttaminen uskontoon ja *veljeyden* tunteen kasvataminen ihmisissä.

Me teosofit uskomme, että uskonto on luonnollinen seikka ihmisen elämässä hänen nykyisellä kehityssteelellään; ja että, vaikka harvinaisissa tapauksissa syntyy yksilöitä vailla uskonnollista tunnetta, yhteiskunnalla täytyy olla uskonto, s. o. yhdysside, sillä muuten sitä uhkaa sosiaalinen rappeutuminen ja aineellinen häviö. Me uskomme, ettei mikään uskonoppi voi olla muuta kuin yritys esittää nykyiselle ymmärryksemme tajuttavilla kuvilla ja lauseilla niitä suuria maailmallisia ja henkisiä totuuksia, joita me tavallisella tietoisuudellamme pikemmin hämärästi *tunnumme* kuin todella havaitsemme ja käsitämme; ja ilmotus, joka tahtoo jotakin ilmottaa, on välttämättä mukautuva maaperäisen ihmisymmärryksen vaatimuksiin. Meidän mielestämme ei sentähden mikään uskonto voi olla ehdottomasti tosi eikä

¹ Englantilaisessa teosofisessa aikakauskirjassa *Lucifer*, jouluk. 1887.

mikään ehdottomasti väärä. Uskonto on tosi, mikäli se tyydyttää ajan henkisiä, siveellisiä ja älyllisiä tarpeita ja edistää ihmiskunnan kehitystä näissä suhteissa. Se on väärä, mikäli se ehkäisee tätä kehitystä ja loukkaa ihmisluonnon henkistä, siveellistä ja älyllistä puolta. Ja itämaalaisen viisaan ylevä henkinen käsitys maailmankaikkeuden johtavista voimista olisi yhtä väärä uskonto afrikkalaiselle metsäläiselle kuin tämän jälkimäisen maassa mätelevä kuvainpalvelus olisi viisaalle, vaikka molempien käsityskantojen johonkin määrin täytyy olla tosia, koska molemmat edustavat korkeimpia käsityksiä, mihin kysymyksenalaiset yksilöt voivat nousta, samoista maailmallis-henkisistä tosiasioista, joiden täyttä todellisuutta ei koskaan ihminen voi tietää, niin kauan kuin hän pysyy vain ihmisenä.

Teosofit kunnioittavat sentakia kaikkia uskontoja ja ihailevat syvästi Jesuksen uskonnollista siveysoppia. He eivät osaa muuta, sillä kaikki hänen meille polveutuneet oppinsa ovat samat kuin teosofian. Mikäli nykyinen kristinusko siis teoissaan näyttää — niin kuin se sanoissaan väittää — että se on Jesuksen opettama *käytöllinen* uskonto, sikäli teosofit ovat sen puolella sydämellään ja kädellään; mutta mikäli se on ristiriidassa tuon puhtaan ja yksinkertaisen siveysopin kanssa, sikäli teosofit ovat sen vastustajia. Jokainen kristitty voi, jos hän tahtoo, verrata vuorisäärnä kirkkonsa dogmeihin ja edellistä elähyttävää henkeä nykyisen kristillisen sivistyksen ja hänen oman elämänsä johtaviin periaatteihin; silloin hän itse kykenee arvostelemaan, missä määrin Jesuksen uskonto sisältyy hänen kristinuskonsa ja missä määrin siis hän ja teosofit ovat yhtä mieltä. Mutta kristinuskon tunnustajat, semminkin papit, kammoksuvat semmoista vertailua. Niinkuin kauppiaat, jotka aavistavat olevansa vararikon portaalla, pelkäävät he keksivänsä tileissään vailingin, jota eivät voisi saldottaa asetta-

malla aineellisia *tuloja* henkisten *menojen* korvaukseksi. Sillä tavalla on kuitenkin usein toisiinsa verrattu Jesuksen opetuksia ja kirkonoppeja — usein vallan oppineestikin ja terävän kriittisesti — sekä niiden puolelta, jotka tahtoisivat kristinuskon häviön, että niiden puolelta, jotka tahtoisivat sitä puhdistaa; ja niiden vertailujen yhteinen tulos, kuten Teidän Korkeaarvoisuutenne epäilemättä tietää, on omiansa osottamaan, että kirkkojen opit ja kristittyjen tavat ovat *suorana*isessa *ristiriidassa* *Jesuksen opetusten kanssa*.

Meidän on tapana sanoa buddhalaiselle, muhamettilaiselle, hindulaiselle ja parsilaiselle: »tie teosofiaan on edessäanne ja kulkee oman uskontonne kautta.» Me sanomme tämän, koska heidän uskonopeillaan on syvä filosofinen ja esoterinen (salainen) merkitys, joka selittää niitä vertauskuvia, joiden muodossa opit esitetään kansalle; mutta emme voi sanoa samaa kristityille. Apostolein seuraajat eivät koskaan kirjottaneet muistiin Jesuksen *salaista oppia* — »taivaan valtakunnan salaisuuksia, joita yksin he (apostolit) saivat tietää».¹ Niitä on poljettu, poistettu, pilattu. Ajan virta on vain tuonut mukanaan niitä ohjesääntöjä, vertauksia, allegorioja ja satuja, joita Jesus vartavasten tarkoitti henkisesti kuuroille ja sokeille ja joita myöhemmin piti maailmalle ilmottaa, mutta joita nykyinen kristinusko joko ymmärtää kirjaimellisesti tahi tulkitsee maallisen kirkon oikkujen mukaan. Kummassakin tapauksessa ne ovat katkaistujen kukkien kaltaiset: erotettuina kasvusta, jossa kehkeytyivät, ja juuresta, joka toi kasville ravinnon. Jos näin ollen kehottaisimme kristittyitä, samoin kuin kehotamme muitten uskontojen tunnustajia, itsekseen tutkimaan omaa uskontoaan, ei siitä seuraisi mitään tietoa sen salaisuuksien merkityksestä, vaan joko uudistuisi keskiajan taika-

¹ Mark. 4: 11; Matt. 13: 11; Luk. 8: 10.

usko ja suvaitsemattomuus, johon liittyisi hirvittävä rukoileminen ja huulilla saarnaaminen — niinkuin se, joka loppui 239 protestanttisen luhkokunnan perustamiseen yksin Englannissa — tahi lisääntyisi ylenpalttisesti kielteisyys ja uskottomuus, sillä kristinuskolla ei ole mitään esoterista pohjaa, jota sen tunnustajat tuntisivat. Sillä Tekin, Herra Arkkipiispa, näette varmaan suruksenne, että ehdottomasti ette tiedä sen enempää »taivaan valtakunnan salaisuuksista», joita Jesus opetti opetuslapsilleen, kuin vähäpätöisin ja oppimattomin kirkkonne jäsen.

Senpätähden onkin helppo käsittää, miksi teosofeilla ei ole mitään väittämistä roomalaiskatolisen kirkon kieltämis- ja protestanttisten kirkkojen epämispolitikkaa vastaan, mikäli se koskee semmoista yksityistä »kristillisten» opinkappalten merkityksen tutkimista, joka vastaisi muitten uskontojen esoterista tutkimista. Nykyisillä käsityksillään ja tiedoillaan eivät kristinuskon tunnustajat ole valmiit ryhtymään kriittisesti tarkastamaan uskoa, jos toivovat hyvää tulosta. Semmoisen tarkastuksen välttämättömänä seurauksena olisi pikemmin heidän uinuvien uskonnollisten tunteittensa lamautuminen kuin niiden elpyminen; sillä raamatunkritiikki ja vertaileva mytologia ovat selvästi todistaneet — ainakin niille, jotka eivät minkäänlaisten erityisten, hengellisten tai aineellisten, harrastusten takia tahtovat ylläpitää oikeauskoisuutta — että kristillinen uskonto semmoisena kuin se nyt esiintyy on kokoonpantu juutalaisuuden kuoresta, pakanallisista paloista ja gnostilaisuuden ja uusplatonilaisuuden puoleksi sulatuista jäännöksistä. Tämä kummallinen sokerrus, joka vähitellen on muodostunut Jesuksen historian säilyttämien lausuntojen (logiain) ympärillä, on nyt vuosisatojen kuluttua alkanut hajaantua ja varista niistä teosofisen totuuden puhtaista ja kallisarvoisista jalokivistä, joita se tähän

saakka on peittänyt ja salannut voimatta silti niitä vääristellä tai hävittää. Teosofia ei ainoastaan pelasta näitä kalliita kiviä sen kohtalon käsistä, joka uhkaa niitä kätkevää arvotonta peitettä, vaan se pelastaa tämän peitteenkin täydellisestä perikadosta; sillä teosofia osottaa, että raamatunkritiikin tulos ei läheskään ole kristinuskon loppuselvitys, koska jokainen niistä katkelmista, jotka muodostavat kirkkojen merkillisen kirjokutoman, kerran kuului uskonnolle, jolla oli esoterinen sisältö. Vasta sitten kun nämä palat sijoitetaan takaisin alkuperäisiin paikkoihinsa, voi niiden salainen merkitys astua näkyviin, ja vasta sitten voidaan käsittää kristillisten dogmien todellinen merkitys. Mutta tähän kaikkeen tarvitaan tietoa Salaisesta Opista semmoisena kuin se on olemassa muiden uskontojen esoterisena pohjana; eikä tätä tietoa ole papistolla, sillä kirkko on kätkenyt avaimet ja sittemmin kadottanut ne.

Teidän Korkea-arvoisuutenne ymmärtäne nyt, miksi Teosofinen Seura on asettanut yhdeksi »tehtäväkseen» tutkia näitä itämaalaisia uskontoja ja filosofioita, jotka valaisevat niin kirkkaasti kristinuskon sisäistä merkitystä; ja toivomme Teidän samalla ymmärtävän, että me tämän tehdessämme emme suinkaan menettele vihamiesten tavoin vaan Jesuksen opettaman uskonnon — todellisen kristinuskon — ystävinä. Sillä ainoastaan tutkimalla näitä uskontoja ja viisaustieteitä voivat kristityt päästä oikeaan käsitykseen omasta uskostaan eli oppia tuntemaan niiden vertausten ja allegoriojen salaisen merkityksen, joita Natsarealainen esitti Judean henkisille rannoille ja joita kirkot ovat pitäneet joko todellisina tapahtumina taikka mielikuvituksen tuotteina, siten saattaen opit pilkan alaisiksi ja kristinuskon itsensä täydellisen häviön partaalle; sillä kristinuskon opinjärjestelmä on historiallisen kritiikin ja mytologisten tutkimusten uurtama ja lisäksi nykyisen tieteen muokarin murtama.

Onko siis kohtuullista, että kristityt pitävät teosofejä vihollisinaan, sentähden että nämä uskovat, että oikeauskoinen kristinuskko yleensä on risti-riidassa Jesuksen uskonnon kanssa, ja sentähden että he rohkenevat sanoa kirkkoille, että ne ovat kavaltajia sitä Mestaria kohtaan, jota sanovat kun-
nioittavansa ja palvelevansa? Totta tosiaan, se ei ole kohtuullista. Teosofit tietävät, että sama henki, joka elähytti Jesuksen sanoja, piilee uinuen kristittyin sydämissä niinkuin luonnolli-
sesti kaikkien ihmisten. Heidän op-
piensa ydinaate on ihmiskunnan vel-
jeys, jonka lopullinen toteutuminen yksin on mahdollinen sen »Kristus-
hengen» kautta, joka oli tunnettu kauan ennen Jesuksen aikaa. Tämä henki on vielä tänäpäivänä olemassa sieme-
nenä kaikissa ihmisissä ja on kehittyvä todellisuudeksi, kun ne eripuraisuuden ja vihan aitaukset, joita papit ja ruhti-
naat ovat rakentaneet inhimillisten olentojen väliin, eivät enää estä näitä ymmärtämästä, arvossa pitämästä ja rakastamasta toisiaan. Me tiedämme, että kristityt usein elämässään kohoo-
vat oman kristinuskonsa yläpuolelle. Kaikissa kirkkokunnissa elää monta jaloa, itsensä uhraavaa ja siveellistä miestä ja naista, jotka pyrkivät hyö-
dyttämään aikalaisiansa, mikäli heillä tietoa ja tilaisuutta riittää, ja joita elä-
hyttää korkeammat harrastukset kuin maalliset — todellisia Jesuksen seu-
raajia kristinuskostaan huolimatta; sillä ainoastaan teosofi tai muuten henkilö, jolla on Teidän Korkea-arvoi-
suutenne hieno tunne ja suuret jumaluusopilliset tiedot, saattaa todella kä-
sittää, mitä kauheita vaikeuksia vastaan luonnollisen hurskauden hento kasvi saa taistella, kun se mieliä tunkea juu-
rineen kristillisen sivistyksen karuun maahan ja kukkia teologian kuivassa ilmapiirissä. Vaikeata tietenkin on esim. »rakastaa» semmoista Jumalaa, jommoista hyvin tunnettu kohta eräässä Herbert Spencerin teoksessa kuvailee:
»Fidshien jumalan sanotaan nielevän

kuolleitten sielut, ja saattaa siis otak-
sua, että hän tuottaa näille piinaa ja tuskaa itse prosessin kestäessä, mutta vähäpätöinen hänen julmuutensa on verrattuna sen jumalan julmuuteen, joka tuomitsee ihmisiä ikuisiin kärsi-
myksiin... Jumala, joka rankaisee Aatamin jälkeläisiä satojen miespol-
vien kestäessä hirmuisilla rangaistuk-
silla mitättömästä rikoksesta, jota he eivät ole tehneet; joka tuomitsee peri-
katoon kaikkia ihmisiä, jotka eivät käytä hyväkseen luuloteltua anteeksi-
saamistapaa, josta useimmat eivät ole kuulleetkaan; joka toimeenpanee sovi-
tuksen uhraamalla vallan viattoman poikansa tyydyttääkseen muka sovitus-
uhrin tarvetta — semmoinen jumala menettelee tavalla, joka herättäisi in-
hoa ja kauhua, jos kysymys olisi inhi-
millisestä hallitsijasta.» (*Religion: a Retrospect and a Prospect*).

Teidän Korkea-arvoisuutenne sanoo epäilemättä, ettei Jesus koskaan opet-
tanut tämänkaltaisen jumalan palvele-
mistä. Niin teosofitkin väittävät. Yhtä-
kaikki palvellaan virallisesti juuri tätä jumalaa Canterburyn tuomiokirkossa, Herra Arkkipiispa; ja Teidän Korkea-
arvoisuutenne yhtyy varmaan meihin siinä kohden, että ihmisten sydämissä täytyy todella piillä uskonnollisen tietä-
myksen jumalallinen kipinä, kun he saattavat näinkin hyvin vastustaa niin myrkytetyn jumaluusopin kuolettavia vaikutuksia.

Jos Te, Herra Arkkipiispa, huimaa-
valta huipultanne luotte silmäyksen ympärillenne, näette kristillisen sivi-
sityksen, jonka kuvaavin piirre, jopa tunnustettu periaate on raaka, sääli-
mätön mieskohtainen taistelu. Tie-
teellisenä ja taloudellisenä selviönä pi-
detään tänäpäivänä, että kaikki kehitys tapahtuu siten, että olemassaolosta tais-
tellaan ja että paraiten varustetut jää-
vät eloon; ja ne, jotka paraiten sovel-
tavat voittajiksi tässä kristillisessä si-
vistyksessä, eivät ole ne, joilla on kaikkien aikain siveysoppien paraim-
miksi tunnustamat ominaisuudet —

eivät jalomieliset ja puhdassydämiset, armaltavaiset, nöyrät, vilpittimät, rehelliset ja sen seminoiset — vaan ne, jotka ovat väkevimmät itsekkyydessä, petoksessa ja teeskentelyssä, eläimellisessä voimassa, väärissä verukkeissa, tunnottomuudessa, julmuudessa ja ahneudessa. Henkismieliset, epäitsekäät ovat noita »heikkoja», joita maailmaa hallitsevat »lait» syöttävät itsekkäille ja aineellisille — »väkeville». Että »valta on oikeutta» on yhdeksännen-toista vuosisadan siveysopin yksinkertainen ja lainmukainen lopputulos, sen viimeinen sana, sillä maailmasta on tullut vain suuri taistelutanner, jossa »paraiten varustetut» syökseivät korpina kaatuneitten kimppuun ja nokkivat niiltä silmät ja sydämet. Tokkohan uskonto ehkäisee tätä taistelua? Karkottavatkohan kirkot korppeja, lievittävätköhän haavotettujen kärsimyksiä, lohduttavatkohan kuolevia? Uskonto ei paina hiuskarvan vertaa maailman suurella vaa'alla, kun maallinen etu ja itsekkäät nautinnot pannaan toiseen kuppiin; eivätkä kirkot osaa elvyttää ihmisten uskonnollista tunnetta, sillä kirkkojen käsitykset, tiedot, käytöstavat ja todistukset ovat kaikki keskiaikaisia. Herra Arkipiispa, Teidän kristinuskonne on viisisataa vuotta ajastaan jälellä.

Niin kauan kuin ihmiset riitelivät siitä, mikä jumala oli totinen jumala tai mihinkä tilaan sielu joutui kuoleman jälkeen, niin kauan te papit ymmärsitte kysymyksen ja osasitte todistuksillanne vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen — päätelmillä tai kidutuksilla, aina tarpeen mukaan; mutta nyt on kysymyksessä ja nyt kielletään semmoisen olennon kuin jumalan itse olemassaolo ja ihmishengen koko kuolemattomuus. Tiede keksii uusia maailmankatsomuksia, jotka halveksien kieltävät minkäänlaisen jumalan olemassaolon; siveydenopettajat laativat siveellisiä ja yhteiskunnallisia teorioja, joissa tulevaisen elämän olemattomuus pidetään päätettyä asiana; ja sekä luon-

non- että sielutieteen, sekä laki- että lääketieteen alalla on opettajan ainoa välttämätön velvollisuus, jos hän mieli saavuttaa hartaan kuulijajoukon, että hänen aatteensa eivät sisällä viittaustakaan kaitselmuksen tai sielun olemassaoloon. Maailma on nopein askelin lähestymäisillään sitä vakaumusta, että Jumala on tarumainen käsite, jolla ei ole luonnossa mitään todellista pohjaa eikä paikkaa; ja että ihmisen kuolematon sielu on tietämättömien raakalaisten mieletön unelma, jota on jatkettu ja ylläpidetty pappien valheitten ja taikatemppujen kautta, pappien, jotka kylvävät itselleen saaton viljelemällä ihmisissä pelkoa, että heidän tarumainen jumalansa on piinaava heidän luuloteltuja sielujansa iankaikkisesti tarumaisessa helvetissä. Kaikkia näitä asianhaaroja vastaan seisoo aikamme papisto mykkänä ja voimattomana. Ainoa vastaus, minkä kirkko on oivaltaanut antaa tällaisiin »väitteisiin» on ollut *piinapenkki ja rovio*; ja kirkko ei voi käyttää sitä todistustapaa nyt.

Selvä on, että jos se jumala ja se sielu, joista kirkot opettavat, ovat olemattomia olentoja, silloin kristillinen pelastus ja kadotus ovat ainoastaan aistinhäiriöitä, joita hypnotisella tavalla on aikaansaatu suurisuuntaisilla vakuutuksilla ja mieleennostatuksilla, jotka yhä kasvavalla voimalla ovat vaikuttaneet sukupolviin heikkoja »hermosairaita henkilöitä». Mitä Teillä on vastaamista tällaiseen ajatukseen kristinuskosta — paitsi uusia vakuutuksia ja mieleennostatuksia? Mitä tietä tahdotte kuljettaa ihmisiä takaisin heidän vanhaan uskoonsa muuten kuin elvyttämällä heidän vanhoja tapojaan? »Rakentakaa enemmän kirkkoja, lukekaa enemmän rukouksia, perustakaa enemmän lähetyksiä, ja teidän uskonne kadotukseen ja pelastukseen on elpyvä ja uudistunut usko Jumalaan ja sieluun on välttämättä siitä seuraava.» Tämä on kirkkojen politikka ja niiden ainoa vastaus epäilijöille ja materialisteille. Teidän Korkea-arvoisuutenne tietää

kuitenkin varmaan, että nykyisen tieteen ja kritiikin hyökkäyksien torjuminen semmoisilla aseilla kuin vakuuksilla ja kaavamaisuudella on samaa kuin astuminen pikakiväärejä vastaan varustettuna heittoaseilla ja nahkakilvillä. Mutta samalla kun aatteitten kehitys ja kasvava tieto murtavat tavallista jumaluusoppia, viepi jokainen uusi tieteellinen keksintö ja jokainen uusi edistyneen europaalaisen ajattelun tuote yhdeksännentoista vuosisadan mieltä lähemmäksi niitä käsitteitä jumalallisista ja henkisistä asioista, jotka ovat tunnetut kaikille esoterisille uskonnolle ja teosofialle.

Kirkko väittää, että kristinusko muka on ainoa totinen uskonto, ja tämä sisältää kaksi eri väitettä: että kristinusko on tosi uskontoa ja ettei ole muuta totista uskontoa kuin kristinusko. Kristittyin mieleen ei koskaan näy johtuvan, että Jumala ja Henki voisivat olla olemassa toisenmuotoisina kuin semmoisina, jommoisina niitä esitetään kirkkonopeissa. Villi-ihminen pitää lähetyssaarnaajaa jumalankieltäjänä, koska hän ei tuo matka-arkussaan mukanaan epäjumalankuvaa, ja lähetyssaarnaaja puolestaan kutsuu jokaista ihmistä jumalankieltäjäksi, joka ei kauna fetishii eli epäjumalankuvaa mielesään; eikä näy olevan villi-ihmisellä eikä kristityllä aavistustakaan siitä, että voi löytyä korkeampi käsitys kuin heidän siitä korkeasta, salatusta voimasta, joka maailmaa hallitsee ja jolle nimitys »Jumala» on paljon sopivampi. Kun ihmiset viskaavat luotaan dogmin, kuvittelevat he samalla vapautuneensa uskonnollisesta tunteesta ja tekevät sen johtopäätöksen, että uskonto on ihmiselämässä yleisyysettä — että se on maalliseen elämään kuuluvain asiain pilviin viskaamista ja voiman tuhlausta, jota suuremmalla hyödyllä voisi käyttää taistelussa olemassaolosta. Aikamme vallitseva materialismi on niin muodoin suora seuraus siitä kristillisestä opista, ettei ole muuta hallitsevaa voimaa

maailmassa eikä muuta kuolematonta henkeä ihmisessä kuin kristillisten opinkappaleiden julistamat. Ateisti, Herra Arkkipiispa, on kirkon äpäräpoika.

Mutta ei siinä kyllin. (Jatk.)

H. P. Blavatsky.

H. P. Blavatsky.

I.

Tämä viime vuosisadan merkillisin nainen, teosofisen liikkeen herättäjä ja alkuunpanija, Teosofisen Seuran »sydän«, oli syntynyt heinäkuun 31 päivänä v. 1831 Ekaterinoslawin kaupungissa etelä-Venäjällä.

Helena Petrovna Blavatskyn isä oli tykkiväestön eversti Pietari von Hahn (Meklenburgin kreivillisestä sivuhaarasta Hahn von Rottenstern-Hahn) ja äitinsä oli tunnettu venäläinen kirjailija Helena Andreevna Fadeef, jota Bjelinskij jossakin teoksessansa nimittää »Venäjän Georg Sandiksi«. Äitinsä isoäiti oli ruhtinatar Helene Dolgorukij. — Helenan äiti kuoli aikaisin ja kun eversti von Hahn sotilaana vietti kuljeskelevaa elämää, seuraten komentamansa sotilasosaston liikkeitä, ei hänellä ollut suurestikaan aikaa viettämään kotielämää perheensä keskuudessa, josta syystä lapset joutuivat sukulaisten hoidettaviksi. Täten Helena Petrovna nuorella iällänsä joutui pois perheensä keskuudesta, eikä hänellä sanan varsinaisessa merkityksessä milloinkaan ollut lapsuuden isän ja äidin hellän sylin kotia. Sukulaisensa Fadeeffin ja Witten perheet ottivat orvot koteihinsa, ja näin H. P. B. jo aikaiseen sai oppia tuntemaan mitä tahtoo sanoa »vieras valta«.

Lapsena ei H. P. B. ottanut talttuakseen opettajien ja kotiopettajien määräämiin lukuohjelmiin ja järjestelmällisiin harjotuksiin; alituisesti ne joutuivat hämmästyksiin hänen terävistä ja syvämietteisistä kysymyksistään, joille he eivät osanneet antaa vastausta;

kummissaan ne katselivat hänen ihmeellisiä edistystensä kielessä ja soitannossa. Koko hänen ominaisuutensa ja luonteensa järkähtämättömyys osoitivat paljon enemmän miehellisiä kuin naisellisia taipumuksia. Hän oli hyvin älykäs ja voimakas; nämä avut eivät häneltä vaikeimmisakaan elämän kohtauksissa ja vaaroissa puuttuneet, eivät häntä koskaan jättäneet. Jo lapsuudesta saakka vallitsi hänen sielussansa ankara matkusteleminen halu, rohkea yritteliäisyys ja voimakkaat tunteet. Hän ei koskaan alistunut minkäänlaisen auktoriteetin alaiseksi, vaan aina toimi ja ajatteli itsenäisesti, laittoi itsellensä oman tiensä, raivasi latunsa, eteensä asetteli kestäväksi riippumattomat päämääränsä, huolimatta maailman noudattamista säännöistä ja vähäkään välittämättä opinkaavasta: »ei se tytölle sovi; tämä ei ole naisellista; näin tekevät nuoret neidit; noin ja näin pitää sinun käyttäytyä». Päätäväisesti rikkoi hän kaikki esteet, jotka asettausivat hänen tiellensä, riistivät häneltä vapauden ja kahlehtivat hänen henkistä kehitystensä.

Omasta tahdostansa meni hän seitsemäntoista vuotiaana naimisiin kenraali Blavatskyn kanssa. Miehensä olisi ikänsä puolesta hyvinkin sopinut hänen isäksensä. Tämä avioliitto ei taitanut olla onnellinen; sillä muutaman kuukauden kuluttua nuori rouva, vähäkään surematta, jätti miehensä kodin ja matkusti pois, ei kukaan tiennyt minne; sillä matkalla viipyi hän lähes kymmenen vuotta; niin että hänen läheisimmäkään sukulaisensa eivät moneen vuoteen tienneet, missä hän oleskeli.

Omaisillensa tunnusti hän suoravai-
sesti, että hän ainoastaan sentähden antoi itsensä vibkiä N. W. Blavatskyn kanssa, että olisi »päässyt vapaaksi» sukulaisensa tarkastuksenalaisuudesta ja saisi toimia oman taipumuksensa ja sisällisen äänensä mukaisesti. Miehensä oli hyvin hyvä, vaikkapa hieman turhantarkka ihminen; hän palveli silloin

Kaukasiassa Erivanin gubernian varakuvernöörinä.

H. P. B. eleli suurimman osan nuoruudestaan Europan ulkopuolella; muutamia vuosia opetteli hän kieliä ja tutki sanskritin kirjallisuutta etelä-Indiassa; siellä hän myöskin tutustui yliaistillisiin tieteihin, joista indialaiset Radja-yogit ovat kuuluisat. Opittuansa käyttämään salaisia, näkymättömiä voimia joutui hän sittemmin suurten ja ankarain vainojen esineeksi; väsymättömät vastustajansa esittivät lukemattomissa kirjoituksissa hänet jonkunlaiseksi »noidaksi eli velhoksi»; taistelun tuoksina vihamiehet alkoivat moittia häntä petoksista ja nimittivät häntä puoskariksi eli sharlataniksi.

Vieraalla maalla alkoi kumminkin kova ikävä kotimaahan häntä ankarasti ahdistaa; v. 1859 eli kymmenen vuotisen poissaolon jälkeen palasi hän sisärensä, rouva Shelihofskyn ja isänsä luokse Pskowiin; sieltä jonkun ajan kuluttua matkusti hän äitinsä sukulaisten luo Tiflisiin.

Ulkomaan matkaltansa palanneena oli hän kuin toinen ihminen. Hänessä ilmenivät erinäiset ominaisuudet ja voimat, joista kaikki niitä nähneet hämmästyivät. Näyttäysi että hän oli hyvin voimakas mediumi — tuota hän kumminkin äärettömästi suri, sillä hänen mielestensä mediumina-olo ei ainoastaan ollut ihmisarvoa alentavaa, vaan hän myöskin katsoi sitä hyvin vaaralliseksi terveydelle. Myöhemmin, kuin hänen sielulliset voimansa kehittyivät, oppi hän myöskin käyttämään ja kurissapitämään omaa tahtoansa ja tarkastelemaan ulkonaisia mediumistisia vaikutuksia; mutta 27 vuoden aikana ne ilmenivät hänen tahtomattansa; ainoastaan ani harvoin saattoi hän semmoisia estää. Häntä ympäröivät lakkaamattomat koputukset ja näyt, joiden syntyä ja syitä hän silloin vielä ei ymmärtänyt eikä osannut selvittää.

Kohta Pskowin ja osaksi Pietarin kaupungin kuin myöskin koko Kaukasian asukkaat rupesivat puhumaan

H. P. B:n »ihmeistä«. Häntä tulivat ihmiset katsomaan kuin kummitusta; kaikkialta saapui kysymyksiä ja kirjeitä; hänet sidottiin kiinni johonkin esineeseen, ettei mitään petosta olisi tapahtunut; tai hän sai liikahtamattomana istua pehmeillä tyynyillä, mutta kaikesta huolimatta koputus, soitto, ja kulkeminen hänen ympärillensä yhäti jatkuivat, oli hän sitten köytetty tai ei. Kaikkein ihmeellisin oli hänen taitonsa salaisten ajatusten lukemisessa.

Kauvan hän etsi jotakin; hänen henkensä kaihosi jotakin sanomatonta selittämätöntä, aivankuin kala etsii vettä ja lintu avaruutta, jossa hänen vapaata lentoansa eivät estä mitkään ansat eikä paulat.

Hän tahtoi päästä vapaaksi siteistä ja kahleista, jotka hänen etsivästä henkeänsä vangitsivat. Hän halusi päästä vankeudesta ja tietämättömyyden yöstä. Ei mikään uskonto eikä pyrintö häntä tyydyttänyt, ja niin hän etsien riensi yhdestä toiseen, sekä uudelleen ja taas uudelleen toivon pettämänä, jätti hän jo alotetun työnsä ja alkoi etsiä uusia ihanteita. Nämä pyrinnot, jotka pitkän aikaa eivät onnistuneet hänelle, hän kun halusi saada selvää jostakin näkymättömästä, käsittämättömästä, käsinkoskemattomasta, hänelle itsellensä ymmärtämättömästä tehtävästä, jonka täyttäminen lepäsi hänen sielussansa raskaana ja velvoittavana hänelle määrätyn toimen täyttämisen tunteena, — nämä pyrinnot johdattivat hänet viimeinkin oikealle puolelle. Nämä tunteet lakkasivat vasta silloin häntä ahdistamasta, kun hän tutustui Teosofian hänen taivaanrannallensa ilmestyneisiin ilmennyksiin, kun hän löysi totuuden.

Nyt hän kerrassaan lakkasi etsimästä; aivankuin merellä eksynyt laiva, joka on lopultakin saavuttanut vahvan, rauhallisen sataman ja luottavaisesti laskee ankkurinsa pohjaan, samoin teki H. P. B.

Teosofian asialle pysyi hän uskollisena koko elämänsä ajan; sille uhrasi

hän terveytensä, kaiken aikansa ja koko sielunsa voimat, viimeinkin tuntiessaan siinä sen työn, jota hän oli määrätty toimittamaan; jossa, niinkuin hänestä näytti, hän oli löytänyt kaikkien voimiensa, uhrauksiensa totisen, ainoen ja kaiken uhrauksen ansainneen päämäärän. Hän oivalsi kaikkien ihmiskunnan jäsenten ja rotujen yhdenvertaisuuden, hänessä vakautui usko ihmisen salattuihin voimiin ja hän kullutti kaiken aikansa tuon ymmärryksen vanhimman uskonnon, teosofian (jumalallisen viisauden) oppimisessa ja sitä muille opettamisessa. Siinä oli hänen elämänsä tehtävä.

»Ihanteet ja uskonnot ovat melkein kaikkialla kadonneet. Valheoppi on ne tukahduttanut», puheli hän. »Meidän aikakautemme ihmiset vaativat sielun tieteellistä tutkimusta, tieteellisiä todistuksia sielun kuolemattomuudesta ja henkisestä elämästä: ainoastaan entisaikain vanha esoteerinen, sisällinen, salainen tiede, AUM'nin oppi — niinkuin sitä nimittivät meidän kirkkomme vanhat puhdasoppiset isät (sanskritkielisestä sanasta AUM, korkein voima) antaa sen heille.»

Mutta kaiken tämän oppi hän paljon myöhemmin; koko nuoruutensa iän H. P. kuljeskeli paikasta toiseen, antausi yhdestä työstä toiseen, mistään löytämättä kaipaavalle sielullensa tyydykettä ja tehtävää. Meidän pitää ottaa huomioon, että niihin aikoihin naisten toiminta-ala oli tuiki harvinainen ilmiö; se ei läheskään ollut senkaltainen kuin se nyt meidän päivinämme on — mutta H. P. ei välttänyt rajoituksista ja osasi poistaa esteet tieltänsä.

Hän oli hyvin taitava käsitöissä; hän osasi valmistaa erittäin kauniita tekokukkia. Yhteen aikaan oli hänelle kokonainen tekokukkatehdas, jonka tuotteet kulkivat hyvin kaupaksi. Sen jälkeen asetti hän kaupan toimeen sanan laajimmissa merkityksessä. Hän koetteli tukinuittoakin ja lähetti päkinäpuun lauttoja ulkomaille; sitä var-

ten piti hänen muuttaa asumaan Mingreliaan, Mustanmeren rannikolle.

Vieläkin myöhemmin koetti hän jollakin halvalla keinolla valmistaa kirjoitusmustetta. Eikä tämäkään teollisuuden haara hänelle tuottanut tappiota; lopulta hän sen kuitenkin möi.

V 1864 hän matkusti etelä Venäjälle; sittemmin Kreikanmaalle ja lopulta Egyptiin. Siellä hän, joka ei vielä ollut tullut tuntemaan kaikkia spiritistisiä petkutuksia, erittäin ihastui paikkakunnan spiritistisiin seuroihin. Näissä istunnoissa tapahtui monta merkittävää seikkaa, joita monistellen paikkakunnan sanomalehdet todistivat.

Kotona olevat omaisensa suuresti ihmettelivät hänen kykyänsä, kun hän kirjeissään kertoi kotimaassa tapahtuneita kuolemantapauksia aivan samana päivänä, vaikka hän itse oleskeli Kairossa, monen tuhannen virstan päässä. Tämä seikka oli hänen elämänsä omituinen ilmiö, ja paljon voisi siitä kertoa, mutta esimerkkien luetteleminen kävisi kumminkin tässä liian pitkäksi.

II.

Vuonna 1873 H. P. B. matkusti Amerikkaan. Näiltä ajoilta on Mr. Sinnett, rouva Blavatskyn elämäkertoja, kirjassansa »Incidents in the life of Mme. Blavatsky» kertonut hänen elämänsä tapahtumia; näitä tietoja haluavat saavat lukea niitä tuosta teoksesta. Amerikassa joutui hän uudelleen spiritistien seuroihin, joista H. S. Olcott kirjassansa »People from the other World» tekee selkoa.

Täällä hän Eddien luona tutustui spiritismii tutkivaan H. S. Olcottiin, joka oli sotinut orjien vapautussodassa. Niinhyvin eversti O. kuin H. P. B. uskoivat henkimaailmaan ja vastustivat ankarasti materialismia; he eivät kieltäneet sitä hyötyä, jota spiritismi eli oikeammin spiritualismi oli tuonut raistuneeseen, uskottomaan maailmaan; he riemuitsivat niistä odottamattomista henkimaailman voitoista, joita tuo liike

synnytti; mutta he tunsivat että tämän näytellyosan täytyy rajoittua ja he tiesivät että ihmiset piti herättää käsittämään ja uskomaan jotakin semmoista, jota »meidän viisaustieteilijät eivät edes ole unissaankaan nähneet». Mutta ihmisiä ei saanut johdattaa yhdestä harhasta toiseen, — epäuskoa edistämällä ja kehoja voimia manamalla — toisin sanoen: ihmiskuntaa ei saanut vajottaa ja taluttaa toimimaan mustan magian harhapoluilla.

Näistä asioista kirjoitti H. P. B. amerikkalaisiin sanomalehtiin kirjoituksia; ja pian ihmiset rupesivat ylistämään hänen älyllisyytensä. Muun muassa kirjoitti hän suuren kirjoitussarjan vastaukseksi prof. Huxleylle, joka saarnasi materialismia ja oli materialistisen maailmankatsomuksen tuki ja turva. Nuo polemiikit herättivät suurta huomiota. Samaan aikaan H. P. B. kirjoitti ensimmäisen suuren teoksensa »Isis Unveiled». Kirjeissään sukulaisilleen hän yhäti uudisti lauseensa: »se, mitä hän kirjoittaa ei ole hänen; hän ei itsekään ymmärrä, mitä hänelle tapahtuu; vaan hänelle on päivän selvää, että sitä, mitä hän kirjoittaa tai puhuu tieteistä ja henkisistä asioista, ei hän kirjoita omasta ymmärryksestään, sillä niistä hän ei hituistakaan ymmärrä, mutta jokin, joka kaikki ymmärtää, käskee häntä ja sanelee hänelle, mitä hänen pitää kirjoittaa».

Nämä ovat ihmeellisiä ilmiöitä ja tietymätöntä on mistä ne lienevät alkunsa saaneet. H. P. B. oli silloin 40 vuoden vanha eikä nuoruutensa iän aikana hänen opintonsa olleet suinkaan suuret, joten täytyy ihmetellä hänen syvällisiä tietojansa. Tällaiset tavatomat »ilmiöt» kovin surettivat ja huolestuttivat H. P. B:n sukulaisia. Yhteen aikaan he jo pelkäsivät, että hän oli järkeänsä menettämässänsä.

Hänen aikalaisensa, eversti Olcott, W. Q. Judge ja A. P. Sinnett sekä monet muut ovat paljon hänen teokstensa puhuneet. Mutta maineen ja kunnian sijaan, saattoivat he H. P. B:lle

ainoastaan surua ja syytöksiä petturiudesta ja petkutuksesta. Totuuden puolesta taistelevat ystävänsä tulivat hänelle vaarallisemmiksi kuin vihamiehet. Kirjoituksillansa he ainoastaan herättivät vihamielisyyttä ja epäilystä omaa oppiansa ja sen edustajaa vastaan. Vihamieliset ihmiset nimittivät H. P. B:n okkultisia ilmiöitä samalla nimityksellä, jota hän itse muutamista puoleksi leikkilään, puoleksi halveksien käytti: »psychological tricks», sielutieteellisiä silmänkääntäjätemppeja ja kumminkin sadat tuhannet ihmiset Indiassa tuntevat näitä ilmiöitä.

Vihamiehet, joita ymmärrettävistä syistä hänellä oli lukuisa joukko, käyttivät hyväksensä H. P:n puolustajien kirjoituksia ja syyttivät häntä kaikenlaisista tempuista. Mutta itse asiassa eivät nämä herjaukset ole päässeet vähintäkään vahingoittamaan hänen elämäntyötänsä eivätkä mitenkään ole kyenneet vähentämään hänen kirjallisten tuotteittensa arvoa ja ansiota, sillä niistä ei voi olla kahta ajatusta: hänen ystävänsä samoin kuin vihamiehensäkin tunnustavat yhdellä suulla hänen nerollisuutensa.

H. P. B:n ensimmäinen suuri teos »Isis Unveiled« sai osaksensa amerikkalaisessa ja myöhemmin eurooppalaisessakin kirjallisuudessa hyvin kiittäviä arvosteluja. Euroopassa kuitenkin oli Isis Unveiled ensimmältä sängen vähän tunnettu. Sen molemmat osat ovat täynnä sitaatteja kaiken maailman kirjallisuudesta ja kaikilta tahoilta ja aloilta. Mutta sitä merkittävämpi on tuo tosiasia, kuinka ihmeellisesti eri ajatuskannat sulivat yhteen tätä teosta arvostellessa. Parhaiten sitä todistaa kaksi venäläistä kirjailijaa: armenialainen arkkipiispa Aivasoffsky ja mainio romaanikirjoittaja Solovieff. Kun ensinmainittu oli lukenut »Paljastetun Isiksen« ja sen yhteydessä Sinnetin teoksen »The occult World«, joka kertoo kaikenlaatuisia henkimaailman ilmiöitä, niin hän paikalla kirjoitti H. P. B:n sisarelle, rouva Shelihoffskylle,

kirjeessä näin: »minun mielestäni suurempaa ihmettä kuin tällaisen teoksen ilmestyminen naisen kynästä — ei voi löytyä«. — Solovieff taas kirjoittaa heinäkuun 7 päivänä 1884 Pariisista melkein samaa:

»Luen Isiksen toista osaa ja tulen täydellisesti vakuutetuksi siitä, että tämä on ilmiö, on ihme.«

Tässä on kahden kirjailijan julkinen arvostelu, joka on kylliksi riittävä osoittamaan tämän kirjan suurta ansiota.

III.

Venäläis-turkkilaisen sodan aikana vv. 1876 ja 1877 kirjoitti H. P. B. pitkiä artikkeleita jesuiittain sekä paavin vihamielisiä aikeita vastaan slaavilaisia kansoja kohtaan. Hänen kirjeensä näiltä ajoilta eivät ole musteella, vaan hänen sydänverellään kirjoitetut.

Hän käänsi Turgenieffin mainion teoksen »Kroketti Windsoorissa« englannin kielelle ja tämä runo oli painettuna muutamiin lehtiin. Kun paavi lähetti maailmaan kirjelmän siitä, että »mitä sukkelammin tämä skismi on tukahdutettu, sitä parempi« sekä: »se on Jumalan käsi, joka johdattaa baschibotsukin miekkaa«, — joutui hän aivan pyöräyksiin ja houreisiin äärettömästä surkuttelusta, kun pimeyden valta oli niin rajaton ihmiskunnassa.

Kun hän tästä taudista parani, niin hän ihan äimistyi näistä paavin myrkyllisistä kirjoituksista ja hänen rukouksestansa, että Jumala siunaisi turkkilaisten asian ja aseet. H. P. B. heti kirjoitti näistä asioista sellaiset artikkelit amerikkalaisiin lehtiin, että paavin lähettiläs koetteli päästä hänen puheillensa. Siihen ei H. P. B. suostunut, vaan kirjoitti taaskin uuden, entistä ankaramman kirjoitussarjan. Tämän pitkällisen, rauhattoman sodan aikana sairasteli hän alinomaan. Eivät edes hänen kirjansa kiittävät arvostelut eivätkä J. Draperin, Alfred Russell Wallace'in ja Darwinin kirjeetkään voineet häntä tyydyttää. »Olen kum-

mastuksissani teidän kirjastanne», kirjoitti hänelle Wallace, »te avasitte minulle uuden, ennen näkymättömän maailman; katsantokantanne selvitti minulle paljon, joka minulle tähän saakka on ollut käsittämätöntä».

Isis Unveiledin ilmestyttyä kutsuttiin H. P. B. vapaamuurarien looshiin jäseneksi. Näin tuli hänestä vapaamuurari, josta hän kirjeessä omaisilensa kertoo. Samalla sai hän vastaanottaa vapaamuurarien merkin, rubiinikivellä kaunistetun ristin ja ruusun.

Vähän ennen vapaamuurarien lähetystä kutsuttiin H. P. B. Benaresin Satta-Bayn yhdistyksen jäseneksi. Tämä seura on maailman vanhimpia. Sen johdosta lähetettiin H. P. B:lle brahminilaiset jäsenmerkit.

Heti sodan loputtua jätti eräs amerikkalainen H. P. B:lle omaisuutensa perinnöksi, sillä ehdolla, että hänen piti kirjoittautua Amerikan alamaiseksi. Tämä suuresti suretti H. P. B:tä ja teki hänet rauhattomaksi. Kumminkin pysyi hän koko elämänsä ajan uskolisena omalle maallensa. Sitä todistaa sekin seikka, että H. P. B. sodan loputtua lähetti rahasumman kotimaansa haavoitetuille. Ensimmäiset raha-ansionsa kirjastansa »Isis Unveiled« käytti hän samaan tarkoitukseen. Kaikki, minkä hän tähän aikaan ansaitsi kirjoituksillansa venäläisiin sanomalehtiin, sai kokonaisena jäädä punaiselle ristille. Osa hänen lahjoituksestansa käytettiin Kaukaasiassa rakennettuihin barakkeihin, joissa hoidettiin haavoitettuja sotilaita.

IV.

Vuonna 1875 Marraskuun 17 päivänä perusti H. P. B. seitsemäntoista muun nerokkaan henkilön kanssa Teosofisen Seuran.

Keväällä v. 1878 tapahtui hänelle kummallinen tapaus: aivan odottamatta hän lankesi tainnoksiin; tämä kesti muutamia päiviä. Hänet luultiin kuolleeksi ja ruvettiin toimittamaan hautajaisia; silloin sai eversti Olcott Indiasta

sähkösanoman siltä henkilöltä, jota H. P. B. kutsui opettajakseen ja jolta hän sanoi saaneensa kaikki ilmiönsä ja tietonsa. Hän sähköitti: »Älkää peljätkö; H. P. B. ei ole kuollut; hän sairastaa ja paranee. Hänen ruumiinsa tarvitsi lepoa. Tulee terveeksi!» Viidennen vuorokauden aamulla tuli H. P. B. tuntoihinsa ja näytti täydellisesti terveeltä.

Tämän tapahtuman jälkeen H. P. B. ja H. S. Olcott, jättäen amerikkalaisen Teosofisen Seuran asiat Judge'in hoitoon, valmistausivat muuttamaan Indiaan. He sanoivat muuttamisensa syyksi sen, että heidän piti enemmän tutustua sanskritinkieleen ja kirjallisuuteen sekä samalla tehdä työtä hindulaisten herättämiseksi. Siihen aikaan eli Indiassa suuri saarnaaja ja uskonpuhdistaja Dayanand Sarasvati. Häntä onkin nimitetty »Hindulaisten Lutherukseksi«. Dayanand saarnasi Vedakirjojen mukaisesti jumaluuden olemuksesta.

V. 1879 helmikuun 17 päivänä pääsivät matkustajamme Olcott ja H. P. B. Indian rannikolle. Bombayn satamassa oli heitä vastaanottamassa Arja Samadshin veljeystö; vastaanotto muodostui juhlalliseksi hetkeksi; siinä oli soittokunta, kukat ja elehvantit.

Nyt alkoi väsymätön työ. Olcott matkusteli ympäri luentoretkillä; H. P. B. istui kotona ja kirjoitti. Hän istui toisinaan työpöytänsä ääressä 18 tuntia peräkkäin. Hän kirjoitti kaikkiin maailman sanomalehtiin ja kokosi ai-neksia vasta perustettavaan aikakauskirjaan (the Theosophist).

Pitkäksi nyt tulisi kertoella kaikista vastoinkäymisistä, kärsimyksistä, puutteista ja monista ilon hetkistäkin, joita H. P. B. täällä sai nauttia ja kestää.

Talvella v. 1881 muutti koko Teosofinen Seura Adyariin lähellä Madrasia. Siellä T. S. osti itsellensä talon ja maapaikan Suuren Valtameren rannikolla. Tämän kodin H. P. B. heti nimitti Adyariksi: (valon istuin eli auringon valtaistuin). Siellä nytkin vielä sijaitsee T. S:n pääkortteeri.

Heti muuton jälkeen vietettiin juhallisesti T. S:n seitsemän vuotisen olemassaolon Vuosijuhla.

Aikaisin keväällä v. 1884 O. ja H. P. B. matkustivat Eurooppaan. Tuskin he olivat saapuneet Europan manteelelle, kuin jo saivat vastaanottaa kutsumuksen Lontooseen, Pariisiin ja Saksa-maalle. Kaikkiin H. P. B. vastasi kieltävästi, yhtä ainoata hän halusi: saada tavata tätiänsä ja sisartaansa.

Äärettömän hauskat ja opettavaiset ovat hänen Europassa oloaikansa. Niistä tulisi kumminkin liian pitkä kertomus näin pienessä lehdessä.

Mahdotonta onkin lyhyessä kirjoituksessa tehdä selvää tämän suuren, jalon venäläisen naisen elämäntyöstä. Monta teosta, on H. P. B. totuudenetsijöille perinnöksi jättänyt. Englanninkielisiä ovat: *Isis Unveiled*, *Salainen Oppi*, *Teosofian avain*, *Hiljaisuuden ääni*, *Idän helmiä*, kokoelma novelleja, suunnaton joukko artikkeleita ja huomiota ansaitseva *Teosofinen Sanakirja*. Venäjän kielellä löytyy, paitsi sanomalehtikirjoituksia: Arvoituksenalaiset heimot Siinisillä vuorilla ja *Durbar Lahorissa*. Monet ja monipuoliset ovat hänen kirjoituksensa maailman sanomalehdistössä ja hänen perustamissaan teosofisissa aikakauslehdissä: *Lucifer* (nykyään the Theosophical Review) sekä Indiassa ilmestyvässä *The Theosophist* ja ranskalaisessa *Le Lotus bleu* (*La revue théosophique française*). Paljon on hän kirjoittanut niinhyvin venäjän, ranskan ja englanninkielellä. Kaikki hänen kirjoituksensa ovat arvokkaat ja syvämieliset, ihmeelliset.

Paljon ja suuret, vieläpä ankaratkin olivat ne vainot, joita hän sai kärsiä; eikä ihmekään; koko kristillinen maailma, materialistit, paavit, jesuitat ja papisto lausuivat ja kirjoittivat herjauskirjoituksia hänen tointansa vastaan. Kaikki hän kumminkin kesti ilolla ja kärsivällisyydellä, hyvin tietäen, ettei hän sotinut oman arvonsa, kunniansa eikä oman maineensa, mutta totuuden puolesta. Totuuden tulkki ja sen le-

vittäjä hän oli. Ei siten, ettei totuutta ennen häntä olisi löytynyt maailmassa: ei, vaan hän sen meille, jotka olimme sen unohtaneet, uudestaan elvytti eloon. Hän oli totisesti aikamme suurimpia ihmisiä. Uusi rivi kaiken lisäksi julkaisi hänen entinen kunnioittajansa ja ystävänsä, ennen mainittu venäläinen kirjailija, H. P. B:n kuoleman jälkeen herjauskirjan, joka käsittää kokonaista 370 sivua. (Nykyaikainen Isiksen uhripapitar). Hän luuli tällä suurella teoksellansa hyvinkin voivansa poistaa totuuden maailmasta; mutta hän ei ole onnistunut, vaikka kyllä paljon hän lienee Venäjällä pahaa verta nostattanut teosofista liikettä vastaan. Olen lukenut tuon teoksen: mutta sen luetuani olen vasta yhä enemmän ja paremmin oppinut kunnioittamaan ja rakastamaan tuota suurta jaloa persoonallisuutta, jota hänen eläessään kutsuttiin Helena Petrovna Blavatskyksi.

H. P. B. istuen kirjoituspöytänsä ääressä, toukokuun 8 päivänä 1891 rauhallisesti muutti pois maallisesta majastansa.

Ja lopuksi: kiitos Sinulle, jalo totuuden puolesta sotinut Sankari! Maailma ei Sinua tuntenut: mutta kaikki ne, jotka etsivät totuutta, eivät koskaan lakkaa Sinua rakastamasta ja muistoasi kunnioittamasta!

Martti Humu.

H. P. B:n muistoksi.

H. P. Blavatskyn kuoltua julkaistiin hänen muistokseen kirja (H. P. B. In memory of Helena Petrovna Blavatsky. By some of her pupils), jossa muutamat hänen kiitollisista oppilaistaan esittivät mielipiteensä vainajasta ja hänen elämäntyöstään.

Suomennamme tähän muutamia otteita heidän lausunnoistaan.

P. E.

Tavallisia ystäviä ja tuttavvia voidaan korvata, mahdollisesti aikaa myöten unohtaakin, mutta ketään ei ole, joka voi astua Helena Petrovnan sijaan eikä häntä liioin koskaan voida unohtaa.

Muilla saattaa olla eräitä hänen lahjojaan, kellään ei ole niitä kaikkia; tämä sukupolvi ei ole nähnyt hänen vertaistaan, tuskin tulevaisuuskaan on näkevä. Arvosteltuna kokonaisuudessaan, ansioineen ja puutteineen, valoisine ja pimeine hetkineen, hyveineen ja heikkouksineen, hän kohoa korkealle yli aikalaistensa, yhtenä nykyajan historian omituisimpia ja merkellisimpiä henkilöitä. Hänen elämänsä, semmoisena kuin sitä olen tuntenut viimekuluneina 17 vuotena ystävänä, virkaveljenä ja työtoverina, on ollut murhenäytelmä — murhenäytelmä ihmisrakkaudesta, joka vei marttyriuteen. Palaen innosta ihmiskunnan henkisen edistyksen ja älyllisen vapautuksen puolesta, epäitsekästen vaikuttimien ajamana, antautuen vapaasti ja omaa etuaan katsomatta työskentelyynsä muitten parhaaksi, hän kuolinpäiväänsä saakka kärsi vainoa ja hätyytystä pilkkaajain, uskonkiihkoilijain ja maallismielisten puolelta. Nämä julkeat vainoojat eivät nytkään antaisi hänen levätä rauhassa, vaan tekevät parastaan tahratakseen hänen tuhkaansa, turhaan toivoen voivansa häväistä hänen muistoaan valheellisilla kertomuksilla hänen elämästään. Heidän pahat aikeensa menevät kuitenkin tyhjiin, sillä hän on jättänyt jälkeensä joukon todistajia, jotka ovat valmiina todistamaan hänen luonteensa ja vaikutintensa puhtaudesta.

Näiden todistajain joukossa seison minä eturivissä, sillä siitä saakka kun ensi kerran näimme toinen toisemme v. 1874, olemme olleet uskottuja ystäviä, joita yhdisti yhteinen työ, ja olemme veljellisessä sovussa pyrkineet yhteiseen päämaaliin samansuuntaisia teitä pitkin. Luonteeltamme ja ominaisuuksiltamme niin erinkaltaiset kuin suinkin kaksi henkilöä voi olla, usein myöskin peräti eri mieltä pienistä kysymyksistä olimme kuitenkin aina yhtenä sydämenä, kun oli kysymys työstämme, sekä nöyrässä halussamme palvelulla ja totella Opettajiamme ja Messareitamme, jotka olivat suunnitelleet

työmme ja valvoivat sitä. Me tunnimme molemmat heitä persoonallisesti, hän kuitenkin sata kertaa läheisemmin kuin minä, ja tämän nojalla keskinäisen suhteemme rikkominen oli yhtä mahdoton ajatella kuin luonnollisten sisarusten välisen sukulaisuuden purkaminen. Hän oli minulle erinäisessä merkityksessä sisar; tuntui kuin meidän liittomme ei koskaan olisi alkanut, vaan pikemmin johtunut sielullisesta, edellisistä maallisista elämistä periytyvästä veriheimolaisuudesta.

H. S. Olcott,
Teosofisen Seuran Presidentti.

H. P. B:n innostus oli saminumaton liekki, josta kaikki teosofimme ovat sytyttäneet tulisoitunsa — esimerkki, joka saattoi hitaan veren kuohuksiin niinkuin sotatorven toivotus.

Sama.

Salaisen viisauden totinen opettaja, jonka päämaali todella on ihmiskunnan kohottaminen ja jalostaminen, ei koskaan ole itsekäs, kunnianhimoinen, voitonhimoinen tai teeskenteleväinen. Neljäntoista vuoden kuluessa olen tämän säännön mukaan tarkasti punninnut H. P. B:n kaikkia tekoja, ja tulos on vain varmistanut kaikki aikaisemmat vaikutelmani. Hän uhrasi rikkauksen, maineen, terveyden ja lopulta elämänsäkin aatteen hyväksi, ja tämä aate oli alussa ja lopussa teosofian totuuksien julistaminen ihmiskunnalle hyödyksi ja onneksi. *J. D. Buck.*

Teosofia ei ole kuollut, vaikka me tänä päivänä seisomme H. P. B:n ruumiin ääressä. Se elää ja sen täytyy elää, koska Totuus ei ikinä voi kuolla; mutta meidän, Totuuden puolustajien, päällä lepää raskain edesvastuu mitä olla voi, nimittäin pyrkimys muuttamaan omaa luonnettamme ja omaa elämäämme niin, että tämä totuus sen kautta kelpaisi muille.

Onneksi meille kaikille on H. P. B. jättänyt tämän tehtävän vakavalle ja täysin järjestetylle pohjalle. Huolimatta

heikkonevasta terveydestään ja ruumiillisesta tuskastaan jatkoi kunnioitettu johtajattaremmen viimeiseen elämänsä hetkeen saakka lakkaamatta työtään sen asian puolesta, jota niin suuresti rakastamme. Ei hänen valpautensa asian hyväksi hetkeksikään laimentunut, ja alituisen hän terotti läheistensä mieliin niitä periaatteita ja työtapoja, millä työ oli tehtävä, silmän räpäykeksikään ajattelematta, että hänen kuolemansa millään tavalla voisi estää täyttämästä sitä velvollisuutta, joka nyt enemmän kuin koskaan on jokaisen seuran innokkaan jäsenen velvollisuus. Tämä velvollisuus, joka niin selvänä on edessämme ja josta H. P. B. antoi meille niin sattuvan esimerkin, on levittänyt tieto Teosofiasta millä tavalla suinkin voimme, etenkin oman elämämme vaikutusvallan kautta.

G. R. S. Mead.

Sen tahdon sanoa, että kaikkina niinä vuosina kuin olen tuntenut opettajattaremmen ja ystävämme, en koskaan ole kuullut hänen lausuvan kovaa sanaa pahimmastakaan vihollisestaan; hän oli todella personoitu ihmisrakkaus ja anteeksi antava hyvyys ja aina valmis tarjomaan sille, joka oli häntä loukannut, uutta tilaisuutta parempaan käyttöön. Sanotaan, että »tuttavallisuus synnyttää halveksimista» — mutta epäpäämätön tosiasia on, että kuta lähempi ja tuttavallisempi suhteemme H. P. B:hen oli jokapäiväisessä elämässä, sitä enemmän opimme häntä arvossa pitämään ja kunnioittamaan. Ihmeellinen, salaperäinen rajaviiva ympäröi hänet aina ja erotti hänen sisäisen, henkisen elämänsä ulkonaisesta, joka näennäisesti oli muiden kaltainen. Hän omisti elämänsä joka hetken sille tehtävälle, jota hän oli lähetetty suorittamaan; ei ollut niin pientä, ei niin vähäpätöistä asiaa, ettei hän sitä suurimmalla tarkkuudella punninnut. Hän kuoli kuin vahtimies paikallaan, samassa nojatuolissa, jossa hän opetti ja kirjotti — paras, uskollisin opet-

tajista, uskollisin, uutterin sanansaattajista.

Isabel Cooper-Oakley.

Kaikki, jotka ovat tunteneet ja rakastaneet H. P. B:ta, ovat kokeneet, minkä mieltymyksen tunteen hän levitti ympärilleen, kuinka läpeensä hyvä ja rakastettava hän oli; välistä mitä valoisin lapsenluonne tuntui säteilevän hänen ympärillään ja silloin hänen kasvonsa loistivat viattoman iloisesta leikkisyydestä ja olivat niin sydämellisen viehättävät, etten koskaan ole nähnyt semmoista ilmettä inhimillisissä kasvoissa. Hänen luonteensa merkillisyyksiä oli, että hän käyttäytyi jokaista ihmistä kohtaan eri tavalla — en koskaan ole nähnyt hänen kohtelevan kahta henkilöä samalla tavalla. Hän näki kohta jokaisen luonteen heikot puolet, ja hänen tapansa niitä koetella oli sangen hämmästyttävä. Ne jotka elivät jokapäiväisessä tekemisessä hänen kanssaan oppivat vähitellen perusteellisesti tuntemaan itsensä, ja ne jotka halusivat hyötyä hänen käytöllisestä opetustavastaan, saattoivat nopeasti edistyä. Monen oppilaan oli kuitenkin vaikea sietää hänen menettelytapansa, sillä mieluisaa ei koskaan ole joutua silmästä silmään näkemään omia vikojaan ja heikkouksiaan ja siksi pä tapahui, että moni jätti hänet; mutta ne, jotka jaksoivat kestää koettelemuksen ja jäädä hänelle uskollisiksi, ne saivat omassa itsessään kokea sitä sisäistä kehitystä, joka yksin johtaa salaiseen tietoon. Totisempaa ja uskollisempaa ystävää kuin H. P. B. ei kukaan voinut olla; elämäni suurin onni on mielestäni se, että sain elää niin tuttavallisessa yhdyselämässä hänen kanssaan, ja kuolinhetkeeni saakka olen koettava edistää sitä suurta, ylevää asiaa, jonka puolesta hän teki työtä niin ankarasti ja kärsi niin paljon.

Constance, kreivinna Wachtmeister.

Verrattomalla voimalla hän julisti sielun olemassaolon ja hengen todelli-

suuden, ei ainoastaan kirjallisilla suurteoillaan, jotka ovat ilman vertaistaan, vaan itsekin elämällä ja toimimalla niinkuin kuolematoman olennon sopii, ja näyttämällä omistavansa voimia, jotka ovat ainoastaan semmoisen olennon saavutettavissa. *Charles Johnson.*

H. P. B:lla oli sydän, uskalias kuin leijonan, ja hän piti kiinni hänelle uskotusta tehtävästä kädellä, joka oli voimakas kuin leijonan.

William Q. Judge.

H. P. B. oli viime aikoina hyvin köyhä, ja minä olen monta kertaa nähnyt hänet suuressa rahan tarpeessa. Saattoipa silloin tapahtua, että joku hyvä ystävä tai harras ihailija lähetti hänelle rahoja, ja pois ne annettiin — teosofiselle seuralle, ahdingossa olevalle ystävälle, vanhalle köyhälle palvelijalle tai jollekin perheelle, jonka hädästä ehkä olin kertonut. Ruhtinaallisen jalomielinen oli H. P. B:n luonto, ja aina tarjoutui jokin väylä, johon se sai tulla — rahansa, vaatteensa, koristeensa, mitä vain hänellä oli, kaikki hän molemmin käsin viskasi sille, joka kärsi hätää.

Annie Besant.

Kun minä tulin H. P. B:n luokse, olin materialisti, kun hän minut jätti, olin teosofi, ja näiden kahden välissä on suuri juopa. Tämän juovan yli hän rakensi sillan ja näytti minulle tien. Hän oli henkinen äitini, eikä lapsella koskaan ole ollut hellempää, kärsivällisempää ja lempeämpää ohjaa kuin hän oli.

Herbert Burrows.

Viimeiset sanat hänen kynästään puolustivat sitä totunden korkeata asiaa, jonka eteen hän oli elänyt; viimeiset kuiskeet hänen kuolevilta huuliltaan rohkaisivat ja lohduttivat niitä, joiden osalle työ nyt etupäässä lankeaisi, kun hän oli poissa.

Walter R. Old.

Sanottakoon mitä tahansa teosofian puolesta tai sitä vastaan, varma on,

että meidän vuosisatamme ja ehkä kaikkien vuosisatoin ihmeellisin nainen nyt on jättänyt tämän maailman. Eilen oli maailmassa Madame Blavatsky — tänään häntä ei ole. Perinnäisyyden ja ympäristön hänelle luomat maalliset olosuhteet on hän heittänyt taakseen. Yhtyvätköhän tulevina aikoina niiden hajaantuneet katkelmat uudelleen inhimilliseksi muodoksi — onkohan kerran uusi Helena Petrovna Hahn syntyvä maailmaan, kun maailma on siksi viisastunut, ettei se enää häntä väärinkäsitä, ei vainoo häntä eikä koeta haudata hänen nimeään valheitten, vihan ja panettelujen vedenpaisumukseen?

Saladin.

Mitä H. P. B. tahtoi, sitä hän ajatteli, mitä hän ajatteli, sen hän sanoi, ja mitä hän sanoi, sen hän teki huolimatta seurauksista. Hänessä olivat niinkuin lapsessa, joka ei epäile, ajatukset, sanat ja teot yhtä ja toistensa kanssa sopusoinnussa.

Franz Hartman.

Ja me jotka tiedämme, mikä erinomainen nainen H. P. B. oli ja kuinka mieltäkiinnittävä ja syvälinen se filosofia on, jonka hän on tehnyt tunnetuksi sivistyneelle maailmalle, me myöskin tiedämme, että päivä on koittava, jolloin maailma on tunnustava hänen suuruutensa ja jolloin se on käsittävä, että me, jotka nyt puolestamme jo kunnioitamme hänen muistoaan, emme ole niin yksinkertaisia ja herkkäuskoisia ihmisiä kuin itsekylläinen ja tavallisesti tietämätön yleisö nyt luulee.

Alice Gordon.

Madame Blavatskyn kunniakkaana tehtävänä on ollut luoda aivan uusi lähtökohta itä- ja länsimaan suhteessa toisiinsa. Ex oriente lux (idästä valo) on tästälähtien oleva tunnussanana, ja valo on tuotava itämaalaisista lähteistä, itämaalaisten opettajain tulkitsemana.

Francescu Arundale,

Muistan hyvin ensimmäiset Madame Blavatskyn kanssa vaihtamani sanat, elokuulla 1887. Huomautin, että tunsin luonnollista pelkoa henkilön läheisyydessä, joka osasi lukea kaikki ajatukseni. Hän vastasi, että tämä olisi epärehellistä. Minä sanoin, etten tahtois kutsua sitä »epärehelliseksi«, vaikka se mahdollisesti olisi epähienoa tai epäoikeutettua tunkeilua. Hän vastasi: ei, se olisi epärehellistä; hänellä ei ollut oikeutta luvattomasti anastaa ihmisen salaisuuksia enemmän kuin hänen kukkaroonsakaan; eikä hän koskaan käyttänyt tätä taitoansa muulloin kuin jos henkilö itse pyysi tai jos olosuhteet olivat sitä laatua, että se oli välttämättömän tarpeellista.

Alexander Fullerton.

Hän yksin maailman suurista johtajista, vaikka ruumiillisessa muodossaan jäikin minulle tuntemattomaksi, antoi minulle totuuden, opetti minulle, kuinka sen löytäisin ja kuinka sitä puolustaisin »koko maailmaa vastaan«. Henki, joka etäältä voi vaikuttaa semmoisen ihmeen, ei suinkaan ole mikään pienempi säde, vaan yksi niitä suuria Valonkeskuksia, jotka eivät kuole, vaikka ihmiset hetkeksi sitä kutsuvatkin epäomaisella nimellä Helena Blavatsky.

J. Campbell Ver Planck.

Hän opetti meille *teosofiaa* — ei vain opinmuotona, ei uskontona, filosofiana, uskontunnustuksena eli avoimena arveluna, vaan *elävänä voimana meidän elämässämme*.

Hänen opetuksensa samoin kuin hänen elämänsä perussävel oli — *Uhratunainen*.

Joitakuita vuosia sitten hän seisoi kuoleman portilla. Inhimillisesti katsottuna hänen silloin olisi pitänyt kuolla; hänen lääkäriensä selittivät, että elämisen toivoa ei ollut — itse hän tiesi, että hän kuolisi, ja iloitsi siitä suuresti. Mutta Mestari tuli hänen luokseensa, näytti hänelle, mikä tehtävä vielä oli suoritettavana, ja antoi hänen

valita — kuoleman autuuden tai elämän ristin.

Hän valitsi ristin. Ja täten hän opetti meille teosofian tarkoituksen ei ainoastaan neuvovilla sanoilla, mutta omalla esimerkilläänkin. Hän oli teosofeista suurin, ei ainoastaan sentähden, että hän pani liikkeen alkuun ja lahjotti takaisin maailmalle muinaisen viisauden aarteet, vaan sentähden että hän itse teki »*Suuren Uhrauksen*«.

William Kingsland.

Olemme vakuutetut siitä, että joindenkuiden vuosien kuluttua Madame Blavatskya pidetään Avataarina, pyhänä inkarnatsioonina (ruumistuksena) ja että jumalallisia kunnianosotuksia suodaan hänen muistolleen.

Babula.

(H. P. B:n hindulainen palvelija).

H. P. B. näytti meille vielä heikosti välkkyvää tähteä, joka loistaa kaukana ajan taipaleella; hän opetti niitä, jotka tahtoivat kuunnella, etsimään itsessään tuon tähden sädettä, hän osotti tietä, jota tuli kulkea, osotti sen tienviittoja ja vaaroja, opetti meitä käsittämään, että se, joka uskollisesti ja itseään kieltäen yhä yrittää auttaa ihmiskuntaa, hän voi pitää kädessään elämän monimutkaisten umpisokkeloiden johtolangan, sillä hänen sydämensä ja hänen sielunsa täyttyy siitä viisaudesta, joka on rakkauden ja kaikesta itsekkyydestä puhdistuneen tiedon lapsi.

Bertram Keightley.

Joka kerta kun näin H. P. B:n, kasvoi rakkauteni, kunnioitukseni ja ihailuni häntä kohtaan. Hänelle olen velkaa kaikesta mitä olen, kaikesta mitä tiedän, sillä kun opin häntä tuntemaan, voitin sekä mielen tyyneyden että siiveellisen tasapainon. Hän loi minuun tulevaisuuden toivoa; hän innosti minua omilla korkeilla, jaloilla ja itsensä kieltävillä periaatteillaan, ja hän muutti jokapäiväisen elämäni antamalla minulle korkean ihanteen, jota minun

piti tavotella: ja tämä ihanne oli Teosofisen Seuran päätarkotus, s. o. työskentely ja ponnistelu ihmiskunnan onnen ja jalostuttamisen puolesta.

José Xifré.

Teosofisia muistelmia.

Se mikä ensinnä kiinnitti huomioni teosofiaan oli sarja kyhäelmiä (A. Fullertonin Mikä on Teosofia?), jotka keväällä 1891 julaistiin Nya Pressenissä. Yksin Teosofian nimikin miellytti minua suuresti. Se muistutti samalla sekä teologiaa (jumaluusoppia) että filosofiaa (viisaustiedettä) ja herätti minussa ajatuksen, että mahdollisesti oli olemassa oppi, joka yhdisti itseensä molempain parhaimmat ominaisuudet ja jossa ne keskenään lopullisesti sopivat. Niin pian kuin olin lukenut tämän mainion kyhäelmäsarjan, tiesin, että siinä oli *minun* oppini, *minun* uskontoni, filosofiani ja tieteeni. Sillä huomasin, että teosofialla oli tieteellinenkin puolensa. Olin luonnosta uskonnollisuuteen taipuva ja olin kasvatettu uskonnollisessa ympäristössä, mutta haluni kävi myöskin luonnontieteellisiin tutkimuksiin. Tunsin epäselvästi, että nämä molemmat mielialani olivat ristiriidassa keskenään, mutta samalla, että niiden ei olisi pitänyt olla. Ymmärrettävä on, että minä näin ollen omaksuin teosofian avosylin. Mutta mikä enimmäin minua hurmasi ja mikä vielä tänäpäivänä on mielestäni teosofian suurin ansio, oli sen täydellinen yleismaailmallisuus, sen kaikki-käsittäväisyys. Se selittää kaikki taivaan ja maan välillä, selittää ja sovittaa, viitaten totuuteen, joka piilee kaikissa maailmankatsomuksissa ja käsitteissä. Se saattaa meidät tyytymään olemassaoloon, opettaa meitä näkemään jumalallisen tarkotusperän kaikessa olemisessa. Ei ole mitään merkityksetöntä, ei mitään itsessään pahaa. Teosofia on älyn kannalta katsoen ikäänkuin korkealla vuoren huipulla, josta se näkee kaikkeen tarkotuksen. Tämä tarkotus on salluttu niiltä, jotka alhaalla laaksossa elävät

ja matelevat, riidellen ja kiistellen keskenään siitä, kellä totuus on, näkemättä, että kukin heistä on saanut käsiinsä vain säteen totuuden mahtavasta auringosta. Jos ihmiset kokoisivat säteensä yhteen, sen sijaan että mustasukkaisesti pitävät kiinni kukin omastaan, voitaisiin saada kuva — joskin vaillinaisen — totuuden auringosta.

Siihen aikaan minulla ei ollut varoja hankkia teosofista kirjallisuutta, ja kesä kului nopeasti toisenlaisissa hommissa. Mutta syksyn tullen kiiruhdin ensiksi tilaamaan ruotsalaista aikakauskirjaa »Teosofisk Tidskrift», jonka ulosantaja oli ruotsalainen Teosofinen Seura. Heti kohtasi tässä katsettani kuolemanilmoitus, että »rakastettu opettajamme ja ystävämmme, H. P. B., oli jättänyt meidät perjantaina toukokuun 8 p:nä 1891 k:lo 2,25 j. p. p.» Tuntui raskaalta täten tavallaan kadottaa ystävä, ennenkuin vielä edes oli oppinut panemaan arvoa hänen ystävyydelleen. »Olipa sinulla ystävä, vaikket sitä tiennyt!»

Tässä aikakauskirjassa ilmoitettiin teosofisia kirjotelmia ja kirjoja. Ja kumma kyllä oli pienessä, kaukaisessa kaupungissa (Raahessa), jossa silloin oleskelin, kirjakauppa, joka möi kaikkea silloista ruotsinkielistä teosofista kirjallisuutta. Tässä tein ensimmäiset ostokseni, alkaen kirjoista »Magi, hvit och svart» (Magia, valkoinen ja musta) sekä »Skrifter, utgifna af Teosofiska Samfundets svenska afdelning» (T. S:n ruotsalaisen haaraosaston julkaisemia kirjotelmia). Ajatellessani nyt silloista kirjallisuutta, muistuu se mieleeni erittäin mallikelpoisena ja eheänä. Seuran säännölliset julkaisut eivät suuresti olleet meidän »Omantuntomme» kaltaiset. (En tahdo tällä vähentää meidän lehtemme arvoa, huomautan vaan tosiasiasta). Yllämainituista kirjotelmista (»de 16 skrifterna») lähtien sisälsivät ne enimmästä päästä valikoiman käännöksiä parhaimmasta ulkomaalaisesta kirjallisuudesta. Kaikki miellytti uutuuden ja alkuperäisyyden viehätysvoimalla; kaikki oli syvällistä ja sisältörikasta.

Vuoden 1889 vuosikertomuksesta nä-

kyy, että teosofiset aatteet levisivät Pohjoismaihin ensinnä Sinnetin kirjojen kautta »Den dolda världen» (Salattu maailma) ja »De Invigdes lära» (Vihittyjen oppi), jotka ilmestyivät v. 1887. Teosofisen Seuran ruotsalainen haaraosasto perustettiin Tukholmassa pidetyssä kokouksessa helmikuun 10 p:nä 1889, jossa tilaisuudessa 17 jäsentä merkittiin kirjoihin.

Tämän seuran ensimmäinen suomalainen jäsen kirjoitettiin luultavasti jäseneksi v. 1891. Kun minä 1892 vuoden alussa pyrin jäseneksi, oli ennen minua vain kaksi suomalaista jäsentä. Toinen näistä on vielä jällellä, vaikka jo iältään vanha. Vuoden 1892 lopussa oli meitä kuusi jäsentä.

Muistan vielä, mitä vaikeuksia minulla oli päästäkseni seuran jäseneksi. En ollut silloin vielä täysikäinen, ja jäseneksi pyrkijältä vaadittiin semmoisessa tapauksessa »isän tai holhoojan myönnitys». Nyt oli isäni laestadiolainen ja vanhan kansan mies eikä suinkaan ollut helppo voittaa hänen suostumustaan, sillä olihan minun askeleni hänen oppinsa mukaan suoraa päätä kadotukseen syöksymistä. Oli miten oli, jollain tavalla selitin hänelle asemani, ja hän perääntyi lopulta, osoittaen sillä, että hän kuitenkin sisimmässään aavisti, ettei totuus ollut minkään lahkon yksityisomaisuus ja että ihmiset tulevat taivaasen monta eri tietä pitkin.

Skandinaviaalaisen Teosofisen Seuran ensimmäinen vuosikokous pidettiin Tukholmassa toukokuun 22—24 p:nä 1894. Mikäli muistin oli tilaisuudessa läsnä viisi suomalaista, kaksi Porista, ja Raumasta, Turusta ja Maarianhaminasta yksi kustakin. Helsingin teoseofeilta oli saapunut adressi, Oscar Lönnrothin allekirjoittamana.

Tässä muistettavassa kokouksessa saimme verrattomaksi eduksemme kuulla Mrs. Annie Besantin pitävän muutamia julkisia esitelmiä. Vaikken ymmärtänyt sanaakaan, nautin kuitenkin omalla tavallani kauniista esittelytavasta. Äänen sointu ja paino ja koko hänen esiintymisensä todistivat, että edessämme seisoi totinen teosofi. Hänen puheensa on aivan intohimotonta ja hillittyä, mutta sitä kannattaa sisäinen

lämpö ja innostus, joka etsii vertaistaan. Ei ole vaikea uskoa, että hän todella on se pelkäämätön totuuden etsijä, joksi häntä mainitaan, ja että hän aina on ollut valmis uhraamaan kaikki totuudelle.

Tämä usko ja luottamus Mrs. Besantin totuudenrakkauteen pantiinkin pian koe-tukselle. Mikäli sittemmin olen kuullut, oli jo samaan aikaan, kuin mainittu vuosikokous pidettiin, ulkomailla tapahtunut Seurassa hajaannus, joka uhkasi lopettaa koko Seuran olemassaolon. Sen silloisen varapuheenjohtajan, Mr. W. Q. Judgen, arveltiin tehneen itsensä syyppääksi petolliseen menettelyyn, koska hän m. m. oli sanonut muutamien kirjojen olevan Mes-tarein kirjottamia, vaikeivät ne olleet.

Kauan kesti, ennenkuin minä sain kuulla tästä asiasta. En tiedä, kenen syy oli, että maaseutujäseniä pidettiin tietämättömyydessä siitä, mitä oli tapahtunut. Vähitellen levisivät kuitenkin vuoden 1895 kuluessa tiedot asioista, ja kun alku ker-ran oli tehty, syntyi pian runsas asiaa koskeva kirjallisuus. Tästä selvisi, että Mrs. Besant julkisesti oli syyttänyt Mr. Judgea petoksesta; toiset taas puolustivat häntä veljeyden nimessä. Erimielisyys kävi yhä kiivaammaksi, kunnes päättyi siihen, että »Lucifer lankesi vetään mukaansa kolmannen osaan taivaan tähdistä», s. o. Mr. Judge jätti Seuran ja suuri osa jäsenistä seurasi häntä. He perustivat uuden seuran ja valitsivat hänet puheenjohtajakseen; tästä uudesta seurasta koitui myöhemmin nykyinen »Yleinen Veljeys» (Universal Brotherhood, Universella Bröderskapet).

Skandinaviaalaisesta sektsionistammekin luopuivat elokuun lopulla 1896 monet jäsenet ja niiden joukossa kunnioitettu kenraalisihterimme t:ri G. Zander, joka oli ollut teosofisen liikkeen etunenässä, siitä saakka kun se sai jalansijaa Pohjoismaissa. He perustivat samalla oman seuransa.

Sangen tuskallista on kosketella asiaa, joka varmaan meidänkin maassamme nykyään on arka. Mutta en voi sietää, että totuus pannaan vakan alle, sillä Yleisen Veljeyden tapana on esittää asia omalla tavallaan, ja yleisön oikeus on saada tie-

tää asiain todellinen tila. Eikä totuuden peittäminen ajan pitkään tuota siunausta seuralle, jonka vaalilause on: »totuus on uskontoja korkeampi.»

Periaatteellinen ero alkuperäisen Teosofisen Seuran ja myöhemmin perustetun Yleisen Veljeyden, jonka nykyinen presidentti on Mrs. K. A. Tingley, välillä näyttää mielestäni olevan siinä, että T. S. pyrkii samassa määrin toteuttamaan totuuden ja veljeyden korkeita aatteita ja sitäpaitsi katsoo totuuden saavuttamisen veljeyssatteen menestyksen ehdoksi, jota vastoin Y. V. korottaa veljeyssatteen arkailematta ensimmäiseen sijaan.

En tahdo tällä tuomita Y. V:n toimintaa. Epäilemättä silläkin on oma tehtävänsä. Olen ainoastaan tahtonut esittää muutamia tosiseikkoja siinä valossa, jossa ne esiintyvät Teosofisen Seuran jäsenille.

M. T. S.

(Tekijän ruots. käsik. suom. P. E.)

Uskontokysymys Suomentöväen puolueohjelmassa.

Viime aikoina on Suomessa paljon puhuttu perustuslakien loukkaamisesta ja moitittu semmoista menettelyä. Eri puolueet, niin erilaisia pyyteitä kuin niillä muuten onkin, ovat kumminkin olleet yksimielisiä siinä suhteessa, että ne ovat nähneet laittomuuden tilan perustuslakien muodostamaa taustaa vastaan.

Mitä töväenpuolueeseen tulee, ei se nykyisissä perustuslaeissamme läheskään näe kansan pelastajaa, mutta se ei sittenkään olisi tahtonut niitä väkivaltaisesti kohdeltavan. Se olisi tahtonut ne muutettavan laillisella tavalla. Töväenpuolue on siis nähnyt perustuslakien viimeaikaisessa kohtalossa epäjohdonmukaisuutta kuten muutkin puolueet. Mutta itse töväenpuolueessa on, ikävä kyllä, ilmennyt sellainen epäkohta, että töväen perustuslaeille ei käytännössä anneta tarpeellista kunnioitusta.

Töväen puolueohjelma muodostaa toistaiseksi töväen perustuslait. Mutta näitä perustuslakeja rikotaan nykyään aivan yleisesti, kun taloudellisista epäkohdista puhuttaessa kajotaan n. s. uskontokysymykseen.

Töväen puolueohjelman 5 pykälää kuuluu:

»Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdistykunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.«

Sanamuodosta päättäen ovat tässä pykälässä lausutut vaatimukset tulevaisuuden asioita. Mutta järjestyneen töväen vetoamien puolueohjelmaan ja töväenpuhujain samoin kuin puolueen äänenkannattajien käytös osoittaa selvästi, että töväen puolueohjelmalle jo nykyään annetaan kaikkea järjestynyttä töväkeä sitova, lakipätevyyden arvo. Ja kun puolueohjelmaa *nyt* jo pidetään järjestyneen töväen siveellisenä lakina, niin katson olevani oikeutettu arvostelemaan ohjelman 5:tä pykälää nykyaikaisen järjestyneen töväen käytöksen kannalta.

Mainitun pykälän ensimmäisessä lauseessa tehdään se vaatimus, että uskonnon tulee olla jokaisen ihmisen yksityinen asia. Seuraavista lauseista nähdään, että »uskonnolla» tahdotaan ymmärtää kirkonmenollisia »jumalanpalvelus»- tai hartaudenharjotustapoja. Puolueohjelman mukaan eivät toisin ajattelevat siis ole oikeutettuja millään tavalla häiritsevästi sekaantumaan joko yhden tai useamman yksilön kirkonmenollisiin tai hartaudellisiin tunteenviihdytystapoihin. Mutta mitenäs menettelevät töväenpuolueen palkkaamat, kiertävät puhujat eli agitaattorit? Seuraavatko he puolueettomasti mainitun pykälän sitä vaatimusta, että »uskonto on julistettava yksityisasiaksi?» Minä tiedän, etteivät he yleisesti niin tee.

Kun töväenpuhujia tulee paikkakunnalle, tietävät vanhoillisuskovaiset jo

edeltäpäin hänestä puhua, että hän on »jumalankieltäjä«. Pappi on kirkossa ja muissa hartaustilaisuuksissa heille vakuuttanut, että niin on asianlaita. Kun muutamat uskalijaammat heistä menevät puhujaa kuulemaan, vahvistuvat he siinä uskossa, että papin puhe oli täyttä totta. Vai miten voisi toisin olla, kun he kuulevat heidän mielestään »jumalankieltämistä« todistavia sanoja puhujan omasta suusta? Useimmat — ehkä kaikkikin — työväenpuhujat sanovat »herätyspuheissaan« esim. näin:

»Teille saarnaavat papit kirkoissa, että teidän on nurkumatta tyytyminen nykyiseen kurjuuteenne. Teitä lohdutetaan semmoisella hölynpölyllä, että teitä muka odottaa kirkas ruunu taivaassa, kun täällä maan päällä kärsitte. Teille luvataan haudantekainen autuus, kun nurkumatta alistutte ja sallitte anastajain imeä teistä kaiken elämänmehun luihin asti. Mutta alkää enää salliko pettää itseänne nukutussaarnoilla. Herätkää työhön ja toimintaan. Muistakaa, että kaikki rukous on turhaa. Asemanne ei tule paremmaksi, vaikka yöt päivät jumalaa rukoilisitte, jos ette itse vaadi parannuksia« j. n. e.

Tämmöistä puhetta voivat sulattaa ainoastaan ne henkilöt, joissa ei koskaan ole ollut n. s. uskonnollista tunnetta tai jotka todellakin jo ovat henkisesti pitemmälle kehittyneitä. Mutta yksinkertaisiin, »uskonnollismielisiin« ihmisiin se tekee kovin masentavan vaikutuksen. Tuollainen puhe on heistä törkeää »jumalanpilkkää«. Kun heidän kalleimpia tunteitaan — kuten rukouksesta lähtevää viihdytystä — tuolla tavalla kohdellaan, ei ensinkään sovi ihmetellä, että he kääntävät selkensä puhujalle ja siitä lähtien karttavat työväenyhdistystä kuin rutonpesää.

Se luulo, että työväenliike »halveksii uskontoa«, pysyy yksinkertaisessa kansassa niin kauan kun puolueen kiertävät puhujat seuraavat nykyistä ryhdyntä menettelytapaa, joka sitä paitsi ilmeisesti sotii puolueohjelman 5:tä py-

kälää vastaan. Mikä oikeus työväenpuhujilla on julkisissa esitelmissään hyökätä »uskonnollisten« tunteitten ja kirkollisten laitosten kimppuun, jos uskonto kerran on pidettävä kunkin ihmisen yksityisasiana? Jos työväenpuhujat todellakin kunnioittavat puolueohjelmaa, ei heillä ole oikeutta lausua »halaistua sanaa« kirkosta eikä papeista julkisissa esitelmissään.

Tätä vastaan väittänee moni, sanoen, että semmoinen menettely on välttämätöntä. Minäkin yhdyn tähän väitteeseen ja lisään, että kirkollisiin asioihin täytyy ehdottomasti kajota, jos meidän päästä yhteiskunnallisten epäkohtien ytimeen. Sen tosiasian tunnusti Matti Kurikka jo silloin kun Suomen työväen puolueohjelmaa laadittiin. Hän sanoi, ettei hän »leikkaamattomin siivin« mahtunut semmoiseen ohjelmaan, jonka mukaan »uskonto on yksityisasia«. Nyt nähdään, että muillekin on tullut pula eteen, kun ovat ohjelman sanamuodon hyväksyneet, mutta eivät voikaan sitä käytännössä seurata. Ohjelma velvottaisi tunnustajansa seuraamaan ankaraa puolueettomuutta kirkollisissa asioissa — nehän ovat »uskonnollisia« materialistisen työväen mielestä — mutta käytännössä ilmenevä tarve käskee poikkeamaan luvattomalle alueelle.

On vaikeaa ymmärtää, miten järkevänä pidetyt miehet voivat olla niin lyhytnäköisiä, että luulevat suuria elämänkysymyksiä voitavan käsitellä, tarvitsematta ollenkaan kajota vallitsevien kirkkokuntien opinkappaleisiin. Mutta niin lyhytnäköisiä olivat ne henkilöt, jotka aikoinaan laativat Suomen työväen puolueohjelman sanamuodon.

N. s. uskonnolliset tunnelmat ja vakaumukset ovat kaikkien valtiolaitosten perustuksena. Kuinka siis voidaan puhua ja vielä uskoa semmoisia tyhmyyksiä, että kirkollisiin oppeihin koskematta voidaan tehdä yhteiskunnallista parannustyötä!

Maissa, joissa ei ole mitään valtiotai pääkirkkoa, kuten Yhdysvalloissa,

määrää »uskonnollinen« moraali yhteiskunnallisen elämän muodot samoin kuin niissä maissa, joitten papit kerskaavat »kansankirkon« muka tuottamasta »siunauksesta«.

Suomen järjestyneellä työväellä on uskonnokysymykseen nähden valittava toinen kahdesta: joko kieltää agitaattorinsa sanallakaan koskettamasta julkisissa puheissa kirkollisia asioita tai muutettava puolueohjelman 5 pykälä toisin kuuluvaksi, jos ei sitä tahdota kokonaan poistaa. Minä puolestani kannatan mainitun pykälän muuttamista, koska työväenpuhujat siinä tapauksessa saisivat vapaat kädet ruoskia kirkkoa mielensä mukaan, heidän tarvitsematta loukata järjestyneen työväen perustalakeja, kuten nykyään on laita. Tuo muutos olisi helposti tehty. Tarvitsisi vaan muuttaa sanotun pykälän ensimmäinen kohta näin kuuluvaksi:

»Uskonnonmuodot on julistettava yksityisasiaksi.«

Johdonmukaisuuden vuoksi olisi myös pykälän toisesta kohdasta poistettava »uskonnolliset« sana.

Meidän hyvät materialistit eivät näy ollenkaan tietävän, että »uskonto« ja »uskonnonmuodot« ovat kaksi eri asiaa, joilla vähintäinkin on yhtä suuri erotus kuin »valkoisella« ja »mustalla«.

Uskonnosta ei voi mikään itsetietoinen olento vapautua, koska uskonto on ihan sama asia kuin yksilöllinen vakautus elämän merkityksestä. Mutta koska eri vakaumustiloja on äärettömän paljo, ovat nämä omistajainsa yksityisasiota. »Uskonto« on kaikille itsetietoisille olennoille yhtä sitova, mutta joku »uskonnonmuoto« sitoo vaan kannattajansa.

Voiko sanoa »yksityiseksi« tarvetta, joka on kaikille yhteinen? Voiko esim. sanoa, että syöminen on kunkin ihmisen yksityisasiaa? Ei koskaan, sillä kaikilla ihmisillä on syöminen tarve yhteinen. Mutta ruokalaji, jota kukin eri aikoina syö, on asianomaistan syöjään yksityisasiaa, jos he muuten elävät sellaisissa oloissa, että voivat syödä erilaisia ruokia eri kerroilla.

»Materialismi« ja »sosialismi« esim. ovat uskontoa yhtä hyvin kuin evankelisluterilaisen kirkon oppi. Ne ovat *uskontoa* mutta eivät *uskontoja*. Toisin sanoen ne ovat uskonnonmuotoja ja semmoisina siis kuuluvat uskuntoon. »Uskonto«- käsitteeseen ei tarvitse ollenkaan sisältyä uskomista »haudantakaiseen« elämään.

Kirkon erottamisella valtiosta ei suinkaan tehdä *uskontoa* vaan *uskonnonmuodot* yksityisasiaksi.

Mutta jos puolueohjelman 5 pykälä muutettaisiinkin niin kuuluvaksi, että työväenpuhujat johdonmukaisuutta loukkaamatta saisivat ruoskia kirkkoa ja pappeja, olisi heidän silloinkin otettava huomionsa se seikka, että paljas haavottaminen ei ole järkevää parannustyötä. Mitä sanottaisiin kirurgista, joka leikkaisi potilaan ja jättäisi hänet leikkauspöydälle oman onnensa nojaan? Häntä pidettäisiin julmurina ja syytettäisiin pian tahallisesta murhasta. Mutta työväenpuhujat tekevät vielä julmempia murhia, jos he, samalla kun repivät alas yksinkertaisten ihmisten autuusrakennuksen eivät rakenna uutta vanhan tilalle. Miksi tarvitsee esim. halveksien väittää, että rukous on »hölynpölyä«, kun kerran nykyajan psyykkiset tieteetkin todistavat, että ihmisen heltiämättömällä, määrättyyn asiaan kohdistetulla tahtomisella on luova voima? Jos itsepintainen tahtominen kerran panee magneettisia virtoja liikkeelle, niin ei suinkaan rukous ole turhaa sille ihmiselle, joka »sydäimestään« tahtoo mitä hän rukoileekin.

Eräs henkilö on Työmies-lehdessä väittänyt, ettei kansalle tarvitse antaa mitään tilalle, kun sen autuusrakennusta repii alas. Mutta hän ei arvatenkaan ole »punninnut« sanojaan. Jos tuo henkilö joutuu toisen kanssa väittelyyn, niin ei suinkaan hän pidä järkevänä vastaväittäjää, joka ei osaa sanoa muuta kuin että »se on väärää«.

Jos työväenliikkeen tienraivaajat siis mielivät päästä kuulemasta semmoisia soimauksia, että »työväenliike halveksii

uskoa», »pilkkaa jumalaa» y. m., niin ryhtykööt ajoissa perkaamaan pois niitä rikkaruohoja, joita epäjohdonmukainen menettely on kasvattanut nykyisen sosialismin maaperään.

Aate.

Teosofinen maailma.

Historian lehti kääntyy. Merkiliisiä päiviä elettiin Suomessa marraskuun alussa. Ulkonainen työ seisahtui kerrasaan ja inhimillisen tajunnan koko voima siirtyi astrali- ja mentali-tasolle, toisin sanoen ajatukset, tunteet ja mielikuvitus pääsivät vapaasti liikkeelle. Nyt tiedetään vanhastaan, kuinka vaarallinen semmoinen hetki voi olla, jolloin äkkiä tapahtuu heitto inhimillisessä sieluelämässä: vaikka onkin laadittu valmis ohjelma ajattelulle, voivat alemmat intohimot päästä liikkeelle ja ryntäyksessään viedä voiton sekä ymmärrykseltä että korkeammalta järjeltä. Että niin ei tapahtunut tuona historiallisena viikkona, että verta ei vuotanut, vaan että Suomen kansa itsetietoiseksi kasvaneena nousi ja pudisti kahleet päältään, se todistaa, että kansan tahto oli puhdas ja että sen päämäärä oli jalo. Mutta se todistaa muutaakin. Se todistaa, että tuohon hiljaiseen taisteluun, tuohon rauhalliseen ponnisteluun otti osaa voima, joka lähti elämän ylemmiltä tasoilta, että siihen ottivat osaa suuret joukot näkymättömiä olentoja, sekä isänmaatansa rakastavia vainajia että muitakin astralisia olentoja.

Kunpa nyt edelleenkin saisimme edetä yhtä rauhallisesti! Uusi päivä valkenee Suomelle ja sen tulo kaikessa loistossaan riippuu siitä, kuinka suuret ja epäitsekkeit meidän käsityksemme ovat Suomen tulevaisuudesta. Jos ymmärrämme, että Suomen tulevaisuus on oleva henkistä, ei aineellista suuruutta, henkistä, ei maallista valtaa ja kunniaa, silloin voimme olla huolehti: voitto on oleva varma.

Tulevaisuuden toiveita. Lähin puuhamme uuden päivän koittaessa on nyt oleva Teosofisen Seuran perustaminen Suomeen, ja luotamme siihen, että se

Seura aikaa myöten on voimallisesti vaikuttava Suomen kansan henkiseen kehitykseen.

Ensi vuoden ohjelma. Koska meillä on huomautettu, että Omatunto, joka levittää paljon semmoisiinkin piireihin, jotka eivät tunne teosofiaa edeltäkäsikin, useinkin on vaikeatajuinen uusille lukijoille, olemme päättäneet ensi vuonna helpotajuisessa kirjoitussarjassa esittää palstoillamme teosofiset perusopit.

Teosofinen kirjakauppa ja kustannusliike. Taloudenhoitajamme F. A. Johansson on anonut ja saanut luvan tällä nimellä harjottaa kirjakauppa- ja kirjankustannusliikettä. Liikkeemme on täten saanut laillisen firmanimen, mutta hoidetaan kuten ennenkin kansallisomaisuutena teosofisen liikkeen palveluksessa. Niin pian kuin kirjakauppaliike saadaan järjestetyksi, tulee se myymään ja hankkimaan kaikkea teosofista ja sensukuista kirjallisuutta ei ainoastaan suomen ja ruotsin, mutta myös englannin, saksan ja ranskan kielillä.

Teosofisia aatteita ilmassa. Ylioppilaat ovat keskuudessaan perustaneet Prometeus-nimisen seuran, jonka ohjelmanaan on taistelu uskonvapauden puolesta kirkollisuutta ja papillisuutta vastaan. Mieltäkiinnittävää on nähdä, millä tavalla yliopistonuoriso suoriutuu tästä korkealle tähtävästä tehtävästään. Kirkollisuutta vastaan saattaa, kuten tiedämme, taistella kahdella tavalla: joko marerialistina taikka teosofina. Materialisti kieltää kirkollisuuden ohella kaiken uskonnonkin, teosofi puolustaa uskontoa, vaikka hän vastustaa sokeata uskoa ja pappisvaltaa. Mutta koska uskonvapaus ei ole samaa kuin uskonnon kieltäminen, saatamme toivoa, että nuori seura Prometeus on ohjelmansa henkeä noudattaen ottava tutkiakseen, mitä uskonto todellisuudessa on. Ja onkohan liian rohkeata toivoa, että se tässä kohden kysyisi neuvoa teosofialtakin ja teosofiselta liikkeeltä?

Ajan merkki sekini. Kirjakauppaan on K. E. Holmin kustannuksella äsken

ilmestynyt sanakirja nimeltä »Suomenkielen vieraskieliset sivistyssanat«. Selaillesamme tätä teosta näimme iloksemme, että muutamat teosofisissa ja sensukuisissa kirjallisuudessa käytetyt sanat jo luetaan suomenkielen »sivistyssanoihin«. Selityksetkin ovat jotakuinkin paikallaan, vaikka ne — tietysti — panevat asiaan perehtyneen ystävällisesti hymyilemään. Niinpä esim. astraliruumiista sanotaan, että se on »*ai-neeton* ruumis(!), joka teosofien opin mukaan voi erota aineruumiista«. Juutalaisten kabbala on »salainen loihutiede« (!) ja kabbalisti on »loihutumestari«. Kääntykää haudoissanne, vanhat viisaat! Turhaan saa etsiä semmoisia sanoja kuin karma, reinkarnatsioni j. n. e., mutta muuten tuo pieni sanakirja kyllä puolustaa paikkaansa kirjoituspöydällä.

Teosofien nimet. Usein kuulemme väärin lausuttuvan tunnettujen ulkomaa-laisten teosofien nimiä; tämä on luonnollista lausujain puolelta, mutta meitä se muistuttaa laiminlyömistämme velvollisuudesta. Kaikille opiksi ja neuvoksi olkoon nyt sentähden sanottu, että Mrs. Annie Besantin nimi ei ole missis Anni Besáng, vaan missis Anni Bessant eli vielä paremmin Beznt (z äännettynä kuin venäläinen z); Mr. Leadbeater kuuluu oikein lausuttuna mistö Ledbiitör (ei liidbiitör); Mme. Blavatsky on madam Blavátski (ensimmäinen sana koroton); eversti Olcott on Olkot; Mr. (George R. S.) Mead äännetään mistö (Dshoodsh) Miid; Mr. Judge on mistö Dshödsh. Mrs. (missis) merkitsee rouva, Mr. (mistö) merkitsee herra; Madame (madám) on rouva: Vielä olkoon mainittu, että »Mistä tulen, mihin menen?» kirjan tekijän (Carl du Prel'in) nimi on Karl dy Prel; »Luonteen kasvatus» nimisen kirjasen on kirjoittanut R. W. Trine, lue Train.

Teosofisia luentoja Kouvolassa ja Lahdessa. Lokakuun 14 ja 15 päivänä piti P. E. kaksi teosofista esitelmää Kouvolassa ja 15 p:nä yhden esitelmän Lahdessa. Molempiin paikkoihin oli häntä yksityisesti pyydetty puhumaan. Lah-

desta kirjottaa meille kirjeenvaihtajamme A. S. seuraavasti:

»Viime kesän kuluessa on täällä paljon pohdittu teosofista kysymystä, kun alkua ensin keväällä saatiin parista esitelmästä. Eräällä taholla on siitä toisinaan kiivaastikin väitetty. Summa kuitenkin väittelyistä on ollut se, että uteliaisuus opin perusteihin kiintyy aina yhä kiivaammaksi ja näyttää siltä niinkuin ei tyydytystä asian ratkaisun suhteen tulisikaan, ennenkuin on otettu selvää siitä, sikäli kuin vaan mahdollisuuttakin on olemassa. Lokakuun 15 p. iltana oli meillä tilaisuus taas tutustua tuohon totuuden etsijäin oppiin, sillä kirjailija Pekka Ervast pistäytyi ohikulkeissaan täällä, pitäen meidän oloihin nähden hyvin lukuisalle kuulijakunnalle esitelmän, jota yleisö näytti erittäin tarkaavaisena kuunnelleen.

Tällä kertaa todisteli puhuja perättömiksi niitä tavallisia väitteitä, mitä yleensä vastustajain puolelta esiintuodaan, ja onnistuikin hän siinä oivallisesti, koska pari kiivainta materialistia jäi aivan sanattomiksi esitelmän johdosta eivätkä halunneet enää tavalliseen tapaansa jatkaa väittelyä yksityisessä seurapiirissäänkään. Ikävä vaan ettemme saaneet kuulla enempää.

Toivossa, että tulevaisuus mukanaan tuo meille uusia tietoja sekä samalla uusia totuuden etsijöitä, jäämme odottamaan sitä aikaa, jolloin ihmiskunta tajuaa asemansa ja sen tarkoituksensa, jota kohti itse kunkin yksilön on pyrkiminen. Silloin voimme sanoa vasta totuuden pääsevän sille tilalle ihmiskunnassa, ettei sitä kenenkään enään tarvitse etsiä, vaan löytää sen jokainen omasta itsestään.»

Uudet kirjamme. *Bhagavad-Gítá* eli *Herran laulu* on nyt Martti Humun suomentamana valmistunut painosta. Se on laaja, runsassisältöinen teos, jonka ei pitäisi puuttuman kenenkään teosofin eli totuuden etsijän kirjahyllyltä. Hinta Smk 3: —. Samaten on valmistunut Pekka Ervastin laatima *Salatieteilijän sanakirja*, jonka tärkeydestä jo kauan on puhuttu. Se selittää noin 700 sanaa ja maksaa Smk 1: —.

Suuren lakon aikana oli teosofinen toiminta niinkuin kaikki muukin työ keskeytetty Helsingissä. 8 p:nä oli lakon jälkeen ensimmäinen keskiviikko-kokous konttorissa.

P. E.

Tämä numero on suurlakon takia myöhästynyt.

Kirjoja, vanhoja ja uusia.

III.

Carl du Prel: *Mistä tulen, mihin menen?* (Suomennos saksankielestä; alkuteoksen nimi »Das Rätsel des Menschen. Einleitung in das Studium der Geheimmwissenschaften«.).

Joka tästä kirjasta luulee löytävänsä laajaperäisen teosofisen esityksen ihmisen koko elinkaudesta, huomaa pian erehtyneensä. Kirja ei ole niin sanoakseni puhtaasti teosofinen, vaan perustuu tunnettujen tosiseikkojen sekä enemmän tai vähemmän harvinaisten, somnambulismien, hypnotismien ja spiritismien alalle kuuluvien ilmiöiden omintakeiseen harkitsemiseen. Mutta juuri tämän kautta pitäisi kirjan arvon melkoisesti kasvaa niiden silmissä, jotka eivät tunnusta puhtaasti salatieteellisen tutkimuksen tuloksia. Suositon sitä kaikille materialisteille. Älkööt he säikähtykö tekijän nimeä, vaan tutkikoot ennakkoluulottomasti kirjassa esitettyjä tosiasioita ja todisteluja. Lähemmin tutustukseen näihin tosiasioihin pitää kumminkin lukea tekijän suurempia teoksia, esim. »Philosophie der Mystik» (Mystiikan filosofia, ruotsinnettuna nimellä *Det dolda själslifvet eller Mystikens filosofi*) ja »Die monistische Seelenlehre» (Monistinen sieluoppi, ruots. *Själsläran framställd ur synpunkten af människoväsendets enhet*).

Tekijä on saavuttanut monta ystävää ja ihailijaa puhtaasti, mallikelpoisen tyyliä ja selvän ajatusjuoksunsa takia. Kirjan alkupuoli tuntunee muutamain mielestä

hieman kuivalta, mutta joka ei tästä pelkää lukua jatkamasta, tulee runsaasti palkituksi, sillä kirjaa kätkee tosiaankin monta suuriarvoista älyllistä aarretta ja on omiansa kasvattamaan ja kehittämään lukijan ajatusta.

Tekisi mieleni ryhtyä valikoimaan muutamia ajatuksia tekijän runsaasta varastosta, mutta kieltäydyn tästä halustani, koska en tahdo ennättää tekijän edelle, vaan kehotan lukijaa tutustumaan häneen itse lähteestä. Kirjan vallitseva aate on kuitenkin se, että ihmisen sielu eli korkeampi minä on etsittävä semmoisilta olemuksemme aloilta, joista tavallisissa oloissamme emme ole itsetajuisia, ja että tämä sielu on samalla sekä järjestävä että ajatteleva.

Suomennos ei ole vaille virheitä ja puutteellisuuksia.

IV.

Pekka Ervast: *Mitä on kuolema? Palanen yliaistillista sielutiedettä.*

»Elää tai kuolla, se on kysymys» — ei ainoastaan Hamletille, vaan meille kaikille, ei ainoastaan ajalle, vaan iankaikkisuudelle. Kaikki kerran kuolemme. Mikä meitä toisella puolen odottaa? Onko ylipäänsä olemassa mikään toinen puoli? Kirkolla on kyllä nyt niinkuin ennenkin vastaus valmiina; mutta osaksi se vastaus on epämääräinen ja järjelle vastenmielinen, osaksi — todistamaton. Käsillä olevan teoksen suurin ansio on ehkä siinä, että se kokoo ja selvässä ja elävässä muodossa esittää lukijalle niitä todisteita yksilön olemassaolosta kuoleman jälkeen, joita voidaan saavuttaa tutkimalla 1) psyykkisiä ilmiöitä yleensä, 2) spiritismiä ja 3) okkultismia eli salatiedettä (teosofiaa).

Tietoa, ei arveluja, on ajan tunnussana. Jokaisen totisen teosofin sydäntä täytyy ilahuttaa, kun hän huomaa, kuinka »okkultiset» asiat joutuvat tieteellisen tutkimuksen ja todistelun esineiksi. Jonkun verran on jo toimittu siihen suuntaan, ja piankin on ehkä koitua aika, jolloin ihmisen sielun kuolemattomuutta yleisesti pidetään tieteellisesti todistettuna tosiasiana. Jospa todella siinä oltaisiin.

Mainittu teos alkaa näin: »Tämä kirja

puhuu kuolemasta. Ensiksi se väittää, ettei ihminen kuollessaan kuole, ja toiseksi se kertoo ihmisen kohtalosta kuoleman jälkeen.» Tätä aineen toista puolta ei kuitenkaan ole käsitelty niin seikka-peräisesti kuin kirjan nimestä päättäen saattaisi odottaa. Mutta kirjan arvo ei siitä vähene. Se on samoin kuin C. du Prelin »Mistä tulen, mihin menen?» oivallinen johdanto ihmiselämän arvotuksen tutkimiseen. Itse asiassa se esittää psyykkiset ilmiöt järjestelmällisesti ja luokitsee ne ja on jo siitäkin syystä suositettava.

Luku »Vainajat ja fyysillinen maailma» tarjoo lukijalle yleissilmäyksen spiritistisistä ilmiöistä teosofiselta kannalta — noista ilmiöistä, jotka nykyään, vähemmässä määrässä, ovat meidänkin maassamme muo-dissa. Huomattava on muuten se ero, mikä kirjassa varhemmin tehdään puhtaasti spiri-tististen ja mediumististen ilmiöiden välillä.

Kirja loppuu inspireerattuun yleissil-mäykseen ihmissielun synnystä, sen kehi-tyksestä ja siitä huimaavan korkeasta pää-maalista, jonka se kerran tulevaisuudessa on saavuttava.

Mitä teoksen kirjalliseen muotoon tulee, lienee käsitykseni siitä käynyt selville jo edellisestä. Tämmöiseen kirjallisuuteen vähemmin perehtyneelle lukijalle lienevät kuitenkin useasti esiintyvät vieraskieliset sanat ja latinalaiset lauseparret yhtä mo-nena kompastuskivenä. Mielellään näkisi semmoisten sanain asemesta kuin eksperimen-tti, kompliseerattu, resonemangi, si-tuatsioni y. m. puhtaasti suomalaisia sanoja. Tuiki tarpeellinen sanakirja on liitetty kir-jan loppuun.

Criticus.

„Teosofiaan Ulkopiirteitten“ suomentajalle.

Vastaukseksi teidän vasta-arvosteluunne Omantunnon viime numerossa pyydän ensin saada kertoa muutamia tosiseikkoja. Kun ensi kerran (v. 1904) luin teidän suomennoksenne, kummastutti minua, että monet kohdat siinä tuntuivat vaikeatajui-semmilta kuin englantilaisessa alkutekstissä ja ruotsalaisessa käännöksessä. Koska

minä kaikesta sydäimestäni soisin, että Suomen kansalle — varsinkin sen syville riveille — teosofian oppi tarjotaan, mi-käli mahdollista, selvässä ja tajuttavassa muodossa, katsoin velvollisuudekseni huo-mauttaa kirjan ulosantajille näistä seikoista sekä pyytää heitä painattamaan ja kirjan ostajille jakamaan oikaisulehden. Kun tämä esitykseni jäi seurauksitta, mutta mi-nua sittemmin pyydettiin kirjottamaan arvostelu kirjasta, käytin tietysti tilaisuutta hyväkseni julkisesti lausumaan saman toi-vomuksen toisessa muodossa. Tällä ker-taa menestyin sikäli, että toimitus sanoi suostuvansa *ottamaan vastaan* ja aika-kauslehdessä painattamaan kysymyksessä olevia oikaisuja. Mieluummin olisin suo-nut jonkun taitavamman henkilön tehneen näitä korjauksia, mutta kun ei semmoista kuulunut, ei minulle muuta jäänyt kuin itse ryhtyä toimeen. Koska kuitenkin suomenkielen taitoni on puutteellinen, tyy-dyin vain huomauttamaan niitä kohtia, jotka mielestäni olivat korjattavat, ja jätin toiselle kielelle taitavammalle henkilölle sa-mojen kohtien uudestaan suomentamisen¹. Itse asiassa on tämä suorittanut oikaisut jotakuinkin niin kuin itse olisin ne teh-nyt; olen siis valmis edelleenkin omalla nimelläni niistä vastaamaan.

Mitä nyt erityisesti tulee sanaan *eläke-osa*, ei yksikään niistä suomalaisista, joilta olen tiedustellut, ole ymmärtänyt sitä kir-jan kohtaa (siv. 12, riv. 6), jossa tämä sana esiintyy, kun sitä vastoin vallan hy-vin ymmärsivät liite-sanan tässä yhteydessä. En liioin ole vallan ilman auktoriteettia, koska Wenström & Lindgrenin tunnetussa suuressa englantilais-ruotsalaisessa sana-kirjassa v:lla 1889 sana *appanage* selite-tään seuraavasti: »underhållsanslag åt furstesöner; bihang (liite); tillhörighet, lott». Sanaa *ei* ole sekoitettu sanaan *appendage*.

¹ Allekirjottaneelle, joka siis vastaa korjauk-sien suomalaisesta asusta. Lukuunottamatta näitä riidanalaisia kohtia, joissa kirjan suomen-taja allekirjottaneenkin mielestä on joko väärin ymmärtänyt tai hämäästi suomentanut englan-ninkielistä tekstiä, on sekä »Teosofiaan Ulko-piirteitten» että »Jälleensyntymisen» suomennos kerrassaan mallikelpoinen.

Onnekkiaan keskittien sanojen liite ja eläke-osa välillä tarjoaa sana *tillhörighet* (oma, omaisuus), jota ruotsintaja on käyttänyt ja josta ehkä mekin voisimme sopia!

Edellytys; periaate. Jos näitä sanoja selvitetäisiin samalla tavalla kuin te olette selvittänyt sanoja theory, hypothesis ja appanage, luulen, ettei tulos lankeaisi teidän eduksenne. Tärkeä seikka on kyllä sanain johto, mutta niiden yleisen käytön hyväksymää merkitystä ei liioin saa jättää huomaamatta. Olen kysynyt useilta tavallisen sivistyneiltä suomalaisilta, mitä nämä sanat käytännössä merkitsevät, ja kaikki he ovat antaneet tukea omalle käsitykselleni. Muuten olen täysin tyytyväinen siihen tapaan, jolla itse olette käyttänyt sanaa »periaate» Omassatunnossa, siv. 180, 4 kapp., ja sanaa »edellytys» kirjassa Jälleensyntyminen, siv. 66, riv. 19.

Sielunmittausoppi. Kukaan, joka ei muuten tunne psykometriaa, ei saata aavistaa, mitä tällä sanalla tarkotetaan. Ei sanan johtokaan selitä mitään tässä kohden. Sentähden sanaa ei ole ruotsinnettu eikä sitä pitäisi suomentaakaan. Sitä vastoin olen aivan yhtä mieltä »erään Omantunnon lukijan» kanssa siitä, että kirjassa »Mistä tulen, mihin menen?» esiintyy liian paljon vieraskielisiä sanoja. Semmoiset sanat nim., joilla on epäamättömästi sopivia vastineita suomenkielessä (kuten esim. transcendentaalinen = yliaistillinen, okkultinen = salainen) pitäisi kyllä suomentaa. *Kultainen keskitie* — sepä juuri minun »periaatteeni».

Te sanotte, että teidän mielestänne ei ole käännösvirheitä »Teosofiian Ulkopiirteissä». Minun mielestäni on niitä vielä moniaita lukuunottamatta riidanalaisia sanoja. Mutta en tahdo viedä tilaa niitä uudestaan esittämällä. Suotakoon minun kuitenkin lopuksi huomauttaa, että oikaisuillani olen juuri koettanut saada näkyviin kirjan henkeä antamatta kuivan kirjallisuuden tulkittamisen sitoa itseäni, niin että kun esim. englanninkielisellä sanalla on useampia merkityksiä, olen valinnut sen merkityksen, joka näyttää olevan paikallaan siinä yhteydessä ja muuten pitää yhtä sen vähäisen tiedon kanssa, mikä mi-

nulla on teosofisista opeista ja teosofisen seuran historiasta.

Ruotsintajalla on useimmissa kohdin ollut sama käsitys kuin minullakin.

Etten ole tahtonut esiintyä »turhan tarkkana», selviää siitä, etten sanallakaan ole viitannut siihen, että olette jättänyt suomentamatta alkutekstin 31 sivulla olevan runon, sentähden juuri etten katsonut tätä runoa (jonka kirjan tekijä oli kopioinut amerikkalaisesta lehdestä) kirjan sisällykselle välttämättömän tarpeelliseksi.

Criticus.

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettämään toimitukselle kysymyksiä lehden ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan lehdessä painettuihin kysymyksiin.

XIII. Kysymys. A. K. *Onko ole-massa ruumiillista ylös-nousemusta ja sama vanha ruumisko se nousee ylös, samat atomitko jälleen rakentavat fyysillisen tomumajan?*

Vastaus. Z. »Ylös-nousemus viimeisenä tuomiopäivänä» tarkoittaa sitä henkistä kehitystilaa — vihkimystä — jolloin ihminen herää itsetietoiseksi n. k. syyruumiissaan, korkeammassa älyruumiissaan, eli toisin sanoen tulee itsetietoisesti kuolemattomaksi yksilöksi, jolle »elämän» ja »kuoleman» salaisuus on avattu kirja. Hänen varsinainen käyttövälineensä on silloin se kirkastettu taivaallinen ruumis, josta Paavali puhuu, vaikka hän tietysti vielä näkyväisessä maailmassa on pukeutunut fyysilliseen ruumiisensa. Hän on »ylös-noussut» ja käynyt »viimeisen tuomion» läpi sentähden, että hänen ei enää tarvitse »kuolla», s. o. kadottaa personatajuntansa, ja tulla »tuomitukseksi» uuteen personatajuntaan uudessa ruumistuksessa, vaan kykenee nyt »kuolemaan» ja »syntymään uudeleen», mikäli tarvis vaatii, kadottamatta yksilöllistä muistiaan ja kirkastettua persoonallisuuttaan.

Kun siis on kysymys »ruumiillisesta ylös-nousemuksesta», ei tämä saada tarkoittaa edellämainittua henkistä ylös-nousemusta,

vaan reinkarnatsionia eli jälleensyntymistä, ja se on puolestaan »ylösnousemus«, joka ei tapahdu kerran epämääräisessä tulevaisuudessa, vaan säännöllisesti uudistuu joka ihmisen kehityshistoriassa. Ruumiillisesti olemme kaikki lukemattomia kertoja »nousseet ylös« ja tulemme edelleenkin »nousemaan«, ja tätä jälleensyntymistä ajatellessamme sopii meidän kysyä, saammeko vanhan ruumiimme takaisin, kokoontuvatko uudelleen samat vanhat atomit meille »tomumajaksi.

Tähän kysymykseen vastaamme kielteisesti. Koko kysymys on turha, kun muistelemme sitä tieteellistä tosiasiaa, että fyysisen ruumiimme lukemattomat atomit alati vaihtelevat. Seitsemän vuoden kulluttua, sanotaan, on joka kohta ruumiissamme uusi! Yhtämittaa lähetämme ympäröivään avaruuteen fyysisiä atomeja (eikä ainoastaan fyysisiä, vaan myös astralisia ja mentalisia) ja yhtämittaa otamme vastaan uusia tulokkaita. Kuinka siis voisi olla puhuttakaan minkäänmoisista määrätyistä atomeista, jotka palaisivat takaisin ruumiillisessa ylösnousemuksessa?

Kuitenkin väittävät salatieteilijät, että on olemassa *yksi n. k. pysyväinen atomi* joka tasolla (s. o. mentali-, astrali- ja fyysisillä tasolla). Tämä atomi säilyttää itsessään kaiken sen värähtelykyvyn, minkä ihminen on oppinut. Sen ympäri muodostuu joka ruumistumassa vastaavan tason ruumis. Niinpä fyysillinen permanenttinen atomi on se kaikista pyhin, joka säilyttää kaikki fyysiset kokemuksemme ja jonka ympäri muu fyysillinen ruumis on rakennettu kuin temppeli pyhätön eli alttarin ympär.

XIV. Kysymys. E. K. *Kasvattaako yhteiskunta rikoksen tekijät vai onko se luonteen taipumus?*

Vastaus. Z. Taipumus pahaan on yksilössä synnynnäinen — uudemmat kriminologit, rikostieteen tutkijat, ovat huomanneet tämän, jälleensyntymisopin kannalta päivän selvän tosiasian — mutta sen sijaan, että yhteiskunnan pitäisi niin kasvattaa jokaista yksilöä, että hänessä heräisi tahto taistella pahoja taipumuksiaan vastaan ja lopulta kyky voittaa ne täydellisesti, tarjoaa yhteiskunta valitettavasti hänelle pal-

jon tilaisuutta kehittämään ja kasvattamaan synnynnäistä pahuuttaan. Kaikkeatunnustusta ansaitsevat tietysti semmoiset yhteiskunnalliset laitokset, joissa erityisellä huolella kasvatetaan pahankurisia lapsia (tavallisesti semmoisia, joita jo on tuomittu määrätystä rikoksesta), mutta kuinka paljon onkaan niitä raukkoja, jotka ilman huolenpitoa ja ilman kasvatusa heitetään maailmaan ja vasta myöhemmässä iässä joutuvat kiinni suoranaista rikoksista!

Toiselta puolen on ihmisyksilöitä, niin kehittymättömiä, niin kokemattomia ja muutamissa tapauksissa niin ilkeämielisiä, että inhimillinen kasvatus ei heihin pysty. He tarvitsevat elämän koulun suuria kärsimyksiä puhdistuakseen.

XV. Kysymys. M. K. *Omantunnon 7 numerossa vastasi X eräseen kysymykseen, että raamatun ihmekertomukset salatieteen kannalta ovat tosia. Mistä sitten tulee, että esim. Johanneksen näyt ja ilmestykset sotivat valistunutta järkeä vastaan? Eihän kukaan meikäläisistä usko kuolleitten ylösnousemista viimeisenä tuomiopäivänä, tähtien tuolla puolen olevaa jalokivimuureilla ympäröityä taivaallista Jerusalemiä y. m.*

Vastaus. Z. Todelliset näyt ja ilmestykset, jotka tulevat meille korkeammilta tasoilta ja koskevat niiden tasojen elämää ja olosuhteita, ovat melkein aina *vertauskuvallisia* ja sentähden »järkeä vastaan sotivia« — eli paremmin »ymmärryksen yli käyviä«. Sillä ne ovat käsittelemättömiä ainoastaan niin kauan kuin koetamme ymmärtää niitä fyysisesti; jos sitä vastoin etsimme niissä piilevää merkillisyyttä ja löydämme sen, silloin järjettömyys niistä paikalla katoaa. Kts. esim. edellä, kuinka voimme ymmärtää »kuolleitten ylösnousemuksen« (vastaus XIII kysymykseen). Tietysti on ihmisiä, varsinkin mediuumeja, jotka eivät ymmärrä näkyjensä symbolista merkitystä, vaan ottavat niitä »kirjaimellisesti«; he voivat silloin, jos sattuvat näkemään esim. joitakin astralisia kauhuja, pelotella itseään ja muita kaikenmoisilla luulotteluilla maailman lopusta, helvetin tuskista, Jumalan tuomioistuimesta, synteihin hukkumisesta y. m.

KIRJAPAINOYHTIÖ VALO

Helsinki :: Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä)

Telefooni 39 40

Suorittaa huolellisesti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä :: Nopea suoritus :: Hinnat kohtuulliset ::

ALEXANDERSG. 17
KIRJAKAUPPA * BOKHANDEL
AKTIEBOLAGET
MINERVA
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI — TELEF. 23 03 — HELSINGFORS. 17

J. A. Tuklaisen Paperikaupassa

Hämeenkatu 2 A. Puhelin 20 41

Otetaan vastaan m. m.

„Omantunnon“ tilauksia.

Teosofista kirjallisuutta on kaupassa myytävänä

KARL SUNDSTRÖM KAIVERTAJA.

KAUTSCHUKKI NIMILEIMASIN
TEHDAS.



Helsinki. Aleksanterink. 50.

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Albertinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se
on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

VAKUUTUS-OSAKEYHTIÖ

KALEVA

Henkivakuutuksia :: Elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

Bambuputkihuonekaluja.

Kukkaispöytiä, Osastosemiä, Uunisemiä y. m. Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden vakuudella. Täydellisiä huonekalustoja japanilaiseen malliin. — Helsinki, Sirkustalo. Tel. 48 10. A. B. SÄRLIN.

O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B. KELLOSEPÄNLIKE

perust. v.a 1883. Tel. 11 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista Sveitsiläisistä tehtaista. Selnäkelloja, hyviksi tunnettuja Junghausin ja Barkerin teoksia. Kellonperiä, Silmälaseja y. m. alituisesti varastossa.

HUOM.! Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

J. LILJESTRÖM, Kultaseppä

Kulta- ja hopeatöitä korjataan sekä suoritetaan tilattaessa. Galvaanista hopeoimista ja kultaamista hyvästi ja halvalla.

Länsi-Heikinkatu 6.

O. J. Liljan

hyväksi tunnettu

Kirjansitomo

Helsingissä

Vastaanottaa kaikkia ammat-
tiin kuuluvia töitä ja suori-
tetaan nämät varsin huolel-
lisesti ja nopeasti sekä
kohtuullisiin intoihin.

Osote: Fredrikinkatu 42.

Puhelin 18 90.

Vilho Leikas & Co

Suomalainen Kirja-
ja Paperikauppa ::

439 5th Str. Calumet, Mich., U. S. of Amer.

Ottaa vastaan „OMANTUNNON, Teosof.
Aikakauslehden“ tilauksia.

Myy kaikenlaista Teosofista y. m. uusinta
kirjallisuutta.

Postin kautta tilatut kirjat toimitetaan
erittäin huolellisesti.

Huomautus tilaajille.

Pyydetään tilaajia suosiollisesti ilmoittamaan „Omantunnon“ taloudenhoitajalle (os. Vuorikatu 12, Helsinki), jos sattuisi säännöttömyyksiä aikakauslehden jakamisessa.

Kun lehti tilataan suoraan taloudenhoitajalta, on paras lähettää raha postiosotteena.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Valo.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

JOULUKUU, 1905

	Siv.
I. Vuosi 1906, <i>Pekka Ervast</i>	219
II. Teosofia ja kirkot, <i>H. P. Blavatsky</i>	220
III. Sananen jouluilosta, <i>Anders Tallgren</i>	224
IV. Astrologia, <i>Uranien</i>	226
V. Suomen naisille, <i>Martti Humu</i>	230
VI. Jos laulaja oisin (runo), <i>Hannes Kivelä</i>	232
VII. Rukouksen voima, <i>Aate</i>	233
VIII. Avoin kirje pastori Gille, <i>Abstraheri</i>	235
IX. Siveellinen periaate, <i>Mikko Kopra</i>	239
X. Omantunnon toimitukselle, <i>K. W. K.</i>	240
XI. Mitä on tasa-arvoisuus? <i>Katsoja</i>	241
XII. Salaperäinen ystävä, <i>Eräs Äiti</i>	242
XIII. Teosofinen maailma, <i>P. E.</i>	243
XIV. Kysymyksiä ja vastauksia	244



Teosofisen Seuran tehtävät ja Omantunnon, Teosofisen Aikakauslehten, noudattama ohjelma:

1. Kehottaa ihmisiä yleiseen veljeyteen, katsomatta uskontunnustukseen, rotuun, ihoväriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai säätyyn.
2. Edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia.
3. Tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

OMATUNTO TILATAAN

postin kautta, asiamiehiltä ja suoraan Omantunnon konttorista, Vuorikatu 12, Helsinki. Puhelin 47 11.

TILAUSHINTA

Suomessa on postimaksuineen koko vuodelta Smk 5: —. Yksityisnumerot 60 p:ää. Venäjällä postimaksuineen 2 ruplaa. Amerikassa samaten 1½ dollaria. Ruotsissa samaten 4. kr. Asiamiehille myönnetään 10 % alennus.

ILMOTUSHINTA

on ilmoitusruudulta 5 mkaa kerralta. Sama ilmotus useampia kertoja 10 % alennuksella.

OMANTUNNON KONTTORI, VUORIKATU 12,

on auki joka arkipäivä klo 10—7. Taloudenhoitaja tavataan varmimmin klo 5—7 j. p.p.

OMANTUNNON TOIMITTAJIA

tavataan konttorissa keskiviikkoisin klo 7—7,30 j. p.p.

OMATUNTO

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI

VOL. I

HELSINGISSÄ, JOULUKUUN 15 P:NÄ 1905

N:o 9

VUOSI 1906.

Jospa ne korkeat voimat, joiden tehtävänä on suojella ja edistää teosofista liikettä, katsoisivat suopein silmin meidänkin heikkoja ponnistuksiamme Suomessa, nyt kun uusi vuosi kohta alkaa!

»Tulevaisuus on jumalain sylissä», mutta elleivät merkit petä, on vuosi 1906 tuova mukanaan muutoksia ja parannuksia monilla aloilla. Tämä kohta loppuun kulunut vuosi 1905 on ollut merkillinen käännekohta Suomen henkisessä elämässä, ja me, jotka uskomme aatteitten ikuiseen voimaan, tunnustamme pelkäämättä, että erinomaisen hyvä enne Suomen henkiselle tulevaisuudelle on mielestämme teosofisen liikkeen suhteellinen menestys tänä vuonna. Vaikkemme vielä voikaan sanoa että »teosofia on Suomessa päässyt voitolle v. 1905», kuten meille ennustettiin viime joulukuun 18 p:nä, on meidän kuitenkin sydämen riemulla tunnustaminen, että teosofian valoisa maailmankatsomus on päässyt verrattain laajalle leviämään. Suuri voitto oli todellakin oman äänenkannattajan saaminen.

Teosofisen liikkeen menestys maassamme on mielestämme hyvä enne Suomen henkiselle tulevaisuudelle sen-

tähden, että mikäli teosofinen maailmankatsomus voittaa alaa ihmisten sieluissa, sikäli he valmistuvat rakentamaan sitä tulevaisuuden yhteiskuntaa, jossa veljesrakkaus, oikeus ja viisaus vallitsevat. Sivistynyt maailma elää nykyään murrosajassa, jolloin hengen ja järjen herämys repii vanhat ihanteet alas, paljastaa vanhan elämämuodon valheellisuudet ja vanhan yhteiskunnan vääryydet, mutta herämys ei saa pysähtyä tähän. Sen täytyy myös nähdä ja näyttää niitä uusia ihanteita, joiden vuoro on astua vanhojen sijalle! Ajaessaan meidät ulos vanhasta paratiisista sen täytyy näyttää meille tie uuteen taivaan valtakuntaan! Ennen uskoimme kirkkoon ja valtioon. Nyt on herännyt ymmärryksemme paljastanut meille kummankin erehdykset. Pitääkö meidän pysähtyä tähän? Ei, uusi usko ja uusi kirkko on meille annettava, uusi yhteiskunta rakennettava!

Ja tässä työssä piilee teosofisen liikkeen suuri merkitys. Sillä se ei revi alas, vaan se rakentaa, se ei kaada, vaan se nostaa. Kun toiset ovat haavottaneet, se tulee ja sitoo haavat. Kun toiset ovat kuolon iskun antaneet, se tulee ja herättää jälleen eloon.

Oi Lazarus, sinä vanha usko, etkö näe, että Mestarisi jo lähestyy?

Kohta uusi vuosi alkaa. Se uusi vuosi on ehkä Suomelle oleva tärkeä vuosi. Tärkeä sentähden, että monessa suhteessa Suomen kansa ehkä pannaan henkiselle koetukselle. Ja onko kansa silloin valitseva oikean tien, se riippuu siitä, onko kansa nähnyt ja ymmärtänyt ajan uudet ihanteet.

Ja teosofisella liikkeellä on avaimet näiden uusien ihanteitten taivaan valtakuntaan. Sen uskallamme väittää, koska olemme nähneet ne ihanteet ja koska olemme nähneet ne avaimet. Levitköön siis yhä laajemmalle teosofian valoisa maailmankatsomus, tunkeutukoon sen kirkkaus köyhien majoihin ja rikkaiden saleihin, valaiskoon sen valkeus kirkonmiesten ja valtiomiesten sydämiä! Sillä te, korkeat jalot ihanteet, te yksin olette maan suola ja maailman valkeus!

Pekka Ervast.

OMATUNTO,

TEOSOFINEN AIKAKAUSLEHTI,

ilmestyy vuonna 1906 samankokoisena, yhtä usein ja samaa ohjelmaa noudattaen kuin tänäkin vuonna.

OMATUNTO maksaa postimaksuineen koko vuodelta Suomessa 5 markkaa, Amerikassa 1 1/2 dollaria, Venäjällä 2 ruplaa ja Ruotsissa 4 kruunua.

OMANTUNNON toimitukseen ottavat edelleenkin osaa *Martti Humu* vastaavana, *V. Palomaa* ja *Pekka Ervast*.

Teosofia ja kirkot.

Avoim kirje Canterburyn arkkipiispalle.

(Jatk.)

Kirkot eivät koskaan ole opettaneet ihmisiä, että heidän pitää olla oikeamielisiä, hyväntahtoisia ja totuutta rakastavia muusta eli korkeammasta syystä kuin palkan toivosta ja rangaistuksen pelosta, ja kun ihmiset luopuvat uskostaan jumalalliseen oikullisuuteen ja jumalalliseen vääryyteen, horjuvat heidän siveellisyytensä perustat. He eivät voi palata edes luonnolliseen siveellisyyteen, sillä kristinusko on opettanut heille, että tämä on arvoton ihmisen synnynnäisen pahouden takia. Siksiä oman voiton pyyntö tulee heidän toimintatapansa ainoaksi vaikuttimeksi ja paljastuksen kammo ainoaksi paheesta pelottajaksi. Ja täten kristinusko karkottaa ihmiset pois siltä tieltä, joka johtaa Jumalan, sielun ja siveellisyyden tuntuun, ja syöksee heidät uskottomuuden, pessimismin ja paheen kuiluihin. Viimeinen paikka, mistä ihmiset nyt voivat etsiä apua elämän kurjuuteen ja onnettomuuksiin, on kirkko, sillä he tietävät, että kirkkojen rakentaminen ja rukousten matkiminen ei vaikuta vähääkään luonnonvoimiin eikä kansojen neuvotteluihin — he tuntevat vaistomaisesti, että kirkot hyväksyessään itsekkyyden periaatteen kadottivat valtansa ihmissielujen yli ja kykenevät nyttemmin toimimaan ainoastaan ulkonaisella tasolla poliisimiehen ja politikoitsijan tukena.

Uskonnon tehtävä on lohduttaa ja rohkaista ihmisiä heidän elinaikaisessa taistelussaan syntiä ja surua vastaan. Tämän se ainoastaan voi tehdä lahjottamalla ihmiskunnalle jaloja ihanteita onnellisemmasta kuolemanjälkeisestä ja arvokkaammasta maallisesta elämästä, joka molemmissa tapauksissa on itsetietoisella työllä saavutettavissa. Maailma on nyt kirkon tarpeessa, joka julistaa ajan käsitysten ja tiedon tasalla olevan jumalallisen eli kuolematoman prinssiin ihmisessä. Dogmati-

nen kristinuskoko ei ole sovelias ajattelevalle ja punnitsevalle maailmalle, ja ainoastaan ne, jotka kykenevät asettautumaan keskiajan mielentilaan, voivat pitää arvossa kirkkoa, jonka uskonnollisena tehtävänä (erotukseksi sen yhteiskunnallisesta ja poliitisesta tehtävästä) on pitää Jumalaa hyvällä tuulella, sillä aikaa kun maallikot tekevät semmoista, jota uskovat Jumalan paheksuvan; rukoilla ilmanmuutoksia ja silloin tällöin kiittää kaikkivaltiaasta siitä, että hän on auttanut vihollista teurastettaessa. Ei maailmatänäpäivänä kaipaa »noitapappeja«, vaan henkisiä johtajia — »papistoa«, joka antaa sille tämän vuosisadan ymmärrykselle kelpaavia ihanteita, samoin kuin kristinuskon taivas ja helvetti, Jumala ja perkele kelpasivat tietämättömyyden ja taikanskon pimeälle aikakaudelle. Täyttääkö eli voiko kristillinen papisto täyttää tämän vaatimuksen? Se kurjuus, ne rikokset ja paheet, se itsekkyys ja raakuus, se oman arvonsa tuntemattomuus ja itsensä hillitsemättömyys, mitkä ovat ominaiset meidän nykyiselle sivistyksellemme, yhtyvät yhteen äänekkääsen valitushuutoon ja vastaavat — **Ei!**

Mitä merkitsee tämä reaktioni materialismia vastaan, kaikki nämä nykyiset merkit taivaalla? Ne merkitsevät, että maailma on kuoleman omana. nykyaikaisen tieteen dogmatisuuden, ylimielisyyden, itsekylläisyyden ja henkisen sokeuden takia — vaikka ihmiset vielä eilen tervehtivät samaa tiedettä vapauttajanaan uskonnollisesta ahdasmielisyydestä ja kristillisestä taikauksesta; mutta munkkitarujen perkeleen tavalla se tiede vaatii palvelustensa palkaksi, että ihminen uuraa sille kuolemattoman sielunsa. Ja mitä kirkot sillä välin tekevät? Kirkot kukuvat rauhallista unta, hyvin tuntien suuret lahjotuksensa, yhteiskunnallisen ja valtiollisen vaikutusvaltansa, sillä aikaa kun maailma, liha ja perkele käyttävät hyvänään niiden tunnussanoja, ihmetöitä, todistuksia ja so-

keata uskoa. Spiritistit — voi teitä, Kristuksen kirkkoja! — ovat varastaneet tulen teidän alttareiltanne valaistakseen istuntohuoneitaan; pelastusotilaat ovat ottaneet teidän ehtoollisviininne ja juovat itsensä henkisesti juovuksiin kadulla; uskottomat ovat varastaneet ne aseet, joilla te kerran veitte voiton heiltä, ja sanovat teille ylpeästi, että »mitä te sanotte, on sanottu monta kertaa ennen«. Onko papistolla koskaan ollut näin loistava tilaisuus? Rypäleet ovat kypsyneet viinitarhassa, oikeita työmiehiä vain kysytään niitä korjaamaan. Jos Jumaluuden — ihmisen kuolemattoman hengen — todellisesta olemassaolosta luennon tosiasiana antaisitte maailmalle todistuksen, joka vastaisi järjen nykyisiä vaatimuksia todenmukaisuudesta, — eivätkö silloin ihmiset tervehtisi teitä pelastajikseen pessimismistä ja epätoivosta, pelastajikseen tuosta huluuteen ja eläimellisyyteen vievästä ajatuksesta, ettei ole muuta päämäärää ihmisellä kuin ikuinen tyhjyys lyhytaikaisen katkeran vaivan ja surun jälkeen — niin, jopa pelastajikseen tuosta rajusta taistelusta aineellisista nautinnoista ja maallisista eduista, joka seuraa suorastaan siitä uskosta, että tämä kuolevainen elämä on koko olemassaolon alku ja loppu?

Mutta kirkoilta puuttuu sekä se tieto että se usko, joka yksin voi maailman pelastaa, ja kukaties etupäässä Teidän kirkoltanne, Herra Arkkipiispa, jonka kaulassa riippuu 8,000,000 punnan¹ myllykivi. Turhaan koetatte laivaa keventää heittämällä mereen painolastin uskonkappaleita, joita teidän esi-isänne pitivät ylen tärkeinä kristinuskolle. Mihin muuhun kirkkomme nyt kykenee kuin purjehtimaan myötäistä myrskyä reivatuin seilin, papiston yrittäessä tukkimaan ammottavia reikiä »uudelleen tarkastetulla raamatun käännöksellä» ja estämään yhteiskunnallisella ja valtiollisella painolastillaan laivaa

¹ S. o. kahden sadan miljonan markan.

kaatumasta ja uppoamasta opinkappa-leineen ja lahjotuksineen?

Kuka on rakentanut Canterbryn tuomiokirkon, Herra Arkkikiispa? Kuka on keksinyt ja elähyttänyt tämän suuren järjestön, jonka voimasta Canterbryn arkkikiispa on olemassa? Kuka laski perustan tälle äärettömälle uskonverotusjärjestelmälle, joka antaa Teille 15,000 puntaa¹ vuodessa ja linnan? Kuka on määrännyt ne muodot ja menot, ne opit ja rukoukset, jotka hie-man muutettuina, mutta vailla taiteellisia koristeluja muodostavat Englannin kirkon juhla-järjestyksen? Kuka voitti taistellen kansalta nuo korkeat nimitykset »kunnioitettavan jumalallinen» (*reverend divine*), ja »jumalan mies» (*Man of God*), jotka Teidän kirkkonne niin luottavaisesti on anastanut itselleen? Kuka muu kuin Rooman kirkko, totta tosiaan! Emme puhu vihamielisessä hengessä. Teosofia on nähnyt monen uskonopin syntyvän ja kuolevan ja on vielä oleva läsnä monen syntymässä ja kuolemassa. Me tiedämme, että uskontojen elämä on lain alainen. Ja oletteko Te perineet laillisuutenne Rooman kirkolta vai oletteko sen väkivallalla anastaneet, siitä sopikaa vihollistenne ja omantuntonne kanssa; meidän henkinen suhteemme Teidän kirkkoonne riippuu sen sisäisistä arvoista. Me tiedämme, että jos se ei kykene täyttämään uskonnön tosi henkistä tehtävää, on se epäilemättä katoava ja kuoleva, vaikka vika olisikin enemmän sen perinnäisissä taipumuksissa tai sen ympäristöissä kuin sen omassa itsessään.

Englannin kirkko — tekisi mieli sanoa — on junan kaltainen, joka kulkee sillä voimamäärällä, minkä se oli saanut, ennenkuin höyry suljettiin. Jättäessään pääraiteen se joutui syrjäraiteelle, joka ei johdata minnekkään. Juna on melkein kokonaan pysähtynyt ja monet matkustajat ovat pois-

tuneet etsiäkseen toisia matkaneuvoja. Useimmat jällelle jääneistä tietävät, että koko ajan ovat olleet riippuvaisia siitä vähäisestä höyrymäärästä, mikä pannuun jäi, kun Rooman tulet sen alta sammutettiin. Ja he aavistavat, että nyt vain leikitään junaa; mutta junankuljettaja yhä viheltää pilliään ja konduktööri käy ympäri pilettejä tarkastamassa ja jarrumiehet kallistavat jarrujaan, eikä narripeli olekaan niin hassu, kun kaikki otetaan lukuun. Sillä vaunut ovat lämpimät ja mukavat ja päivä on kylmä, ja koko seurueen palvelijat ovat sangen kohteliaat, niin kauan kun saavat juomarahoja. Mutta ne, jotka tietävät, mihin pyrkivät, eivät ole niin hyvillään.

Monen vuosisadan kuluessa on Englannin kirkon vaikeana tehtävänä ollut puhalttaa lämpöä ja kylmää kahteen suuntaan yhtäikaa — sanoen Rooman katolilaisille »ajatelkaa!» ja epäilijöille »uskokaa!» Sovittelemalla tämän kaksisuuntaisen puhalluksensa voimaa on sen onnistunut pysyä vallassa näin kauan kadottamatta voimaansa; mutta nyt on vallitus horjumaisillaan. Ilma huokuu palautusta ja lakkautusta. Ja mitä kirkkonne sanoo puolustukseeseen? Että se on hyödyksi. Tosin on *hyödyllistä*, että siellä täällä ympäri maata on sivistyneitä, siveellisiä, eimaallismielisiä henkilöitä, jotka estävät maailmaa kerrassaan unohtamasta uskonnon nimeä ja jotka toimivat hyväntekeväisyystyön keskuksina. Mutta nyt ei enää kysytä rukouksien lukemista eikä almujen antamista köyhille, kuten viisi sataa vuotta sitten. Ihmiset ovat tulleet täyteen ikään ja ruvenneet omin päin ajattelemaan, sekä ottaneet itse hoitaakseen yhteiskunnallisia, yksityisiä, jopa henkisiäkin asioitaan, sillä he ovat huomanneet, että heidän pappinsa eivät tiedä enemmän »taivaallisista asioista» kuin he itsekkään.

Mutta Englannin kirkko, sanotaan, on tullut niin vapaamieliseksi, että kaikkien pitäisi sitä tukea. Tosin on lupa

¹ S. o. kolme sataa seitsekymmentä viisi tuhatta markkaa.

mennä oivallisesti jäljennettyyn (katoilaiseen) messuun tai istua kuuntelemassa todellista lahkolaista menettämättä paikkaansa kirkon karsinassa. Mutta tämä kaunis suvaitsevaisuus merkitsee vain, että kirkko on huomannut välttämättömäksi muodostua avoimeksi yhteismaaksi, johon jokainen saa pystyttää kojunsa ja antaa omia näytäntöjään, kunhan vain ottaa osaa lahjotuksien puolustamiseen. Suvaitsevaisuus ja vapaus ovat suoranaisessa ristiriidassa jokaisen jumalallista kirosta uskovan kirkon voimassäpysymislakien kanssa, ja näitten ominaisuuksien esiintyminen Englannin kirkossa on omiansa todistamaan lähestyvää hajaannusta eikä uudistuvaa elämää. Yhtä petollinen on kirkon into rakentaa uusia jumalanhuoneita. Jos tämä olisi uskonnon mittapuu, missä jumalaapelkäävässä aikakaudessa silloin eläisimmekään! Ei koskaan ennen ole dogmi asunut niin komeasti, sillä välin kun tuhansien ihmisolentojen täytyy nukkua kaduilla ja suorastaan nääntyä kurjuuteen mahtavien tuomiokirkkojemme varjossa — kirkkojen, jotka ovat rakennetut Hänen nimeensä, jolla ei ollut mihin päänsä kallistaa. Mutta onko Jesus todella sanonut Teille, Teidän Korkea-arvoisuutenne, että uskonto eli ihmiskätten rakentamisissa temppeleissä eikä ihmisten sydämissä? Ette voi muuttaa huiskautanne kiveksi ja käyttää sitä elämässänne; ja historia näyttää, että uskonnollisen tunteen kivettyminen on yhtä kuolettavainen tauti kuin luutuma sydämessä. Mutta vaikka kirkkojen lukumäärä kasvaisi satakertaisesti ja vaikka jokainen pappismies tulisi ihmisystävällisen toiminnan keskustaksi, saisivat köyhät tämän kautta ainoastaan sen, mikä heillä on vaadittavana kanssaihmisiltään, muttei henkisiltä opettajiltaan, eikä se korvaisi sitä, mitä he pyytävät, mutta eivät saa. Kirkon henkinen köyhyys astuisi vain vielä selvemmin näkyviin.

Aika lähenee, jolloin papisto kutsu-

taan tilintekoon holhoojatoimestaan. Oletteko valmis, Herra Arkkipiispa, selittämään *Teidän Mestarillenne*, miksi Te olette antanut Hänen lapsilleen kiviä, kun he anoivat leipää? Te hymyilette luulotellussa varmuudessanne. Herran palvelijat ovat niin kauan juhloneet hänen huoneensa sisäkammioissa, etteivät he usko hänen koskaan palaavankaan. Mutta eikö hän sanonut, että hän tulisi kuin varas yöllä; ja katso! Hän on jo tullut ihmisten sydämiin! Hän tulee ja ottaa haltuunsa Isänsä valtakunnan siinä, missä yksin Hänen valtakuntansa on. Mutta Te ette häntä tunne! Elleivät kirkot itse olisi joutuneet samaan uskottomuuden ja materialismin virtaan, joka on tulvinut yli yhteiskunnan, näkisivät he Kristushengen nopeasti itävän niiden tuhansien sydämissä, joita he nyt häpäisevät uskottomiksi ja houkkioiksi. He näkisivät niissä saman rakkauden, saman kieltäymyksen, saman maailman tietämättömyyttä, mielettömyyttä ja kurjuutta rajattomasti säälivän hengen, joka puhtaudessaan ilmeni Jesuksen sydämessä, niinkuin se muina aikakausina on ilmennyt muiden pyhien uskonpuhdistajien sydämissä, ja joka on kaiken totisen uskonnon valkeus ja se lamppu, jonka valossa kaikkien aikain teosofit ovat koettaneet ohjata askeleitaan pelastukseen vievää, kapeata polkua pitkin — pitkin sitä polkua, jota jokainen *Khristoksen* eli *Totuuden Hengen* ruumistuma on kulkenut.

Ja nyt, Herra Arkkipiispa, olemme kaikella kunnioituksella esittäneet Teille tärkeimmät riidanalaiset kohdat, joissa teosofia ja kristityt kirkot eroavat toisistaan, ja olemme Teille ilmottaneet, että teosofian ja Jesuksen opit ovat yhtäpitäviä. Te olette kuullut meidän tunnustuksemme ja olette oppinut tuntemaan, mitä valituksia ja syytöksiä me laskemme dogmatischen kristinuskon kynnyksen eteen. Me, vähäinen joukko nöyriä yksilöitä, joilta puuttuu sekä rikkauksia että maallista vaikutusval-

taa, mutta jotka olemme vahvat tiedossamme, olemme liittyneet yhteen ja toivomme voivamme suorittaa sen työn, minkä Te sanotte *Mestarinne* Teille osottaneen, mutta jonka niin surkeasti on laiminlyönyt tuo rikas valtahtainen jättiläinen — kristitty kirkko. Tahtoisimmepa tietää, tokkohan kutsutte tätä uhkarohkeaksi röyhkeydeksi? Ettekö tässä vapaan ajattelun, vapaan sanan ja vapaan toiminnan maassa anna meille muuta tunnustusta kuin, tuon tavallisen *anateman* (kirouksen), jota kirkko aina säilyttää uskonpuhdistajien varalle? Vai saatammeko toivoa, että ne katkerat kokemuksen läksyt, mitkä tämä politiikka menneinä aikoina on antanut kirkolle, vihdoin ovat muuttaneet sen hallitusmiesten sydämet ja valaisseet niiden ymmärryksen, niin että tuleva vuosi 1888 saisi nähdä kristittyjen ojentavan meille kättä veljellisessä hyväntehtoisuudessa? Tämä olisi vain oikeudenmukaista tunnustamista, että se verrattain pieni seura, joka kutsuu itseään Teosofiseksi Seuraksi, ei ole Antikristuksen tienraivaaja eikä Pahan Hengen sikiö, vaan kristinuskon käytöllinen avustaja ja ehkä pelastaja, ja että se vain pyrkii suorittamaan sitä tehtävää, jota Jesus samoin kuin Buddha ja muut hänen edeltäjänsä »Jumalan Pojat» ovat käkeneet kaikkia seuraajiaan suorittamaan, mutta jota tehtävää kirkot tultuaan dogmatisiksi eivät lainkaan kykene täyttämään.

Js nyt, jos Teidän Korkea-arvoisuutenne voi todistaa, että me teemme vääryyttä sille kirkolle, jonka päämies Te olette, tahi sille jumaluusopille, jota yleisesti noudatetaan, silloin lupamme julkisesti tunnustaa erehdyksemme. Mutta — *»vaitiolo on sama kuin myönnätyks»*. H. P. Blavatsky.

Muist. Tätä „kirjetä“ levitettiin ylipainoksena 15,000 kappaletta; „Lucifer“ (Madame Blavat-kyn teosofinen aikakauslehti) sai vastaanottaa suuren joukon onnittelevia kirjeitä kaikilta maailman ääritä ja vain pari kolme ilkeämielistä, nimetöntä pikkukirjetä sekä

yhden pitemmän epistolan, johon H. P. B. kirjotti vastauksen seuraavan vuoden maaliskuun numeroon; mutta Englannin kirkon arkkipiispa ei vastannut „Luciferin“ kirjeen sanaakaan. P. E.

Sananen jouluilosta.

Tahtoisin lausua muutaman sanan joulusta ja mistä meidän on jouluna iloittava, koska minun sielussani liikkuu oikean joulun ilo ja valo kaikessa loistossansa. Sitä iloa en voi suullani sanoa enkä kynälläni kirjottaa, sillä se johtuu siitä, että nyt käsitan jumaluuden toisin kuin ennen. Ennen en voinut iloita joulusta, kun siinä oli ilo ja suru sekasin, ja siihen oli syynä; että minulle oli opetettu pienestä lapsesta asti, että Jumala on hirmuinen kostaja, jonka vihaa ei mikään voi lepyttää, joka räähkää ihmisiä ijankaikkisella helvetin tulella ja ulkonaisella pimeydellä. Ja vielä hänen kostonhimonsa sanottiin menevän niin pitkälle, että hän rankaisee lapsia isäin pahain tekojen tähden aina kolmanteen ja neljänteen polveen asti, jopa hän jo ennen maailman luomista on nähnyt eli määrännyt, kuka ihminen tulee taivaaseen ja kuka helvettiin. Kun jumaluuden olemus kuvattiin näin hirmuiseksi, niin se vei minulta, kaiken ilon ja luoton Jumalaan. Kuinka saatoin iloita ja rakastaa tämänkaltaista Jumalaa? Vaikka minä olisin kuinka hyvin elänyt, niin minun täytyi mennä helvettiin esi-isäini pahain tekojen tähden ja minun lapseni aina kolmanteen ja neljänteen polveen asti! Tämä oli jotain hirmuista ja kauheaa.

Sitten vielä oli minulle opetettu Mooseksen kivi-taulujen 10 käskyä, ja myös oli opetettu, ja kirkossa joka pyhä saarnattiin, että joka ei kaikkia Mooseksen käskyjä tee ja täytä, hän on auttamattomasti helvetin ijankaikkinen perillinen. Vielä olin lukenut ja kuullut pappein saarnaavan, että syntisen rukous on kauhistus Jumalan edessä, ja minä tiesin, että olin rikkonut Mooseksen

käskyt, ja vaikka en olisikaan rikkonut töilläni joka käskyä, niin olihan pappi opettanut, että kun yhden käskyn rikko, silloin on kaikki käskyt rikottu. Tämä syntisyyteni tieto riisti rinnastani viimeisenkin toivon kipinän. En tohtinut rukoilla, sillä se oli kauhistus Jumalan edessä. En liioin voinut mitään tehdä, sillä kirkonoppi opetti, että työt eivät kelvanneet Jumalalle, sillä Jumala oli niin pyhä, että ihmisten kaikkein parhaimmat ja pyhimmat työt olivat syntiä Jumalan edessä.

Ei ollut muuta neuvoa kuin uskoa, että Kristus kuoli minun edestäni. Mutta kuinka saatoin sen uskoa, koska tiesin varmasti, että minun itseni täytyi kuolla? Ja jos hän olisi kuollut minun synteini edestä ja kaikki minun syntini ottanut päällensä, niin ei minun olisi tarvinnut enään yhtä ainoatakaan syntiä tehdä. Päinvastoin olin lukenut, että Kristus tapettiin siitä syystä, että hän saarnasi hyvää sanomaa ja totuutta kansalle ja paransi kaikkia sairaita ja oli kaikkein sorrettuin ja totuutta etsiväisten ystävä ja hän saarnasi voimalisesti eikä niinkuin kirjanoppineet. Olin lukenut, että Hän tapettiin ylimmäisteu pappein katudesta. Kun Kristus oli Pilaatuksen edessä, niin ylimmäisten pappein ääni sai vallan ja he huusivat Pilaatukselle: »ristiinnaulitse! Hänen verensä tulkoon meidän ja meidän lastemme päälle!» Ja siis ei minun syntini häntä tappanut.

Mutta käännyn pois näistä surullisista muistoista. Eihän minun niistä pitänyt puhumankaan. Tahdoinhan kertoa, mikä nykyinen jouluiloni on ja mistä nyt jouluna riemuitsen. Minun jouluiloni on se, että Jumalan taivaalliset voimat ovat lähettäneet meille totuuden mestareita maailmaan, Kristuksen ja Buddhan ja monta muuta suurta mestaria ja viimeiseksi Madame Blavatskyn, Teosofisen Seuran perustajan ja suuren opettajan. He ovat ihmisille opettaneet, että Jumala ei ole senlainen hirmukuva kuin meidän nykyinen kirkkomme opettaa, että Jumala ei ole

senlaisia ijankaikkisia ja loppumattomia helveteitä rakentanut eikä ihmisiä helvetin ijankaikkisiksi asujamiksi tehnyt. Nämä taivaalliset mestarit ovat opettaneet, että ihminen on äärettömän pitkän ajanjakson kehityksen lapsi, että Jumalan eli sen alkuvoiman, jota me Jumalaksi nimitämme, että sen voiman eli hengen kipinä on joka ihmisessä ja että se henki ihmistä kehittää ja kasvattaa ylöspäin. Joka ihminen kerran kehittyy itsestietoiseksi luonnon heräksi ja mestariksi.

Tänä valon juhvana, jota jouluksi kutsutaan, minä nyt iloitsen niistä taivaallisista totuuksista joita nämät suuret opettajat Buddha ja Kristus ja Madame Blavatsky ja Annie Besant ovat ihmisille opettaneet. He ovat saarnanneet evankeliumia eli sitä hyvää sanomaa, että Jumala on tehnyt kaikki ihmiset yhtäläisiksi, että kaikki ihmiset kulkevat yhtä samaa suurta kehityksen tietä, toinen nopeammin, toinen hitaammin, ja yhtä ihanaa päämaalia kohti, sillä se on muuttumaton luonnon laki. Ja ihmishengen kehitys ei tapahdu yhdellä ruumistumisen ajalla, vaan kun se oikea korkea ihmisolemus on kuolemassa siirtynyt ylimaailmoihin, elämään sitä elämää, jonka luonnon laki on kaikille säätänyt ja määrännyt, ja kun kuolematon ihmishenki on siinä elänyt määrätyn aikansa, niin se taas ruumistuu jälleen kehittyäkseen eteenpäin. Tätä tehden ihmishengestä vihdoinkin tulee mestari, niin kuin Kristus ja Buddha ja kaikki suuret opettajat ovat olleet, sillä kaikki taivaalliset mestarit, profeetat, nerot ja tiedemiehet ovat kerran olleet yhtä alhaisella kehitystasella kuin mekin nyt olemme.

Minä iloitsen siitä valkeudesta, minä teosofia luopi meidän elämäämme. Teosofia opettaa, että ihmisen hyvillä töillä ja puhtaalla elämällä ja veljellisellä kaikkiin ulottuvalla rakkaudella on suuri merkitys. Hartaalla tutkimuksella ja pyhällä elämällä me voimme päästä itsetietoisuuteen, ja itsetie-

toisuus on se, että ihminen pääsee yhteyteen henkimaailman kanssa, että hänen henkiset silmänsä aukenevat näkemään henkimaailmaan eli taivaan salaisuuksiin ja että hän pääsee taivaallisten mestarein eli opettajain yhteyteen.

Joka ihminen voipi vapahtaa itsensä tiedottomuudesta, jos hän elää puhdasta elämää, rakastaa totuutta, suo lähimmäisellensä samaa kuin itsellensä ja koko luomakunnalle ja tutkii koko ruumiinsa ja sielunsa voimasta henkisiä asioita. Tämä se on, joka ihmisen vapahtaa, eikä mikään sokea usko. Rakkaus on ensimmäinen askel kehityksen tiellä, rakkauden avulla me teemme kaikki hyvät työt. Sitä myös Kristus opetti, ja Kristus opetti, kuinka korkealle ihminen voi kehittyä, sanoessaan: »olkaat täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen isänne täydellinen on«, ja sentähden minä tänä jouluna iloitsen siitä suuresta hengen valosta, jonka olemme saaneet teosofisen opin kautta, joka näyttää meille kaikille vapahduksen tien.

Anders Tallgren.

Astrologia.

1.

Etä taivaan tähdet vaikuttavat ihmisten kohtaloihin, on sangen vanha ajatus, en tiedä sanoa, kuinka vanha, mutta luultavasti yhtä vanha kuin teosofia, jonka kanssa se on likeisessä yhteydessä. Molemmat ilmotettiin ihmiskunnalle, traditionsionin mukaan, alkuperäisesti toisista maailmoista kotoisin olevien »korkeampien olentojen« kautta. Astrologian varsinainen kukoistusaika on takanamme. Sen salaisuuksista monet ovat kadonneet. Luonnontieteiden, etenkin tähtitieteen, kehitys uudempana aikana sammutti hetkeksi tämän valon, joka ehkä jo ennestään oli himmentynyt valhe-astrologien keinoittelusta. Nuori tiede, joka kaukoputken, suurennuslasin ja valinkauhan

avulla oli tutustunut fyysillisen aineen ominaisuuksiin, selitti ylpeässä itsetietoisuudessaan, ettei muuta ollut olemassa kuin se, mitä voitiin nähdä, mitata ja punnita. Viimeisinä aikoina sen kuitenkin on täytynyt ottaa monta sanaansa takaisin. Vanhat totuudet nousevat taas pinnalle ja saavuttavat vähitellen tieteellistä vahvistusta, sillä tiede itse on lopulta lähennellyt näkymätöntä, mittaamatonta ja punnitsematonta!

Meidän aikanamme harrastetaan taas ututterasti astrologiaa,¹ etenkin Englannissa ja niissä maissa, joissa teosofia on voittanut jalansijaa. (Itämailla se ei liene koskaan joutunut unhotuksiin.) Melkoinen kirjallisuus on julaistu aineesta, ja aikakauskirjoja on useampia. Astrologisia (ei astronomisia) almanakkoja myytäneen vuosittain 480,000 kpl. Suomen ja ruotsin kielillä ei kuitenkaan ole melkein mitään kirjallisuutta. Suotavaa olisi, että tämä punte täytyisi.

Astrologia on astronomian (virallisen tähtitieteen) sisäinen, esoterinen puoli, sen sielu niin sanoakseni. Astronomia käsittelee vain taivaankappalten ulkonaisia, fyysillisiä ominaisuuksia, niiden suuruutta, painoa, kiertoratoja j. n. e. Astrologia sitä vastoin pitää niitä elävinä olentoina ja selittää meille niiden luonteenominaisuudet sekä niiden vaikutuksen tai vastavaikutuksen meidän hyvinvointiimme, kehitykseemme ja kohtaloomme.

Paitsi auringolla, kuulla ja kiertotähdillä on zodiakilla eli eläinradalla huomattu paikkansa astrologiassa. Astrologinen eläinrata on ajateltu avaruus, se tasainen pinta eli taso, jossa maa kiertää auringon ympäri ja jonka ajatellaan ulottuvan äärettömyyteen. Tämä eläinrata, jota käytännöllisiä tarkoituksia varten paraiten sopii ajatella avaruudessa olevaksi, maata piirittäväksi vyöhykkeeksi, on jaettuna kahdeentoista yhtä suureen osaan eli »merk-

¹ Kreikkalaisista sanoista *astūr* „tähti“ ja *logos* „järki, luku“: tähtitieto, tähdistä ennustaminen.

kiin», alkaen siitä kohdasta, jossa aurinko näennäisesti on kevätpäivän taseauksen aikaan. Näillä 12 merkillä, jotka luetellaan almanakassa, on kaikilla omat omituiset tunnusmerkkinsä ja ominaisuutensa. Annie Besantin mukaan ne edustavat »kahtatoista luovaa hierarkiaa (enkelijärjestöä)«, siis henkisiä olentoja eli »jumalia».

Kun nyt astrologi aikoo lukea tähdistä henkilön luonteen ja kohtalon, täytyy hänen ensiksi tietää kysymyksessä olevan henkilön syntymäaika (mieluummin minutilleen) ja -paikka. Sen jälkeen hän ryhtyy piirustamaan »horoskopia»,¹ s. o. tähtitaivaan karttaa semmoisena kuin taivas näyttäytyi syntymähetkellä ja syntymäpaikasta katsottuna. Tämän hän voi tehdä kamarissaan taulujen ja matematisten kaavojen nojalla. Horoskopiin tulee ensinnäkin itäisellä taivaanrannalla ollut eläinradan merkki. Henkilön sanotaan olevan syntyneen tämän merkin alla. Sitten merkitään aurinko, kuu ja kiertotähdet sekä niiden asennot merkkeihin, taivaanrantaan ja toisiinsa verraten. Tämänlaisen horoskopin perusteella kykenee taitava astrologi kuvaamaan kyseessä olevan henkilön runtiinrakennusta, terveyttä, luonnetta, taipumusta, asemaa elämässä, taloudellisia suhteita, avioliittoa, lapsia, matkoja, ystäviä ja vihollisia y. m. sekä kaiken loppua — kuolemaa.

Monen mielestä voi tuntua kummalliselta, että niin vähäpätöiset olennot, kuin me olemme, olisivat riippuvaisuussuhteessa tähtimaailmaan. *Kokemus* puhuu yhtäkaikki epäämätöntä kieltään, todistaen niin olevan. Tutkiin epäilijä omin käsin, ja lupaan puolestani, että hän on tuleva vakuutetuksi. Ja kun semmoiset miehet kuin Aristoteles, Cicero, Ptolemaeus, Thales, Bacon, Mercator, Tyko Brahe, Kepler, Flamstead, Goethe ja monet muut eivät ole katsoneet arvoansa alenta-

vaksi tutkia ainetta ja — uskoa siihen, niin onhan meillä hyvää seuraa!

Itse asiassa on mieltä ylentävä tuo ajatus, että ihminen on oleellinen osa kokonaisuudesta, että hän on maailmankaikkeuden kansalainen: että niin pieni olento kuin ihmisyksilö on ilmenyksessään riippuvainen sopu-soinnustaan kaikkeuden kanssa. Siten ymmärrän itse asiassa ihmisen suhteen tähtiin. Ihminen on rakentanut itselleen ominaisen luonteen ajatuksillaan, sanoillaan ja teoillaan edellisissä syntymisissä. Ja juuri sentähden, että hän on riippuvainen kokonaisuudesta, että hän on osa jumaluudesta niin sanoakseni, ei hän saata syntyä jälleen kuinka ja koska tahansa, vaan täytyy hänen odottaa sitä hetkeä, jolloin koko maailma mikäli mahdollista on sopu-soinnussa hänen oman olemuksensa kanssa eli sen osan kanssa, joka sillä kertaa hänen olemuksestaan on ilmenevä.

Kuun määrääkainen vaikutus ihmiseen on tunnettu; samaten se tosi-seikka, että aurinko aikaansaa sähkömuutoksia maan ilmapiirissä. Miksikä eivät muutkin taivaankappaleet sitä tekisi? Johdonmukaista on ajatella, että ilmakehän elektrostatinen tila eli sähköllinen tasapaino alati vaihtelee taivaankappalten siirtyessä, niinkuin viulun kieli soipi eri äänellä sen mukaan kuin soittajan sormet liikkuvat. Sinä hetkenä, jolloin ihmisolennon äidistä eronnut elämä alkaa, painautuu ilmakehän sähkötila poistumattomasti aivoihin taikka auraan, joka silloin saa elinkautisen pohjaväriyksensä. Tästä johtuu luonne ja elämän suunta ylipäänsä. Tietysti tämä määrätty pohjäsävel sittemmin vaikuttaa eri tavalla ilmapiiriin (eli maan auran) sähkötilojen¹ järjestään vaihdellessa.

Tämän nojalla saattaa teräväjärkinen ja ihmisiä tunteva astrologi ennustaa, koska eräät tapaukset sattuvat elämässä, semmoisetkin, joita pidetään su-

¹ Kreikkalainen sana: »syntymäajan määrääjä ja tulkitsija».

¹ Käytän tätä sanaa »sähkö» kaikkialla paremman puutteessa.

lina onnettomuuksina. Sillä eivätkö onnettomuudetkin ole karman lain alaisia? Olen ymmärtänyt asian siten, että ihminen ennen eläessään on luonut eräitä ajatuskuvia eli elementaleja, jotka nyt ympäröivät häntä, odottaen sopivaa tilaisuutta, milloin saisivat purkaa sitä tuhoa tuottavaa voimaa, jolla ne on varattu. Tämä tilaisuus sattuu silloin kun tähtien tilapäisestä asennosta johtuva sähköinen pontevuus on *sopusoinnissa* elementalin oman luonnon kanssa. Silloin onnettomuus tulee aivan koneellisesti, voisi sanoa, niin kuin kello alkaa lyödä päästön hetkenä.

Näin ymmärrettyinä tulee horoskopista itsetoimiva työkalu Karman Herrojen käsissä ja helpottaa, jos niin uskallan sanoa, heidän työtään.

Pienestä englantilaisesta kirjasesta otan tähän seuraavat kohdat, jotka näyttävät, mitä hyötyä voi olla astrologian tutkimisesta:

»Astrologia väittää siis, että se ensinnäkin tarjoaa keinon luonteen yleiseen tutkimiseen, joka tykkäänään voittaa tavallisten ihmistä tutkivain menetelytapojen yhdistyneet edut, koska se samalla on sekä laajempi että hienompi. Toiseksi — ja tämä on ennen kaikkea sen suurin, sen jumalallinen hyöty — se tarjoaa ihmiselle keinon hänen oman luonteensa ennakkoluulottomaan tutkimiseen ja samalla vaikuttavimman keinon sen vahvistamiseksi. Kolmanneksi se tarjoaa tiedon hetkistä ja vuodenajoista, jotka ovat soveliaat erinäisille töille. Neljänneksi keinon *tarkastaa* oman luonteensa kehitystä. Lopuksi — ja tämä on sen pienin hyöty, vaikka monet ihmiset nostavat sen ensimmäiseksi ja ainoaksi — se tarjoaa keinon ennustaa tulevaisia tapahtumia johonkin määrin — ja itse asiassa sangen huomattavaan määrään, jos ennustaja on erinäisesti siihen kykenevä.»

Varsinkin mitä lapsiin ja vastasyntyneihin tulee, on epäilemättä kasvatustajalle mieliksi ja suureksi avuksi, jos hän tuntee lapsen synnynnäiset *taipumukset* hyvään ja pahaan, joista taipu-

muksista muutamata ehkä vasta myöhemmällä iällä näyttäytyvät. Kuinka usein erehdytäänkään, kun on valittava elämänura nuorille! Paljon voimaa ja monta ponnistusta tuhlataan suuntaan, joka lopulta osottautuu väärin valituksi, kun sitä vastoin horoskopin avulla voitaisiin valita »vähemmän vastarinnan linja«.

Tähän saakka olen puhunut ainoastaan *natalisesta* astrologiasta, joka käsittelee yksilöiden kohtaloja. Paitsi tätä on vielä olemassa kolme tämän korkean taidon haaraa, nim. *horarinen* eli hetkellinen astrologia, joka *aatteen* syntymähetkestä eli yleensä uuden hankkeen alottamishetkestä päättää tämän aatteen eli hankkeen seuraavia kohtaloita, *meteorologinen* astrologia, joka ennustaa ilmanmuutoksia, ja — last but not least — *kansallinen* eli valtiollinen astrologia, joka käsittelee kansojen kohtaloiden suurenmoista ainetta. Tästä minun täytyy lausua pari sanaa.

Kansallisessa astrologiassa on ehkä pääosa eläinradan näyteltävänä. Annie Besant osottaa sen tärkeyden tässä suhteessa eräässä äsken julkaisemassaan kirjoituksessa »kansain kohtaloista«. Jokainen valtakunta on yhden eläinradan merkin »hallitsema«. Sitäpaitsi on jokainen kaupunki eli paikkakunta oman erityisen merkkinsä hallitsemana. Niinpä Englanti on Oinaan, Irlanti (ja Ruotsi?) Härän, Amerikan Yhdysvallat ja Lontoon kaupunki Kaksoisten, Ranska Jalopeuran, Japani Vaa'an, Norja Skorpionin, Intia Kauriin ja Venäjä Vesimiehen hallitsema. Mikä merkki Suomea hallitsee, ei ole tunnettu (Suomi on köyhä astrologeista!) Monista syistä olen kumminkin taipuvainen otaksumaan, että Kauris on Suomen merkki.

Taivaankappaleista ovat Jupiter ja Venus »suotuisia«, Saturnus, Mars, Uranus ja Neptunus »epäsuotuisia« sekä aurinko, kuu ja Merkurius »epämääräisiä«. Kun nyt »suotuisa« planeta kulkee eläinradan merkin läpi — semmoista kulkua voimme kutsua *tran-*

sitiksi — on siitä hyötyä sille maalle, joka on tämän merkin hallitsema. Jos planeta on pahansuopa, on seuraus vahingollinen. Auringon kulut ovat aina tärkeitä, sillä ne lisäävät elinvoimaa. Uusikuu, pimennykset j. n. e. on myös otettava lukuun.

Auringon transitit on merkitty tavalliseen almanakkaan. Niinpä aurinko astui Kauriisen yhdessä Uranuksen, uudistusten planetan, kanssa joulukuun 22 p:nä 1904 ja oli samalla vastakohtaisessa asemassa kuuhun verraten (s. o. kuu oli päinvastaisessa eläinradan merkissä). Jokainen muistaa, että siihen aikaan syntyi »suuri petitsioni». Vesimieheen astui aurinko tammikuun 20 p:nä 1905 ja sitä seurasi 21 p:nä kuun (= kansan) vastakohtainen asema. Tähän aikaan alkoivat lakkolevottomuudet Pietarissa.

Mainitsen tässä muutamia kansallisia planetatransiteja sillä huomautuksella, etteivät ne sinään tyhjennä ainetta kansojen kohtaloista, ja että paha samoin kuin hyvinkin ainoastaan on suhteellista.

*Oinas:*¹

Jupiter maalisk. 1904—helmik. 1905.
Mars helmik. 5 p:stä—maalisk. 16 p:ään 1906.

Kaksoiset:

Jupiter heinäk. 18 p:stä—marrask. 1905;
maalisk.—heinäk. 1906.

Skorpion:

Mars tammik.—elok. 1905.
Venus marrask. 14 p:stä—jouluk. 8 p:ään 1905.

Kauris:

Saturnus 1900—1902.
Uranus jouluk. 20 p:stä 1904—1911.
Mars lokak. 8 p:stä—marrask. 18 p:ään 1905.
(Mars, hävittäjä, tukee tässä kohden

¹ Pieni Kouvola on ehkä tämän merkin hallitsema.

Uranusta, salama-uudistajaa ja puhdistajaa.)

Vesimies:

Saturnus 1903—1905.

Mars marrask. 18 p:stä—jouluk. 27 p:ään 1905.

Venus tammik. 26 p:stä—helmik. 18 p:ään 1906.

Vesimieheessä olevan Saturnuksen pitkäkallinen paha vaikutus saavuttaa näennäisesti huippunsa yhtyessään Marsiin joulukuun 25 p:nä 1905. 26 p:nä yhtyvät aurinko, kuu ja Uranus Kauriin merkissä — aurinko astuu Kauriisen joulukuun 22 p:nä. Japanin voiton viime huhtikuussa arvasi allekirjottanut sen nojalla, että Japania hallitsevat planetat Venus ja Jupiter mainittuna kuu-kautena joutuivat samankohlaiseen asemaan (s. o. samaan merkkiin).

Kriittisiä aikoja on tulossa, niinkuin näkyy, vaikka vaikea on ennustaa päivää ja hetkeä. Uranuksen transiti aikaansa vuosina 1905—1911, etenkin tämän ajanjakson alussa, mitä odottamattomia tapahtumia ja selkkauksia Suomelle sekä vuonna 1905 kaikille niille henkilöille, jotka ovat syntyneet joulun aikana jonakin vuonna. Sitäpaitsi on Uranus jo vuoden ajan ollut vastakohtaisessa asemassa Neptunuksen verraten, joka suhde tulee täsmällisen tarkaksi maaliskuun 1 p:nä 1906. Molemmat keksimättömät planetat muodostanevat ristin näiden kanssa. Semmoisten olosuhteiden vallitessa on eu-roppalainen sota mahdollinen. Uranuksen ja Neptunuksen vastakohtainen asema on edelleen epäsuotuisa rauta-teille, sähkölaitoksille ja kaikille salatieteellisille toiminnoille, koska se on omiansa aikaansaamaan häiriöitä. Siksi neuvoisin vakavasti, että teosofisen seuran perustaminen Suomeen lykättäisiin ensi syksyyn. Sopiva aika olisi ehkä syysk. 15 p:stä—lokak. 15 p:ään, mutta ainakaan ei ennen syyskuun 15 p:ää.

Niinkuin näkyy, on kansallinen ast-

rologia erittäin viehättävä tutkimusala. Vahinko vain, että sitä on harrastettu paljon vähemmän kuin henkilökohtaista. Työala on suuri, työmiehiä verrattain harvassa.

Joulukuun 2 p:nä 1905.

Uranien.

(Tekijän käsik. suom. P. E.)

Suomen naisille.

Naisen asema jumalallisen viisauden valossa.

(Jatko ja loppu.)

Vanhimmilla kansoilla oli *perhe* kaiken yhteiskunta-elämän perustuksena. Perheen pään, johtajan, papin ja tuomarin muodostivat yhteisesti isä ja äiti.

Kotiliesi oli se pyhä paikka, jossa ei ainoastaan vieras, vaan vieläpä vihollinenkin, jokainen väsynyt matkamies ja kulkijain saattoi odottaa turvaa ja suojelusta. Vieraanvaraisuutta ei pidetty ainoastaan hyvänä tapana — ei, vaan se oli suorastaan uskonnollinen velvollisuus.

Suku syntyi siten, että monta sukulaisheimoa kuuluivat saman vanhimman isän eli äidin hallinnon alaisuuteen. Sukulaiset nousivat yhtenä kokonaisuutena vastustamaan vihollisheimoja; tyttäriä ei saanut naittaa suuheimon ulkopuolella: perintöä ei myöskään annettu vieraille — ja tästä syntyi yleinen tapa. Suku kosti jonkun perheenjäsenen murhan; tästä syntyi verikosto. Useimmista suvuista syntyi heimo: heitä johti yhteinen heimon päämies, ylimmäinen pappi ja samalla tuomari; heimon päälliköillä oli päättämisvalta. Kaikki hallinnon muoto oli alkuun matriarkaattinen, s. o. äidin valtainen; myöhemmin patriarkaattinen eli isänvaltainen. Kaikki nykyään olevat yhteiskuntalaitokset ovat siis läheneet ja alkunsa saaneet perheestä.

Kaikkialla ilmenee Ijäisen henki moninaisissa muodoissa. Jos tätä asiata tarkoin ajattelemme, tulemme siihen

vakaumukseen, että tämä Henki on kuolematon, sillä eihän meidän henkemme muuten kaipaisi Sitä. Se ei siis yksinomaan vaikuta miehisissä muodoissa, vaan niissäkin, joita nimitämme naisiksi.

Tämä Henki ei ole ainoastaan Abrahamin, Isaakin ja Jaakobin jumala — vaan on se kaikkien maailmojen elämää antava voima; eli: henki, aine ja rakkaus. Siinä voimassa me kaikki, niinhyvin naiset kuin miehetkin liukumme, elämme ja olemme — ennen, nyt ja tulevaisuudessa. Ja tämä henki, tämä voima on luomisen ja kehittymisen ikuinen rakkauden laki.

Se voima, elämä ja laki on ijäinen ja kuolematon. Epäilemättä.

Sen kuolematomuutta todistaa meille:

1) luonto; 2) ihmisen ruumis ja 3) siinä asuva ja toimiva henki, joka on se oikea, totinen, ruumiilliseen muotoon pukeunut ihminen.

Luonto on olemassa sitävarten että se kehittäisi ihmisen ruumiin; ihmisen ruumis on syntynyt sentähden, että se kehittäisi ihmisellisen hengen; jokaisen ihmisen totinen, näkymätön ihminen eli henki on sukulaisuudessa niiden Ijäisen osien ja voimien kanssa, joita ei mikään tapahtuma voi kukistaa, hävittää eli tyhjäksi tehdä. Henkemme on siis kuolematon. Ja se ilmestyy veljellisessä rakkaudessa.

Tämä totuus on meidän opittava tuntemaan. Ainoastaan tämä totuus korottaa meidät ihmiskunnan jäseniksi, korottaa miehet ja naiset yhdenvertaisiksi. Se tieto luo onnellisuuden tunteen, että mekin naiset olemme osia eli singahduksia Ijäisestä säteestä, joka ei tunne eikä tunnusta mitään erotusta omassa iäisessä hengessänsä: se on kaikkialla, kaikkina aikoina sama, yhdenvertainen. Ihmisiä erottavat muodot, säätylaitokset, raha, sivistys. Jumalalle näitä rajoituksia ei ole olemassa.

Jokainen nainenkin on pienoinen singahdus tästä hengestä. Mutta tämä totuus velvoittaa.

Emme saa ajatellakaan joutilaisuutta, kun opimme tuon totuuden tuntemaan. Ei. Meidän pitää herätä.

Heräämisen kautta rupeamme tutkimaan elämätämme ja vertaamaan olojamme. Tutkimisen kautta valistumme. Valistuneelle hengelle ei enään löydy mitään kuolemata, ei surua eikä kurjuutta. Sillä hän tuntee kulkevasa totuudenetsijäin tietä.

Tämä tie on kahdenlaatuinen: ymmärryksen eli luonnollinen tie, ja toiseksi tunteen eli sielun henkisen elon tie.

Naisenkin tehtävä jumalallisen viisauden valossa on siis totuuden tuntemisesta osalliseksi pyrkiminen, sen etsiminen ja sen valossa eläminen. Totuuden hakemisessa ei meidän henkemme enään tarvitse olla kiinnitetty mihinkään lapsikamarin krusifiksiin; ei sen myöskään tarvitse enään haparoida minkään ihmisten keksimän uskontunnustuksen muurien sisällä. Aika on tullut, että mekin astumme ulos lapsikamarista vaatimaan koko nais-suvullekin kuuluvia jumalallisia oikeuksia. Emme niitä tarvitse nöyryydessä rukoilla, niinkuin äskettäin tohtori Maikki Friberg teki muutamassa perustuslaillisten kokouksessa palokunnan talolla — ei, me vaadimme yleisesti tunnustettaviksi niitä oikeuksia, jotka meillä jo, vaikka vielä näkymättöminä ovat olemassa, huolimatta tuosta hameesta, tuosta naismuodosta, joka meitä kahlehtii ja orjuuttaa.

Me tahdomme kohottautua pyhyyksien korkeuksille ja ihannella niiden kauneuksia, ei niinkuin orjat, joiden kohtaloa määräävät jonkinlaiset pyhinä pidetyt yhteiskunnalliset yksipuoliset laitokset, vaan niinkuin vapaat Zioonin tyttäret, joille *aika* on avannut ihanuuksien ja vapautuksen portit. Jokainen nainen, joka tahtoo oppia tuntemaan totuutta, pääsee temppelin sisälle. Ei hänen enään tarvitse seista esikartanon reunamissa, orjan eli huonomman asemassa, vaan totuuden ja valon piireissä.

Ja aikakauden henki sen portin on

meille avannut. Nyt elämme Kaliyugan, pimeyden, sorron ja tietämättömyyden ylöspäin rientävällä laineella. Otta-kaamme siis ajasta vaari ja käyttäkäämme sitä etsiäksemme totuutta. Kaliyugasta ovat vasta sen ensimmäiset 5000 vuotta kuluneet. Salaisten oppien mukaan kestää tuo ajanjakso kuitenkin 432,000 vuotta. Pitkä on siis aika, ennenkuin ihmiskunta *kokonaisuudessaan* oppii tuntemaan totuuden. Mutta jokainen yksityinen ihminen, niin mies kuin nainenkin voi kyllä totuuden, jos ei kokonaisuudessaan, niin ainakin osan siitä saavuttaa kaikkina aikoina, jos hän vaan sitä etsii.

Erittäinkin tärkeä on tämä herääminen juuri naisille. Yleensä on nais-suku, edellisissä numeroissa selvitettyjen syiden perusteella, vielä syvässä pimeydessä. Ei se, että joku nainen on huomattu kirjailija, laulajatar tai muu maailman kuulu henkilö, todista mitään. Koko ihmiskunnan kannalta katsottuna olemme me naiset sittenkin vielä takapajulla. Vanhat katsantokannat ovat meihin kovasti pinttynet. Me niin herkkäuskoisina olemme valmiit kulkemaan pimeyden kahleiden talutusnuorassa. Me emme tahdo jaksaa herätä *ajattelemaan*. Ja pääasia meidän heräämisessä on juuri *ajatuksen toiminta*.

Meidän pitää herätä *ajattelemaan* ja herättää muita näkemään totuutta. Silloin vasta me voimme ottaa osaa yhteiskunnalliseen työhön. Silloin me voimme ruveta ohjaamaan elämätämme: me voimme ja olemme velvolliset etukädessä tarkastelemaan niinhyvin avioliitossa kukoistavaa kuin sen ulkopuolellakin rehottavaa alennuksen tilaa; äänioikeutta, lastenkasvatusta, raittiutta, työväenasiaa ja kaikkia yhteiskunnallisia kysymyksiä. Kaikki ovat naisten ja *juuri naisten* elinehto-kysymyksiä.

Sorrettua pitää herättää ja opettaa näkemään tilaansa — sillä häneltä itseltänsä puuttuu yritteliäisyydenvoimaa. Vuosituhansien kautta kulkeneet

saarnat ja pimeydenkahleet ovat syvästi juurtuneet ja pinttyneet ihmis-sydämiin. Kaikki nuo valheelliset kat-santokannat ovat tulleet ikäänkuin to-tisiksi, tosiolevaisiksi, poistamattomiksi.

Meidän pitää omasta itsestämme läh-teä — omassa sielussamme on totuus. Se on omantunnon ääni meissä, joka puhuu lahjomatonta kieltänsä ja tätä omaatuntoa on koeteltu nukuttaa lihal-lisen järjen nimellä. Ja kumminkin on se meidän kallein omaisuutemme.

Eikö ollut tuhansia orjia, joista or-juus oli jotakin aivan luonnollista? Eivät he koskaan olisi orjuudesta va-pautuneet, jos ei vapauttaja olisi nous-sut itse orjien joukosta!

Epäkohdat eivät parane siveellisyys-saarnojen kautta. Ne parantuvat vasta silloin, kun kaikki yhteiskuntaolot muut-tuvat järjelliselle kannalle, s. o. silloin kun ihmiskunta herää fyysillisesti ja henkisesti.

Ja tämä henkinen ajatteleva, herääminen ja herättäminen on juuri naisen velvollisuus ja teh-tävä jumalallisen viisauden valossa.

Martti Humu.

Jos laulaja oisin . . .

Jos laulaja oisin ma lahjoiltain,
sävelsoinnut jos vallita voisin,
ikilempää silloin laulullain
minä ihmissyömmihin loisin.

Minä Jumalan lemmeistä laulaisin,
miten maan se ja taivahat täyttää
ja ilmauksin niin valtaisin
sitä äärettömyyttään näyttää.

Miten elämän loi se ja kaikkeuden
oman itsensä ilmoittajaksi,
miten ihminen on säde lemmen sen
ja luotu sen heijastajaksi.

Ja kuinka on rakkaus taivainen
siis kaiken alku ja juuri —
ja kuinka on rakkaus ainainen
myös elämän tarkotus suuri.

Miten rakkauteen sekä rakastamaan
maan lapset kaikki on luotu
ja lemmen lähde on kumpuamaan
joka ihmisen syömmehen suotu.

Minä laulaisin, miten rakkauden
tulis ihmiset yhtehen liittää,
miten lempemme runsahan rikkauden
tulis aina ja kaikille riittää.

Isä yksihän kaikilla meillä on vain,
elonhenkensä meille mi suopi,
saman lempensä leikistä kaikkihan ain
ikirakkaus meidät se luopi!

Joten veljemme niin joka miesi on, oi,
joka nainen on siskomme armas.
Miten keskemme siis viha viihtyä voi,
miten vaino ja kylmyys karmas —?!

Kun toistamme kohtaan uhkua vaan
tulis tunnetta taivaallista,
kun kaikkien hehkua sielussaan
tulis lempeä jumalallista . . . !

Näin laulullain minä veljeyden
ijankaikkisen kirkastaisin,
ja hengen tään pyhän yhteyden
minä mielihin vuodattaisin.

Niin sävelten kielillä koittaisin
läpi tunkea jäisen pinnan;
pyhät tuntehet elohon soittaisin
minä pohjasta ihmisrinnan.

Ne taivahan liekinä leimuamaan
minun lauluni kiihdyttäisi —
vaan kuoleman yöhön se uinuamaan
vihan voimia viihdyttäisi.

Näin tenhoa lemmen ijäisen
minun lauluni, soittoni soisi,
kunis kaikkien syömmistä soinnun sen
oma sieluni kuuleva oisi.

Hannes Kivelä.

Perustuksiltaan tutisee se sivistys, joka, kan-sasta välittämättä, erittyä omia höyheniänsä ihai-lemmaan. Meidän tulevaisuudenuksemme perus-tukoon kaiken kansan kohoamiseen.

J. H. Erkkö.

Rukouksen voima.

Materialistisen maailmankatsomuksen päästyä nykyiseen, sekä uskonnonmuotoja että tieteitä hallitsevaan asemaan, tahdotaan ihmiseltä riistää ainoa puolustusase ja itsensäauttamiskeino, jonka luonto hänelle auliisti tarjoaa, hänen tarvitsematta tuntea sen »syviä syntyjä» ja suuria salaisuuksia.

Tämä nykyajan yksinkertaisimmillekin ihmisille tarjona oleva puolustusase ja itseauttamiskeino on *rukous*.

Nykyaikainen valistustyö vetoaa ihmisen järkeen ja tunteeseen sekä yleensä kaikkiin hänen jaloimpiin henkisiin kykyihinsä, mutta hylkää rukouksen tarpeellisuuden. Rukoileminen on nykyajan »maailmanihmisistä» samaa kuin sisäisen köyhyiden, avuttomuuden ja kykenemättömyyden tarpeeton ja pettymyksen tunnetta tuottava paljastaminen. Koska rukoukseen nykyajan jokapäiväisten, »toimelijasten» ihmisten käsityksen mukaan aina liittyy »armon» käsite, ei rukoilemista pidetä ollenkaan sopivana järkeville, työkykyisille ihmisille, varsinkaan miehille. Kun henkilöä, jossa huomataan rukouksen tarvetta esiintyvän, nykyajan »yleisen mielipiteen» mukaan pidetään »uskonnollisena», ja kun uskonnollisuus »järki-ihmisten» mielestä on jonkinmoista siveellistä heikkohermoisuutta, niin on rukous tämmöisen mielipiteen kannalta kaikkea ihmisarvoa loukkavaa tunteenpurkausta.

Löytyy uskonlahkojakin, jotka kieltävät rukouksen merkityksen. Laestadilaiset esim. pitävät rukoilemista tarpeettomana höpinänä, jolla vaan »kiusotetaan jumalaa». Jumalan lasten, sanovat he, ei tarvitse rukoilla, koska jumala muutenkin tietää heidän tarpeensa. Jumala asustaa heidän käsityksensä mukaan »pilvien yläpuolella» eikä voi sinne asti kuulla ihmisen rukousta!

Kristityt lähetyssaarnaajat puhuvat surkutellen muutamista itämaisista kansoista, joilla on tuulen käyttämiä »ru-

kousmyllyjä». Protestanttiset kristityt surkuttelevat esim. roomalaiskatolisia, jotka rukoilevat helminauhalla. »Uskottomat» eli nimikristityt surkuttelevat ja pilkkaavat »uskovaisia», jotka pitävät n. s. polvirukouksia. Nämä taas säälittelevät esim. pappeja, jotka »rukoilevat kirjasta» j. n. e.

Koska kaikilla uskontokunnilla on rukouksen tarpeellisuus jossakin merkityksessä yhteinen — laestadilaistekin tunnustavat syntinsä »veljille» ja »sisarille» ja siis rukoilevat — niin täytyy sen perustua luonnon lakeihin.

Mitä sitten on rukous ja onko siitä mitään hyötyä?

Tähän kysymykseen vastataan monella eri tavalla. Kristillinen jumaluusoppi esim. sanoo rukousta ihmisen keskusteluksi jumalan kanssa. Vielä nimittää se rukousta sielun hengitykseksi y. m. Mutta parhaiten tuntee rukouksen merkityksen se ihminen, joka käytännössä on »oikea rukoilija», s. o. joka »rukoilee isää, hengessä ja totuudessa», kuten raamatussa sanotaan.

Nykyajan kasvatusoppi tietää puhua »tahdon voimasta», »mielen lujudesta» y. m. kyvyistä, joita ihmisen tulee itsessään kehittää. Koulussa terotetaan oppilaille tällaisten kykyjen suurta merkitystä, koska niitten avulla tiedetään ihmisen raivaavan tiensä »elämän läpi». Rukouksesta puhutaan koulussa ainoastaan »uskontotunnilla» ja silloinkin sillä nimenomaisella viittauksella, että rukoileminen tavalla tai toisella on »autuaaksi tulemisen» yhteydessä.

Oikeassa rukouksessa piilevä voima ja n. s. tahdonlujuus ovat sama asia. Erotus on vaan siinä, että harras rukoilija pitää itseään mitättömänä ja kykenemättömänä, kun lujatahtoinen ihminen taas aina ikäänkuin muistuttaa itselleen, että hänellä on ja *täytyy* olla kykyä ajaa asiansa perille. Yksinkertainen rukoilija luulee panevansa muitten voimia liikkeelle, kun hän rukouksella tahtoo vallottaa itselleen hyvää. Lujatahtoinen ihminen pitää itseään voiman keskuksena ja käyttää

kaikkia tilaisuuksia voimansa vahvistamiseksi.

Syy miksi tavalliset »maailmanihmiset« pitävät rukousta niin vähäpätöisenä, jopa naurettavana toimituksena, on juuri se, että heiltä puuttuu tässä asiassa kokemusta. Kun he kuulevat, että joku rukoilijaksi tunnettu henkilö on aineellisessa puutteessa, sairaana j. n. e., niin he usein ivallisesti huomauttavat: »No eikös se jumala anna, kun rukoilee? Eikös jumala paranna, kun ahkeraan käyttää rukousta?»

Moiset kyselijät eivät näy huomauttaa sitä tosiasiaa, että moni heikäläinen on vuosikymmeniä saanut käyttäähä tahdonlujuttuaan ennen kun hänen aikensa ovat edes suunnilleen onnistuneet.

Harras, »sydäimestä« lähtevä rukous, kun sitä säännöllisesti ja määrääkoina käytetään, on paljoka tehokkaampi keino kuin paljas »kylmä« tahdonlujuus. Mutta on huomattava, että semmoinen rukous, jolla tahdotaan lyhyessä ajassa jotakin suuremista saada aikaan, kysyy tavattomia voimaponnistuksia. Jos esim. heikolta sairaalta riittäisi tarpeeksi suuri määrä voimia »palaamaan« rukoukseen, voisi hän silmänräpäyksessä tulla terveeksi. Mutta kun heikko sairaa ei suinkaan elä siinä tajuntatilassa, että hän tahtois panna olemuksensa korkeammat voimat liikkeelle ruumiinsa hyväksi, ei mainitunlaisesta paranemisesta voi olla puhettakaan. Mutta semmoinen sairas voi rukouksellaan joko lieventää tautiaan tai vaikuttaa vitkallisen paranemisensa hyväksi.

Syy miksi ei rukouksella päästä aineellisesta puutteesta, on säännöllisesti se, ettei totisen rukouksen voimaa koskaan käännellä aineellista puutetta vastaan. Totisen rukoilijan ihanteena on muitten hyvä suuremmassa määrässä kuin oma. Yksikään totinen rukoilija ei voisi heltiämättä rukoilla päästäkseen esim. miljoonanomistajaksi, jotta hän saisi elää yllisyydessä ja loistossa. Semmoisten tarkotusten perille

päästäkseen täytyy ihmisen käyttäähä toista keinoa, s. o. tahdonlujuttua, joka aina ottaa »ajasta vaarin«.

On paljo ihmisiä, jotka kokemuksesta tietävät rukouksen valtaavan voiman, mutta verrattain harvat rukoilijat tietävät, mistä tuo voima johtuu. Kristityt rukoilijat esim. sanovat, että se voima lähtee jumalasta, joka heidän tajunnalleen esiintyy jonkinmoisena nöyryyttä palkitsevana, persoonallisena yksinvaltiijana.

»Salaisen opin« valossa nähdään ne välineet, joita useimmat hartaat rukoilijat tietämättään käyttävät. Luonnon suuressa varastossa on ääretön määrä voimia, joita saadaan liikkeelle monenkin eri järjestelmän mukaan. Lyhyesti voimme sanoa, että rukoilija lähettää ympäristöönsä voimakkaita sähkövirtoja, mitkä kohtaavat joko ruumiillisia tai ruumiittomia persoonallisuksia ja saattavat niitten elinvoiman yhtymään näihin virtoihin. Tämä näennäisesti vieras elinvoima tulee viimein rukoilijan hyväksi, jos hän jaksaa tarpeeksi kauvan pitkittää sähköttämistyötään.

Voidaan yhtä hyvällä syyllä sanoa, että rukoilija auttaa itseään kuin että muut häntä auttavat. On näet huomattava, että yhteistunnon laki tulee sitä sitovammaksi, jota hienompaan aineeseen luonnossa siirrytään. Ihmisen korkeampi minä käsittää äärettömän määrän alempia, sekä ruumiillisia että ruumiittomia persoonallisuksia. Kun nyt yksi noista persoonallisuuksista tuntee rukouksen tarvetta ja rukoilee, joutuvat hänen »sukulaisensa« väreilytilaan ja rientävät auttamaan hätäntynyttä, jotakuinkin samoin kuin verisolut kiirehtivät parantamaan haavotunutta ruumiinosaa. Rukoilijan korkeampi minä, jota hän esim. nimittää jumalaksi, järjestää ja määrää sekä tavallaan että ajan, jolloin »rukous kuullaan«, s. o. jolloin rukoilijan lähettämät sähkövirrat voimalla kuormitetuina kohtaavat häntä itseään.

»Näkymätön maailma« on ihmeellinen kemiaallinen laboratorio, jossa eri-

laiset aineet sekoittuvat toisiinsa, synnyttäen uusia, erilaisia voimanilmauksia. Ne monet persoonallisuudet, jotka esim. ihmisen korkeampi minä käsittää, voivat puolestaan käyttää lepotilassa olevaa maailmanainetta tarkotuksiinsa ja n. s. luonnonhenkiä näitten tarkotusten toteuttajina.

Ne ihmiset, jotka eivät kokemuksestaan tunne rukouksen voimaa, ivaavat ja pilkkaavat usein niitä, jotka puhuvat rukouksen, merkityksestä. Kun he kuulevat jonkun väittävän, että hän on saanut kaikki mitä on rukoillut, niin he ovat valmiit puhumaan »yhteensattumisesta». Mutta miten he voivat todistaa väitteensä, kun tavallinen »maallinen» viisaustiedekin vakuuttaa, ettei ole mitään »yhteensattumia», vaan että kaikki tapahtuu lakisiteisesti? Vai olisiko ihmiskunta onnellisempi, jos kaikki sen yksilöt saataisiin uskomään, että luonto on »sokea» ja »kuuro», ja että me ihmiset elämme pelkkien satumain varassa?

Rukouksen voimaan uskomisen ei ollenkaan tahdo syrjäyttää ihmisen järjen ja harkinnan toimintaa, päinvastoin se edistää sitä. Jos ihminen olisi kaikkietietävä, niin rukous olisi sekä tarpeeton että mahdoton. Mutta kun ei niin ole laita, voi hän korvata tätä puutetta rukouksella, joka juuri vetoaa kaikkietietäväisyysihanteeseen.

Sekin tosiasia, että rukous tekee mielen iloiseksi ja toivorikkaaksi, merkitsee paljon. Vai kuka voisi kadehtia orpolapsiraukalta, jota kaikki yrmivät, sitä suurta onnea, että hän saa purkaa sydämensä surut suurelle, näkymättömälle auttajalle, jonka siunaa- van läsnäolon hän rukoillessaan tuntee? Kuka tahtois kadehtia vainoa ja yrmimistä kärsivän täysi-ikäisenkään turvautumista suuriin henkisiin persoonallisuuksiin, jotka puolueettomasti ottavat osaa kärsivien tunteisiin?

Rukous vie voiton kaikista muista itseauttamiskeinoista siinä suhteessa, että harras rukoilija ei »kriittillisenäkään» hetkenä joutu epätoivoon.

Jeesus, joka oli suuri mestari, ei katsonut arvolleen alentavaksi rukoilla »isää», s. o. korkeampaa olemustaan. Meidänkö, pikkumaisten, jokapäiväisten ihmisten olisi sopimatonta rukoilla? Kun kerran tiedämme, kuinka kykenemätön alempi minämme on, niin ei suinkaan ole epäviisasta vaatia voimaa korkeammalta minältämme. Tämä tietysti tahtoo sitä auliisti antaakin. Mutta alemman minän rukoustarve juuri todistaa, että se vaistomaisesti on itsetietoinen korkeammasta olemuspuolestaan. Alemmassa minässä näet herää rukouksen tarve ainoastaan ylemmän minän vaikutuksesta. »Ei kukaan tule minun luokseni, jos ei isä vedä häntä», sanoo Jeesus, tarkottaen juuri samaa asiaa, vaikka hän käyttää »minä» — ja »isä» — sanoja, ikäänkuin nämä olisivat eri olemuksia.

Rukouksen tarve on »maailman ihmisisissä» syvälle piilotettuna. Niissä tapauksissa, joissa he joutuvat katsomaan väkivaltaista kuolemaa »silmästä silmään», herää se tavallisesti heissäkin. 99 prosenttia laivaväestä, joka muutaman minuutin kuluessa vajoo valtameren syvyyteen, turvautuu palavaan rukoukseen.

Onnellinen se ihminen, jota rukouksen henki elähyttää muulloinkin kuin mainitunlaisissa tapauksissa!

Aate.

Avoim kirje Pastori G:lle.

Arvoisa hra Pastori!

Te närkästyitte minulle siitä syystä, että uskalsin ilmaista Teille suoran mielipiteeni totuudesta. Mutta miksikä niin? Sanoittehan silloin niin monta kertaa, että puhu aina suoraan ajatuksesi; Te kun pidätte siitä. Mutta nyt kun niin teen, niin nyt saan vielä kymmenien peninkulmienkin takana tuta Teidän vihamielisyyttänne — ja jos vielä olisin yhtäpaljon Teidän vaikutusvaltanne alainen kun silloin, niin voisiko totuuden puhe tulla kysymyk-

seenkään? Siitä nyt huomaatte, miten vaikeaa köyhän ihmisen on olla rehellinen ja ilmaista aina ajatuksensa suoraan.

Mutta mitä pahaa olen sanonut, että kannattaa suuttua? Onko se rikos, että minä en hyväksy vormua uskonnon merkiksi, enkä pane mitään arvoa vaatetukselle autuuden asiassa? Te olette pietisti. Olette sitä koko sydämeštänne, tai ainakin luulette olevanne. Mutta onko se rikos toiselle, ettei hän usko värejä muiksi kuin kemiallisiksi aineiksi ja ettei niiden merkitys johda edemmäksi kuin meidän silmämme verkkokalvolle saakka, eikä suinkaan taivaan tai helvetin porteille? Ja senvuoksi minä vieläkin ehdottomasti kumoon väitteenne, että punanen huivi tai lettinauha veisi ketään helvettiin, enempää kuin sininen tai harmaakaan taivaaseen.

Tai oliko se minun syyini, että sieluni tunsin inhoa Teidän lukiessanne rukousta saarnastuolilta, »leskien, orpolasten ja kaikkien vääryyttäkärsivien edestä», samalla kun Te itse teitte heille suurinta vääryyttä? Sillä mitä pahaa voidaan ihmisille enemmän tehdä kuin tappaa, polttaa, ryöstää ja kivittää ihmisiltä kaiken mikä heille on kalleinta? Niin teitte Tekin (minun omantuntoni mukaan) ryöstäessänne vanhuksilta, leskiltä ja orvoilta heidän kotinsa, maansa ja mantunsa, silloin kun Te astuitte uutta, ilman saatua puustellia hoitamaan.¹ He olivat hiellään ja vällään nuoruutensa päivinä raataneet itselleen konnut päälleen ja päivätöinä jo moninkertaisesti niiden hinnat pappilaan kor-

vanneet, vaan sitä Te ette ottanut huomioon. Teidän omatuntonne sanoi: he eivät voi enään täysvoimaisesti työskennellä päivätöissä ja siksi he saavat mennä. Te kai ajattelit Jumalan pitävän huolta heistä, kun Te vaan rukoillette sitä. Mutta kumman rukous silloin tulee enemmän Jumalan kuuluville ja kumman saarna vaikuttaa enemmän ihmisten sydämiin, vanhuksenko, joka kyynelsilmin valittaa sitä veristä vääryyttä, jota hän kovimmin on elämässään nyt juuri itse piltaan saanut kokea, vai sellaisen itsekylläisen papin, joka saarnailee punasista huiveista ja punasista lettinauhoista niin että ääni sortuu, ja rukoilee Jumalaa auttamaan vääryyttä kärsiviä, joita itse sortaa.

Omatunto sanotaan materialistisessa opissa olevan olosuhteiden kasvattaman. Mutta voiko ei-materialistikaan väittää sitä vastaan, jos kysymys on muutamien papien omastatunnosta? Vanha sananlaskukin jo sanoo että papin säkki on pohjaton, joka merkitsee: toisen tavaraa otettaessa ei siellä löydy määrää. Semmoisen omantunnon on tietysti vanha kymmenyslaki heille kasvattanut.

Ja jos minun omatuntoni ei ollut kasvatettu samanlaisissa olosuhteissa, vaan tulkitsti semmoiset teot väärinteoiksi ja pani minun sydämeštäni inhoamaan Teitä ja Teidän menettelyänne, niin se ei suinkaan ollut minun vikani.

Ja niinkun tiedätte, edellä kertamani syyt ja vaikuttimet ajoivat minunkin ulos maailmaan oikeutta muka etsimään, sillä minä näin, että sama kohtalo odotti minua itseänikin, kuin noita vanhuksia. Mutta Teille lohdutukseksi voin mainita, että samanlaista oikeuden polkemista olen kaikkialla kohdannut, ja että nyt on mieleni hyvä siitä, etten silloin nuorempana joutunut lähetykskouluun, sillä silloin olisin pian samoilla perusteilla kuin muutkin (omanvoiton pyytäjänä) julistanut vääryyttä oppia pakanaraukoille ja saattanut heitäkin vielä tästä järjestelmästä kärsimään. Sillä varmuudella voin sanoa, että minun silmäni olisivat pysyneet ummessa yhtä hyvin kuin muidenkin, enkä olisi saavuttanut sitä valoa kuin nyt. Mutta nyt mi-

¹ Jo viime valtiopäivien evästyskokouksissa lausuttiin usealla taholla maataamme se toivomus, että pappilain puustellit palautettaisiin valtiolle ja otettaisiin valtiopäivillä keskustelukysymykseksi. Sitä kuitenkin ei vielä tehty, vaan jo toivomuskin siitä todistaa kansan huomaneen, että pappi ei ole maanviljelijä ja että hän pitää taloja ja maa-aloja hallussaan on nurinkurista. Sillä jos hän saa puustellin, mistä hänelle maksetaan palkka? Ja jos hänelle maksetaan palkka, mitä hän tekee puustellilla? Ja sitäpaitsi ei maanviljelys kuulu hänen virkaansa, eikä sen luontoon. Ja maata hallitkoon yksi mies ainoastaan niin paljon kun hän perheineen voi viljellä, muuten sen viljeleminen johtaa väärintekoihin.

nulla on valo, ja sen on vankila tehnyt. Ja jos ken ihminen tahtoo tutustua elämään kaikin puolin, hän menköön Kakkolaan, puhuteltiin sen asukkaita ja oppikoon heistä! Toisen ihmisen sielunelämän tutkijalle on osaa muuta kiitollisempaa alaa mainita.

»Oletpa sinäkin raukka; puhut kuin lapset ja papit vaikka olet aika mies». Näin sanoi eräskin »elinkautinen» minulle, kun minä lunastusoppia koetin selittää hänelle pelastuskeinoksi. Ja sitten hän puhui yhteiskunnallisista olosuhteista, jotka pakosta johtavat ihmisen harhaan ja saattavat hänen pahantekijäin joukkoon luetuksi. Hän selitti, että kun kerran alkuun tulee, ja sitä niin helposti tulee viinan vaikutuksesta tai muuten, niin sitten ikäänkuin vihkiytyy paheille ja tahtoo kostaa tavalla tai toisella näitä nurjan yhteiskuntaelämän tuottamia kärsimyksiään.

Ja siihen tapaan he melkein kaikki sanoivat. Eikä se jätä vaikuttamatta siihen, joka tietää omasta kokemuksestaan, että se on totta. Siten minustakin, joka olen aikunut lähetyksalakseni ottaa tämän kurjista kurjimpien joukon, pahantekijäin kurjan joukon, ja opettaa heille etsinöikansä ymmärtämistä ja johtaa heitä Kristuksen tykö minun silloisen ymmärryksen mukaan, tuli enemmän oppilas kuin opettaja ja monta totuutta opin heidän parissaan, jotka sitten taas vakaannuttivat nykyisen kantani. Sillä ihminen, joka yksipuolisesti etsii totuutta, ei voi sitä koskaan löytää, vaan täytyy joka puoli ottaa huomioon. Ja niin minäkin huomasin, että monet kunnan miehet kuuluivat pahantekijäin joukkoon, ilman että he oikeastaan olivat tehneet mitään pahaa, tai ainakin tietäneet tekevänsä »pahaa». Älkää leimako tätä anarkiaksi.

Tässä voisin myös, herra Pastori, Teiltä kysyä: Mitä on oikeastaan paha ja missä on hyvän ja pahan raja?

Pienestä vilkasluontoisesta lapsesta sanotaan: hän on paha tekemään pahaa. Mutta jos tarkkaamme hänen toimiaan, niin ei hänessä ole pahaa ajatustakaan. Hän tahtoo vaan jäljitellä aikuisten toimia. Mutta koska ne eivät ole mieleisiä aika-

ihmisten järjestyksen pidolle, niin ne leimataan pahoiksi! Siinä on esimerkki, joka johtaa monen asian kokonaan toisenlaiseen ymmärtämiseen, jos vaan perinpohjaisesti otamme ne tutkiaksemme. Eikä ihme, jos meidän päivinämme käsitteet ovat niin erilaiset, erittäinkin yhteiskunnallisista asioista. Vieläpä murhastakin, joka kuitenkin aina pysyy murhana, niin kauan kun ne on selvällä järjellä ja aikomuksella tehty. Vaan silloin kun ihminen on esim. väkijuomain hurmaama, silloin hän ei ole teoistaan vastuunalainen. Sillä vankiloissa istuu miehiä jotka eivät tiedä tuon tavaallista siitä asiasta, josta heitä syytetään, paitsi sen mitä muut sanovat.

Mutta voinko odottaa Teiltä niin tervejä järkeistä asiain ymmärtämistä, että kykenitte esittämäni esimerkkien perusteella jotakin asiallista aikaansaamaan? Otanpaan toisen esimerkin.

Ajatelkaamme vaikka valokuvaajaa. (Si tähän mekin kokeilimme, ja on se siis jossain määrin tuttua tointa meille). Mitä nyt sanoisimme valokuvaajasta, joka olisi oppinut taitonsa vaan »resetin» mukaan ja päällisinpuolin, mutta olisi kykenemätön suoriutumaan alallaan yhtä mittaa esiintyvistä vaikeuksista? Kun esim. tapahtuisi niin, ettei esiintyisi mitään kuvaa »kunnan» nähtäväksi, silloin ei valokuvaajamme tietäisi sanoa, missä oli vika, vaan joutuisi itse hyvin ymmälle. Hän ei osaisi ottaa huomionsa niitä äärettömän monia sivuvaikutuksia, jotka monet kohdastaan pilaavat koko työn. Samanlaisessa asemassa on teologi, joka on hätähtää koettanut suorittaa tutkinnot viran saavuttamiseksi. Hänen pitäisi nyt tuntea ihmisielua ja Jumalaa. Sielutiede on kyllä hänen alansa pääasiana; vaan minkälainen sielutiede? Yleensä se näyttää kovin ylimalkaiselta ja yksityiskohtiin kokonaan syventymättömältä. Teologit eivät tiedä ihmisen sielunelämästä juuri mitään, ja jos heidän pitäisi tehdä vertailuja eri henkilöiden sielun suhteen, kävisi heidän samalla tavalla kun valokuvaajan, joka ei tunne aineidensa kemiallista kokoonpanoa eikä vaikutusta toisiinsa. He kyllä osaat kuvata meille jonkunlaisen himmeän

näytteen tulevaisesta elämästä ja sielusta, vaan niistä puuttuu heiltä kokonaan kokemuseräinen tieto. Ja jos heitä kehoitettiin ottamaan siitä selvää esim. spiritismin tai muiden empiiristen sielutieteen haarojen avulla, niin he ylenkatseellisesti kohauttaisivat olkapäitään ja sanoisivat: älä johdata meitä kiusaukseen niin suurta syntiä tekemään!

Mutta voiko ihminen, joka ei ole ollenkaan tutkinut luontoa enemmän kuin mitä hän »jokapäiväisenä» näkee silmäinsä edessä, tulla persoonalliseen vakaumukseen Jumalasta ja hänen töistään? Voiko hän tuntematta avaruuksien ihmeitä saada käsitystä taivaasta ja Jumalan suuruudesta? Voiko hän tuntematta mikroskoopista maailmaa saada käsitystä Jumalan ihmeellisestä hallinto-tavasta ja elämän synnyistä? Voiko hän tuntematta omaa ruumistaan ja oman sielunsa voimia asettaa itseään oikeaan asemaan Jumalansa ja Herransa kanssa? Voiko sanalla sanoen järkeä kehittämättä päästä totuuden tietoon?

Jospa Te edes tähän pysähtyisitte! Mutta Te ette ainoastaan laiminlyö järjen kehittämisen, Te vielä kiellätte sen. Teidän uskossanne ei saa ajatella, ei kysyä, ei järkeillä. Mutta tällä tavalla Te ajatte kirkoistanne pois kaikki ajattelevat ja järkevät ihmiset! Vai onko uskonto ainoastaan tyhmiä varten? Ei suinkaan, uskonto on kaikille, tyhmille ja viisaille, neroille ja yksinkertaisille!

Sen vuoksi onkin saarnamiehen oltava siksi järkevä, että voi laskea toisenkin järkensä kanssa asiaa käsittelemään, ja uskonnon on oltava siksi ylevä ja perusteellinen, että siihen voi nero ja järkikin ottaa osaa! Svedenborg, suuri filosofi ja uskonlahkon perustaja sekä myös teosofi, sanoi aina kun oli jostain tärkeästä kysymyksestä puhe uskonnon asioissa: »Ottakaa järki ohjaajaksenne ja vetäkää sitten vasta johtopäätöksenne».

Semmoisen uskonnon valitsemisen tarjoaa Teille teosofinen kirjallisuus. Jos vaan, herra Pastori, tahdotte tutustua siihen, olen varma, ettette tule sitä katumaan. Sitä taas saatte tämän lehden konttorista. Olisi niin iloinen, jos meidänkin

maassamme olisi edes muutama sanan palvelija, joka tajuaisi tehtävänsä ja oikean asemansa täällä maailmassa ja osaisi sitten samaa muillekin neuvoa.

Meidän asiamme ei kuitenkaan ole kellekään mitään tyrkyttää, vaan ottakoon jokainen ja oppikoon itse. Katsokoon ympärilleen ja vertailekoon itse, onko kaikki niinkuin olla pitää, ja jos ei ole, niin ryhtyköön työhön asian parantamiseksi.

Älköön olko sen valokuvaajan kaltainen, joka ei ottanut mitään selvää aineitensa vaikutuksista toisiinsa ja valon ja ajan vaikutuksista niihin. Hän tekee työtä ja ahertaa, vaan kaikki menee päin mentyyn. Hän katsoo reseptiinsä ja dogmeihinsa — ne on kyllä oikein, ja on hän niiden jälkeen koettanut tehdäkin — vaan ei onnistu. Hän ei huomaa, että ne kehitykseen nähden ovat tavattoman vanhat ja että niissä ei ole kaikkea neuvottu.

Hänen pitää päinvastoin olla viisaau valokuvaajan kaltainen! Ensiksi hänen täytyy ottaa selvä, kuinka voimakas on auringon valo (Jumalan vaikutus luonnossa) ja kuinka paljon hänen esineensä eli kundinsa kykenee sitä heijastamaan (älyämään); sitten miten valon arkoja hänen levynsä ovat ja mitä se niihin vaikuttaa (Jumala luonnossa); sitten minkälaiset on hänen koneensa (opetus- ja tutkimusvälineensä). Ja minkälaisia ovat muut aineksensa ja menettelytapansa, ettei ne ole vanhentuneita (tieteet). Vihdoin, jos kaikki on otettu parhaan jälkeen huomioon, ei ole enää paljon »retusserausta». Silloin ei ole tarvis paljon panna omaansa, sillä luonto sanoo jo tutkijalleen, mikä on totta ja mikä ei.

Sydämeistäni nyt toivoisin, että jos joku Teistä tuntisi olevansa Pastori G., hän ottaisi ja katsoisi ympärillensä, mitä hänen rauhaansa sopii ja »tekisi parannuksen», ettei kävisi niin kuin erään pastorin, joka maankiertäjää nolatakseen teki hänelle muutamia kysymyksiä ja sai ihmeekseen viisaat ja tyydyttävät vastaukset. Mutta sitten kun tuli maankulkijan vuoro ja hän kysyi, josko pastori tunsisi hänen isäänsä, niin sitä ei pastori tuntenut; ei äitiä eikä veljiä myöskään. Mutta

toinen sanoi: »Jumala on meidän isämme, maa on meidän äitimme ja ihmiset ovat veljiämme — ja sen nyt luulisi pastorinkin jo tuossa asemassa tietävän!»

Abstraheri.

Siveellinen periaate.

Pahat ajatukset johtavat pahoihin sanoihin, nämä taas pahoihin tekoihin; ihminen säilyttäissään siveellisen ihanteensa säilyttäköön ennen kaikkea sydämensä pahoilta ajatuksilta.

„Mitä elämää me elämme ajatusmaailmassa, sitä elämää me enemmän tai myöhemmin elämme todellisuudessa.“

Jo ihmiskunnan suurimmat mestarit eli opettajat panivat pääpainon ihmisen siveelliselle ihanteelle.

Kristuksen siveellinen ihanne täydellisemmin ilmenee Matheuksen evankeliumin 5, 6 ja 7 luvussa, jossa muun muassa sanotaan:

»Autuaat ovat puhtaat sydäimestä, sillä he saavat nähdä Jumalan.« »Autuaat ovat rauhan tekijät, sillä he pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman.« »Autuaat ovat laupiaat, sillä he saavat laupiuden.« »Autuaat ovat siviät, sillä he saavat periä maan.«

Buddha myös pani pääpainon, ei ulkonaisille töille, vaan mielenlaadulle, sydämen ja vaelluksen puhtaudelle itsensä uhraavassa rakkaudessa lähimmäistä kohtaan, tuntemalla itsessään asuvan hengen, yhtymällä tähän ääretömään henkeen. Henkeään kehittämällä siis ihminen saavuttaa korkeimman elämänsä onnen.

Zarathustra sanoi: »Valvo, että ajatuksesi ja puheesi ovat puhtaat. Etsi aina totuutta. Laajenna järjen s. o. valon mahtia, mutta vähennä järjettömyyden, s. o. pimeyden mahtia.«

Konfutse sanoi: »Tee hyvää joka hetki ja kaikkien olosuhteiden vallitessa, niin tulet viisaaksi ja hyväksi.«

Laotse sanoi: »Pyhä ihminen ei koskaan asetu ensimmäiseksi, hän kieltää

oman itsensä, itsekkyytensä, on sävyisä, nöyrä, himoton, vaatimaton ja toimii maailmalle näkymättömänä. Pyhä ihminen aina tekee hyvää hyvän hyvyyden tähden, odottamatta siitä palkintoa.«

Kaikkina aikoina on siveysoppia saarnattu ihmiskunnalle, samoin myös epä-siveellisyyttä on ollut olemassa kaikkien kansojen ja kansankerrosten keskuudessa. Jo muinaisessa Kreikassa ja Roomassa kukoistivat paheet muodossa ja toisessa. Kerrotaan Solonista, Ateenan lainsäätäjistä, että hän perusti ensimmäiset prostitutsionilaitokset Ateenaan, josta hyvästä työstä (!) eräs aikalaisista kiitti Solonia, että hän sen kautta pelasti nuorten siveellisten naisten kunnian. Maanalaisten kaupunkien, Pompeijin ja Herkulanumin löydöt jälkimaailmalle todistavat kaikkea siveellistä mädännäisyyttä vallinneen silloisessa Rooman valtakunnassa.

Vanhaa aikaa seurasi keskiaika; katalinen kirkko asettui hyvin ankaralle kannalle epä-siveellisyyttä vastustamaan mutta siitä huolimatta luostarit ja niiden asukkaat, joiden olisi pitänyt olla siveellisyyden esikuvana, tulivatkin sen vastakohdaksi, juoppous ja sukupuoli-paheet olivat yleisiä.

Meidän aikamme on aivan jättiläisaskelin mennyt eteenpäin kaikessa ihmisellisessä kehityksessä ja sivistyksessä, mutta kehitystä on myöskin seurannut epä-siveellisyys. Sivistyksestä huolimatta Bakkhos ja Venus (viinin ja rakkauden jumalat) vievät lukemattomia uhrejaan meidänkin kansamme keskuudesta.

Miten päästä epä-siveellisyydestä? on päivän polttavin kysymys. Materialismi opettaa kaikkien ilmiöiden johtuvan aineesta; myöskin sieluelämä on aineen hienoin muoto. Materialismi siis opettaa epä-siveellisyyden johtuvan ainoastaan ulkonaisista seikoista, sillä »ihminen syntyy maailmaan heikkona ja joutuu sellaisten olosuhteiden alaiseksi, ettei hänen vapaasta tahdostaan ole mitään puhetta«.

Tarkastaissamme siveellisyysskysymystä puhtaasti henkiseltä kannalta, tiedämme ihmisen olevan varustetun korkeampaa elämää janoovalla, kuolematonmalla hengellä ja jumalallisella järjellä. Ihmishenki on ijäisyyden mailta ja sinne se myös puhtaana palajaa. Tällaisilla ominaisuuksilla varustettu ihminen voipi vapaalla tahdollaan vastustaa pahaa ja harrastaa hyvää; yleisen luonteen kasvatuksen kautta, henkistä olemustaan kehittämällä, tutkiessaan luonnon ja elämän salaisuuksia ihminen varjelee itsensä pahasta. »Tieteen tutkiminen on ihmishengen kohoamista ijäisyyttä kohti.« »Mitä korkeampi on meidän maailmankatsomuksemme, sitä puhtaampi on meidän uskontomme.« »Jos ihminen rakastaa jotain täydellistä ja muuttumatonta, niin hänen on mahdoton vaipua likaisuuden rapakkoon. Rakkaus hyvään on kaiken hyvän juuri ja alku, vapahdus pahasta. Täydellinen tietäminen synnyttää täydellistä rakautta eikä sokea usko persoonalliseen Jumalaan. Mahdotonta on omistaa täydellistä rakkautta ilman selvää elävää tietoa.« (Spinoza) *Mikko Kopra.*

„Omantunnon“ toimitukselle.

Teosofisen Seuran 1:sen tehtävän mukaan on jokaisen totuudenetsijän velvollisuus kehottaa ihmisiä yleiseen veljeyteen.

Tämän pykälän, ainakin suomenkielinen, sanamuoto ei ole mielestäni täysin sopiva. Siinä on käytetty sanaa »kehottaa», joka minun mielestäni on niin sanoakseni liian lievä, kun kerran pykälä velvoittaa jokaista totuuden etsijää. Pelkällä kehottamisella ei useisakaan tapauksissa paljoa aikaansaada. Toimi se on, jolla jonkinlaisia tuloksia aikaansaadaan.

Ehdottaisin siis, että pykälän alku muutettaisiin näin kuuluvaksi: Toimia yleisen veljeyden aikaansaamiseksi katsoen uskonnustukseen, sukupuoli-

leen j. n. e. Luultavasti pykälän laatoitteen tarkoitus itse asiassa on se ollutkin, vaikka lopullinen sanamuoto on näin vähemmän sopivan muodon saanut. Teosofisten aatteitten levittäminen kyllä on käytännöllistä toimimista veljeyden eduksi, mutta se on mielestäni yksipuolista, sillä se ei sanottavassa määrässä edistä veljeyttä muissa paitsi niitten aatteitten hyväksyjissä.

Toinen epäilemättä tehokas keino olisi saada kaikki ihmiset ymmärtämään toistensa puhetta. Tähän vaadittaisiin luonnollisesti, että jokainen opettelisi jotakin määrättyä kieltä, joksi, mitä monipuolisimmat mahdollisuudet lukuunotettuna, sopisi tri Zamenhoffin keksimä esperanto-niminen kieli. Etupäässä sopisi se siksi sentähden, että se on monta kertaa helpompi oppia kuin mikään muu kieli. Vieraita kieliä taitamatonkin voi sitä oppia tavatoman lyhyessä ajassa, kielimiehet jopa 2:dessä tunnissa, kuten Leo Tolstoi on sanonut.¹

Voi kuvitella, mitä ääretöntä henkistä ja aineellista hyötyä siitä olisi esim. teosofeille, jos jokainen totuuden etsijä ja kansojen veljeyden harrastaja ottaisi vähäpätöiseksi vaivaksensa harjoittaa itsellensä sen sujuvan käytön. Kaikissa kansainvälisissä teosofien kokouksissa käytettäväksi kieleksi sopisi esperanto mainiosti. Kun jokainen niissä kokouksissa luennoiva pitäisi luentonsa tai esitelmänsä esperantoksi, silloin ei tarvitsisi kuulihoitteenkaan olla mitään monipuolisesti kielistyneitä voidaksensa seurata heitä. On todellakin voiteen haaskausta, että niissä kokouksissa käytetään monta kieltä, niinkuin viimekin kokouksessa Lontoossa, kuten käy selville herra P. Ervastian selonteosta. Painettavat selonteot kokousten esitelmistä olisivat myöskin julaittavat esperantoksi, silloin niistä olisi

¹ Lähempiä tietoja tämän kielen luonteesta, tulevaisuudesta ja rakenteesta voivat sitä haluavat saada kirjasta: „Esperanto kansainvälisenä kielenä“, saatavana Turun kansallisen kirjakaupasta. Hinta ainoastaan 50 piiä.

helppo ottaa selvän muittenkin kuin kielimiesten. Suuri etu teosofialle olisi myöskin, kun saataisiin aikaan koko teosofiselle maailmalle yhteinen esperantonkielinen sanomalehti. Kun maailman kaikki teosofiset yhdistykset rupeisivat jäsenillensä antamaan kursseja esperantossa, niin ei viipyisi kuin jokuunen kuukausi — ja kaikki teosofit koko maapallolla voisivat olla kirjevaihdossa keskenänsä. Sitte ei myöskään enää tarvitsisi kääntää teosofista kirjallisuutta kaiken maailman kielille, vaan ainoastaan sille yhdelle, paitsi tietysti alkeita käsittelevää, jota olisi käännettävä niille kielille, joilla vielä sitä ei ole. Täten säästyisi kääntämisestä johtuvia menoja äärettömän paljo. Esperantoksi käännettyjen kirjojen menneki käsittäisi luonnollisesti sitte koko maapallon, eikä tarvitsisi kustantajien ja ostajien puutteessa olla kääntämättä, kuten nyt luultavasti on laita ainakin pienissä kansoissa.

Ylläoleva on mielestäni täysin sopuisuudessa Teosofisen Seuran 1:sen tehtävän kanssa, eikä näin tehokasta keinoa olisi millään muotoa jätettävä käyttämättä, vaan olisi ojennettava auttavaa kättä nyt jo toimiville esperantoyhdistyksille. Jos vaan ryhdytään tarmolla toimeen, niin seuraus on ehdottomasti hyvä.

Ehdotan siis, että Suomen edustaja ottaisi asian alustaaksensa ja esittäisi sen tulevassa kansainvälisessä teosofien kokouksessa.

K. W. K.

Tämä ehdotus ansaitsee minusta vakavaa harkintaa ja voin ilmoittaa, että eräs suomalainen Teosofisen Seuran jäsen on vastikään kirjottanut Mrs. Annie Besantille samasta asiasta. Muuten tahdon huomauttaa, että T. S:n ensimmäinen pykälä ei kuulukkaan niin kuin arv. kirjeenvaihtaja otaksuu, vaan kuuluu se näin: *muodostaa yleisen veljeskunnan ydin j. n. e.* Mutta »Oman-tunnon» ohjelma on »kehottaa».

P. E.

Mitä on tasa-arvoisuus?

Tasa-arvoisuuden eli yhden-vertaisuuden käsite ei voi tarkoittaa muuta kuin *tasa-onnisuutta* s. o. että kaikki yksilöt ovat yhtäläisen onnen ja kohtalon arvoisia. Tasa-arvoisuus, joka olisi samaa kuin kaikinpuolinen henkinen ja ruumiillinen yhtäläisyys, ei esiintyisi meille minään ihanteena, ellei tähän yhtäläisyyteen yhdistyisi onnellisuuden yhtäläisyys. Ja jos onnen yhtäläisyys olisi olemassa kaiken muun erilaisuuden uhalla, niin se sinään tekisi tasa-arvoisuuden ilmeiseksi.

Olleekohan tasa-onnisuus mitään selaista, jota me todella tavoittelemme? On, ja ehdottomasti. Koko ihmisellisen kehitys todistaa tämän ihanteen kasvamista voimassa ja velvottavuudessa. »Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi», s. o. valvo lähimmäisesi onnea yhtä paljon kuin omaasi: näin vaatii meidän kaikkien omatunto yhä voimakkaammin mikäli muuten edistymme henkisesti ja siveellisesti. Mitä on onnettomien helliminen ja oikeellisuuden hellittämätön vaatimus muuta kuin tasa-onnisuuden janoa? Ja tämä vaatimus ei rajotu yksistään ruumiillisen yhtäläisyyden merkittömään ihmiskuntaan, se käsittää myöskin eläinkunnan — »oikeutta eläimille!» — yleensä kaikki eliot (s. o. elävät olennot), koko elämistön.

Mutta miksi me tätä tasa-vertaisuutta kaipaamme? Miksi me tahdomme ajaa »ihmisyyden» asiaa sekä yksilöiden että kansojen keskinäisissä suhteissa? Miksi me kärsimme kun näemme ja kuulemme »sortajain» tekoja ja kaikki-oikeellisuuden rikkomisia? Tähän ei voida mitään järkisyttä esittää. Sillä tekojemme »järkevyys» tietää *onnen lisäämistä* yleensä, — *onnen tasaamista* s. o. oikeellisuutta tarkoittaa yksin tekojemme »tunnollisuus».

Milloin tasa-onnisuus yhteiskunnassa yleisesti ja täydellisesti toteutuu? Silloinko, kun tämän maan päällä yhteisöllinen järjestö kaikille kansalaisille

luopi samat ulkonaiset toimeentulon ja elämisen ehdot? Mutta samallaiset olot eivät eri ihmisiin vaikuta samalla tavoin, vaan ihmisten onnellisuus riippuu ainakin yhtä paljon ihmisestä itsestään kuin ympäristöstä. Ja ihmisen itsessään s. o. henkinen ja ruumiillinen omituisuus vaihtelee eri yksilöitä myöten ja sikäli myös siihen perustuva onnellisuus.

Mutta olettaakamme sittenkin, että historiallisen kehityksen lopputuloksena olisi täydellinen ihmisten tasa-onnisuus. Tyytyisikö omatuntomme tähän, edes ihmisiin nähden? Ei suinkaan. Sillä omatunto vaatii ei vain yhtäaikaa elävien yksilöiden, vaan kaikkien, sekä edesmenneiden että nykyisten ja tulevaisten onnen yhtäläisyyttä. *Jolloinkin* ajassa toteutuva tasa-onnisuus, olkoon tämän maan päällä tai muualla, ei tyydytä järkähtämättömän oikeellisuuden tuntua.

Eivät siis näkyväiset voi mieltämme rauhoittaa. Täytyy uskoa näkymättömiin s. o. nykyeloista kokemustamme jatkaviin täydennyksiin saadakseen maailmankuva ja olemanjärjestö, jommoista ihmisaatos ja omatunto voivat yhtyä kannattamaan. Eräs mahdollisuus, joka järjelle tarjoutuu, on se, että kaikkien elioiden on tehtävänä sama matka, kuljettavana *sama tie*. Jos olemisto on tällainen, niin ainakin on tasa-onnisuus ja oikeellisuus ilmeinen.

Joka uskoo omantunnon velvottavaisuuteen tunteihin ja tahtoon nähden, samaten kuin järjenpätevyyteen ajattelon suhteen, hän häättyy myös uskoutumaan ja vakautumaan semmoiseen olemaan, jossa ehdoton oikeellisuus valitsee yhtä järkähtämättä kuin ehdoton järjellisyys.

Katsoja.

Salaperäinen ystävä.

Kautta elämäni on minua johtanut näkymätön voima, joka tietämättäni on vienyt minua niille aloille, joista olen hämärästi uneksunut lapsuudesta asti. Minussa paloi tahto johonkin parempaan kouluun ja olin siinä luulossa, että siellä löytäisin tyydytystä etsivälle sielulleni. Toiveeni täytettiin, vaan toisella tavalla kuin mielessäni kuvittelin: jouduin elämän, jouduin kärsimysten kouluun.

Niin kauan kuin minun oli oltava siinä koulussa, suojeli ja varjeli minua hämmästyttävällä tavalla joku salaperäinen voima tai sanonko: ystävä. Ikäänkuin toivon siivillä hän kiidatti minua läpi pimeitä katkeria vuosia, ja kun olin siksi kypsynyt, että voin ottaa askelen eteenpäin, niin oppaani oli heti valmis opastamaan minua sille tielle, joka vie tiedon ja totuuden valloille vainioille.

Nyt on ahdas pimeä menneisyyteni muuttunut avaraksi ja valoisaksi nykyisyydeksi — aivan kuin satulinaksi, jossa ihmetellen ihailen, mihin ihminen voi kohota ja mitä hän voi tuntea, jos hän vaan väsymättä ja vastuksista huolimatta yhä pyrkii sitä päämaalia kohti, josta olemme kotoisin.

Ilosta väräjäväällä sydämellä tekee mieleni huudahtaa: Oi Sinä suuri Isämme, Jumala, ja äitimme Luonto, kuinka hyvin kaikki on järjestetty lapsillenne!

Hartain toivoni on, että kaikki alkaisi etsimään tietoja ja selvyyttä näissä kauniissa asioissa, niin ennen pitkään muuttuisi Edeniksi se, jota on surun ja murheen laaksoksi kutsuttu.

Eräs äiti.

Kaikki elämä kumpuaa sisästäpäin. Tätä totuutta ei voi kylliksi usein toistaa. Elämän kevätlähteet ovat kaikki sisälläpäin. Ja näin ollen tekisimme hyvin, jos soisimme enemmän huomiota sisälliselle elämällemme, kuin mitä meidän on tapana tehdä, etenkin täällä länsimailla.

R. W. Trine.

Ihmiset pyrkivät omiksi papiksansa: jokainen tahtoo tuntea totuuden omassa rinnassaan.

Me kukin edustamme ja ilmaisemme ainoastaan eräitä ihmisluonteen puolia ja ainoastaan omaa kehitystietämme.

J. H. Erkkö.

Teosofinen maailma.

Marraskuun 17 päivä. Teosofisen Seuran 30-vuotisen olemassaolon johdosta oli teosofisessa kirjastossa juhlahetki viime marraskuun 17 p:n iltana. Madame Blavatskyn kuva oli kauniisti kukkien sepelöimä ja kamreri H. Hellner piti puheen hänen muistolleen, tehden selkoa hänen elämäntyöstään ja teosofian opeista. Runoja lausuttiin ja puheen H. P. B:stä naisena piti Martti Humu. Pekka Ervast lausui muutamia sanoja H. P. B:stä vainajana, kääntyen puheessaan henkimaailman puoleen ja viitaten siihen tosiasiaan, että teosofisten aatteiden menestys ja leviäminen on yhtä paljon asian puolesta työskentelevien »kuolleiden» kuin elävienkin ansio.

Uusi lehti. Aatetoverimme Matti Kurikan toimesta on pantu alkuun uuden jokapäiväisen lehden perustaminen pääkaupunkiin. Tämä on merkillinen tapahdus sen takia, että uusi lehti, jonka nimenä on oleva »Elämä», tulee ikäänkuin entisen »Uuden Ajan» monta vertaa mukemmaksi reinkarnatsiooniksi. »Elämä» tulee nimittäin olemaan poliittinen ja sosialistinen lehti, mutta toimitetaan teosofisessa hengessä, s. o. ihmisten yleisen veljeyden ja spiritualistisen maailmankatsomuksen kannalta. Kuten tiedämme, ajavat useimmat nykyajan työväenlehdet sosialistista aatettaan materialistisella pohjalla. »Elämä»-lehti on oleva aivan vastakkainen yritys: se uskoo elämän henkisiin arvoihin, se uskoo ihmishengen kuolemattomuuteen ja ihmisten veljeyteen ei ainoastaan ruumiillisen yhtäläisyyden, vaan henkisen yhteyden nojalla. Toivomme parhainta menestystä tälle uudelle hankkeelle ja luotamme siihen, että Suomessa on kylliksi paljon yleisöä, joka, kaivaten vapaampaa ja kehittyneempää henkistä ja uskonnollista elämää vapaamman ja veljellisemmän aineellisen elämän ohella, on valmis kannattamaan tämänkaltaista lehteä. Näytenumero ilmestyy kohdakkoin ja lehden säännöllinen julkaiseminen alkaa pian kuin asianomainen lupa on saatu.

Martti Humun Kalevala-tutkimukset. Katsoen siihen, että ne muinais-suomalaisten uskontoa koskevat tutkimukset, joista osa on ollut luettavana »Omantunnon» palstoilla, ovat siksi laajat, että niiden julkaiseminen lehdessämme käy hankalaksi, on tekijä päättänyt ehkä jo ensi kevääksi valmistaa niistä erityinen kirjateos.

Sukupuoliasia. Palomaan kirja on herättänyt hyvin paljon huomiota teosofisissa piireissä, koska hän useimpien mielestä ei ole esittänyt teosofian kantaa kysymyksessä olevasta asiasta, vaan omia mielipiteitään, jotka ovat ristiriidassa tavallisten teosofisten käsitysten kanssa. Viime sunnuntaina keskusteltiin kirjasta Sörnäisten luennossa, ja olemme ehkä tilaisuudessa tammikuun numerossa julkaisemaan tämän keskustelun päätökset. Meidänkin mielestämme on aivan paikallaan rehellinen ja avomielinen ajatusten vaihtaminen tästä ihmiskunnan elinkysymyksestä emmekä pelkää »Omantunnon» palstoilla ruveta pohtimaan asiaa, joka on meitä kaikkia niin likellä ja joka on suurimpana aiheena maailman nykyiseen kurjuuteen. Jos ken siis tahtoo lausua mielipiteitään tästä asiasta, lähettäköön kirjutuksen meille julaistavaksi lehdessämme. Kyllä toimituskin puolestaan tekee selkoa niistä asioista teosofisten tutkimusten valossa.

Uusi kirja. Teosofisen kirjakaupan ja kustannusliikkeen kustannuksella ilmestyy jouluksi Matti Kurikan vapaasti suomentama W. W. Atkinssonin mainio teos »Ajatuksen laki». Hinta Smk 1: —.

Jälleensyntymismuisti. Matti Kurikka piti joku aika sitten pitkän ja mieltäkiinnittävän esitelmän täkäläisellä sirkustalolla »uskonnosta ja kirkosta», jossa hän muun muassa esitti oman teosofisen maailmankatsomuksensa. Puhuessaan reinkarnatsioonista hän kertoi erittäin jännittävän pikkutapauksen Amerikasta. Saapuessaan luentomatkoiltaan — ellemme muista väärin — Quincy'n pieneen kaupunkiin hänelle ilmoitettiin, että muuan pieni poika

halusi häntä tavata. Kahdeksanvuotias poikalapsi tuotiin sitten hänen puheilleen ja keskustelussa tuli heti ilmi, että poika oli tavattoman kehittynyt ikäänsä nähden. Hän jutteli M. K:n kanssa kaikista maailmanasioista, politikasta, uusimmista maantieteellisistä löydöistä ja filosofiasta. Lopulta Matti Kurikka ei malttanut olla huu-dahtamatta: »kuule, poikani, luuletko sinä nyt vasta ensimmäistä kertaa olevasi tämän maan päällä! Niinkuin ei tämä päivä ole ensimmäinen auringon valaisema päivä, niinkuin ei tämä kesä ole luonnon ensimmäinen kesä, ei sinun nykyinen elämäsi-kään ole ensimmäinen tämän auringon alla! Olet sinä ollut täällä monta kertaa ennen, niinkuin minä ja kaikki muut». Silloin tapahtui kumma. Pieni poika kyy-neleet silmissä laskeutui tuoliltaan, otti Kurikkaa kädestä ja sanoi: »Setä, kiitos noista sanoista. Sinulle uskallan nyt ker-toa aivan suoraan, että *minä muistan elä-neeni täällä ennen*. Muistan vallan sel-västi, että olin viime elämässäni seppä ammatiltani, että minulla oli vaimo ja lap-set, muistan tämän niin selvästi kuin jos se olisi tapahtunut eilen. Mutta kun pu-hun kotonani tästä asiasta, niin äiti aina pieksää minua ja syyttää minua valheesta ja löpötyksestä». — Todellakin opetta-vainen tapaus, josta vanhemmat ottakoot vaaria! Kun semmoisia hyvin todistettuja tapauksia saadaan jokunen määrä kootuksi, on siinä vahva tieteellinen todistusase niiden käsissä, jotka jälleensyntymisaatteita puolustavat.

Omantunnon konttoriin on nyt tul-lut omat tuolit, oikeat wienertuolit. Istua olemme kuitenkin saaneet jo monta viik-koa, sillä toisia tuoleja oli lainattu, niin kauan kuin odotimme tilattujen saapumista.

P. E.

Aistillinen maailma on lähtenyt samoista kä-sistä kuin sekin, jota sanomme yliaistilliseksi. Se on portaina ja välittäjinä niille nautinnoille, jotka rikastuttavat elämää. Kun alempien nau-tintoasteitten yli olemme kehittyneet, puhkeaa meissä uusia, sisäisiä ja ulkoaisia, jotka teke-vät korkeammat nautinnot mahdollisiksi.

J. H. Erkko.

Kysymyksiä ja vastauksia.

Halullisia lukijoita pyydetään lähettä-mään toimitukselle kysymyksiä leh-den ohjelmaan kuuluvilta aloilta ja samaten kirjallisesti vastaamaan leh-dessä painettuihin kysymyksiin.

XVI. Kysymys. M. K. Sopiiko teosofia nuorisoseurojen ohjelmaan? Vai onko teosofia turmioksi nuorisoseuroissa? Sopiiko lähettää teosofipuhujia niihin nuorisoseuroihin, joissa teosofialle ollaan myötätuntoisia? Onko Suomessa teoso-fiaa käsitteleviä nuorisoseuroja?

Vastaus. Z. Olen vakuutettu siitä, että teosofia ei ainoastaan »sovi», vaan että tulee aika, jolloin se välttämättä on otettava kaikkien nuorisoseurojen ohjelmaan, jotka tahtovat seurata aikansa sivi-tyspyrintöjä. Kaukana siitä että se kenel-lekään tai missään tapauksessa olisi tur-mioksi, on se päinvastoin korkein henki-nen opettaja, mikä ihmiskunnalle nykyään on tarjona. Teosofia on aikain ikivisaus, se näyttää meille, mitä ihmiskunnan jaloim-mat yksilöt ovat veljilleen opettaneet, ja se näyttää meille, minkätähden teemme viisaasti luottaessamme noitten suurten sie-lujen opetuksiin. Mutta teosofia ei ole vielä nykyisissä oloissa niitä varten, jotka tyytyvät vanhaan uskoonsa tai ovat liian välinpitämättömät totuudesta sitä etsiäkseen. Teosofia sinään ei ole niitä varten, sillä heitä täytyy ensin herättää — herättää epäilemään ja etsimään. Kuka tämän he-rätystyön on suorittava? Yksityiset teo-sofit sanoillaan, teoillaan ja kirjoituksillaan.

Jos esim. nuorisoseurassa yksi jäsen on innostunut teosofi, sopii hänen kyllä pitää esitelmä asiasta nuorisoseuran kokouksessa, jos muut siihen suostuvat, mutta luulta-vaa on, että useat paheksuvat sekä hänen aatteitaan että hänen esiintymistään. Mutta mikä estää häntä yksityisesti vaikuttamasta aatteittensa puolesta? Voihan hän vaihtaa ajatuksia ystäviensä kanssa (semmoinen seurustelu on häntä itseäänkin suuresti ke-hittävä), ja joskin hän alussa tapaa vasta-rintaa, on hän lopulta voittava muutamia puolelleen. Kun hän tällä tavalla on saa-

vuttanut muutamien kannatuksen, sopii yrittää julkista esiintymistä seuran kokouksissa. Ja kun puhuja ei ole yksin — kun teosofialla jo on salaisia ystäviä nuorison kesken, silloin on menestys melkein taattu. Vähitellen voi alkaa voimakas henkinen työ nuorisoseurassa, työ, joka on luova nuorisolle aivan uusia, vastustamattoman ihania ihanteita. Semmoisesta nuorisoseurasta voi aikaa myöten koitua teosofinen keskus — Teosofisen Seuran haaraosasto, kun Seura saadaan —, ja jokainen, joka tietää, mikä teosofinen liike on ja mikä on oleva sen historiallinen merkitys, hän myös ymmärtää, mikä merkitys teosofisilla keskuksilla on oleva kansan tulevaan kehitykseen.

Mitä tulee kysymyksen toiseen puoleen, onko Suomessa teosofiaa harrastavia nuorisoseuroja, en osaa siihen vastata varmasti, mutta otaksun, että niitä ei ole. Sitä vastoin on kyllä nuorisoseuroja, jotka silloin tällöin haluavat kuulla puhuttavan teosofiasta, ja niiden kokouksissa on myös varsinaisia teosofipuhujia pyydetty esiintymään.

XVII. Kysymys. J. F. Mistä johtuu epäsideellisyys?

Vastaus. M. K. Ihminen syntyy hyvänä, mutta kasvaa ja kehittyy sellaiseksi, millaiset ovat häntä ympäröivät taloudelliset ja yhteiskunnalliset olosuhteet, sillä siveellisyys kehittyy puhtaassa yhteiskunnallisessa ilmapiirissä, toimeen tulevissa taloudellisissa olosuhteissa, jota vastoin epäsideellisyys johtuu likaisesta yhteiskunnallisesta ilmapiiristä ja kaikesta taloudellisesta kurjuudesta. Jos siis ihmisessä tahdotaan kasvattaa hyviä taipumuksia, niin silloin kaikki luokkavastakohtat tulee tasaaisesti jakaa, kaikille yhteiskunnan jäsenille tulee antaa hyvä taloudellinen toimeentulo.

Kasvatus paljon vaikuttaa ihmisen henkiseen kehitykseen ja siveelliseen elämään. Porvarillinen yhteiskunta on kasvatuksen huonolle tolalle asettanut epätasaisen pääoman jaon perusteella. »Se, jolla on rahaa, sillä on valtaa», sillä on valtaa ja tilaisuutta henkiseen kehitykseen, tietojen

ja sivistyksen saantiin. Hänen lapsensa pääsevät opin teille ei luontoperäisten taipumusten perusteella, vaan rahan avulla, jotavastoin työläisnuoriso usein hyvillä luontoperäisillä taipumuksilla ja elämän ihanteilla varustettuna jää osattomaksi kaikista niistä tiedoista, joista parempiosaiset ovat kyllin saaneet nauttia. Kaukana siis on henkinen tasa-arvoisuus porvarillisessa yhteiskunnassa. Vaikka tulevaisuuden yhteiskunnassakaan ei saavuteta täydellistä henkistä tasa-arvoisuutta, niin siitä huolimatta tulevaisuuden yhteiskunta paljon lähemmäksi menee henkistä tasa-arvoisuutta. Tulevaisuuden yhteiskunnassa saa jokainen yhteiskunnan jäsen vapaasti kehittää luontoperäisiä taipumuksiaan. Ihmisessä on paljon hyviä taipumuksia, jotka hyvän kasvatuksen kautta oikealle tolalle johdettuina tuovat siunausta yhteiskunnalle. Tämän kaiken tulevaisuuden yhteiskunta ottaa huomioon ja poistaa sen kautta siveellistä mädännäisyyttä ihmiskunnasta.

Voipiko kukaan »langennutta», prostitueraattua naista heittää kivellä ja sanoa, että hän on itse syyllinen rikokseensa? Eikö se ole kapitalistinen talousjärjestelmä, joka hänen, »langenneen» naisen, siveellisen ihanteen ja hyvät taipumukset on lokaan tallannut? Hän, jota »langenneeksi» sanotaan, puhtaana ja siveellisenä syntyi maailmaan, mutta hänelle heti alkoi ole-massaolon taistelu, hänen vanhempansa olivat köyhiä eivätkä voineet leipähuolen tähden lapsessaan herättää hyviä taipumuksia. Kun hän jäi ilman kouluopetusta ja näki pahaä ympärillään, niin hänestä tuli »langennut», hänen vapaa tahtonsa kuoli.

Niin kauvan kuin rahan eli pääoman mahti vallitsee maailmaa, niin kauvan on epäsideellisyttä olemassa. Täydellinen siveellinen ihanne ihmiskunnalle saavutetaan vasta sosialismin avulla.

XVIII. Kysymys. H. T. Mitä teosofia sanoo valtiokirkkomme uskonnollisista menoista, kuten kasteesta, ehtoollisesta, vihkimisestä j. n. e?

Vastaus Z. Jos kysyjällä on mielessä, mille kannalle teosofiaa harrastavan henki-

lön on asettuminen mainittujen menojen suhteen, onko hänen ottava niihin osaa vaiko ei, vastaan siihen, että »jokainen tehköö oman vakaumuksensa mukaan«. Teosofia ei ole mikään uskonlahko eikä mikään uusi uskonto määrättyine ohjesääntöineen ja menettelytapoineen. Teosofia on luonnon ikuisten totuuksien nykyaikainen esitys (sitä samaa ovat kaikki maailman uskonnot olleet), ja teosofit ovat ennen kaikkea tutkijoita. Tutkija on aina vapaa; häntä sitoo ainoastaan hänen oma vakaumuksensa ja totuuden tietonsa, mutta semmoinen side ei ole kahle, vaan Ariadnelanka elämän labyrintissa.

Mutta jos kysyjä kysyy, onko noilla uskonnollisilla menoilla mitään 'syvempää merkitystä (paitsi niiden yhteiskunnallista, ulkonaista merkitystä), vastaisin siihen, että salatieteelliset tutkimukset osottavat, että semmoisilla juhlamenoilla oli alkuaan suuri merkitys. Ne olivat maagillisia seremonioja, joiden avulla ihminen asetettiin yhteyteen henkimaailman (ei vainajien, vaan henkisten voimien ja älyjen) kanssa ja niiden siveellisesti ja henkisesti kohottava voima oli tavattoman suuri. Mutta tämä riippui yksinomaan siitä, että niitä oli toimittamassa vihittyjä adepteja, jotka osasivat hallita ja käyttää luonnon näkymättömiä henkivoimia. Tänäpäivänä, jolloin ei kirkkoissa enää ole vihittyjä pappeja, vanhat maagilliset seremoniat ovat muuttuneet ulkonaisiksi menoiksi, joilla ei ole mitään todellista salatieteellistä merkitystä eikä okkultista vaikutusvaltaa.

Se joka uhraa kylläksi aikaa ihanteittensa rauhalliseen mietiskelyyn ja muodosteluun, kyliksi aikaa luodakseen ja ylläpitääkseen itsetietoista yhteyttä äärettömän kanssa, jumalallisen elämän ja voiman kanssa, se kykenee parhaiten elämään rohkeata ja itsenäistä elämää. Hän se voi lähteä ulos maailmaan toimimaan viisaasti ja tarmokkaasti kaikissa arkielämän käänteissä. Hän ei rakenna vuosien, vaan vuosisatojen varalle; hän ei rakenna ajalle, vaan ikuisuudelle. Ja hän voi astua ulos, tietämättä minne astuu, kuitenkin tietäen, ettei jumalallinen elämä hänen sisässään heitä häntä, vaan johdattaa häntä eteenpäin, kunnes hän kerran näkee isän kasvoista kasvoihin.

R. W. Trine.

Suomenkielellä ilmestynyt teosofinen kirjallisuus:

ANNIE BESANT, Jälleensyntyminen.

Englannista suomensi V. Palomaa. Helsinki 1905. Hinta 1: —.

C. W. LEADBEATER, Teosofian ulkopilrteet. Englannin kielestä suomensi V. Palomaa. Helsinki 1904. Hinta 50 p:ää.

Bhagavad-Gitā eli Herran Laulu. Saksankielestä suomentanut Martti Humu. Helsinki 1905. Hinta 3: —.

CARL du PREL, Mfstä tulen, mihin menen? Johdantoa salaisiin tieteihin. Suomentanut S. G—d. Helsinki 1905. Hinta 1: —.

C. S., Omantunnon uskonto. Suomentanut Martti Humu. Helsinki 1903. Hinta 50 p:ää.

PEKKA ERVAST, Valoa kohti. Nykyaikaisesta teosofiasta. Toinen korjattu ja lisätty painos. Helsinki 1903. Hinta 1: 75 ja 2: 25 p:ää.

PEKKA ERVAST, Mitä on kuolema? Palanen yliaistillista sielutiedettä. Helsinki 1904. Hinta 3: —.

PEKKA ERVAST, Uskonnosta ja elämästä. Helsinki 1903. Hinta 50 p:ää.

PEKKA ERVAST, Teosofia ja Teosofinen Seura. Epäilijän ja teosofien vuoropuhelua. Helsinki 1904. Hinta 25 p:ää.

PEKKA ERVAST, „Salainen oppi“ ja muita kirjojtuksia. Helsinki 1904. Hinta 50 p:ää.

PEKKA ERVAST, Kun usko petti. Opetuslapsen muistelmia. Helsinki 1903. Hinta 20 p:ää.

PEKKA ERVAST, Haaveilija. Kertomus. Helsinki 1902. Hinta 3: 50.

V. PALOMAA, Sukupuoliasia järjen ja hengen valossa. Helsinki 1905. Hinta 1: 50.

R. W. TRINE, Luonteen kasvatus. Englannin kielestä suomentanut P. E. Helsinki 1903. Hinta 50 p:ää.

ELIA, Ihminen, miksikä itket? Lähetyskirje n:o 1. Helsinki 1897. (Loppuun myyty).

ELIA, Veljeys. Lähetyskirje n:o 2. Helsinki 1904. Hinta 5 p.ä.

ELIA, Eräs Kristuksen lauselmä. Lähetyskirje n:o 3. Helsinki 1904. Hinta 5 p.ä.

ELIA, Kuolema. Lähetyskirje n:o 4. Helsinki 1904. Hinta 5 p.ä.

Omatunto, teosofinen aikakauslehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa ja maksaa vuodelta Smk 5: —, Amerikassa 1 1/2 dollaria. Toimitus: Martti Humu, V. Palomaa, Pekka Ervast.

Kaikkia näitä teoksia tilataan osotteella: **Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike,** Helsinki, Vuorikatu 12. Niitä myöväät myöskin useat maamme kirjakaupat ja useat „Omatuntannon” asiamiehet. Rehellisiä ja tunnollisia asiamiehiä otetaan kaikkialla ja myönnetään heille 20 % alennus.

Uusi suurta huomiota ansaitseva teos valmistuu ennen joulua:

Ajatuksen laki

W. W. Atkinsson

Englannin kielestä
mukailemalla suomensi:

MATTI KURIKKA

Hinta Smk 1: —

Teosofinen Kirjakauppa ja
Kustannusliike

Asiamiehet:

Helsinki: Akateeminen kirjakauppa:
„ Herra O. V. Laurent, Pasaasi.
„ J. A. Tukiainen, Paperikauppa.
Hämeenkatu 2.
„ Kirjapainoyhtiö Valo, Hakasalmenkatu 2.

Isalmi: Rouva Kyllikki Ignatius.
Kyrö: Herra Kaupp. K. F. Jokela.
Korkeakoski: Herra H. Vallenius.
Kuusankoski: O. Rinne.
Kouvola, asema: Herra J. S. Sahlberg.
Kemi, Rautiaisen talo: Herra Joel Salonsaari.
„ Herra Kaupp. Henrik Brander.
Karhula: Herra Rob. Kari.
Kuopio: Rouva Eva Videnius.
Käkisalmi, Pärnä: Herra Tuomo Patrakka.
Petäjävesi, Jämsänkосki: Herra E. Toivonen.
Pietarsaari, Sähkövalaistuslaitos: Herra Juhon Hentunen.

Lahti, Varikko: Herra Edvard Pohjola.
Lappeenranta, Lauritsalan saha: Herra Heikki Torvinen.

Turku, Koulukatu 15: Herra Fab. Kumpulainen.
Terijoki, Joutsenkä: Herra Antti Himanen.

„ Neiti M. M. Inkinen.
Tervakoski, Ryttylä: Herra Antti Lindgren.
Tampere, Pinnink. 20: Herra J. A. Seline.

„ Herra E. Lyytikäisen kirjakauppa.
Jaakkima, asema: Herra K. Jungström.

Jyväskylä: Herra J. V. Sahlstein.

Jämsä, Lindellin talo: Herra H. Pylväs.

Urjala: Herra Aapo Pärnänen.

Vehmainen, asema: Herra K. Niemi.

Viipuri, Kelkkala, Kaivok. 8: Herra Maisteri J. E. Pajala.

„ Aleksanterink. 19: Neiti A. Oikarinen.

„ Viipurin Työväenyhdistys.

„ Kansalliskirjakauppa.

Amerikassa:

Mr. E. E. Pajunen, Box 210 Portland, Ore: U. S. of A.

„ Vihtori Vilenius 579—2nd ave, New-York City, N. Y. U. S. of A.

„ Geo E. Ervast 726—41 street Brooklyn N. Y. U. S. of A.

„ Vilho Leikas A. C:o 439—5th street Calumet, Mich. U. S. of A.

„ John Laitinen 522—3 ave. V. Duluth, Minn. U. S. of A.

Sekä Taloudenhoitaja F. A. Johansson, osote:
Omatuntannon konttori, **Helsinki,** Vuorikatu 12.
Puhelin 47 11.

OMATUNTO
on edullinen ilmoituslehti

KIRJAPAINOYHTIÖ VALO

Helsinki :: Hakasalmenkatu 2 (porttikäytävä)

Telefooni 39 40

Suorittaa huolellisesti kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä :: Nopea suoritus :: Hinnat kohtuulliset ::

ALEXANDERSG. 17
KIRJAKAUPPA • BOKHANDEL
AKTIEBOLAGET
MINERVA
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI — TELEF. 23 03 — HELSINGFORS. 17

KARL SUNDSTRÖM
KAIVERTAJA.

KAUTSCHUKKI NIMILEIMASIN
TEHDAS.



Helsinki, Aleksanterink. 50.

VAKUUTUS-OSAKEYHTIÖ
KALEVA
Henkivakuutuksia :: Elinkorkoja.
Edullisimmat ehdot.

O.-Y. J. F. VIDEMARK, A.-B. KELLOSEPÄNLIKE

perust. v. 1883. Tel. II 29.

Alituisesti varastossa Taskukelloja parhaimmista Sveitsiläisistä tehtaista. Selnäkelloja, hyviksi tunnettuja Junghausin ja Barkerin teoksia. Kellonperiä, Silmälaseja y. m. alituisesti varastossa.

HUOM. Korjauksia suoritetaan huolellisesti.

O. J. Liljan
hyväksi tunnettu
Kirjansitomo
Helsingissä

Vastaanottaa kaikkia ammat-
tiin kuuluvia töitä ja su-
oritetaan nämät varsin huol-
lellisesti ja nopeasti sekä
kohtuullisiin hintoihin.
Osote: Fredrikinkatu 42.
Puhelin 18 90.

Huomautus tilaajille.

Pyydetään tilaajia suosiollisesti ilmoittamaan „Omantunnon“ taloudenhoitajalle (os. Vuorikatu 12, Helsinki), jos sattuisi säännöttömyyksiä aikakauslehden jakamisessa.

Kun lehti tilataan suoraan taloudenhoitajalta, on paras lähettää raha postiosotteena.

Helsinki 1905, Kirjapainoyhtiö Valo.

J. A. Tukiaisen Paperikaupassa

Hämeenkatu 2 A. Puhelin 20 41

Otetaan vastaan m. m.

„Omantunnon“ tilauksia.

Teosofista kirjallisuutta on kaupassa myytävänä

Teosofinen Kirjasto Helsingissä,

Albertinkatu 34,

avoinna tiist. ja lauv. klo 1/27—8 j. pp.,
paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin se
on auki ainoastaan torstai-illoin klo 1/27—8.

Bambuputkihuonekaluja.

Kukkaispöytiä, Osastosemiä, Uunisermiä y.
m. Sänkyjä bambuputkesta 10 vuoden va-
kuudella. Täydellisiä huonekalustoja japani-
laiseen malliin. — Helsinki, Sirkustalo.
Tel. 48 10. A. B. SARLIN.

J. LILJESTRÖM Kultaseppä

Kulta- ja hopeatöitä korjataan sekä suori-
tetaan tilattaessa. Galvaanista hopeoi-
mista ja kultaamista hyvästi ja halvalla.

Länsi-Heikinkatu 6.

Vilho Leikas & Co

Suomalainen Kirja-
ja Paperikauppa ::

439 5th Str. Calumet, Mich., U. S. of Amer.

Ottaa vastaan „OMANTUNNON, Teosof.
Aikakauslehdet“ tilauksia.

Myy kaikenlaista Teosofista y. m. uusinta
kirjallisuutta.

Postin kautta tilatut kirjat toimitetaan
erittäin huolellisesti.